

Par Latvijas Republikas 2020.gada saimnieciskā gada pārskatu

Latvijas Republikas
Valsts kontrole

Revīzijas ziņojums

Datums skatāms dokumenta paraksta laika zīmogā un dokumenta numurs teksta failā.

“Par Latvijas Republikas 2020.gada saimnieciskā gada pārskatu”.

Finanšu revīzija “Par Latvijas Republikas 2020.gada pārskatu par valsts budžeta izpildi un par pašvaldību budžetiem”.

Revīzija veikta, pamatojoties uz Valsts kontroles Revīzijas un metodoloģijas departamenta 13.07.2020. revīzijas grafiku Nr.2.4.1-36/2020.

Revīzijas ziņojums stājas spēkā Valsts kontroles Revīzijas un metodoloģijas departamenta lēmuma par revīzijas ziņojuma apstiprināšanu spēkā stāšanās brīdī.

Vāka noformējumā izmantots attēls no tīmekļa vietnes <http://depositphotos.com>, *Challenge success concept*, Author *georgejmclittle*, ID 58065143.

Saturs

Kas ir Saimnieciskā gada pārskats.....	7
Kāds ir Valsts kontroles uzdevums, novērtējot Saimnieciskā gada pārskatu	8
1. daļa. Kopsavilkums	10
1.1. Kopsavilkums par revīzijas rezultātiem, kas ietekmē atzinumu par gada pārskatu	10
1.1.1. Ilgtermiņa ieguldījumi.....	12
1.1.2. Saistības, iespējamās saistības	12
1.1.3. Nodokļu un nodevu, naudas sodu un citu nenodokļu ieņēmumu pilnīgums.....	13
1.2. Kopsavilkums par atbilstības jautājumu izvērtēšanā konstatēto.....	14
1.2.1. Pašvaldību rīcība, veicot inventarizācijas	14
1.3. Kopsavilkums par citiem būtiskiem jautājumiem, kas iekļauti atzinumā – ziņošana par revīzijas jautājumiem atbilstoši augstāko revīzijas iestāžu starptautiskajam standartam (ISSAI).....	15
1.3.1. Covid-19 izdevumi un atbalsta pasākumi	15
1.3.2. Uzkrāšanas principa ieviešana VID	16
1.3.3. Gada pārskata sagatavošanas process ministrijās	18
1.3.4. Administratīvi teritoriālās reformas ietekme uz gada pārskatu sagatavošanu	19
1.4. Kopsavilkums par iepriekšējā revīzijā sniegtā ieteikuma par attīstības izdevumiem ieviešanas progresa izvērtējumu.....	20
1.5. Kopsavilkums par iepriekšējās Saimnieciskā gada revīzijās sniegtajiem un vēl ieviešamiem ieteikumiem	21
1.6. Kopsavilkums par 2020.gada Saimnieciskā gada revīzijā sniegtajiem ieteikumiem.....	22
1.7. Kopsavilkums par revīzijas laikā paveikto	23
2. daļa. Saimnieciskā gada pārskata sagatavošana.....	25
2.1. Pārskata daļa <i>Ilgtermiņa ieguldījumi</i>	26
2.1.1. Pamatlīdzekļi un ieguldījuma īpašumi.....	26
2.1.1.1. Zeme un būves, turējumā nodotie valsts un pašvaldību īpašumi, ieguldījuma īpašumi.....	27
2.1.1.2. ES līdzfinansēto projektu ietvaros izveidotie/iegādātie pamatlīdzekļi.....	28
2.1.1.3. Bioloģiskie un pazemes aktīvi.....	31

2.2. Pārskata daļa <i>Saistības, Iespējamās saistības</i>	33
2.2.1. Ilgtermiņa un īstermiņa saistības.....	33
2.2.1.1. Atvasinātie finanšu instrumenti.....	34
2.2.1.2. Lielvārdes novada pašvaldības saistības	36
2.2.1.3. Pārējās īstermiņa saistības	37
2.2.1.4. Uzkrājumi pēcnodarbinātības labumiem.....	40
2.3. Pārskata daļa <i>Ieņēmumi</i>	44
2.3.1. Ieņēmumi no nodokļiem, nodevām un soda naudām, u.c. nenodokļu ieņēmumi	44
2.3.1.1. Uzkrāšanas principa ieviešana nodokļu, nodevu un naudas sodu uzskaitē	44
Vispārīgā informācija par uzkrāšanas principa ieviešanu.....	44
VID administrētie valsts budžeta ieņēmumi (I posms).....	47
Pašvaldību administrētie nodokļi (nekustamā īpašuma nodoklis) (II posms).....	47
Valsts nodevu ieņēmumi (III posms).....	50
Naudas sodu ieņēmumi (IV posms).....	51
Nenodokļu ieņēmumi (V posms).....	53
2.4. Pārskata daļa <i>Izdevumi</i>	54
2.4.1. Izdevumi un iespējamās saistības par Latvijas dalību starptautiskajās organizācijās	54

3. daļa. Citi saimnieciskā gada pārskatam būtiski jautājumi – ziņošana par revīzijas jautājumu atbilstoši augstāko revīzijas iestāžu starptautiskajam standartam (ISSAI) 58

3.1. Papildus piešķirtie līdzekļi Covid-19 seku novēršanai un atbalsta pasākumi krīzes pārvarēšanai un seku novēršanai.....	59
3.2. Uzkrāšanas principa ieviešana VID administrēto nodokļu, nodevu un citu šā dienesta administrēto uz valsts budžetu attiecināmo maksājumu uzskaitē	69
3.2.1. Kas ir uzkrāšanas princips?.....	69
3.2.2. Uzkrāšanas principa ieviešanas gaita	73
3.2.3. MAIS izveide un izstrādes progress.....	74
3.2.4. VID darbības uzkrāšanas principa ieviešanā.....	78
3.2.4.1. VID darbības pārskata periodā pirms uzkrāšanas principa ieviešanas datuma 01.01.2021. 80	
Ar uzkrāšanas principa ieviešanu saistīto iekšējo tiesību aktu izstrāde	81
VID ikgadējā nodokļu pārskata grāmatvedības reģistru sākuma atlikumu noteikšana saskaņā ar uzkrāšanas principu.....	83
3.2.4.2. VID darbības saistībā ar sākuma atlikumu migrāciju no NIS uz MAIS	86
Sākuma atlikumu migrācija no NIS uz MAIS	86
Datu migrācijas no NIS uz MAIS inventarizācija.....	91

3.2.4.3.	VID darbības pārskata periodā pēc uzkrāšanas principa ieviešanas datuma 01.01.2021....	93
	Vienotais nodokļu konts un FIFO princips nodokļu uzskaitē no 01.01.2021.	95
	VID administrēto uz valsts budžetu attiecināmo maksājumu uzskaitē atbilstoši uzkrāšanas principam no 01.01.2021.	99
3.3.	Gada pārskata sagatavošanas process ministrijās	101
3.3.1.	Saimnieciskā gada pārskata un tajā iekļauto pārskatu sagatavošanas termiņi	102
3.3.2.	Ministriju konsolidētā gada pārskata sagatavošanas process un struktūra.....	104
3.3.3.	Konsolidācijā iekļauto iestāžu gada pārskata sagatavošanas process	106
3.4.	Administratīvi teritoriālās reformas ietekme uz pārskatu sagatavošanu.....	119
3.4.1.1.	ATR ietekme uz 2020.gada Saimnieciskā gada pārskatu	122
3.4.1.2.	ATR ietekme uz pašvaldību darbību un citiem pārskatiem	123
4.	daļa. Atbilstības jautājumu izvērtējums	130
4.1.	Pašvaldību rīcība, veicot inventarizācijas	130
5.	daļa. Iepriekšējā revīzijā sniegtā ieteikuma par attīstības izdevumiem ieviešanas progress.....	135
5.1.	Attīstības izdevumi	135
Revīzijas raksturojums	139	
Revīzijas mērķis	139	
Revidējamās vienības un revidentu atbildība	139	
Revīzijas pamatojums, apjoms un kritēriji	140	
Revīzijas apjoma ierobežojumi	148	
Termini un skaidrojumi	153	
1.pielikums. Atbilstības jautājums un tā vērtēšanas kritēriji – pašvaldību rīcība, organizējot pārskata gada slēguma inventarizācijas procesu	155	
2.pielikums. Kopsavilkums par izdevumiem un atbalstu Covid-19 pandēmijas radītās krīzes pārvarēšanai	157	
3.pielikums. Zvērinātu revidentu atzinumi par pašvaldību 2020.gada pārskatiem... 185	185	

4.pielikums. Gada pārskata struktūra	193
Atsauces.....	194

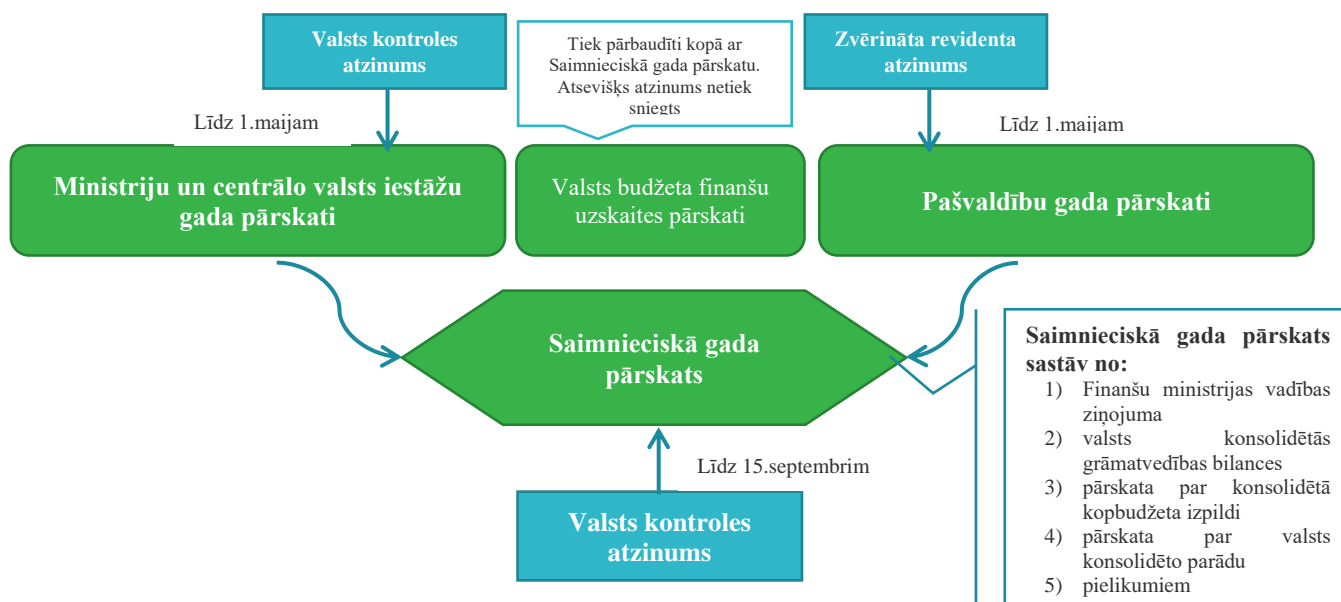
Kas ir Saimnieciskā gada pārskats

Saimnieciskā gada pārskata mērķis ir sniegt skaidru un patiesu priekšstatu par valsts darbības rezultātiem pārskata gadā un finansiālo stāvokli pārskata gada 31.decembrī.

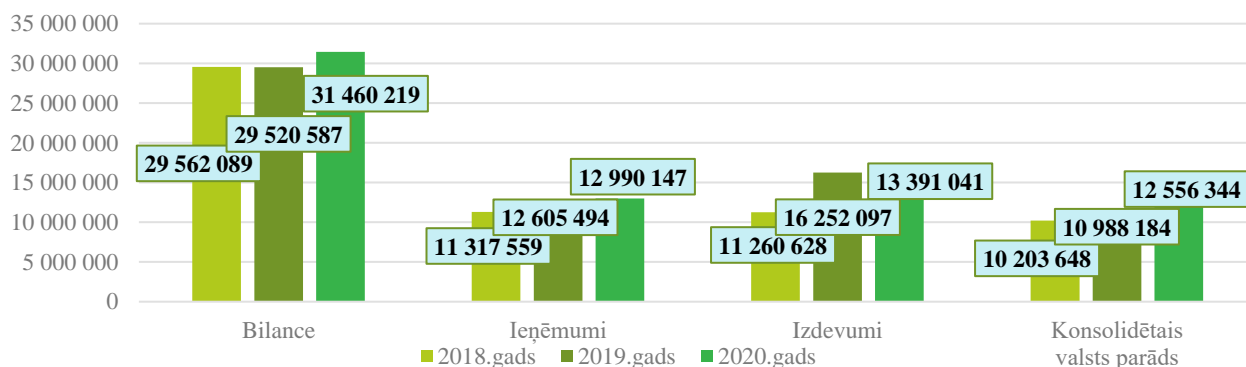
Saimnieciskā gada pārskatā tiek apvienoti:

- ❖ 13 ministriju, 13 centrālo valsts iestāžu, Saeimas un Valsts kontroles gada pārskati;
- ❖ 119 pašvaldību gada pārskati;
- ❖ valsts budžeta finanšu uzskaites pārskati,

un to sagatavo Finanšu ministrija.

Saimnieciskā gada pārskats skaitļos parāda, ka 2020.gadā izdevumi ir samazinājušies, bet bilances kopsumma, ieņēmumi un valsts pārāds turpina pieaug (tūkst. euro):

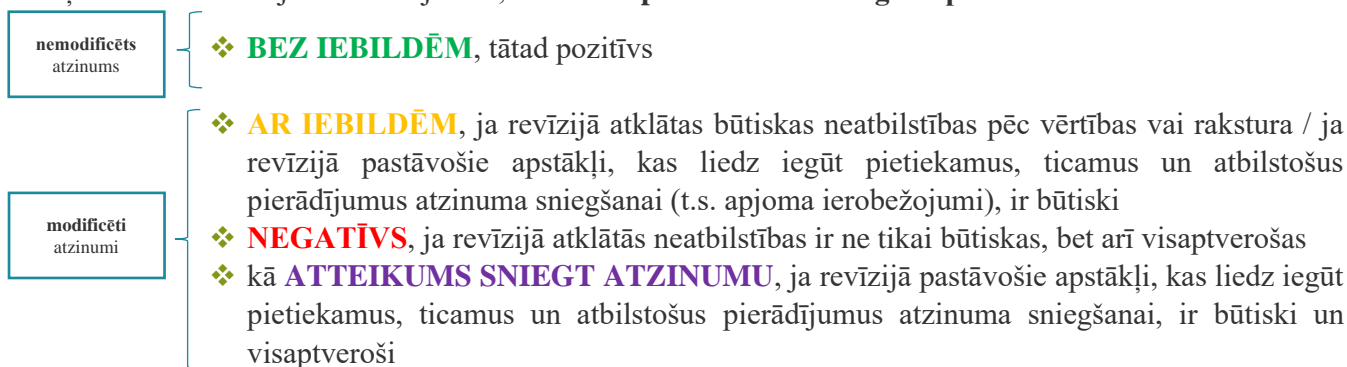
*2019.gada salīdzinošā informācija koriģēta par būtisku iepriekšējo periodu kļūdu labojumiem, atbilstoši normatīvo aktu grāmatvedības jomā prasībām.

Kāds ir Valsts kontroles uzdevums, novērtējot Saimnieciskā gada pārskatu

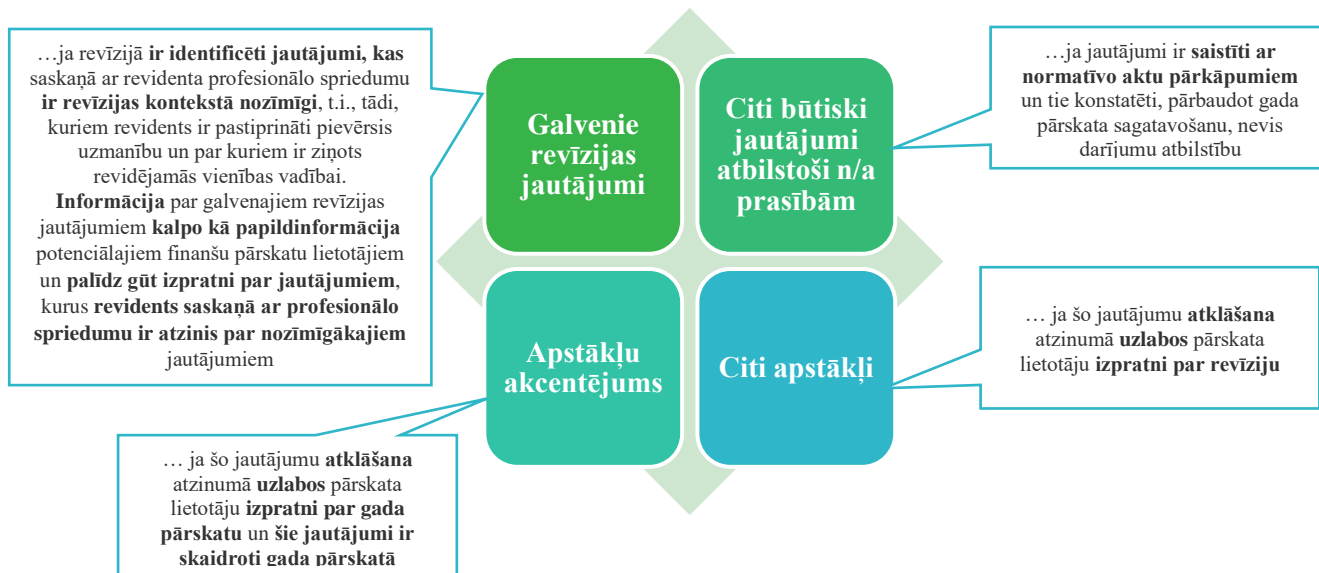
Valsts kontrole, veicot noteiktas revīzijas procedūras, sniedz atzinumu par Saimnieciskā gada pārskatu, t.i., izsaka savu novērtējumu, vai Saimnieciskā gada pārskats sniedz skaidru un patiesu priekšstatu par valsts darbības rezultātiem pārskata gadā un finansiālo stāvokli pārskata gada beigās.

Mūsu sniegtajam atzinumam par Saimnieciskā gada pārskatu ir būtiska nozīme, jo atšķirībā no atzinumiem, kurus sniedzam par ministrijām un centrālajām valsts iestādēm, to vērtē arī ārvalstu investori un reitingu aģentūras, gan nosakot valsts kredītreitingu, gan arī pieņemot lēmumu par investēšanas iespējām.

Ņemot vērā revīzijas konstatējumus, **atzinums par Saimnieciskā gada pārskatu** var būt:

Atzinumu noteiktos apstākļos ir iespējamas papildināt ar vairākām īpašām sadaļām/rindkopām:

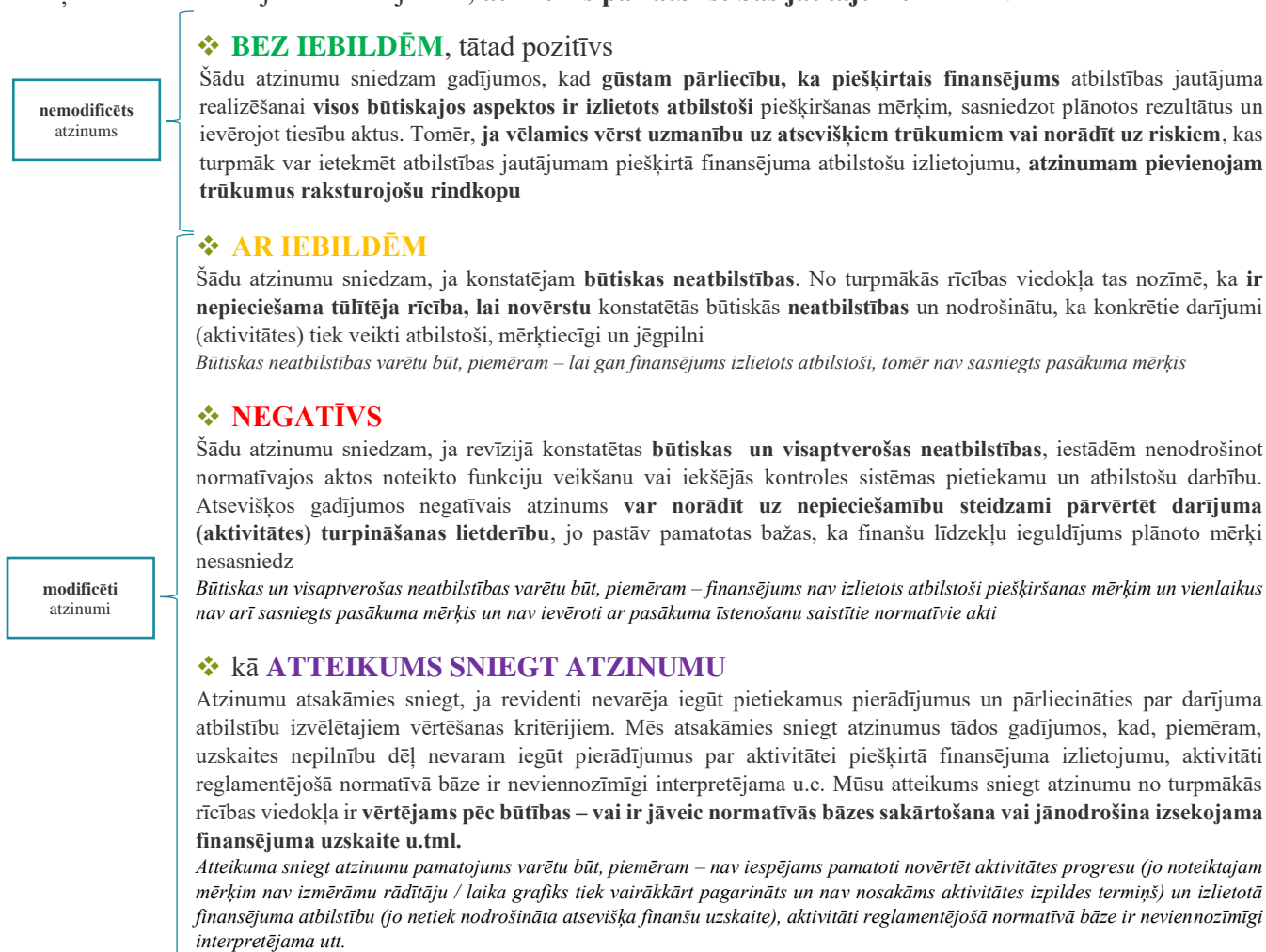

Kopš 2015.gada Valsts kontroles veikto finanšu revīziju mērķis ir ne tikai gūt pārlicību par gada pārskatu sagatavošanas pareizību, bet arī sniegt atzinumu par t.s. atbilstības jautājumiem – būtiskiem darījumiem/aktivitātēm/projektiem, kuru realizēšanai piešķirts un/vai izlietots finansējums (*piemēram, prioritārajiem pasākumiem piešķirtā finansējuma izlietojums*) vai arī attiecībā uz kuru realizēšanu ir veiktas būtiskas darbības (*piemēram, jau piešķirtā finansējuma ietvaros veiktas strukturālas reformas*).

Atbilstības jautājumi var tikt identificēti un pārbaudīti gan konkrētu ministriju un centrālo valsts iestāžu finanšu pārskatu revīzijās, gan arī Saimnieciskā gada pārskata revīzijā. Ņemot vērā atbilstības jautājuma būtību un raksturu, viedoklis atzinuma izteikšanai par Saimnieciskā gada pārskata revīzijā vērtēto atbilstības jautājumu var būt balstīts uz:

- ❖ galvenokārt ministriju un centrālo valsts iestāžu, un pašvaldību finanšu revīziju rezultātiem (t.s. horizontālie atbilstības jautājumi), papildus vērtējot aspektus, kas pārsniedz konkrētās valsts institūcijas/konkrētās pašvaldības atbildību;
- ❖ tieši Saimnieciskā gada pārskatam specifiska jautājuma izvērtējuma rezultātiem.

Ņemot vērā revīzijas konstatējumus, **atzinums par atbilstības jautājumu** var būt:

Papildus darbam, ko veicam Saimnieciskā gada pārskata revīzijas ietvaros, lai sniegtu atzinumu par gada pārskatu un atzinumu par vērtētajiem atbilstības jautājumiem, sekojam līdzi arī ieteikumu ieviešanas progresam. Tā kā ieteikumi ir svarīgākais Valsts kontroles darba rezultāts, tad to uzraudzībai veltām atbilstošu uzmanību. Mūsu mērķis ieteikumu ieviešanas uzraudzības kontekstā ir ne tikai sniegt informāciju par konkrēta ieteikuma ieviešanu vai neieviešanu, bet arī noteikt Valsts kontroles sniegto ieteikumu ietekmi – gan aprēķinot finansiāli (*izdevumu ekonomija/ieņēmumu pieaugums*), gan vērtējot ieviestā ieteikuma ietekmi uz ekonomisko situāciju valstī, gan nosakot ieguvumus patērētājiem (*piemēram, samazināti tarifi, atvieglota piekļuve pakalpojumiem*), gan apzinot citus būtiskus ieguvumus.

1. daļa. Kopsavilkums

1.1. Kopsavilkums par revīzijas rezultātiem, kas ietekmē atzinumu par gada pārskatu

Izvērtējot Latvijas Republikas 2020.gada pārskatu par valsts budžeta izpildi un par pašvaldību budžetiem (turpmāk – 2020.gada Saimnieciskā gada pārskats), **tika konstatēti būtiski apjoma ierobežojumi** (ne pēc zvērinātu revidentu veiktajām pārbaudēm, ne pēc Valsts kontroles veiktajām atbilstošām revīzijas procedūrām nav iespējams noteikt, kāds tieši ir nepieciešamo labojumu apmērs), kas ir **attiecināmi uz šādām pārskata daļām, par kurām nevaram sniegt atzinumu:**

- grāmatvedības **bilances aktīva** (31.12.2020.) pozīcijas:

Aktīvs	
Ilgtermiņa ieguldījumi	<p>28 353 122 tūkst. euro</p> <p>apjoma ierobežojums 1 809 558 tūkst. euro jeb 6% no ilgtermiņa ieguldījumu vērtības</p> <p>t.sk.:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ postenī Zeme, ēkas būves, Turējumā nodotie valsts un pašvaldību īpašumi un Ieguldījuma īpašumi – 1 798 380 tūkst. euro (Jēkabpils, Liepājas, Rīgas, pilsētas pašvaldībās, Carnikavas, Jelgavas, Kocēnu, Krāslavas, Krustpils, Ogres, Ozolnieku, Riebiņu, Rūjienas, Sējas, Ventspils, Viļakas novada pašvaldībās nav pilnā mērā veikta nekustamo īpašumu inventarizācija un/vai būvēm tiek piemērotas neatbilstošas nolietojuma normas) ➤ postenī Bioloģiskie un pazemes aktīvi – 11 178 tūkst. euro (Apes, Daugavpils, Engures, Gulbenes, Kandavas, Kārsavas, Kocēnu, Krāslavas, Ogres, Pāvilostas, Salaspils, Siguldas, Talsu, Viesītes un Viļakas novada pašvaldību postenī uzrādītie pazemes aktīvi 10 368 tūkst. euro vērtībā nav atzīti un novērtēti pēc vienotiem principiem, tajā skaitā pazemes aktīviem 231 tūkst. euro vērtībā netika uzrādīti vērtību pamatojoši dokumenti, Ventspils novada pašvaldība nav veikusi inventarizāciju pazemes aktīviem 526 tūkst. euro vērtībā, bet Ķeguma pašvaldības pazemes aktīvu sastāvā bez atbilstoša novērtējuma ir uzrādīts karjera smilts-grants krājums 284 tūkst. euro vērtībā)
Uzkrātie ieņēmumi	<p>apjoma ierobežojums 1 325 tūkst. euro</p> <p>t.sk.:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ uzkrātie ieņēmumi – 1 325 tūkst. euro (Valsts kases uzkrātie ieņēmumi no atvasināto finanšu instrumentu procentu maksājumu valūtas svārstībām)
BILANCE	<p>31 460 219 tūkst. euro</p> <p>(kopējais apjoma ierobežojums – 1 810 883 tūkst. euro jeb 6% no aktīvu vērtības)</p>
ZEMBILANCE	<p>435 291 tūkst. euro</p> <p>apjoma ierobežojums 61 tūkst. euro no iespējamo aktīvu vērtības</p> <p>t.sk.:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ iespējamie aktīvi – 61 tūkst. euro (Iespējamās prasības par Valsts kases atvasināto finanšu instrumentu FORWARD darījumu pozīciju)

Būtiskākie iemesli apjoma ierobežojumu noteikšanai ilgtermiņa ieguldījumiem:

- ❖ uzrādīti **citām personām piederoši** nekustamie īpašumi
- ❖ nepamatoti **samazināta** zemes un **būvju vērtība**
- ❖ **neatbilstības** pamatlīdzekļu klasifikācijā un **nolietojuma normu noteikšanā**
- ❖ **inventarizācija** zemei un būvēm nav veikta pilnā apmērā

Lielāko apjoma ierobežojuma daļu – **1 647 221 tūkst. euro jeb 91%** apjoma ierobežojuma veido **Rīgas pilsētas** ilgtermiņa ieguldījumi, attiecībā uz kuriem kopš **2015.gada** nav veikta atbilstoša inventarizācija.

- grāmatvedības bilances pasīva (31.12.2020.) pozīcijas:

Pasīvs	
Saistības (ilgtermiņa un īstermiņa saistības)	<p style="text-align: center;">20 008 832 tūkst. euro</p> <p>apjoma ierobežojums 281 496 tūkst. euro jeb 1,4% no saistību vērtības</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ apjoma ierobežojums 200 000 tūkst. euro par Lielvārdes vekseļa darījumu (Lielvārdes novada domes bijušais priekšsēdētājs, 2015.gadā pašvaldības vārdā noslēdzot darījumu ar <i>Riverside HK Ltd</i> un parakstot parādzīmi/vekseli 200 000 tūkst. euro vērtībā, ir rīkojies, neievērojot normatīvajos aktos noteikto kārtību pašvaldību aizņēmumu saņemšanai un pārkāpjot savam amatam noteiktās pilnvaras. Valsts kontrole nevarēja iegūt ticamus, pietiekamus un atbilstošus pierādījumus par šī darījuma iespējamo ietekmi vai tās neesamību uz Saimnieciskā gada pārskatu, jo attiecībā uz šo darījumu lieta tiesā vēl nav izspriesta.) ➤ apjoma ierobežojums 81 327 tūkst. euro posteņiem, kas saistīti ar atvasinātiem finanšu instrumentiem (Valsts kases noteiktā atvasināto finanšu instrumentu vērtība – tajā skaitā ilgtermiņa saistību posteņi ar pretējo zīmi uzrādīto portfeļa atvasināto finanšu instrumentu valūtas pārvērtēšanas rezultāts 50 508 tūkst. euro vērtībā un īstermiņa saistību posteņi uzrādītie uzkrātie procentu izdevumi par atvasinātiem finanšu instrumentiem 30 819 tūkst. euro vērtībā.) ➤ apjoma ierobežojums 169 tūkst. euro bilances posteņim <i>Pārējās īstermiņa saistības</i> par valsts budžeta finanšu uzskaites pārskata <i>Īstermiņa saistības par ārvalstu finanšu palīdzību un Eiropas Savienības politiku instrumentu finansētajiem pasākumiem</i> vērtību (Valsts kase šim bilances posteņim 169 tūkst. euro vērtībā nav veikusi pārskata gada slēguma inventarizāciju.) <p style="text-align: center;">kļūdas 0,49 tūkst. euro vērtībā</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ kļūda 0,49 tūkst. euro vērtībā (Daugavpils novada pašvaldības 2020.gada konsolidētajā pārskatā 31.12.2020. nav uzrādītas saistības 0,49 tūkst. euro apmērā, kas radušās sakarā ar 2013.gadā saņemtajiem CFLA un VĪAA lēmumiem ka Daugavpils novada pašvaldības iestādēm – Daugavpils novada domei, Demeņu pagasta pārvaldei un Līksnas pagasta pārvaldei saņemtais līdzfinansējums no ES fondiem ir jāatmaksā par neatbilstoši veiktiem izdevumiem)
BILANCE	<p style="text-align: center;">31 460 219 tūkst. euro</p> <p>(kopējais apjoma ierobežojums – 281 496 tūkst. euro jeb 0,9% no pasīvu vērtības)</p>
ZEMBILANCE	<p style="text-align: center;">5 356 758 tūkst. euro</p> <p>apjoma ierobežojums 3 243 tūkst. euro iespējamo saistību vērtībai t.sk.:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ iespējamās saistības 3 243 tūkst. euro (iespējamās saistības par Valsts kases atvasināto finanšu instrumentu CCIRS un IRS darījumu pozīciju) ➤ Saimnieciskā gada pārskatā nav uzrādītas Latvijas iespējamās saistības, kas izriet no dalības starptautiskajās organizācijās pēcnodarbinātības labumu segšanas pienākuma. Valsts kontrole nevarēja iegūt ticamus, pietiekamus un atbilstošus pierādījumus par nepieciešamo labojumu apmēru

1.1.1. Ilgtermiņa ieguldījumi

Kopējais valsts konsolidētajā bilancē **pārskata gada beigās** uzrādītais **ilgtermiņa ieguldījumu** apjoms, kuriem nav iespējams noteikt nepieciešamo labojumu apmēru, ir **1 809 558 tūkst. euro** jeb 6% no kopējās ilgtermiņa ieguldījumu vērtības, t.sk. postenī:

- ❖ “Zeme un būves” – **1 541 845 tūkst. euro** jeb 16% no šī posteņa kopējās vērtības;
- ❖ “Turējumā nodotie valsts un pašvaldību īpašumi” – **193 098 tūkst. euro** jeb 12% no šī posteņa kopējās vērtības;
- ❖ “Bioloģiskie un pazemes aktīvi” – **11 178 tūkst. euro** jeb 5% no šī posteņa kopējās vērtības;
- ❖ “Ieguldījuma īpašumi” – **63 437 tūkst. euro** jeb 12% no šī posteņa kopējās vērtības.

No kopējā apjoma ierobežojuma 1 809 558 tūkst. euro vērtībā lielāko daļu jeb **91% veido apjoma ierobežojumi attiecībā uz Rīgas pilsētas ilgtermiņa ieguldījumu vērtību**. Valsts kontrolei nebija iespējams gūt pietiekošus pierādījumus par Rīgas pilsētas pašvaldības gada pārskatā uzrādīto, jo pašvaldība kopš 2015.gada nav veikusi inventarizāciju pilnā apjomā.

1.1.2. Saistības, iespējamās saistības

Valsts kontrolei revīzijā nebija iespējams gūt pārliecību, ka Valsts kases noteiktā atvasināto finanšu instrumentu vērtība – **1 325 tūkst. euro** uzkrātie ieņēmumi no atvasināto finanšu instrumentu procentu maksājumu valūtas svārstībām, **50 508 tūkst. euro** portfeļa atvasināto finanšu instrumentu valūtas pārvērtēšanas rezultāts, kas samazina valsts konsolidētajā grāmatvedības bilancē uzrādīto ilgtermiņa saistību vērtību, **30 819 tūkst. euro** īstermiņa saistības par uzkrātiem procentu izdevumiem par atvasinātiem finanšu instrumentiem, **28 178 tūkst. euro** procentu ieņēmumi no atvasināto finanšu instrumentu rezultāta, **14 859 tūkst. euro** realizētie un nerealizētie procentu izdevumi no atvasinātiem finanšu instrumentiem, **61 tūkst. euro** zembilances aktīvos norādītās iespējamās prasības par FORWARD darījumu pozīciju un **3 243 tūkst. euro** zembilances pasīvos norādītās iespējamās saistības par CCIRS un IRS darījumu pozīciju, ir precīza un ticama, jo Valsts kase nepiemēro standarta metodi atvasināto finanšu instrumentu vērtības noteikšanai. Tāpat Valsts kase neveic atvasināto finanšu instrumentu efektivitātes novērtējumu saskaņā ar starptautiski pieņemtajām metodēm, tāpēc arī netika gūta pārliecība, ka Saimnieciskā gada pārskatā ir atzīti visi ar atvasināto finanšu instrumentu izmantošanu saistītie ieņēmumi un izdevumi.

Valsts kontrolei nebija iespējams iegūt pietiekamus un atbilstošus revīzijas pierādījumus, ka Saimnieciskā gada pārskata konsolidētās grāmatvedības bilances postenī “*Pārējās īstermiņa saistības*” iekļautā valsts budžeta finanšu uzskaites pārskata “*Īstermiņa saistības par ārvalstu finanšu palīdzību un Eiropas Savienības politiku instrumentu finansētajiem pasākumiem*” vērtība **169 tūkst. euro** ir precīza un ticama, jo Valsts kase šim bilances postenim nav veikusi pārskata gada slēguma inventarizāciju.

Ņemot vērā, ka tiesā vēl nav izspriesta lieta attiecībā uz Lielvārdes novada domes bijušā priekšsēdētāja rīcību, kurš, neievērojot normatīvajos aktos noteikto kārtību pašvaldību aizņēmumu saņemšanai un pārkāpjot savam amatam noteiktās pilnvaras, 2015.gadā pašvaldības vārdā noslēdza darījumu ar *Riverside HK Ltd* par parādzīmi/vekseli 200 000 tūkst. euro vērtībā, Valsts kontrole nevarēja iegūt ticamus, pietiekamus un atbilstošus pierādījumus par šī darījuma iespējamo ietekmi vai tās neesamību uz Saimnieciskā gada pārskatu.

Valsts kontrolei nebija iespējams noteikt kāds tieši ir nepieciešamo labojumu apmērs Saimnieciskā gada pārskatā uzrādīto iespējamo saistību vērtībai. Saimnieciskā gada pārskatā nav uzrādītas Latvijas iespējamās saistības, kas izriet no dalības starptautiskajās organizācijās pēcnodarbinātības labumu segšanas pienākuma. Tā kā starptautisko organizāciju atbalsta institūciju, kuras nodrošina pēcnodarbinātības pabalstu izmaksu, saistības tiek segtas tieši no šo institūciju budžetiem, kuri, savukārt, lielākoties tiek veidoti no dalībvalstu ikgadējām iemaksām, starptautisko organizāciju saistības par pēcnodarbinātības labumiem proporcionāli Latvijas līdzdalības daļai starptautiskajās organizācijās būtu jāuzrāda Saimnieciskā gada pārskatā kā iespējamās saistības.

- **pārskata par finansiālās darbības rezultātiem (2020.gadā) pozīcijām:**

Rādītāji	
Ieņēmumi	12 990 147 tūkst. euro apjoma ierobežojums 8 988 992 tūkst. euro jeb 69% no ieņēmumu vērtības ➤ apjoma ierobežojums 8 960 814 tūkst. euro (nodokļu un nodevu ieņēmumi, jo tie netiek uzrādīti pēc uzkrāšanas principa) ➤ apjoma ierobežojums 28 178 tūkst. euro (Valsts kases atvasināto finanšu instrumentu procentu ieņēmumi)
Izdevumi	13 391 041 tūkst. euro apjoma ierobežojums 26 215 tūkst. euro jeb 0,2% no izdevumu vērtības ➤ apjoma ierobežojums 14 859 tūkst. euro (Valsts kases realizētie un nerealizētie procentu izdevumi no atvasinātiem finanšu instrumentiem) ➤ apjoma ierobežojums 11 356 tūkst. euro (par pārskatā par darbības finansiālajiem rezultātiem iekļauto būvju neatbilstoša nolietojuma izdevumu apmēru, kas ietekmē arī budžeta izpildes rezultātu)
BUDŽETA IZPILDES REZULTĀTS	- 378 972 tūkst. euro

1.1.3. Nodokļu un nodevu, naudas sodu un citu nenodokļu ieņēmumu pilnīgums

Tā kā turpinās Valsts kontroles pirms 15 gadiem sniegtā ieteikuma uzkrāšanas principa piemērošanai ieviešana, **nodokļu un nodevu ieņēmumi, naudas sodi un citi nenodokļu ieņēmumi joprojām netiek uzrādīti pēc uzkrāšanas principa**, t.i. Saimnieciskā gada pārskatā ne saistību, ne prasību sastāvā netiek uzrādīta informācija par nodokļiem, nodevām, naudas sodiem un citiem nenodokļu ieņēmumiem. Tāpēc Valsts kontrole nevar izteikt atzinumu par Saimnieciskā gada pārskatā uzrādīto nodokļu ieņēmumu (*izņemot ieņēmumus no nekustamā īpašuma nodokļa, ko administrē pašvaldības*), ieņēmumu no nodevām, naudas sodu un citu nenodokļu ieņēmumu pilnīgumu.

1.2. Kopsavilkums par atbilstības jautājumu izvērtēšanā konstatēto

Lai nonāktu līdz lēmumam par atzinuma veidu, **katram atbilstības jautājumam sākotnēji ir izvirzīti kritēriji**, pēc kuriem šis jautājums tiks vērtēts, un revīzijas laikā **ir veikts šo kritēriju novērtējums** (skatīt 1.pielikumu). Saimnieciskā gada pārskata revīzijā, horizontāli **izvērtējam vienu atbilstības jautājumu** 113 pašvaldībās.

1.2.1. Pašvaldību rīcība, veicot inventarizācijas

Inventarizācija ir viens no posmiem gada pārskata sagatavošanas procesā. Lai gan pamata prasības inventarizācijas veikšanas procesam ir noteiktas normatīvajos aktos¹, tomēr normatīvie akti nereglamentē inventarizācijas organizācijas procesus pašvaldībās. Šie jautājumi pašvaldībām ir jāreglamentē, izdodot iekšējos tiesību aktus.

Lai gan pašvaldību iekšējie tiesību akti, kas nosaka pārskata gada slēguma inventarizācijas norises kārtību, lielākoties ir sagatavoti atbilstoši normatīvo aktu² prasībām, tomēr ne vienmēr tie satur informāciju par kārtību, kas ietekmē inventarizācijas organizācijas procesu un veicina inventarizācijas mērķa sasniegšanu, piemēram, konkrētas piemērojamās inventarizācijas metodes, inventarizācijas vajadzībām nepieciešamās informācijas pieprasīšanas kārtību, termiņus, atbildīgos, attiecīgo jomu speciālistu iesaistīšanu inventarizācijā.

Revīzijā vērtējam atbilstības jautājumu, par kuru, tāpat kā iepriekšējā revīzijā, **sniedzam atzinumu bez iebildēm, vienlaikus norādot uz atsevišķiem trūkumiem:**

Izvērtētais jautājums:

Vai, organizējot inventarizācijas procesu kā vienu no pašvaldības iekšējās kontroles sistēmas procedūrām, pašvaldības rīcība ir atbilstoša normatīvo aktu prasībām un nodrošina procesa kontrolētu pārvaldību, rezultātu izvērtēšanu un uzrādīšanu pašvaldības finanšu pārskatā?

Atzinums:

BEZ IEBILDĒM

(ar papildu informāciju par atsevišķiem trūkumiem)

Revīzijā secinājām, ka pašvaldību rīcība, organizējot pārskata gada slēguma inventarizācijas procesu, lielākajā daļā pašvaldību nodrošina inventarizācijas norisi atbilstoši normatīvo aktu prasībām³.

Tomēr vēršam uzmanību, ka daļai pašvaldību inventarizācijas process nav pietiekoši pārvaldīts un kontrolēts: 1) 32 pašvaldībās jeb 28,3% no 113 pašvaldībām ir trūkumi inventarizācijas procesa sagatavošanās posmā; 2) piecās pašvaldībās jeb 4,4% no 113 pašvaldībām ir trūkumi inventarizācijas rezultātu dokumentēšanā; 3) 16 pašvaldībās jeb 14,2% no 113 pašvaldībām ir trūkumi inventarizācijas rezultātu izvērtēšanā. Lai gan inventarizācijas mērķis ir uzņēmuma mantas faktiskā stāvokļa un uzņēmuma saistību pārbaude konkrētā datumā un grāmatvedības datu saskaņošana ar inventarizācijas rezultātiem, daļai pašvaldību pieeja inventarizācijas rezultātu izvērtēšanai ir formāla. Pamatojoties uz inventarizācijas kopsavilkumiem, šo pašvaldību vadība atbildīgajām personām nav sniegusi norādījumus par turpmāko rīcību neatbilstību novēršanai vai ir noteikti ilgstoši neatbilstību novēršanas termiņi, tāpēc inventarizācijas rezultāti netiek saskaņoti ar grāmatvedības datiem un gada pārskatā netiek uzrādīti.

Trūkumi gada slēguma inventarizācijas procesa organizācijā tieši ietekmē Saimnieciskā gada pārskatā uzrādītās informācijas kvalitāti. Par to Saimnieciskā gada pārskatā iekļauto pašvaldību pārskatiem, kurās

bija identificēti trūkumi gada pārskata slēguma inventarizācijā, zvērināti revidenti arī 2020.gadā ir snieguši atzinumus ar iebildēm vai apstākļu akcentējumu.

1.3. Kopsavilkums par citiem būtiskiem jautājumiem, kas iekļauti atzinumā – ziņošana par revīzijas jautājumiem atbilstoši augstāko revīzijas iestāžu starptautiskajam standartam (ISSAI)

Revīzijas jautājumi atbilstoši augstāko revīzijas iestāžu starptautiskajam standartam (ISSAI), kas pēc revidentu profesionālā sprieduma bija visnozīmīgākais, veicot Saimnieciskā gada pārskata finanšu revīziju par 2020.gadu, ir:

- ❖ papildus piešķirto līdzekļu Covid-19 seku novēršanai pieprasījumu pamatotība un faktiskais izlietojums un atbalsta pasākumi Covid-19 radītās krīzes pārvarēšanai un seku novēršanai;
- ❖ uzkrāšanas principa ieviešana VID administrēto nodokļu, nodevu un citu maksājumu uzskaitē;
- ❖ gada pārskata sagatavošanas process ministrijās;
- ❖ administratīvi teritoriālās reformas ietekme uz gada pārskatu sagatavošanu.

1.3.1. Covid-19 izdevumi un atbalsta pasākumi

Apstākļos, kad Latviju, tāpat kā visu pasauli, skāra Covid-19 pandēmija un kad valdība lēma par būtisku resursu ieguldīšanu un atbalsta pasākumiem Covid-19 seku novēršanai, Valsts kontrole pārorientēja savu darbu, lielu daļu iestādes resursu novirzot tieši ar Covid-19 pandēmijas pārvarēšanu saistīto resoriem papildus piešķirto izdevumu pārbaūžu veikšanai. Pārbaūžu mērķis bija sniegt pārlicību sabiedrībai, ka institūcijas papildu līdzekļus ir pieprasījušas pamatoti, tos ir izlietojušas atbilstoši piešķiršanas mērķim, atbalsta pasākumus ir administrējušas atbilstoši attiecināmajiem tiesību aktiem, kā arī sniegt ieteikumus valdībai un atbildīgajām institūcijām jomās, kurās nepieciešami uzlabojumi.

Valsts kontrole, pārbaudot papildu piešķirumus resoriem no valsts budžeta programmas 02.00.00 "Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem" un pārdales saistībā ar Covid-19 pasākumiem 949 222 tūkst. *euro* apmērā, kas ir 77% no resoriem kopā papildus piešķirtajiem 1 238 192 tūkst. *euro*⁴ un 93% no Covid-19 seku novēršanai un krīzes pārvarēšanai faktiski izlietotajiem 1 023 273 tūkst. *euro*, kopumā ir secinājusi, ka ministrijas un citas centrālās valsts iestādes papildus piešķirtos līdzekļus Covid-19 seku novēršanai un atbalsta pasākumiem krīzes pārvarēšanai ir pieprasījušas pamatoti, izlietojušas atbilstoši piešķiršanas mērķim un atbalsta pasākumus ir administrējušas atbilstoši attiecināmajiem tiesību aktiem.

Tomēr atsevišķos gadījumos ir konstatēti trūkumi un Valsts kontrole ir sniegusi 50 ieteikumus vai priekšlikumus valdībai un atbildīgajām institūcijām jomās, kurās nepieciešami uzlabojumi. Daļa no sniegtajiem ieteikumiem jau ir ieviesti, un veikti uzlabojumi, piemēram, novēršot nelīdzvērtīgus nosacījumus atbalsta saņēmējiem, mazinot administratīvo slogu un vienkāršojot atbalsta administrēšanas mehānismus, uzlabojot procesu caurskatāmību, kā arī liekot rūpīgāk vērtēt, vai plānotie atbalsta pasākumi ir saistīti ar pandēmijas ietekmi un nepieciešami pandēmijas pārvarēšanai.

Nepieciešamība operatīvi nodrošināt finansiālu segumu Covid-19 infekcijas uzliesmojuma ietekmes mazināšanas un ekonomikas atbalsta pasākumiem izraisīja gan ievērojamu valsts parāda, gan 2020.gada

kopbudžeta deficīta pieaugumu. Valsts parāds 2020.gadā ir palielinājies par 1 648 643 tūkst. *euro* un 31.12.2020. ir 12 458 738 tūkst. *euro* nominālvērtībā (42,5% no IKP), par 708 738 tūkst. *euro* pārsniedzot likumā “Par valsts budžetu 2020.gadam”⁵ noteikto maksimālo valsts parādu gada beigās. Savukārt, 2020.gada kopbudžeta deficīts ir -1 124 860 tūkst. *euro* vērtībā jeb 3,8% no iekšzemes kopprodukta (IKP), salīdzinājumam – 2019.gadā kopbudžeta finansiālā bilance bija ar deficītu 117 424 tūkst. *euro*⁶.

Iepriekšējās revīzijās Valsts kontrole ir vērsusi uzmanību uz to, ka, vērtējot valsts parāda ilgspēju, ir jāņem vērā tādi faktori kā sabiedrības attīstības tendences – t.i., vai sabiedrība spēs nodrošināt stabilu iekšzemes kopprodukta izaugsmi arī turpmāk. Diemžēl Latvijas iedzīvotāju skaits arvien samazinās, bet vispārējās valdības parāda atlikuma tendence ir pretēja – pieaugoša. Līdz ar to arvien mazākam iedzīvotāju skaitam ir jāuztur lielāka vispārējās valdības parāda nasta. Esam aplēsuši, ka 2020.gadā vispārējās valdības parāds (nacionālā metodoloģija) uz katru ekonomiski aktīvo iedzīvotāju ir 11 490 *euro* un šī tendence pa gadiem ir pieaugoša.

Izvērtējot Covid-19 krīzes pārvarēšanai sniegto atbalstu par pārmaksātā PVN paātrinātu atmaksu, Valsts kontrole konstatēja, ka regulējums, kas Covid-19 izplatības laikā ir nodrošinājis labvēlīgākus apstākļus uzņēmējiem, arī turpmāk tiks piemērots ikdienas kārtībā. Likumā “Par valsts apdraudējuma un tā seku novēršanas un pārvarēšanas pasākumiem sakarā ar Covid-19 izplatību”⁷ un Covid-19 infekcijas izplatības seku pārvarēšanas likumā⁸ tika iekļauti nosacījumi atbalsta pasākuma realizēšanai, paredzot, ka apstiprināto pārmaksāto PVN 30 dienu laikā pēc deklarācijas iesniegšanas dienas atmaksā visiem nodokļu maksātājiem neatkarīgi no to lieluma un uzņēmējdarbības jomas. Šis atbalsta pasākums ir pierādījis savu dzīvotspēju arī turpmāk – speciālais Covid-19 infekcijas izplatības laika regulējums par pārmaksātā PVN paātrināto atmaksu no 01.01.2021. ar grozījumiem PVN likumā⁹ ir pilnībā pārņemts, paredzot visiem nodokļu maksātājiem PVN pārmaksas atmaksu 30 dienu laikā pēc deklarācijas iesniegšanas termiņa vai precizētas vai kavētas deklarācijas iesniegšanas dienas.

Valsts kontrole turpinās sekot līdzi gan ieteikumu ieviešanas progresam, gan valdības turpmākiem lēmumiem par papildu valsts budžeta līdzekļu piešķiršanu no valsts budžeta programmas 02.00.00 “Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem” un apropriāciju pārdales pasākumiem ar Covid-19 izplatību saistītā valsts apdraudējuma un tā seku novēršanai un pārvarēšanai, nepieciešamības gadījumā veicot detalizētas pārbaudes.

1.3.2. Uzkrāšanas principa ieviešana VID

Uzkrāšanas princips ir grāmatvedības uzskaites princips, saskaņā ar kuru darījumi un citi notikumi tiek atzīti tad, kad tie rodas (un nevis tikai tad, kad tiek saņemta vai samaksāta nauda). Tāpēc, piemērojot uzkrāšanas principu, darījumus un notikumus reģistrē to periodu grāmatvedības reģistros un uzrāda to periodu finanšu pārskatos, uz kuriem tie attiecas. Ieviešot uzkrāšanas principu, Saimnieciskā gada pārskatā tiks atklāta patiesāka informācija par valsts saistībām, prasībām un ieņēmumiem, kā arī tiks veicināta precīzāka valsts budžeta plānošana.

2020.gadā VID tā administrēto nodokļu, nodevu un citu tā administrēto uz valsts budžetu attiecināmo maksājumu budžetā uzskaiti joprojām veic atbilstoši naudas plūsmas principam un šo VID atbilstoši naudas plūsmas principam uzskaitīto maksājumu uzskaitē neatbilstības revīzijas laikā netika konstatētas.

Līdz uzkrāšanas principa ieviešanai VID apņēmas un uzrāda nodokļu prasības un saistības atbilstoši naudas plūsmas principam Saimnieciskā gada pārskata skaidrojumos.

Valsts kontrole jau kopš 2006.gada par Saimnieciskā gada pārskatu ir sniegusi atzinumu ar iebildēm¹⁰. Viens no iebildžu iemesliem ik gadu ir nodokļu un nodevu ieņēmumu, naudas sodu un citu nenodokļu ieņēmumu neuzrādīšana pēc uzkrāšanas principa, t.i., Saimnieciskā gada pārskatā ne saistību, ne prasību sastāvā joprojām netiek uzrādīta informācija par nodokļiem (izņemot ieņēmumus no nekustamā īpašuma nodokļa, ko administrē pašvaldības), nodevām, naudas sodiem un citiem nenodokļu ieņēmumiem.

2014.gadā pēc Valsts kontroles Saimnieciskā gada pārskata revīzijas¹¹ Finanšu ministrija apņēmas ieviest uzkrāšanas principa ieviešanu valsts budžeta ieņēmumu uzskaitē un 2015.gada septembrī tika pieņemts lēmums¹² uzkrāšanas principu VID administrēto nodokļu uzskaitē ieviest līdz 31.12.2020. Minēto Finanšu ministrijas apņemšanos atbalstīja arī Ministru kabinets¹³. Tādējādi ir pagājuši 15 gadi, kopš tiek ieviests uzkrāšanas princips būtiskākajā valsts budžeta ieņēmumu sadaļā – VID administrēto valsts budžeta ieņēmumu uzskaitē.

Sagatavojot Saimnieciskā gada pārskatu par 2021.gadu, tajā pirmo reizi jāiekļauj atbilstoši uzkrāšanas principam sagatavots ikgadējais pārskats par VID administrētajiem nodokļiem, nodevām un citiem tā administrētajiem uz valsts budžetu attiecināmiem maksājumiem¹⁴. Šajā revīzijā vērtējam, vai VID veiktās darbības nodrošina VID administrēto valsts budžeta ieņēmumu uzskaiti pēc uzkrāšanas principa no 01.01.2021.

Ieviešot uzkrāšanas principu, VID nav izpildījis normatīvajā aktā¹⁵ noteiktās prasības VID ikgadējā nodokļu pārskata par 2021.gadu grāmatvedības reģistru sākuma atlikumu 01.01.2021. noteikšanai, kā arī normatīvajā aktā¹⁶ noteikto prasību no 01.01.2021. uzsākt VID administrēto uz valsts budžetu attiecināmo maksājumu uzskaiti atbilstoši uzkrāšanas principam. Arī revīzijas noslēgumā – 2021.gada jūlijā – Valsts kontrolei iesniegtā VID ikgadējā nodokļu pārskata sākuma bilance nav atbilstoša normatīvā akta prasībām¹⁷, savukārt grāmatvedības uzskaites kārtošana, kas bija jāuzsāk 01.01.2021., joprojām nav sākta. Šāda VID rīcība var negatīvi ietekmēt ne tikai 2021.gada VID ikgadējā nodokļu pārskata, bet arī 2021.gada Saimnieciskā gada pārskata kvalitāti un Valsts kontroles atzinumu par to.

VID nav ievērojis tam noteiktās normatīvā akta¹⁸ prasības VID administrēto uz valsts budžetu attiecināmo maksājumu uzskaitē, kā arī procesi attiecībā uz uzkrāšanas principa ieviešanu nav pietiekami labi pārvaldīti un uzraudzīti. VID nav savlaicīgi izstrādājis visus nepieciešamos iekšējos tiesību aktus, lai nodrošinātu iestādei noteiktā jaunā pienākuma¹⁹ – VID administrēto valsts budžeta maksājumu grāmatvedības uzskaites kārtošana un pārskata sagatavošana – izpildi.

Jau iepriekš Valsts kontrole norādīja uz riskiem, kuri saistīti ar Maksājumu administrēšanas informācijas sistēmas (MAIS) izstrādes darbu kavēšanos, kas ir būtiski vienotā nodokļu konta un uzkrāšanas principa savlaicīgai ieviešanai. Šogad papildus tam revīzijā konstatētas problēmas MAIS ieviešanas pārvaldībā (nepietiekama sagatavošanās uzkrāšanas principa ieviešanai, testēšanas kapacitātes un testēšanas uzdevumu tvēruma nepilnības, nespēja ilgstoši identificēt un novērst kļūdas, kavēti ieviešanas termiņi), kas rezultējās ar VID atsevišķu procesu un pakalpojumu apturēšanu vai sniegšanu ierobežotā apjomā un kvalitātē. Tika ietekmēta gan saistību un prasību sākuma atlikumu 31.12.2020. datu migrācijas no vienas IS uz otru (no NIS uz MAIS) sākotnējā kvalitātē, gan arī vienotā nodokļu konta funkcionalitātes darbība.

Vēl joprojām, vairāk nekā pusgadu pēc vienotā nodokļu konta ieviešanas, ir konstatējami gadījumi, kad nodokļu maksātāji saskaras ar problēmām saņemt pilnīgu un korektu informāciju par valsts budžetā veicamo maksājumu nomaksas stāvokli. Tā kā nav novērstas problēmas atsevišķu MAIS funkcionalitāšu

darbībā un VID dažādu IS sadarbībā, VID ir atzinis, ka atsevišķiem nodokļu maksātājiem VID Elektroniskās deklarēšanas sistēmā (EDS) nav pieejami patiesi dati par maksājamo un pārmaksāto VID administrēto valsts noteikto maksājumu un ar tiem saistīto maksājumu (nokavējuma naudas un soda naudas) summām, kā arī publiskajās datubāzēs netiek sniegta korekta informācija par šo nodokļu maksātāju nodokļu nomaksas stāvokli (parādiem). Tādējādi tiek radītas negatīvas sekas komersantiem – nekorekta informācija publiskajās datubāzēs²⁰ par nodokļu parāda stāvokli apgrūtina dalību publiskajos iepirkumos un nodara kaitējumu komersantu reputācijai, neskaidra informācija par valsts budžeta maksājumu atlikumiem un to nomaksas stāvokli prasa papildu izmaksas, patērējot resursus patiesu datu noskaidrošanai. Šādas situācijas, kad pakalpojuma sniegšanas kvalitātei ir būtiski trūkumi, var negatīvi ietekmēt gan VID kā nodokļu administrējošās iestādes reputāciju, gan valsts pārvaldes reputāciju kopumā.

VID vērš uzmanību, ka:

Ar 01.01.2021. tika īstenoti divi vērienīgi pārmaiņu projekti – uzkrāšanas principa un jaunas nodokļu maksāšanas kārtības (vienotais nodokļu konts) ieviešana, tai skaitā atbilstošo MAIS funkcionalitāšu darba pilnveidošana. Abu pārmaiņu vienlaicīga ieviešana būtiski apgrūtina, pat padara neiespējamu korektas grāmatvedības uzskaites nodrošināšanu normatīvajos aktos noteiktajā termiņā. Neskatoties uz to, VID dara visu iespējamo, lai pēc iespējas ātrāk pilnībā aprobētu vienotajā nodokļu kontā veikto maksājumu uzskaites procesus un secīgi ieviestu VID administrēto valsts budžeta ieņēmumu uzskaiti atbilstoši uzkrāšanas principam.

1.3.3. Gada pārskata sagatavošanas process ministrijās

Labums no finanšu pārskata mazinās, ja pārskats nav pieejams lietotājiem atbilstošā periodā pēc pārskata datuma. Institūcijai ir jābūt spējīgai sagatavot savus finanšu pārskatus sešu mēnešu laikā no pārskata datuma²¹. Lai savlaicīgāk un ātrāk nodrošinātu Saimnieciskā gada pārskata lietotājus ar Saimnieciskā gada pārskata informāciju, Likumā par budžetu un finanšu vadību ir veikti grozījumi²², kas paredz saīsināt Saimnieciskā gada pārskata iesniegšanas termiņu par pusotru mēnesi. Ņemot vērā izmaiņas Saimnieciskā gada pārskata sagatavošanas termiņā, vienlaicīgi, sākot no 2024.gada (par 2023.gada pārskatu), ir mainīts arī gada pārskata iesniegšanas termiņš ministrijām, centrālajām valsts iestādēm un pašvaldībām. Gada pārskati būs jāiesniedz līdz 1.aprīlim, t.i., par vienu mēnesi agrāk nekā pašlaik.

Ministriju konsolidētā gada pārskata un tajā iekļauto pārskatu sagatavošanas process šobrīd nav organizēts tā, lai nodrošinātu pārskatu iesniegšanu Valsts kasē pēc iespējas īsākā laika posmā un patērējot mazāk resursus. Šādu secinājumu varam izdarīt, pabeidzot sadarbībā ar iekšējiem auditoriem veiktās pārbaudes par 11 ministriju konsolidēto gada pārskatu un 30 tajos iekļauto iestāžu gada pārskatu sagatavošanas procesiem.

Revīzijā ir identificēti konsolidētā gada pārskata sagatavošanas procesa efektīvizēšanas pasākumi, kas nepieciešami, lai saīsinātu tā sagatavošanas laiku un efektīvāk izlietotu resursus: 1) savlaicīga un secīga konsolidētā gada pārskata un tajā iekļauto pārskatu sagatavošanas procesa soļu plānošana un izpilde; 2) gada pārskata sagatavošanas procesa soļu, piemēram, inventarizācijas un gada pārskata eksporta uz *ePārskatu* sistēmu, automatizācija (iestādēs, kurās inventarizācijas process ir automatizēts, vidējais darba dienā inventarizētais objektu skaits ir astoņas reizes lielāks, nekā iestādēs, kuras inventarizāciju veic manuāli); 3) gada pārskata sagatavošanas procesa izpildes kontrole; 4) iekšējo tiesību aktu pilnveidošana;

5) grāmatvedības uzskaites centralizācija, kuras rezultātā, izmantojot vienotus grāmatvedības kārtības procesus un sagatavojot finanšu pārskatus atbilstoši vienotiem uzskaites pamatprincipiem, būtu sagaidāma grāmatvedības uzskaites kvalitātes paaugstināšanās, u.c.

Apkopojot inventarizācijas procesa izvērtējumu, secinām, ka no 30 izlasē iekļautajām iestādēm: 1) četrās jeb 13% iestāžu inventarizācijas procesa pilnveidošana ir obligāta; 2) 22 jeb 74% iestāžu inventarizācijas procesa pilnveidošana ir vēlama; 3) četrās jeb 13% iestāžu inventarizācijas procesa pilnveidošana nav nepieciešama.

Vienlaikus revīzijā konstatējam normatīvo aktu pārkāpumus iestāžu bilances posteņu inventarizācijas veikšanā un iekšējos tiesību aktos, kas ietekmēja arī inventarizācijas veikšanas termiņus.

1.3.4. Administratīvi teritoriālās reformas ietekme uz gada pārskatu sagatavošanu

2020.gada Saimnieciskā gada pārskata sagatavošanas kontekstā administratīvi teritoriālā reforma ir nekoriģējošs notikums pēc bilances datuma, kas liecina par apstākļiem, kuri radušies pēc bilances datuma, neattiecas uz pārskata gadu, un pārskatā ir skaidrota nekoriģējošā notikuma būtība. Tomēr nākotnē administratīvi teritoriālā reforma (ATR) varētu būtiski ietekmēt Saimnieciskā gada pārskatā uzrādītos finanšu rādītājus – pašvaldībām apvienojoties varētu tikt pieņemti lēmumi, kas varētu radīt aktīvu vērtības samazinājumu, piemēram, attiecībā uz iestāžu darbības turpināšanu, kapitālsabiedrību darbības turpināšanu vai līdzdalības apmēru, ilgtermiņa ieguldījumu izmantošanas veida izmaiņām.

Lai gan revīzijā bija plānots pārbaudīt tikai ATR ietekmi uz 2020.gada Saimnieciskā gada pārskata sagatavošanu, tomēr revīzijas laikā ar ATR saistītajos tiesību aktos²³ un Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas (VARAM) metodiskajos materiālos²⁴ konstatējam vairākas nepilnības, kas varētu ietekmēt pašvaldību darbību, tās nepārtrauktību un citu pārskatu sagatavošanu. Atklājot arvien jaunus un jaunus apstākļus, kas negatīvi varētu ietekmēt ATR norisi, Valsts kontrolei nācās veltīt neplānoti lielāku iesaisti šo apstākļu novēršanai.

Revīzijas laikā, iesaistot plašu atbildīgo institūciju loku un pašvaldības, vairākkārt organizējam sanāksmes, lai atbildīgajām institūcijām skaidrotu konstatētās neatbilstības un aicinātu tās novērst. Pateicoties Valsts kontroles neatlaidībai, tika atrisināti daudzi jautājumi, par kuriem iepriekš, sagatavojot ar ATR saistītos normatīvos aktus un VARAM metodiskos norādījumus par pašvaldībām veicamajām darbībām ATR norises laikā, nebija padomāts. Piemēram:

- ❖ normatīvajos aktos²⁵, kas regulē dažādus procesus bija piemērota atšķirīga terminoloģija pašvaldību statusam pēc ATR – jauna pašvaldība²⁶ un jaunveidojamā novada pašvaldība, reorganizējamā pašvaldība²⁷, iegūstošā pašvaldība²⁸, atbildīgā pašvaldība²⁹; 2) nebija noteikti termiņi ne slēguma inventarizācijai, ne jaunā novada pašvaldības darbības uzsākšanas inventarizācijai, nebija norādīta informācija par valsts reģistru datu pieejamību inventarizācijas veikšanai³⁰, jo nebija panākta vienošanās par pašvaldībām nepieciešamo valsts reģistru datu pieejamību; 3) nebija norādīta informācija par nemateriālajiem ieguldījumiem un to pārņemšanas kārtību, tostarp nebija informācijas par pašvaldību IKT vides apvienošanas kārtību ATR ietvaros, u.c.;
- ❖ nebija skaidra priekšstats par pašvaldību un to iestāžu pārreģistrāciju Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrā;
- ❖ bija paredzēts, ka reorganizējamai pašvaldībai, kura tiek izslēgta no VID PVN maksātāju reģistra, 30 dienu laikā pēc iestādes izslēgšanas³¹ jāveic iepriekšējos periodos atskaitītā PVN priekšnodokļa

samaksa valsts budžetā, to aprēķinot no izslēgšanas dienā grāmatvedības uzskaitē esošo krājumu un avansa maksājumu vērtības, pamatlīdzekļu bilances vērtības, pamatlīdzekļu izveidošanas un nepabeigtās celtniecības objektu izmaksām izslēgšanas dienā, u.c.

1.4. Kopsavilkums par iepriekšējā revīzijā sniegtā ieteikuma par attīstības izdevumiem ieviešanas progressa izvērtējumu

Jautājumu par *attīstības izdevumiem jeb prioritārajiem pasākumiem piešķirtā finansējuma izlietošanu atbilstoši piešķiršanas mērķim, ievērojot attiecināmos tiesību aktus un sasniedzot plānotos rezultātus*, Valsts kontrole vērtēja jau iepriekš vairākās revīzijās. Saimnieciskā gada pārskata revīzijā par 2018.gadu, apkopojot 13 resoriem par 17 vērtētajiem prioritārajiem pasākumiem sniegtos atzinumus, kur lielākā daļa atzinumu bija negatīvi vai ar iebildi, Valsts kontrole kopumā sniedza negatīvu atzinumu par šo atbilstības jautājumu, secinot, ka būtiska daļa – gandrīz trešdaļa no pārbaudītā finansējuma attīstības izdevumiem – nav izlietota atbilstoši piešķiršanas mērķim, vairākos gadījumos nav ievēroti tiesību akti un nav arī sasniegti plānotie rezultāti.

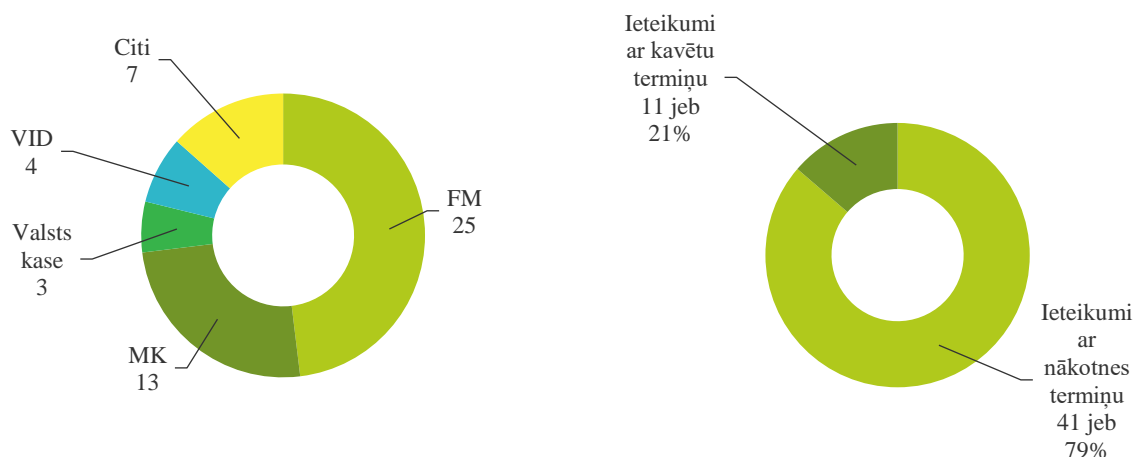
Lai gan Finanšu ministrijai sniegto ieteikumu ieviešanas termiņš vēl nav pienācis, Valsts kontrole turpināja finanšu revīzijās par 2020.gadu horizontāli³² vērtēt attīstības izdevumu izlietojumu.

2020.gada finanšu revīziju rezultāti liecina, ka situācija attīstības izdevumu izlietojumā atbilstoši mērķim ir uzlabojusies, jo atšķirībā no 2018.gada, kad lielākā daļa atzinumu resoriem bija negatīvi vai ar iebildi, šogad visos deviņos vērtētajos gadījumos Valsts kontrole sniedza pozitīvus atzinumus un nekonstatēja, ka prioritārajam pasākumam piešķirtais finansējums būtu izmantots citiem mērķiem. Tomēr ir secināts, ka lielākajā daļā no pārbaudītajiem gadījumiem (piecos no deviņiem) saglabājas arī iepriekš konstatētais – īstenojot prioritāros pasākumus, netiek sasniegti plānotie rezultāti.

1.5. Kopsavilkums par iepriekšējās Saimnieciskā gada revīzijās sniegtajiem un vēl ieviešamiem ieteikumiem

Saimnieciskā gada pārskata revīzijā ieteikumi tiek sniegti, lai uzlabotu Saimnieciskā gada pārskata kvalitāti un publisko finanšu vadību, lai uzlabotu nodokļu (tajā skaitā nodokļu parādu) un nodevu administrēšanu, to pilnīgu iekasēšanu, uzskaiti un to uzrādīšanu, kā arī lai uzlabotu pašvaldību gada pārskatu kvalitāti un pilnveidotu pašvaldību budžetu sagatavošanu. Valsts kontrole uzrauga iepriekšējās revīzijās sniegto ieteikumu ieviešanas progresu un informē revidējamo vienību, vai veiktās darbības ir pietiekamas ieteikuma mērķa sasniegšanai un vai ieteikums ir atzīts par ieviestu.

No iepriekšējās Saimnieciskā gada pārskata revīzijās (kopš 2013.gada) sniegtajiem ieteikumiem vēl ieviešami ir 52 ieteikumi, kur 11 ieteikumiem jau ir kavēti ieviešanas termiņi, bet 41 ieteikums ir ar nākotnes termiņu. Ieviešamo ieteikumu skaits un īpatsvars 03.08.2021:

1.attēls Saimnieciskā gada pārskata revīzijās sniegto un vēl ieviešamo ieteikumu skaits un īpatsvars (situācija 03.08.2021.)

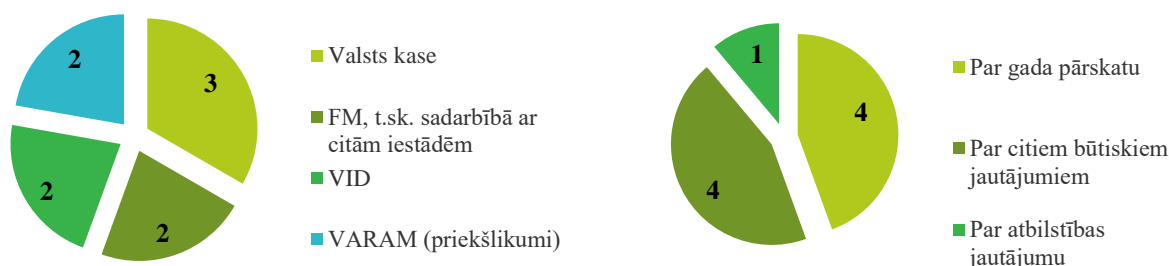
Gandrīz puse no ieviešamajiem ieteikumiem ir sniegta Finanšu ministrijai – 25 ieteikumi. 79 % ieteikumu ir ar nākotnes termiņu, taču 21% no ieviešamajiem ieteikumiem ir ar kavētu termiņu, un no tiem visi – 11 ieteikumi – ir sniegti Ministru kabinetam.

Institūcija, kas ievieš ieteikumu	Ieteikuma saturs	Sākotnējais ieviešanas termiņš
Ministru kabinets	2013.gada revīzija:	
	Specifisku un sarežģītu juridisko pakalpojumu sniegšanas iestādēm nodrošināšana centralizētā veidā	15.01.2015.
	Prasību noteikšana un izvērtēšanas pienākums pārējo juridisko un konsultāciju pakalpojumu iegādei	15.01.2015.
	Mediju pakalpojumu piesaistes kārtības un kritēriju noteikšana	15.01.2015.
	Ielūgumu uz kultūras pasākumiem izsniegšanas prakses izvērtēšana un kārtības noteikšana	31.12.2016.
	2014.gada revīzija (arī 2009., 2010., 2011.gada revīzija):	
	Attīstības plānošanas sistēmas sasaiste ar budžeta plānošanu	15.12.2016.
	2015.gada revīzija:	
	Lēmumu konsekvence par kapitālsabiedrību dividendēm	15.12.2017.
	Kapitālsabiedrību “mazmeitu” dividenžu minimālais apmērs	15.12.2017.
	2016.gada revīzija	
	Par automātisku marku aprites pārskatu akceptēšanu VID	-
	Par automātisku kontroli neatbilstību marku aprites pārskatos un akcīzes nodokļa deklarācijās novēršanai	-
Par mirušās personas nodokļu pārmaksu esības un apmēra datu iegūšanu	-	
Par VID resursu izvērtēšanu neregistrētas saimnieciskās darbības identificēšanai, efektivitāti un samērību pret sasniegto rezultātu	-	

Ar detalizētu informāciju par ieviešamajiem ieteikumiem – gan tiem, kam kavēts termiņš, gan tiem, kam nākotnes ieviešanas termiņš, – var iepazīties Valsts kontroles tīmekļvietnē **Ieteikumu platformā**.

1.6. Kopsavilkums par 2020.gada Saimnieciskā gada revīzijā sniegtajiem ieteikumiem

Saimnieciskā gada pārskata revīzijā kopumā ir sniegti **septiņi ieteikumi un divi priekšlikumi**:

2.attēls. Saimnieciskā gada pārskata revīzijā sniegtie ieteikumi

Finanšu ministrijai (t.sk. Valsts kasei) sniegti šādi ieteikumi un Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijai sniegti šādi priekšlikumi:

1.tabula

2020.gada Saimnieciskā gada pārskata revīzijā sniegtie ieteikumi un priekšlikumi

Ieteikums	Ieteikuma saturs/būtība	Noteiktais ieviešanas termiņš
Par gada pārskatu (revīzijas ziņojuma 2.daļa)		
Lai nodrošinātu kvalitatīvas informācijas par ilgtermiņa ieguldījumiem un to nolietojumu uzrādīšanu Saimnieciskā gada pārskatā, Finanšu ministrijai izvērtēt normatīvajā aktā ³³ noteikto nolietojuma normu pamatoību.	Nolietojuma normu pamatoības izvērtēšana	01.04.2024.
Lai novērstu trūkumus publiskā sektora grāmatvedības uzskaitē un ietekmi uz Saimnieciskā gada pārskatā atklātās informācijas kvalitāti, Finanšu ministrijai nodrošināt vienota, ar finanšu ministra pakļautībā esošo Centrālo finanšu un līgumu aģentūru saskaņota skaidrojuma sniegšanu ministrijām, centrālajām valsts iestādēm un pašvaldībām par Eiropas Savienības finansēto projektu ietvaros izveidoto/iegādāto: 1) ilgtermiņa ieguldījumu nolietojuma normām un to piemērošanu grāmatvedības uzskaitē, 2) citu materiālo vērtību (krājumu sastāvā uzrādāmā inventāra) uzrādīšanu grāmatvedības uzskaitē.	Skaidrojumu sniegšana par nolietojuma normām	01.04.2024.
Lai novērstu trūkumus publiskā sektora grāmatvedības uzskaitē un ietekmi uz Saimnieciskā gada pārskatā atklātās informācijas kvalitāti, Valsts kasei papildināt informatīvos materiālus par pazemes aktīvu atzišanu budžeta iestāžu grāmatvedības uzskaitē.	Informatīvo materiālu papildināšana par pazemes aktīvu uzskaiti	01.01.2025.

Ieteikums	Ieteikuma saturs/būtība	Noteiktais ieviešanas termiņš
Lai nodrošinātu kvalitatīvas informācijas par uzkrājumiem pēcnodarbinātības labumiem uzrādīšanu Saimnieciskā gada pārskatā, Finanšu ministrijai (Valsts kasei) sniegt informāciju semināros ministrijām, centrālajām valsts iestādēm un pašvaldībām un papildināt Grāmatvedības uzskaites rokasgrāmatu par uzkrājumu pēcnodarbinātības labumiem aplēšu aprēķināšanu un to uzrādīšanu EKK.	Metodoloģiska atbalsta sniegšana par uzkrājumu pēcnodarbinātības labumiem aplēšu aprēķināšanu un to uzrādīšanu EKK	01.04.2023.
Par citiem būtiskiem jautājumiem (revīzijas ziņojuma 3.daļa)		
Lai nodrošinātu PVN likumā ³⁴ noteiktā pārmaksātā PVN atmaksas termiņa – 30 dienu laikā pēc deklarācijas iesniegšanas dienas – ievērošanu, VID pilnveidot MAIS, nodrošinot kontroli par apstiprinātās pārmaksātās PVN summas atmaksu termiņā.	Iekšējās kontroles pilnveidošana	02.01.2023. (ziņojot starptermiņā 03.01.2022.)
Finanšu ministrijai turpināt periodiski uzraudzīt samaksas termiņu pagarinājumu līdz trim gadiem izpildi, lai apzinātu fiskālo ietekmi uz valsts budžeta ieņēmumiem, kas jāņem vērā, plānojot valsts budžetu 2022., 2023. un 2024.gadam.	Nodokļu samaksas termiņu pagarinājumu izpildes uzraudzība, apzinot fiskālo ietekmi	01.04.2024. (ziņojot starptermiņos līdz 03.01.2022.; 02.01.2023.)
Par atbilstības jautājumiem (revīzijas ziņojuma 4.daļa)		
Lai novērstu trūkumus inventarizācijas procesā un to ietekmi uz Saimnieciskā gada pārskatā uzrādītās informācijas kvalitāti, aicinām Valsts kasi sniegt pašvaldībām metodoloģisko atbalstu par inventarizāciju kā vienu no gada pārskata sagatavošanas posmiem un tās ietekmi uz gada pārskatā uzrādītajiem datiem.	Metodoloģiska atbalsta sniegšana par inventarizāciju kā vienu no gada pārskata sagatavošanas posmiem un tās ietekmi uz gada pārskatā uzrādītajiem datiem.	01.07.2023.
Priekšlikumi VARAM		
Lai nodrošinātu, ka tiesību aktā ³⁵ noteiktie kritēriji pašvaldību investīciju projektiem, kas pretendē uz valsts aizdevumu saņemšanu, nav vispārīgi un dažādi interpretējami, VARAM iniciēt normatīvā regulējuma ³⁶ pilnveidošanu.	Normatīvā regulējuma pilnveidošana	01.02.2022.
Lai nodrošinātu, ka valsts aizdevumi tiktu piešķirti tikai tādiem investīciju projektiem, kas atbilst tiesību aktā ³⁷ noteiktajām prasībām, VARAM pilnveidot iekšējos tiesību aktus, kas reglamentē pašvaldību pieteikumu valsts aizdevumu saņemšanai vērtēšanas procesu, lai pieņemtie lēmumi būtu atbilstoši tiesību aktos noteiktajiem mērķiem un kritērijiem un to pamatojums būtu izsekojams.	VARAM iekšējo tiesību aktu pilnveidošana	01.02.2022.

Papildus sniegtajiem ieteikumiem un priekšlikumiem revīzijas pakalpojumu kvalitātes uzlabošanai **informēsim Latvijas Zvērinātu revidentu asociāciju par revīzijas konstatējumiem** un lūgšim izvērtēt to zvērinātu revidentu sniegto revīzijas pakalpojumu kvalitāti, kuri par pašvaldības 2019.gada finanšu pārskatu sniedza atzinumu bez iebildēm vai apstākļu akcentējumu, lai gan citi zvērināti revidenti par 2020.gada finanšu pārskata sagatavošanu ir izteikuši iebildes un/vai apstākļu akcentējumus par iepriekšējos periodos pieļauto kļūdu labošanas ietekmi un/vai 2020.gada sākotnējiem atlikumiem.

2020.gada saimnieciskā pārskata revīzijā sniegto ieteikumu ieviešanas uzraudzības gaitai aicinām sekot līdzi **Ieteikumu platformā**.

1.7. Kopsavilkums par revīzijas laikā paveikto

Šī ir pirmā saimnieciskā gada pārskata revīzija, kur būtiski uzlabojumi, veicinot publisko finanšu vadības un uzskaites kvalitāti, panākti jau revīzijas laikā. Tostarp, revīzijas grupai sadarbojoties ar revidējamām vienībām, tika atrisināta virkne jautājumu, lai veicinātu veiksmīgu ATR norisi, kā arī uzkrāšanas principa ieviešanu nodokļu un nodevu ieņēmumu, naudas sodu un citu nenodokļu ieņēmumu uzskaitē. Turklāt gan

finanšu revīzijās ministrijās un centrālajās valsts iestādēs, gan saimnieciskā gada pārskata revīzijā 2020.gada pārskatos ir labotas vairākas atklātās kļūdas par kopējo vērtību 395 276 tūkst. *euro*³⁸

2. daļa. Saimnieciskā gada pārskata sagatavošana

Saimnieciskā gada pārskatā joprojām sabiedrībai nav pieejama ticama un pilnīga informācija par valsts ilgtermiņa ieguldījumiem – tāpat kā jau vairākus gadus, arī šīs revīzijas ietvaros, pārbaudot ilgtermiņa ieguldījumus, kuru īpatsvars valsts kopējos aktīvos ir 90%, tika konstatētas neatbilstības un būtiski pārbaužu apjoma ierobežojumi. Kopējā valsts konsolidētajā bilancē uzrādītā ilgtermiņa ieguldījumu – zemes, būvju, pazemes aktīvu, turējumā nodoto un ieguldījuma īpašumu apjoma – vērtība, par kuru Valsts kontrole nevarēja iegūt pietiekamus un atbilstošus revīzijas pierādījumus un noteikt nepieciešamo labojumu apmēru, pārskata gada beigās ir 1 809 558 tūkst. *euro* jeb 6% no ilgtermiņa ieguldījumu vērtības.

Arī valsts saistību un iespējamo saistību pārbaudē joprojām saskārāmies ar būtisku pārbaužu apjoma ierobežojumu:

- ❖ nebija iespējams iegūt pietiekamus un atbilstošus revīzijas pierādījumus un noteikt nepieciešamo labojumu apmēru pārskata gada beigās valsts saistību sastāvā uzrādīto atvasināto finanšu instrumentu 81 327 tūkst. *euro* vērtībai;
- ❖ nebija iespējams iegūt pietiekošus un atbilstošus pierādījumus un noteikt nepieciešamo labojumu apmēru pārskata gada beigās uzrādītajam valsts iespējamo saistību apmēram, kas izriet no dalības starptautiskajās organizācijās pēcnodarbinātības labumu segšanas pienākuma;
- ❖ nebija iespējams iegūt pietiekošus un atbilstošus pierādījumus un noteikt nepieciešamo labojumu apmēru pārskata gada beigās uzrādītajam citu īstermiņa saistību apmēra 168 541 tūkst. *euro* vērtībai;
- ❖ joprojām nebija iespējams iegūt ticamus, pietiekamus un atbilstošus pierādījumus par iespējamo ietekmi vai tās neesamību uz Saimnieciskā gada pārskata darījumu, ko, iespējams, noslēdzis Lielvārdes novada domes bijušais priekšsēdētājs Lielvārdes novada vārdā, parakstot dokumentu – parādzīmi/vekseli – 200 000 tūkst. *euro* vērtībā, jo aizvien turpinās tiesvedība un tās iznākums nav zināms.

Saimnieciskā gada pārskatā nodokļu un nodevu ieņēmumi aizvien nav uzrādīti pēc uzkrāšanas principa. Tāpēc netiek piemērota vienota pieeja Saimnieciskā gada pārskata sagatavošanā, norādot tajā visu finanšu un budžeta izpildes, tai skaitā ieņēmumu (nodokļi, nodevas, dividendes, naudas sodi u.c. ieņēmumi), informāciju pēc vienota principa. Netiek

norādīta arī pilnīga informācija par valsts aktīviem un saistībām – nodokļu maksātāju nodokļu parādiem un nodokļu pārmaksām.

Ar 01.01.2019. ir stājies spēkā jauns normatīvais regulējums, kas nosaka budžeta iestāžu grāmatvedības uzskaitē un pārskata sagatavošanā ievērojamās prasības.

Izmaiņas saistītas ar finanšu pārskatu atbilstības SPSGS palielināšanu un vairāku Valsts kontroles sniegto ieteikumu saistībā ar grāmatvedības uzskaites prasību piemērošanu SPSGS prasībām ieviešanu, tostarp iepriekšējo periodu būtisku kļūdu labojumiem. 2020.gada Saimnieciskā gada pārskatā salīdzinošajā informācijā – atlikumos uz pārskata perioda sākumu – pirmo reizi ir veiktas korekcijas par būtisku kļūdu labojumiem.

2.1. Pārskata daļa *Ilgtermiņa ieguldījumi*

Bilances posteņa “**Ilgtermiņa ieguldījumi**” vērtība valsts konsolidētajā grāmatvedības bilancē 2020.gada sākumā³⁹ bija 26 515 122 tūkst. *euro* jeb 84% no bilances aktīvu kopsummas, bet gada beigās – 28 353 122 tūkst. *euro* jeb 90% no bilances aktīvu kopsummas.

Valsts konsolidētajā bilancē uzrādītais ilgtermiņa ieguldījumu apjoms, par kuriem Valsts kontrole nevarēja iegūt pietiekamus un atbilstošus revīzijas pierādījumus un noteikt šajā pārskata daļā nepieciešamo labojumu apmēru, pārskata gada beigās ir 1 809 558 tūkst. *euro* jeb 6% no ilgtermiņa ieguldījumu vērtības, t.sk. par nepieciešamo korekciju apmēru bilances posteņa:

- ❖ “Zeme un būves” 1 541 845 tūkst. *euro* vērtībai;
- ❖ “Turējumā nodotie valsts un pašvaldību īpašumi” 193 098 tūkst. *euro* vērtībai;
- ❖ “Bioloģiskie un pazemes aktīvi” 11 178 tūkst. *euro* vērtībai;
- ❖ “Ieguldījuma īpašumi” 63 437 tūkst. *euro* vērtībai.

2.1.1. Pamatlīdzekļi un ieguldījuma īpašumi

Bilances posteņa “Pamatlīdzekļi” vērtība valsts konsolidētajā grāmatvedības bilancē 2020.gada sākumā⁴⁰ bija 12 972 252 tūkst. *euro* jeb 44% bet gada beigās – 13 597 553 tūkst. *euro* jeb 43% no bilances aktīvu kopsummas, un bilances posteņa “Ieguldījuma īpašumi” vērtība valsts konsolidētajā grāmatvedības bilancē 2020.gada sākumā⁴¹ bija 496 032 tūkst. *euro* jeb 1,7%, bet gada beigās – 544 095 tūkst. *euro* jeb 1,7% no bilances aktīvu kopsummas.

2.1.1.1. Zeme un būves, turējumā nodotie valsts un pašvaldību īpašumi, ieguldījuma īpašumi

Valsts kontrolei nebija iespējams gūt pietiekamus un atbilstīgus pierādījumus attiecībā uz 31.12.2020. Saimnieciskā gada pārskata valsts konsolidētās bilances postenī uzrādīto zemes un būvju, turējumā nodoto valsts un pašvaldību īpašumu un ieguldījuma īpašumu 1 798 379 tūkst. *euro* vērtību un nav iespējams noteikt, kāds būtu nepieciešamais labojumu apmērs. Viens no būtiskākajiem iemesliem joprojām pastāvošajiem apjoma ierobežojumiem attiecībā uz ilgtermiņa ieguldījumiem ir neatbilstoši normatīvā akta⁴² prasībām veiktas pārskata gada slēguma inventarizācijas. Tāpēc Saimnieciskā gada pārskatā un tajā iekļautajos pārskatos joprojām ir uzrādīti citām personām piederoši nekustamie īpašumi un kļūdaini uzrādīta zemes un būvju, turējumā nodoto valsts un pašvaldību īpašumu un ieguldījuma īpašumu vērtība.

Apjoma ierobežojumi šajā bilances postenī tieši ietekmē atzinuma veidu par Saimnieciskā gada pārskatu. Valsts kontrole nevarēja iegūt pietiekamus un atbilstošus revīzijas pierādījumus un noteikt nepieciešamo kļūdu labojuma apjomu attiecībā uz valsts konsolidētās grāmatvedības bilances posteņos uzrādīto zemes un būvju 1 798 380 tūkst. *euro* vērtību, kuras uzrādītas bilances posteņos “Zeme un būves” 1 541 845 tūkst. *euro* vērtībā, “Turējumā nodotie valsts un pašvaldību īpašumi” 193 098 tūkst. *euro* vērtībā, “Ieguldījuma īpašumi” 63 437 tūkst. *euro* vērtībā. Detalizētu skaidrojumu par apjoma ierobežojuma iemesliem skatīt ziņojuma sadaļā *Revīzijas apjoma ierobežojumi*.

Būtiskākie revīzijas konstatējumi par neatbilstībām:

- ❖ ir uzrādīti citām personām piederoši nekustamie īpašumi;
- ❖ ir nepamatoti samazināta zemes un būvju vērtība;
- ❖ ir neatbilstības pamatlīdzekļu klasifikācijā un nolietojuma normu noteikšanā;
- ❖ inventarizācijas ēkām un zemei nav veiktas pēc būtības vai ir veiktas tikai daļēji.

Viens no būtiskākajiem iemesliem joprojām pastāvošajiem apjoma ierobežojumiem attiecībā uz ilgtermiņa ieguldījumiem ir neatbilstoši veiktas inventarizācijas. Lielākais apjoma ierobežojums vērtības ziņā ir saistīts ar Rīgas pilsētas pašvaldības zemes un būvju uzskaiti. Jau kopš 2015.gada Valsts kontrole nevar gūt pietiekošus pierādījumus par Rīgas pilsētas pašvaldības gada pārskatā uzrādīto:

- ❖ transporta būvju un inženierbūvju bilances vērtību 956 572 tūkst. *euro* (jeb 53% no kopējā ilgtermiņa ieguldījumu apjoma ierobežojuma), jo pašvaldība kopš 2015.gada nav veikusi inventarizāciju pilnā apjomā;
- ❖ zemes īpašumu bilances vērtību 690 649 tūkst. *euro* (jeb 38% no kopējā ilgtermiņa ieguldījumu apjoma ierobežojuma).

Informācijā pašvaldības vadībai par 2020.gada finanšu pārskatu ir norādīts:

“[...] Īpašuma departamenta pārstāvji zemes vienības pakāpeniski reģistrē Zemesgrāmatā (aptuveni 200 – 300 vienības gadā). Kopējais neregistrēto zemes vienību skaits uz 2020.gada 31.decembri sastādīja aptuveni 5000 vienības (vērtība bilancē 85 miljoni EUR), no kā var secināt,

ka Rīgas pilsētas pašvaldībai piekrītošo zemju pilnīga reģistrēšana Zemesgrāmatā būs ilglaicīgs process. [...] Balstoties uz minēto situāciju, Īpašuma departaments veica aprēķinus un izveidoja sagaidāmās vērtības samazinājuma aplēsi, lai aplēstu un korekti atspoguļotu Rīgas pilsētas pašvaldībai piekrītošo, bet Zemesgrāmatā neregistrēto zemju vērtību pašvaldības bilancē uz 2020.gada 31. decembri.”

Lai gan pašvaldība ir veikusi sagaidāmās vērtības samazinājuma aplēsi, tomēr zemes īpašumi Rīgas pilsētas pašvaldības gada pārskatā nav uzrādīti pilnā apjomā un atbilstošā vērtībā. Valsts kontrolei nebija iespējams noteikt, kāds tieši ir nepieciešamo labojumu apmērs Saimnieciskā gada pārskatā uzrādīto ilgtermiņa ieguldījumu vērtībai.

Papildus šajā revīzijā vēlējāmie aktualizēt neatrisinātos grāmatvedības uzskaites jautājumus saistībā ar Eiropas Savienības līdzfinansētajos projektos radīto/iegādāto ilgtermiņa ieguldījumu un pazemes aktīvu uzskaiti.

2.1.1.2. ES līdzfinansēto projektu ietvaros izveidotie/iegādātie pamatlīdzekļi

Tā kā joprojām turpinās sniegto ieteikumu ieviešana un revīzijā konstatējām, ka Saimnieciskā gada pārskatā iekļautajām ES līdzfinansēto pašvaldību projektu ietvaros radītajām inženierbūvēm ar 25 489 342 euro bilances vērtību sešas⁴³ jeb 21% no izlasē iekļautajām pašvaldībām ir piemērojušas grāmatvedības uzskaites normatīvajam regulējumam neatbilstošu pamatlīdzekļu nolietojuma normu, arī šogad nevarējām gūt pārliecību, ka Saimnieciskā gada pārskatā uzrādītā inženierbūvju un to nolietojuma vērtība ir precīza un ticama.

Vienlaikus arī par citu ES līdzfinansēto pašvaldību projektu ietvaros radītiem pamatlīdzekļiem un to nolietojumu Saimnieciskā gada pārskatā uzrādītā informācija ir kļūdaina, jo pašvaldības piemēro nevis grāmatvedības uzskaites normatīvajā regulējumā noteiktās pamatlīdzekļu nolietojuma normas, bet ES līdzfinansēto projektu finansējuma saņemšanas nosacījumos paredzētajam lietderīgās lietošanas laikam atbilstošas nolietojuma normas⁴⁴. Turklāt Saimnieciskā gada pārskata ilgtermiņa ieguldījumos uzrādītās pašvaldību ES līdzfinansēto projektu ietvaros radītās materiālās vērtības, kas būtu jāuzskaita apgrozāmajos līdzekļos⁴⁵.

Tā kā grāmatvedības uzskaites normatīvajā regulējumā⁴⁶ noteiktais ilgtermiņa ieguldījumu derīgās lietošanas laiks ir nemainīgs⁴⁷ jau no 2001.gada un pamatojums šādu normu noteikšanai normatīvā akta anotācijā nav atrodams, tas būtu jāpārskata, jo, iespējams, nav atbilstošs šī brīža situācijai. Turklāt tas ir atšķirīgs arī no noteiktā derīgās lietošanas laika ES finansēto projektu ietvaros radītiem/iegādātiem ilgtermiņa ieguldījumiem.

Ņemot vērā, ka grāmatvedības uzskaites normatīvajā regulējumā⁴⁸ noteiktās inženierbūvju nolietojuma normas ietekmē ne tikai Saimnieciskā gada pārskatā uzrādīto informāciju, bet arī ūdenssaimniecības tarifu, kā arī var ietekmēt citu sniegto pakalpojumu pašizmaksas aprēķinu, derīgās lietošanas laiks būtu jāpārskata pēc iespējas ātrāk.

ES līdzfinansēto projektu ietvaros izveidotās inženierbūves

Iepriekšējā Saimnieciskā gada pārskata revīzijā konstatējām, ka Saimnieciskā gada pārskatā informācija par inženierbūvēm un to nolietojumu ir uzrādīta kļūdaini, jo pašvaldības piemēro nevis grāmatvedības uzskaites normatīvajā regulējumā⁴⁹ noteiktās inženierbūvju nolietojuma normas (lietderīgās lietošanas laiks – 20 gadi), bet ES līdzfinansēto ūdenssaimniecības projektu tehniski ekonomiskajos pamatos noteiktās inženierbūvju nolietojuma normas⁵⁰ (lietderīgās lietošanas laiks – 50 gadi). Vienlaikus uzsvērām, ka grāmatvedības uzskaites normatīvajā regulējumā⁵¹ noteiktais lietderīgās lietošanas laiks ir nemainīgs⁵² jau no 2001.gada un pamatojums šādu normu noteikšanai normatīvā akta anotācijā nav atrodamas. Tādējādi, iespējams, tas nav atbilstošs šī brīža situācijai, kad ir ieviestas jaunas tehnoloģijas, materiāli un eksistē citi apstākļi, kas ievērojami palielina inženierbūvju lietderīgās kalpošanas laiku⁵³.

Lai Saimnieciskā gada pārskatā informācija ES līdzfinansēto ūdenssaimniecības projektu ietvaros radītajām inženierbūvēm būtu norādīta atbilstoši grāmatvedības uzskaites normatīvajam regulējumam, revīzijā sniedzām ieteikumus, kurus Finanšu ministrija ir apņēmusies ieviest līdz 02.01.2024:

Lai novērstu trūkumus publiskā sektora grāmatvedības uzskaitē un ietekmi uz Saimnieciskā gada pārskatā atklātās informācijas kvalitāti, Finanšu ministrijai:

- ❖ *sadarbībā ar Ekonomikas ministriju izvērtēt normatīvajā aktā⁵⁴ noteikto inženierbūvju nolietojuma normu pamatotību;*
- ❖ *sadarbībā ar VARAM un CFLA sagatavot skaidrojumu par Eiropas Savienības finansēto projektu ietvaros izbūvēto inženierbūvju nolietojuma normām un to piemērošanu grāmatvedības uzskaitē.*

Tā kā grāmatvedības uzskaites normatīvajā regulējumā⁵⁵ noteiktās inženierbūvju nolietojuma normas ietekmē ne tikai Saimnieciskā gada pārskatā uzrādīto informāciju, bet arī ūdenssaimniecības tarifu, 30.06.2021. Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija (turpmāk – Regulators), atsaucoties uz Valsts kontroles revīziju⁵⁶ konstatēto, savā vēstulē⁵⁷ Finanšu ministrijai un Valsts kasei aicināja rast iespēju izvērtēt grāmatvedības uzskaites normatīvā regulējuma⁵⁸ izmaiņas pēc iespējas ātrāk. Vienlaikus Regulators norādīja, ka: 1) regulējuma izmaiņas būtu lietderīgi izvērtēt laikā, kurā notiek administratīvi teritoriālā reforma, jo pašvaldības pārvērtēs sabiedrisko ūdenssaimniecības pakalpojumu organizēšanas kārtību jaunajās administratīvajās teritorijās, 2) esošajam regulējumam ir plaša ietekme – gan uz administratīvajām teritorijām, kurās ūdenssaimniecības pakalpojumus sniedz Regulatora regulēti komersanti, gan arī uz administratīvajām teritorijām, kurās ūdenssaimniecības pakalpojumus šobrīd sniedz pašvaldības iestāde vai komersants, kuram vietējās pašvaldības dome nosaka maksu par komersanta sniegtajiem sabiedriskajiem ūdenssaimniecības pakalpojumiem⁵⁹.

Arī šogad Saimnieciskā gada pārskata revīzijā, sadarbojoties ar zvērinātiem revidentiem, analizējam 29 pašvaldību grāmatvedības uzskaitē uzrādīto informāciju uz 31.12.2020. par inženierbūvēm, kas izveidotas ūdenssaimniecības attīstības projektu ar ES līdzfinansējumu ietvaros.

Revīzijā konstatēts, ka Saimnieciskā gada pārskatā uzrādīto sešu⁶⁰ no izlasē iekļauto 29 pašvaldību inženierbūvju ar 25 489 342 euro bilances vērtību nolietojuma norma ir neatbilstoša grāmatvedības uzskaites normatīvajam regulējumam. Vienlaikus revīzijā konstatēts, ka atsevišķos gadījumos ES līdzfinansēto projektu ietvaros radītie pamatlīdzekļi nav atbilstoši klasificēti.

ES līdzfinansēto projektu nepabeigtās būvniecības izmaksas

Lai gan 2019.gada Saimnieciskā gada pārskata revīzijā vērtējām ES līdzfinansēto ūdenssaimniecības projektu ietvaros radīto inženierbūvju nolietojumu, tomēr revīzijā konstatētais liecināja par riskiem arī citu pašvaldību ilgtermiņa ieguldījumu uzskaitē, kas radīti ES līdzfinansēto ūdenssaimniecības projektu ietvaros.

Finanšu revīzijās par ministriju un centrālo valsts iestāžu 2020.gada pārskatiem tika konstatēts, ka problēmas ir arī ar ES līdzfinansēto projektu nepabeigtās būvniecības uzskaiti:

Finanšu ministrijas pārskatā uzrādītās nepabeigtās būvniecības izmaksas, kas veiktas no ārvalstu finanšu palīdzības projektu īstenošanai VAS "Valsts nekustamie īpašumi" piešķirtā finansējuma, tika iekļautas valsts nekustamā īpašuma sākotnējā vērtībā tad, kad projekta īstenošana tika pabeigta un nepabeigtā būvniecība nodota ekspluatācijā, bet nepabeigtās būvniecības izmaksas līdz iekļaušanai sākotnējā valsts nekustamā īpašuma vērtībā Finanšu ministrijas pārskatā netika uzskaitītas. Atbilstoši revīzijā sniegtajai informācijai⁶¹ šo nepabeigtās būvniecības izmaksu apmērs 31.12.2020. sākotnēji tika noteikts 4 305 293 euro apmērā.

Pēc revīzijas ziņojuma projekta saņemšanas, t.i.13.04.2021., Finanšu ministrija veica labojumus gada pārskatā, ņemot uzskaitē nepabeigtās būvniecības izmaksas par kopējo summu 4 065 737 euro – kontā 1250 "Turējumā nodotie valsts un pašvaldību īpašumi" 1 885 031 euro apmērā un kontā 1550 "Turējumā nodotie ieguldījuma īpašumi" 2 180 706 euro apmērā.

Ņemot vērā, ka normatīvais akts⁶² nosaka vispārīgos aktīvu uzskaites principus, bet Valsts kases informatīvajos materiālos⁶³ aprakstītajos gadījumos un piemēros nepabeigtās būvniecības izmaksu uzskaitē nav iekļauta šo izmaksu uzskaitē ārvalstu finanšu palīdzības projektu ietvaros, pastāv risks, ka budžeta iestāžu gada pārskatos nepabeigtās būvniecības izmaksas var tikt uzrādītas, piemērojot atšķirīgus principus un līdz ar to nepilnīgi.

Lai budžeta iestāžu gada pārskatos, tostarp Finanšu ministrijas gada pārskatā, nepabeigtās būvniecības izmaksas par ES līdzfinansēto projektu ietvaros radītajiem nepabeigtās būvniecības objektiem būtu norādītas atbilstoši darījumu ekonomiskajai būtībai, revīzijā sniedzām ieteikumus:

Valsts kasei sadarbībā ar Finanšu ministriju pilnveidot Valsts kases informatīvos materiālus⁶⁴, precizējot nosacījumus nepabeigtās būvniecības izmaksu uzskaitē, īstenojot ārvalstu finanšu palīdzības projektus. Finanšu ministrija (Valsts kase) ir apņēmusies ieteikumu ieviest līdz 30.12.2021.

Lai nodrošinātu, ka Finanšu ministrijas pārskatā tiek uzrādītas visas nepabeigtās būvniecības izmaksas, kas ieguldītas valsts nekustamajos īpašumos par valsts un ārvalstu finanšu palīdzības finansējumu, Finanšu ministrijai noteikt kārtību, kādā VAS "Valsts nekustamie īpašumi" sniedz informāciju par izlietoto finansējumu valsts nekustamajos īpašumos, īstenojot ārvalstu finanšu palīdzības projektus. Finanšu ministrija (Valsts kase) ir apņēmusies ieteikumu ieviest līdz 30.09.2021.

Citi ES līdzfinansēto projektu ietvaros izveidotie/iegādātie pamatlīdzekļi

Ar mērķi pārbaudīt, vai arī pašvaldību citi 2020.gada Saimnieciskā gada pārskatā uzrādītie ES līdzfinansēto projektu ietvaros radītie/iegādātie pamatlīdzekļi un to nolietojums ir uzrādīti atbilstoši grāmatvedības uzskaites normatīvā regulējuma⁶⁵ prasībām, sadarbībā ar zvērinātiem revidentiem revīzijā tika vērtētas izlasē iekļauto 29 pašvaldību⁶⁶ grāmatvedības uzskaitē un gada pārskatos uzrādīto ES līdzfinansējumu projektu ietvaros radīto/iegādāto pamatlīdzekļu nolietojuma normas.

Revīzijā konstatēts, ka astoņas pašvaldības⁶⁷ jeb 28% no 29 izlasē iekļautajām pašvaldībām ES līdzfinansējumu projektu ietvaros radītajiem/iegādātajiem pamatlīdzekļiem piemērojušas nevis grāmatvedības uzskaites normatīvajam regulējumam atbilstošas pamatlīdzekļu nolietojuma normas, bet gan ES līdzfinansēto projektu finansējuma saņemšanas nosacījumos paredzētajam lietderīgās lietošanas laikam atbilstošas nolietojuma normas⁶⁸. Kopējā grāmatvedības uzskaitē un Saimnieciskā gada pārskatā kļūdaini uzrādīto pašvaldību ES līdzfinansējumu projektu ietvaros radīto/iegādāto pamatlīdzekļu bilances vērtība ir 2 824 784 *euro*. Kļūdaini piemērotajām ES līdzfinansēto pamatlīdzekļu izveidošanas/iegādes nolietojuma normām ir ietekme uz Saimnieciskā gada pārskatā uzrādītajiem bilances ilgtermiņa ieguldījumu posteņiem: 1) *Ēkas un būves*, 2) *Tehnoloģiskās iekārtas*, 3) *Pārējie pamatlīdzekļi* un pārskata par darbības finansiālajiem rezultātiem izdevumiem posteni *Nolietojuma un amortizācijas izmaksas*⁶⁹.

Vienlaikus revīzijā konstatēts, ka 9 pašvaldībās⁷⁰ jeb 31% pašvaldību ilgtermiņa ieguldījumu sastāvā grāmatvedības uzskaitē un gada pārskatā ir uzrādītas ES līdzfinansēto projektu ietvaros iegādātas materiālās vērtības ar 94 560 *euro* bilances vērtību, kas neatbilst pamatlīdzekļu definīcijai, tāpēc būtu jāuzskaita apgrozāmo līdzekļu (krājumu) sastāvā⁷¹.

Ieteikumi

Lai nodrošinātu kvalitatīvas informācijas par ilgtermiņa ieguldījumiem un to nolietojumu uzrādīšanu Saimnieciskā gada pārskatā, Finanšu ministrijai izvērtēt normatīvajā aktā⁷² noteikto nolietojuma normu pamatotību.

Lai novērstu trūkumus publiskā sektora grāmatvedības uzskaitē un ietekmi uz Saimnieciskā gada pārskatā atklātās informācijas kvalitāti, Finanšu ministrijai nodrošināt vienota, ar Centrālo finanšu un līgumu aģentūru saskaņota skaidrojuma sniegšanu ministrijām, centrālajām valsts iestādēm un pašvaldībām par ES finansēto projektu ietvaros izveidoto/iegādāto: 1) ilgtermiņa ieguldījumu nolietojuma normām un to piemērošanu grāmatvedības uzskaitē, 2) citu materiālo vērtību (krājumu sastāvā uzrādāmā inventāra) uzrādīšanu grāmatvedības uzskaitē.

2.1.1.3. Bioloģiskie un pazemes aktīvi

Pazemes aktīvi

Saimnieciskā gada pārskatā uzrādītie pazemes aktīvi 11 178 tūkst. *euro* vērtībā nav atzīti un novērtēti pēc vienotiem principiem, tostarp pazemes aktīviem 231 236 *euro* vērtībā netika uzrādīti vērtību pamatojoši dokumenti, tāpēc arī šogad nevarējām gūt pārliecību, ka Saimnieciskā gada pārskatā uzrādītā pazemes aktīvu vērtība ir precīza un ticama.

Jau vairākus gadus Valsts kontrolei nav iespējams iegūt pietiekamus un atbilstošus revīzijas pierādījumus un noteikt nepieciešamo kļūdu labojuma apjomu attiecībā uz Saimnieciskā gada pārskata uzrādītajiem pazemes aktīviem.

Saimnieciskā gada pārskata revīzijā par 2018.gadu konstatēti būtiski apjoma ierobežojumi, tostarp kopējais valsts konsolidētajā bilancē pārskata gada beigās uzrādītais pašvaldību bioloģisko un pazemes aktīvu apjoms, kuriem nebija iespējams noteikt nepieciešamo labojumu apmēru bija 67 700 tūkst. *euro*.

Attiecībā uz 2018.gada Saimnieciskā gada pārskatā iekļauto Zemkopības ministrijas 2018.gada pārskatu Valsts kontrole atteicās sniegt atzinumu, jo nebija iespējams gūt pārliecību, ka derīgo izrakteņu uzskaites vērtība ir pareiza. Līdz 2018.gadam Zemkopības ministrija vispār nebija uzskaitījusi valstij piederošos derīgos izrakteņus. 2018.gada pārskatā ministrija noteica to vērtību – 3,8 miljardi *euro* apmērā, bet trīs mēnešus vēlāk to vērtību samazināja 58 reizes līdz 65,7 miljoniem *euro*. Vēl vēlāk, pārskatot derīgo izrakteņu vērtības pēc jaunas metodikas, Zemkopības ministrijas valdījumā esošo derīgo izrakteņi tika uz 01.01.2019. uzskaitīti 15,4 miljonu *euro* vērtībā. Vienlaicīgi Valsts kontrole norādīja:

[..] neuzrādot grāmatvedības uzskaitē un gada pārskatā, kā arī nekontrolējot turējumā nodoto aktīvu vērtības izmaiņas un to pamatotību, pastāv risks, ka valsts nav ieguvusi atbilstošus ienākumus no turējumā nodotajiem aktīviem.

Arī iepriekšējā Saimnieciskā gada pārskata revīzijā par 2019.gadu konstatēti būtiski apjoma ierobežojumi:

*Kopējais valsts konsolidētajā bilancē pārskata gada beigās uzrādītais pašvaldību ilgtermiņa ieguldījumu apjoms, kuriem nav iespējams noteikt nepieciešamo labojumu apmēru, ir 1 208 134 tūkst. *euro* jeb 5% no kopējās ilgtermiņa ieguldījumu vērtības, tostarp “Bioloģiskie un pazemes aktīvi” – 7219 tūkst. *euro* jeb 0,6% no šī posteņa kopējās vērtības.*

Kontā “1261 Pazemes aktīvi” uzskaita izpētītus minerālo atradņu krājumus, kas atrodas zem zemes virsmas un ir ekonomiski izmantojami, ņemot vērā pašreizējo tehnoloģiju un atbilstošās cenas⁷³, citi nosacījumi vai skaidrojumi, tostarp terminam “ekonomiski izmantojami”, nav norādīti. Praksē derīgo izrakteņu ieguves process no izpētes līdz realizācijai sastāv no vairākiem secīgiem posmiem, kuros iesaistītas dažādas institūcijas, un katrā no posmiem var veidoties situācija, ka derīgo izrakteņu ieguve netiek uzsākta.

Valsts kontrole 19.02.2020. aicināja⁷⁴ Valsts kasi sadarbībā ar ministrijām un pašvaldībām pilnveidot budžeta iestāžu grāmatvedības uzskaites metodiku, nosakot vienotus principus derīgo izrakteņu uzrādīšanai pārskatos. Valsts kase apņēmas⁷⁵ organizēt tematiskās diskusijas ar nozaru institūcijām un pašvaldībām par grāmatvedības uzskaites jautājumiem, kuros ir konstatēta atšķirīga izpratne, tostarp par pazemes aktīvu uzskaiti. Diskusiju rezultātā Valsts kase 2020.gada ceturtajā ceturksnī plānoja papildināt informatīvos materiālus ar derīgo izrakteņu grāmatvedības uzskaites principu skaidrojumu un piemēriem.

Analizējot Valsts kases tīmekļa vietnē publiski pieejamo informāciju⁷⁶, konstatēts, ka informatīvajos materiālos joprojām nav noteikti detalizētāki principi pazemes aktīvu atzīšanai budžeta iestāžu grāmatvedības uzskaitē, vien skaidrots pazemes aktīvu jēdziens un noteiktas metodes pazemes aktīvu sākotnējās vērtības turpmākai korigēšanai.

Pārbaudot, vai pašvaldību 2020.gada Saimnieciskā gada pārskatā uzrādītie pazemes aktīvi ir uzrādīti pēc vienotiem principiem, vērtējām izlasē iekļauto 29 pašvaldību⁷⁷ grāmatvedības uzskaitē un gada pārskatos uzrādīto pazemes aktīvu novērtēšanas un uzskaites metodiku un uzskaites vērtību pamatojošos dokumentus. No izlasē iekļautajām 29 pašvaldībām⁷⁸ 31.12.2020. pazemes aktīvi ir uzskaitīti 15 pašvaldībās jeb 52% pašvaldību⁷⁹:

- ❖ 11 pašvaldībās⁸⁰ ir uzskaitīti pazemes aktīvi ar kopējo vērtību 10 367 474 *euro*;
- ❖ piecās pašvaldībās⁸¹ pazemes aktīvi uzskaitīti daudzuma vienībās, turklāt daļa no aktīviem uzskaitīta atbilstoši derīgo izrakteņu krājumu apjoma daudzuma vienībām, daļa – atbilstoši derīgo izrakteņu atradņu skaita daudzuma vienībām.

2.tabula

Kopsavilkums par pazemes aktīvu atzišanu, novērtēšanu un uzrādīšanu grāmatvedības uzskaitē un gada pārskatos izlasē iekļautajās pašvaldībās

Konstatējumi	
Piemērota atšķirīga pieeja pazemes aktīvu uzņemšanai uzskaitē	<ul style="list-style-type: none"> ▪ viena pašvaldība⁸² derīgo izrakteņu krājumu vērtības noteikšanai piesaistīja ārpalpojumu, vērtētājs noteica kopējo objekta vērtību ▪ četrās pašvaldībās⁸³ derīgo izrakteņu krājumu vērtība noteikta ar domes lēmumu ▪ piecās pašvaldībās⁸⁴ derīgo izrakteņu krājumus novērtēja pašvaldību izveidotas komisijas, derīgo izrakteņu krājumu vērtība noteikta ar aktiem vai izziņām
Nav uzskaites vērtību pamatojošu dokumentu	trīs pašvaldības ⁸⁵ nevarēja uzrādīt uzskaites vērtību pamatojošus dokumentus pazemes aktīviem ar kopējo vērtību uz 31.12.2020. 231 236 <i>euro</i>
Derīgo izrakteņu krājumi uzskaitīti ar 0 vērtību	<p>piecās pašvaldībās⁸⁶ derīgo izrakteņu krājumi uzskaitīti ar 0 vērtību:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ divās pašvaldībās⁸⁷ derīgo izrakteņu atradnes uzskaitītas gabalu daudzuma vienībās ▪ četrās pašvaldībās⁸⁸ derīgo izrakteņu atradnes uzskaitītas zemes platības daudzuma vienībās, turklāt viena pašvaldība⁸⁹ zemes īpašumu ir iznomājis⁹⁰
Nevarēja uzrādīt uzskaitē esošiem pazemes aktīviem derīgo izrakteņu atradņu pases	<p>septiņas pašvaldības⁹¹ nevarēja uzrādīt uzskaitē esošiem pazemes aktīviem derīgo izrakteņu atradņu pases, no tām:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ četras pašvaldībās⁹² derīgo izrakteņu krājumi ir novērtēti <i>euro</i> vērtībā ▪ trīs pašvaldībās⁹³ derīgo izrakteņu krājumu uzskaitē līdz to novērtēšanai nodrošināta daudzuma vienībās
Neatbilstoša klasifikācija	viena pašvaldība ⁹⁴ pārskata gada sākumā kontā “1261 Pazemes aktīvi” ir uzskaitījusi zemi zem jūras piekrastes ūdeņiem par kopējo vērtību 1 063 836 <i>euro</i> , revīzijas laikā kļūda tika labota, zemi zem jūras piekrastes ūdeņiem uzrādot kontā “1217 Pārējās zemes”

Ieteikums

Lai novērstu trūkumus publiskā sektora grāmatvedības uzskaitē un ietekmi uz Saimnieciskā gada pārskatā atklātās informācijas kvalitāti, Valsts kasei papildināt informatīvos materiālus par pazemes aktīvu atzišanu budžeta iestāžu grāmatvedības uzskaitē.

2.2. Pārskata daļa *Saistības, Iespējamās saistības*

2.2.1. Ilgtermiņa un īstermiņa saistības

Bilances posteņa “Ilgtermiņa saistības” vērtība valsts konsolidētajā grāmatvedības bilancē 2020.gada sākumā⁹⁵ bija 14 616 461 tūkst. *euro* jeb 46% , bet gada beigās – 16 384 409 tūkst. *euro* jeb 52% no bilances pasīvu kopsummas.

2.2.1.1. Atvasinātie finanšu instrumenti

Tā kā joprojām turpinās sniegto ieteikumu ieviešana, kuri arī ir saistīti ar pareizas AFI Saimnieciskā gada pārskatā uzrādāmās vērtības noteikšanu, arī šogad nebija iespējams gūt pārliecību, ka Saimnieciskā gada pārskatā uzrādītā ar AFI saistīto posteņu vērtība ir precīza un ticama, nebija iespējams arī gūt pārliecību, ka ir atzīti visi ar atvasināto finanšu instrumentu izmantošanu saistītie ieņēmumi un izdevumi.

Saimnieciskā gada pārskatā ir iekļauti astoņi ar AFI saistītie posteņi 210 320 tūkst. *euro* vērtībā.

Lai nodrošinātos pret valsts parāda apkalpošanas izmaksu palielināšanās risku, Valsts kase, pildot valsts parāda un naudas līdzekļu vadības stratēģijā⁹⁶ noteiktos uzdevumus, var slēgt atvasinātu finanšu instrumentu (AFI) līgumus, piemēram, par esošās mainīgās procentu likmes apmaiņu pret fiksēto vai par noteiktas valūtas daudzuma iegādi vai pārdošanu par noteiktu valūtas kursu noteiktā dienā nākotnē.

Attiecībā uz AFI uzskaiti, uzrādīšanu pārskatos un efektivitātes noteikšanu ir specifiskas prasības, kuras Valsts kase līdz šim ir noteikusi tikai iekšējos tiesību aktos⁹⁷. Ministru kabineta 13.02.2018. noteikumu Nr.87 "Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs" normas attiecībā uz atvasināto finanšu instrumentu uzskaiti stājās spēkā tikai ar 01.01.2021.⁹⁸

2018.gada Saimnieciskā gada pārskata revīzijā atklājām būtiskus trūkumus Valsts kasē saistībā ar AFI uzskaiti, uzrādīšanu pārskatos un efektivitātes noteikšanu, kas ietekmē gan Saimnieciskā gada pārskatā atklājamo informāciju, gan valsts budžeta izdevumu plānošanu. Tāpēc Valsts kontrolei nebija iespējams noteikt nepieciešamo labojumu apmēru Saimnieciskā gada pārskatā saistībā ar AFI uzrādītajām saistībām, ieņēmumiem un izdevumiem. Trūkumu novēršanai sniedzām šādus ieteikumus.

3.tabula

2018.gada Saimnieciskā gada pārskata revīzijā sniegtie ieteikumi saistībā ar AFI uzskaiti

Ieteikums	Ieteikuma saturs/būtība	Noteiktais ieviešanas termiņš	Ieteikuma ieviešanai veiktās darbības
Valsts kasei apsvērt AFI patiesās vērtības novērtēšanai piemērot OIS diskontu, jo kopš finanšu krīzes OIS diskonta izmantošana AFI patiesās vērtības noteikšanai tiek uzskatīta par standarta pieeju tirgū.	OIS diskonta izmantošana	2020.gada 30.decembris	Pieņemts lēmumu ieviest OIS diskonta piemērošanu AFI NPV vērtības noteikšanai ⁹⁹ . Ieteikums ieviests.
Valsts kasei: ❖ veikt AFI efektivitātes izvērtēšanu atbilstoši starptautiski pieņemtajām metodēm; ❖ nodrošināt, lai AFI grāmatvedības uzskaitē un uzrādīšana finanšu pārskatos atbilstu vispāri pieņemtiem finanšu pārskatu principiem un labākajai praksei.	AFI efektivitātes izvērtēšana un atbilstoša uzskaitē	2020.gada 31.marts (izpētes veikšanai un darbību veikšanai, lai nodrošinātu AFI efektivitātes izvērtēšanu) 2020.gada 30.novembris	Pārskatīta AFI grāmatvedības uzskaitē un uzrādīšana finanšu pārskatos ¹⁰⁰ . Pieņemts lēmums ieviest riska ierobežošanas uzskaiti, un 12.06.2020. Parāda vadības komitejā apstiprināts ieviešanas laika grafiks, kurš aktualizēts un apstiprināts ar 18.12.2020. 23.12.2020. Valsts budžeta grāmatvedības uzskaites komitejā Nr.14 apstiprināti grozījumi Valsts kases valsts budžeta finanšu uzskaites grāmatvedības politikā, paredzot riska ierobežošanas uzskaites ieviešanu ¹⁰¹ .

Ieteikums	Ieteikuma saturs/būtība	Noteiktais ieviešanas termiņš	Ieteikuma ieviešanai veiktās darbības
		(uzskaites un uzrādīšanas pārskatā pārskatīšana) Ieviešanas termiņš pagarināts līdz 01.04.2021.	Ieteikuma ieviešana ir uzsākta.
Finanšu ministrijai nodrošināt Valsts parāda un naudas līdzekļu stratēģijā noteikto AFI izmantošanas efektivitātes rādītāju atbilstību starptautiski pieņemtai praksei.	AFI efektivitātes rādītāju atbilstība	2019.gada 30.decembris Ieviešanas termiņš pagarināts līdz 01.04.2021.	Valsts kase ir sagatavojusi apstiprināšanai finanšu ministram grozījumus Valsts parāda un naudas līdzekļu vadības stratēģijā, nosakot, ka valsts parāda portfeļa vadībā ir izvirzīts uzdevums “2.2.1.7. veikt atvasināto finanšu instrumentu efektivitātes izvērtēšanu un uzskaiti atbilstoši starptautiski pieņemtajai riska ierobežošanas uzskaites praksei”, tādējādi stratēģijā nosakot AFI efektivitātes izvērtēšanu atbilstoši riska ierobežošanas uzskaites praksei ¹⁰² . Ieteikuma ieviešana ir uzsākta.
Finanšu ministrijai (Valsts kasei) izvērtēt nepieciešamību precizēt Valsts parāda un naudas līdzekļu vadības stratēģiju.	Valsts parāda stratēģijas precizēšana	2020.gada 30.decembris	Valsts kase ir pieņēmusi lēmumu atvasināto finanšu instrumentu efektivitātes novērtēšanā izmantot riska ierobežošanas uzskaiti. Stratēģijā 2.2.1.7.apakšpunkta redakcija “ <i>novērtēt atvasināto finanšu instrumentu efektivitāti saskaņā ar starptautiski pieņemtajām metodēm, salīdzinot to ar konkrēto parāda portfeļa daļu, kurai atvasinātie finanšu instrumenti ir izmantoti.</i> ” ir aizstāta ar šādu redakciju: “ <i>veikt atvasināto finanšu instrumentu efektivitātes izvērtēšanu un uzskaiti atbilstoši starptautiski pieņemtajai riska ierobežošanas uzskaites praksei.</i> ” ¹⁰³ Ieteikums ieviests.
Valsts kasei: ❖ pilnveidot CaR modeļa dokumentāciju, nodrošinot dokumentācijas pilnīgumu un izsekojamību, kā arī sasaiti ar Valsts parāda un naudas līdzekļu stratēģijā noteikto parametru izvērtējumu; ❖ nodrošināt CaR modeļa kvalitātes uzlabojumus, prognožu atbilstības novērtējumam veicot sistēmas “backtesting”, kā arī izvērtēt šoka/stresa scenārija varbūtību testēšanu, četru faktoru modeļa piemērošanu un scenāriju skaita palielināšanu; ❖ novērst CaR modeli novērotās operacionālās vājības, īpaši iespēju atbildīgajam ekspertam mainīt aprēķinātās vērtības (piem., ievades parametriem), pamatojoties uz savu eksperta atzinumu, nodrošinot pienācīga kontroli, kas varētu	Pilnveidojumi attiecībā uz CaR modeli	2020.gada 30.decembris Ieviešanas termiņš pagarināts līdz 04.01.2022.	Tiek veikta CaR modeļa uzlabošana. Līguma ietvaros ar AS “KPMG Baltics” tiek arī papildināta esošā CaR modeļa dokumentācija, balstoties uz izstrādātajiem un modeli ietvertajiem uzlabojumiem: 1) precizētas CaR modeļa aprēķina vadlīnijas; 2) uzlabota un papildināta ar lietošanas instrukciju CaR modeļa procedūra. Izstrādāti grozījumi procedūrā, paredzot uzlabotā CaR modeļa “backtesting” un paredzot stresa/šoka ietekmes uz procentu likmju simulācijām analīzes veikšanu, t.sk. veicot atbilstošas izmaiņas arī CaR modeļa vadlīnijās, un redakcijas tiks precizētas tiklīdz tiks saņemts KPMG gala nodevums. Izvērtēta četru faktoru modeļa piemērošana un saņemts KPMG ieteikums veikt scenārijos izmantoto procentu likmju atbilstības ekstrēmu analīzi, lai pamatotu lietderību metodes maiņai (modelis pieļauj neierobežotu skaitu scenāriju izmantošanu). Tiek novērstas modeļi novērotās operacionālās vājības, t.sk. ieviests <i>pop-up</i> risinājums, kurā atbildīgajam ekspertam būs jāpamato mainīgo parametru izmaiņas, kā arī nodrošināta <i>log faila</i> izveide mainīgo datu izvēles pamatojuma atsekojamībai. Izstrādāti grozījumi FRVD procedūrā, nosakot, ka direktora vietnieks pārliecinās par eksperta izmantoto mainīgo datu pielietošanas pamatojumu un saskaņo CaR modeļa darbības rezultātu. Tiek veikti modeļa pilnveidošanas pasākumi:

Ieteikums	Ieteikuma saturs/būtība	Noteiktais ieviešanas termiņš	Ieteikuma ieviešanai veiktās darbības
	samazināt Valsts kases operacionālo risku.		<ul style="list-style-type: none"> - pārņemts esošais CaR modelis, kas rakstīts <i>Matlab</i> un <i>MS Excel</i> VBA kodā uz bezmaksas rīka R kodu un vienotu vidi – <i>R studio</i>, tādējādi uzlabojot modeļa darbības efektivitāti (samazināts manuāli veicamo un dublējošo darbību skaits); - novērsti ierobežojumi uz procentu likmju termiņu skaitu, periodu un valūtu skaitu; - nofiksētu parametru izvēle aizstāta ar automatizētu mainīgo izvēli; - <i>pop-up</i> rīka nodrošināšana efektīvākai datu ievades procesa nodrošināšanai un operacionālā riska mazināšanai; - <i>log faila</i> izveide mainīgo datu izvēles pamatojuma atsekojamībai un auditācijas pierakstu nodrošināšanai; - nodrošināts uz servera bāzēts risinājums, kas būtiski uzlabo modeļa ātrdarbību un pieejamību arī citiem tā lietotājiem; - sniegti papildu ieteikumi tālākām modeļa uzlabošanas iespējām¹⁰⁴. <p>Ieteikuma ieviešana ir uzsākta.</p>

Joprojām turpinās sniegto ieteikumu ieviešana, kuri arī ir saistīti ar pareizas AFI Saimnieciskā gada pārskatā uzrādāmās vērtības noteikšanu. Saimnieciskā gada pārskatā ar AFI saistītie posteņi ir: aktīvi 1325 tūkst. *euro* vērtībā (uzkrātie ieņēmumi no atvasināto finanšu instrumentu procentu maksājumu valūtas svārstībām), saistības 81 327 tūkst. *euro* vērtībā (tajā skaitā ilgtermiņa saistību posteņi ar pretējo zīmi uzrādīto portfeļa atvasināto finanšu instrumentu valūtas pārvērtēšanas rezultāts 50 508 tūkst. *euro* vērtībā un īstermiņa saistību posteņi uzrādītie uzkrātie procentu izdevumi par atvasinātiem finanšu instrumentiem 30 819 tūkst. *euro* vērtībā), zembilances aktīvi 61 tūkst. *euro* vērtībā (prasības par FORWARD darījumu pozīciju), zembilances pasīvi 3243 tūkst. *euro* vērtībā (saistības par CCIRS un IRS darījumu pozīciju), ieņēmumi 28 178 tūkst. *euro* vērtībā (procentu ieņēmumi no atvasināto finanšu instrumenta rezultāta) un izdevumi 14 859 tūkst. *euro* vērtībā (realizētie un nerealizētie procentu izdevumi no atvasinātiem finanšu instrumentiem).

2.2.1.2. Lielvārdes novada pašvaldības saistības

Valsts kontrole nevarēja iegūt ticamus, pietiekamus un atbilstošus pierādījumus par darījuma, ko, iespējams, noslēdzis Lielvārdes novada domes bijušais priekšsēdētājs, Lielvārdes novada domes vārdā parakstot dokumentu – parādzīmi/vekseli – 200 milj. *euro* vērtībā, iespējamo ietekmi vai tās neesamību uz Saimnieciskā gada pārskatu.

Finanšu revīzijā par 2015.gada Saimnieciskā gada pārskatu tika konstatēts, ka Lielvārdes novada domes deputāts, būdams domes priekšsēdētājs, 24.11.2015. bez atbilstoša pilnvarojuma un pretēji tiesību normās noteiktajai speciālajai kārtībai, kādā pašvaldības var ņemt aizņēmumus un uzņemties citas finansiālās saistības, parakstīja un iesniedza Valsts kasē dokumentu “*Promissory Note*” par finanšu saistību (aizņēmums) 200,0 milj. *euro* apmērā uzņemšanos pašvaldības vārdā. Dome nebija pilnvarojusi

bijušo domes priekšsēdētāju vai citas personas veikt jebkādas darbības saistībā ar minētā aizņēmuma nemšanu, tajā skaitā no uzņēmuma *Riverside HK Ltd.* Eiropas biroja¹⁰⁵.

Lielvārdes novada pašvaldība ir veikusi virkni darbību, lai panāktu minētās lietas izskatīšanu tiesībsargājošajās institūcijās.

Zemgales rajona tiesa 08.11.2018. atklātā tiesas sēdē izskatīja civillietu Ģenerālprokuratūras prasībā pret fizisko personu un *Riverside HK Ltd.* Eiropas biroju par darījuma atzīšanu par spēkā neesošu un nosprieda:

- ❖ apmierināt pilnībā prasību pret fizisko personu un *Riverside HK Ltd.* Eiropas biroju par darījuma atzīšanu par spēkā neesošu;
- ❖ atzīt par spēkā neesošu no parakstīšanas brīža darījumu ar *Riverside HK Ltd.* Eiropas biroju par 200,0 milj. *euro* aizdevumu;
- ❖ piedzīt no fiziskās personas valsts nodevu 602 223 *euro* un ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 35 *euro*;
- ❖ piedzīt no *Riverside HK Ltd.* Eiropas biroja valsts nodevu 602 223 *euro* un par lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 35 *euro*.

Zvērināts revidents atzinumu par Lielvārdes novada pašvaldības 2020.gada pārskatu nav modificējis, bet apstākļu akcentējumā¹⁰⁶ papildus ir norādījis, ka:

“Ar Tiesas kolēģijas 2021.gada 19.februāra tiesas spriedumu daļēji apmierināta Ģenerālprokuratūras prasība Pašvaldības interesēs pret atbildētājiem Jāni Āboliņu un Riverside HK Ltd., Eiropas biroju par darījuma atzīšanu par spēkā neesošu. Tiesas kolēģija nosprieda atzīt par spēkā neesošu no parakstīšanas brīža Domes priekšsēdētāja Jāņa Āboliņa 2015.gada 24.novembrī Domes vārdā parakstīto dokumentu “Promissory Note” un vienlaikus noraidīja prasību daļā par aizdevuma līguma starp Pašvaldību un Riverside HK Ltd., Eiropas biroju, kas izriet no dokumenta “Promissory Note”, atzīšanu par spēkā neesošu. Tiesas kolēģija izbeidza tiesvedību civillietā prasības daļā pret Riverside HK Ltd., Eiropas biroju.

Ģenerālprokuratūra iesniedza Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departamentam Kasācijas protestu par Tiesas kolēģijas 2021.gada 19.februāra spriedumu, pārsūdzot to noraidītajā prasības daļā.

Finanšu pārskatā nav izveidoti uzkrājumi, kuru nepieciešamība, iespējams, varētu izrietēt no iepriekš norādīto apstākļu ietekmes.”

Tā kā lietas izskatīšana 2020.gadā netika pabeigta un tās iznākums nav zināms, Valsts kontrolei nebija iespējams iegūt ticamus, pietiekamus un atbilstošus pierādījumus par darījuma iespējamo ietekmi vai tās neesamību uz Saimnieciskā gada pārskatu.

2.2.1.3. Pārējās īstermiņa saistības

Valsts kontrolei nebija iespējams iegūt pietiekamus un atbilstošus revīzijas pierādījumus, ka Saimnieciskā gada pārskata konsolidētās grāmatvedības bilances posteņi “Pārējās īstermiņa saistības” iekļautā valsts budžeta finanšu uzskaites pārskata “Īstermiņa saistības par ārvalstu finanšu palīdzību un Eiropas Savienības politiku instrumentu finansētajiem

pasākumiem” vērtība 168 540 640 euro ir precīza un ticama, jo Valsts kase šim bilances posteņim nav veikusi pārskata gada slēguma inventarizāciju.

Vienlaikus jāatzīst, ka Valsts kases darbības 2018.gada Saimnieciskā gada pārskata revīzijā sniegtā ieteikuma – *pilnveidot iekšējās kontroles sistēmu un nodrošināt valsts budžeta finanšu bilances posteņu pārskata gada inventarizācijas veikšanu atbilstoši likuma “Par grāmatvedību” un uz tā pamata izdoto Ministru kabineta noteikumu prasībām, lai novērstu kļūdainu vai nepilnīgu datu uzrādīšanu valsts budžeta finanšu uzskaitē un pārskatos, kā arī Saimnieciskā gada pārskatā – ieviešanā nav pietiekamas.*

Viens no pārskatiem, kas ir konsolidēts 2020.gada Saimnieciskā gada pārskatā, ir valsts budžeta finanšu uzskaites pārskats.

Valsts budžeta finanšu uzskaiti kārtu un ikgadējo pārskatu par valsts budžeta finanšu uzskaiti sagatavo Valsts kase¹⁰⁷ atbilstoši Valsts kases iekšējam tiesību aktam¹⁰⁸, jo Ministru kabineta 13.02.2018. noteikumu Nr.87 “Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs” prasības¹⁰⁹ Valsts kasei grāmatvedības uzskaitē jāpiemēro no 01.01.2021.

Lai nodrošinātu atbilstošu bilances posteņu uzrādīšanu valsts budžeta finanšu bilancē, ir jāveic pārskata gada bilances posteņu inventarizācija un pārbaude atbilstoši likuma “Par grāmatvedību”, Ministru kabineta 21.10.2003. noteikumiem Nr.585 “Noteikumi par grāmatvedības kārtošānu un organizāciju”¹¹⁰ un Valsts kases izstrādāto iekšējo tiesību aktu¹¹¹ prasībām.

Jau 2018.gada Saimnieciskā gada pārskata revīzijā konstatējām, ka:

Valsts kases valsts budžeta finanšu uzskaites pārskata gada slēguma inventarizācija nav veikta atbilstoši normatīvo aktu¹¹² prasībām, kas Valsts kontroles ieskatā ir ne tikai būtisks iekšējās kontroles trūkums, bet arī rada risku pilnīgas, patiesas un skaidras informācijas uzrādīšanai ne tikai Valsts kases valsts budžeta finanšu uzskaites pārskatos, bet arī Saimnieciskā gada pārskatā.

Revīzijā sniedzām ieteikumu, kuru Valsts kase apņēmas ieviest līdz 30.11.2020.:

Lai novērstu kļūdainu vai nepilnīgu datu uzrādīšanu valsts budžeta finanšu uzskaitē un pārskatos, kā arī Saimnieciskā gada pārskatā, Valsts kasei pilnveidot iekšējās kontroles sistēmu un nodrošināt valsts budžeta finanšu bilances posteņu pārskata gada inventarizācijas veikšanu atbilstoši likuma “Par grāmatvedību” un uz tā pamata izdoto Ministru kabineta noteikumu prasībām.

Finanšu ministrija 2021.gada janvārī informēja¹¹³: lai nodrošinātu valsts budžeta finanšu bilances posteņu inventarizāciju atbilstoši normatīviem aktiem, Valsts kase ir veikusi grozījumus iekšējos tiesību aktos un izstrādājusi jaunus procedūru aprakstus¹¹⁴, attiecīgi nosakot inventarizācijas procesā papildu iesaistīto struktūrvienību atbildību un nepieciešamās kontroles.

Valsts kontrole atzina, ka ir veiktas ieteikuma ieviešanai paredzētās darbības un informēja Finanšu ministriju, ka 2020.gada Saimnieciskā gada pārskata revīzijā veiks pārbaudes par ieteikuma ieviešanu praksē. Savu viedokli par ieteikuma ieviešanu Valsts kontrole apņēmas sniegt, noslēdzot 2020.gada Saimnieciskā gada pārskata revīziju, tāpēc pagarināja ieteikuma ieviešanas termiņu līdz 30.11.2021.

Veicot pārbaudes par valsts budžeta finanšu uzskaites bilances posteņi “*Īstermiņa saistības par ārvalstu finanšu palīdzību un Eiropas Savienības politiku instrumentu finansētajiem pasākumiem*”, konstatējām, ka nav iespējams gūt pārliecību par vairāku ES fondu finanšu instrumentu apgūto līdzekļu apmēru, jo Valsts kase nav veikusi izvērtējumu ES fondu atbildīgo iestāžu iesniegtajiem dokumentiem par līdzekļu apguvi, pamatojoties uz kuriem tiek pieņemts lēmums par saistību samazināšanu/palielināšanu finanšu pārskatā. Lai pārrunātu, kā ES fondu finanšu instrumentu uzskaiti organizē ES fondu atbildīgās iestādes, revīzijas laikā tika organizētas tikšanās ar Zemkopības ministrijas un Lauku atbalsta dienesta pārstāvjiem.

Analizējot sniegto informāciju par Valsts budžeta finanšu uzskaites pārskata bilances posteņu pārskata gada slēguma inventarizāciju, konstatēts, ka:

- ❖ Valsts budžeta finanšu uzskaites pārskata gada slēguma inventarizācija jāveic saskaņā ar Valsts kases pārvaldnieka 22.12.2020. izdotu rīkojumu Nr.132 “Par 2020.gada ikgadējās Valsts budžeta finanšu pārskata gada slēguma inventarizācijas veikšanu”;
- ❖ kā apliecinājums par veikto inventarizāciju atbilstoši rīkojumā noteiktajam¹¹⁵ 19.02.2021. ir sagatavots inventarizācijas kopsavilkums, kurā norādīts, ka inventarizācijā konstatētie dati, tostarp dati par bilances posteņi “*Īstermiņa saistības par ārvalstu finanšu palīdzību un Eiropas Savienības politiku instrumentu finansētajiem pasākumiem*”, atbilst Valsts budžeta finanšu bilances datiem 31.12.2020., ka inventarizācija ir veikta visiem bilances posteņiem un atšķirības nav konstatētas.
- ❖ Valsts kontrole, pārbaudot Valsts budžeta finanšu uzskaites pārskata gada slēguma inventarizācijas dokumentus, konstatēja, ka pārskata gada slēguma inventarizācija nav veikta pilnā apjomā, kā noteikts, jo bilances posteņim “*Īstermiņa saistības par ārvalstu finanšu palīdzību un Eiropas Savienības politiku instrumentu finansētajiem pasākumiem*”, kura kopējā vērtība 31.12.2021. ir 168 540 640 euro, Valsts kase inventarizācijas sarakstus iesniegt nevarēja.

Tādējādi, inventarizācijas kopsavilkumā norādot, ka ir inventarizēti visi bilances posteņi un atšķirības ar Valsts budžeta finanšu bilances datiem 31.12.2020. nav konstatētas, Valsts kases vadībai netika sniegta patiesa un pilna informācija.

Valsts kontrole revīzijas laikā pārrunāja ar Valsts kasi revīzijā konstatēto un aicināja novērst minēto neatbilstību līdz Saimnieciskā gada pārskata sagatavošanai. Valsts kase 09.09.2021. sniedza informāciju, ka pamatojoties uz Valsts kases 06.09.2021. rīkojumu Nr.87 „Par papildu inventarizācijas veikšanu valsts budžeta finanšu bilances posteņim “*Norēķini ar Eiropas Komisiju par citiem fondiem*””, inventarizācija tiks veikta līdz 2021.gada septembra beigām.”

Valsts kontrolei nebija iespējams noteikt, kāds tieši ir nepieciešamo labojumu apmērs, jo Valsts kase turpina veikt valsts budžeta finanšu uzskaites pārskata posteņa “*Īstermiņa saistības par ārvalstu finanšu palīdzību un Eiropas Savienības politiku instrumentu finansētajiem pasākumiem*” inventarizāciju.

Vienlaikus iepriekš minētie konstatējumi liecina, ka Valsts kases darbības 2018.gada Saimnieciskā gada pārskata revīzijā sniegtā ieteikuma – pilnveidot iekšējās kontroles sistēmu un nodrošināt valsts budžeta finanšu bilances posteņu pārskata gada inventarizācijas veikšanu atbilstoši likuma “Par grāmatvedību” un uz tā pamata izdoto Ministru kabineta noteikumu prasībām, lai novērstu kļūdainu vai nepilnīgu datu uzrādīšanu valsts budžeta finanšu uzskaitē un pārskatos, kā arī Saimnieciskā gada pārskatā – ieviešanā nav pietiekamas. Joprojām netiek veikta visu valsts budžeta finanšu uzskaites pārskata bilances posteņu inventarizācija, un šāda rīcība ietekmē Saimnieciskā gada pārskata datu ticamību.

2.2.1.4. Uzkrājumi pēcnodarbinātības labumiem

Bilances posteņa "Uzkrājumi" vērtība valsts konsolidētajā grāmatvedības bilancē 2020. gada sākumā¹¹⁶ bija 3 987 583 tūkst. *euro* jeb 14%, bet gada beigās – 3 735 548 tūkst. *euro* jeb 12% no bilances pasīvu kopsummas.

Lai arī iepriekšējā Saimnieciskā gada pārskata revīzijā norādījām uz nepilnībām uzkrājumu pēcnodarbinātības labumiem aprēķinos un Finanšu ministrija (Valsts kase) pilnveidoja informatīvos materiālus, tomēr Saimnieciskā gada pārskatā uzrādītā informācija par uzkrājumiem pēcnodarbinātības labumiem joprojām ir nepilnīga.

Kļūdas aprēķinos 126 414 060 *euro* apmērā bija ministrijās un centrālajās valsts iestādēs – tās tika labotas Valsts kontroles revīziju laikā. Savukārt attiecībā uz Saimnieciskā gada pārskatā iekļautajiem Kultūras ministrijas uzkrājumiem pēcnodarbinātības labumiem 668 013 *euro* vērtībā nebija iespējams noteikt nepieciešamo korekciju apmēru, jo nav nosakāms precīzs izdienas pensijas saņēmēju loks.

Saimnieciskā gada pārskatā uzkrājumi pēcnodarbinātības labumiem ir uzrādīti kopā par 25 549 *euro* mazāki, jo sešas¹¹⁷ no izlasē iekļautajām 29 pašvaldībām ir veikušas kļūdainu uzkrājumu pēcnodarbinātības labumiem aprēķinu un četras pašvaldības¹¹⁸ – uzkrājumus saistībām uzrādījušas kļūdainos izdevumu EKK, kas ietekmē Saimnieciskā gada pārskatā uzrādīto izdevumu salīdzināmību.

Tas liek secināt, ka joprojām ir nepieciešams metodoloģiskais atbalsts ministrijām, centrālajām valsts iestādēm un pašvaldībām par uzkrājumu pēcnodarbinātības labumiem aprēķināšanu.

Valsts kontrole jau iepriekš saimnieciskā gada pārskata revīzijās vairākkārt ir pievērsusi uzmanību nepilnībām valsts saistību, tostarp arī uzkrājumu, uzskaitē un uzrādīšanā finanšu pārskatos, sniedzot ieteikumus, kuru ieviešana ļautu pārskatu lietotājiem saņemt pilnīgāku informāciju.

Viens no uzkrājumu veidiem ir uzkrājumi pēcnodarbinātības labumiem, kas ir darbinieku labumi, kuri maksājami pēc nodarbinātības beigām.¹¹⁹ Tiesības uz pēcnodarbinātības labumiem – izdienas pensijām, dažādiem pabalstiem – nosaka normatīvie akti¹²⁰, kas rada saistības par tiem norēķināties nākotnē. Tas, ka pēcnodarbinātības labums vēl nav piešķirts, nenozīmē, ka nerodas saistības. Personas iesniegums, pieteikums un piešķiršanas fakts nodrošina labumu saņemšanu, taču tā neesamība nekādi neietekmē personas tiesības uz pēcnodarbinātības labumu saņemšanu.

Latvijā vairākās profesijās strādājošiem (piem., militārpersonām, diplomātiem, prokuroriem, tiesnešiem, Iekšlietu ministrijas sistēmas darbiniekiem ar speciālajām dienesta pakāpēm, valsts un pašvaldību profesionālo orķestru, koru, koncertorganizāciju, teātru un cirka māksliniekiem u.c.) ir tiesības pieprasīt

izdienas pensiju pirms vispārējā pensionēšanās vecuma. Tiesības uz izdienas pensiju nosaka saistošie normatīvie akti¹²¹.

Arī pašvaldībām noteiktos gadījumos¹²² ir pienākums nodrošināt ikmēneša pabalsta izmaksu divu minimālo mēnešalgu apmērā bijušajam pašvaldības domes (padomes) priekšsēdētājam vai vietniekam, kas strādāja divus sasaukumus vienā pašvaldībā, līdz pabalsta izmaksas pārtraukšanai¹²³. Pabalstu pašvaldība piešķir, pamatojoties uz attiecīgās personas iesniegumu, vienlaikus pārbaudot personas atbilstību likumā noteiktajiem kritērijiem¹²⁴.

Attiecībā uz pēcnodarbinātības pabalstiem bijušajiem pašvaldības domes (padomes) priekšsēdētājiem vai vietniekiem, Valsts kontroles revīzijā¹²⁵ secinājām, ka, tā kā pabalsta apmērs ir atkarīgs no valstī noteiktās minimālās mēneša darba algas, līdz ar minimālās mēneša algas izmaiņām laikā no pabalsta ieviešanas 2007.gadā līdz 2018.gadam tā apmērs jau bija palielinājies 2,5 reizes, un pievērsām uzmanību arī tam, ka daļa pašvaldību šo pabalstu bija izmaksājušas no sociālās aizsardzības izdevumiem. Vienlaikus norādījām, ka, Valsts kontroles ieskatā, minētā pabalsta noteikšanas pamatojums un tā vieta pašvaldību jau tā trūcīgajā sociālā atbalsta sistēmā ir apšaubāma, jo katru gadu atņem tai nozīmīgus finanšu līdzekļus.

Iepriekšējā Saimnieciskā gada pārskata revīzijā konstatējām, ka 2019.gadā 85 pašvaldības ir aprēķinājušas minēto pēcnodarbinātības pabalstu 222 personām kopumā 1 126 774 *euro* apmērā un šī pabalsta izmaksai turpmākajos periodos ir paredzējušas finansējumu 11 180 568 *euro* apmērā, kuru, Valsts kontroles ieskatā, varētu izmantot citu nozīmīgu pašvaldību iedzīvotāju vajadzību nodrošināšanai.

Saeima 08.04.2021. ir pieņēmusi likumu “Grozījumi Republikas pilsētas domes un novada domes deputāta statusa likumā”, ar kuru noteikts, ka līdzšinējā pēcnodarbinātības pabalstu piešķiršanas kārtība būs attiecināma tikai uz tiem bijušajiem pašvaldības domes (padomes) priekšsēdētājiem vai vietniekiem, kuri bija ievēlēti līdz 2021.gada 30.jūnijam¹²⁶.

Tā kā finanšu līdzekļus, kas būtu izlietoti pēcnodarbinātības pabalstu bijušajiem pašvaldības domes (padomes) priekšsēdētājiem vai vietniekiem izmaksai, varēs izmantot citu nozīmīgu pašvaldību iedzīvotāju vajadzību nodrošināšanai, tostarp pašvaldību iedzīvotāju sociālajai aizsardzībai, likuma pieņemšana varētu tuvināt ANO izvirzītā mērķa nabadzības mazināšanai sasniegšanu.

Vienlaikus iepriekšējā Saimnieciskā gada pārskata revīzijā norādījām:

Valsts kontrole jau vairākus gadus savās revīzijās pievērs uzmanību izdienas pensiju jautājumiem, jo izdienas pensiju mehānisms ir zaudējis savu sākotnējo jēgu – garantēt sociālo nodrošinājumu tajās profesijās, amatos vai dienestos strādājošajiem, kuri pēc noteikta laika nostrādāšanas nevar turpināt darbu profesionālo iemaņu zuduma vai sociālās bīstamības dēļ, –, un ir netaisnīgs pret pārējo pensiju saņēmējiem. Tāpēc Valsts kontrole vēlreiz uzsver, ka, nepārskatot jau pastāvošās izdienas pensijas vai paplašinot izdienas pensiju saņēmēju loku, pastāv šaubas par nākotnē sagaidāmo budžeta ieņēmumu spēju segt izdevumus izdienas pensijām.

17.12.2020. Saeima pieņēma izmaiņas virknē izdienas pensiju piešķiršanu reglamentējošo likumu, paredzot precizējumus attiecībā uz kārtību, kādā tiek aprēķināta vecuma pensija personām, kuras iepriekš saņēmušas izdienas pensiju. Likumos paredzēts saglabāt principu, ka gadījumā, ja aprēķinātā vecuma pensija ir mazāka par izdienas pensiju, faktiskais personai izmaksājamās pensijas apmērs netiek samazināts un paliek izdienas pensijas līmenī.

Tomēr, neskatoties uz Valsts kontroles aicinājumu pārskatīt jau pastāvošās izdienas pensijas un nepaplašināt izdienas pensiju saņēmēju loku un izteiktajām šaubām par nākotnē sagaidāmo budžeta ieņēmumu spēju segt izdevumus izdienas pensijām, Finanšu ministrija ir rosinājusi ieviest izdienas pensijas vēl vienai strādājošo grupai, proti, Valsts ieņēmumu dienesta ierēdņiem ar dienesta pakāpi un amatpersonām, kuras veic operatīvo darbību¹²⁷.

Saimnieciskā gada pārskata revīzijā par 2019. gadu secinājām:

Joprojām ir aktuāls jautājums un pastāv neskaidrība par to, kā jāveic aprēķini uzkrājumiem pēcnodarbinātības pabalstiem, kurai iestādei tie jāveic un jāuzrāda gada pārskatā. Tāpēc ir būtiski pilnveidojami grāmatvedības uzskaites prasības skaidrojošie informatīvie materiāli – Valsts kases Grāmatvedības uzskaites rokasgrāmatas sadaļa “Saistību pret darbiniekiem par darba samaksu uzskaitē” un Vadlīnijas izdienas pensiju grāmatvedības uzskaitē un uzrādīšanai gada pārskatā. Tā kā, ieviešot normatīvā akta prasības, nebija iegūta izpratne par informācijas pieejamību uzkrājumu pēcnodarbinātības labumu aprēķināšanai, centrālās valdības iestādēm ir pieejami dažādas detalizācijas dati uzkrājumu aprēķināšanai un ir jāpiemēro atšķirīgi aprēķina veidi.

Attiecībā uz uzkrājumiem pabalstiem bijušajiem pašvaldību domju priekšsēdētājiem un/vai priekšsēdētāju vietniekiem atklājām, ka pašvaldības ir veikušas kļūdainu uzkrājumu aprēķinu par nākotnes saistībām pabalstiem bijušajiem domju priekšsēdētājiem un/vai priekšsēdētāju vietniekiem, tāpēc valsts konsolidētajā bilancē ir uzrādīts par 1 817 196 euro mazāks uzkrājumu apmērs un par 60 017 euro lielāks saistību apmērs. Vienlaikus konstatējām, ka pašvaldībās tiek lietota atšķirīga pieeja aplēšu uzkrājumiem veidošanā.

Revīzijā sniedzām ieteikumu:

Lai nodrošinātu patiesas informācijas par valsts saistībām uzrādīšanu Saimnieciskā gada pārskatā un iestāžu pārskatos, Finanšu ministrijai (Valsts kasei) sadarbībā ar nozaru institūcijām un pašvaldībām pilnveidot informatīvos materiālus, kas nosaka pēcnodarbinātības labumu uzskaiti.

Izvērtējot Finanšu ministrijas¹²⁸ sniegto informāciju par informatīvā materiāla¹²⁹, kas nosaka pēcnodarbinātības labumu uzskaiti, pilnveidošanu, Valsts kontrole atzina ieteikumu par ieviestu¹³⁰.

Uzkrājumi izdienas pensijām

Lai gan Finanšu ministrija (Valsts kase) ir pilnveidojusi informatīvo materiālu¹³¹, kas nosaka pēcnodarbinātības labumu uzskaiti, tomēr, veicot finanšu revīzijas ministrijās un centrālajās valsts iestādēs, secinājām, ka:

- ❖ joprojām izpratne par aplēšu veidošanu uzkrājumiem pēcnodarbinātības labumiem nav pietiekama. To pierāda Valsts kontroles pārbaužu laikā ministrijās un centrālajās valsts iestādēs uzkrājumu aplēsēs veiktais labojumu apmērs – 126 414 060 euro;
- ❖ nav iespējams gūt pietiekamus un atbilstošus revīzijas pierādījumus un noteikt nepieciešamo korekciju apmēru attiecībā uz Kultūras ministrijas konsolidētajā pārskatā 668 013 euro vērtībā uzrādītajiem uzkrājumiem izdienas pensijām, jo:

- *izdienas pensiju piešķiršanu kultūras jomā regulē Valsts un pašvaldību profesionālo orķestru, koru, koncertorganizāciju, teātru un cirka mākslinieku izdienas pensiju un*

baleta mākslinieku pabalsta par radošo darbu likums, kurā noteikts, ka valsts un pašvaldību profesionālo orķestru, koru, koncertorganizāciju, teātru un cirka māksliniekiem, sasniedzot likumā noteikto darba stāžu, ir tiesības saņemt izdienas pensiju;

- *dažādos informācijas avotos¹³² atrodams atšķirīgs institūciju uzskaitījums, uz kurām attiecināms “valsts un pašvaldību profesionālais orķestra, kora, koncertorganizācijas, teātra un cirka” statuss, līdz ar to nav iespējams noteikt precīzu izdienas pensijas saņēmēju loku.*

Revīzijā sniedzām ieteikumu:

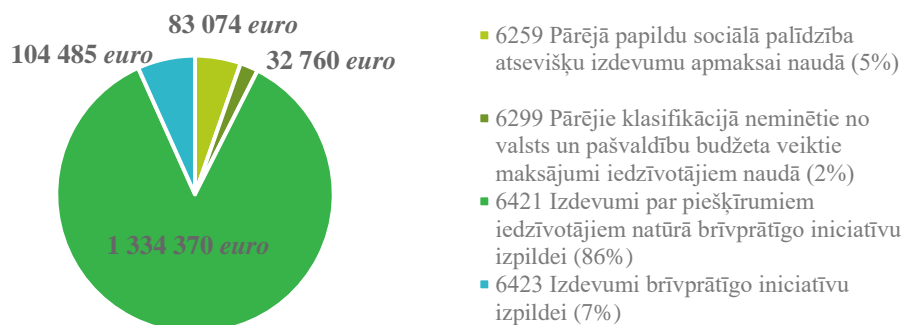
Lai nodrošinātu pilnīgu Valsts un pašvaldību profesionālo orķestru, koru, koncertorganizāciju, teātru un cirka mākslinieku izdienas pensiju un baleta mākslinieku pabalsta par radošo darbu likumā¹³³ paredzēto izdienas pensiju uzkrājumu veidošanu, Kultūras ministrijai kā atbildīgajai iestādei par kultūras nozari izveidot un uzturēt aktuālu Valsts un pašvaldību profesionālo orķestru, koru, koncertorganizāciju, teātru un cirka institūciju reģistru. Kultūras ministrija ir apņēmusies ieteikumu ieviest līdz 15.02.2022.

Uzkrājumi pabalstiem bijušajam pašvaldības domes (padomes) priekšsēdētājam vai vietniekam

Lai gūtu pārliecību, ka Saimnieciskā gada pārskatā uzkrājumi pēcnodarbinātības labumiem aprēķināti un uzrādīti atbilstoši¹³⁴, sadarbībā ar zvērinātiem revidentiem tika pārbaudīta informācija par izlasē iekļauto 29 pašvaldību¹³⁵ 31.12.2020. grāmatvedības uzskaitē un pašvaldību gada pārskatos uzrādītajiem uzkrājumiem pabalstiem. Apkopojot informāciju, noskaidrots, ka 16 pašvaldībām¹³⁶ no izlasē iekļautajām pašvaldībām bija jāveido uzkrājumi pēcnodarbinātības pabalstiem 58 personām.

Veicot uzkrājumu aplēses pārreķinu, konstatēts, ka Saimnieciskā gada pārskatā iekļauto sešu pašvaldību¹³⁷ uzkrājumi kopā ir uzrādīti par 25 549 euro mazāki (tajā skaitā piecās pašvaldībās par 257 412 euro mazāki un divās pašvaldībās par 231 863 euro lielāki). Pašvaldību 2020.gadā veiktajās aplēsēs uzkrājumiem pabalstiem bijušajiem priekšsēdētājiem raksturīgākās kļūdas bija saistītas ar nākotnes naudas plūsmas diskontēšanu¹³⁸ un mūža ilguma piemērošanu¹³⁹.

Vienlaikus revīzijā konstatēts, ka pašvaldības uzkrājumus saistībām uzrādījušas dažādos izdevumu ekonomiskās klasifikācijas kodos (turpmāk – EKK). Tikai 10 pašvaldības¹⁴⁰ uzkrājumus saistībām uzrādījušas atbilstošā izdevumu EKK “8620 Izdevumi uzkrājumu veidošanai”¹⁴¹. Savukārt četras pašvaldības¹⁴² uzkrājumus saistībām uzrādījušas kļūdainos izdevumu EKK, tāpēc Saimnieciskā gada pārskatā uzrādītā informācija par izdevumiem pašvaldību pēcnodarbinātības pabalstiem nav precīza.

3.attēls. Uzkrājumu apjoms un klasifikācija dažādos izdevumu EKK četrus pašvaldību 2020.gada pārskatos

Ieteikums

Lai nodrošinātu kvalitatīvas informācijas par uzkrājumiem pēcnodarbinātības labumiem uzrādīšanu Saimnieciskā gada pārskatā, Finanšu ministrijai (Valsts kasei) sniegt informāciju semināros ministrijām, centrālajām valsts iestādēm un pašvaldībām un papildināt Grāmatvedības uzskaites rokasgrāmatu par uzkrājumu pēcnodarbinātības labumiem aplēšu aprēķināšanu un to uzrādīšanu ekonomiskās klasifikācijas kodos.

2.3. Pārskata daļa *Ieņēmumi*

2.3.1. Ieņēmumi no nodokļiem, nodevām un soda naudām, u.c. nenodokļu ieņēmumi

Tā kā turpinās Valsts kontroles ieteikuma uzkrāšanas principa piemērošanai ieviešana, nodokļu un nodevu ieņēmumi, naudas sodi un citi nenodokļu ieņēmumi joprojām netiek uzrādīti pēc uzkrāšanas principa, t.i., Saimnieciskā gada pārskatā ne saistību, ne prasību sastāvā netiek uzrādīta informācija par nodokļiem, nodevām, naudas sodiem un citiem nenodokļu ieņēmumiem. Līdz ar to Valsts kontrolei nebija iespējams noteikt, kāds tieši ir nepieciešamo labojumu apmērs Saimnieciskā gada pārskatā uzrādīto valsts ieņēmumu vērtībai.

2.3.1.1. Uzkrāšanas principa ieviešana nodokļu, nodevu un naudas sodu uzskaitē

Vispārīgā informācija par uzkrāšanas principa ieviešanu

Starptautiskais publiskā sektora grāmatvedības standarts "Ieņēmumi no darījumiem bez apmaiņas (nodokļi un transferti)"¹⁴³ nosaka, ka valsts budžeta ieņēmumi uzskaitāmi un gada pārskatā uzrādāmi pēc uzkrāšanas principa. Savukārt Latvijā valsts budžeta nodokļu un nodevu ieņēmumi atbilstoši

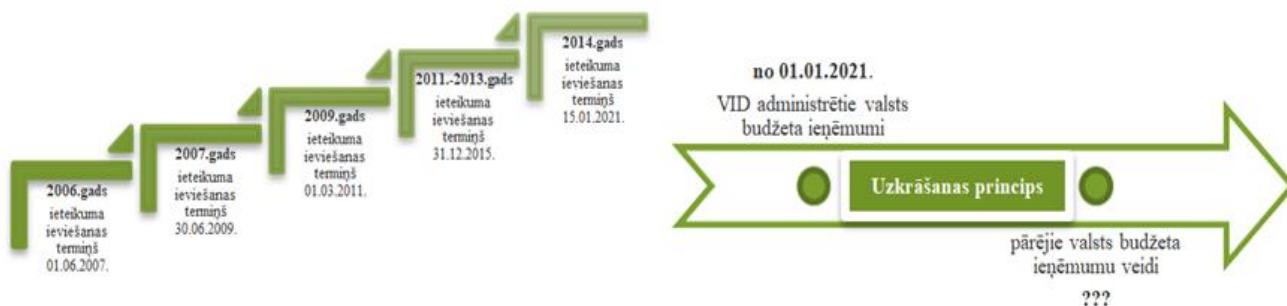
normatīvajā aktā noteiktajam Saimnieciskā gada pārskatā līdz 2021.gadam tiek uzrādīti pēc naudas plūsmas principa¹⁴⁴.

Uzkrāšanas principu valdības līmenī izmanto vairākas Eiropas Savienības dalībvalstis: Beļģija, Igaunija, Francija, Lietuva, Portugāle, Slovākija, Spānija, Dānija, Somija, Austrija, Zviedrija u.c. Atbilstoši Starptautiskās Grāmatvežu federācijas (IFAC) aplēsēm līdz 2025.gadam uzkrāšanas princips tiks ieviests lielākajā daļā Eiropas reģiona valstu (29 valstīs, 2020.gadā – 19 valstīs)¹⁴⁵.

Jau kopš 2006.gada Valsts kontroles revīzijās¹⁴⁶ ir secināts, ka Latvijas Republikas normatīvie akti nenosaka, ka Saimnieciskā gada pārskatā jāuzrāda informācija par valsts un pašvaldību nodokļu un nodevu aprēķinātajiem ieņēmumiem, nodokļu parādiem, kā arī likumos noteikto nodokļu atvieglojumu un atbrīvojumu piemērošanas dēļ nesaņemtajiem ieņēmumiem, tāpēc Saimnieciskā gada pārskats sniedz nepilnīgu informāciju.

Valsts kontrole visu šo laika posmu kopš 2006.gada ir sniegusi atzinumu par Saimnieciskā gada pārskatu ar iebildēm¹⁴⁷, ņemot vērā, ka joprojām saglabājas apjoma ierobežojums uzkrāšanas principa nepiemērošanas dēļ, jo ne debitoru, ne kreditoru sastāvā netiek uzrādīta informācija par nodokļiem (izņemot ieņēmumus no nekustamā īpašuma nodokļa, ko administrē pašvaldības).

Finanšu ministrija jau 2006.gadā apņēmas¹⁴⁸ veikt nepieciešamās darbības, lai nodrošinātu pilnīgas un pareizas informācijas atklāšanu Saimnieciskā gada pārskatā (skatīt 4.attēlu), taču ieteikumu ieviešanas termiņi tika vairākkārt pārcelti.

4.attēls. Finanšu ministrijas apņemšanās ieviest valsts budžeta ieņēmumu uzskaiti atbilstoši uzkrāšanas principam un uzkrāšanas principa piemērošana.

Attiecībā uz uzkrāšanas principa ieviešanu valsts budžeta ieņēmumu uzskaitē – Finanšu ministrija apņēmas to ieviest tikai 2014.gadā Valsts kontroles revīzijas¹⁴⁹ rezultātā. 2015.gada septembrī tika pieņemts lēmums¹⁵⁰ uzkrāšanas principu VID administrēto nodokļu uzskaitē ieviest līdz 31.12.2020. un tika uzsāktas aktīvas darbības ieteikuma ieviešanai. Minēto Finanšu ministrijas apņemšanos atbalstīja arī Ministru kabinets¹⁵¹.

Tādējādi kopš sākotnēji sniegtā ieteikuma ir pagājuši 15 gadi, līdz tiek ieviests uzkrāšanas princips būtiskākajā valsts budžeta ieņēmumu sadaļā – VID administrēto valsts budžeta ieņēmumu uzskaitē. Sagatavojot Saimnieciskā gada pārskatu par 2021.gadu, tajā pirmo reizi tiks iekļauts ikgadējais pārskats par VID administrētajiem nodokļiem, nodevām un citiem tā administrētajiem uz valsts budžetu attiecināmiem maksājumiem budžetā¹⁵² pēc uzkrāšanas principa.

Ņemot vērā, ka valsts nodevu uzskaitē tiek nodrošināta atbilstoši Ministru kabineta 07.08.2018. noteikumiem Nr.453 “Valsts nodevu uzskaites noteikumi”, kā arī būtiskuma kritēriju un ieguldāmos resursus, kas būtu nepieciešami uzkrāšanas principa ieviešanai valsts nodevu uzskaitē, 2019.gadā¹⁵³ nolemts neatbalstīt uzkrāšanas principa ieviešanu valsts nodevu uzskaitē, atkārtoti to vērtējot līdz 31.12.2023. Savukārt **lēmumi par uzkrāšanas principa ieviešanu attiecībā uz pārējiem valsts budžeta nenodokļu ieņēmumu veidiem (naudas sodi un citi nenodokļu ieņēmumi) vēl nav pieņemti**, izņemot 2020.gada nogalē pieņemto lēmumu¹⁵⁴ par nekustamā īpašuma nodokļa uzskaiti.

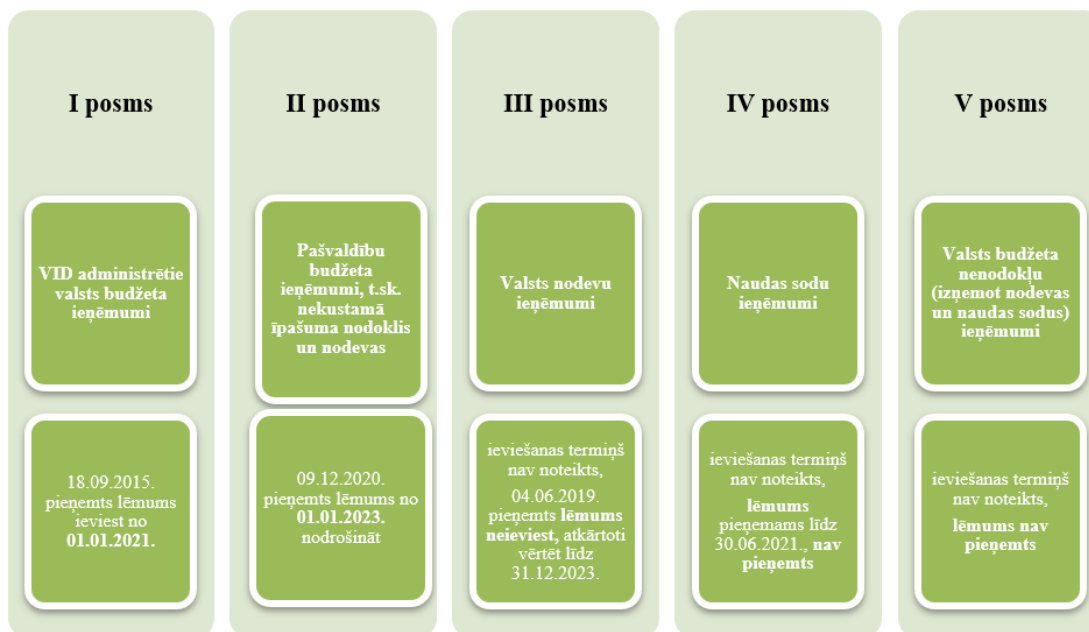
Lai ieviestu uzkrāšanas principu valsts un pašvaldību budžeta ieņēmumu uzskaitē:

- ❖ izveidota organizatoriskā struktūra un pārvaldība¹⁵⁵, skatīt 5.attēlu;

5.attēls Uzkrājuma principa ieviešanas organizatoriskā struktūra.

- ❖ sagatavots Uzkrāšanas principa ieviešanas plāns¹⁵⁶;
- ❖ noteikts pasākuma mērķis, sasniedzamie rezultāti un īstenošanas termiņi¹⁵⁷, skatīt 6.attēlu.

6.attēls Uzkrāšanas principa ieviešanas posmi¹⁵⁸

❖ pieņemti grozījumi normatīvajos aktos¹⁵⁹.

Revīzijā, vērtējot Finanšu ministrijas laika posmā no 01.06.2020. līdz 30.06.2021.¹⁶⁰ paveikto uzkrāšanas principa ieviešanā, konstatēts, ka Uzkrāšanas principa ieviešanas plānā¹⁶¹ noteiktās aktivitātes ir veiktas daļēji, jo, ieilgstot normatīvo aktu grozījumu virzībai un aizkavējoties IS izstrādei, iepriekš noteiktie termiņi lēmumu pieņemšanai par uzkrāšanas principa ieviešanu atsevišķiem valsts budžeta ieņēmumu veidiem tika pārcelti vai arī lēmumi netika pieņemti, izņemot lēmumu par nekustamā īpašuma nodokļa uzskaiti (II posms) uzkrāšanas principa ieviešanā.

VID administrētie valsts budžeta ieņēmumi (I posms)

Saskaņā ar Uzkrāšanas principa ieviešanas plānu¹⁶² no 2021.gada 1.janvāra VID administrēto valsts budžeta ieņēmumu uzskaitē ir jāpiemēro uzkrāšanas princips. Šajā revīzijā vērtējam, vai VID veiktās darbības nodrošina VID administrēto valsts budžeta ieņēmumu uzskaiti pēc uzkrāšanas principa no 01.01.2021., detalizētāk par VID paveikto skatīt sadaļā “Uzkrāšanas principa ieviešana VID administrēto valsts budžeta ieņēmumu uzskaitē”.

Pašvaldību administrētie nodokļi (nekustamā īpašuma nodoklis) (II posms)

2020.gada beigās pieņemts lēmums¹⁶³ no 01.01.2023. nodrošināt nekustamā īpašuma nodokļa (NĪN) uzskaites atbilstību uzkrāšanas principam un detalizētas informācijas sniegšanu, lai gan Valsts kontrole jau no 2012.gada revīzijas ziņojumos norāda, ka pašvaldības veic NĪN uzskaiti, piemērojot uzkrāšanas principu.

Valsts kontroles ieskatā, Finanšu ministrijas Uzkrājuma principa ieviešanas vadības komitejas (Vadības komitejas) lēmumam sagatavot izvērtējumu par iespējām un nepieciešamību veikt izmaiņas NĪN uzskaitē nav pietiekama pamatojuma - Valsts kontrole jau vairākās Saimnieciskā gada pārskata revīzijās ir norādījusi, ka NĪN tiek uzskaitīts pēc uzkrāšanas principa un šādas aktivitātes veikšana, kurai sekotu finanšu resursu piešķiršana nekustamā īpašuma nodokļa administrēšanas lietojumprogrammas (NINO) pilnveidošanai, nav atbalstāma un nav nepieciešama.

Tāpat Valsts kontrole neatbalsta Valsts kases piedāvājumu Vadības komitejai atbalstīt finanšu līdzekļu paredzēšanu informācijas sistēmas NINO pilnveidošanai 2023. –2024.gada valsts budžetā, lai informāciju par NĪN ieņēmumiem pašvaldības varētu sniegt sākot ar 2025.gada pārskatu, un to sagatavotu tādā pašā detalizācijā kā informāciju par nodokļu ieņēmumiem valsts budžetā, jo komersanta programmas pilnveidošana atbilstoši normatīvo aktu izmaiņām ir komersanta, (NĪN administrēšanas programmatūras izstrādātāja), kurš gūst ienākumus no šīs programmas licenču realizācijas un programmas apkalpošanas, kompetence.

Valsts kase sniedza informāciju, ka ir saņēmusi Latvijas Lielo pilsētu asociācijas un Latvijas Pašvaldību savienības viedokli, ka bez izmaiņām informācijas sistēmā NINO grāmatvedības uzskaitē nav iespējams nodrošināt pietiekami detalizētu informāciju par NĪN ieņēmumiem. Savukārt atbilstoši Finanšu ministrijas sniegtajai informācijai, tā pēc izmaksu apzināšanas izvērtēs: 1) kādas izmaiņas nodokļa grāmatvedības uzskaitē un informācijas sniegšanā ir iespējamas, kā arī noteiks nepieciešamā finansējuma veidu, 2) vai informācijas sistēmas NINO pilnveidošanai 2023. –2024.gada valsts budžetā nepieciešams paredzēt finanšu līdzekļus.

Vienlaikus vēršam uzmanību, ka minētais komersants gūst ieņēmumus no šo programmu izmantošanas un apkalpošanas – visu 119 pašvaldību NĪN programmas izstrādātājs un uzturētājs ir viens komersants.

09.12.2020. pieņemts lēmums¹⁶⁴ no 01.01.2023. nodrošināt NĪN uzskaites atbilstību uzkrāšanas principam un detalizētas informācijas sniegšanu, lai gan Valsts kontrole jau no 2012.gada revīzijas ziņojumos norāda, ka pašvaldības veic NĪN uzskaiti, piemērojot uzkrāšanas principu. Lai nodrošinātu uzkrāšanas principa ieviešanu NĪN uzskaitē, darba grupai sadarbībā ar Latvijas Pašvaldību savienību (LPS) un Latvijas Lielo pilsētu asociāciju (LLPA) jāizstrādā atbilstoši grozījumi grāmatvedības uzskaiti reglamentējošā normatīvajā aktā¹⁶⁵.

Vēršam uzmanību, ka arī 2018.gada Saimnieciskā gada pārskata revīzijā¹⁶⁶ norādījām:

Valsts kontrole savas kompetences ietvaros iepazinās ar Finanšu ministrijas precizēto Ministru kabineta noteikumu projektu “Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs” un vairākkārt vērša uzmanību, ka nav saprotama noteikumu projekta anotācijā, skaidrojumā par izņēmuma noteikšanu nekustamā īpašuma nodoklim, norādītā nepieciešamība “pēc uzkrāšanas principa ieviešanas VID administrēto valsts budžeta ieņēmumu uzskaitē 2021.gadā Valsts kase sadarbībā ar pašvaldībām uzsāk izvērtējuma sagatavošanu par iespējām un nepieciešamību veikt izmaiņas nekustamā īpašuma nodokļa uzskaitē”, jo pašvaldības jau šobrīd veic nekustamā īpašuma nodokļa uzskaiti, piemērojot uzkrāšanas principu. Tā kā Valsts kontroles iebildumi netika ņemti vērā, revidenti par situāciju vērš uzmanību šajā ziņojumā. [...]

To, ka pašvaldības jau daudzus gadus piemēro uzkrāšanas principu NĪN uzskaitē, Valsts kontrole konstatēja 2012.gada revīzijā¹⁶⁷. Turklāt daļa pašvaldību piemēro praksi NĪN prasības gada pārskatā uzrādīt patiesajā vērtībā, veidojot uzkrājumus šaubīgiem NĪN debitoru parādiem, lai gan uzkrājumus NĪN debitoru prasībām, kas klasificētas kā nedrošas, pašvaldības varēja neveidot¹⁶⁸.

Šajā finanšu revīzijā par Saimnieciskā gada pārskatu revidenti atkārtoti aktualizēja informāciju par NĪN uzskaites principiem pašvaldībās un vēlreiz pārliecinājās, ka pašvaldības NĪN uzskaitē piemēro uzkrāšanas principu un uzskaiti veic NĪN analītiskajā sistēmā “NINO”.

Revīzijas rezultātā Finanšu ministrija sadarbībā ar Valsts kasi apņēmas līdz 30.12.2020. veikt nepieciešamos grozījumus Ministru kabineta noteikumos¹⁶⁹ attiecībā uz NĪN uzskaiti.

Vadības komiteja 25.09.2019., ņemot vērā Valsts kontroles 2019.gada revīzijas ziņojumā¹⁷⁰ “Par Latvijas Republikas 2018.gada pārskatu par valsts budžeta izpildi un par pašvaldību budžetiem” izdarītos secinājumus, pieņēma lēmumu, ka Valsts kasei jānodrošina attiecīgo normatīvo aktu projektu sagatavošana un virzība un ar 2021.gadu jāatceļ noteikumos noteiktais izņēmums attiecībā uz NĪN ieņēmuma uzskaiti¹⁷¹.

Valsts kase 2020.gada 1.pusgadā izstrādāja un nosūtīja LPS sākotnējo grozījumu projektu divos Ministru kabineta noteikumos¹⁷². No LPS tika saņemti iebildumi¹⁷³, ka NĪN IS nespēj nodrošināt tādā detalizācijas pakāpē datus kā VID, kuri nepieciešami gada pārskata sagatavošanai.

Valsts kase informēja Finanšu ministriju par īstenotajiem pasākumiem¹⁷⁴, nodrošinot uzkrāšanas principa ieviešanu NĪN uzskaitē (izstrādāti normatīvo aktu grozījumi, ar kuriem iepazīstināta LPS), un par to, ka nav panākta vienošanās ar LPS, kā arī to, ka, lai ieviestu uzkrāšanas principu NĪN uzskaitē, ir nepieciešams pielāgot NĪN uzskaites informācijas sistēmu. Ņemot vērā Valsts kases apsvērumus, Vadības komiteja 09.12.2020. atbalstīja, ka ir veidojama darba grupa, iesaistot ne tikai LPS, bet arī LLPA pārstāvjus, lai no 01.01.2023. nodrošinātu NĪN uzskaites atbilstību uzkrāšanas principam un detalizētas informācijas sniegšanu.

Finanšu ministrijas vadība ir informēta¹⁷⁵, ka 2021.gadā saistībā ar uzkrāšanas principa ieviešanu NĪN uzskaitē:

- ❖ sadarbībā ar LPS un LLPA tiks izveidota darba grupa, lai nodrošinātu NĪN uzskaites atbilstību uzkrāšanas principam un detalizētas informācijas sniegšanu no 01.01.2023.;
- ❖ tiks izstrādāts normatīvā akta projekts “Grozījumi “Ministru kabineta 2018.gada 13.februāra noteikumos Nr.87 “Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs””.

Valsts kase informēja¹⁷⁶ Vadības komiteju, ka pašvaldību NĪN uzskaites IS izstrādātājs¹⁷⁷ līdz 2021.gada septembrim sagatavos izmaksu aplēsi nepieciešamo IS izmaiņām.

Vērtējot Finanšu ministrijas paveikto ieteikumu ieviešanas uzraudzības procesā¹⁷⁸, Valsts kontrole uzsvēra:

- ❖ lai gan Valsts kasē sadarbībā ar Finanšu ministriju turpināta jautājuma izskatīšana par sistēmas NINO pilnveidošanai nepieciešamajiem resursiem, Vadības komitejas **lēmumam sagatavot izvērtējumu par iespējām un nepieciešamību veikt izmaiņas NĪN uzskaitē nav uzskaitē nav pietiekama pamatojuma - Valsts kontrole jau vairākās Saimnieciskā gada pārskata revīzijās ir norādījusi, ka NĪN tiek uzskaitīts pēc uzkrāšanas principa un šādas aktivitātes veikšana, kurai sekotu finanšu resursu piešķiršana sistēmas NINO pilnveidošanai, nav atbalstāma un nav nepieciešama;**
- ❖ iepazīstoties ar Valsts kases vēstulē “Par nekustamā īpašuma nodokļa ieņēmumu grāmatvedības uzskaiti” Vadības komitejai sniegto informāciju, **Valsts kontrole neatbalsta Valsts kases piedāvājumu Vadības komitejai atbalstīt finanšu līdzekļu paredzēšanu informācijas sistēmas NINO pilnveidošanai 2023.–2024.gada valsts budžetā**, lai informāciju par NĪN ieņēmumiem pašvaldības varētu sniegt, sākot ar 2025.gada pārskatu, un to sagatavotu tādā pašā detalizācijā kā informāciju par nodokļu ieņēmumiem valsts budžetā. Informācijas sistēma NINO ir komersanta¹⁷⁹ īpašums, minētais komersants gūst ieņēmumus no šo programmu licenču realizācijas un apkalpošanas, turklāt komersantam attiecībā uz šīs programmas lietošanu pašvaldībās ir monopolstāvoklis, programmu lieto visas 119 Latvijas pašvaldības.

Valsts kase sniedza informāciju, ka ir saņēmusi Latvijas Lielo pilsētu asociācijas un Latvijas Pašvaldību savienības viedokli, ka bez izmaiņām informācijas sistēmā NINO grāmatvedības uzskaitē nav iespējams nodrošināt pietiekami detalizētu informāciju par NĪN ieņēmumiem.

Savukārt atbilstoši Finanšu ministrijas sniegtajai informācijai, tā pēc izmaksu apzināšanas izvērtēs: 1) kādas izmaiņas nodokļa grāmatvedības uzskaitē un informācijas sniegšanā ir iespējamas, kā arī noteiks nepieciešamā finansējuma veidu, 2) vai informācijas sistēmas NINO pilnveidošanai 2023. –2024.gada valsts budžetā nepieciešams paredzēt finanšu līdzekļus.

Valsts nodevu ieņēmumi (III posms)

Lai atkārtoti vērtētu nepieciešamību mainīt iepriekš pieņemto lēmumu neatbalstīt uzkrāšanas principa ieviešanu valsts nodevu uzskaitē, līdz 01.01.2021., atbilstoši Uzkrāšanas principa ieviešanas plānā¹⁸⁰ noteiktajam, Finanšu ministrija ir veikusi valsts nodevu uzskaites rezultātu izvērtējumu¹⁸¹. Lēmums neievieš par uzkrāšanas principa ieviešanu valsts nodevu uzskaitē nav mainīts, paredzot, ka 2023.gadā būtu atkārtoti vērtējami valsts nodevu uzskaites rezultāti.

Līdz 01.01.2021. atbilstoši Uzkrāšanas principa ieviešanas plānā¹⁸² noteiktajam, lai atkārtoti lemtu par uzkrāšanas principa ieviešanu valsts nodevu uzskaitē, bija jāvērtē valsts nodevu uzskaites rezultāti, jo atbilstoši Ministru kabineta 07.08.2018. noteikumiem Nr.453 “Valsts nodevu uzskaites noteikumi” ir pieejami valsts nodevu uzskaites dati par pilnu taksācijas gadu.

Vadības komiteja 04.06.2019. neatbalstīja¹⁸³ uzkrāšanas principa ieviešanu valsts nodevu uzskaitē, to pamatojot ar jau paveikto valsts nodevu uzskaitē, kā arī būtiskuma kritēriju un ieguldāmo resursu apjomu, kas būtu nepieciešami uzkrāšanas principa ieviešanai šā budžeta ieņēmumu veida uzskaitē.

Saimnieciskā gada pārskata par 2018.gadu revīzijā¹⁸⁴ vērtējam paveikto valsts nodevu ieņēmumu uzskaites un administrēšanas pilnveidē, ņemot vērā Finanšu ministrijas apņemšanos ievieš ieteikumus. Revīzijā secinājām:

Lai arī Finanšu ministrija atbilstoši Valsts kontroles revīzijā par 2018.gada Saimnieciskā gada pārskatu sniegtajiem ieteikumiem ir veikusi pasākumus, lai pilnveidotu valsts nodevu uzskaites sistēmu un nodrošinātu valsts nodevu uzskaites pārskata (turpmāk – Pārskats) sagatavošanas procesa kvalitāti, tomēr secinām, ka arī 2019.gadā joprojām saglabājās revīzijās iepriekš norādītie trūkumi. Valsts nodevu administrāciju Pārskatos atklātā informācija kopumā nav korekta, kā rezultātā 2019.gada Saimnieciskā gada pārskatā uzrādītā informācija par valsts nodevu ieņēmumiem joprojām nav pilnīga un joprojām nav gūstama pārlicība, vai valsts nodevas tiek iekasētas un uzskaitītas pilnā apmērā.

Ne visas valsts nodevas administrējošās iestādēs izprot valsts nodevu uzskaites noteikumus¹⁸⁵ ietvertās prasības nodevu administrēšanā: pienākumu sagatavot un termiņā iesniegt Pārskatu un korekti norādīt informāciju par valsts nodevas ieņēmumiem. Atsevišķas valsts nodevu administrācijas nav veikušas un neplāno veikt detalizētu valsts budžetā ieskaitāmo valsts nodevu uzskaiti. Konsolidētajos Pārskatos ir uzrādīti tikai 319 jeb 43,6% valsts nodevu veidi no visiem

732 valsts nodevu veidiem. Tikai divas ministrijas un divas centrālās valsts iestādes ir uzrādījušas pilnīgu un pareizu informāciju par visiem to administrētajiem valsts nodevu veidiem.

Turklāt Pārskatos atklātā informācija par 99 (no 319 nodevu veidiem, kas iekļauti Pārskatos) jeb 31% nodevu veidiem, kuriem konsolidētos Pārskatos uzrādīti ieņēmumi 123,1 milj. euro apmērā, nav korekta. Trešdaļai no nodevu veidiem uzrādīti kontu apgrozījumi vai visa kontos iemaksātā summa (arī kļūdainie ieskaitījumi un pārmaksātās summas), nevis valsts nodevas ieņēmumi, nav identificēti un uzrādīti uzskaitē visi kļūdainie ieskaitījumi. Konstatēts arī gadījums, kurā valsts nodeva uzrādīta pārskatā dubultā, jo to administrē divas iestādes, bet dažos gadījumos nodevas ieņēmumi netika uzrādīti vispār, jo vienā kontā tika ieskaitītas vairākas nodevas un administrējošās iestādes nenodrošināja attiecīgu uzskaiti.

Laika posmā no 01.06.2020. līdz 30.06.2021. veiktās darbības valsts nodevu uzskaites sakārtošanai:

- ❖ lai izvērtētu valsts nodevu uzskaiti un identificētu problēmjautājumus valsts nodevu uzskaitē, vērtējot nozaru ministriju iesniegtos valsts nodevu uzskaites pārskatus par 2019.gadu, Finanšu ministrija 06.10.2020. sagatavoja dienesta ziņojumu par valsts nodevu uzskaiti¹⁸⁶. Izvērtējot Valsts konsolidēto valsts nodevu uzskaites pārskatu, secināts, ka daļa valsts nodevu administrāciju joprojām nenodrošina uzskaiti atbilstoši Ministru kabineta 07.08.2018. noteikumiem Nr.453 "Valsts nodevu uzskaites noteikumi". Visu valsts nodevu uzskaitē normatīvajā aktā¹⁸⁷ noteiktajā apjomā tiks īstenota tikai no 2022.gada, jo līdz 01.01.2021. valsts nodevas administrācijām, kuras administrē valsts nodevas par darbību veikšanu tiesu iestādēs vai valsts nodevas par reģistrācijas darbībām LR Uzņēmumu reģistrā līdz 31.12.2021., ir spēkā pārejas periods, paredzot tiesības veikt daļēju valsts nodevu uzskaiti;
- ❖ Finanšu ministrijas vadība ir informēta¹⁸⁸, ka 2021.gadā tiks turpināts darbs pie valsts nodevu uzskaites un atskaitīšanās pilnveidošanas:
 - ePārskatu sistēmā tiks pilnveidota valsts nodevu uzskaites pārskatā uzrādāmā informācija (nodalīti gadījumi, kad nodevas ieņēmumi nav gūti un kad nodevas uzskaitē nav veikta);
 - tiks aktualizēta Finanšu ministrijas tīmekļvietnē ietvertā informācija par valsts nodevām un pilnveidots Valsts nodevu uzskaitējuma saraksts;
 - tiks turpināts darbs ar valsts nodevu administrācijām, lai nodrošinātu, ka tās veic valsts nodevu uzskaiti atbilstoši valsts nodevu uzskaites noteikumiem;
 - nozaru ministrijām tiks lūgts izvērtēt to kompetencē esošās nodevas, t.sk., pārliecināties par konkrētās valsts nodevas lietderību un efektivitāti.

Vadības komiteja 2020.gada beigās nolēma¹⁸⁹, ka 2023.gadā būtu izvērtējami valsts nodevu uzskaites par 2022.gadu rezultāti, attiecīgi Valsts budžeta maksājumu kontu skaita samazināšanas un uzkrājuma principa ieviešanas valsts un pašvaldību budžeta ieņēmumu uzskaitē plānā iekļaujams uzdevums "izvērtējuma par valsts nodevu uzskaites par 2022.gadu rezultātiem sagatavošana" ar izpildes termiņu – 31.12.2023.

Naudas sodu ieņēmumi (IV posms)

Līdz 30.06.2021. bija jāpieņem lēmums par naudas sodu ieņēmumu uzrādīšanu Saimnieciskā gada pārskatā pēc uzkrāšanas principa¹⁹⁰. Tā kā ir aizkavējusies Iekšlietu ministrijas Informācijas centra Administratīvo pārkāpumu atbalsta informācijas sistēmas

(IeM IC APAS) izstrāde attiecībā uz pārskata par naudas sodu uzskaiti, lēmums par naudas sodu ieņēmumu uzrādīšanu Saimnieciskā gada pārskatā pēc uzkrāšanas principa nav pieņemts¹⁹¹.

Līdz 30.06.2021. bija jāpieņem lēmums par naudas sodu ieņēmumu uzrādīšanu Saimnieciskā gada pārskatā pēc uzkrāšanas principa¹⁹².

Naudas sodu uzskaites sakārtošana tiek veikta Iekšlietu ministrijas Informācijas centra (IeM IC) īstenotā projekta “Informācijas centra Informācijas sistēmu uzturēšana un pilnveidošana četriem gadiem” ietvaros. Naudas sodu uzskaitē tiks īstenota, izmantojot IeM IC Administratīvo pārkāpumu atbalsta informācijas sistēmu (APAS)¹⁹³. Vērtējot iespēju APAS sagatavot naudas sodu ieņēmumu atskaites un pārskatus, Finanšu ministrija norādīja¹⁹⁴, ka APAS būtu jāiekļauj iespējami plašas darbības raksturojošās pazīmes, lai visas iesaistītās puses iegūtu izmantojamu naudas sodu ieņēmumu pārskatu, kā arī savlaicīgi jāparedz nepieciešamība nodrošināt datu pārnese formātu starp APAS un Valsts kases ePārskatu sistēmu.

Saskaņā ar Finanšu ministrijas sniegto informāciju¹⁹⁵ attiecībā uz naudas sodu (par administratīvajiem pārkāpumiem) uzskaites sakārtošanu un naudas sodu ieņēmumu pārskata sagatavošanu 2021.gada pirmajā pusgadā tika turpināta sadarbība ar IeM IC par pārskata par naudas sodu uzskaiti iegūšanu. IeM IC administratīvo pārkāpumu uzskaites sistēmas izstrādātājam sniegti papildu skaidrojumi par pārskatā atspoguļojamo informāciju.

Sniedzot informāciju Finanšu ministrijas vadībai, Uzkrājuma principa ieviešanas darba grupa ir informējusi¹⁹⁶, ka APAS izstrāde ir aizkavējusies, līdz ar to ir aizkavējusies pārskatu par naudas sodu uzskaiti izstrāde APAS. Vadības komiteja aicināja¹⁹⁷ Finanšu ministriju turpināt sniegt atbalstu IeM IC naudas sodu uzskaites pārskata izveidē, papildus skaidrojot pārskatā ietveramās informācijas detalizāciju un formu.

Valsts kontrole finanšu revīzijā “Par Iekšlietu ministrijas 2020.gada pārskata sagatavošanas pareizību” secināja:

[..] pastāv būtiskas problēmas ar datu kvalitāti APAS un tās funkcionalitāti, kas vēl vairāk palielina manuālā darba apjomu, nesniedz iestādēm pilnīgu un precīzu informāciju par naudas sodu samaksas stāvokli. Savukārt kontroles trūkums pār gadījumiem, kad tiek izmantota APAS funkcionalitāte pašrocīgai maksājuma uzdevuma informācijas ievadīšanai (jauna maksājuma izveidošanai), rada risku piekļuves izmantošanai negodprātīgos nolūkos.

[..] nenovēršot problēmas ar datu precizitāti Sodurēģistra apakšsistēmās (t.sk. APAS), pāreja uz naudas sodu uzrādīšanu Saimnieciskā gada pārskatā pēc uzkrāšanas principa var padarīt grūti realizējamu, jo šobrīd pastāv būtiskas problēmas ar datu kvalitāti APAS un tās funkcionalitāti, kas vēl vairāk palielina manuālā darba apjomu, nesniedz iestādēm pilnīgu un precīzu informāciju par naudas sodu samaksas stāvokli.¹⁹⁸

Lai nodrošinātu datu pareizību Sodurēģistrā un mazinātu manuālo darbu naudas sodu maksājumu atpazīšanā, Iekšlietu ministrijai un IeM IC sniegts ieteikums ar četriem veicamiem uzdevumiem, kurus Iekšlietu ministrija apņēmusies ieviest līdz 01.03.2022.

Tā kā ir aizkavējusies IeM IC APAS izstrāde attiecībā uz pārskata par naudas sodu uzskaiti, lēmums par naudas sodu ieņēmumu uzrādīšanu Saimnieciskā gada pārskatā pēc uzkrāšanas principam nav pieņemts¹⁹⁹.

Nenodokļu ieņēmumi (V posms)

Lai gan lēmums par valsts budžeta nenodokļu ieņēmumu uzskaiti atbilstoši uzkrāšanas principam nav pieņemts, sākotnēji pieņemtais lēmums par šo ieņēmumu ieskaitīšanas budžetā kārtības maiņu, kas bija jāuzsāk no 01.01.2021.²⁰⁰, tika pagarināts divas reizes, ikreiz pārceļot to par vienu gadu. Līdz 09.06.2021. nolemts, ka normatīvā akta grozījumu par nenodokļu ieņēmumu valsts budžetā ieskaitīšanas jauno kārtību spēkā stāšanās datums tiek pārcelts uz 01.01.2023.²⁰¹

Ieilgstot Likumā par budžetu un finanšu vadību paredzēto grozījumu virzībai, kas noteiktu valsts budžeta nenodokļu ieņēmumu valsts budžetā ieskaitīšanas jauno kārtību (valsts budžeta maksājumus administrējošā institūcija saņemtos nenodokļu ieņēmumu maksājumus pirms to pārskaitīšanas valsts pamatbudžeta ieņēmumos uzskaita savā kontā un nodrošina pārmaksāto vai nepareizi iemaksāto summu atmaksu), sākotnēji pieņemtais lēmums, ka izmaiņas valsts budžeta nenodokļu ieņēmumu ieskaitīšanas budžetā kārtībā stāsies spēkā no 01.01.2021., tika pagarināts divas reizes, ikreiz pārceļot to par vienu gadu. Finanšu ministrijai saskaroties ar iestāžu vairākiem iebildumiem un priekšlikumiem likumprojekta pilnveidē, kā arī citu grozījumu Likumā par budžetu un finanšu vadību izstrādes gaitu attiecībā uz izmaiņām maksājumu kontu atvēršanā Valsts kasē, tika nolemts, ka normatīvā akta grozījumu par nenodokļu ieņēmumu valsts budžetā ieskaitīšanas jauno kārtību spēkā stāšanās datums tiek pārcelts uz 01.01.2023.²⁰²

Lai arī sākotnējo lēmumu par valsts budžeta nenodokļu ieņēmumu (izņemot naudas sodus un nodevas) uzskaites sakārtošanu Vadības komiteja pieņēma 27.11.2019.²⁰³, atbalstot principu, ka no 01.01.2021. valsts budžeta nenodokļu ieņēmumi pirms ieskaitīšanas valsts budžeta ieņēmumu kontā sākotnēji tiek uzskaitīti valsts budžeta nenodokļu ieņēmumu administrējošās institūcijas kontā, tomēr šā jautājuma virzīšana ir ieilgusi. Vadības komiteja²⁰⁴ 08.06.2020. pieņēma lēmumu atbalstīt izmaiņu īstenošanu valsts budžeta nenodokļu ieņēmumu valsts budžetā ieskaitīšanas kārtībā. Tika izstrādāts grozījumu projekts Likumā par budžetu un finanšu vadību, lai noteiktu, ka valsts budžeta maksājumus administrējošā institūcija saņemtos nenodokļu ieņēmumu maksājumus pirms to pārskaitīšanas valsts pamatbudžeta ieņēmumos uzskaita savā kontā un nodrošina pārmaksāto vai nepareizi iemaksāto summu atmaksu.

2020.gada nogalē tika pieņemts lēmums, ka grozījumi Likumā par budžetu un finanšu vadību apstiprināšanai virzāmi 2021.gada laikā, plānojot, ka izmaiņas valsts budžeta nenodokļu ieņēmumu ieskaitīšanas budžetā kārtībā stāsies spēkā no 01.01.2022.²⁰⁵. Tomēr, Finanšu ministrijai saskaroties ar iestāžu vairākiem iebildumiem un priekšlikumiem likumprojekta pilnveidē, kā arī citu grozījumu Likumā par budžetu un finanšu vadību izstrādes gaitu attiecībā uz izmaiņām maksājumu kontu atvēršanā Valsts kasē, tika nolemts, ka grozījumu par nenodokļu ieņēmumiem spēkā stāšanās datums tiek pārcelts uz 01.01.2023.²⁰⁶

2.4. Pārskata daļa *Izdevumi*

2.4.1. Izdevumi un iespējamās saistības par Latvijas dalību starptautiskajās organizācijās

Tā kā iepriekšējā Saimnieciskā gada pārskatā sniegtais ieteikums Finanšu ministrijai – izvērtēt un atklāt Saimnieciskā gada pārskatā Latvijas iespējamās saistības, kas izriet no Latvijas dalības starptautiskajās organizācijās, – vēl nav ieviests, Valsts kontrolei nebija iespējams noteikt, kāds tieši ir nepieciešamo labojumu apmērs Saimnieciskā gada pārskatā uzrādīto iespējamo saistību vērtībai.

Starptautisko organizāciju atbalsta institūciju, kuras nodrošina pēcnodarbinātības pabalstu izmaksu, saistības tiek segtas tieši no šo institūciju budžetiem, kuri, savukārt, lielākoties tiek veidoti no dalībvalstu ikgadējām iemaksām, tāpēc starptautisko organizāciju saistības par pēcnodarbinātības labumiem proporcionāli Latvijas līdzdalības daļai starptautiskajās organizācijās būtu jāuzrāda Saimnieciskā gada pārskatā kā iespējamās saistības. Šādas Latvijas iespējamās saistības Saimnieciskā gada pārskatā nav uzrādītas.

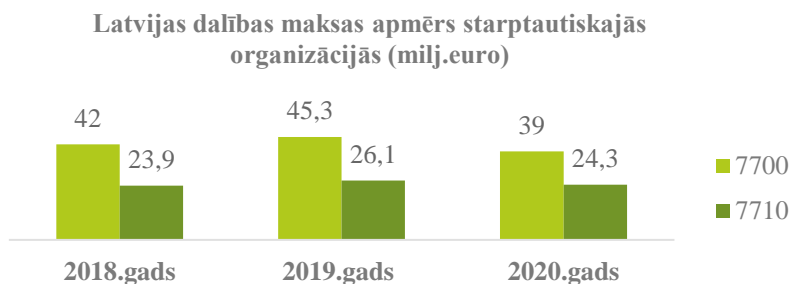
Tā kā starptautisko organizāciju atbalsta institūciju, kuras nodrošina pēcnodarbinātības pabalstu izmaksu, finansējums lielākoties tiek nodrošināts no nodarbinātā un dalībvalstu ikgadējām iemaksām, pastāv būtiski riski, ka iemaksu apmērs par Latvijas jau esošo dalību starptautiskajās organizācijās pieaugs. Ņemot vērā, ka starptautisko organizāciju atbalsta institūciju saistību izmaksa lielākoties tiek segta tieši no šo institūciju budžetiem, tas rada iespējamās saistības arī Latvijai.

Nepietiekami izvērtējot Latvijas iespējamo saistību apjomu attiecībā uz pēcnodarbinātības labumu segšanu starptautiskajās organizācijās, var rasties risks par nākotnē sagaidāmo budžeta ieņēmumu spēju segt izdevumus, kas izriet no Latvijas dalības starptautiskajās organizācijās. Vienlaikus vēršam uzmanību, ka jebkuras iespējamās saistības, iestājoties noteiktiem nosacījumiem, kļūst par saistībām, tāpēc iespējamo saistību apzināšana ir īpaši svarīga.

Latvija ir daudzu starptautisko organizāciju dalībvalsts. Piedaloties starptautiskajās organizācijās, Latvija īsteno savas ārpolitiskās prioritātes un, sadarbojoties ar citām valstīm, starptautisko attiecību ietvaros sekmē jautājumu risināšanu, kas balstīts uz starptautisko tiesību normām, kā arī īsteno citus mērķus. Dalība starptautiskajās organizācijās nozīmē arī ilgtermiņā attiecīgus ikgadējus izdevumus valsts budžetā dalības maksu samaksai.

Lielākā daļa starptautisko iemaksu tiek veiktas saskaņā ar starptautiskajiem un nacionālajiem normatīvajiem aktiem. Dalībvalstu iemaksu apmērs starptautiskajās organizācijās ir mainīgs, to nosaka katra starptautiskā organizācija saskaņā ar savas pārvaldības institūcijas noteiktu algoritmu. Savukārt algoritms ir atkarīgs no organizācijā izstrādātās iemaksu formulas, kurā tiek ņemts vērā dalībvalsts iedzīvotāju skaits, ekonomiskie rādītāji un citi kritēriji. Lielākoties starptautisko organizāciju iemaksu apjoms ir atkarīgs no šīs organizācijas budžeta tendencēm, ANO skalas²⁰⁷, valsts iekšzemes kopprodukta rādītājiem, kā arī no valūtas kursa svārstībām. Starptautisko organizāciju budžeti tiek izstrādāti starpvaldību sarunu ceļā, kur vienlaikus piedalās visas dalībvalstis.

Laika posmā no 2018. līdz 2020.gadam Latvijas starptautiskās sadarbības izmaksas (EKK 7700 Starptautiskā sadarbība)²⁰⁸, neskaitot kārtējos maksājumus Eiropas Savienības budžetā, ir samazinājušās par 3 milj. *euro* jeb 7 %, bet salīdzinājumā ar 2019.gadu par 6,3 miljoniem *euro* jeb 14 %, savukārt valsts budžeta izdevumi biedra naudas, dalības maksas un iemaksu starptautiskajās organizācijās samaksai (EKK 7710) ir palielinājušās par 0,4 milj. *euro* jeb 5 %, bet salīdzinājumā ar 2019.gadu samazinājušās par 1,8 milj. *euro* jeb par 7%²⁰⁹ (skatīt 7.attēlu).

7.attēls. Salīdzinājums valsts budžeta līdzekļu izlietojumam starptautiskai sadarbībai un biedra naudu, dalības maksas un iemaksu starptautiskajās organizācijās samaksai

Pievienojoties starptautiskai organizācijai, dalībvalstis ne tikai īsteno savus ārpolitikas mērķus, bet arī uzņemas atbildību par organizācijas jau esošām un iespējamām saistībām, kas ietver arī starptautisko organizāciju nodarbināto ilgtermiņa pabalstus, piemēram, pensijas un pēcnodarbinātības pabalstus. Iepriekšējā Saimnieciskā gada pārskata revīzijā konstatējām, ka Latvija ir dalībniece vismaz 120 starptautiskajās organizācijās. Ņemot vērā, ka Latvijai ir tik plaša pārstāvniecība, svarīgi ir apzināties, kā varētu pieaugt gan ikgadējo valsts budžeta izdevumu, gan iespējamo saistību apmērs no dalības šajās starptautiskajās organizācijās.

Arī Saimnieciskā gada pārskata kontekstā dalība starptautiskajās organizācijās vērtējama ne tikai saistībā ar valsts budžeta izdevumu pieaugumu un to uzrādīšanu pārskatā, bet arī analizējot iespējamus finanšu riskus, tajā skaitā vērtējot, vai Saimnieciskā gada pārskatā būtu jāuzrāda valsts iespējamās saistības, kas izriet no valsts dalības starptautiskajās organizācijās.

Finanšu ministrijas pienākums kā atbildīgajai par Saimnieciskā gada pārskata sagatavošanu ir nodrošināt, ka Latvija ir apzinājusi iespējamus finanšu riskus un uzrādījusi visas saistības vai iespējamās saistības Saimnieciskā gada pārskatā.

Arī Somijas Augstākā revīzijas iestāde 2017.gada lietderības revīzijā “Valdības finanšu saistības starptautiskajās organizācijās”²¹⁰ ir konstatējusi, ka: 1) saskaņā ar revīzijas izlasē iekļauto starptautisko organizāciju 2016.gada pārskatiem saistības ilgtermiņa darbinieku pēcnodarbinātības pabalstu izmaksai

bija 109 mljrd. *euro*; 2) starptautiskās organizācijas ir slikti sagatavotas pēcnodarbinātības pabalstu izmaksai – aptuveni 90% šo saistību nav finansētas; 3) dažām organizācijām ir aktīvi fondos, lai segtu saistības, bet citas plāno segt saistības tieši no saviem budžetiem – dalībvalstu veiktajām iemaksām, tas varētu ietekmēt starptautisko organizāciju darbības nosacījumus. Tāpat konstatēts: 1) Somijas daļa no darbinieku pabalstu saistībām, kas nav finansētas, ir aptuveni 1,4 mljrd. *euro*; 2) Somijas iespējamās saistības no dalības starptautiskajās organizācijās ir būtiskas un ietekmē informācijas par centrālās valdības finansiālā stāvokļa patiesumu un ticamību; 3) lai sniegtu patiesu un ticamu informāciju par valsts finansiālo stāvokli, gada pārskatā būtu jāsniedz informācija par Somijas iespējamām saistībām no dalības starptautiskajās organizācijās²¹¹.

Jau 2018.gada Saimnieciskā gada pārskata revīzijas laikā Valsts kontrole aicināja Finanšu ministriju kā atbildīgo par Saimnieciskā gada pārskata sagatavošanu sniegt informāciju, kā tiek veikts izvērtējums uzkrājumu vai iespējamo saistību, kas rodas no Latvijas dalības starptautiskajās organizācijās, atzīšanai, lai Saimnieciskā gada pārskats un tajā iekļautie finanšu pārskati sniegtu patiesu un ticamu priekšstatu par iespējamām saistībām, kas rodas no Latvijas dalības starptautiskajās organizācijās. Tomēr Finanšu ministrija atbildi pēc būtības nesniedza²¹².

Iepriekšējā 2019.gada Saimnieciskā gada pārskata revīzijā vērtējām, vai starptautisko organizāciju, kurās Latvija ir dalībvalsts, nodarbinātajiem nodrošinātie pēcnodarbinātības labumi varētu radīt Saimnieciskā gada pārskatā uzrādāmas saistības vai iespējamās saistības.

Revīzijā secinājām:

[..] Svarīgi identificēt kopējo saistību apmēru, kādu nosaka starptautisko organizāciju lēmumi, rezolūcijas vai noteikumi, lai veiktu ticamas aplēses par Latvijas iespējamām saistībām, kas izriet no dalības starptautiskajās organizācijās, cita starpā arī par pēcnodarbinātības labumu segšanas pienākumu.

Nepietiekami izvērtējot Latvijas iespējamo saistību apjomu attiecībā uz pēcnodarbinātības labumu segšanu starptautiskajās organizācijās, var rasties risks par nākotnē sagaidāmo budžeta ieņēmumu spēju segt izdevumus, kas izriet no Latvijas dalības starptautiskajās organizācijās.

Tā kā starptautisko organizāciju atbalsta institūciju, kuras nodrošina pēcnodarbinātības pabalstu izmaksu, finansējums lielākoties tiek nodrošināts no nodarbinātā un dalībvalstu ikgadējam iemaksām, pastāv būtiski riski, ka iemaksu apmērs par Latvijas dalību starptautiskajās organizācijās pieaugs. Ņemot vērā, ka starptautisko organizāciju atbalsta institūciju saistību izmaksa lielākoties tiek segta tieši no šo institūciju budžetiem, tas rada iespējamās saistības arī Latvijai.

Lai sniegtu patiesu un ticamu informāciju par valsts finansiālo stāvokli, Saimnieciskā gada pārskatā būtu jāuzrāda iespējamās saistības starptautiskajās organizācijās nodarbināto pēcnodarbinātības labumu segšanai proporcionāli Latvijas līdzdalības daļai starptautiskajās organizācijās.

Revīzijā sniedzām ieteikumu, kuru Finanšu ministrija apņēmas ieviest līdz 02.01.2023.:

Lai nodrošinātu, ka Saimnieciskā gada pārskatā tiek atklāta pilnīga un patiesa informācija par iespējamajām saistībām, Finanšu ministrijai izvērtēt un atklāt Saimnieciskā gada pārskatā Latvijas iespējamās saistības, kas izriet no Latvijas dalības starptautiskajās organizācijās.

Tā kā sniegtais ieteikums vēl nav ieviests, Valsts kontrolei nebija iespējams noteikt, kāds tieši ir nepieciešamo labojumu apmērs Saimnieciskā gada pārskatā uzrādīto iespējamo saistību vērtībai. Vienlaikus vēršam uzmanību, ka jebkuras iespējamās saistības, iestājoties noteiktiem nosacījumiem, kļūst par saistībām.

3. daļa. Citi saimnieciskā gada pārskatam būtiski jautājumi – ziņošana par revīzijas jautājumu atbilstoši augstāko revīzijas iestāžu starptautiskajam standartam (ISSAI)

Kopš ir stājies spēkā 701. starptautiskais revīzijas standarts (turpmāk – SRS) “Ziņošana par galvenajiem revīzijas jautājumiem neatkarīga revidenta ziņojumā” un attiecīgi Starptautiskās Augstāko revīzijas iestāžu organizācijas (INTOSAI) izstrādātais augstāko revīzijas iestāžu starptautiskais standarts (ISSAI) 1701 “701.SRS Praktiskās piemērošanas vadlīnijas”, publiskā sektora revidentiem ir jāizvērtē nepieciešamība iekļaut galvenos revīzijas jautājumus revīzijas atzinumā par finanšu pārskatiem. Iepriekš minētie standarti paredz, ka, lai uzlabotu revīzijas atzinuma informatīvo vērtību un nodrošinātu lielāku caurskatāmību saistībā ar veikto revīziju, revidents revīzijas gaitā var identificēt t.s. galvenos revīzijas jautājumus un ziņot par šiem jautājumiem, raksturojot tos revīzijas atzinumā. Par galvenajiem revīzijas jautājumiem netiek sniegts atsevišķs atzinums. Savukārt jautājumi, kuru ietekmē tiek modificēts atzinums, netiek aprakstīti atzinuma “Ziņošana par revīzijas jautājumu atbilstoši augstāko revīzijas iestāžu starptautiskajam standartam (ISSAI)” sadaļā, bet gan atzinuma pamatojuma rindkopā.

Minēto standartu izpratnē galvenie revīzijas jautājumi ir jautājumi, kas saskaņā ar revidenta profesionālo spriedumu ir kārtējā perioda finanšu pārskatu revīzijas kontekstā nozīmīgi jautājumi, par kuriem ir ziņots revidējamās vienības vadībai un kuriem revidents ir pastiprināti pievērsis uzmanību.

Atzinumā sniegtā informācija par galvenajiem revīzijas jautājumiem kalpo kā papildinformācija potenciālajiem finanšu pārskatu lietotājiem un palīdz gūt izpratni gan par jautājumiem, kurus revidents saskaņā ar profesionālo spriedumu ir atzinis par nozīmīgākajiem jautājumiem, gan par revidējamo vienību un jomām, kurās revidējamās vienības vadība ir izdarījusi nozīmīgus spriedumus revidēto finanšu pārskatu sagatavošanas procesā. Tāpat šī informācija var kalpot potenciālajiem lietotājiem kā pamatojums turpmākai saziņai ar revidējamās vienības vadību par konkrētiem pārvaldības aspektiem, revidētajiem finanšu pārskatiem vai veikto revīziju.

Ziņojuma sadaļā “Ziņošana par revīzijas jautājumu atbilstoši augstāko revīzijas iestāžu starptautiskajam standartam (ISSAI)” tiek raksturots katrs identificētais galvenais revīzijas jautājums, kā arī tiek norādīts, kāpēc attiecīgais jautājums ir uzskatāms par galveno revīzijas jautājumu un kā attiecīgais jautājums ir izvērts jeb atrisināts revīzijas gaitā.

Revīzijas jautājumi atbilstoši augstāko revīzijas iestāžu starptautiskajam standartam (ISSAI), kas pēc revidentu profesionālā sprieduma bija visnozīmīgākie, veicot Saimnieciskā gada pārskata finanšu revīziju par 2020. gadu, ir:

- ❖ papildus piešķirto līdzekļu Covid-19 seku novēršanai pieprasījumu pamatotība un faktiskais izlietojums un atbalsta pasākumi Covid-19 radītās krīzes pārvarēšanai un seku novēršanai;
- ❖ uzkrāšanas principa ieviešana VID administrēto nodokļu, nodevu un citu maksājumu uzskaitē;
- ❖ gada pārskata sagatavošanas process ministrijās;
- ❖ administratīvi teritoriālās reformas ietekme uz gada pārskatu sagatavošanu.

3.1. Papildus piešķirtie līdzekļi Covid-19 seku novēršanai un atbalsta pasākumi krīzes pārvarēšanai un seku novēršanai

Apstākļos, kad Latviju, tāpat kā visu pasauli, skāra Covid-19 pandēmija un kad valdība lēma par būtisku resursu ieguldīšanu un atbalsta pasākumiem Covid-19 seku novēršanai, Valsts kontrole pārorientēja savu darbu, lielu daļu iestādes resursu novirzot tieši ar Covid-19 pandēmijas pārvarēšanu saistīto resoriem papildus piešķirto izdevumu pārbaužu veikšanai. Pārbaužu mērķis bija sniegt pārlicību sabiedrībai, ka institūcijas papildu līdzekļus ir pieprasījušas pamatoti, tos ir izlietojušas atbilstoši piešķiršanas mērķim, atbalsta pasākumus ir administrējušas atbilstoši attiecināmajiem tiesību aktiem, kā arī sniegt ieteikumus valdībai un atbildīgajām institūcijām jomās, kurās nepieciešami uzlabojumi.

Valsts kontrole, pārbaudot papildu piešķirumus resoriem no valsts budžeta programmas 02.00.00 "Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem" un pārdales saistībā ar Covid-19 pasākumiem 949 222 tūkst. *euro* apmērā, kas ir 77% no resoriem kopā papildus piešķirtajiem 1 238 192 tūkst. *euro*²¹³ un 93% no Covid-19 seku novēršanai un krīzes pārvarēšanai faktiski izlietotajiem 1 023 273 tūkst. *euro*, kopumā ir secinājusi, ka ministrijas un citas centrālās valsts iestādes papildus piešķirtos līdzekļus Covid-19 seku novēršanai un atbalsta pasākumiem krīzes pārvarēšanai ir pieprasījušas pamatoti, izlietojušas atbilstoši piešķiršanas mērķim un atbalsta pasākumus ir administrējušas atbilstoši attiecināmajiem tiesību aktiem.

Tomēr atsevišķos gadījumos ir konstatēti trūkumi un Valsts kontrole ir sniegusi 50 ieteikumus vai priekšlikumus valdībai un atbildīgajām institūcijām jomās, kurās nepieciešami uzlabojumi. Daļa no sniegtajiem ieteikumiem jau ir ieviesti, un veikti uzlabojumi, piemēram, novēršot nelīdzvērtīgus nosacījumus atbalsta saņēmējiem, mazinot administratīvo slogu un vienkāršojot atbalsta administrēšanas mehānismus, uzlabojot procesu caurskatāmību kā arī liekot rūpīgāk vērtēt, vai plānotie atbalsta pasākumi ir saistīti ar pandēmijas ietekmi un nepieciešami pandēmijas pārvarēšanai.

Nepieciešamība operatīvi nodrošināt finansiālu segumu Covid-19 infekcijas uzliesmojuma ietekmes mazināšanas un ekonomikas atbalsta pasākumiem izraisīja gan ievērojamu valsts parāda, gan 2020.gada kopbudžeta deficīta pieaugumu. Valsts parāds 2020.gadā ir palielinājies par 1 648 643 tūkst. *euro* un 31.12.2020. ir 12 458 738 tūkst. *euro* nominālvērtībā (42,5% no IKP), par 708 738 tūkst. *euro* pārsniedzot likumā "Par valsts budžetu 2020.gadam"²¹⁴ noteikto maksimālo valsts parādu gada beigās. Savukārt, 2020.gada kopbudžeta deficīts ir -1 124 860 tūkst. *euro* vērtībā jeb 3,8% no iekšzemes kopprodukta

(IKP), salīdzinājumam – 2019.gadā kopbudžeta finansiālā bilance bija ar deficītu 117 424 tūkst. euro²¹⁵.

Iepriekšējās revīzijās Valsts kontrole ir vērsusi uzmanību uz to, ka, vērtējot valsts parāda ilgtspēju, ir jāņem vērā tādi faktori kā sabiedrības attīstības tendences – t.i., vai sabiedrība spēs nodrošināt stabilu iekšzemes kopprodukta izaugsmi arī turpmāk. Diemžēl Latvijas iedzīvotāju skaits arvien samazinās, bet vispārējās valdības parāda atlikuma tendence ir pretēja – pieaugoša. Līdz ar to arvien mazākam iedzīvotāju skaitam ir jāuztur lielāka vispārējās valdības parāda nasta. Esam aplēsuši, ka 2020.gadā vispārējās valdības parāds (nacionālā metodoloģija) uz katru ekonomiski aktīvo iedzīvotāju ir 11 490 *euro* un šī tendence pa gadiem ir pieaugoša.

Izvērtējot Covid-19 krīzes pārvarēšanai sniegto atbalstu par pārmaksātā PVN paātrinātu atmaksu, Valsts kontrole konstatēja, ka regulējums, kas Covid-19 izplatības laikā ir nodrošinājis labvēlīgākus apstākļus uzņēmējiem, arī turpmāk tiks piemērots ikdienas kārtībā. Likumā “Par valsts apdraudējuma un tā seku novēršanas un pārvarēšanas pasākumiem sakarā ar Covid-19 izplatību”²¹⁶ un Covid-19 infekcijas izplatības seku pārvarēšanas likumā²¹⁷ tika iekļauti nosacījumi atbalsta pasākuma realizēšanai, paredzot, ka apstiprināto pārmaksāto PVN 30 dienu laikā pēc deklarācijas iesniegšanas dienas atmaksā visiem nodokļu maksātājiem, neatkarīgi no to lieluma un uzņēmējdarbības jomas. Šis atbalsta pasākums ir pierādījis savu dzīvotspēju arī turpmāk – speciālais Covid-19 infekcijas izplatības laika regulējums par pārmaksātā PVN paātrināto atmaksu no 01.01.2021. ar grozījumiem PVN likumā²¹⁸ ir pilnībā pārņemts, paredzot visiem nodokļu maksātājiem PVN pārmaksas atmaksu 30 dienu laikā pēc deklarācijas iesniegšanas termiņa vai precizētas vai kavētas deklarācijas iesniegšanas dienas.

Valsts kontrole turpinās sekot līdzi gan ieteikumu ieviešanas progresam, gan valdības turpmākiem lēmumiem par papildu valsts budžeta līdzekļu piešķiršanu no valsts budžeta programmas 02.00.00 “Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem” un apropriāciju pārdales pasākumiem ar Covid-19 izplatību saistītā valsts apdraudējuma un tā seku novēršanai un pārvarēšanai, nepieciešamības gadījumā veicot detalizētas pārbaudes.

2020.gadā Latviju, tāpat kā visu pasauli, skāra Covid-19 pandēmija. Ministru kabinets 12.03.2020. pieņēma lēmumu²¹⁹ par ārkārtējās situācijas izsludināšanu, un ārkārtējā situācija turpinājās līdz 09.06.2020.²²⁰ Atkārtoti ārkārtējā situācija valstī tika izsludināta 06.11.2020.²²¹ un turpinājās līdz pat 06.04.2021.

Covid-19 izraisītie ārkārtējie apstākļi ietekmēja valsts, sabiedrības un katra cilvēka ikdienas dzīvi ārkārtējās situācijas laikā un turpina ietekmēt arī pēc tās. Ārkārtējās situācijas apstākļi prasīja spēju ātri

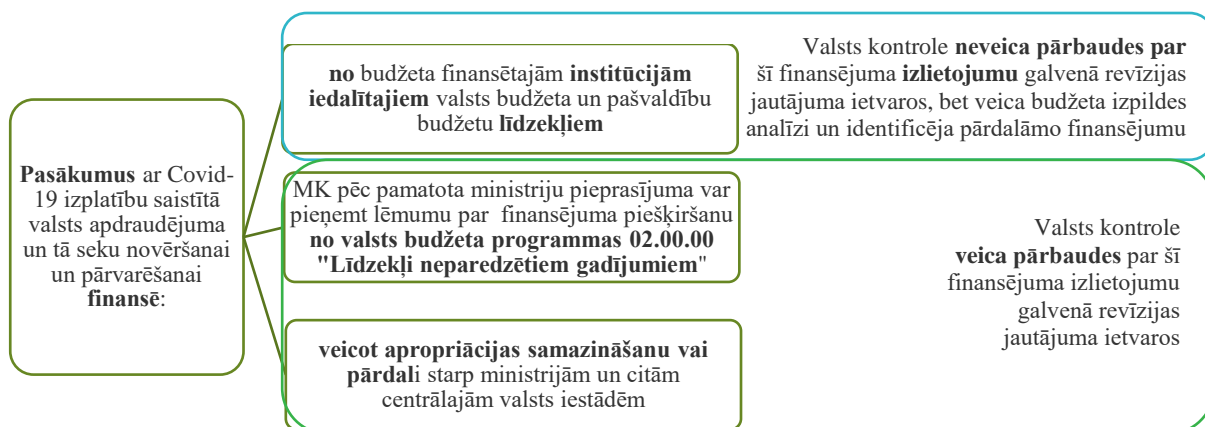
reagēt un pielāgoties, kā arī radīja atkāpes no ierastās kārtības. Tie prasīja institūciju spēju pastiprināti koordinēt savas darbības un savstarpēji sadarboties, izvairoties no juridiskā formālisma un resorisma, lai nodrošinātu valsts darbību un katra cilvēka aizsardzību ārkārtējos apstākļos²²².

Covid-19 izraisītie apstākļi lika lemt par speciāla regulējuma nepieciešamību, un Saeimā tika pieņemti divi jauni likumi²²³. Likums "Par valsts apdraudējuma un tā seku novēršanas un pārvarēšanas pasākumiem sakarā ar Covid-19 izplatību"²²⁴ bija spēkā no 22.03.2020. līdz pirmās ārkārtējās situācijas beigām – 09.06.2021., – un noteica pasākumus valsts apdraudējuma un tā seku novēršanai un pārvarēšanai, īpašos atbalsta mehānismus, kā arī izdevumus, kas tieši saistīti ar Covid-19 izplatības ierobežošanu, tajos ietverot nodokļu, sociālās aizsardzības, atbalsta uzņēmējdarbībai, līdzekļu neparedzētiem gadījumiem palielināšanas, apropriāciju pārdales un citus nozarēm aktuālus jautājumus, kas tieši saistīti ar krīzes ātru un efektīvu pārvarēšanu²²⁵.

Savukārt, beidzoties pirmajai ārkārtējai situācijai, tika pieņemts un ir spēkā vēl šobrīd Covid-19 infekcijas izplatības seku pārvarēšanas likums, kurā tika papildinātas un pārņemtas iepriekšējā ārkārtējā situācijā pieņemtā likuma²²⁶ normas, kā arī ietverts jauns uz Covid-19 apdraudējuma un tā seku novēršanas un pārvarēšanas neregulējumu vērsts tiesiskais regulējums, kamēr vien būs nepieciešami īpaši pasākumi un atbalsta mehānisms Covid-19 apdraudējuma un tā seku novēršanai²²⁷. Uz minēto likumu pamata tika izdoti 20 Ministru kabineta noteikumi, kas nosaka kritērijus un kārtību dažādu atbalsta veidu saņemšanai, no kuriem 12 uz spēkā esošā Covid-19 infekcijas izplatības seku pārvarēšanas likuma pamata izdotie Ministru kabineta noteikumi ir spēkā vēl šobrīd.

Covid-19 pandēmijas pārvarēšana un seku novēršana ir prasījusi arī ievērojamus valsts budžeta līdzekļus, un finansējums tika meklēts gan institūciju apstiprinātajos budžetos, gan piešķirot papildu finansējumu. Apstākļos, kad valdība lēma par nebijušu resursu mobilizāciju un atbalsta pasākumiem Covid-19 seku novēršanai, **Valsts kontrole** Covid-19 izdevumu pārbaudes definēja kā galveno revīzijas jautājumu un **pārorientēja savu darbu**, lielu daļu iestādes resursu novirzot tieši ar Covid-19 pandēmijas pārvarēšanu saistīto resoriem papildus piešķirto izdevumu pārbaūžu veikšanai **ar mērķi – sniegt pārliecību sabiedrībai, ka institūcijas papildu līdzekļus ir pieprasījušas pamatoti, tos ir izlietojušas atbilstoši piešķiršanas mērķim, atbalsta pasākumus ir administrējušas atbilstoši attiecināmajiem tiesību aktiem, kā arī sniegt ieteikumus valdībai un atbildīgajām institūcijām jomās, kurās nepieciešami uzlabojumi.**

Papildus tam 2020.gada vasaras mēnešos Valsts kontrole veica 2020.gada pirmā pusgada valsts budžeta izpildes analīzi un noskaidroja, ka valsts budžeta resoriem pieejamais un potenciāli pārdalāmais finansējums, kas, iespējams, nebūs nepieciešams pamatfunkciju īstenošanai līdz 2020.gada beigām, ir 21 918 790 *euro*. Valsts kontrole sagatavoto veiktās analīzes apkopojumu turpmākai izmantošanai 2020.gada septembrī nosūtīja Finanšu ministrijai, kura, savukārt, oktobrī informatīvajā ziņojumā²²⁸ apkopoja no resoriem saņemto informāciju par 2020.gadā prognozēto līdzekļu ekonomiju, secinot, ka 24 625 850 *euro* iespējams pārdalīt uz valsts budžeta programmu 02.00.00 "Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem", bet 26 262 884 *euro* ierosināts pārdalīt resoriem apstiprinātā budžeta ietvaros savas nozares vajadzībām (skatīt 8.attēlu).

8.attēls. Valsts kontroles revīziju apjomā iekļautais finansējums

Epidemioloģiskajai situācijai mainoties un valdībai gada laikā lemjot par arvien jaunu papildu līdzekļu piešķiršanu Covid-19 seku novēršanai un atbalsta pasākumiem krīzes pārvarēšanai, Valsts kontrolei nācās vēltīt neplānoti lielāku iesaisti šo līdzekļu pārbaudēs.

Atbilstoši Valsts kontroles aplēsei kopš ārkārtējās situācijas izsludināšanas Ministru kabinets saistībā ar Covid-19 radītās krīzes pārvarēšanu un seku novēršanu līdz 31.12.2020. kopumā ir pieņēmis lēmumus par **papildu valsts budžeta līdzekļu piešķirumu** no valsts budžeta programmas 02.00.00 "Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem" un **apropriāciju pārdali** pamatfunkciju īstenošanai par **1 238 192 tūkst. euro**²²⁹. Tas lielā mērā ir ietekmējis 2020.gada kopbudžeta finansiālās bilances rezultātu, kur ir deficīts -1 124 860 tūkst. euro vērtībā jeb 3,8% no iekšzemes kopprodukta (IKP), salīdzinājumam – 2019.gadā kopbudžeta finansiālā bilance bija ar deficītu 117 424 tūkst. euro²³⁰.

Nepieciešamība operatīvi nodrošināt finansiālu segumu Covid-19 infekcijas uzliesmojuma ietekmes mazināšanas un ekonomikas atbalsta pasākumiem izraisīja arī ievērojamu valsts parāda pieaugumu. Valsts parāds 2020.gadā ir palielinājies par 1 648 643 tūkst. euro un 31.12.2020. ir 12 458 738 tūkst. euro nominālvērtībā (42,5% no IKP), par 708 738 tūkst. euro pārsniedzot likumā "Par valsts budžetu 2020.gadam"²³¹ noteikto maksimālo valsts parādu gada beigās 11 750 000 tūkst. euro nominālvērtībā²³². Tiesības finanšu ministram valsts vārdā ņemt aizņēmumus nepieciešamajā apmērā, izraudzīties aizņēmumu instrumentus un nosacījumus, kā arī palielināt gadskārtējā valsts budžeta likumā noteikto valsts parāda maksimāli pieļaujamo apjomu, informējot par to Saeimu, ir paredzētas Covid-19 izplatības laika speciālajā regulējumā²³³.

Iepriekšējās revīzijās Valsts kontrole ir vērsusi uzmanību, ka, vērtējot valsts parāda ilgspēju, ir jāņem vērā tādi faktori kā sabiedrības attīstības tendences – t.i., vai sabiedrība spēs nodrošināt stabilu IKP izaugsmi arī turpmāk. Diemžēl Latvijas iedzīvotāju skaits arvien samazinās, bet vispārējās valdības parāda atlikuma tendence ir pretēja – pieaugoša. Līdz ar to arvien mazākam iedzīvotāju skaitam ir jāuztur lielāka vispārējās valdības parāda nasta. Esam aplēsuši, ka 2020.gadā vispārējās valdības parāds

(nacionālā metodoloģija) uz katru ekonomiski aktīvo iedzīvotāju ir 11 490 *euro* un šī tendence pagadiem ir pieaugoša (skatīt 2.pielikumu).

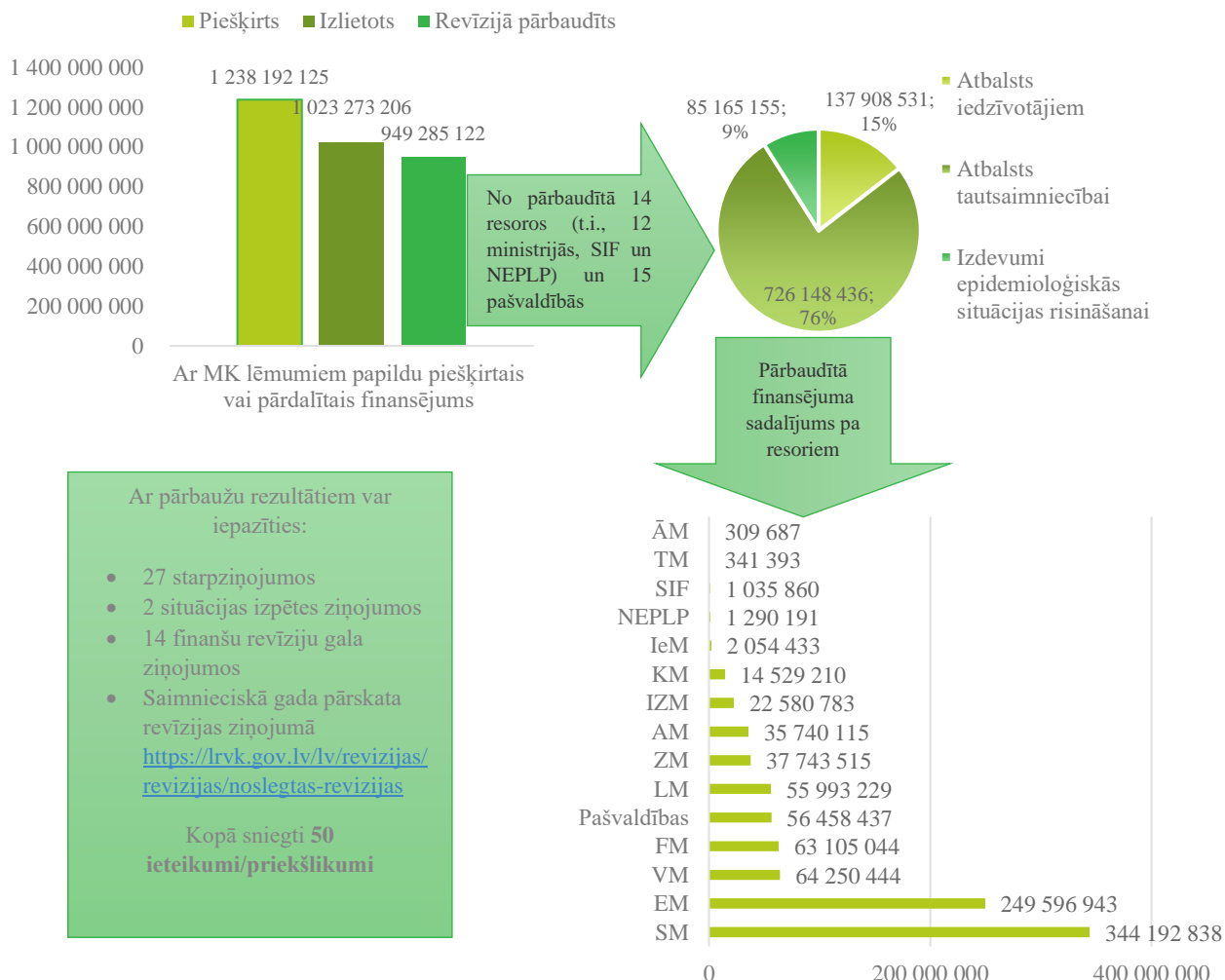
Ar Covid-19 izplatību saistītā valsts apdraudējuma un tā seku novēršanas un pārvarēšanas pasākumi, kas finansēti no šiem līdzekļiem ietver:

- ❖ **atbalstu iedzīvotājiem**, tostarp dīkstāves pabalsti un piemaksa pie dīkstāves pabalsta par bērniem, atbalsts par dīkstāvi un algu subsīdijas, slimības pabalsts 1.–10.diena, slimības palīdzības pabalsts un piemaksa pie tā par bērnu, bezdarbnieku palīdzības pabalsts, pagarināts vecāku pabalsta maksāšanas termiņš, darba samaksa vai piemaksas veselības, iekšlietu, labklājības, tieslietu, izglītības nozares darbiniekiem;
- ❖ **atbalstu tautsaimniecībai**, tostarp atbalsts uzņēmējiem aizdevumu un garantiju veidā, atbalsts veselības nozarei, satiksmes, t.sk. aviācijas nozarei, zemkopības nozarei, kultūras nozarei, izglītības un zinātnes nozarei;
- ❖ **izdevumus epidemioloģiskās situācijas risināšanai**, tostarp individuālo aizsarglīdzekļu un dezinfekcijas līdzekļu centralizēta iegāde, iedzīvotāju apziņošana un citi ar Covid-19 izplatības ierobežošanu tieši saistīti izdevumi.

Normatīvais regulējums²³⁴ paredz arī atbalsta pasākumus nodokļu jomā, kas gan neprasīja ieguldīt papildu valsts budžeta līdzekļus, taču samazināja plānoto valsts budžeta ieņēmumu apjomu, tostarp – pievienotās vērtības nodokļa (PVN) pārmaksas paātrinātā atmaksa²³⁵ un Valsts ieņēmumu dienesta administrēto nodokļu samaksas sadale vai atlikšana²³⁶ uz laiku līdz trim gadiem. Arī šo divu atbalsta pasākumu administrēšanas izvērtējumu Valsts kontrole iekļāva savā darba apjomā.

Rezultātā Valsts kontrole kopš 2020.gada maija veica pārbaudes par 79 MK rīkojumos iekļautajām aktivitātēm 949 222 tūkst. *euro* apmērā, kas ir 76% no resoriem kopā no valsts budžeta programmas 02.00.00 “Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem” un ar pārdalēm papildus piešķirtajiem 1 238 192 tūkst. *euro*²³⁷ un 93% no Covid-19 seku novēršanai un krīzes pārvarēšanai izlietotajiem 1 023 273 tūkst. *euro*.

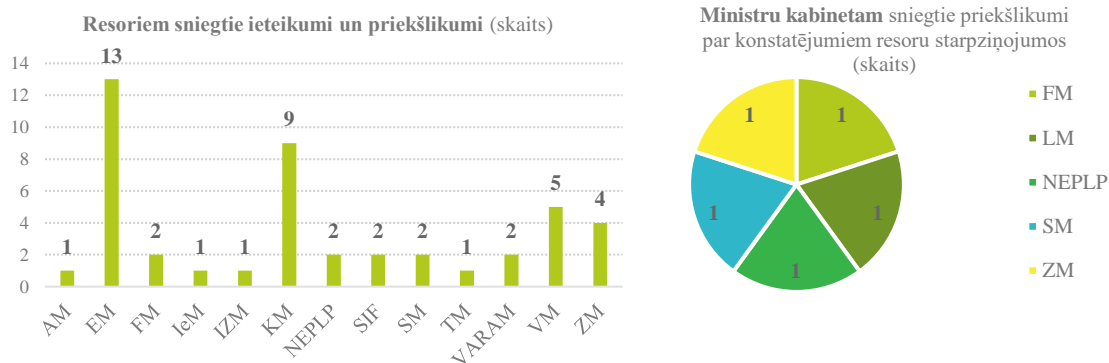
Lielāko daļu no pārbaudītajiem pasākumiem veido atbalsts tautsaimniecībai un absolūti lielākais finansējums ir Satiksmes ministrijas (tostarp pamatkapitāla palielināšana AS “Air Baltic Corporation” – 250 milj. *euro*, projektu īstenošanai autoceļu jomā – 73 milj. *euro*) un Ekonomikas ministrijas (tostarp, AS “Attīstības finanšu institūcija Altum” krīzes garantiju programmas, krīzes aizdevumu programmas un alternatīvo ieguldījumu fonda finansēšanai – 190 milj. *euro*, atbalsts preču un pakalpojumu eksportētājiem un tūrisma nozarei 59 milj. *euro*) rīcībā (skatīt 9.attēlu).

9.attēls. Finanšu revīzijās un Saimnieciskā gada pārskata revīzijā kopā piešķirto un pārbaudīto 2020.gadā papildu Covid-19 seku novēršanai līdzekļu apjoms, euro

Lai institūcijas un sabiedrība būtu savlaikus informēta, Valsts kontrole ieviesa jaunu praksi un būtisku daļu finanšu revīziju rezultātu – kopumā 27 starpziņojumos un divus situācijas izpētes ziņojumos – publicēja uzreiz pēc šo Covid-19 izdevumu pārbauzu pabeigšanas sākot jau no 1.jūnija. Papildus tam Covid-19 izdevumu pārbauzu rezultāti tika atklāti vēl 14 finanšu revīziju ziņojumos un šajā ziņojumā, kur apkopotā veidā iekļauta arī līdz tam publicētā informācija par Covid-19 izdevumu pārbauzu rezultātiem.

Kopumā Valsts kontrole ir secinājusi, ka ministrijas un citas centrālās valsts iestādes papildus piešķirtos līdzekļus Covid-19 seku novēršanai un atbalsta pasākumiem krīzes pārvarēšanai **ir pieprasījušas pamatoti**, izlietojušas atbilstoši piešķiršanas mērķim un **atbalsta pasākumus ir administrējušas atbilstoši attiecināmajiem tiesību aktiem**. Tomēr atsevišķos gadījumos ir konstatēti arī trūkumi, un Valsts kontrole ir sniegusi 50 ieteikumus vai priekšlikumus **valdībai un atbildīgajām institūcijām jomās, kurās nepieciešami uzlabojumi** (skatīt 10.attēlu).

10.attēls. Finanšu revīzijās un Saimnieciskā gada pārskata revīzijā Covid-19 izdevumu pārbaudēm kopā sniegto ieteikumu un priekšlikumu skaits

Daļa no konstatētajiem trūkumiem jau ir novērsti, un jau panākti uzlabojumi, jo ir ieviesti 14 finanšu revīziju starpziņojumos sniegtie ieteikumi un daļēji ieviesti divi Ministru kabinetam sniegtie priekšlikumi, piemēram:

- ❖ novērsti nelīdzvērtīgi nosacījumi atbalsta saņēmējiem – samazināti nelīdzvērtīgi nosacījumi potenciālajiem dīkstāves atbalsta saņēmējiem, tostarp, paplašināts atbalsta saņēmēju loks, lai atbalsts būtu līdzvērtīgs visiem vienā mērķa grupā, un paredzēta iespēja saņemt atbalstu, strādājot pie vairākiem krīzes skartajiem darba devējiem; iedzīvotājiem ar līdzvērtīgu sociālo situāciju ir nodrošinātas iespējas saņemt līdzvērtīgu atbalstu no pašvaldības; novērsti nelīdzvērtīgi nosacījumi atbalsta saņemšanai radošajām personām; panākti taisnīgi atlīdzības nosacījumi paaugstinātas slodzes un Covid-19 radīta riska apstākļos veselības un iekšlietu resoros strādājošajiem; mazināti iespējamie riski nepamatota valsts atbalsta sniegšanai, un veicināta vienlīdzība pret visiem *Altum* atbalsta pieteicējiem;
- ❖ mazināts administratīvais slogs un vienkāršoti atbalsta administrēšanas mehānismi – atbalstam par dīkstāvi ir pārskatīti kritēriji un noteikts minimālais atbalsta apmērs, tāpēc vairs nav nepieciešams atsevišķs dīkstāves palīdzības pabalsts; atbalsta programmā “Covid-19 ietekmēto kultūras institūciju ilgtspēja 2021.gadā” no iesniedzamo dokumentu klāsta ir svītroti dokumenti, kas nav būtiski, lai izvērtētu atbalsta programmā piešķiramās kompensācijas;
- ❖ uzlabota procesu caurskatāmība – centralizētais iepirkums individuālajiem aizsarglīdzekļiem un dezinfekcijas līdzekļiem tagad tiek veikts caurskatāmāk un ievērojot valsts un sabiedrības intereses; ir uzlabota *Altum* valsts atbalsta saimnieciskās darbības veicējiem sadales uzraudzība; mediju atbalstam ir nodrošināta vienota pieeja projektu iesniegumu vērtēšanā un noslēgto līgumu nosacījumu ievērošanā, kā arī no projektu īstenotājiem ir atgūti neatbilstoši izlietotie līdzekļi; ir veicināta elektronisko plašsaziņas līdzekļu konkursu caurskatāmība un rasts risinājums situācijām, kad vairākiem komisijas locekļiem ir diametrāli atšķirīgi atzinumi par kritēriju vērtējumiem.

Lai arī daļa trūkumu ir novērsti, tomēr vēl ir arī daudz darāmā un vairākās ministrijās turpinās darbs, lai novērstu konstatētos trūkumus Covid-19 krīzes pārvarēšanai sniegtā atbalsta plānošanā un izlietošanā, piemēram (skatīt 4. tabulu):

Konstatēto trūkumu piemēri Covid-19 krīzes pārvarēšanai sniegtā atbalsta plānošanā un izlietošanā

Ministrija	Pārbaudītais pasākums (finansējums)	Piemēri konstatētajiem trūkumiem
❖ Atbalsta piešķiršanas kritēriji ne vienmēr saistīti ar Covid-19 pandēmijas ietekmi, un valsts atbalstu ir saņēmušas arī tādas nozares un uzņēmumi, kas nav būtiski cietuši no Covid-19 krīzes		
Zemkopības ministrija	Atbalsts ražotājiem un citiem uzņēmumiem lauksaimniecības un pārtikas nozarē (29 443 600 <i>euro</i>)	Ministrija nepiedāvāja mainīt noteiktās atbalsta likmes un programmai nepieciešamo finansējuma apjomu atbilstoši faktiskajam nozares ieņēmumu samazinājuma līmenim, kas vairumā gadījumu bija mazāks, nekā sākotnēji prognozēts. Zemkopības ministrija aprēķināja katras nozares iespējamo ieņēmumu kritumu, bet nebija paredzēts vērtēt ne individuālo atbalsta saņēmēju ieņēmumu izmaiņas, ne nodokļu parādus. Ar valsts atbalsta maksājumiem ne tikai tika kompensēts pēc ministrijas aplēsēm noteiktais nozares ieņēmumu samazinājums, bet daļai atbalsta saņēmēju pat palielināti ieņēmumi salīdzinājumā ar attiecīgiem iepriekšējo gadu periodiem. Pēc revidentu aplēsēm valsts atbalsts piena lopkopības nozarē par vismaz 7,3 milj. <i>euro</i> pārsniedza ieņēmumu samazinājuma apjomu.
	Lauku saimniecību riska pārvaldībai un uzņēmumu likviditātes un naudas plūsmas saglabāšanai (8 097 170 <i>euro</i>)	Atbalsta piešķiršana balstījās uz vispārīgu pieņēmumu, ka Covid-19 krīze negatīvi ietekmē visu lauksaimniecību. Rezultātā būtisku valsts atbalstu saņēma arī uzņēmumi tādā lauksaimniecības nozarē kā graudu audzēšana, kam Latvijā 2020.gadā bija rekordliela kopražā.
Ekonomikas ministrija	Atbalsts tūrisma nozares uzņēmējiem (16 281 521 <i>euro</i>) un preču un pakalpojumu eksportētājiem (30 385 753 <i>euro</i>)	Definētais kritērijs eksportētāju atbalstam par saimnieciskās darbības ieņēmumu samazinājumu nav bijis pietiekami pamatots, lai varētu pārliecināties par krīzes seku objektīvo ietekmi uz katra uzņēmuma saimniecisko darbību. Piešķirot atbalstu, ieņēmumu kritumam Covid-19 krīzes ietekmē tikai vienā mēnesī laikposmā no 2020.gada aprīļa līdz augustam, salīdzinot ar 2019.gada attiecīgo mēnesi, bija jābūt vismaz 20 %. Līdz ar to atbalsts ir sniegts gan tādām nozarēm, kurām preču eksporta apjoms aizvadītajā gadā ir samazinājies, gan tādām, kurām tas būtiski pieaudzis, piemēram, atbalstu saņēmuši vairumtirgotāji un sauszemes transporta nozare, kuriem preču eksporta apjoms, salīdzinot ar 2019.gadu, ir audzis. Papildus tam konstatēts, ka diviem eksportētājiem izmaksātais atbalsts 94 tūkst. <i>euro</i> apmērā, iespējams, piešķirts un izmaksāts nepamatoti un Latvijas Investīciju un attīstības aģentūrai jāpārbauda tas atkārtoti un nepieciešamības gadījumā jālemj par neatbilstoši izmaksātā atbalsta atgūšanu.
❖ Nepietiekama sniegtā valsts atbalsta izlietojuma uzraudzība		
Satiksmes ministrija	AS “Air Baltic Corporation” pamatkapitāla palielināšana (250 000 000 <i>euro</i>)	Satiksmes ministrijas izveidotā iekšējās kontroles sistēmas vide AS “Air Baltic Corporation” (turpmāk – airBaltic) kapitāla daļu pārvaldībai ir pilnveidojama, jo šobrīd nav pietiekamu priekšnoteikumu airBaltic sniegtā valsts atbalsta 256 000 tūkst. <i>euro</i> apmērā nosacījumu izpildes uzraudzībai. Turklāt Satiksmes ministrija pilnvērtīgi nepiedalās sasniedzamo rezultātu noteikšanas procesā, bet tikai to vērtēšanā pēc fakta, ļaujoties uz airBaltic vadības sniegto informāciju. Tādējādi ir mazināta valsts kā akcionāra spēja īstenot savus stratēģiskos mērķus, kuru sasniegšanai ir veikti ieguldījumi kapitālsabiedrībā.
❖ Nepilnības nepieciešamā atbalsta apjoma noteikšanā		
Ekonomikas ministrija	Ieguldījums <i>Altum</i> rezerves kapitālā atbalsta sniegšanai uzņēmējiem piecās atbalsta programmās (190 000 000 <i>euro</i>)	<i>Altum</i> rezerves kapitālā kopumā ieguldāmais finansējums pārsniedz <i>Altum</i> atbalsta programmu Covid-19 krīzes seku mazināšanai rādītāju novērtējumos aprēķinātos sagaidāmos zaudējumus, kurus plānots segt no šim mērķim paredzētā rezerves kapitāla. Turklāt ieguldītajam valsts budžeta finansējumam 100 miljonu <i>euro</i> apmērā trijām atbalsta programmām ²³⁸ Ekonomikas ministrija nav paredzējusi nosacījumus rīcībai ar finansējumu, kas pēc programmu darbības beigām nebūs izlietots.

Ministrija	Pārbaudītais pasākums (finansējums)	Piemēri konstatētajiem trūkumiem
<p>❖ Atsevišķiem finansētiem pasākumiem nav sasaistes ar Covid-19 pandēmijas radītās krīzes pārvarēšanu, seku mazināšanu un novēršanu, un līdzekļi, kas Covid-19 pandēmijas apstākļos paredzēti krīzes radīto seku mazināšanai un novēršanai, ir novirzīti ilgstoši atliktu problēmu risināšanai</p>		
Kultūras ministrija	Atbalsts kultūras ministrijas iestādēm (3 091 867 <i>euro</i>)	Kultūras nozares atbalstam piešķirtie līdzekļi 1527 tūkst. <i>euro</i> apmērā izlietoti Kultūras ministrijas padotības iestāžu infrastruktūrai un materiāltehniskajam nodrošinājumam.
	Kultūras ministrijas kapitālsabiedrībām finanšu situācijas stabilizēšanai un infrastruktūras sakārtošanai (6 520 100 <i>euro</i>)	Kultūras ministrijas kapitālsabiedrībām piešķirti līdzekļi 962 tūkst. <i>euro</i> neatliekamam ēkas remontdarbu un uzlabojumu veikšanai, pagaidu telpu nomai un to uzturēšanas izdevumiem.
Veselības ministrija	Remontdarbu veikšanai SIA "Rīgas Austrumu klīniskā universitātes slimnīca" un valsts SIA "Paula Stradiņa klīniskā universitātes slimnīca" (1 308 109 <i>euro</i>)	Veselības ministrijā par 1 308 tūkst. <i>euro</i> veikti iepriekš plānoti remontdarbi divās slimnīcās.
<p>❖ Nebija noteikti skaidri kritēriji piemaksu sadalei, un nebija vienotu, viennozīmīgi saprotamu vadlīniju piemaksu piešķiršanā</p>		
Veselības ministrija	Piemaksu nodrošināšana ārstniecības personām un citiem veselības aprūpes sektorā nodarbinātajiem (5 468 469 <i>euro</i>)	Slimnīcām un veselības resora iestādēm, tajā skaitā Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienestam, noteiktās prasības nodarbināto iesaistes novērtēšanā bija atšķirīgi interpretējamas un radīja pārmērīgu administratīvo slogu.
<p>❖ Nepilnības definētajos kritērijos atbalsta saņemšanai</p>		
Finanšu ministrija un Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija	Valsts aizdevumi pašvaldību augstas gatavības investīciju projektiem 2020.gadā (56 458 437 <i>euro</i>)	Viens ²³⁹ no kritērijiem ir atšķirīgi interpretējams daļā par izmaksu ekonomisko pamatotību, bet attiecībā uz otra ²⁴⁰ kritērija piemērošanu pašvaldībām bija nepieciešami papildu skaidrojumi no VARAM par tā piemērošanu, tāpēc iesniegtos pieteikumus valsts aizdevumam pašvaldībām nācās precizēt un iesniegt atkārtoti. Analizējot veikto vērtēšanas procesu, secināts, ka nav iespējams pārliecināties par izvērtēto projektu atbilstību visiem noteiktajiem kritērijiem, jo veiktais izvērtējums par atsevišķiem kritērijiem nav pilnā mērā izsekojams. Turklāt, neievērojot normatīvajā regulējumā noteikto, Pašvaldību investīciju projektu izvērtēšanas komisija sniegusi atzinumu par investīciju projekta atbilstību valsts aizdevuma saņemšanai 67 tūkst. <i>euro</i> vērtībā, lai gan projekts neatbilst normatīvajā regulējumā noteiktajiem nosacījumiem, t.i., projekta īstenošanas ietvaros paredzētie darbi nav investīcijas transporta infrastruktūrā, bet ir transporta infrastruktūras ikdienas uzturēšana. Valsts kontrole ir informējusi finanšu ministru par nepieciešamību izvērtēt iespējamu disciplināratbildību par Pašvaldību investīciju projektu izvērtēšanas komisijas locekļu rīcību, sniedzot atzinumu par projekta atbilstību valsts aizdevuma saņemšanai, lai gan projekts neatbilst normatīvajā regulējumā ²⁴¹ noteiktajiem mērķiem.
<p>❖ Atsevišķi trūkumi atbalsta pasākumos nodokļu jomā</p>		
Finanšu ministrija	Pārmaksātā PVN paātrinātā atmaksā	No izlasē iekļautajiem 254 nodokļu maksātājiem 58 nodokļu maksātāji ²⁴² pārmaksātā PVN atmaksu nesaņēma savlaicīgi, jo VID informācijas sistēmās, nav iestrādāta kontrole, kas brīdinātu par apstiprinātās pārmaksātās PVN summas maksājuma termiņa tuvošanos. Revīzijas laikā pēc revidentu konstatējumiem 11 no šiem 58 nodokļu maksātājiem VID par termiņa

Ministrija	Pārbaudītais pasākums (finansējums)	Piemēri konstatētajiem trūkumiem
		kavējumu no valsts budžeta līdzekļiem kopumā samaksāja nokavējuma naudu 8717 euro.
	Nodokļu samaksas termiņu pagarināšana līdz trim gadiem	VID ir identificējis saistību izpildes riskus 56% Covid-19 krīzes skartajiem nodokļu maksātājiem ²⁴³ , lai arī tikai 2,4% nodokļu maksātāju 2020.gadā nespēja veikt kārtējos nodokļu un atbalsta pasākuma laikā atliktos nodokļu maksājumus noteiktajos samaksas termiņos. Tā kā atbalsta pasākuma ietvaros pēc apjoma lielākās atlikto vai sadalīto nodokļu maksājumu summas ir paredzēts iekasēt 2023.gadā, Finanšu ministrijai sadarbībā ar VID svarīgi sekot līdzi atbalsta saņēmēju maksājumu disciplīnai, lai savlaicīgi varētu novērst ietekmi uz valsts budžetu un turpmākajos gados neplānotu budžeta ieņēmumus, kas netiks saņemti.

Vairāk informācijas par konstatētajiem trūkumiem un secinājumiem skatīt [finanšu revīziju starpzīņojumos](#) un [zīņojumos](#), bet par ieviestajiem un ieviešamajiem ieteikumiem skatīt 2.pielikumu “Kopsavilkums par izdevumiem un atbalstu Covid-19 pandēmijas radītās krīzes pārvarēšanai”.

Jāatzīmē, ka, veicot Covid-19 krīzes pārvarēšanai sniegtā atbalsta par pārmaksātā PVN paātrinātu atmaksu izvērtēšanu, Valsts kontrole ir konstatējusi likuma regulējumu, kas ne tikai Covid-19 izplatības laikā nodrošina labvēlīgākus apstākļus uzņēmējiem, bet arī turpmāk tiks piemērots ikdienas kārtībā. Likumā "Par valsts apdraudējuma un tā seku novēršanas un pārvarēšanas pasākumiem sakarā ar Covid-19 izplatību"²⁴⁴ un Covid-19 infekcijas izplatības seku pārvarēšanas likumā²⁴⁵ tika iekļauti nosacījumi atbalsta pasākuma realizēšanai, paredzot, ka apstiprināto pārmaksāto PVN 30 dienu laikā pēc deklarācijas iesniegšanas dienas atmaksāja visiem nodokļu maksātājiem, neatkarīgi no to lieluma un uzņēmējdarbības jomas. Šis atbalsta pasākums ir pierādījis savu dzīvotspēju arī turpmāk – speciālā likuma regulējums par pārmaksātā PVN paātrināto atmaksu ar 01.01.2021.²⁴⁶ ir pilnībā pārņemts un iestrādāts Pievienotās vērtības nodokļa likumā.

Valsts kontrole turpinās sekot līdzi gan ieteikumu ieviešanas progresam, gan valdības turpmākiem lēmumiem par papildu līdzekļu piešķiršanu pasākumiem ar Covid-19 izplatību saistītā valsts apdraudējuma un tā seku novēršanai un pārvarēšanai, nepieciešamības gadījumā veicot detalizētas pārbaudes.

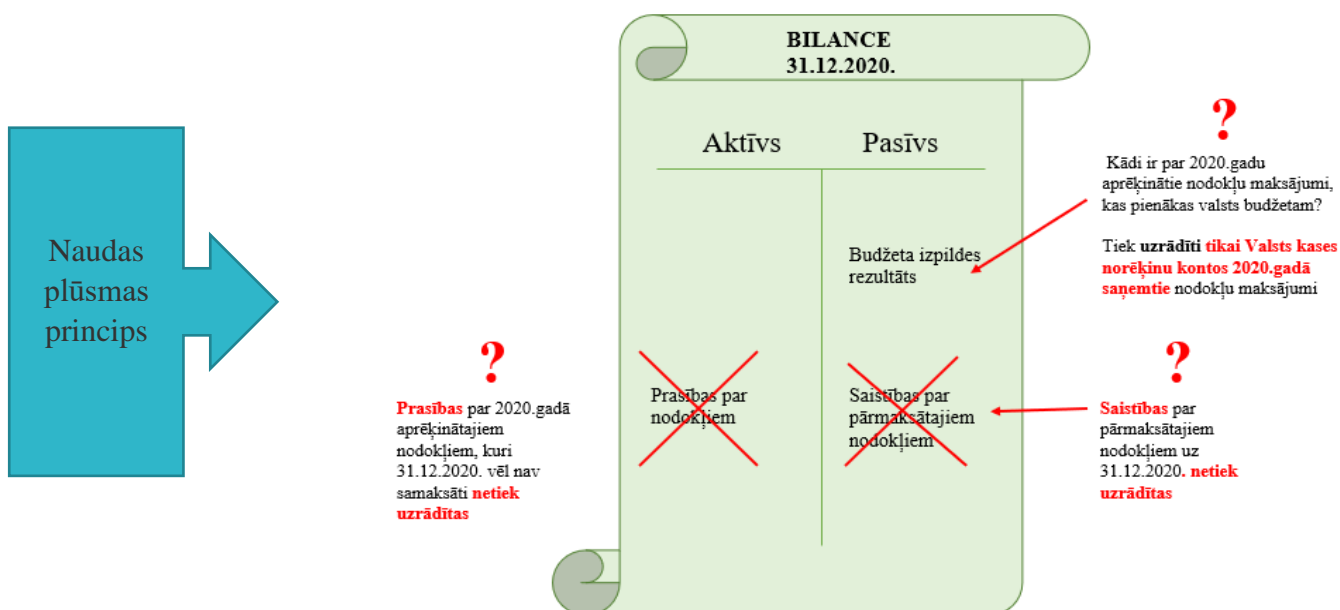
3.2. Uzkrāšanas principa ieviešana VID administrēto nodokļu, nodevu un citu šā dienesta administrēto uz valsts budžetu attiecināmo maksājumu uzskaitē

3.2.1. Kas ir uzkrāšanas princips?

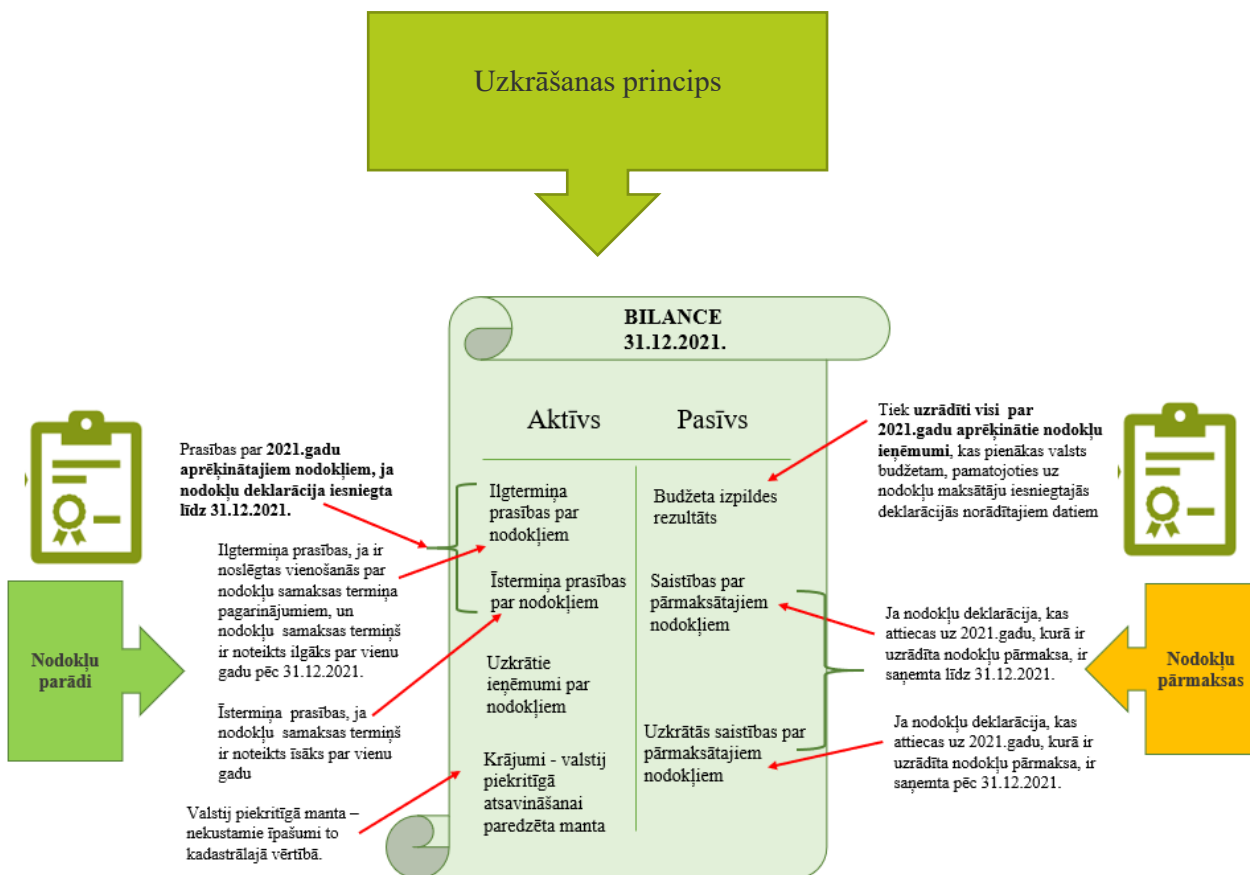
Valsts kontrole jau kopš 2006.gada ir **sniegusi atzinumu par Saimnieciskā gada pārskatu ar iebildēm**²⁴⁷, ņemot vērā, ka joprojām saglabājas apjoma ierobežojums uzkrāšanas principa nepiemērošanas dēļ, jo ne debitoru, ne kreditoru sastāvā netiek uzrādīta informācija par nodokļiem (izņemot ieņēmumus no nekustamā īpašuma nodokļa, ko administrē pašvaldības).

Kāda ir atšķirība starp naudas plūsmas uzskaites principu un uzkrāšanas principu? Kā tas izskatās gada pārskatā (bilancē), piemēram, attiecībā uz valsts ieņēmumiem par nodokļu maksātāju valstij samaksāto nodokļu uzskaiti?

Naudas plūsmas princips – grāmatvedības uzskaites princips, saskaņā ar kuru darījumus un citus notikumus **atzīst tad, kad tiek samaksāta vai saņemta nauda par tiem.**

Uzkrāšanas princips – grāmatvedības uzskaites princips, saskaņā ar kuru **darījumi un citi notikumi tiek atzīti tad, kad tie rodas** (un nevis tikai tad, kad tiek saņemta vai samaksāta nauda). Tāpēc, piemērojot uzkrāšanas principu, **darījumus un notikumus** reģistrē to periodu grāmatvedības reģistros un **uzrāda to periodu finanšu pārskatos, uz kuriem tie attiecas.**

2020.gadā VID tā administrēto nodokļu, nodevu un citu tā administrēto uz valsts budžetu attiecināmo maksājumu budžetā uzskaiti joprojām veic atbilstoši naudas plūsmas principam un šo VID atbilstoši naudas plūsmas principam uzskaitīto maksājumu uzskaitē neatbilstības revīzijas laikā netika konstatētas.

Līdz uzkrāšanas principa ieviešanai VID apņēmas un uzrāda nodokļu prasības un saistības atbilstoši naudas plūsmas principam Saimnieciskā gada pārskata skaidrojumos.

Valsts kontrole jau kopš 2006.gada par Saimnieciskā gada pārskatu ir sniegusi atzinumu ar iebildēm²⁴⁸. Viens no iebildžu iemesliem ik gadu ir nodokļu un nodevu ieņēmumu, naudas sodu un citu nenodokļu ieņēmumu neuzrādīšana pēc uzkrāšanas principa, t.i., Saimnieciskā gada pārskatā ne saistību, ne prasību sastāvā joprojām netiek uzrādīta informācija par nodokļiem (izņemot ieņēmumus no nekustamā īpašuma nodokļa, ko administrē pašvaldības), nodevām, naudas sodiem un citiem nenodokļu ieņēmumiem.

2014.gadā pēc Valsts kontroles Saimnieciskā gada pārskata revīzijas²⁴⁹ Finanšu ministrija apņēma ieviest uzkrāšanas principa ieviešanu valsts budžeta ieņēmumu uzskaitē un 2015.gada septembrī tika pieņemts lēmums²⁵⁰ uzkrāšanas principu VID administrēto nodokļu uzskaitē ieviest līdz 31.12.2020. Minēto Finanšu ministrijas apņemšanos atbalstīja arī Ministru kabinets²⁵¹. Tādējādi ir pagājuši 15 gadi, kopš tiek ieviests uzkrāšanas princips būtiskākajā valsts budžeta ieņēmumu sadaļā – VID administrēto valsts budžeta ieņēmumu uzskaitē.

Sagatavojot Saimnieciskā gada pārskatu par 2021.gadu, tajā pirmo reizi jāiekļauj atbilstoši uzkrāšanas principam sagatavots ikgadējais pārskats par VID administrētajiem nodokļiem, nodevām un citiem tā administrētajiem uz valsts budžetu attiecināmiem maksājumiem²⁵². Šajā revīzijā vērtējam, vai VID veiktās darbības nodrošina VID administrēto valsts budžeta ieņēmumu uzskaiti pēc uzkrāšanas principa no 01.01.2021.

VID darbības, lai no 01.01.2021. nodrošinātu uzkrāšanas principa VID administrēto uz valsts budžetu attiecināmo maksājumu uzskaitē un vienotā nodokļu konta ieviešanu, vērtējam īpaši kritiski. Ieviešot uzkrāšanas principu, VID nav izpildījis normatīvajā aktā²⁵³ noteiktās prasības VID ikgadējā nodokļu pārskata par 2021.gadu grāmatvedības reģistru sākuma atlikumu 01.01.2021. noteikšanai, kā arī normatīvajā aktā²⁵⁴ noteikto prasību no 01.01.2021. uzsākt VID administrēto uz valsts budžetu attiecināmo maksājumu uzskaiti atbilstoši uzkrāšanas principam.

Arī revīzijas noslēgumā – 2021.gada jūlijā – Valsts kontrolei iesniegtā VID ikgadējā nodokļu pārskata sākuma bilance nav atbilstoša normatīvā akta prasībām²⁵⁵, savukārt grāmatvedības uzskaites kārtošana, kas bija jāuzsāk 01.01.2021., joprojām nav uzsākta. Šāda VID rīcība var negatīvi ietekmēt ne tikai 2021.gada VID ikgadējā nodokļu pārskata, bet arī uz 2021.gada Saimnieciskā gada pārskata kvalitāti un Valsts kontroles atzinumu par to.

VID nav ievērojis tam noteiktās normatīvā akta²⁵⁶ prasības VID administrēto uz valsts budžetu attiecināmo maksājumu uzskaitē, kā arī procesi attiecībā uz uzkrāšanas principa ieviešanu nav pietiekami labi pārvaldīti un uzraudzīti. VID nav savlaicīgi izstrādājis visus nepieciešamos iekšējos tiesību aktus, lai nodrošinātu iestādei noteiktā jaunā pienākuma – VID administrēto valsts budžeta maksājumu grāmatvedības uzskaites kārtošana un pārskata sagatavošana²⁵⁷ izpildi.

Revīzijā konstatēto neatbilstību normatīvajiem aktiem un iestādes nesakārtoto procesu, kuri saistīti ar uzkrāšanas principa ieviešanu, dēļ, Valsts kontrolei nācās vēltīt neplānoti lielāku

iesaisti uzkrāšanas principa ieviešanas pārbaudēm, papildu pievēršoties tām visas revīzijas laikā.

Jau iepriekš Valsts kontrole norādīja uz riskiem, kuri saistīti par Maksājumu administrēšanas informācijas sistēmas (MAIS) izstrādes darbu kavēšanos, kas ir būtiski vienotā nodokļu konta un uzkrāšanas principa savlaicīgai ieviešanai. Šogad papildus tam revīzijā konstatētas problēmas MAIS ieviešanas pārvaldībā (nepietiekama sagatavošanās uzkrāšanas principa ieviešanai, testēšanas kapacitātes un testēšanas uzdevumu tvēruma nepilnības, nespēja ilgstoši identificēt un novērst kļūdas, kavēti ieviešanas termiņi), kas rezultējās ar VID atsevišķu procesu un pakalpojumu apturēšanu vai sniegšanu ierobežotā apjomā un kvalitātē. Tika ietekmēta gan saistību un prasību sākuma atlikumu 31.12.2020. datu migrācijas no vienas IS uz otru (no NIS uz MAIS) sākotnējā kvalitāte, gan arī vienotā nodokļu konta funkcionalitātes darbība.

Vēl joprojām, vairāk kā pusgadu pēc vienotā nodokļu konta ieviešanas, ir konstatējami gadījumi, kad nodokļu maksātāji saskaras ar problēmām saņemt pilnīgu un korektu informāciju par valsts budžetā veicamo maksājumu nomaksas stāvokli. Tā kā nav pilnībā novērstas problēmas atsevišķu MAIS funkcionalitāšu darbībā un VID dažādu IS sadarbībā, VID ir atzinis, ka atsevišķiem nodokļu maksātājiem VID Elektroniskās deklarēšanas sistēmā (EDS) nav pieejami patiesi dati par maksājamo un pārmaksāto VID administrēto valsts noteikto maksājumu un ar tiem saistīto maksājumu (nokavējuma naudas un soda naudas) summām, kā arī publiskajās datu bāzēs netiek sniegta korekta informācija par šo nodokļu maksātāju nodokļu nomaksas stāvokli (parādiem). Tādējādi tiek radītas negatīvas sekas komersantiem – nekorekta informācija publiskajās datu bāzēs²⁵⁸ par nodokļu parāda stāvokli apgrūtina dalību publiskajos iepirkumos un nodara kaitējumu komersantu reputācijai, neskaidra informācija par valsts budžeta maksājumu atlikumiem un to nomaksas stāvokli prasa papildu izmaksas, patērējot resursus patiesu datu noskaidrošanai. Šādas situācijas, kad pakalpojuma sniegšanas kvalitātei ir būtiski trūkumi, var negatīvi ietekmēt gan VID kā nodokļu administrējošās iestādes reputāciju, gan valsts pārvaldes reputāciju kopumā.

Lai gan joprojām ir daudz darāmā revīzijā konstatēto neatbilstību novēršanai, atzinīgi vērtējam VID darbinieku iesaistīšanos neatbilstību novēršanā jau revīzijas laikā.

3.2.2. Uzkrāšanas principa ieviešanas gaita

Ar 01.01.2021. tiek ieviests pirmais posms uzkrāšanas principam valsts budžeta ieņēmumu uzskaitē – VID administrētajiem nodokļiem, nodevām un citiem uz valsts budžetu attiecināmiem maksājumiem, un VID atbilstoši Likumā par budžetu un finanšu vadību noteiktajam²⁵⁹:

- ❖ ar 01.01.2021. jāveic tā administrēto nodokļu, nodevu un citu šā dienesta administrēto uz valsts budžetu attiecināmo maksājumu uzskaitē atbilstoši uzkrāšanas principam;
- ❖ ar 2021.gadu VID jā sagatavo ikgadējais pārskats par šā dienesta administrētiem nodokļiem, nodevām un citiem tā administrētiem uz valsts budžetu attiecināmiem maksājumiem (VID ikgadējais nodokļu pārskats).

VID, veicot tā administrēto valsts budžeta ieņēmumu – 10 nodokļu, divu valsts nodevu un citu maksājumu valsts budžetā – un ar tiem saistīto izdevumu (skatīt 5.tabulu) grāmatvedības uzskaiti saskaņā ar uzkrāšanas principu, jāievēro budžeta iestādēm grāmatvedības uzskaites jomā noteiktā kārtība²⁶⁰. Līdz šim šo ieņēmumu uzskaitē tika veikta atbilstoši naudas plūsmas principam²⁶¹.

5.tabula

VID pamatdarbības ieņēmumi un izdevumi

VID pamatdarbības ieņēmumi		VID pamatdarbības izdevumi	
Nodokļu ieņēmumi	Nenodokļu ieņēmumi	Pamatdarbības izdevumi	Pārējie izdevumi
<ul style="list-style-type: none"> ❖ iedzīvotāju ienākuma nodoklis ❖ valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas ❖ uzņēmumu ienākuma nodoklis ❖ pievienotās vērtības nodoklis ❖ akcīzes nodoklis ❖ elektroenerģijas nodoklis ❖ dabas resursu nodoklis ❖ mikrouzņēmumu nodoklis ❖ izložu un azartspēļu nodoklis ❖ muitas nodoklis 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ uzņēmējdarbības riska valsts nodeva ❖ numerācijas lietošanas tiesību ikgadējā valsts nodeva ❖ sodi, kas tiek piemēroti par tiesību aktu pārkāpumiem ❖ soda nauda vai cita veida sods, kas aprēķināti par nodokļu likumu nosacījumu neievērošanu ❖ ieņēmumi no valstij piekritīgās mantas realizācijas ❖ ieņēmumi no valsts, pašvaldību kapitāla izmantošanas 	<p>pamatdarbības izdevumi, kas ir tieši saistīti ar pārskata periodā grāmatvedības uzskaitē reģistrētiem nodokļu ieņēmumiem no pamatdarbības (piemēram, VID nepareizi piedzīto maksājumu summas palielinājums saskaņā ar likuma “Par nodokļiem un nodevām” 28.panta pirmo daļu).²⁶²</p>	<p>pārējos izdevumos VID uzskaita izdevumus no prasību dzēšanas, izdevumus no vērtības samazinājuma prasībām par nodokļiem, nodevām un citiem maksājumiem valsts budžetā, kā arī izdevumus uzkrājumu veidošanai.²⁶³</p>

Vienlaikus ar uzkrāšanas principa ieviešanu VID administrēto valsts budžeta ieņēmumu uzskaitē tiek mainīta kārtība, kā nodokļu maksātāji veic maksājumus par saistībām pret valsts budžetu – ieviests vienotais nodokļu konts. Vienotajā nodokļu kontā tiek ieskaitīti gandrīz visi VID administrētie budžeta maksājumi²⁶⁴, un VID nodokļu maksātāja iemaksātos naudas līdzekļus atbilstoši normatīvo aktu²⁶⁵ prasībām automātiski sadala un novirza atbilstošo budžeta maksājumu saistību nomaksai.

Būtiska loma VID administrēto valsts budžeta ieņēmumu uzskaitē pēc uzkrāšanas principa no 01.01.2021. ir uzkrāšanas principu atbalstošas informācijas sistēmas ieviešanai un tās darbības nodrošināšanai.

VID vērš uzmanību, ka:

“Kopš 2014.gada notiek līdz šim lielākā VID projekta - “Nodokļu informācijas pakalpojumu modernizācija” - īstenošana, kā ietvaros tiek veiktas būtiskas pārmaiņas valsts mērogā, tai skaitā līdz ar vienotā nodokļu konta ieviešanu no 01.01.2021. būtiski ir atvieglots nodokļu nomaksas process, kā arī turpinās darbs pie uzkrāšanas principa ieviešanas VID administrēto valsts budžeta ieņēmumu uzskaitē. Abi šie lielie notikumi ir iespējami tikai pie nosacījuma, ka VID nodokļu administrēšanai ievieš jaunu IS – “Maksājumu administrēšanas informācijas sistēmu”, kuras izstrāde ir viens no jaudīgākajiem IS izstrādes projektiem Latvijā un kuras ieviešana vienlaikus uzlabo arī VID nodokļu administrēšanas procesu efektivitāti.

Vērā ir ņemams fakts, ka, vienlaikus līdz ar intensīvo darbu pie projekta īstenošanas, VID, rūpīgi plānojot darbus un esošos resursus, nodrošināja nepārtrauktu pakalpojumu sniegšanu pilnā apmērā, īstenoja normatīvo aktu grozījumos noteiktās prasības, kā arī veiksmīgi nodrošināja valsts uzņēmējiem sniegtos atbalsta pasākumus COVID-19 izraisīto seku mazināšanai, kas būtiski palielināja darba intensitāti. “

3.2.3. MAIS izveide un izstrādes progress

Lai arī kopumā VID nodrošina Maksājumu administrēšanas informācijas sistēmas (MAIS) projekta ieviešanu atbilstoši laika plānam²⁶⁶, tomēr revīzijā konstatēts, ka joprojām atsevišķu MAIS kārtu ietvaros izstrādātās funkcionalitātes pieņemšana kavējas. Turklāt pretēji iepriekšējai praksei, sākot no MAIS 5.kārtas, VID izstrādāto funkcionalitāti pieņēmis ar nenovērstām funkcionalitātes kļūdām, kuras VID konstatējis testēšanas laikā. MAIS izstrādes līgums šādu situāciju pieļauj, tomēr revīzijā tika konstatēts, ka nodošanas un pieņemšanas aktos fiksētās neatrisinātās problēmas atsevišķos gadījumos netiek novērstas ilgstoši – līdz pat vairāk nekā 200 dienām pēc nodošanas – pieņemšanas aktos noteiktā termiņa. Līdz ar to VID, pieņemot un uzsākot lietot nepabeigtu funkcionalitāti, var tikt ietekmēta gan VID darbinieku darba pienākumu sekmīga izpilde, gan nodokļu maksātājiem nepieciešamo VID pakalpojumu kvalitāte.

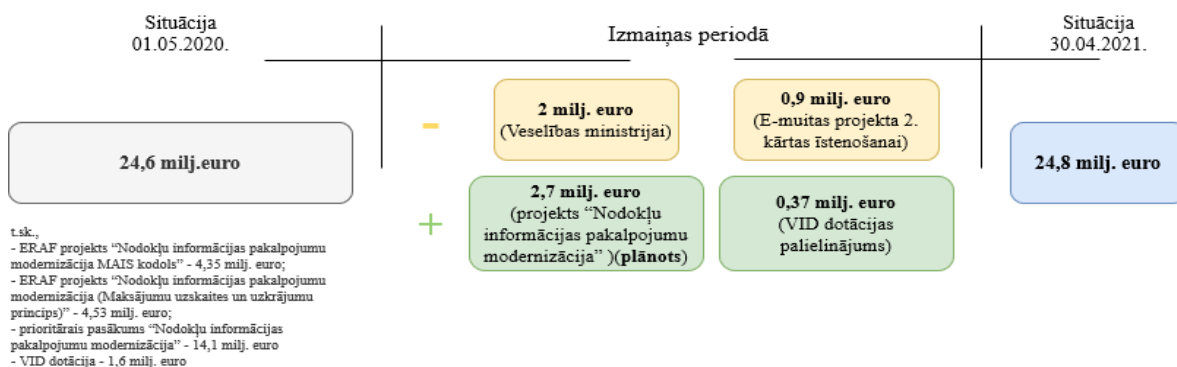
Paredzot uzkrāšanas principa ieviešanu VID administrēto valsts budžeta ieņēmumu uzskaitē un valsts budžeta ieņēmumu kontu skaita samazināšanu VID administrētajiem valsts budžeta ieņēmumiem, vienlaikus ar Ministru kabineta lēmumu²⁶⁷ tika atbalstīta arī jaunas paaudzes informācijas sistēmas “Maksājumu administrēšanas informācijas sistēma” (MAIS) izveide.

MAIS izstrāde ir viens no uzkrāšanas principa VID administrēto nodokļu, nodevu un citu uz valsts budžetu attiecināmo maksājumu ieviešanas projekta nozīmīgākajiem posmiem. Tieši šī sistēma nodrošinās nodokļu ieņēmumu grāmatošanu un uzskaiti, saņemot VID administrētos nodokļu maksājumus vienotajā nodokļu kontā un attiecinot tos pret nodokļu maksātāju saistībām konkrētajā brīdī

un atbilstošajā pārskata periodā. Kopš 2017.gada norit darbs pie MAIS izstrādes²⁶⁸, kopā paredzot tajā ieguldīt 24,8 milj. euro²⁶⁹ un to ieviest 14.secīgās kārtās līdz 31.10.2022.²⁷⁰ (skatīt 11.attēlu).

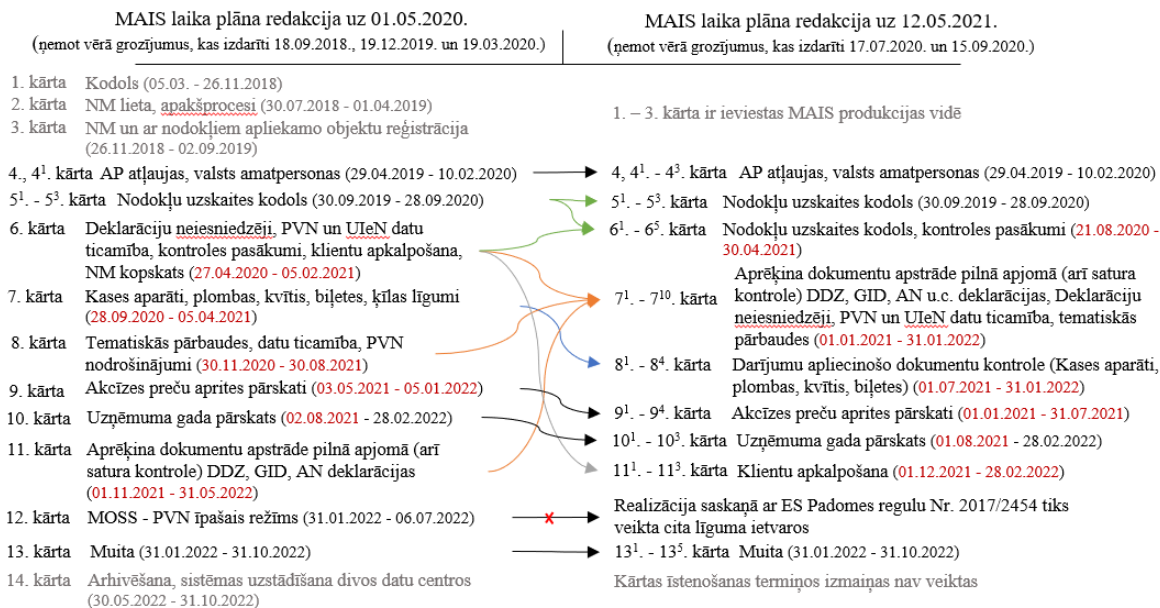
Valsts kontrole kopš 2015.gada, kad Finanšu ministrija apstiprināja uzkrāšanas principa valsts un pašvaldību budžeta ieņēmumu uzskaitē ieviešanas pasākumu plānu²⁷¹, seko līdzī tā īstenošanai. Šo gadu laikā konstatējam 1) būtiskas izmaiņas sākotnēji noteiktajos uzkrāšanas principa ieviešanas termiņos²⁷², 2) pietiekama finansējuma nepieejamību MAIS izstrādei²⁷³ un 3) izstrādes darbu kavēšanos²⁷⁴. Arī šajā revīzijā tika vērtēts VID veikto darbību progress.

Kopš iepriekšējās revīzijas²⁷⁵ ir notikušas izmaiņas MAIS finansējuma avotos. Ar Ministru kabineta lēmumiem²⁷⁶ prioritārā pasākuma “Nodokļu pakalpojumu modernizācija” finansējums 2,9 milj. euro apmērā ir pārdalīts citām aktivitātēm, bet pārdaļa ir kompensēta²⁷⁷, piesaistot ERAF finansējumu 2,7 milj.²⁷⁸ euro un palielinot arī paša VID dotāciju par 0,37 milj. euro (skatīt 11.attēlu). No MAIS ieviešanai paredzētā kopējā finansējuma 24,8 milj. euro līdz 30.04.2021. ir izlietoti 15,8 milj. euro jeb 64%.

11.attēls. MAIS projekta īstenošanai pieejamais finansējums un izmaiņas tajā kopš 01.05.2020.

Saskaņā ar MAIS laika plānu²⁷⁹ 2020.gadā sākotnēji bija plānots pabeigt 4. un 5.kārtu, kā arī uzsākt 6., 7. un 8.kārtu. Pēc MAIS laika plāna pārskatīšanas²⁸⁰ VID atlika 7. un 8.kārtas uzsākšanu uz 2021.gadu (skatīt 12.attēlu).

12.attēls. Izmaiņas MAIS ieviešanas laika plānā, kas veiktas laika periodā no 01.05.2020. līdz 12.05.2021.

MAIS 4.kārtā, konstatējot pasūtītās funkcionalitātes piegādes kavēšanos²⁸¹, kārtā tika sadalīta vairākās apakškārtās, lai pieņemtu un uzstādītu produkcijas vidē pabeigtos darbus. Par kavētajiem darbiem VID, pamatojoties uz MAIS izstrādes līgumu²⁸², piemēroja izstrādātājam līgumsodu 111 329 euro apmērā²⁸³, ko izstrādātājs ir samaksājis²⁸⁴. Savukārt MAIS 5.kārtu jau tās izstrādes laikā VID sadalīja apakškārtās, lai nodrošinātu ātrāku un efektīvāku funkcionalitāšu izstrādi un to darbināšanu produkcijas vidē²⁸⁵.

Prasības, kas attiecas uz VID administrēto nodokļu uzskaiti pēc uzkrāšanas principa un vienotā konta ieviešanu, tika īstenotas MAIS 5. un 6.kārtā. Revīzijā vērtēta kārtu ietvaros pasūtīto funkcionalitāšu piegādes un akcepttestēšanas atbilstība termiņiem MAIS laika plānā²⁸⁶. Tika konstatēts, ka MAIS 5.kārtas apakškārtu akcepttestēšana nenotika paredzētajos termiņos, t.i.:

- ❖ saskaņā ar MAIS laika plānu²⁸⁷ MAIS 5.kārtas apakškārtu nodevumu akcepttestēšanu bija paredzēts pabeigt līdz 28.09.2020. Lai gan MAIS izstrādātājs attiecīgo kārtu pirmreizējos nodevumus VID bija iesniedzis noteiktajos termiņos²⁸⁸, faktiski akcepttestēšana noslēdzās²⁸⁹ līdz pat trim mēnešiem vēlāk par plānoto (skatīt 6.tabulu);
- ❖ kā izriet no VID veiktās MAIS izstrādes gaitas analīzes²⁹⁰, galvenie iemesli MAIS kārtu nodevumu ilgajā testēšanā un akceptēšanā ir rodami gan MAIS izstrādātāja, gan VID pusē, t.i., piegādāto nodevumu kvalitāte nav atbilstoša (piegādātajā funkcionalitātē tiek konstatētas kļūdas, kas ietekmē funkcionalitātes korektu darbību) un piegādātās funkcionalitātes testēšanas ātrumā.

Attiecībā uz MAIS 6.kārtas apakškārtām – to ieviešana produkcijas vidē nepārsniedza MAIS laika plānā noteikto termiņu – 30.04.2021.

6.tabula

MAIS apakškārtu, kas attiecas uz VID administrēto nodokļu uzskaiti pēc uzkrāšanas principa un vienotā konta ieviešanu, plānotā un faktiskā ieviešana MAIS

MAIS apakškārtas numurs	MAIS laika plānā noteiktais kārtas ieviešanas termiņš	Datums, kurā izstrādātais piegādāja risinājumu	Nodošanas un pieņemšanas akta parakstīšanas datums	Dienu skaita atšķirība no plānotā ieviešanas termiņa
1	2	3	4	5=4-2
5. ¹	07.05.2020.	20.03.2020.	21.07.2020.	75
5. ²	06.08.2020.	25.06.2020.	25.09.2020.	50
5. ³	28.09.2020.	20.08.2020.	22.12.2020.	85

MAIS līgums²⁹¹ nosaka, ka nodošanas un pieņemšanas akts tiek parakstīts pēc kārtas testēšanas un akceptēšanas, ja testēšanas laikā nav atklātas kritiskas, steidzamas vai parastas problēmas, testēšanas rezultātā iegūtie aprēķinu rezultāti ir matemātiski korekti, kārtas nodevums ir integrēts ar pārējām VID IS un iepriekšējo kārtu nodevumiem.

Līgums²⁹² arī nosaka, ka MAIS kārtu nodevumi tiek ieviesti MAIS produkcijas vidē pēc VID lēmuma.

Saskaņā ar MAIS 5. un 6.kārtas apakškārtu nodošanas un pieņemšanas aktiem²⁹³ VID pieņēma funkcionalitāti, kurā uz nodošanas un pieņemšanas akta parakstīšanas brīdi nebija novērstas 52 problēmas un kuras izstrādātājam bija jānovērš aktā norādītajos termiņos. Revīzijā konstatēts, ka astoņas problēmas līdz 10.06.2021. vēl nebija novērstas, lai gan šo problēmu novēršanas termiņš²⁹⁴ bija iestājies pirms 20 līdz 202 dienām (skatīt 7. tabulu).

7.tabula

MAIS apakškārtu nodošanas un pieņemšanas aktos ietverto nenovērsto problēmu skaits un to novēršanas statuss 10.06.2021.

MAIS apakškārtas numurs	Identificēto problēmu kopskaits, kas norādīts apakškārtas nodošanas un pieņemšanas aktā	t.sk. problēmu skaits pēc to prioritātes, kas novērstas līdz 10.06.2021.*		t.sk. problēmu skaits pēc to prioritātes, kas nav novērstas līdz 10.06.2021.*	
		Parasta ²⁹⁵	Steidzama ²⁹⁶	Parasta ²	Steidzama ³
5. ¹	4	4			
5. ²	10	9		1	
5. ³	13	7	3	1	2
6. ¹	8	6	1		1
6. ²	3	2	1		
6. ³	4	1	3		
6. ⁴	4	1	1	1	1
6. ⁵	6	3	2		1
Kopā	52	33	11	3	5

* Saskaņā ar VID 19.06.2021. sniegto informāciju

MAIS izstrādes līgums²⁹⁷ paredz, ka MAIS izstrādātājam VID pieteiktās problēmas ir jānovērš: 1) steidzamos gadījumos ne vēlāk kā piecu VID darba dienu laikā vai citā ar VID saskaņotā termiņā un 2) parastos gadījumos ne vēlāk kā 40 kalendāro dienu laikā vai citā ar VID saskaņotā termiņā. Turklāt līgums²⁹⁸ arī paredz VID tiesības piemērot MAIS izstrādātājam līgumsodu par pieteikto problēmziņojumu novēršanas termiņu neievērošanu – 50 *euro* par katru nokavēto VID darba stundu steidzamos gadījumos un 10 *euro* par katru nokavēto VID darba dienu parastos gadījumos.

VID revīzijā norādīja:

“VID ir vērtējis līgumsoda piemērošanu par laicīgi nepiegādātajiem problēmu ziņojumiem, kas iekļauti kārtu nodošanas-pieņemšanas aktos. Līgumsods nav piemērots, jo MAIS izstrādes līgums Nr. FM VID 2016/153/ERAF neparedz iespēju piemērot līgumsodu par nodošanas-pieņemšanas aktos iekļauto problēmziņojumu novēršanas termiņu neievērošanu.”

MAIS izstrādes līgums²⁹⁹ nenosaka atsevišķu kārtību, kādā piemērojams līgumsods par nodošanas-pieņemšanas aktos fiksētajiem nenovērstajiem problēmziņojumiem, līdz ar to Valsts kontroles ieskatā veidojas situācija, ka problēmziņojumi nav nodalāmi tādos, kas ir pieteikti līgumā noteiktajā kārtībā³⁰⁰ un nav ietverti nodošanas un pieņemšanas aktos, no tādiem, kas tajos ir ietverti. Ņemot vērā, VID praksi nevērtēt līgumsoda piemērošanu problēmziņojumiem, kas ir konstatēti kā nenovērsti ar nodošanas un pieņemšanas aktu pieņemtajā funkcionalitātē, par kuru VID ir veicis samaksu līgumā noteiktajā apmērā³⁰¹, Valsts kontroles ieskatā veidojas situācija, ka primāri izstrādātājs tiek disciplinēts strādāt ar pārējiem problēmziņojumiem, nevis novērst tādas problēmas, kas ir konstatētas pabeigtai funkcionalitātei, par kuru ir veikta samaksa un kura ir gatava ieviešanai.

Arī VID ir apzinājis³⁰² kritisko situāciju MAIS funkcionalitātē identificēto problēmu novēršanas ātrumā un tā iespējamo ietekmi uz turpmāko MAIS izstrādi atbilstoši projekta plānošanas dokumentos noteiktajam un VID reputāciju kopumā.

Tā kā MAIS ieviešanas 5. un 6.kārtas ietvaros tika īstenotas prasības, kas attiecas uz VID administrēto nodokļu uzskaiti pēc uzkrāšanas principa un vienotā nodokļu konta ieviešanu no 01.01.2021., revīzijā tika vērtētas VID darbības šo konkrēto procesu nodrošināšanā.

3.2.4. VID darbības uzkrāšanas principa ieviešanā

Pirmo reizi ikgadējais pārskats par VID administrētajiem nodokļiem, nodevām un citiem tā administrētajiem uz valsts budžetu attiecināmiem maksājumiem (VID ikgadējais nodokļu pārskats) saskaņā ar uzkrāšanas principu VID jāsniedz par 2021.gadu.

Lai ar 01.01.2021. VID ikgadējā nodokļu pārskata sagatavošanas vajadzībām uzsāktu VID administrēto valsts budžeta ieņēmumu uzskaiti atbilstoši uzkrāšanas principam, VID bija ne tikai savlaicīgi jāievieš jaunās informācijas sistēmas MAIS atbilstošās funkcionalitātes, bet iestādei 2020.gada laikā bija jāveic virkne darbību, kuras nosaka gan normatīvie akti³⁰³, gan Finanšu ministrijas Uzkrāšanas principa ieviešanas plāns³⁰⁴:

31.12.2020./01.01.2021.

<p>Līdz 31.12.2020.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - jāveic grozījumi vadības līmeņa dokumentos - jāizstrādā iekšējie tiesību akti - jāveic darbības grāmatvedības reģistru sākuma atlikumu noteikšanai 	*	<p>No 01.01.2021.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - jāievieš vienotais nodokļu konts - jāuzsāk grāmatvedības uzskaites vešana VID administrētajiem valsts budžeta ieņēmumiem
--	---	---

Jāveic VID administrēto valsts budžeta maksājumu sākuma atlikumu uz 31.12.2020. migrācija no NIS uz MAIS

Laika posmā līdz 2021.gada februārim, vērtējot, vai VID ir veicis tam normatīvajos aktos³⁰⁵ noteiktās darbības periodam pirms uzkrāšanas principa ieviešanas, t.i., līdz 31.12.2020., konstatējām, ka VID:

- ❖ nav pilnībā nodrošinājis grozījumu veikšanu VID vadības līmeņa dokumentos (iestādes reglamentā, darba plānā), ietverot pienākumu sagatavot ikgadējo pārskatu un nodrošināt valsts budžeta ieņēmumu grāmatvedības uzskaiti;
- ❖ nav nodrošinājis vairāku iekšējo tiesību aktu, kas reglamentē valsts budžeta ieņēmumu grāmatvedības organizāciju un uzskaiti, un ikgadējā pārskata par VID administrētajiem nodokļiem, nodevām un citiem tā administrētajiem uz valsts budžetu attiecināmiem maksājumiem sagatavošanas organizāciju un kārtību izstrādi, vairāki izstrādātie tiesību akti bija būtiski nepilnīgi;
- ❖ nav nodrošinājis normatīvajā aktā³⁰⁶ noteiktās darbības grāmatvedības reģistru sākuma atlikumu noteikšanai saskaņā ar uzkrāšanas principu – grāmatvedības reģistru sākuma atlikumi nav noteikti;
- ❖ nav nodrošinājis grāmatvedības uzskaites kārtošanu no 01.01.2021. VID administrēto valsts budžeta ieņēmumu uzskaitē atbilstoši uzkrāšanas principam.

VID vērš uzmanību, ka:

“01.01.2021. tika īstenoti divi vērienīgi projekti – uzkrāšanas principa ieviešana un ieviesta jauna nodokļu maksāšanas kārtība (vienotais nodokļu konts), tai skaitā atbilstošo MAIS funkcionalitāšu darba pilnveidošana. Ieviešanas gaitā tika konstatēts, ka abu pārmaiņu vienlaicīga ieviešana būtiski apgrūtinā, pat padara neiespējamu korektas grāmatvedības uzskaites nodrošināšanu normatīvajos aktos noteiktajā termiņā. Neskatoties uz to, VID dara visu iespējamo, lai pēc iespējas ātrāk pilnībā aprobētu vienotajā nodokļu kontā veikto maksājumu uzskaites procesus un secīgi uzkrāšanas principa un gada pārskata sagatavošanas procesus.”

Vienlaikus konstatējām, ka, lai gan ir veikta saistību un prasību atlikumu 31.12.2020. migrācija no Nodokļu informācijas sistēmas (NIS) uz MAIS, tomēr atsevišķu valsts budžeta ieņēmumu veidu migrētie dati nebija pilnībā pārnesti.

Tā kā normatīvo aktu neievērošana, Valsts kontroles ieskatā, varētu ietekmēt arī plānoto uzkrāšanas principa ieviešanu un VID ikgadējā nodokļu pārskata sagatavošanu, 10.02.2021. organizējam tikšanos³⁰⁷ ar VID vadību (VID ģenerāldirektori un VID Nodokļu pārvaldes atbildīgajām personām), lai informētu par revīzijā konstatēto. VID nebija pilnīgas izpratnes par papildu darbību klāstu, kas VID veicams saskaņā ar normatīvo aktu prasībām uzkrāšanas principa ieviešanas procesā un nodrošināšanā, VID vadība tikšanās laikā³⁰⁸: 1) pauda neizpratni par revidentu bažām, uzsverot, ka nodokļu ieņēmumu stāvokļa apzināšana ir VID pamatdarbība – iestāde zina un katru gadu informē Finanšu ministriju un Valsts kasi par nodokļu nomaksas valsts budžetā stāvokli, un arī 2021.gadā tā nevarētu būt problēma, 2) neatzina nepilnības iestādes darbībā, lai no 01.01.2021. tiktu nodrošināta VID administrēto uz valsts

budžetu attiecināmo maksājumu uzskaitē, attiecīgu grāmatvedības reģistru kārtošana un arī VID ikgadējā nodokļu pārskata sagatavošana.

Lai gan revīzijā bija plānots pārbaudīt tikai VID ikgadējā nodokļu pārskata sākotnējos atlikumus, kuri VID atbilstoši normatīvo aktu³⁰⁹ prasībām bija jānosaka līdz 31.12.2020., revīzijā konstatēto neatbilstību normatīvajiem aktiem dēļ Valsts kontrolei nācās veltīt neplānoti lielāku iesaisti uzkrāšanas principa ieviešanas pārbaudēm.

3.2.4.1. VID darbības pārskata periodā pirms uzkrāšanas principa ieviešanas datuma 01.01.2021.

Lai gan uzkrāšanas principa ieviešana VID administrēto maksājumu uzskaitē ir reglamentēta ārējos normatīvajos aktos³¹⁰, ne mazāk svarīgi veiksmīgai tā ieviešanai bija savlaicīgi izstrādāt attiecīgus VID iekšējos tiesību aktus. Tomēr VID nebija pilnībā savlaicīgi apzinājis iestādei veicamās darbības un noteicis kārtību, kā iestādē tiek izpildītas ārējo normatīvo aktu prasības uzkrāšanas principa ieviešanai – izmaiņas nebija veiktas ne VID vadības līmeņa dokumentos, ne arī iekšējos tiesību aktos, kas reglamentē nodokļu un citu uz valsts budžetu attiecināto maksājumu uzskaites un grāmatvedības kārtošanu un VID ikgadējā nodokļu pārskata sagatavošanu. Tas tieši ietekmēja VID darbības atbilstību normatīvo aktu prasībām uzkrāšanas principa ieviešanā.

Tikai pēc Valsts kontroles vairākkārtējiem aicinājumiem VID revīzijas laikā sagatavoja Rīcības plānu grāmatvedības uzskaites atbilstoši uzkrāšanas principam ieviešanai, vairākkārtīgi precizēja un apstiprināja no jauna vairākus iekšējos tiesību aktus, jo to sākotnējās redakcijas bija nepilnīgas vai bija neatbilstošas ārējo normatīvo aktu prasībām. Atsevišķos iekšējos tiesību aktos neatbilstības joprojām nav novērstas. Tāpat revīzijas laikā VID vēl joprojām nebija izstrādājis visus nepieciešamos iekšējos tiesību aktus, kas saistīti ar VID ikgadējā nodokļu pārskata sagatavošanu iestādē.

Revīzijā secināts, ka VID kopš uzkrāšanas principa ieviešanas uzsākšanas ir iesaistīts uzkrāšanas principa ieviešanas projekta īstenošanā un, vērtējot grāmatvedības reģistru sākuma atlikumu 01.01.2021. sagatavošanas iespējas, 2020.gada martā ir apliecinājis, ka spēj izpildīt visas uz to attiecinātās prasības. Tomēr revīzijas laikā – 2021.gada jūnijā – VID ir atzinis, ka nespēj izpildīt normatīvo aktu³¹¹ atsevišķas prasības, kas saistītas ar valsts budžeta ieņēmumu uzskaites nodrošināšanu un VID ikgadēja nodokļu pārskata sagatavošanu.

Ar uzkrāšanas principa ieviešanu saistīto iekšējo tiesību aktu izstrāde

Kā jebkurā projektā, arī uzkrāšanas principu ieviešot, projekta veiksmīgai realizācijai svarīgi ir apzināt veicamās darbības, savlaicīgi definējot uzdevumus, nosakot to izpildes termiņus un atbildīgās personas. Lai uzkrāšanas principa ieviešana VID administrēto valsts budžeta ieņēmumu uzskaitē noritētu veiksmīgi, iestādei bija jānosaka ne tikai veicamās darbības un jāizveido atbilstoša struktūra, bet arī jāizstrādā iekšējie tiesību akti, kas reglamentē procesus, nosaka veicamos uzdevumus un darbības, kā arī atbildību.

Uzsākot revīziju, konstatējām, ka VID darba plānā sākotnēji tika iekļauts tikai pamata uzdevums *Īstenot nodokļu informācijas pakalpojumu modernizācijas projektu*, kura viens no sasniedzamajiem rezultātiem ir *Ieviests vienotais konts un uzkrājuma princips*, vienlaikus ne VID darba plānā 2020.gadam, ne sākotnēji arī 2021.gada plānā nebija iekļauti uzdevumi, kas VID būtu jāveic saistībā ar uzkrāšanas principa ieviešanu VID administrēto budžeta ieņēmumu uzskaitē.

Lai gan iekšējo normatīvo aktu izdošana un darba plānu apstiprināšana ir iestādes vadītāja kompetencē³¹², tikai pēc Valsts kontroles izrādītās intereses revīzijas laikā 19.05.2021. VID darba plāns 2021.gadam tika papildināts³¹³ ar jaunu uzdevumu “VID administrēto nodokļu, nodevu un citu uz valsts budžetu attiecināto ieņēmumu grāmatvedības organizēšana pēc uzkrāšanas principa”³¹⁴, ietverot trīs sasniedzamos rezultātus un nosakot izpildes termiņus un atbildīgās personas.

Savukārt, neraugoties uz Finanšu ministrijas Uzkrāšanas principa ieviešanas plānā³¹⁵ noteikto uzdevumu – līdz 31.12.2020. veikt grozījumus iestādes reglamentā, VID reglaments tikai 2021.gada maijā tika papildināts³¹⁶, ietverot tajā tikai vienu no iestādei deleģētajiem jaunajiem uzdevumiem – veikt VID administrēto uz valsts budžetu attiecināmo maksājumu uzskaiti, bet neietverot otro uzdevumu – sagatavot ikgadējo pārskatu par VID administrētiem uz valsts budžetu attiecināmiem maksājumiem.

Tikai pēc Valsts kontroles izrādītās intereses 08.02.2021. VID apstiprināja un revīzijas laikā precizēja Rīcības plānu grāmatvedības uzskaites ieviešanai pēc uzkrāšanas principa (Rīcības plāns)³¹⁷, nosakot veicamās darbības uzkrāšanas principa uzskaites ieviešanā, atbildīgās personas un izpildes termiņus.

Kaut arī grozījumi VID Nodokļu pārvaldes reglamentā³¹⁸ ir veikti atbilstoši noteiktajam termiņam³¹⁹, tomēr grozījumi neietvēra uzdevumu sagatavot VID ikgadējo nodokļu pārskatu, bet tikai nodrošināt atbilstošu grāmatvedības uzskaiti. Abi jaunie uzdevumi ir ietverti VID patstāvīgo struktūrvienībām noteikto uzdevumu un procesu reģistrā un Nodokļu pārvaldes konkrēto struktūrvienību reglamentos.

Vienlaikus, saskaroties ar vairākiem problēmgadījumiem apakšprojekta “Nodokļu ieņēmumu grāmatvedības uzskaites īstenošana MAIS” (apakšprojekts “Grāmatvedība”)³²⁰ īstenošanā un novēršot Valsts kontroles revīzijas laikā norādītās nepilnības, VID 2021.gada aprīlī ir uzlabojis apakšprojekta “Grāmatvedība” darba grupas pārvaldību, kā arī konkrētāk definējis veicamos uzdevumus³²¹, lai iestāde spētu nodrošināt budžeta ieņēmumu grāmatvedības uzskaiti un VID ikgadējā nodokļu pārskata sagatavošanu atbilstoši normatīvo aktu prasībām³²².

Attiecībā uz iekšējiem tiesību aktiem, kas nosaka VID administrēto valsts budžeta ieņēmumu grāmatvedības uzskaiti un pārskata sagatavošanu, konstatēts: 1) savlaicīgi, līdz 2020.gada beigām, VID sadarbībā ar ārpalpojuma sniedzējiem³²³ bija izstrādājis divus iekšējos tiesību aktus³²⁴; 2) pārējie iekšējie tiesību akti tika izstrādāti novēloti, kā arī revīzijas laikā izstrādātie iekšējie tiesību akti³²⁵ tika vairākkārt precizēti un apstiprināti no jauna, jo šo aktu sākotnējās redakcijas bija nepilnīgas vai neatbilda ārējo normatīvo aktu prasībām.

Pretēji normatīvā akta prasībām³²⁶ pirms inventarizācijas uzsākšanas nebija apstiprināta inventarizācijas instrukcija, kas noteiktu inventarizācijas kārtību, kādā tiek veikta inventarizācija, kā arī nebija noteikti darbinieku pienākumi un atbildība – 19.01.2021. metodiskajos norādījumos³²⁷ nebija norādītas inventarizācijas komisijas veicamās darbības³²⁸. Pēc Valsts kontroles iesaistes datu atlikumu migrācijas no NIS uz MAIS inventarizācijas norises laikā tika izdoti jauni un precizēti atkārtoti izdotie iekšējie tiesību akti³²⁹.

2021.gada martā vēl joprojām nebija izstrādāti ikgadējā VID nodokļu pārskata sagatavošanas noteikumi un ikgadējās inventarizācijas veikšanas kārtība, kā arī spēkā esošajos iekšējos tiesību aktos noteiktās normas neatbilst normatīvajos aktos grāmatvedības uzskaites jomā VID noteiktajām prasībām attiecībā uz:

- ❖ grāmatvedības reģistru sākuma atlikumu noteikšanu³³⁰ pārskata periodā pirms uzkrāšanas principa ieviešanas (lai gan sākotnējais tiesību akts bija atbilstošs normatīvā akta prasībām);
- ❖ attiecībā uz vērtības samazinājuma noteikšanas nosacījumiem³³¹ uzkrāšanas principa ieviešanas datumā atzītajām prasībām, kas paredz prasības sadalīt grupās pēc to apmaksas vai izpildes termiņa kavējuma un atbilstoši tām aprēķināt vērtības samazinājuma apmēru³³².

Revīzijas laikā, pēc Valsts kontroles pārrunām ar VID par uzkrāšanas principa ieviešanas projekta gaitu³³³, VID aktualizēja Rīcības plānu³³⁴, to papildinot ar uzdevumu līdz 01.06.2021. izstrādāt iztrūkstošos tiesību aktus. Tomēr līdz revīzijas pārbaužu noslēgumam Valsts kontrolei tie netika iesniegti. Atbilstoši revīzijas ziņojuma saskaņošanas laikā sniegtajai informācijai³³⁵ VID 27.08.2021. apstiprināja iekšējos noteikumus “Gada pārskata par Valsts ieņēmumu dienesta administrētajiem nodokļiem, nodevām un citiem tā administrētajiem uz valsts budžetu attiecināmiem maksājumiem sagatavošanas kārtība”.

Lai gan VID kopš uzkrāšanas principa ieviešanas uzsākšanas ir bijis iesaistīts šī procesa norisē un atbilstoši Uzkrāšanas principa ieviešanas plānā³³⁶ noteiktajam VID bija jāizvērtē nepieciešamība grozīt grāmatvedības uzskaiti un gada pārskata sagatavošanu reglamentējošos normatīvos aktus saistībā ar grāmatvedības reģistru sākuma atlikumu 01.01.2021. sagatavošanas iespējām, revīzijā konstatēts:

- ❖ VID 31.03.2020. sniedzis informāciju, ka nav nepieciešams veikt grozījumus normatīvajā aktā, jo VID spēj izpildīt visas tā prasības³³⁷;
- ❖ Savukārt 18.03.2021., tikšanās laikā ar Valsts kontroli, kurā piedalījās arī Finanšu ministrijas pārstāvji, VID, apzinoties, ka iestāde nav veikusi normatīvajā aktā noteikto³³⁸ sākotnējo prasību un saistību inventarizāciju, rosināja mainīt šā normatīvā akta prasības ar atpakaļejošu datumu³³⁹;
- ❖ līdz 2021.gada jūnijam VID nebija vērsies pie politikas veidotājiem un neinformēja par nespēju nodrošināt normatīvā akta³⁴⁰ prasības attiecībā uz sākotnējo prasību un saistību inventarizācijas par katru nodokļa maksātāju veikšanu un vērtības samazinājuma noteikšanu atzītām prasībām, lai gan kopš normatīvā akta³⁴¹ izdošanas ir pagājuši jau vairāk kā trīs gadi;
- ❖ tikai revīzijas laikā, 2021.gada jūnija sākumā, VID iesniedza Finanšu ministrijai un Valsts kasei priekšlikumus grozījumiem normatīvajos aktos, nepieciešamās izmaiņas pamatojot ar VID nespēju pilnībā izpildīt noteikumos ietvertās prasības informācijas nepieejamības dēļ³⁴²:
 - veikt grozījumus³⁴³ Ministru kabineta 13.02.2018. noteikumos Nr.87 “Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs”, ierosinot atkāpties no vairākām normatīvajā aktā noteiktajām prasībām³⁴⁴;

- veikt grozījumus³⁴⁵ Ministru kabineta 30.06.2018. noteikumos Nr.344 “Gada pārskata sagatavošanas kārtība”, ierosinot mainīt atsevišķas normatīvā akta normas, kas nosaka VID ikgadējā nodokļu pārskata sagatavošanu³⁴⁶.

Papildu VID informēja Finanšu ministriju, ka:

“.. VID, ieviešot uzkrāšanas principu un izvērtējot gada pārskata sagatavošanas kārtību atbilstoši spēkā esošajiem MK noteikumiem Nr.344, ir konstatējis, ka, izpildot šo noteikumu prasības, VID 2021.gada pārskats par budžeta ieņēmumiem nesniegs skaidru un patiesu priekšstatu, jo VID rīcībā esošā informācija atšķiras no tās, kas definēta MK noteikumos Nr.344.”

VID ikgadējā nodokļu pārskata grāmatvedības reģistru sākuma atlikumu noteikšana saskaņā ar uzkrāšanas principu

VID nav izpildījis normatīvajā aktā³⁴⁷ noteiktās prasības VID ikgadējā nodokļu pārskata par 2021.gadu grāmatvedības reģistru sākuma atlikumu 01.01.2021. noteikšanai: 1) nav veikta prasību un saistību sākuma atlikumu inventarizācija par VID administrētajiem valsts budžeta ieņēmumiem, salīdzinot saistības un prasības ar katru nodokļa maksātāju un katru VID administrētā valsts budžeta ieņēmumu veidu³⁴⁸, 2) nav noteikts vērtības samazinājums atzītajām prasībām³⁴⁹, 3) nav veikta prasību un saistību klasificēšana ilgtermiņa un īstermiņa prasībās un saistībās³⁵⁰.

Lai gan Valsts kontrole un Finanšu ministrija aicināja nodrošināt normatīvā akta prasību³⁵¹ ievērošanu attiecībā uz sākuma atlikumu inventarizāciju, kas ir būtisks priekšnosacījums VID ikgadējā nodokļu pārskata sākuma atlikumu 01.01.2021. noteikšanai, tomēr VID veica saistību un prasību salīdzināšanu ar nodokļu maksātājiem izlases kārtībā, aptverot tikai 78 nodokļu maksātājus (juridiskās personas) jeb 0,02% no nodokļu maksātāju skaita, kas veic komercdarbību. Šāda VID rīcība var ietekmēt Valsts kontroles sniegto atzinumu par 2021.gada Saimnieciskā gada pārskatu.

VID ir veicis sākuma atlikumu 01.01.2021. datu migrācijas no NIS uz MAIS inventarizāciju, salīdzinot budžeta ieņēmumu veidu beigu atlikumus (parādi un pārmaksas) NIS ar uz MAIS pārnestajiem sākuma saldo atlikumiem. Tomēr veiktā inventarizācija bija neatbilstoša normatīvā akta prasībām. Inventarizācijas gaitai ieilgstot, ņemot vērā arī Valsts kontroles norādījumus, VID vairākas neprecizitātes un kļūdas novērsa, tomēr VID ģenerāldirektorei iesniegtajos inventarizācijas noslēguma dokumentos nav sniegta pilnīga un patiesa informācija, jo, piemēram, 1) nav norādīts, ka pēc migrācijas konstatētās divu valsts budžeta maksājumu veidu³⁵² nepilnīgas datu migrācijas kļūdas labošanas tomēr netika pārnesti pilnībā prasību kopsummu veidojošie dati³⁵³ – 54 nodokļu maksātājiem vienlaikus

ar parāda pamatsummu no NIS uz MAIS nebija nomigrējusi 277 416 euro nokavējuma nauda, 2) ir kļūdas muitas maksājumu prasību un saistību summās.

Lai gan revīzijas noslēgumā – 2021.gada jūlijā – Valsts kontrolei tika iesniegta VID ikgadējā nodokļu pārskata sākuma bilance, tomēr tā nav atbilstoša normatīvo aktu prasībām³⁵⁴, jo, sagatavojot sākuma bilanci 01.01.2021., nav noteikts vērtības samazinājums atzītajām prasībām atbilstošā sadalījumā, nav veikta prasību un saistību klasificēšana ilgtermiņa un īstermiņa prasībās un saistībās.

Likums “Par grāmatvedību” nosaka: 1) darbības sākumā, pamatojoties uz inventarizācijas datiem, sagatavo sākuma bilanci – uz sākuma bilanci attiecas visi tie paši noteikumi, kuri attiecas uz gada pārskata bilanci; 2) uzsākot darbību, veic inventarizāciju, kurā nosaka visas uzņēmuma mantas un lietojumā esošās mantas apjomu dabā, kā arī salīdzina uzņēmuma un debitoru un kreditoru prasījumu un saistību summas³⁵⁵.

Pārejot no naudas plūsmas uzskaites principa valsts budžeta ieņēmumu uzskaitē uz uzkrāšanas principu un sagatavojot pirmo VID ikgadējo nodokļu pārskatu, ir jābūt pārliecībai, ka šajā pārskatā ietvertais sniedz patiesu informāciju par periodu, ar kuru tiek uzsākta uzkrāšanas principa piemērošana valsts budžeta ieņēmumu uzskaitē. Tāpēc nozīmīgas ir VID veiktās darbības, sagatavojot VID ikgadējā nodokļu pārskata sākuma bilanci 01.01.2021.

VID pārskata periodā pirms uzkrāšanas principa ieviešanas datuma, t.i., 2020.gadā, bija jāveic vairākas darbības ikgadējā nodokļu pārskata grāmatvedības reģistru sākuma atlikumu noteikšanai 01.01.2021., VID:

- ❖ jāveic nodokļu maksātāju sākotnējo atlikumu migrācija no iepriekš lietotās informācijas sistēmas NIS uz jauno sistēmu – MAIS;
- ❖ jānosaka grāmatvedības reģistru sākotnējie atlikumi VID ikgadējā nodokļu pārskata sagatavošanai³⁵⁶.

Sākotnējo prasību un saistību inventarizācija

Revīzijā konstatēts, ka VID periodā pirms uzkrāšanas principa ieviešanas, t.i. 31.12.2020. nav veicis sākuma saistību un prasību inventarizāciju, salīdzinot ar katru nodokļu maksātāju saistību un prasību stāvokli. VID pēc savas iniciatīvas pretēji normatīvā akta prasībām³⁵⁷ nolēma³⁵⁸ neveikt sākuma saldo atlikumu salīdzināšanu ar nodokļu maksātājiem. VID ieskatā:

“1) NIS dati uz 01.01.2021. ir atbilstoši nodokļu maksātāju datiem un saistību un prasību salīdzināšanu par konkrētiem valsts budžeta ieņēmumu veidiem nav iespējams izdarīt, 2) katrs nodokļu maksātājs ir veicis valsts budžeta maksājumu atlikumu inventarizāciju uz 31.12.2020., salīdzinot uzņēmuma datus ar VID Elektroniskās deklarēšanas sistēmā (EDS) pieejamiem datiem³⁵⁹, 3) nodokļu maksātājs saskaņo VID EDS norādīto informāciju par saistību un prasību atlikumiem, ja nav iebildis saistību un prasību sākuma saldo atlikumam.”

Pēc Valsts kontroles vairākkārtējām norādēm par normatīvā akta³⁶⁰ noteikto prasību, kas bija jāizpilda līdz 31.12.2020., neievērošanu, atsaucoties uz spēkā no 01.01.2021. esošu cita normatīvā akta normu³⁶¹, kas nosaka, ka no 01.01.2021. VID drīkst atkāpties no standarta prasībām salīdzinot prasījumus un

saistības, VID ir veicis prasījumu un saistību salīdzināšanu izlases kārtībā. Veicot salīdzināšanos tikai ar 78 nodokļu maksātājiem juridiskām personām jeb 0,02% no 337 956 nodokļu maksātājiem (juridiskās personas, saimnieciskās darbības veicēji, individuālie komersanti)³⁶², nav aptverts visu nodokļu maksātāju klāsts, jo kā izvēles kritērijs piemērots nodokļu maksātāja iemaksu apmērs valsts budžetā³⁶³. Tostarp izlasē nav iekļauti, piemēram, nodokļu maksātāji fiziskās personas, turklāt šiem nodokļu maksātājiem (ja netiek veikta saimnieciskā darbība) nav pienākums³⁶⁴ veikt valsts budžetā paredzēto maksājumu saistību un prasību inventarizāciju.

Valsts kontroles ieskatā, Ministru kabineta noteikumos Nr.585 ietvertā norma³⁶⁵ salīdzināšanos izlases veidā pieļauj tikai pārskata periodā, kas sākas 01.01.2021., un tā nav piemērojama uz iepriekšējiem periodiem, tostarp attiecībā uz periodu līdz 31.12.2020., t.i., līdz uzkrāšanas principa ieviešanai.

VID ikgadējā nodokļu pārskata grāmatvedības reģistru sākuma atlikumu 01.01.2021. noteikšana

Lai VID varētu noteikt grāmatvedības reģistru sākotnējos atlikumus VID ikgadējā nodokļu pārskata sagatavošanai, normatīvajā aktā³⁶⁶ ir noteikts, ka VID pārskata periodā pirms uzkrāšanas principa ieviešanas datuma, t.i., līdz 01.01.2021., ir jāveic:

- ❖ prasību un saistību par nodokļiem, uzkrāto ieņēmumu un uzkrāto saistību noteikšana, klasificējot ilgtermiņa un īstermiņa prasībās un saistībās;
- ❖ prasību un saistību par nodokļiem savstarpējā ieskaita īstenošana, ja pieņemts šāds lēmums;
- ❖ vērtības samazinājuma noteikšana atzītajām prasībām u.c. darbības.

Lai precīzi uzskaitītu sākumu atlikumus bilancē ar attiecīgiem bilances posteņiem un tajos norādītām summām, VID būtu jāveic šādas secīgas darbības:

Revīzijā, līdz pārbažu noslēgumam³⁶⁷, konstatēts, ka VID pirms uzkrāšanas principa ieviešanas datuma, t.i., līdz 01.01.2021., nav veicis visas nepieciešamās darbības grāmatvedības reģistru sākuma atlikumu noteikšanai:

- ❖ **nav veikta VID administrēto valsts budžeta ieņēmuma sākuma atlikumu inventarizācija**, kā to nosaka normatīvo aktu prasības³⁶⁸, salīdzinot saistības un prasības ar katru nodokļa maksātāju un par katru VID administrētā valsts budžeta ieņēmumu veidu;

Atbilstoši VID sniegtajai informācijai³⁶⁹:

“Inventarizācija veikta, ņemot vērā normatīvajos aktos noteiktos turpmākās salīdzināšanās principus, ieguvumu / izmaksu samērīguma principu, kā arī ņemot vērā, ka pilnīgas inventarizācijas veikšana radītu papildu administratīvo slogu gan nodokļu maksātājiem (juridiskām un īpaši fiziskām personām), gan VID.”

- ❖ **nav noteikts vērtības samazinājums atzītajām prasībām** atbilstoši normatīvā akta nosacījumiem³⁷⁰;

Atbilstoši VID sniegtajai informācijai³⁷¹:

“NIS nav pieejami dati par prasību sadalījumu grupās pēc to apmaksas vai izpildes termiņa kavējuma uz 01.01.2021., lai tos nodotu MAIS;

NIS, kurā kopš 1996.gada notiek nodokļu administrēšana, un kuras funkcionalitātes pakāpeniski pārņem MAIS, tehniski nespēj nodrošināt prasību klasifikāciju grupās pēc to apmaksas vai izpildes termiņa kavējuma. Līdz ar to, VID MK noteikumu Nr.87 noteiktās prasības iestrādājis tikai jaunajā MAIS informācijas sistēmā. Pretējā gadījumā, NIS datu grupēšana atbilstoši MAIS izstrādātajai klasifikācijai, prasītu nesamērīgus finanšu un cilvēkresursu ieguldījumus, neievērojot valsts budžeta līdzekļu samērīgu ieguldījumu salīdzinot ar to ieguvumu, ko nodrošina prasību tehniskā izpilde.”

❖ **nav veikta prasību un saistību klasificēšana**, sadalot tās atbilstoši īstermiņa un ilgtermiņa³⁷²;

VID sagatavoja un VID ikgadējā nodokļu pārskata sākuma bilanci iesniedza Valsts kontrolei 13.07.2021., neiekļaujoties Rīcības plānā³⁷³ noteiktajā termiņā. Tā kā sākuma bilance tika iesniegta revīzijas pārbaužu noslēgumā³⁷⁴, Valsts kontrole to vērtēs revīzijā par 2021.gada Saimnieciskā gada pārskatu vienlaikus ar pirmā VID sagatavotā ikgadējā nodokļu pārskata izvērtēšanu.

Tomēr iesniegtajā sākuma bilancē jau šobrīd pamanījām neatbilstības – pretēji normatīvā akta prasībām³⁷⁵ VID iesniegtajā³⁷⁶ sākuma bilancē visas prasības un saistības klasificētas kā īstermiņa, lai gan VID rīcībā ir nepieciešamā informācija, piemēram, par prasību sadalījumu pa termiņiem (lēmumi par nodokļu samaksas termiņa pagarināšanu vai atlikšanu uz konkrētu laiku).

3.2.4.2. VID darbības saistībā ar sākuma atlikumu migrāciju no NIS uz MAIS

Sākuma atlikumu migrācija no NIS uz MAIS

VID administrēto nodokļu, nodevu un citu uz valsts budžetu attiecināmo maksājumu sākuma atlikumu 31.12.2020. no NIS migrācija uz MAIS ir būtisks priekšnosacījums uzkrāšanas principa ieviešanai no 01.01.2021. Tā kā datu migrācija ietekmē ne tikai VID darbību, bet arī katru nodokļu maksātāju un tā kā datu migrācija ir veicama īsā laikā posmā gada beigās, būtiski nodrošināt, ka VID ir veicis nepieciešamās darbības un pārbaudes gan pirms datu migrācijas uzsākšanas, gan arī pēc, lai pārlicinātos, ka valsts budžeta maksājumu sākuma atlikumu dati tika un ir migrēti korekti un pilnībā.

Revīzijā secināms, ka datu migrācijas process nebija labi pārvaldīts un uzraudzīts, tādēļ datu migrācija kavējās, tās laikā tika konstatētas jaunas kļūdas un izstrādātājs turpināja to labošanu un novēršanu, turklāt arī pēc migrācijas pabeigšanas tika konstatēts, ka atsevišķu valsts budžeta ieņēmumu veidu migrētie dati nebija pilnībā pārnesti (piemēram, divos ieņēmumu veidos – naudas sodi, ko uzliek VID (kods 10121) un iemaksas no VID pārbaudēs atklātām slēpto un samazināto ienākumu summām (kods 10210)). Problēmas, kas saistītas ar saldo migrāciju un apturēto parādu datu migrāciju no NIS uz MAIS, aprēķinātajās saistībās un prasībās VID konstatējis arī 2021.gada martā un aprīlī.

Atbilstoši labajai praksei VID testēšanu ir veicis testa vidē, līdz ar to ir akceptējams risks, ka produkcijas vidē var tikt konstatētas testa vides ierobežojumu dēļ iepriekš nekonstatējamās problēmas. Tomēr revidenti nevarēja pārliecināties, vai problēmas testa vidē bija konstatējamās un novēršamas savlaicīgi, jo VID darbinieku veiktā testēšana nav dokumentēta tādā apmērā, lai izsekotu, vai testēšana aptvēra visas nodokļu administrēšanas procesa un nomaksas stāvokļa iespējamās situācijas un to kombinācijas, kas konkrēti tika pārbaudīts un kas no pārbaudītā darbojās korekti. Ieviešot un nododot lietošanā programmatūru, kas nav pietiekami pārbaudīta, tiek ietekmēta datu integritāte un kvalitāte. Kļūdas gadījumā VID ir apgrūtinoši noteikt kļūdas apjomu, t.i., vai kļūda ir sistemātiska, ietekmējot vēl daudzus citus nodokļu maksātājus, vai tā ir saistīta ar konkrētu nodokļa maksātāja situāciju, kas nebija savlaicīgi apzināta un iestrādāta sistēmas funkcionalitātē. Tāpat nodokļa maksātājs tērē vairāk laika, lai EDS izsekotu tam, vai informācijas sistēmā uzrādītā vērtība ir korekta.

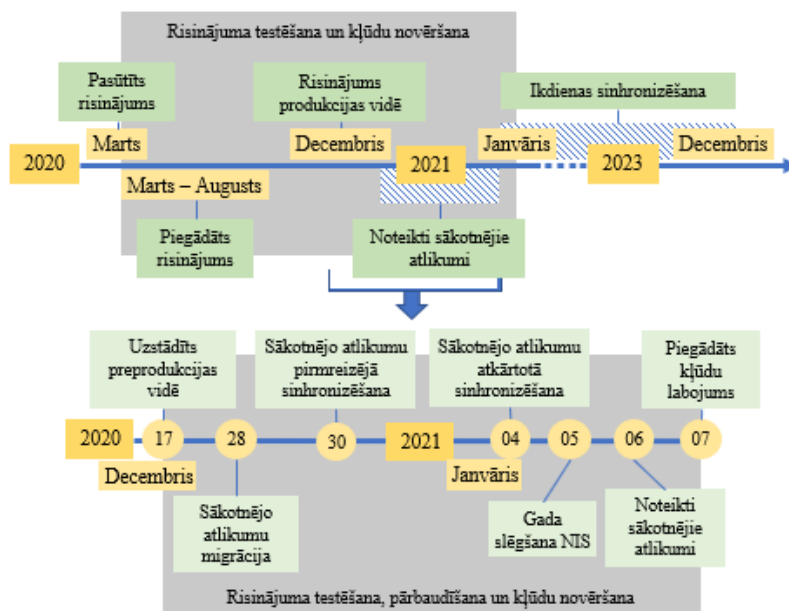
Pēc datu migrācijas noslēguma VID nebija plānotas un īstenotas mērķtiecīgas pārbaudes, lai pārliecinātos, ka pilnībā ir pārnesti visi dati, kuriem bija jābūt pārnestiem, – visu nodokļu maksātāju nodokļu nomaksas saldo pa visiem nodokļu maksājumu veidiem, kā arī ņemot vērā ar nodokļu maksātāja dzīves ciklu saistītas situācijas (termiņpagarinājumi, parādi, pārmaksas, deklarāciju iesniegšanas kavēšana) un dažādām pazīmēm atbilstošu nodokļu maksātāju dati, piemēram, struktūrvienības. Datu migrācijas procesa laikā VID darbinieki pārbaudīja tikai tos nodokļu maksātājus (kopā 143), ar kuriem šajā laikā nodokļu inspektors strādāja, bet arī attiecībā uz tiem nav izsekojams, uz kuru nodokļu administrēšanas situāciju pārbaudītais nodokļu maksātājs un migrētais sākuma atlikums ir attiecināms. Līdz ar to revidenti nevarēja gūt pārliecību, vai veiktās pārbaudes bija pietiekamas un reprezentatīvas, kā arī visaptverošas un atbilstošas, lai pārliecinātos par visu pārnesto datu pilnīgumu un kvalitāti.

Arī VID ieviestās un izmantotās atskaites datu migrācijas un sinhronizācijas procesa ikdienas uzraudzībai bez izstrādātāja iesaistes nav izmantojamas, lai konstatētu migrācijas un sinhronizācijas kļūdu cēloni. Turklāt, noslēdzot vienošanos par migrācijas darbu izpildi, tajā netika ietvertas līgumā par MAIS izstrādi paredzētās prasības datu migrācijas procesam, līdz ar to tikai daļēji īstenojot līguma slēgšanas procesā izvirzītās prasības, kas palīdzētu uzlabot kontroli pār datu migrācijas darbiem.

No informācijas tehnoloģiju ieviešanas kontroļu aspekta revīzijā tika vērtēts, vai nepieciešamo funkcionalitāti:

- ❖ VID ir savlaicīgi pasūtījis izstrādei;

- ❖ notestējis un pārliecinājies par izstrādātās funkcionalitātes darbības atbilstību pirms tās ieviešanas un lietošanas uzsākšanas;
- ❖ veicis pārbaudes, lai pārliecinātos par funkcionalitātes veiksmīgu darbību produkcijas vidē.

13.attēls. Sākotnējo atlikumu migrācijas un sinhronizācijas dzīves cikls

Lai nodrošinātu datu migrāciju no NIS uz MAIS un pēc tam – arī sinhronizēšanu, VID definēja lietotārstāstus³⁷⁷ un savlaicīgi (17.03.2020.) noslēdza vienošanos³⁷⁸, pasūtot izstrādi. Piegāde tika paredzēta trijos nodevumos:

- ❖ pirmais nodevums – saldo migrācija dažādiem maksājumu veidiem summu veidā;
- ❖ otrais nodevums – saldo sinhronizācija, ja tiek precizēta deklarācija ar maksāšanas termiņu līdz 31.12.2020, kā realizēta kredītu summas veidu (nomaksas grafiku) migrācija;
- ❖ trešais nodevums – ārpusbilances summas veidu datu migrācija, kā arī labprātīgās nomaksas grafiku migrācija.

Atbilstoši paredzētajiem termiņiem izstrādātājs iesniedza visus nodevumus³⁷⁹. No tiem pēdējais nodevums piegādāts 20.08.2020., līdz ar to atstājot VID pietiekami daudz laika nodevumu testēšanai, kļūdu identificēšanai un novēršanai, lai funkcionalitāti ieviestu no 01.01.2021.

2016.gadā, kad MAIS funkcionalitāte vēl tika plānota un tika izstrādātas tehniskās specifikācijas, tika nolemts³⁸⁰, ka tehniskajā specifikācijā jāiekļauj kontroles, kas ļauj pārliecināties, ka datu apmaiņa notikusi pilnā apmērā un atbilstoši izvirzītajiem kvalitātes rādītājiem. Tā rezultātā līgumā par MAIS ieviešanu³⁸¹ tika iestrādātas konkrētas prasības izstrādātājam, izpildot datu migrācijas darbus. Revīzijā, veicot pasūtīto un piegādāto darbu analīzi, tika konstatēts (skatīt 8.tabulu), ka:

- ❖ vienošanās protokols³⁸² noslēgts tikai par datu migrācijas un sinhronizācijas funkcionalitātes izstrādi, neietverot līguma par MAIS ieviešanu tehniskajā specifikācijā paredzētās organizatoriskās prasības³⁸³ migrācijas kontrolei;
- ❖ MAIS izstrādātājs ir iesniedzis ar izstrādi saistītus nodevumus, ko paredz vienošanās protokols, bet tikai daļēji realizē tās prasības, ko migrācijai paredz līgums par MAIS ieviešanu. Revīzijā netika konstatēta dokumentācija par datu analīzi pirms migrācijas, par veiktām datu kvalitātes un pilnīguma pārbaudēm pēc migrācijas, kā arī nebija izstrādāts atkāpšanās scenārijs neveiksmīgas migrācijas gadījumam.

8.tabula

Vai, organizējot datu migrāciju, ir īstenotas līgumā par MAIS izstrādi paredzētās organizatoriskās prasības migrācijas kontrolei?

Līgumā noteiktā prasība migrācijas darbu izpildei	Vai prasība tika iekļauta vienošanās protokolā un realizēta?
Jāveic esošo datu analīze ar mērķi konstatēt datus, kas dublējas, kas neatbilst plānotajai sistēmas funkcionalitātei vai kā citādi nav piemēroti migrācijai. Informācija par kļūdainajiem datiem jānodod Pasūtītājam, lai tas varētu veikt nepieciešamās datu labošanas aktivitātes.	Nē, prasība nav ietverta un netika realizēta. <i>VID skaidroja³⁸⁴, ka sākotnējā datu analīze netika pasūtīta, jo darba procesā tika secināts, ka to nav nepieciešams veikt.</i>
Jāizstrādā un ar Pasūtītāju jāsaskaņo datu migrācijas plāns.	Nē, prasība nav ietverta, daļēji tā ir realizēta Nodokļu uzskaites kodola (NUK) ieslēgšanas plānā ³⁸⁵ . <i>VID skaidroja³⁸⁶, ka atsevišķs datu migrācijas plāns netika pasūtīts, bet datu migrācijas aktivitātes tika iekļautas NUK plānā³⁸⁷.</i> Revīzijā konstatēts, ka datu migrācijas plāns izstrādei nav pasūtīts un nav arī iesniegts kā nodevums. Datu migrācija ietverta kā aktivitāte Nodokļu uzskaites kodola plānā tomēr revidenti nekonstatēja, ka plāns ir daļa no līguma un attiecīgi – juridiski saistošs darbu norisei. Vienlaikus plāns ietver īstenoto darbību sarakstu (versiju un labojumu piegādes, sapulces, datu pārbaudes, tehniskos darbus), to norises ilgumu un VID atbildīgos.
Jāsagatavo datu migrācijas skripti un datu migrācijas instrukcijas.	Jā, prasība ir ietverta un realizēta. Vienošanās protokols ³⁸⁸ paredz, ka MAIS izstrādātājs iesniedz izstrādāto programmatūras risinājumu, pielāgojumu pirmkodus un izpildkodus, konfigurācijas datnes (skriptus). Saskaņā ar nodevumu ³⁸⁹ VID tika iesniegta arī lietotāja un administratora dokumentācija un programmatūras versijas apraksti.
Jāsagatavo datu migrācijas kvalitātes pārbaudes (skriptu veidā vai kā citādi), kas ļauj pārliecināties par datu migrācijas kvalitātīvajiem un kvantitatīvajiem rezultātiem.	Nē, prasība nav ietverta un netika realizēta. <i>VID informēja³⁹⁰, ka datu migrācijas kvalitātes pārbaudes skriptu MAIS izstrādātājs iesniedza VID veiktās inventarizācijas ietvaros.</i> Revīzijā konstatēts, ka skripti migrācijas kvalitātes inventarizācijas veikšanai pasūtīts tikai 26.01.2021, nevis noslēdzoties migrācijas procesam. Pēc migrācijas noslēguma tikai nodokļu administrēšanas darbinieki veikuši pārnesto datu kvalitātes pārbaudi par atsevišķiem nodokļu maksātājiem (kopumā 143), bet visas datu kopas pārbaudes ar automatizētiem līdzekļiem nav veiktas.

Jāsniedz Pasūtītājam konsultatīvs atbalsts datu migrācijas un datu migrācijas testēšanas laikā.	Nē, prasība nav ietverta, bet ir realizēta – VID saņēma izstrādātāja atbalstu telefoniski un rakstiski e-pastā.
Paredzēt atkāpšanās scenāriju, kurš būtu izpildāms, ja datu migrācija nebūtu veiksmīga.	Nē, prasība nav ietverta un netika realizēta. <i>VID skaidroja³⁹¹, ka sākotnēji saldo migrācijas un sinhronizācijas process starp NIS un MAIS sistēmām tika veikts testa vidēs ar testēšanai sagatavotiem datiem. Ņemot vērā, ka testēšana testa vidēs noslēdzās veiksmīgi, netika paredzēts nodrošināt tehniskajā specifikācijā noteikto prasību izstrādāt atkāpšanās scenāriju gadījumā, ja datu migrācija nebūtu sekmīga.</i> Revidentu ieskatā atkāpšanās scenārijs bija līgumā par MAIS izstrādi paredzēta prasība, kas ļautu būt VID vairāk sagatavotam un ļautu VID lemt par citu rīcības plānu situācijā, kad tika konstatētas migrēto datu pilnīguma problēmas.

Migrācijas un sinhronizācijas nodevumu testēšana un pieņemšana

VID, lai testētu un pieņemtu piegādātā nodevuma³⁹² atbilstību pasūtītājam prasībām³⁹³ izmantoja divus testēšanas scenārijus – saldo atlikumu migrācijas testēšanai³⁹⁴ un sinhronizācijai³⁹⁵. Testēšanu VID sākotnēji veica testa vidēs un pēc ieviešanas – atsevišķu migrēto ierakstu pārbaudi MAIS produkcijas vidē. Saskaņā ar VID sniegto informāciju³⁹⁶ nodevumu testēšana un akceptēšana bija veiksmīga.

Revīzijā, vērtējot abus testēšanas scenārijus, testēšanas organizēšanu, gaitu un rezultātus, konstatēts, ka:

- ❖ testēšanas scenāriji ietver secīgu darbību aprakstu, kas jāveic testētājam (piem., jāstartē sākotnējo saldo atlikumu migrācijas process, jāveic ierakstu salīdzināšana starp NIS un MAIS u.c.), bet neietver scenāriju, lai pārliecinātos par to, ka ir pārnesti:
 - pilnībā visi dati, kuriem bija jābūt pārnestiem (visu nodokļu maksātāju nodokļu nomaksas saldo pa visiem nodokļu maksājumu veidiem);
 - dati, ņemot vērā ar nodokļu maksātāja dzīves ciklu saistītas situācijas (termiņpagarinājumi, parādi, pārmaksas, deklarāciju iesniegšanas kavēšana);
 - dažādām pazīmēm atbilstošu nodokļu maksātāju dati, piemēram, struktūrvienības;
- ❖ VID darbinieku veiktā testēšana nav dokumentēta un līdz ar to nav izsekojams, vai testēšana aptvēra visas nodokļu administrēšanas procesa un nomaksas stāvokļa iespējamās situācijas un to kombinācijas, kas konkrēti ir pārbaudīti un kas no pārbaudītā darbojas korekti. Vienlaikus jānorāda, ka kaut kādā apjomā VID testēšanu ir veicis, jo no 30.09.2020. līdz 21.10.2020. VID ir pieteicis izstrādātājam novēršanai 26 problēmu ziņojumus³⁹⁷.

Sākotnēji datu migrāciju no NIS uz MAIS bija plānots veikt 2020.gada 15.decembrī³⁹⁸. Saskaņā ar VID NUK³⁹⁹ plānu 2020.gada decembrī VID veica atkārtotu migrācijas un sinhronizēšanas testēšanu, kuras laikā tika konstatētas kļūdas un pieteikti četri problēmpieteikumi⁴⁰⁰ (piemēram, veidojas dubultās transakcijas Covid19 termiņpagarinājumiem), līdz ar to pirmreizējā datu migrācija tika pārcelta un uzsākta 28.12.2020.

Pēc pirmreizējās datu migrācijas uzsākšanas, 28.12.2020. tika konstatēti vēl četri problēmpieteikumi⁴⁰¹, kuri tika atrisināti, un 30.12.2020. tika veikta otrreizējā datu migrācija. Laikā, kad notika datu migrācija (28.12.2020. – 04.01.2021.), saskaņā ar NUK plānu⁴⁰² vienlaikus tika piegādāti labojumi un turpinājās kļūdu novēršana.

Vērtējot VID veiktās darbības datu migrācijas kvalitātes kontrolei, revīzijā konstatēts, ka:

- ❖ VID nodokļu administrēšanas darbinieki savu tiešo darba pienākumu ietvaros veica migrēto datu pārbaudi produkcijas vidē no 29.12.2020. līdz 04.01.2021. Tika pārbaudīti tikai tie nodokļu maksātāji (kopā 143), ar kuriem šajā laikā nodokļu inspektors strādāja citu VID procesu ietvaros. VID netika dokumentēts un fiksēts, uz kuru nodokļu administrēšanas situāciju pārbaudītais nodokļu maksātājs un migrētais sākuma atlikums ir attiecināms, līdz ar to revīzijā nebija izsekojams, vai veiktās pārbaudes bija pietiekamas un reprezentatīvas, kā arī visaptverošas un atbilstošas, lai pārliecinātos par visu pārnesto datu pilnīgumu un kvalitāti;
- ❖ saskaņā ar VID sniegto informāciju⁴⁰³ VID izmantoja transformācijas atskaiti, kurā ir ietverta informācija par migrēto un sinhronizēto datu kopām, procesa sākuma un beigu laiku, kā arī ierakstu skaitu. Revīzijā vērtējot transformācijas atskaitē⁴⁰⁴ iekļautās informācijas apjomu, kā arī šīs informācijas izmantošanas iespēju, konstatēts, ka:
 - bez detalizētas analīzes, tikai pēc transformācijas atskaitēm nevar konstatēt nodokļu maksātājus un to skaitu, par kuriem dati migrēti, nevar konstatēt nodokļu nomaksas veidu, kurā kļūdas ir radušās, un to, uz kuru nodokļu maksātāja kartīti tās attiecas⁴⁰⁵;
 - VID patstāvīgi nevar veikt transformācijas atskaitēs identificēto kļūdu analīzi, līdz ar to tiek piesaistīts izstrādātājs. Konkrētas izmaiņas, atbilstošās nodokļu maksātāju kartītes un kļūdu saturu no transformācijas atskaitēm var identificēt tikai izstrādātājs.

Par to, ka transformācijas atskaites ir nepilnīgas, lai uzraudzītu datu migrācijas procesa pilnīgumu, liecina fakts – lai gan transformācijas atskaitēs laikā no 28.12.2020 līdz 07.01.2021. kļūdas neuzrādījās, 06.01.2021. VID konstatēja, ka datu migrācijas ietvaros nebija pilnībā pārnesti divi ieņēmumu veidi – naudas sodi, ko uzliek VID (kods 10121) un iemaksas no VID pārbaudēs atklātām slēpto un samazināto ienākumu summām (kods 10210).

Arī datu sinhronizācijas procesa uzraudzībai transformācijas atskaites ir nepilnīgas, jo, tikai 10.01.2021., kad datu sinhronizēšana bija notikusi piecas dienas, VID konstatēja problēmas, kas bija saistītas ar dabas resursu nodokļa nomaksu⁴⁰⁶.

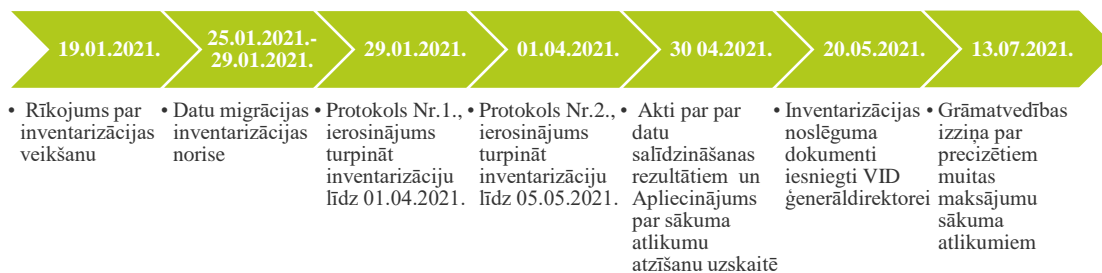
Revīzijā netika konstatēts, ka testējot migrācijas un sinhronizācijas procesus, tiktu testēta transformācijas atskaites atbilstība un pilnīgums.

Pēc saistību un prasību sākuma atlikumu datu migrācijas no NIS uz MAIS VID veica arī datu migrācijas inventarizāciju.

Datu migrācijas no NIS uz MAIS inventarizācija

Saskaņā ar VID izdotiem rīkojumiem⁴⁰⁷ VID inventarizācijas komisija (Komisija) no 25.01.2021. līdz 05.05.2021. veica VID administrēto nodokļu, nodevu un citu uz valsts budžetu attiecināmo maksājumu datu migrācijas inventarizāciju, salīdzinot NIS beigu atlikumus 31.12.2020. ar MAIS sākuma atlikumiem 01.01.2021.

Sākotnēji bija paredzēts, ka inventarizācija noslēgsies 29.01.2021., bet, atklājot vairākas atšķirības nodokļu parādu un pārmaksu no NIS uz MAIS migrētajos datos, kas pārsniedz 1% no pamatsummas, VID inventarizāciju turpināja⁴⁰⁸. Inventarizācija ieilga vairākus mēnešus, jo inventarizācijas gaitā atklājās vairākas vēl citas neatbilstības. VID veiktās datu migrācijas inventarizācijas gaita:

Revīzijā konstatēts, ka sākotnēji datu migrācijas inventarizācijas pārbaudēs netika iekļauti visi VID administrētie valsts budžeta ieņēmumu veidi, piemēram, muitas maksājumi, jo muitas maksājumi tiek uzskaitīti citās informācijas sistēmās⁴⁰⁹. Savukārt valstij piekritīgās mantas uzskaiti un inventarizāciju veic VID Finanšu pārvalde VID finanšu pārskatu sagatavošanas ietvaros⁴¹⁰.

Tikai pēc Valsts kontroles norādījumu saņemšanas VID inventarizācijas laikā precizēja iekšējo tiesību aktu⁴¹¹, sagatavoja pamatojumu un noskaidroja sākuma atlikumus⁴¹² šiem bilances posteņiem.

Tāpat revīzijā konstatējām, ka inventarizācijas norises sākumā inventarizācijas Komisija pieļāva atsevišķas neprecizitātes un kļūdas⁴¹³: 1) nebija veikusi visas darbības, kuras noteica tajā brīdī spēkā vai izstrādes stadijā esošie iekšējie tiesību akti⁴¹⁴, 2) nenoskaidroja ierakstu skaita un nodokļu maksātāju skaita neatbilstības migrētajos datos, lai gan to paredzēja iekšējais tiesību akts⁴¹⁵, 3) konstatējot migrēto parādu un pārmaksu datu atšķirības, kas iekļaujas 1% apmērā no pamatsummas, nenoskaidroja šo atšķirību iemeslus⁴¹⁶, pieņēma, ka tās ir datu migrācijas atšķirības, jo abu IS darbība datu migrācijas procesā netika apturēta, un nolēma, ka sākuma atlikums šiem ieņēmumiem MAIS ir pārbaudīts, atzīstams par pareizu un konstatētās atšķirības datu migrācijā nav uzskatāmas par būtiskām.

Atšķirības, kas iekļaujas 1% robežās, Komisija bija konstatējusi deviņiem valsts budžeta ieņēmumu veidiem (kopsummā parāda valsts budžetam datu atšķirība bija 445 735 *euro* un pārmaksas valsts budžetam datu atšķirība – 1 225 358 *euro*). Pēc Valsts kontroles aicinājuma VID revīzijas laikā apņēmas⁴¹⁷ neatbilstības datu migrācijas inventarizācijas norisē novērst, precizēt iekšējos tiesību aktus un inventarizācijas noslēguma dokumentos sniegt skaidrojumu par izlases kārtībā konstatētajām novirzēm arī nebūtiskajām (zem 1%) atšķirībām.

Turpinot inventarizāciju, VID veica pārbaudes un noskaidroja iemeslu visām konstatētajām datu atšķirībām parādu un pārmaksu summās, kā arī izlases veidā ierakstu skaita atšķirībām⁴¹⁸. Pēc šīm pārbaudēm inventarizācijā tika noskaidrots, ka nebūtiskajām atšķirībām (zem 1%) migrētajos parādu un pārmaksu summu un ierakstu datos ir plašāks iemeslu loks, ne tikai sākotnējais pieņēmums par vienu iemeslu.

Lai arī datu migrācijas inventarizācijas gaitā vairākas neatbilstības tika novērstas, tomēr revīzijā konstatēts, ka inventarizācijai noslēdzoties un VID ģenerāldirektori iesniegtajos inventarizācijas noslēguma dokumentos⁴¹⁹ joprojām nebija sniegta pilnīga un patiesa informācija:

- ❖ inventarizācijas komisijas sagatavotajā “Apliecinājumā par sākuma atlikumu atzīšanu uzskaitē”⁴²⁰ bija pieļautas kļūdas prasību un saistību par muitas maksājumiem noteikšanā; Revīzijas laikā VID apņēmas⁴²¹ Valsts kontroles konstatētās nepilnības novērst un jau revīzijas ziņojumu sagatavošanas laikā iesniedza⁴²² precizētu VID administrēto nodokļu muitas jomā

pārskatu un grāmatvedības izziņu, ar kuru tiek novērstas neatbilstības attiecībā uz muitas maksājumu sākuma atlikumiem.

- ❖ nevienā no inventarizācijas noslēguma dokumentiem⁴²³ nav skaidri un nepārprotami norādīts, ka sākuma saldo atlikuma noteikšanai tiek izmantoti MAIS fiksētie sākuma atlikumi ar dažādiem sākuma saldo versiju datumiem, jo datu migrācijā diviem posteņiem (EKK 10210 un EKK 10121) tika konstatētas kļūdas, kas vēlāk novērstas;
- ❖ aktā par datu salīdzināšanas rezultātiem nav norādīts⁴²⁴, piemēram, ka:
 - viens no galvenajiem iemesliem būtiskajām atšķirībām ir fakts, ka VID definētajā datu migrācijas periodā (no 28.12.2020. līdz 05.01.2021.)⁴²⁵ netika pilnībā nomigrēti divi valsts budžeta maksājumu veidu (EKK 10210 un EKK 10121) dati, jo bija notikusi datu pārnese kļūda, kas tika atrisināta problēmziņojuma ietvaros;
 - visi parāda prasību kopsummu veidojošie dati netika pārnesti pilnībā, jo skaidrojumā par posteņa EKK 10210 datu migrāciju nav norādīts, ka vienlaikus ar parāda pamatsummu no NIS uz MAIS nebija nomigrējusi 54 nodokļu maksātājiem aprēķinātās nokavējuma naudas summa 277 416 euro apmērā, tāpat netiek noskaidrots šīs datu migrācijas kļūdas cēlonis.

Atbilstoši VID skaidrojumiem uz MAIS nemigrēja šajā postenī esošās vēsturiskās soda naudas nokavējuma naudas, kuras uzskaitītas NIS līdz 31.12.2006.⁴²⁶, jo MAIS ievēro spēkā esošo nodokļu normatīvo aktu prasības.

Revidentu ieskatā šāds VID inventarizācijas komisijas sniegtais pamatojums nav pietiekams un atbilstošs. Tā kā pirms datu migrācijas netika veikta saistību un prasību inventarizācija, kuras laikā inventarizācijas komisijai būtu jāizvērtē vai NIS šajā postenī uzkrātās vēsturiskās nokavējuma naudas ir dzēšamas⁴²⁷ vai pārnesamas kā sākuma atlikumi kopā ar pamatprasību, tad migrācijas procesā kopā ar parāda summu bija jāmigrē arī nokavējuma naudas summai. To apliecina arī inventarizācijas komisijas MAIS manuāli veiktā⁴²⁸ šā posteņa atlikumu 01.01.2021. attiecināšana pa maksājumu veidiem, ņemot vērā normatīvā akta⁴²⁹ prasības, summā ietverot gan pamatparādu, gan arī nokavējuma naudu.

VID sniegtajā skaidrojumā⁴³⁰ Valsts kontrolei norādīja, ka: “*Aktā minētā informācija nav jāprecizē, jo aktā ir minēti iemesli un skaidrojumi.*”

Tā kā revīzijas pārbaužu procedūras bija jau noslēgušās, šī informācija, kā arī sākuma bilancē ietvertie dati tiks vērtēti nākamā Saimnieciskā gada pārskata revīzijas ietvaros.

3.2.4.3. VID darbības pārskata periodā pēc uzkrāšanas principa ieviešanas datuma 01.01.2021.

Lai arī atbilstoši plānotajam, kopš 01.01.2021. VID ieviesa funkcionalitāti vienotajā nodokļu kontā ieskaitīto maksājumu atpazīšanai un novirzīšanai atbilstošo saistību segšanai, tomēr nodokļu maksātāji un arī VID ir novērojuši vairākas būtiskas problēmas VID EDS uzrādītajos datos par valsts budžeta maksājumu – nodokļu, nodevu un citu VID administrēto valsts budžeta ieņēmumu – nomaksas stāvokli. Lai gan kopš funkcionalitātes ieviešanas ir

pagājuši septiņi mēneši, VID sadarbībā ar izstrādātāju vēl arvien nav spējis visas problēmas novērst un turpina meklēt risinājumus.

VID, neuzrādot EDS nodokļu maksātājam patiesu un pilnīgu informāciju par tā valsts budžeta maksājamo nomaksas stāvokli, nenodrošina nodokļu maksātājam EDS pieejamus datus par tā maksājamo un pārmaksāto VID administrēto nodokļu, nodevu, citu valsts noteikto maksājumu un ar tiem saistīto maksājumu (nokavējuma naudas un soda naudas) summām, kā to paredz likums “Par nodokļiem un nodevām”⁴³¹, kā arī kopumā rada negatīvas sekas gan komersantiem, gan valsts pārvaldei: (1) komersanti saskaras ar virkni problēmu un papildu administratīvo slogu – nekorekta informācija publiskajās datubāzēs par nodokļu parāda stāvokli apgrūtina dalību publiskajos iepirkumos, neskaidra informācija par valsts budžeta maksājumu atlikumiem un to nomaksas stāvokli prasa papildu darbību veikšanu (skaidrošanu un precizēšanu), lai iegūtu datus par saistību nomaksu šajā gadā, kā arī veicot salīdzināšanos 2020.gada pārskata sagatavošanā; (2) tiek ietekmēta VID kā nodokļu administrējošās iestādes reputācija, nespējot nodrošināt kvalitatīvu pakalpojumu sniegšanu nodokļu maksātājiem, kā arī nepietiekami informējot sabiedrību, ka jaunās informācijas sistēmas MAIS darbībā ir konstatētas konkrētas kļūdas, kas attiecas uz konkrētiem nodokļu maksātājiem vai nodokļu nomaksas situācijām, kā arī nesniedzot informāciju, cik ilgā laikā plānots tās novērst.

VID ir norādījis⁴³²: “ņemot vērā, ka problēmu novēršanas gaitā nav iespējams prognozēt jaunu kļūdu atklāšanu vai rašanos, secināts, ka konkrētu termiņu noteikšana līdz šim konstatēto kļūdu novēršanai nav efektīvākais risinājums. Tā vietā notika darbs pie kļūdu grupēšanas pa tematiskiem blokiem un to sistemātiskai novēršanai, tādējādi ātrāk novēršot tās kļūdas, kas ietekmēja lielāku nodokļu maksātāju loku, kā arī mazinot kļūdu atkārtošanās iespēju.”

Līdz ar uzkrāšanas principa ieviešanu VID administrēto valsts budžeta ieņēmumu uzskaitē tika nolemts⁴³³ vienlaicīgi īstenot arī valsts budžeta ieņēmumu kontu skaita samazināšanu VID administrētajiem valsts budžeta ieņēmumiem. Ieviešot vienoto nodokļu kontu⁴³⁴, paredzēts, ka:

- ❖ tiks būtiski samazināts administratīvais slogs nodokļu maksātājiem⁴³⁵ (liels veikto maksājumu skaits, tostarp augstais kļūdaino maksājumu skaits) un ar to saistītās izmaksas (komisijas maksas maksājumu pakalpojumu sniedzējiem, darba stundas);
- ❖ pārmaksas automātiski nosegs parādus, ja tādi ir;
- ❖ tiks efektīvizēts VID nodokļu administrēšanas process.

Vienotais nodokļu konts un FIFO princips nodokļu uzskaitē no 01.01.2021.

Pēc saistību un prasību sākuma atlikumu datu migrācijas no NIS uz MAIS, kas ir pamats turpmākajām darbībām grāmatvedības reģistros, VID var uzsākt valsts budžeta ieņēmumu grāmatvedības uzskaites kārtošanu atbilstoši uzkrāšanas principam, kā arī jaunajā informācijas sistēmā MAIS, ievērojot FIFO principu, nodrošināt vienotajā nodokļu kontā saņemto maksājumu attiecināšanu pret atbilstošām saistībām, kurām iestāties maksāšanas termiņš.

Vienotā nodokļu konta risinājums no 01.01.2021. tiek ieviests šādiem VID administrētiem valsts budžeta maksājumiem un ar tiem saistītām iemaksām (nokavējuma naudas un soda naudas)⁴³⁶:

<p style="text-align: center;">10 nodokļi *</p> <ul style="list-style-type: none"> • iedzīvotāju ienākuma nodoklis • uzņēmumu ienākuma nodoklis • pievienotās vērtības nodoklis • valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas • akcīzes nodoklis • dabas resursu nodoklis • izložu un azartspēļu nodoklis • elektroenerģijas nodoklis • mikrouzņēmumu nodoklis • subsidētās elektroenerģijas nodoklis • * muiņas maksājumus uzsāk no 01.01.2023.
<p style="text-align: center;">2 valsts nodevas</p> <ul style="list-style-type: none"> • uzņēmējdarbības riska valsts nodeva • valsts nodeva par numerācijas lietošanas tiesībām
<p style="text-align: center;">citi valsts noteiktie maksājumi</p> <ul style="list-style-type: none"> • patentmaksas • maksājumi par valsts kapitāla izmantošanu • maksājumi par citu valstu nodokļu administrāciju iesniegtajiem pieprasījumiem

VID vienotajā nodokļu kontā saņemtos maksājumus atbilstoši normatīvajos aktos⁴³⁷ noteiktajai kārtībai un secībai novirza atbilstošo maksājumu saistību segšanai, maksājumu saistības sarindojot to segšanas secībā (saistību rinda), vispirms sedzot vecāko maksājumu saistību, vienlaikus ievērojot vairākus kritērijus un principus.

Saskaņā ar publiski izskanējušu informāciju⁴³⁸ nodokļu maksātāji 2021.gadā ir novērojuši vairākas būtiskas problēmas VID EDS atspoguļotajos datos par valsts budžeta maksājumu – nodokļu, nodevu un citu VID administrēto valsts budžeta ieņēmumu nomaksas stāvokli. Arī pats VID 2021.gada sākumā publiski atzina⁴³⁹, ka ir konstatējis atsevišķas problēmas maksājumu saistību uzskaitē, maksājumu attiecināšanā un korektas informācijas atspoguļošanā nodokļu maksātājiem.

Lai gan kopumā vienotā nodokļu konta un tajā ieskaitīto maksājumu atpazīšanas un novirzīšanas funkcionalitāti VID ieviesa atbilstoši normatīvajā aktā noteiktajam termiņam – no 01.01.2021. –, revīzijā konstatēts, ka nodokļu maksātāju un arī paša VID konstatētās problēmas līdz revīzijas pārbaužu noslēgumam (2021.gada jūlijā) nebija novērstas. Piemēram, VID Publiskojamo datu bāzē vēl joprojām nav pieejama korekta informācija par nodokļu maksātāju parādiem un ir sniegta atruna, ka aktuālā informācija ir nepilnīga, kā arī kopš 2020.gada beigām vienkopus nav pieejams nodokļu parādnieku saraksts⁴⁴⁰.

Uz ilgstoši neatrisinātām problēmām VID EDS atspoguļotajos datos ir norādījusi arī komersantus pārstāvošā organizācija Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera (LTRK)⁴⁴¹, aicinot VID aktīvi risināt ieilgušo problēmu ar datu korektu atspoguļošanu EDS novēršanu saistībā ar vienotā konta ieviešanu, skaidrot problemātiku, kas saistīta ar nodokļu nomaksas stāvokļa neprecīzu atspoguļojumu, kā arī informēt par kļūdu novēršanas plānoto termiņu.

VID revīzijas ziņojuma saskaņošanas laikā ir sniedzis⁴⁴² viedokli:

“VID, sniedzot atbildi LTRK, ir norādījis, ka kopš vienotā nodokļu konta ieviešanas produkcijā 2021.gada 1.janvārī VID ir noteicis ar klientu nodokļu nomaksas stāvokļa korektu atspoguļojumu saistīto kļūdu novēršanu kā vienu no galvenajām prioritātēm un MAIS izstrādātājs aktīvi strādā, lai novērstu visas nepilnības pēc iespējas īsākā termiņā. Savukārt attiecībā uz aktuālo situāciju ar datu atspoguļošanu VID informācijas sistēmās, tajā skaitā līdz šim paveikto, kā arī par plānotajām aktivitātēm problēmu novēršanā, informēja, ka VID ir izveidota darba grupa “Elektroniskās deklarēšanas sistēmas sadaļas “Maksājumi un nomaksas stāvoklis” uzlabošana”, kuras ietvaros sadarbībā ar ārējiem lietotājiem, tostarp biedrības “Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera” biedriem, tiek veikti šīs sadaļas uzlabojumi, sagatavoti informatīvie un metodiskie materiāli. Turklāt, lai nodrošinātu Ministru kabineta 21.10.2003. noteikumu Nr.585 “Noteikumi par grāmatvedības kārtošanu un organizāciju” 50.¹ punktā (spēkā no 01.01.2021.) noteiktās prasības uzņēmumiem par prasījumu un saistību summu inventarizēšanu, tiek veidots jauns pārskats “Pārskata perioda apkopojums – salīdzināšana”

LTRK ieskatā EDS kļūdainā darbība un neprecīzas informācijas atainošana rada uzņēmējiem reputācijas un finanšu riskus. Saskaņā ar LTRK sniegto informāciju⁴⁴³ uzņēmēji vairākkārt ir norādījuši uz konkrētām problēmām vienotā nodokļu konta darbībā, kuras vēl joprojām, 2021.gada jūlijā, VID nav pilnībā novērsis – kļūdas MAIS darbībā attiecībā uz nodokļu nomaksas stāvokļa korektu atspoguļošanu publiskajās datubāzēs, kā arī tiek konstatētas no jauna radušās kļūdas gan attiecībā uz 2021.gada nodokļu saistībām, gan veiktajiem precizējumiem attiecībā uz iepriekšējiem pārskata gadiem. Līdz ar to nodokļu maksātājiem EDS nav iespējams salīdzināt nodokļu maksājumu atlikumus un nodokļu nomaksas stāvokli, kas nepieciešams nodokļu nomaksas nodrošināšanai un pārskatu sagatavošanai.

VID revīzijas ziņojuma saskaņošanas laikā ir sniedzis⁴⁴⁴ viedokli:

“Atbildot uz LTRK sniegto informāciju, VID norādīja, ka ir konstatēts, ka nekorektās informācijas attēlojums nav attiecināms uz pilnībā visu datu kopu, t.i., pilnībā visiem uzņēmējiem, bet tikai atsevišķiem gadījumiem, kuros individuāli ir tikušas īstenotas kādas specifiskas darbības. Vienlaikus tiem nodokļu maksātājiem, kuri regulāri pilda saistības, datu atspoguļojumos neatbilstības netika konstatētas. Dati sniedz priekšstatu par konkrētu situāciju, tādējādi primāri VID koncentrē spēkus tam, lai komunicētu ar klientiem individuāli, noskaidrojot konkrētās situācijas cēloni un atrisinot to pēc būtības. Tādējādi paziņojumi ar informāciju, kur vērsties, kā rīkoties gadījumos, ja uzņēmējam ir nepieciešams pārbaudīt, piemēram, datus par parādiem, ir izvietoti tieši pie pakalpojuma, piemēram publiskojamās informācijas datubāzes sistēmā (PDB), EDS, Elektroniskajā iepirkumu sistēmā. Papildus tam informatīvi dokumenti regulāri ir apskatāmi arī VID tīmekļa vietnē speciāli izveidotajā sadaļā “Vienotais nodokļu konts”, sarunām ir pieejama atsevišķa konsultatīvā tālruņa sarunas tēma “Maksājumi un parādi”, bet rakstiskai saziņai var izmantot arī EDS “Sarakste ar VID”, kur izveidota jauna sarakstes kategorija “Nodokļu parādi un termiņa pagarinājumi”. Savukārt brīdinājumi par plānotajiem EDS darbības

pārtraukumiem vai aktuālām īslaicīgām izmaiņām allaž tiek publiskoti EDS autentifikācijas lapā, t.i., informācija ir izlasāma tieši pirms pakalpojuma lietošanas.”

Valsts kontrole, revīzijas laikā veicot pārbaudes konstatēja, ka vēl 29.04.2021. VID ir precizējis atsevišķu ieņēmumu posteņu sākuma saldo, un VID ir atzinis⁴⁴⁵, ka pareizu informāciju par šo posteņu atlikumiem 01.01.2021. nodokļu maksātājs EDS varēja redzēt tikai jau pēc šo izmaiņu veikšanas. Līdz ar to nav pamata pieņemt, ka, gatavojot gada pārskatus par 2020.gadu, visi nodokļu maksātāji varēja EDS savlaicīgi iepazīties ar korektu informāciju par nodokļu nomaksas stāvokli 31.12.2020. un to saskaņot.

2021.gada aprīlī VID informējis Finanšu ministriju⁴⁴⁶ par MAIS darbībā konstatētajām problēmām un to risināšanas statusu, kā arī tika paustas bažas, ka kļūdu lēnā risināšana rada risku, ka tiks kavēta ne tikai IS darbība, bet arī nākamo MAIS kārtu izstrāde atbilstoši projekta plānošanas dokumentos noteiktajam. Problēmu risināšana vēl turpinās, par ko VID 09.06.2021. informēja Finanšu ministrijas Uzkrājuma principa vadības komiteju⁴⁴⁷, norādot, ka daļa konstatēto problēmu ir atrisinātas, bet atlikušās kļūdas (piemēram, nekorekts nokavējuma naudas aprēķins, datu apmaiņas problēmas starp MAIS un citām IS) izstrādātājs plānojis novērst līdz 30.06.2021. (sākotnēji noteiktais termiņš to novēršanai bija 15.05.2021.).

Vērtējot VID veiktās darbības vienotajā nodokļu kontā saņemto maksājumu novirzīšanas funkcionalitātes izstrādē, revīzijā konstatēts, ka:

- ❖ VID 2019.gadā MAIS izstrādes līguma⁴⁴⁸ ietvaros parakstīja vienošanās protokolu⁴⁴⁹ par procesa “VID administrēto valsts nodokļu, nodevu un citu valsts noteikto obligāto maksājumu atpazīšana, attiecināšana un uzskaitē (t.sk. sadalīšana pa budžeta kontiem)” realizāciju līdz 06.07.2022., realizējamās prasības pasūtot atsevišķos vienošanās protokolos;
- ❖ saskaņā ar VID sniegto informāciju⁴⁵⁰ vienotajā nodokļu kontā saņemto maksājumu novirzīšanai konkrēto maksājumu saistību segšanai, izmantojot FIFO algoritmu, t.i., maksājumu saistības sarindojot, sākot ar vecāko nesegto maksājumu saistību, tika definēts viens galvenais lietotārstāsts⁴⁵¹, kurš tika izstrādāts MAIS 5.²apakškārtas ietvaros. Kopumā maksājumu atpazīšanai un attiecināšanai VID definēja 45 lietotārstāstus⁴⁵², kas tika realizēti vairākās apakškārtās (MAIS 5.¹, 5.² un 6.³);
- ❖ gan galvenā lietotārstāsta, gan arī citu pieteikto lietotārstāstu maksājumu atpazīšanai un attiecināšanai piegādātās funkcionalitātes testēšanas laikā VID konstatēja problēmas izstrādātajā funkcionalitātē⁴⁵³, kuru novēršana turpinājās līdz pat 2020.gada beigām.

Tomēr, lai gan vienotajā nodokļu kontā saņemto maksājumu novirzīšanas funkcionalitātes testēšanas laikā identificētās problēmas tika novērstas līdz 29.12.2020.⁴⁵⁴, arī pēc 01.01.2021., kad saskaņā ar normatīvo aktu⁴⁵⁵ bija jānodrošina kontā ieskaitīto maksājumu atpazīšana un novirzīšana konkrēto maksājumu saistību segšanai, VID konstatēja jaunas problēmas (piemēram, konstatētas problēmas FIFO principa piemērošanā, gadījumos, ja nodokļu maksātājam ir aktīvs nodokļu nomaksas termiņa pagarinājums vai PVN pārmaxa, nokavējuma naudas aprēķins u.c.).

Kopumā pēc funkcionalitātes ieviešanas produkcijas vidē, t.i., no 01.01.2021., VID konstatēja 73 problēmas, no tām 56 problēmas bija atrisinātas līdz 09.06.2021., bet 17 problēmu novēršana turpinājās (skatīt 9.tabulu). Turklāt saskaņā ar VID konstatēto⁴⁵⁶ jaunas problēmas tika atklātas pat 2021.gada jūlijā (piemēram, nekorekts PVN atmaksātās summas palielinājuma aprēķins, kļūda lēmuma par bezstrīdus piedziņu piešķiršanu atspoguļojumā).

Vienotajā kontā saņemto maksājumu novirzīšanas funkcionalitātes problēmas, sadalījumā pēc to klasifikācijas (situācija 09.06.2021.)

Problēmu pieteikuma klasifikācija	Atrisināts	Nav atrisināts
Kritisks	39	11
Steidzams	11	3
Parasts	6	3
Kopā	56	17

Līdzīgi kā vērtējot sākotnējo saldo atlikumu migrācijas un sinhronizēšanas funkcionalitātes testēšanas procesa izsekojamību, arī attiecībā uz FIFO principa ieviešanu revidenti nevarēja pārliecināties, vai problēmas testa vidē bija konstatējamas un novēršamas savlaicīgi, jo VID darbinieku veiktā testēšana nav dokumentēta tādā apmērā, lai izsekotu⁴⁵⁷ vai testēšana aptvēra visas nodokļu administrēšanas procesa un nomaksas stāvokļa iespējamās situācijas un to kombinācijas, kas konkrēti tika pārbaudīti un kas no pārbaudītā darbojās korekti.

VID revīzijas ziņojuma saskaņošanas laikā ir sniedzis⁴⁵⁸ viedokli:

“Nekorektās informācijas attēlojums nav attiecināms uz pilnībā visu datu kopu, t.i., pilnībā visiem uzņēmējiem, bet tikai atsevišķiem gadījumiem, kuros individuāli ir tikušas īstenotas kādas specifiskas darbības. Nodokļu maksātājiem, kas noteiktajā kārtībā laicīgi paziņo VID korektas saistības un noteiktajos termiņos veic apmaksas, EDS pārskatos tiek atspoguļoti korekti dati.

Ņemot vērā, ka problēmu novēršanas gaitā nav iespējams prognozēt jaunu kļūdu atklāšanu vai rašanos, secināts, ka konkrētu termiņu noteikšana līdz šim konstatēto kļūdu novēršanai nav efektīvākais risinājums. Tā vietā notika darbs pie kļūdu grupēšanas pa tematiskiem blokiem un to sistemātiskai novēršanai, tādējādi ātrāk novēršot tās kļūdas, kas ietekmēja lielāku nodokļu maksātāju loku, kā arī mazinot kļūdu atkārtošanās iespēju

VID koncentrēja spēkus tam, lai komunicētu ar klientiem individuāli, noskaidrojot konkrētās situācijas cēloni un atrisinot to pēc būtības, kā arī pakalpojuma sniegšanas vietās tika izvietoti paziņojumi, kuros sacīts, kur vērsties, kā rīkoties gadījumos, ja uzņēmējam ir nepieciešams pārbaudīt, piemēram, datus par parādiem, ir izvietoti tieši pie pakalpojuma. Informācija ir redzama Publiskojamo datu bāzē (PDB), Elektroniskajā deklarēšanas sistēmā (EDS), Elektroniskajā Iepirkumu sistēmā (EIS).”

Revīzijā revidenti veica atbilstoši normatīvajā aktā noteiktajām prasībām⁴⁵⁹ izveidotu scenāriju testēšanu un konstatēja, ka MAIS testa vidē revidentu sagatavotie scenāriji izpildās un šajos gadījumos neatbilstības normatīvā akta prasībām netika konstatētas. Vienlaikus jāvērs uzmanība, ka testēšanai scenāriji tika izstrādāti, lai ietvertu normatīvajā aktā⁴⁶⁰ noteiktos maksājumu novirzīšanas atbilstošo saistību segšanai pamatprincipus, bet nepatverot visas iespējamās ar nodokļa maksātāju saistītās situācijas, kā arī informācijas uzrādīšanu EDS.

14.attēls. Revīzijas pārbaudē scenārijos ietvertās piecas situācijas

VID administrēto uz valsts budžetu attiecināmo maksājumu uzskaitē atbilstoši uzkrāšanas principam no 01.01.2021.

VID nav izpildījis normatīvajā aktā⁴⁶¹ noteikto prasību no 01.01.2021. uzsākt VID administrēto uz valsts budžetu attiecināmo maksājumu uzskaitē atbilstoši uzkrāšanas principam. Tā kā līdz 2021.gada jūlija beigām VID nebija uzsācis ar tā administrēto uz valsts budžetu attiecināmo maksājumu saistīto darījumu grāmatošanu, kā arī vēl nav noteikts konkrēts sākuma datums šo darbību uzsākšanai, pastāv risks, ka, atliekot uz 2021.gada otro pusi darījumu grāmatošanas uzsākšanu: 1) MAIS veiktspēja nespēs nodrošināt visu transakciju apstrādi īsā laika periodā; 2) var rasties kļūdas ikgadējā VID pārskata par 2021.gadu sagatavošanai nepieciešamajā informācijā, jo nebūs veiktas atbilstošas grāmatvedības kontroles.

No 01.01.2021. VID tā administrēto nodokļu, nodevu un citu uz valsts budžetu attiecināmo maksājumu uzskaitē ir jāpiemēro uzkrāšanas princips un jāievēro arī attiecīgi grāmatvedības uzskaites kārtošanu reglamentējoši normatīvie akti⁴⁶².

Normatīvais akts⁴⁶³ nosaka, ka ierakstus grāmatvedības reģistros par saimnieciskajiem darījumiem izdara likumā "Par grāmatvedību" attaisnojuma dokumentu ieigrāmatošanai noteiktajos termiņos – ārējie un iekšējie attaisnojuma dokumenti par uzņēmuma saimnieciskajiem darījumiem ir jāiegrāmato uzņēmuma grāmatvedības reģistros pēc iespējas drīzāk, bet ne vēlāk kā 15 dienu laikā pēc tā mēneša beigām, kurā attaisnojuma dokuments ir saņemts vai izsniegts, un obligāti – ne vēlāk kā līdz tā finanšu pārskata parakstīšanas datumam, kuru sagatavo par šo pārskata periodu⁴⁶⁴.

VID grāmatvedības uzskaites kārtību reglamentējošais iekšējais tiesību akts⁴⁶⁵ paredz, ka darījumu grāmatošana notiek reizi dienā, MAIS pārnesot finanšu transakcijas uz grāmatvedības sistēmu, nodrošinot atbilstošu kontu korespondenci.

Sākotnēji VID sniedza informāciju⁴⁶⁶, ka apliekamo notikumu un saimniecisko darījumu (finanšu transakciju) grāmatošanas uzsākšanai nav noteikts konkrēts termiņš, bet plānots, ka tas varētu notikt 2021.gada vasaras sākumā. Veicot grozījumus VID 2021.gada darba plānā⁴⁶⁷, tika ietverts uzdevums līdz 31.12.2021. nodrošināt, ka grāmatvedības uzskaitē tiek kārtota atbilstoši uzkrāšanas principam. Tomēr arī precizētajā Rīcības plānā⁴⁶⁸ sadaļā “Grāmatvedības prasību īstenošana MAIS” netika iekļauts uzdevums ar definētu konkrētu termiņu uzsākt grāmatvedības reģistru kārtošānu un darījumu grāmatošanu.

Līdz revīzijas pārbaužu noslēgumam konstatēts, ka VID vēl nav uzsācis darījumu grāmatošanu un netiek norādīts konkrēts sākuma datums šīm darbībām. Atbilstoši VID sniegtajai informācijai⁴⁶⁹ darījumu grāmatošana tiks veikta pakāpeniski, jo saskaņā ar MAIS ceļa karti “Nodokļu grāmatvedība” atbilstošās funkcionalitātes (darījumu grāmatvedības uzskaitē divkārsā ieraksta sistēmā, grāmatojumu uzskaitē vismaz 10 dimensijās, informācijas sagatavošana periodu slēgšanai) izstrādes turpināsies vēl 2021.gada 3. un 4.ceturksnī.

Revidentu ieskatā, šāda novēlota grāmatvedības ierakstu kārtošānu uzsākšana nav atbilstoša likuma “Par grāmatvedību” prasībām, jo tikai atsevišķiem likumā uzskaitītiem subjektiem ar nelielu darījumu skaitu ir atļauta retāka un vēlāka attaisnojuma dokumentu iegramatošana⁴⁷⁰. VID, veicot tā administrēto uz valsts budžetu attiecināmo maksājumu uzskaiti, ik dienu jāapstrādā liels finanšu transakciju skaits, piemēram, 2020.gadā nodokļu maksātāji iesniedza 16 678 220 deklarācijas un pārskatus⁴⁷¹. Tādējādi, VID savlaicīgi neuzsākot, bet atliekot uz 2021.gada otro pusi saimniecisko darījumu grāmatošanas uzsākšanu, pastāv risks, ka: 1) MAIS veikspēja nespēs nodrošināt visu transakciju apstrādi īsā laika periodā; 2) var rasties kļūdas ikgadējā VID pārskata par 2021.gadu sagatavošanai nepieciešamajā informācijā, jo nebūs veiktas atbilstošas grāmatvedības kontroles.

VID revīzijas ziņojuma saskaņošanas laikā ir sniedzis⁴⁷² viedokli:

“Jauno, ar uzkrāšanas principu saistīto VID administrēto valsts budžeta ieņēmumu uzskaites procesu pārvaldība un uzraudzība sakarā ar to, ka jaunā sistēma stājas spēkā no 01.01.2021. nav pietiekoši attīstīta, tādēļ gan revīzijas gaitā, gan vēlāk turpinās iekšējo normatīvo aktu izstrāde, lai pilnībā nodrošinātu iestādei noteiktā jaunā pienākuma – VID administrēto valsts budžeta maksājumu grāmatvedības uzskaites kārtošānu un pārskata sagatavošana – izpildi.

VID apzinās, ka šāda situācija var ietekmēt ne tikai 2021.gada VID ikgadējā nodokļu pārskata, bet arī 2021.gada Saimnieciskā gada pārskata kvalitāti un Valsts kontroles atzinumu par to, tādēļ dara visu, lai pilnībā nodrošinātu normatīvo aktu izpildi sagatavojot 2021. gada pārskatus.”

3.3. Gada pārskata sagatavošanas process ministrijās

Labums no finanšu pārskata mazinās, ja pārskats nav pieejams lietotājiem atbilstošā periodā pēc pārskata datuma. Institūcijai ir jābūt spējīgai sagatavot savus finanšu pārskatus sešu mēnešu laikā no pārskata datuma⁴⁷³. Lai savlaicīgāk un ātrāk nodrošinātu Saimnieciskā gada pārskata lietotājus ar Saimnieciskā gada pārskata informāciju, Likumā par budžetu un finanšu vadību ir veikti grozījumi⁴⁷⁴, kas paredz saīsināt Saimnieciskā gada pārskata iesniegšanas termiņu par pusotru mēnesi. Ņemot vērā izmaiņas Saimnieciskā gada pārskata sagatavošanas termiņā, vienlaicīgi, sākot no 2024.gada (par 2023.gada pārskatu), ir mainīts arī gada pārskata iesniegšanas termiņš ministrijām, centrālajām valsts iestādēm un pašvaldībām. Gada pārskati būs jāiesniedz līdz 1.aprīlim, t.i., par vienu mēnesi agrāk nekā pašlaik.

Ministriju konsolidētā gada pārskata un tajā iekļauto pārskatu sagatavošanas process šobrīd nav organizēts tā, lai nodrošinātu pārskatu iesniegšanu Valsts kasē pēc iespējas īsākā laika posmā un patērējot mazāk resursus. Šādu secinājumu varam izdarīt, pabeidzot sadarbībā ar iekšējiem auditoriem veiktās pārbaudes par 11 ministriju konsolidēto gada pārskatu un 30 tajos iekļauto iestāžu gada pārskatu sagatavošanas procesiem.

Revīzijā ir identificēti konsolidētā gada pārskata sagatavošanas procesa efektīvizēšanas pasākumi, kas nepieciešami, lai saīsinātu tā sagatavošanas laiku un efektīvāk izlietotu resursus: 1) savlaicīga un secīga konsolidētā gada pārskata un tajā iekļauto pārskatu sagatavošanas procesa soļu plānošana un izpilde; 2) gada pārskata sagatavošanas procesa soļu, piemēram, inventarizācijas un gada pārskata eksporta uz *ePārskatu* sistēmu, automatizācija (iestādēs, kurās inventarizācijas process ir automatizēts, vidējais darba dienā inventarizētais objektu skaits ir deviņas reizes lielāks, nekā iestādēs, kuras inventarizāciju veic manuāli); 3) gada pārskata sagatavošanas procesa izpildes kontrole; 4) iekšējo tiesību aktu pilnveidošana; 5) grāmatvedības uzskaites centralizācija, kuras rezultātā, izmantojot vienotus grāmatvedības kārtošanas procesus un sagatavojot finanšu pārskatus atbilstoši vienotiem uzskaites pamatprincipiem, būtu sagaidāma grāmatvedības uzskaites kvalitātes paaugstināšanās, u.c.

Apkopojot inventarizācijas procesa izvērtējumu, secinām, ka no 30 izlasē iekļautajām iestādēm: 1) četrās jeb 13% iestāžu inventarizācijas procesa pilnveidošana ir obligāta; 2) 22 jeb 74% iestāžu inventarizācijas procesa pilnveidošana ir vēlama; 3) četrās jeb 13% iestāžu inventarizācijas procesa pilnveidošana nav nepieciešama.

Vienlaikus revīzijā konstatējam normatīvo aktu pārkāpumus iestāžu bilances posteņu inventarizācijas veikšanā un iekšējos tiesību aktos, kas ietekmēja arī inventarizācijas veikšanas termiņus.

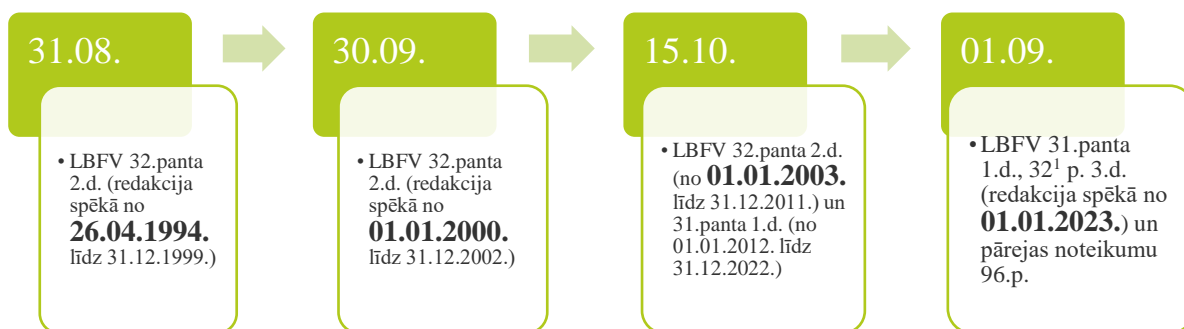
3.3.1. Saimnieciskā gada pārskata un tajā iekļauto pārskatu sagatavošanas termiņi

Labums no finanšu pārskata mazinās, ja pārskats nav pieejams lietotājiem atbilstošā periodā pēc pārskata datuma. Institūcijai ir jābūt spējīgai sagatavot savus finanšu pārskatus sešu mēnešu laikā no pārskata datuma⁴⁷⁵.

Šobrīd Saimnieciskā gada pārskats ir jā sagatavo līdz pārskata gadam sekojošā saimnieciskā gada 1.jūlijam, Ministru kabinetam Saimnieciskā gada pārskats kopā ar Valsts kontroles atzinumu ir jā iesniedz līdz pārskata gadam sekojošā kārtējā saimnieciskā gada 1.oktobrim⁴⁷⁶. Savukārt Saeimai Ministru kabinets iesniedz Saimnieciskā gada pārskatu kopā ar Valsts kontroles atzinumu līdz pārskata gadam sekojošā kārtējā saimnieciskā gada 15.oktobrim⁴⁷⁷.

Lai savlaicīgāk un ātrāk nodrošinātu Saimnieciskā gada pārskata lietotājus ar Saimnieciskā gada pārskata informāciju, Likumā par budžetu un finanšu vadību ir veikti grozījumi⁴⁷⁸, kas paredz saīsināt Saimnieciskā gada pārskata iesniegšanas termiņu par pusotru mēnesi. No 2024.gada⁴⁷⁹ Saimnieciskā gada pārskats Saeimai būs jā iesniedz līdz 1.septembrim, izņemot Saeimas vēlēšanu gadu⁴⁸⁰.

Kopumā Likumā par budžetu un finanšu vadību⁴⁸¹ Saimnieciskā gada pārskata iesniegšanas termiņi ir mainīti trīs reizes⁴⁸².

Ņemot vērā izmaiņas Saimnieciskā gada pārskata sagatavošanas termiņā, vienlaicīgi, sākot no 2024.gada (par 2023.gada pārskatu), ir mainīts arī gada pārskata iesniegšanas termiņš ministrijām, centrālajām valsts iestādēm un pašvaldībām. Gada pārskati būs jā iesniedz līdz 1.aprīlim, t.i., par vienu mēnesi agrāk nekā pašlaik.

Lai noteiktu vienādu normatīvo regulējumu budžeta iestāžu gada pārskata un Saimnieciskā gada pārskata sagatavošanai Valsts kase plāno⁴⁸³ apvienot divus Ministru kabineta noteikumus⁴⁸⁴, nemainot regulējumu gada pārskatu sagatavošanai pēc būtības, bet veicot precizējumus, tostarp:

- ❖ gada pārskata sagatavošanas termiņos – plānots aktualizēt termiņus gada pārskata iesniegšanai, informācijas sagatavošanai par notikumiem pēc bilances datuma un salīdzināšanās periodu saskaņā ar Grāmatvedības likumā noteikto⁴⁸⁵, kā arī precizēt saskaņotā salīdzināšanās akta labošanas kārtību;
- ❖ salīdzināšanās kārtībā transferta darījumos – kārtība tiks saskaņota ar normatīvajā aktā⁴⁸⁶ noteiktajiem transfertu uzskaites pamatprincipiem;
- ❖ veikt redakcionālus precizējumus – atsevišķu normu izslēgšanu, apvienošanu un precizēšanu, lai nodrošinātu atbilstību esošai situācijai, labākai izpratnei, samazinot informācijas sadrumstalotību, detalizētas prasības atklājot metodiskajos norādījumos;
- ❖ veikt precizējumus normās par *ePārskatu* sistēmas izmantošanu gada pārskata sagatavošanai.

Pēc Ministru kabineta noteikumu par gada pārskata sagatavošanu apstiprināšanas Valsts kase sadarbībā ar ieinteresētajām pusēm plāno aktualizēt metodiskos norādījumus par gada pārskata sagatavošanu un nepieciešamības gadījumā veiks izmaiņas *ePārskatu* sistēmā⁴⁸⁷.

Apkopojot *ePārskatu* sistēmā pieejamo informāciju⁴⁸⁸ par ministriju 2020.gada konsolidēto pārskatu iesniegšanas termiņiem⁴⁸⁹, ir konstatēts, ka šobrīd lielākā daļa šo gada pārskatu iesniegti pēc plānotā jaunā gada pārskatu iesniegšanas termiņa, izņemot Ārlietu ministriju, kas pārskatu iesniedza šī gada 1.aprīlī, skatīt 15.attēlu.

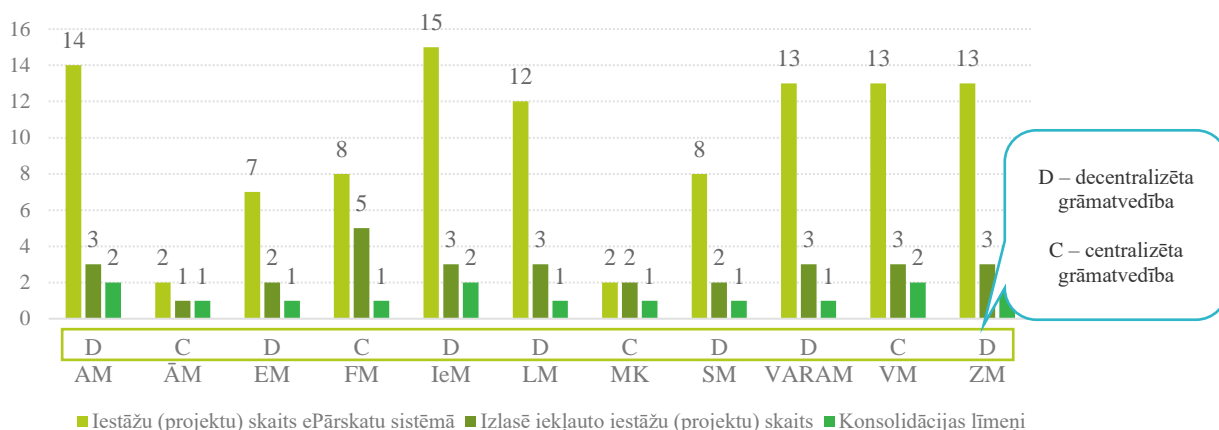
Ministrija	2020. gada pārskata iesniegšanas datums
Ārlietu ministrija	01.04.2021.
Tieslietu ministrija	07.04.2021.
Aizsardzības ministrija	09.04.2021.
Veselības ministrija	09.04.2021.
Finanšu ministrija	16.04.2021.
Iekšlietu ministrija	16.04.2021.
Satiksmes ministrija	23.04.2021.
Ekonomikas ministrija	23.04.2021.
Izglītības un zinātnes ministrija	26.04.2021.
Zemkopības ministrija	26.04.2021.
Labklājības ministrija	28.04.2021.
Kultūras ministrija	28.04.2021.
Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija	30.04.2021.

12 no 13 ministrijām 2020.gada pārskatus iesniedza septiņas līdz 30 dienas pēc plānotā jaunā gada pārskatu iesniegšanas termiņa

15.attēls. Ministriju 2020.gada konsolidēto pārskatu apstiprināšanas un iesniegšanas datums

Lai no 2024.gada nodrošinātu ministriju konsolidēto gada pārskata sagatavošanu par vienu mēnesi agrāk, ministrijām ir nepieciešams pārskatīt iedibināto gada pārskata sagatavošanas procesu.

Valsts kontrole revīzijā, sadarbojoties ar iekšējiem auditoriem vērtēja 11 ministriju (skatīt 16.attēlu) konsolidēto gada pārskatu un 30 konsolidētajos gada pārskatos iekļauto iestāžu gada pārskatu sagatavošanas procesus, lai noskaidrotu, vai ministriju konsolidēto gada pārskatu sagatavošanas process ir organizēts tā, lai nodrošinātu pārskatu iesniegšanu Valsts kasē pēc iespējas īsākā laika posmā (informācijas pārskatāmākai atklāšanai šajā ziņojuma sadaļā ministriju un iestāžu nosaukumiem attēlos un tabulās piemērots saīsinājums, piemēram, Iekšlietu ministrija – IeM, Iekšlietu ministrijas padotībā esoša iestāde – IeM 1, IeM 2).

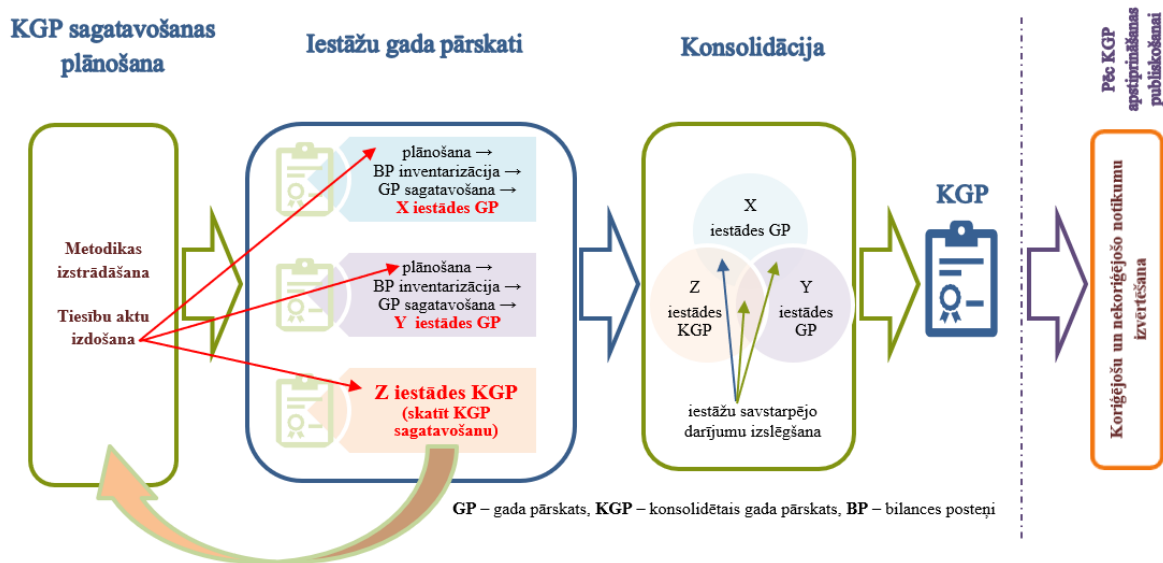
16.attēls. Revīzijas apjomā iekļautās iestādes, konsolidācijas līmeņi un grāmatvedības uzskaites organizācija

3.3.2. Ministriju konsolidētā gada pārskata sagatavošanas process un struktūra

Ministriju konsolidētais gada pārskats:

- ❖ ir gada pārskats, kas sagatavots kā vienas vienības gada pārskats, kurā apkopota informācija par vairākām konsolidācijā iesaistītām iestādēm, izslēdzot konsolidācijā iesaistīto iestāžu savstarpējos darījumus un atlikumus⁴⁹⁰;
- ❖ kā vienots kopums ietver finanšu pārskatu, vadības ziņojumu, budžeta izpildes pārskatu un apliecinājumu Valsts kasei (Finanšu ministrijai) par gada pārskatā sniegtās informācijas patiesumu⁴⁹¹, skatīt [4.pielikumu](#).

Konsolidētā gada pārskata sagatavošanas process sastāv no vairākiem secīgiem soļiem un tā norise ir atkarīga no iestādes darbības jomas, lieluma un struktūras sarežģītības (skatīt 17.attēlā).

17.attēls. Konsolidētā gada pārskata sagatavošanas shēma un darbības pēc tā sagatavošanas

Konsolidētā gada pārskata sagatavošanas process sākas ar tā sagatavošanas plānošanu un beidzas ar tā apstiprināšanu publicēšanai. Saimnieciskā gada pārskata sagatavošanas vajadzībām pēc konsolidētā gada pārskata apstiprināšanas publicēšanai papildus ir jāizvērtē, vai līdz pārskata gadam sekojošā saimnieciskā gada 9.augustam ir iestājies koriģējošs vai nekoriģējošs notikums. Ja šādi notikumi ir konstatēti, tad ministrijas konsolidētā pārskata sagatavotājam līdz pārskata gadam sekojošā saimnieciskā gada 10.augustam ir jāsniedz Valsts kasei informācija par būtiskiem notikumiem pēc bilances datuma⁴⁹².

Katrai iestādei, kas veic konsolidāciju, atbilstoši normatīvajā aktā⁴⁹³ noteiktajām prasībām, ir pienākums noteikt gada pārskata sagatavošanas kārtību, tajā ietverot:

- ❖ konsolidētā gada pārskata sagatavošanas kārtību;
- ❖ konsolidācijā iesaistītajām iestādēm: 1) gada pārskata apjomu un informāciju, kas sniedzama; 2) gada pārskata iesniegšanas termiņus; 3) vadības ziņojuma sagatavošanas kārtību; 4) grāmatvedības uzskaites principu apraksta sagatavošanas kārtību; 5) kārtību, kādā augstākai iestādei sniedzams apliecinājums par gada pārskatā sniegtās informācijas patiesumu; 6) kārtību, kādā sniedzama informācija par koriģējošiem un nekoriģējošiem notikumiem pēc bilances datuma pēc attiecīgās iestādes, ministrijas vai pašvaldības konsolidētā pārskata apstiprināšanas publicēšanai.

Savukārt ministrijas konsolidētā gada pārskata un tajā iekļauto iestāžu pārskatu sagatavošanas procesa organizācija ir katras ministrijas ziņā.

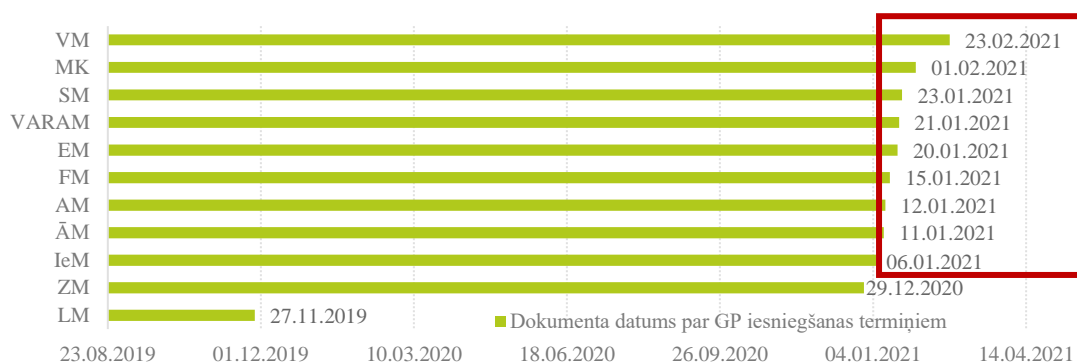
Konsolidētā gada pārskata sagatavošanas plānošana

Jebkurš process, arī konsolidētā gada pārskata sagatavošana būtu jā sāk ar procesa plānošanu. Plānošanas posmam konsolidētā gada pārskata sagatavošanas procesā ir būtiska nozīme. Lai efektīvi saplānotu resursu racionālu izmantošanu konsolidētā gada pārskata sagatavošanas laikā, iestādei, kas veic gada pārskata konsolidāciju, ir jānosaka gada pārskata sagatavošanas kārtība un gada pārskata iesniegšanas termiņi konsolidācijā iesaistītajām iestādēm, pamatojoties uz to darbības jomas specifiku, struktūras sarežģītību, inventarizējamo objektu skaitu un citiem kritērijiem. Ņemot vērā objektīvus kritērijus un nosakot katrai no konsolidācijā iesaistītajām iestādēm atbilstošu gada pārskata iesniegšanas termiņu,

konsolidējošā iestāde var izlīdzināt noslodzi konsolidācijā iesaistīto iestāžu gada pārskatu pārbaudes un konsolidācijas laikā.

Iestāde, kura veic konsolidāciju, savlaicīgi nosakot termiņus gada pārskatu iesniegšanai katrai konsolidācijā iesaistītajai iestādei, var veicināt šo pārskatu sagatavošanas savlaicīgumu un kvalitāti, jo konsolidācijā iesaistīto iestāžu vadītāji attiecīgi varētu plānot savu gada pārskatu sagatavošanas procesu – plānot iestādes resursus katram gada pārskata sagatavošanas procesa solim, tostarp pārskata perioda slēguma inventarizācijai, noteikt veicamās darbības un to izpildes termiņus.

Ministrijas revīzijā nevarēja iesniegt informāciju, kas apliecinātu, ka, plānojot konsolidētā pārskata sagatavošanu, konsolidācijā iesaistīto iestāžu gada pārskata sagatavošanas datums būtu noteikts savlaicīgi un izvērtējot objektīvus kritērijus, jo kritēriju izvērtēšanas process institūcijās nav dokumentēts. Revīzijā ir konstatēts, ka deviņas no 11 ministrijām par 2020.gada pārskata sagatavošanas un iesniegšanas termiņiem konsolidācijā iesaistītās iestādes ir informējušas tikai 2021.gadā, kas, Valsts kontroles ieskatā, ir novēloti. Izņēmums ir viena Labklājības ministrija, kuras gada pārskata sagatavošanas process un konsolidācijā iekļauto iestāžu termiņi bija noteikti gada pārskata sagatavošanas kārtībā, kas apstiprināta jau 2019.gadā.

18.attēls. Institūciju iestāžu 2020.gada pārskata iesniegšanas termiņu noteikšanas datums

3.3.3. Konsolidācijā iekļauto iestāžu gada pārskata sagatavošanas process

Tā kā iestāžu gada pārskatu datus iekļauj ministriju konsolidētajā gada pārskatā, būtiska nozīme ir iestāžu gada pārskata sagatavošanai noteiktajā termiņā un šo pārskatu kvalitātei. Tomēr, bez savlaicīgi un objektīvi noteikta gada pārskata iesniegšanas termiņa šo gada pārskatu sagatavošanu noteiktajā termiņā ietekmē arī citi faktori katrā no gada pārskata sagatavošanas procesa soļiem, skatīt 19.attēlā.

19.attēls. Iestāžu gada pārskata sagatavošanas procesa soļi

Konsolidācijā iekļauto iestāžu gada pārskata sagatavošanas plānošana

Lai sagatavotu gada pārskatu noteiktajā termiņā, arī konsolidācijā iesaistīto iestāžu gada pārskata sagatavošana būtu jāplāno, secīgi nosakot visus gada pārskata sagatavošanas procesa soļus, lai savlaicīgi veiktu nepieciešamās darbības gada pārskata sagatavošanas procesā.

Četrās no revīzijas izlasē iekļautajām ministrijām ir divi konsolidācijas līmeņi. Tas nozīmē, ka iestādēm, kuras veic pirmā līmeņa konsolidāciju, ir jānosaka gada pārskata iesniegšanas termiņi pirmajā konsolidācijas līmenī iesaistītajām iestādēm. Revīzijā konstatēts, ka divas no četrām iestādēm, kuras veic pirmā līmeņa konsolidāciju, ir informējušas konsolidācijā iesaistītās iestādes 2021.gada sākumā un divas – 2020.gada 29. un 30. decembrī, kas, Valsts kontroles ieskatā, ir novēlots informēšanas termiņš, lai iestādes varētu savlaicīgi plānot savus resursus gada pārskata sagatavošanas procesam.

Tāpat gada pārskata sagatavošanas plānošanas posmā jāveic gada pārskata sagatavošanas kārtības izstrādāšana vai aktualizēšana un tiesību akta izdošana par gada pārskata sagatavošanu, iekļaujot visus gada pārskata sagatavošanas procesa soļus, pamatojoties uz iestādei noteikto gada pārskata iesniegšanas termiņu.

Nākamais secīgais procesa solis gada pārskata sagatavošanā ir saistīts ar inventarizāciju, lai pārbaudītu iestādes mantas faktisko stāvokli un saistības konkrētā datumā un saskaņotu grāmatvedības datus ar inventarizācijas rezultātiem.

Konsolidācijā iekļauto iestāžu inventarizācija

Inventarizācijas plānošana

Pārdomāta sagatavošanās gada pārskata slēguma inventarizācijai ir būtisks priekšnosacījums sekmīgai inventarizācijas procesa turpmākai norisei.

Pamatprasības inventarizācijas veikšanai ir noteiktas normatīvajos aktos⁴⁹⁴, tomēr tie nenosaka inventarizācijas organizācijas procesus, piemēram, konkrētas piemērojamās inventarizācijas metodes, inventarizācijas vajadzībām nepieciešamās informācijas pieprasīšanas kārtību, termiņus, atbildīgos. Šie jautājumi iestādēm ir jānosaka iekšējos tiesību aktos.

Plānojot inventarizāciju, jāveic:

- ❖ inventarizācijas instrukcijas izstrādāšana/aktualizēšana⁴⁹⁵;

- ❖ tiesību akta izdošana (inventarizācijas komisijas personālsastāva, inventarizācijas sākšanas un pabeigšanas termiņa, dokumentēšanas termiņa noteikšana)⁴⁹⁶;
- ❖ inventarizācijai nepieciešamo datu pieprasīšana un saņemšana no valsts reģistriem;
- ❖ inventarizācijas komisijas iepazīstināšana ar inventarizācijas instrukciju un inventarizācijas objektiem, mērierīču verificēšana⁴⁹⁷;
- ❖ darbību veikšana, lai noskaidrotu, vai visi attaisnojuma dokumenti ir reģistrēti grāmatvedības reģistros⁴⁹⁸;
- ❖ iekšējā auditora / ārējā auditora uzaicināšana pārskata gada slēguma inventarizācijas gaitas novērošanai⁴⁹⁹ u.c.

Lai nodrošinātu konsolidētā gada pārskata kvalitāti, būtu ieteicams, ka konsolidējošā iestāde, plānojot konsolidētā gada pārskata sagatavošanu, vienlaikus noteiktu arī vienotu inventarizācijas veikšanas kārtību konsolidācijā iesaistītajām iestādēm.

Revīzijā ir konstatēts, ka:

- ❖ tikai četras no 30 jeb 13% iestādēm, veic inventarizāciju atbilstoši iestādes, kas veic konsolidāciju noteiktai vienotai inventarizācijas veikšanas kārtībai;
- ❖ 25 no 30 jeb 83% iestāžu ir izstrādājušas savas inventarizācijas instrukcijas;
- ❖ viena no 30 iestādēm jeb 4% nav izstrādājusi inventarizācijas instrukciju.

Vienlaikus ir konstatēts, ka 23 iestādēs iekšējie tiesību akti par inventarizācijas veikšanu atbilst normatīvo aktu⁵⁰⁰ prasībām.

Inventarizācijas plānošanas laikā iestādes vadītājam, ņemot vērā pieejamos resursus, ar rakstisku rīkojumu ir jānosaka inventarizācijas komisijas personālsastāvs, inventarizācijas sākšanas un pabeigšanas termiņš, kā arī ir vēlams rīkojumā ietvert inventarizācijas dokumentēšanas termiņu, lai secīgi varētu plānot turpmākās darbības gada pārskata sagatavošanas procesā.

Revīzijas laikā nav identificēti gadījumi, kad izlasē iekļautajās iestādēs nebūtu noteikts inventarizācijas personālsastāvs (inventarizācijas komisijas). Tomēr, analizējot iestādēs izdotos tiesību aktus par pārskata perioda slēguma inventarizācijas veikšanu, septiņās no 30 jeb 23% iestāžu ir konstatētas neatbilstības⁵⁰¹, tajā skaitā:

- ❖ sešās iestādēs inventarizācijas veikšanas termiņš ir ilgāks par likumā “Par grāmatvedību” noteikto termiņu – 31.janvāri⁵⁰²;
- ❖ vienā iestādē nav noteikts inventarizācijas veikšanas termiņš⁵⁰³.

Analizējot revīzijā iegūtos datus, konstatēts, ka pēc iekšējā tiesību akta izdošanas ne vienmēr uzreiz tiek uzsākta inventarizācijas veikšana, vidēji inventarizācija tiek uzsākta 15 kalendāro dienu laikā. No izlasē iekļautajām iestādēm 17 jeb 57% iestāžu inventarizācija ir uzsākta pēc 15 dienām vai vēlāk. Visilgākais laika posms no tiesību akta izdošanas līdz inventarizācijas uzsākšanai ir 43 kalendārās dienas.

Inventarizācijas veikšana un dokumentēšana

Veicot inventarizāciju un to dokumentējot, ir jāveic virkne darbību, tostarp:

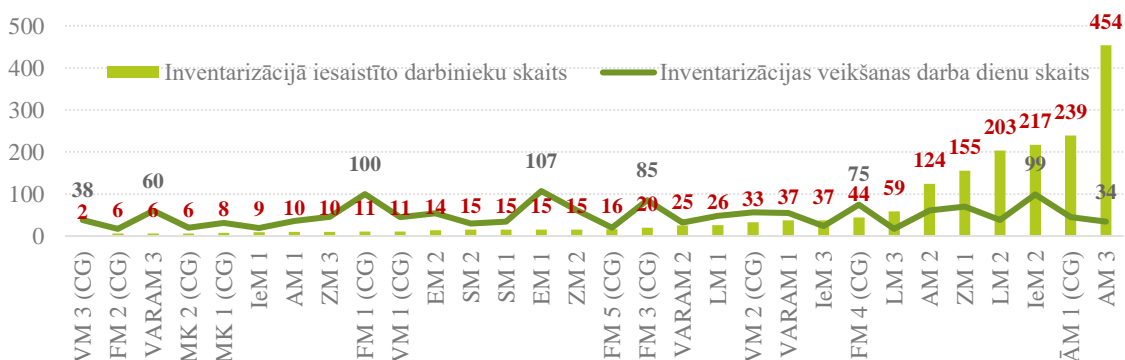
- ❖ inventarizācijas sarakstu sagatavošana⁵⁰⁴;

- ❖ īpašuma vai lietojuma objektu noteikšana dabā, grāmatvedības datu salīdzināšana ar attaisnojuma dokumentiem, prasību un saistību summu salīdzināšana ar darījumu partneriem, grāmatvedības uzskaites datu salīdzināšana ar valsts reģistriem⁵⁰⁵ u.c.;
- ❖ rezultātu dokumentēšana, apkopošana, pārbaudīšana, apstiprināšana⁵⁰⁶;
- ❖ aktīvu vērtības samazinājuma pazīmju izvērtēšana⁵⁰⁷;
- ❖ ilgtermiņa ieguldījumu klasifikācijas izvērtēšana⁵⁰⁸;
- ❖ krājumu neto pārdošanas vērtības vai aizstāšanas izmaksu noteikšana⁵⁰⁹;
- ❖ izvērtējuma veikšana, vai nepastāv objektīvi pierādījumi prasību un samaksāto avansu nesauņemšanai⁵¹⁰;
- ❖ pārliecināšanās par to, vai ir veikti visi nepieciešamie uzkrājumu un uzkrāto saistību grāmatojumi⁵¹¹;
- ❖ prasību un saistību īstermiņa un ilgtermiņa daļas noteikšana⁵¹²;
- ❖ līdzdalības (ieguldījuma) vērtības izmaiņu noteikšana⁵¹³;
- ❖ iestādes rīcībā esošās informācijas izvērtēšana par iespējamām saistībām/prasībām⁵¹⁴ u.c.

Analizējot izlasē iekļauto iestāžu inventarizējamo apjomu⁵¹⁵, inventarizācijā iesaistīto darbinieku skaitu un inventarizācijas veikšanas dienu skaitu, ir konstatēts:

- ❖ inventarizējamo objektu skaits iestādēs ir no 18 līdz 103 541 339 vienībām;
- ❖ inventarizācijas veikšanas laiks iestādēs ir no 33 līdz 163 kalendārajām dienām jeb no 20 līdz 122 darba dienām;
- ❖ inventarizācijas veikšanā iestādes ir iesaistījušas no 2 līdz 454 darbiniekiem.

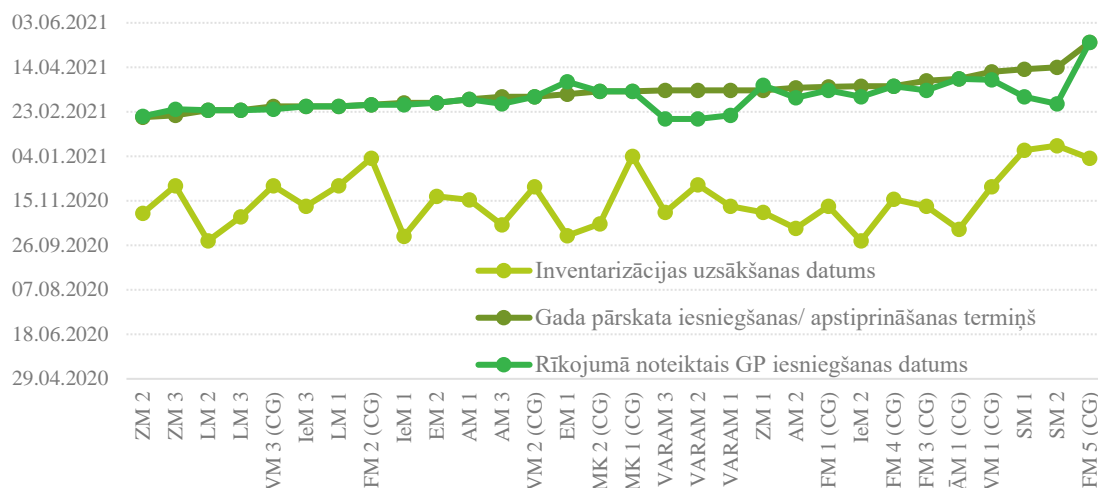
Revīzijā ir konstatētās kopsakarības starp inventarizācijā iesaistīto darbinieku skaitu un inventarizācijas veikšanas ilgumu. Piemēram, iestāde ar vislielāko inventarizējamo objektu skaitu inventarizācijai ir piesaistījusi vislielāko darbinieku skaitu un veikusi inventarizāciju darba dienu laikā, kas ir zem vidējā rādītāja izlasē iekļautajās iestādēs, savukārt iestāde ar vismazāko inventarizējamo objektu skaitu (viens objekts darba dienā) ir piesaistījusi inventarizācijā vismazāko darbinieku skaitu un inventarizāciju ir veikusi par četrām darba dienām ilgāk nekā iestāde ar vislielāko inventarizējamo objektu skaitu, skatīt **Kļūda! Nav atrasts atsauces avots.**0.attēlu.

20.attēls. Inventarizācijā iesaistīto personu skaits un inventarizācijas veikšanas ilgums darba dienās izlasē iekļautajās iestādēs

Analizējot revīzijā iegūtos datus, ir konstatēts, ka ne vienmēr vēlāks inventarizācijas uzsākšanas datums korelē ar gada pārskata iesniegšanas termiņu neievērošanu, tomēr trīs no piecām izlasē iekļautajām

iestādēm, kuras inventarizāciju uzsāka tikai 2021.gada sākumā, kavēja arī gada pārskata iesniegšanas termiņu, skatīt **Kļūda! Nav atrasts atsauces avots.1.attēlu.**

21.attēls. Iestāžu inventarizācijas uzsākšanas termiņš, gada pārskata plānoto un faktisko sagatavošanas termiņu grafiks

Apkopojot revīzijā iegūto informāciju, konstatēts, ka automatizēti inventarizācijas risinājumi tiek izmantoti bilances posteņu “Pārējie pamatlīdzekļi” un “Krājumi” inventarizācijā. Galvenokārt pamatlīdzekļu un krājumu inventarizācija tiek veikta, izmantojot portatīvos datu terminālus, inventarizācijas laikā iegūtie dati tiek importēti grāmatvedības sistēmā *Horizon*, inventarizācijā iegūto datu salīdzināšanai ar grāmatvedības datiem. Analizējot izlasē iekļauto iestāžu pamatlīdzekļu un krājumu inventarizācijas veikšanas automatizācijas pakāpi, konstatēts, ka:

- ❖ 15 iestādēs inventarizācijas veikšanas process ir automatizēts un astoņās iestādēs – daļēji automatizēts;
- ❖ septiņās iestādēs inventarizācija ir veikta manuāli jeb nav piemērojama (skatīt 10. tabulu).

10.tabula

Iestāžu inventarizēto objektu skaits darba dienā un vidējais objektu skaits darbā dienā automatizācijas līmenī griezumā

Iestādes	Inventarizējamo objektu skaits darba dienā	Vidējais inventarizācijas objektu skaits darba dienā ņemot vērā automatizācijas līmeni	Automatizācijas pakāpe
AM 3	3 045 334	147 815	automatizēts vai daļēji automatizēts
AM 2	230 681		
VM 2 (CG)	64 409		
LM 3	21 280		
ZM 2	15 999		
FM 4 (CG)	6 597		
VM 1 (CG)	5 302		
EM 2	4 160		
IeM 1	1 287		
AM 1	1 204		
MK 2 (CG)	633		

Iestādes	Inventarizējamo objektu skaits darba dienā	Vidējais inventarizācijas objektu skaits darba dienā ņemot vērā automatizācijas līmeni	Automatizācijas pakāpe
ĀM 1 (CG)	617		
MK 1 (CG)	547		
ZM 1	390		
FM 2 (CG)	281		
FM 1 (CG)	234		
SM 1	199		
LM 1	144		
VARAM 1	127		
FM 3 (CG)	117		
EM 1	110		
VARAM 3	89		
VM 3 (CG)	0		
IeM 2	52 870	19 658	manuāls
ZM 3	42 722		
LM 2	12 120		
IeM 3	9 932		
VARAM 2	301		
SM 2	1		
FM 5 (CG)	1 013	-	n/p

Vienlaikus konstatēts, ka iestādēs, kurās inventarizācijas process ir automatizēts vai daļēji automatizēts, vidējais darba dienā inventarizētais objektu skaits ir 147 815 vienības, kas ir astoņas reizes vairāk nekā iestādēs, kuras inventarizāciju veic manuāli (19 658 vienības darba dienā).

Ņemot vērā revīzijā konstatēto, iestādēm ir sniegti ieteikumi par inventarizācijas procesa optimizāciju un manuālā darba minimizēšanu, un iestādes ir uzsākušas inventarizācijas procesu pilnveidošanu.

Lai gan inventarizācijas procesā dažās iestādēs tiek lietoti automatizācijas risinājumi, izmantojot portatīvo datu terminālu, Valsts kontroles ieskatā, automatizācija ir iespējama arī inventarizācijas dokumentu sagatavošanas un pārbaudes procesā.

Revīzijas laikā, analizējot inventarizācijas veikšanas procesu iestādēs, ir konstatēti arī normatīvo aktu⁵¹⁶ neievērošanas gadījumi:

- ❖ 21 jeb 70% no 30 izlasē iekļautajām iestādēm atsevišķu bilances posteņu inventarizācija ir veikta neievērojot normatīvajā aktā⁵¹⁷ noteikto termiņu. Iemesli šādām neatbilstībām ir gan iekšēji, piemēram, neatbilstoša resursu plānošana (iekšējais tiesību akts par inventarizācijas veikšanu izdots novēloti vai jau iekšējā tiesību aktā noteikts normatīvajam aktam neatbilstošs inventarizācijas veikšanas termiņš, nav aktualizēta inventarizācijas veikšanas kārtība), gan ārēji (nepilnības normatīvajā regulējumā vai Covid-19 ietekme);
- ❖ sešas jeb 20% no 30 izlasē iekļautajām iestādēm nav veikušas vai daļēji ir veikuši īpašuma objektu noteikšanu dabā⁵¹⁸;
- ❖ četras jeb 13% no 30 izlasē iekļautajām iestādēm inventarizācijas laikā veikušas darbības, kas neatbilst inventarizācijas instrukcijā noteiktajām darbībām vai arī inventarizācijas instrukcijā nav izstrādāta, vai veicamās darbības nav noteiktas, tā neievērojot normatīvajā aktā⁵¹⁹ noteiktās prasības. Nenosakot inventarizācijā veicamās darbības, tiek ietekmēta inventarizācijā iesaistītā

personālsastāva kvalitatīva pienākumu veikšana, inventarizācijas kvalitāte, kā arī paildzināts inventarizācijas veikšanas laiks, tā ietekmējot arī gada pārskata sagatavošanu.

Apkopojot inventarizācijas procesa izvērtējumu, konstatēts, ka no 30 izlasē iekļautajām iestādēm:

- ❖ četrās jeb 13% iestāžu inventarizācijas procesa pilnveidošana ir obligāta;
- ❖ 22 jeb 74% iestāžu inventarizācijas procesa pilnveidošana ir vēlama;
- ❖ četrās jeb 13% iestāžu iestādēs inventarizācijas procesa pilnveidošana nav nepieciešama.

Koriģējošo ierakstu veikšana

Pēc inventarizācijas pabeigšanas secīgi veicamās darbības:

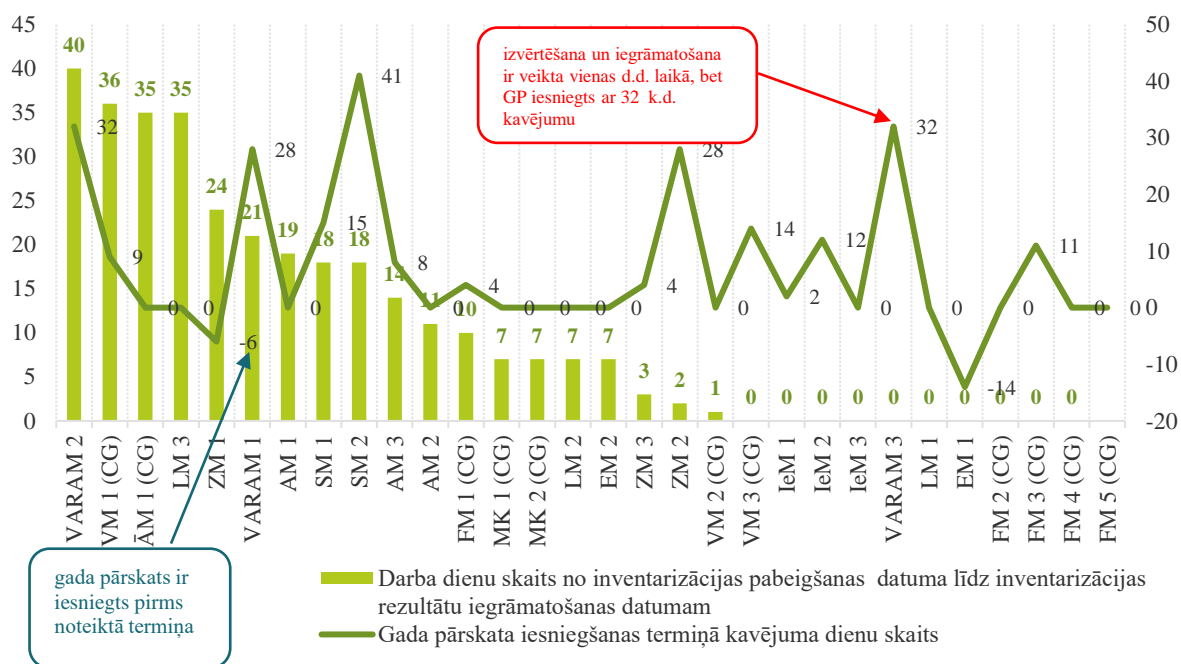
- ❖ inventarizācijas rezultātu (inventarizācijas sarakstu kopā ar attiecīgajiem skaidrojumiem, priekšlikumiem un citiem dokumentiem, kas iegūti vai sagatavoti inventarizācijas gaitā) iesniegšana iestādes vadītājam⁵²⁰;
- ❖ iesniegto inventarizācijas dokumentu izskatīšana no uzņēmuma vadītāja vai citas personas puses⁵²¹ (saskaņā ar amata pienākumiem iestādē), pārbaudot vai 1) ir iesniegti inventarizācijas saraksti attiecībā uz visiem rīkojumā noteiktajiem inventarizējamiem objektiem; 2) inventarizācijas saraksti ir noformēti atbilstoši noteiktajai kārtībai; 3) inventarizācijas rezultāti iegūti atbilstoši inventarizācijas instrukcijai; 4) iesniegtie paskaidrojumi un priekšlikumi ir pamatoti; 5) visi inventarizācijas sarakstos norādītie aprēķini ir pareizi. Kļūdas cenās un aprēķinos labo normatīvajā aktā noteiktajā kārtībā⁵²²;
- ❖ iestādes vadītāja veikta inventarizācijas dokumentu pārbaude, ja nepieciešams inventarizācijas rezultātu kontrolpārbaudu noteikšana vai, ja nepieciešams, inventarizācijas atkārtota veikšana⁵²³;
- ❖ salīdzināšanas sarakstu sagatavošana iestādes grāmatvedībā, kuros norāda inventarizācijā konstatēto grāmatvedības uzskaites un inventarizācijas sarakstu datu starpību, lai saskaņā ar inventarizācijas rezultātiem varētu precizēt ierakstus grāmatvedības kontos⁵²⁴;
- ❖ inventarizācijas rezultātu ieegrāmatošana saskaņā ar iestādes vadītāja norādījumiem⁵²⁵;
- ❖ notikumu pēc bilances datuma izvērtēšana un datu koriģēšana, ja nepieciešams⁵²⁶.

Revīzijas laikā, analizējot revīzijā iegūtos datus, ir konstatēts, ka:

- ❖ inventarizācijas rezultātu izvērtēšanas laiks ir no vienas līdz 40 darba dienām;
- ❖ ilgāk par 20 darba dienām inventarizācijas rezultātu izvērtēšana ir veikta piecās jeb 17% no 30 izlasē iekļautajām iestādēm, vislielākais inventarizācijas rezultātu izvērtēšanas laiks ir 40 darba dienas, kas aizkavējis objektīvu iemeslu dēļ.

Tā kā inventarizācijas rezultātu izvērtēšanas un apstiprināšanas laiks 11 jeb 37% no 30 izlasē iekļautajām iestādēm ir virs vidējā (11 darba dienām), inventarizācijas rezultātu izvērtēšana var būt viens no gada pārskata sagatavošanas termiņu ietekmējošiem faktoriem.

Vienlaikus revīzijā ir konstatēti gadījumi, kuros iestādē inventarizācijas rezultātu izvērtēšana, apstiprināšana un ieegrāmatošana ir veikta 24 darba dienu laikā, bet gada pārskats ir iesniegts pat pirms noteiktā termiņa. Ir konstatēti arī gadījumi, kuros iestādē inventarizācijas rezultātu izvērtēšana, apstiprināšana un ieegrāmatošana ir veikta vienas darba dienas laikā, bet gada pārskats *ePārskatu* sistēmā ir apstiprināts pēc noteiktā termiņa⁵²⁷ (skatīt **Kļūda! Nav atrasts atsauces avots.2.attēlu**). Arī šie fakti liecina, ka gada pārskata sagatavošanas procesa organizācijai iestādē ir būtiska nozīme gada pārskata savlaicīgā sagatavošanā.

22.attēls. Inventarizācijas rezultātu izvērtēšanas darbu dienu skaits un gada pārskata iesniegšanas termiņa kavējuma kalendāro dienu skaits iestādēs

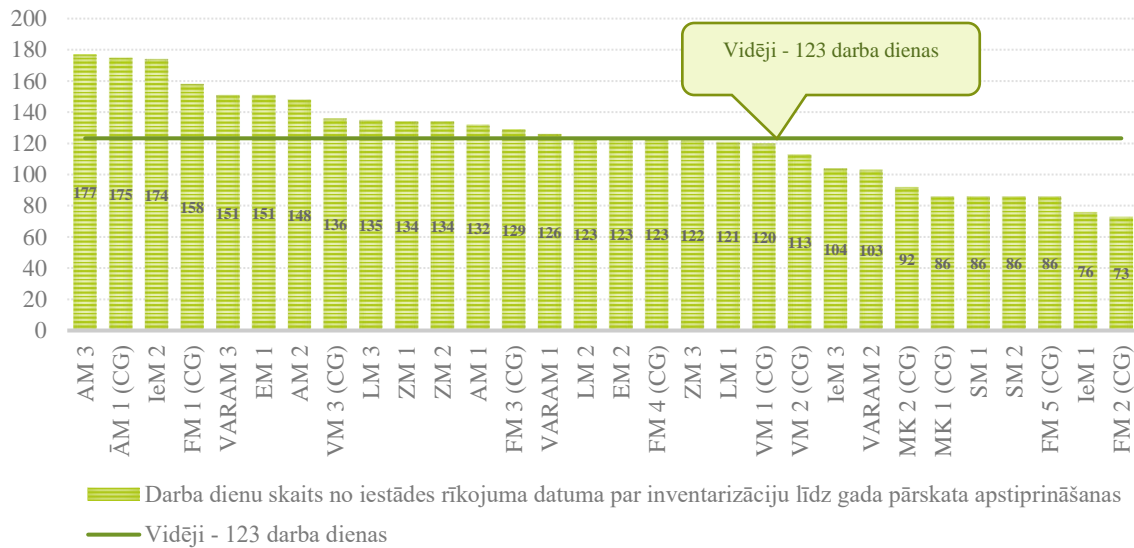
Gada pārskata sagatavošana

Pēc koriģējošo ierakstu izdarīšanas grāmatvedības uzskaitē jāveic ieņēmumu un izdevumu kontu slēgšana un virsgrāmatas sagatavošana⁵²⁸, lai atbilstoši virsgrāmatas datiem veiktu gada pārskata sagatavošanu un apstiprināšanu publicēšanai *ePārskatu* sistēmā.

Revīzijas laikā netika vērtēts kontu slēgšanas un virsgrāmatas sagatavošanas process, jo šīs darbības grāmatvedības uzskaites sistēmā būtu jāveic automātiski un tās būtiski nevar ietekmēt gada pārskata sagatavošanas un iesniegšanas process.

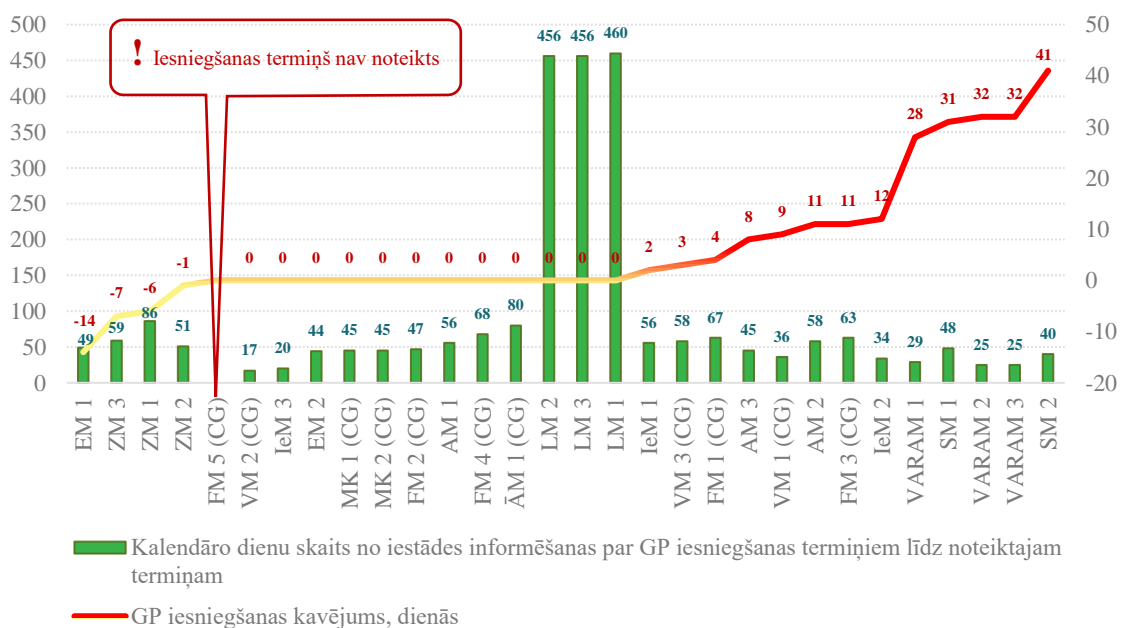
Revīzijā ir konstatēts, ka kopumā gada pārskata sagatavošana, sākot ar tiesību akta par inventarizāciju izdošanu un beidzot ar gada pārskata apstiprināšanu publicēšanai, ilgst no 73 līdz 177 darba dienām (skatīt 2.attēlu):

- ❖ vidējais gada pārskata sagatavošanas laiks ir 123 darba dienas;
- ❖ 14 jeb 47% no 30 izlasē iekļauto iestāžu gada pārskata sagatavošanas laiks ir ilgāks par vidējo gada pārskata sagatavošanas laiku.

19.attēls. Iestāžu gada pārskata sagatavošanas ilgums darba dienās

Revīzijā konstatēta arī kopsakarība starp iestāžu informēšanas par gada pārskata iesniegšanas termiņiem konsolidējošai iestādei laiku un iestāžu gada pārskata iesniegšanas termiņu kavējumiem. Salīdzinot plānotos un faktiskos iestāžu gada pārskata iesniegšanas termiņus, ir konstatēts, ka 17 jeb 57% no 30 izlasē iekļautajām iestādēm gada pārskatus ir sagatavojušas un iesniegušas noteiktajos termiņos (četras iestādes – pirms noteiktā iesniegšanas termiņa, valsts budžeta finanšu bilances pārskatam nav noteikts sagatavošanas termiņš). No 17 iestādēm, kuras pārskatus ir sagatavojušas noteiktajā termiņā, sešas jeb 35% iestāžu bija informētas par gada pārskata iesniegšanas termiņiem divus mēnešus vai vēl agrāk pirms paredzētā gada pārskata iesniegšanas termiņa.

24.attēls. Institūcijā noteikto iestāžu gada pārskata iesniegšanas termiņa noteikšanas datuma un iesniegšanas datuma analīze

Pēc gada pārskata sagatavošanas ir jāveic gada pārskata iesniegšana Valsts kases *ePārskatu* sistēmā. Lai gan Valsts kase tīmekļa vietnē⁵²⁹ vairākās sadaļās ir informējusi un/vai aktualizējusi informāciju par datu importa iespējām *ePārskatu* sistēmā, vērtējot iestāžu gada pārskata datu ievades veidu *ePārskatu* sistēmā, ir konstatēts, ka:

- ❖ 13 jeb 43% no 30 izlasē iekļautajām iestādēm ir veikušas manuālu gada pārskatu datu ievadi *ePārskatu* sistēmā;
- ❖ 17 jeb 57% no 30 izlasē iekļautajām iestādēm datus importē daļēji automatizēti (izmantojot *MsExcel* failus vai programatūru *MicroStrategy*).

Tomēr revīzijā konstatēts, ka, izmantojot programatūru *MicroStrategy*, eksportējot datus no grāmatvedības sistēmas *Horizon* un importējot tos *ePārskatu* sistēmā, veidojas noapaļošanas kļūdas, tāpēc Valsts kases *ePārskatu* sistēmā jāveic sakarību pārbaudes un gada pārskata dati jālabo manuāli.

Lai gan iestāžu gada pārskata datu eksportēšanas no grāmatvedības uzskaites sistēmas un importēšanas *ePārskatu* sistēmā ieviešana iestādēm prasa darba un laika resursu ieguldījumu, kā arī jāveic noapaļošanas kļūdu korekcijas, tomēr, Valsts kontroles ieskatā, automatizētas datu apmaiņas ieviešana ilgtermiņā ļaus ietaupīt resursus, saīsināt gada pārskata sagatavošanas laiku un samazināt kļūdu risku.

Konsolidācijas process

Konsolidācijas process gan iestādēm, kurām jāveic pirmā līmeņa, gan iestādēm, kurām jāveic otrā līmeņa konsolidācija, ir organizējams Valsts kases *ePārskatu* sistēmā, kurā ir iestrādātas vairākas kontroles konsolidācijas procesa pārbaudei.

Iestādei, kas veic konsolidāciju, jānodrošina konsolidācijā iesaistīto iestāžu gada pārskata atbilstības pārbaude atbilstoši noteikumu⁵³⁰ prasībām (tai skaitā prasībām attiecībā uz vadības ziņojumu, gada pārskata sagatavošanas principu aprakstu un finanšu instrumentu risku pārvaldīšanas aprakstu).

Konsolidētajam gada pārskatam veido: 1) kopsavilkumu, kas aptver vienādu posteņu summēšanu; 2) konsolidācijas posteņu izklāstu, kurā norāda posteni un summu, kuru konsolidē; 3) konsolidēto pārskatu, kas aptver kopsavilkuma un konsolidācijas posteņu izklāsta datu summēšanu⁵³¹.

Konsolidācija aptver visus finanšu pārskata posteņus. Konsolidācijā iesaistīto iestāžu gada pārskatus apvieno šādā kārtībā: 1) apvieno konsolidācijā iesaistīto iestāžu gada pārskatā attiecīgajos posteņos norādītās aktīvu, saistību, pašu kapitāla, ieņēmumu un izdevumu (izmaksu) summas; 2) iestāde, kas veic konsolidāciju, koriģē iestāžu gada pārskatus, kuros piemērotas atšķirīgas grāmatvedības uzskaites metodes un atšķirīgi novērtēšanas principi. Par korekciju summu attiecīgi palielina vai samazina augstākās iestādes bilances posteņu vērtību un koriģē attiecīgos posteņus; 3) pilnībā izslēdz konsolidācijā iesaistīto iestāžu savstarpējo darījumu rezultātu (ieņēmumu un izdevumu koriģēšana) un atbilstošo bilances posteņu summas; 4) koriģē gada pārskatu par iestāžu koriģējošiem notikumiem pēc bilances datuma⁵³².

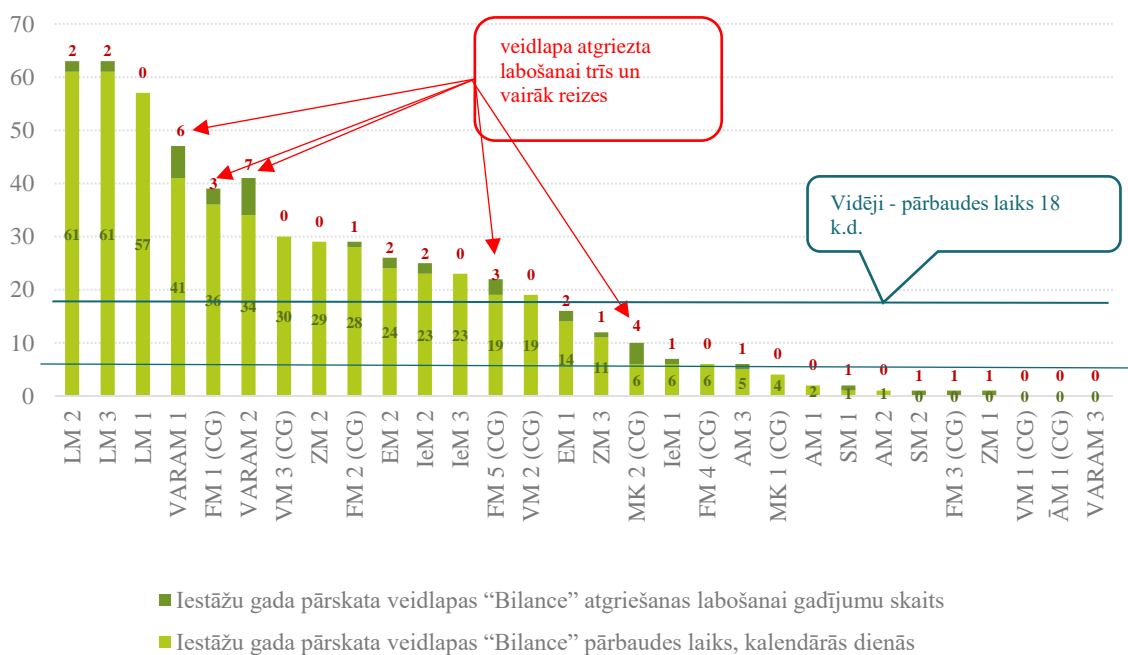
Revīzijā, apkopojot informāciju par iestāžu gada pārskatu iesniegšanu, pārbaudi un konsolidācijas veikšanu, ir konstatēts, ka izlasē iekļautajās iestādēs 2020.gada pārskatu konsolidācijas process norisinājās no vienas līdz 61 darba dienai (skatīt **Kļūda! Nav atrasts atsauces avots..**attēlu).

Divās no piecām iestādēm, kurās ir visilgākais gada pārskata pārbaudes laiks, grāmatvedības ierakstu skaits uz vienu grāmatvedības darbinieku ir virs vidējā. Augstas darbinieku noslogotības gadījumā vēl lielāka nozīme ir atbilstoši darba organizācijai. Tāpat liela nozīme ir arī sagatavotā gada pārskata

kvalitātei. Nepieciešamība veikt labojumus paildina gada pārskata iesniegšanu. Revīzijā ir konstatēts, piemēram, ka:

- ❖ vidējais kalendāro dienu skaits iestāžu gada pārskata veidlapas “Bilance” pārbaudei ir 18 dienas;
- ❖ vidēji gada pārskata veidlapa “Bilance” labota 1,4 reizes.

Revīzijā konstatēts, ka 14 jeb 47% no 30 revīzijas izlasē iekļauto iestāžu gada pārskata pārbaudes laiks pārsniedz vidējo dienu skaitu, no tām astoņām jeb 27% no 30 izlasē iekļauto iestāžu gada pārskata veidlapa “Bilance” ir nosūtīta atpakaļ labošanai divas vai vairākas reizes, tā ietekmējot arī ministrijas konsolidētā gada pārskata sagatavošanas ilgumu, iestāžu gada pārskatu plānotos un faktiskos iesniegšanas termiņus (pārbaudes ilgumu), skatīt **Kļūda! Nav atrasts atsauces avots..attēlu.**

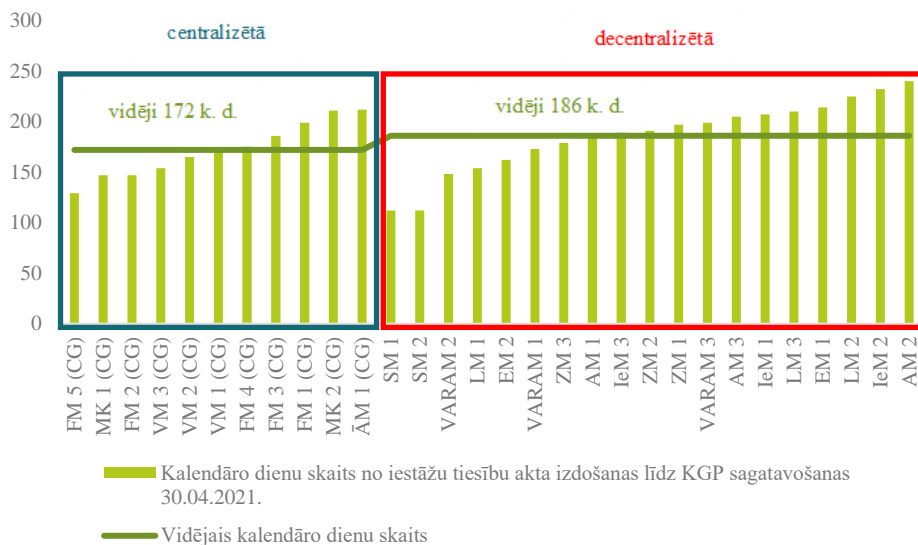

25.attēls. Iestāžu gada pārskatu pārbaudes ilgums kalendārajās dienās un gada pārskata veidlapa “Bilance” atgriešanas labošanai gadījumu skaits

Ministrijas konsolidētā gada pārskata sagatavošana

Apkopojot informāciju par ministriju un tās iestāžu konsolidētā gada pārskata sagatavošanu un iesniegšanas termiņiem, konstatēts, ka ministrijas konsolidētā gada pārskata sagatavošanu veica no 23.02.2021. līdz 30.04.2021., kas faktiski sakrīt ar konsolidācijā iesaistīto iestāžu gada pārskata sagatavošanas laiku, jo konsolidācijā iesaistīto iestāžu gada pārskata atsevišķas veidlapas un/vai skaidrojumi tika atdoti atpakaļ labošanai un konsolidācijā iesaistītajām iestādēm atsevišķu veidlapu un/vai skaidrojumu apstiprināšana publiskošanai ir veikta līdz pat 30.04.2021.

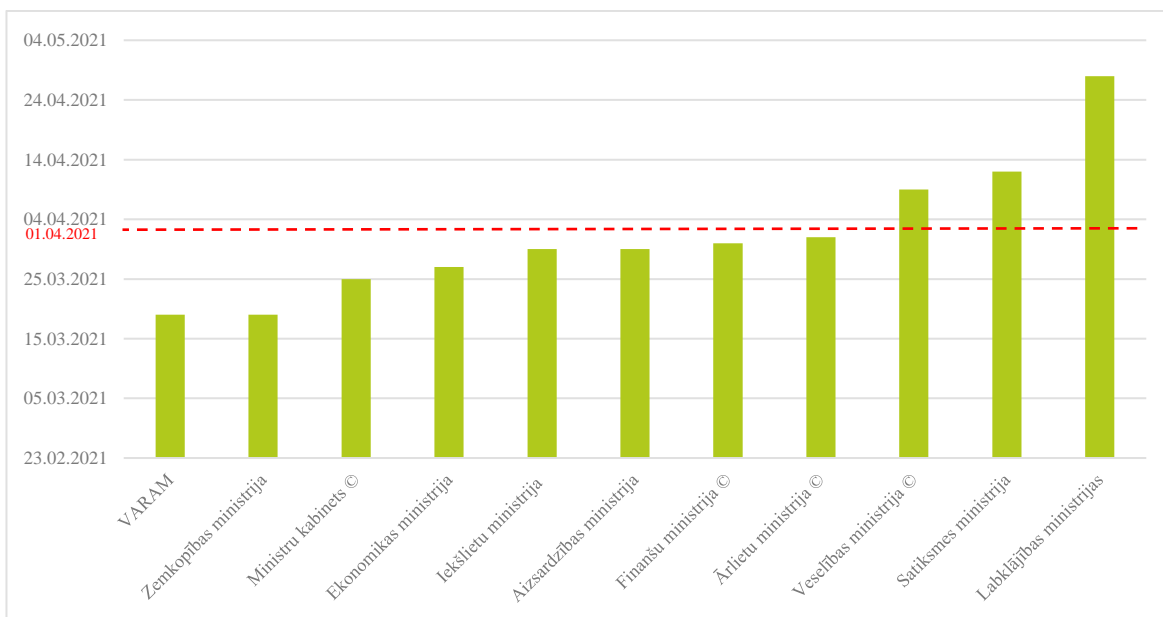
Institūciju ar centralizētu grāmatvedības uzskaites organizāciju iestāžu vidējais gada pārskata sagatavošanas laiks ir 172 kalendārās dienas, bet decentralizētas grāmatvedības organizācijas gadījumā vidēji 186 kalendārās dienas. Tas liecina, ka organizējot grāmatvedības uzskaiti centralizēti, gada pārskats vidēji tiek sagatavots par 14 kalendārajām dienām agrāk, skatīt **Kļūda! Nav atrasts atsauces avots..attēlu.**

26.attēls. Iestāžu gada pārskata sagatavošanas kalendāro dienu skaits (ar centralizētu un decentralizētu grāmatvedības uzskaites organizāciju)

Revīzijas laikā, analizējot ministriju grāmatvedības organizācijas un konsolidētā gada pārskata sagatavošanas termiņu korelāciju, ir konstatēts, ka:

- ❖ trīs no četrām ministrijas ar centralizētu grāmatvedības uzskaites organizāciju ir iesniegušas konsolidētos gada pārskatus revidentu pārbaudei līdz 01.04.2021. (skatīt **Kļūda! Nav atrasts atsaucis avots..attēlu**);
- ❖ divas ministrijas ar decentralizēto grāmatvedības uzskaites organizāciju konsolidētā gada pārskata sagatavošanu kavējošie faktori ir konstatēti jau analizējot iestāžu gada pārskata sagatavošanu. Tie ir: trūkumi gada pārskata sagatavošanas plānošanā, neatbilstības inventarizācijas plānošanas un veikšanas procesos, kā arī neatbilstoša resursu un darba organizācija.

27.attēls. Institūciju konsolidētā gada pārskata veidlapu iesniegšanas grafiks revidentu pārbaudēm

Valsts kontroles ieskatā, grāmatvedības uzskaites centralizācija, saīsinātu gada pārskata sagatavošanas procesu, kā arī novērstu šajā revīzijā konstatētos trūkumus tā sagatavošanas procesā. Izmantojot vienotus grāmatvedības kārtības procesus un finanšu pārskatus sagatavojot atbilstoši vienotiem uzskaites pamatprincipiem, būtu sagaidāma grāmatvedības uzskaites kvalitātes paaugstināšanās.

Revīzijas laikā visās 11 ministrijās ir identificētas konsolidētā gada pārskata sagatavošanas procesa efektivizēšanas iespējas, kas saīsinātu tā sagatavošanas laiku, vienlaikus apzinot arī gada pārskata sagatavošanas ilgumu negatīvi ietekmējošus faktorus.

28.attēls. Gada pārskata sagatavošanas ilgumu pozitīvi/negatīvi ietekmējošie faktori

3.4. Administratīvi teritoriālās reformas ietekme uz pārskatu sagatavošanu

2020.gada Saimnieciskā gada pārskata sagatavošanas kontekstā administratīvi teritoriālā reforma ir nekoriģējošs notikums pēc bilances datuma, kas liecina par apstākļiem, kuri radušies pēc bilances datuma, neattiecas uz pārskata gadu, un pārskatā ir skaidrota nekoriģējošā notikuma būtība. Tomēr nākotnē administratīvi teritoriālā reforma (turpmāk – ATR) varētu būtiski ietekmēt Saimnieciskā gada pārskatā uzrādītos finanšu rādītājus – pašvaldībām apvienojoties varētu tikt pieņemti lēmumi, kas varētu radīt aktīvu vērtības samazinājumu, piemēram, attiecībā uz iestāžu darbības turpināšanu, kapitālsabiedrību darbības turpināšanu vai līdzdalības apmēru, ilgtermiņa ieguldījumu izmantošanas veida izmaiņām.

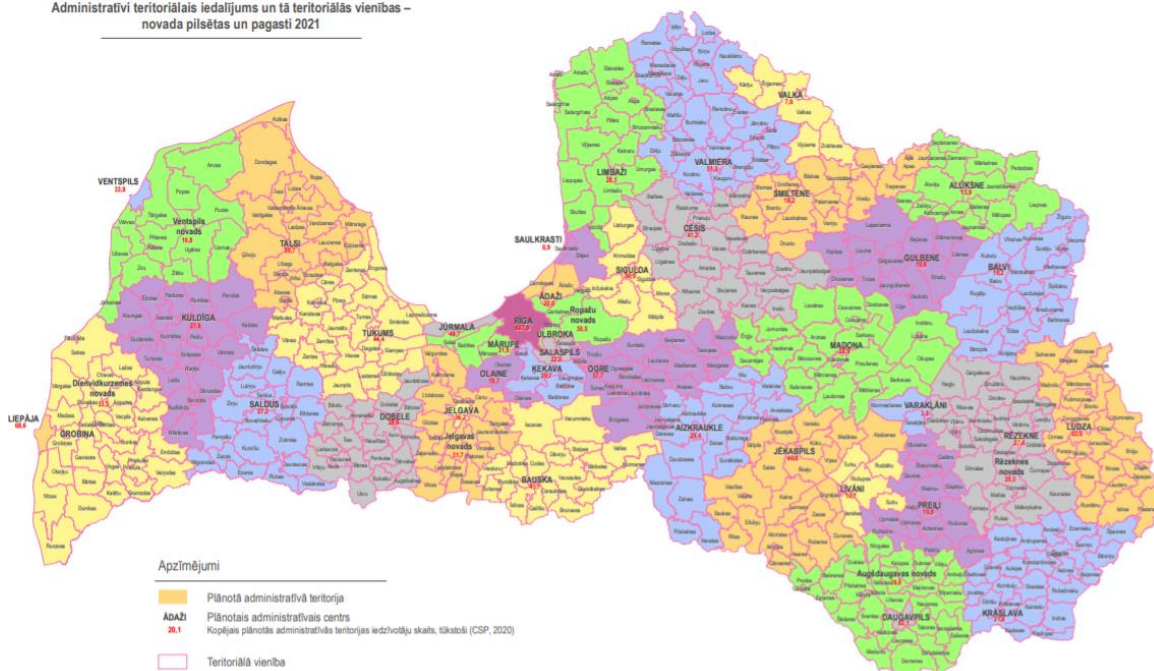
Lai gan revīzijā bija plānots pārbaudīt tikai ATR ietekmi uz 2020.gada Saimnieciskā gada pārskata sagatavošanu, tomēr revīzijas laikā ar ATR saistītajos tiesību aktos⁵³³ un Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas (turpmāk – VARAM) metodiskajos materiālos⁵³⁴ konstatējām vairākas nepilnības, kas varētu ietekmēt pašvaldību darbību, tās nepārtrauktību un citu pārskatu sagatavošanu. Atklājot arvien jaunus un jaunus apstākļus, kas negatīvi varētu ietekmēt ATR norisi, Valsts kontrolei nācās veltīt neplānoti lielāku iesaisti šo apstākļu novēršanai.

Revīzijas laikā, iesaistot plašu atbildīgo institūciju loku un pašvaldības, vairākkārt organizējām sanāksmes, lai atbildīgajām institūcijām skaidrotu konstatētās neatbilstības un aicinātu tās novērst. Pateicoties Valsts kontroles neatlaidībai, tika atrisināti daudzi jautājumi, par kuriem iepriekš, sagatavojot ar ATR saistītos normatīvos aktus un VARAM metodiskos norādījumus par pašvaldībām veicamajām darbībām ATR norises laikā, nebija padomāts.

2020.gada 10.jūnijā Latvijas Republikas Saeima pieņēma likumu esošo 119 administratīvo teritoriju vietā izveidot 42 administratīvās teritorijas⁵³⁵, kurās jaunievēlētajām pašvaldību domēm bija jāsanāk uz pirmo sēdi 2021.gada 1.jūlijā.

Par ATR atbilstību Latvijas Republikas Satversmei⁵³⁶ Satversmes tiesā bija ierosinātas 19 lietas un pieņemti divi lēmumi par atteikšanos ierosināt lietu, kā arī vairākas lietas bija apvienotas⁵³⁷. Atbilstoši Satversmes tiesas spriedumiem⁵³⁸ Saeima pieņēma attiecīgus likuma grozījumus⁵³⁹. Pēc ATR Latvijā izveidotas 43 pašvaldības.

Administratīvi teritoriālais iedalījums un tā teritoriālās vienības – novada pilsētas un pagasti 2021

Teju trīs reizes samazinot kopējo administratīvo teritoriju skaitu, pašvaldībās notika būtiskas pārmaiņas, kas skāra gan pašvaldību administratīvās robežas, gan pašvaldību pārvaldību. Teritoriālās pārmaiņas nav skārušas 15 pašvaldības, tajā skaitā astoņus novadus⁵⁴⁰ un septiņas valstspilsētas⁵⁴¹.

Atbilstoši likumā⁵⁴² noteiktajiem uzdevumiem:

- ❖ Ministru kabinetam bija jāizdod vairāki noteikumi⁵⁴³, tostarp noteikumi, kas noteiktu kārtību un nosacījumus tam, kā notiek pašvaldību institūciju, finanšu, mantas, tiesību un saistību pārdale pēc administratīvo teritoriju robežu grozīšanas vai sadalīšanas⁵⁴⁴;
- ❖ VARAM līdz 30.09.2020. bija jāizstrādā sākuma versiju metodiskajiem materiāliem pašvaldībām – “Metodika 2021.gada apvienoto pašvaldību darbības uzsākšanai”⁵⁴⁵ (turpmāk tekstā – VARAM metodiskie materiāli).

Jau iepriekšējā Saimnieciskā gada pārskata revīzijā, veicot situācijas izpēti par informācijas un komunikācijas tehnoloģiju (turpmāk – IKT) vidi pašvaldībās, konstatējām vairākus riskus ATR kontekstā un norādījām:

Reformas rezultātā apvienosies pašvaldības ar:

- ❖ atšķirīgu IKT pārvaldības modeli (centralizēts, daļēji centralizēts vai decentralizēts);
- ❖ dažādām informācijas sistēmām (turpmāk – IS) un programnodrošinājumu vienas un tās pašas funkcijas izpildei;
- ❖ atšķirīgu IKT resursu izmitināšanas veidu;
- ❖ atšķirīgām IS drošības klasēm;
- ❖ atšķirīgu datortīklu pārvaldīšanas veidu un lietotājtiesību ierobežojumiem.

Pēc reformas jaunajās pašvaldībās vajadzēs pieņemt lēmumus, kā turpmāk nodrošināt IKT pārvaldību pašvaldībās, kādu IKT atbalsta funkcijas sniegšanas veidu izvēlēties un kā to nodrošināt.

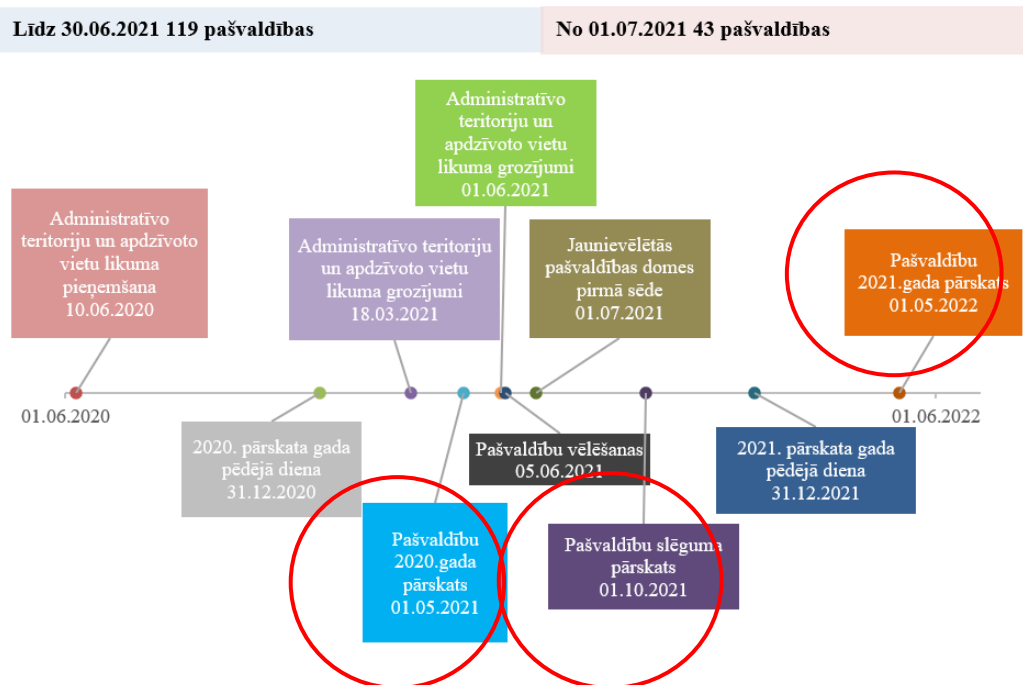
Revīzijā aicinājām pašvaldības, negaidot 01.07.2021., sākt risināt jautājumus, kā jaunizveidotajā pašvaldībā nodrošināt: 1) IKT resursu (IS uzkrāto datu un tehnisko resursu) pārņemšanu; 2) nepieciešamo izmaiņu veikšanu pašvaldības IS, darbam nepieciešamo datu pieejamību un IS darbību; 3) IKT atbalsta funkciju. Vienlaikus informējām VARAM par riskiem saistībā ar ATR⁵⁴⁶.

Lai gan VARAM ir galvenais ATR virzītājs, reformas veiksmīga realizācija ir visas valdības kopējs uzdevums, kas pausts Valdības deklarācijas 223. uzdevumā: *“Līdz 2021. gadam īstenošim vietējo pašvaldību reformu, apvienojot pašvaldības ilgtermiņīgākās un ekonomiski spēcīgākās vienībās, kas spēj nodrošināt likumā minēto pašvaldību autonomo funkciju izpildi salīdzināmā kvalitātē un pieejamībā.”*

26.06.2020. Ministru prezidents izdeva rezolūciju⁵⁴⁷, kurā visiem ministriem tika lūgts, ņemot vērā Valsts prezidenta izsludināto Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likumu, savas kompetences ietvaros apzināt un sniegt priekšlikumus par nepieciešamajām darbībām un reformām un to paredzamo gaitu savā pārziņā esošajās jomās ATR īstenošanai un līdz 01.10.2020. iesniegt tos izskatīšanai Ministru kabinetā.

Atsaucoties uz minēto rezolūciju, VARAM kā ATR virzītājs 29.06.2020. visām ministrijām izsūtīja vēstuli⁵⁴⁸, ar pievienoto VARAM veikto sākotnējo izvērtējumu par tiesību aktiem⁵⁴⁹, kuros nepieciešamas izmaiņas ATR kontekstā un lūgumu sniegt viedokli par to, vai un kādi citi tiesību akti ir grozāmi. Saņemto informāciju VARAM nodeva Saeimas atbildīgajai komisijai, kā arī izmantoja metodisko materiālu sagatavošanai, tomēr par ietekmes uz savu nozari izvērtēšanu un attiecīgo tiesību aktu grozīšanu atbildīga ir katra institūcija patstāvīgi⁵⁵⁰.

ATR ietekmē vairāku pārskatu sagatavošanu:

Šajā revīzijā vērtējam, kā ATR ietekmē 2020.gada Saimnieciskā gada pārskatā atklājamo informāciju, tostarp to, vai nebūtu jāveic uzkrājumi nākotnes saistībām, jāaplēš aktīvu vērtības samazinājumi, kā arī vērtējam gada pārskatā sniegto skaidrojumu pietiekamību.

3.4.1.1. ATR ietekme uz 2020.gada Saimnieciskā gada pārskatu

2020.gada Saimnieciskā gada pārskata sagatavošanas kontekstā ATR ir notikums pēc bilances datuma⁵⁵¹, kas norisinās laika posmā starp bilances datumu (31.12.2020.) un datumu, kad gada pārskatu apstiprina publiskošanai.

Notikums pēc bilances datuma var būt labvēlīgs notikums (piemēram, aktīvu vērtības pieaugums vai saistību summas samazinājums) vai nelabvēlīgs notikums (piemēram, radušās vai paredzamās izmaksas vai zaudējumi, aktīvu vērtības samazinājums vai saistību summas palielināšanās).⁵⁵² Gada pārskatu sagatavotājiem ir jāvērtē, kā šāds notikums ietekmē gada pārskatā atklājamo informāciju, jo tas attiecībā uz gada pārskatu var būt korigējošs vai nekorigējošs notikums:

- ❖ korigējošus notikumus⁵⁵³ pēc bilances datuma gada pārskatā norāda, korigējot posteņos iekļautās summas vai iekļaujot jaunus posteņus;
- ❖ par nekorigējošiem notikumiem⁵⁵⁴ pēc bilances datuma gada pārskatā jānorāda nekorigējoša notikuma būtība un paredzamās finansiālās sekas vai apraksts, kādēļ nebija iespējams aplēst paredzamās finansiālās sekas.⁵⁵⁵

Izvērtējot ar ATR saistītos tiesību aktus⁵⁵⁶, VARAM metodiskajos materiālos⁵⁵⁷ noteikto un VARAM sniegto informāciju saistībā ar ATR norisi, konstatēts, ka ATR 2020.gada Saimnieciskā gada pārskata sagatavošanas kontekstā ir nekorigējošs notikums pēc bilances datuma, jo:

- ❖ ATR norisinājās pēc 2020.gada pārskata beigu datuma, t.i., 2021.gadā, tomēr nākotnē varētu būtiski ietekmēt Saimnieciskā gada pārskatā norādītos finanšu rādītājus, piemēram, aktīvu vērtības samazinājuma veidā;
- ❖ ATR paredzamās finansiālās sekas nebija iespējams aplēst, jo lēmumi, kas varētu ietekmēt gada pārskata finanšu rādītājus, tostarp radīt vērtības samazinājumu, piemēram, attiecībā uz iestāžu darbības turpināšanu, kapitālsabiedrību darbības turpināšanu vai līdzdalības apmēru, ilgtermiņa ieguldījumu izmantošanas veida izmaiņām u.c., tiks pieņemti pēc 01.07.2021.

Apkopojot revīzijā iegūto informāciju, nekonstatējām 2020.gada Saimnieciskā gada pārskatā saistībā ar ATR uzrādāmu finanšu ietekmi uzkrājumu nākotnes saistībām vai aktīvu vērtības samazinājuma veidā.

2020.gada Saimnieciskā gada pārskatā ir sniegta informācija attiecībā uz šo pēcbilances notikumu:

“Valsts Prezidents 2020. gada 19. jūnijā ir izsludinājis Saeimas 2020. gada 10. jūnijā pieņemto Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likumu, kas nosaka būtisku pašvaldību skaita samazināšanu, paredzot šobrīd esošo 119 pašvaldību vietā 42 pašvaldības. Ievērojot Satversmes tiesas 2021. gada 28. maija spriedumu, Saeima 2021. gada 1. jūnijā pieņēma grozījumus Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likumā, izveidojot 43 pašvaldības. Šobrīd esošās republikas pilsētu un novadu pašvaldības turpina pildīt savas funkcijas un uzdevumus normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā līdz 2021. gada pašvaldību vēlēšanās ievēlētās pašvaldības domes pirmajai sēdei, kura tiek sasaukta šajā likumā noteiktajā kārtībā 2021. gada 1. jūlijā, bet Rēzeknes novadā un Varakļānu novadā – 1. oktobrī. Valsts budžeta finansējums pašvaldībām administratīvi teritoriālās reformas īstenošanai gan apvienošanās procesa veikšanai, gan atbalsts jauno novadu attīstībai paredzēts likumā “Par valsts budžetu 2020. gadam” (1,1 milj. euro) un likumā “Par valsts budžetu 2021. gadam” (8,2 milj. euro). Pašvaldību izdevumu apmērs nav precīzi aprēķināms, jo ietekme uz pašvaldību budžetiem būs atkarīga no pašvaldību pieņemtajiem lēmumiem pēc 2021. gada 1. jūlija, kad darbu uzsāks jaunievēlētās pašvaldību domes, jo

pašvaldību darba organizācija saskaņā ar normatīvajiem aktiem ir pašvaldību autonomā kompetencē ietilpstošs jautājums.”

3.4.1.2. ATR ietekme uz pašvaldību darbību un citiem pārskatiem

Lai arī revīzijā nekonstatējām ATR finanšu ietekmi, kas būtu jāuzrāda 2020.gada Saimnieciskā gada pārskatā vai tajā iekļautajos pārskatos, tomēr revīzijas laikā ar ATR saistītajos tiesību aktos⁵⁵⁸ un VARAM metodiskajos materiālos⁵⁵⁹ konstatējām vairākas nepilnības, kas varētu ietekmēt pašvaldību darbību, tās nepārtrauktību un citu pārskatu sagatavošanu.

Izvērtējot ATR regulējošos normatīvos aktus⁵⁶⁰, konstatējām, ka:

- ❖ Ministru kabineta noteikumos⁵⁶¹, kas nosaka kārtību un nosacījumus, tam, kā notiek pašvaldību institūciju, finanšu, mantas, tiesību un saistību pārdale pēc administratīvo teritoriju robežu grozīšanas vai sadalīšanas, 2.pielikumā minētās pašvaldības mantas sastāvā, kuru skar administratīvo teritoriju robežu grozīšana vai sadalīšana, nebija paredzēts iekļaut nemateriālos ieguldījumus. Šādi tika radīts risks, ka attiecībā uz nemateriālajiem ieguldījumiem novada pašvaldībām, kas ir attiecīgajā novadā iekļauto pašvaldību institūciju, finanšu, mantas, tiesību un saistību pārņēmēja⁵⁶², netiks sniegta visa informācija;
- ❖ Ministru kabineta noteikumi⁵⁶³ paredz, ka pašvaldībām piešķirama vienreizēja dotācija, lai līdzfinansētu pēc ATR īstenošanas radušos administratīvos izdevumus (tostarp IKT vides sakārtošanai), un kas jaunizveidotajām pašvaldībām bija pieejama pēc 01.07.2021. Turklāt lēmumu par IKT resursu konsolidāciju (apvienošanu) un tai atbilstošu līdzekļu novirzīšanu jāpieņem jaunizveidotās pašvaldības domei (t.i., pēc 01.07.2021.), kas savukārt neļāva IKT speciālistiem savlaicīgi izplānot IKT konsolidācijas pasākumus, sagatavot priekšlikumus pašvaldības administrācijai un attiecīgi arī uzsākt praktiskās IKT resursu apvienošanas darbības.

Savukārt, izvērtējot VARAM metodiskos materiālus, kuru sagatavošanas mērķis bija sniegt atbalstu pašvaldībām apvienošanās procesā un piedāvāt vadlīnijas par pasākumiem, kas jāveic no jauna izveidotajām pašvaldībām uzreiz pēc darbības uzsākšanas, Valsts kontrolei nebija saprotams, kāds ir pamatojums noteiktajai prasībai īsā laika posmā divas reizes veikt inventarizāciju tā vietā, lai lemtu par inventarizācijas komisiju, kurā tiek iekļauti gan reorganizējamās pašvaldības, gan jaunizveidojamās pašvaldības pārstāvji, novēršot lieku darbību veikšanu reorganizācijas laikā, tāpat konstatējām vairākas nepilnības metodiskajos materiālos par sadaļām, kas attiecās uz citu institūciju pārziņā esošajiem jautājumiem, piemēram, reģistrācija uzņēmumu reģistrā un inventarizācija un nemateriālie ieguldījumi:

- ❖ normatīvajos aktos⁵⁶⁴, kas regulē dažādus procesus bija piemērota atšķirīga terminoloģija pašvaldību statusam pēc ATR – jaunā pašvaldība⁵⁶⁵ un jaunveidojamā novada pašvaldība, reorganizējamā pašvaldība⁵⁶⁶, iegūstošā pašvaldība⁵⁶⁷, atbildīgā pašvaldība⁵⁶⁸;
- ❖ nebija skaidra priekšstata par pašvaldību un to iestāžu pārreģistrāciju Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrā (turpmāk – Uzņēmumu reģistrs), nebija saprotams novadu pašvaldību, kas ir attiecīgajā novadā iekļauto pašvaldību institūciju, finanšu, mantas, tiesību un saistību pārņēmēja⁵⁶⁹ juridiskais statuss – nebija skaidrs, vai tiek veidota jauna pašvaldība, kas būs arī jauna juridiska persona;
- ❖ ATR ietvaros bija noteikts veikt inventarizāciju gan reorganizējamām pašvaldībām, gan jaunizveidojamām pašvaldībām⁵⁷⁰:
 - nebija noteikti termiņi ne slēguma inventarizācijai, ne jaunā novada pašvaldības darbības uzsākšanas inventarizācijai, kā arī nebija noteikti termiņi, kādos jāveic izmaiņas valsts reģistros;

- nebija norādīta informācija, vai un kad pašvaldībām būs pieejami valsts reģistru dati, tostarp Valsts zemes dienesta un Valsts meža dienesta dati, u.c., lai gan atbilstoši tiesību aktā⁵⁷¹ noteiktajam inventarizācijas veikšanai tie ir nepieciešami;
- ❖ nebija norādīta informācija par nemateriālajiem ieguldījumiem un to pārņemšanas kārtību, tostarp nebija informācijas par pašvaldību IKT vides apvienošanas kārtību ATR ietvaros, u.c.

Izvērtējot Valsts kases izstrādāto sākuma versiju vadlīnijām “Vadlīnijas pārskatu sagatavošanai administratīvi teritoriālās reformas ietvaros”⁵⁷² (turpmāk tekstā – Vadlīnijas), kuru mērķis bija sniegt atbalstu pašvaldībām ATR ietvaros un uzlabot gada pārskatu kvalitāti, Valsts kontrole vērsa Valsts kases uzmanību uz nepieciešamajiem papildinājumiem vai paskaidrojumiem.

Lai pārrunātu revīzijā konstatēto, **16.12.2020.** organizējām tikšanos ar VARAM, Finanšu ministrijas un Valsts kases pārstāvjiem. Tikšanās laikā tika panākta vienošanās, ka:

- ❖ Valsts kase izvērtēs un sniegs skaidrojumus par aktīvu vērtēšanas nepieciešamību saistībā ar ATR ietekmi;
- ❖ VARAM:
 - izvērtēs grozījumu nepieciešamību Ministru kabineta noteikumos Nr.671⁵⁷³ iekļaujot nemateriālos ieguldījumus noteikumu 2.pielikumā minētās pašvaldības mantas sastāvā, kuru skar administratīvo teritoriju robežu grozīšana vai sadalīšana;
 - apkopos informāciju par licencēm pašvaldībās un tiks organizēta Valsts kontroles un Valsts kases tikšanās ar VARAM Digitālās transformācijas sektoru;
 - informēs par pašvaldību reģistrācijas jautājumiem (vai jaunajam novadam tiek piešķirts jauns reģistrācijas numurs Uzņēmumu reģistrā, vai tiek saglabāts esošais lielākās pašvaldības reģistrācijas numurs UR) par pašvaldību juridisko statusu (provizoriski 2021.gada sākumā) un informācija būs publiski pieejama;
 - papildinās VARAM metodiskos materiālus⁵⁷⁴, sniedzot skaidrojumus par darbībām ar pašvaldību reģistrācijas numuriem līdz pēc 30.06.2021.;
 - precīzēs VARAM metodiskajos materiālos⁵⁷⁵ noteikto inventarizāciju veikšanas kārtību pēc viedokļu saskaņošanas ar Finanšu ministriju un Valsts kasi;
 - sazināsies ar Valsts zemes dienestu, Valsts meža dienestu un citiem publisko reģistru turētājiem, lai apzinātu valsts reģistru iespējas sniegt ATR ietvaros pašvaldību veicamajām inventarizācijām 30.06.2021. nepieciešamos datus un noskaidrotu ar datu iegūšanu saistītās izmaksas.

29.01.2021. organizējām tikšanos ar VARAM Valsts informācijas un komunikācijas tehnoloģiju attīstības departamenta pārstāvjiem, lai pārrunātu revīzijā konstatētos riskus saistībā ar: 1) risku grāmatvedības uzskaites darbības nepārtrauktības nodrošināšanai saistībā ar pašvaldību IKT infrastruktūras salāgošanu ATR gaitā; 2) iespējamo risku attiecībā uz licenču nodošanu citai juridiskai personai, ņemot vērā Autortiesību likuma nosacījumus, kas varētu radīt šo nemateriālo ieguldījumu vērtības samazinājumu.

Tikšanās laikā VARAM sniedza informāciju, ka darba grupa ir vērtējusi un nesaredz risku attiecībā uz licenču nodošanu citai juridiskai personai, kā arī apņēmas riskus par darbības nepārtrauktības nodrošināšanu saistībā ar pašvaldību grāmatvedības uzskaiti un IKT infrastruktūras salāgošanu pārrunāt ar Latvijas Pašvaldību savienību un Valsts reģionālās attīstības aģentūru (turpmāk – VRAA).

Pēc abās iepriekšminētajās sanāksmēs pārrunātā VARAM **11.03.2021.** precizēja VARAM metodiskos materiālus⁵⁷⁶, tostarp:

- ❖ papildināja ar informāciju par reģistrācijas numura saglabāšanu jaunveidojamām pašvaldībām, kā

arī papildināja ar sadaļām “Izmaiņu veikšana Uzņēmumu reģistrā esošajos pašvaldību profilos” un “Iestāžu un to struktūrvienību reģistrācija Valsts ieņēmumu dienesta Nodokļu maksātāju reģistrā”;

- ❖ sniedza plašāku informāciju par IKT infrastruktūras salāgošanu jaunajās pašvaldībās, pagarinot termiņu līdz 01.06.2021., kādā pašvaldībām ir jāizstrādā plāns IKT reformai, tajā identificējot izveidojamās, saglabājamās un aizstājamās komponentes, pārmaiņu īstenošanai nepieciešamo provizorisko finansējumu, kā arī paredzot valsts IKT koplietošanas risinājumu izmantošanu;
- ❖ papildināja sadaļu “Inventarizācijas veikšanas kārtība” un pievienoja saiti uz Valsts kases tīmekļvietni, kur ir pieejamas Valsts kases sagatavotās vadlīnijas pārskatu sagatavošanai;
- ❖ veica citus precizējumus un papildinājumus:
 - norādīja informāciju par pašvaldību un to izveidoto iestāžu un institūciju nosaukumu izmantošanu un papildināja ar informāciju par paraksttiesīgām personām;
 - papildināja informāciju sadaļā “Darba likuma piemērošana, īstenojot ATR pašvaldībā”;
 - papildināja informāciju par kontu un finanšu līdzekļu pārvaldību Valsts kasē sadaļā “Kontu pārvaldības jautājumi un finanšu līdzekļu pārņemšana”;
 - papildināja sadaļas “Pašvaldību kapitālsabiedrību īpašnieku maiņa” un “Priekšlikumi kapitālsabiedrību darbības uzlabošanai”.

Lai gan revīzijā bija plānots pārbaudīt tikai ATR ietekmi uz 2020.gada Saimnieciskā gada pārskata sagatavošanu, tomēr, atklājot arvien jaunus un jaunus apstākļus, kas negatīvi varētu ietekmēt ATR norisi, Valsts kontrolei nācās veikt neplānoti lielāku iesaisti šo apstākļu novēršanai.

Analizējot VARAM precizētos metodiskos materiālus⁵⁷⁷, konstatējām, ka pastāv neskaidrības par slēguma pārskatu sagatavošanu, par savstarpējo darījumu izslēgšanu, sagatavojot slēguma pārskatus, un par zvērinātu revidentu iesaisti. Lai pārrunātu paveikto pēc iepriekšējām tikšanās reizēm un neskaidrības saistībā ar ATR ietvaros paredzēto slēguma pārskatu sagatavošanu, **15.03.2021.** organizējām tikšanos ar VARAM, Valsts kases, Latvijas Zvērinātu revidentu asociācijas un pašvaldību pārstāvjiem. Tikšanās laikā:

- ❖ VARAM sniedza informāciju, ka:
 - Ministru kabineta noteikumi Nr.671⁵⁷⁸ netiks precizēti, bet VARAM nosūtīs pašvaldībām informatīvu vēstuli, ka Ministru kabineta noteikumos Nr.671⁵⁷⁹ 2.pielikumā minētās pašvaldības mantas sastāvā, kuru skar administratīvo teritoriju robežu grozīšana vai sadalīšana, ir jāuzrāda arī informācija par nemateriālajiem ieguldījumiem;
 - ir precizēta VARAM metodisko materiālu sadaļa par inventarizācijām, paredzot, ka pašvaldības var veidot kopīgas komisijas;
 - ir panākta vienošanās ar Valsts zemes dienestu un citiem reģistriem (piemēram, Latvijas Valsts ceļi) par datu sniegšanu (tostarp par datu struktūru) slēguma pārskatu inventarizāciju vajadzībām – dati tiks bez maksas sagatavoti 30.06.2021. atbilstoši VARAM iesniegtajam pašvaldību sarakstam.
- ❖ Valsts kase sniedza informāciju, ka, ņemot vērā darbības turpināšanas principu, attiecībā uz 2020.gada pārskatiem: 1) nav nepieciešams veidot uzkrājumus saistībām (uzkrājumi pašvaldību bijušajiem priekšsēdētājiem), 2) nav nepieciešamas noteikt līdzdalības kapitālsabiedrību kapitālā vērtības samazināšanos.

Tikšanās laikā tika konstatēts, ka:

- ❖ jāveic precizējumi VARAM metodiskajos materiālos norādītajā informācijā, atbildīgajām institūcijām sagatavojot materiālus par ATR gaitā veiktās inventarizācijas dokumentiem, lai

iztrūkumu gadījumā varētu vērsties pret atbildīgajām personām;

- ❖ nav skaidru norāžu, vai pašvaldībām, ATR ietvaros sagatavojot slēguma pārskatu, ir jāveic iestāžu savstarpējo darījumu izslēgšana, nav skaidras informācijas par zvērinātu revidentu piesaistīšanu slēguma pārskata revīzijai;
- ❖ joprojām tika identificēti riski attiecībā uz pašvaldību darbības nepārtrauktību saistībā ar IKT, jo pašvaldībām piešķiramā vienreizējā dotācija⁵⁸⁰, lai līdzfinansētu pēc ATR īstenošanas radušos administratīvos izdevumus (tostarp IKT vides sakārtošanai), ir pieejama jaunizveidotajām pašvaldībām pēc 01.07.2021. VARAM informēja, ka tiek gatavota informatīva vēstule pašvaldībām, ka šādus izdevumus varēs attiecināt arī uz iepriekšējā perioda izdevumiem saistībā ar IKT izdevumiem saistībā ar ATR.

Tikšanās laikā tika panākta vienošanās, ka Valsts kase papildinās Vadlīnijas par savstarpējo darījumu izslēgšanu, sagatavojot slēguma pārskatus ATR ietvaros.

Tā kā VARAM metodiskie materiāli tika būtiski precizēti, par precizējumiem metodiskajos materiālos VARAM **18.03.2021.** organizēja tiešsaistes semināru pašvaldībām, kurā piedalījās VID un Uzņēmumu reģistra pārstāvji. Semināra laikā konstatējām, ka:

- ❖ pašvaldībām joprojām ir neskaidrības saistībā ar: 1) pašvaldību un to iestāžu pārreģistrāciju Uzņēmumu reģistrā; 2) neizmantoto atvaļinājumu aprēķiniem un to nepieciešamību tiem pašvaldību darbiniekiem, kuri pēc reformas tiks pārņemti no pievienojamām/reorganizējamām pašvaldībām;
- ❖ VID sniedza skaidrojumus, ka reorganizējamai pašvaldībai, kura tiek izslēgta no VID PVN maksātāju reģistra, 30 dienu laikā pēc iestādes izslēgšanas⁵⁸¹ jāveic iepriekšējos periodos atskaitītā PVN priekšnodokļa samaksa valsts budžetā, to aprēķinot no izslēgšanas dienā grāmatvedības uzskaitē esošo krājumu un avansa maksājumu vērtības, pamatlīdzekļu bilances vērtības, pamatlīdzekļu izveidošanas un nepabeigtās celtniecības objektu izmaksām izslēgšanas dienā.

Valsts kontroles ieskatā, VID prasība reorganizējamām pašvaldībām, kuras tiek izslēgtas no VID PVN maksātāju reģistra, samaksāt valsts budžetā iepriekš atskaitīto PVN priekšnodokli, bija nepamatota, jo ATR rezultātā jaunizveidotās pašvaldības ir reorganizējamo pašvaldību tiesību un saistību pārņēmējas. Turklāt šāda prasība radītu milzīgu finansiālo ietekmi uz pašvaldību budžetiem.

15.03.2021. tikšanās laikā radās jautājums par pašvaldību slēguma pārskatu revīzijām un savstarpējo darījumu izslēgšanu, kā arī VARAM rīkotajā 18.03.2021. seminārā konstatējām: 1) neskaidrības saistībā ar pašvaldību iestāžu pārreģistrāciju Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrā un juridisko statusu, kā arī 2) nepamatotu prasību reorganizētajām pašvaldībām, kas tiek izslēgtas no PVN maksātāju reģistra, veikt iepriekš atskaitītā PVN priekšnodokļa samaksu valsts budžetā, **24.03.2021.** organizējam tikšanos ar VARAM un Valsts kasi, lai pārrunātu šos jautājumus.

Tikšanās laikā:

- ❖ Valsts kase sniedza informāciju, ka papildināta Vadlīniju sadaļa “Slēguma pārskats 2021”, norādot, ka, sagatavojot slēguma pārskatu, reorganizācijas komisija lemj par zvērinātu revidentu piesaistīšanu slēguma pārskata revīzijai, lai iegūstošai pašvaldībai būtu pārliecība, ka slēguma pārskatos uzrādītā informācija sniedz patiesu un skaidru priekšstatu par apvienojamo pašvaldību darbības finanšu rezultātiem un naudas plūsmu periodā, kas noslēdzas 30.06.2021.;
- ❖ VARAM informēja, ka turpina strādāt pie norādījumu sagatavošanas VARAM metodiskajos materiālos par materiālo vērtību jeb aktīvu nodošanu iegūstošajai pašvaldībai un darbinieku atbildību zaudējumu piedziņas Uzņēmumu reģistrā, jo nav vienotas pieejas, piemēram, Uzņēmumu reģistrā Grobiņas novada pašvaldība ir reģistrēta divas reizes – kā “Grobiņas novada dome” un

“Grobiņas novada Dome”, turklāt Dome ir pašvaldības lēmējorgāns, nevis juridiska persona. VARAM apņēmas papildināt metodiskos materiālus, papildinot sadaļas par pašvaldību un to iestāžu nosaukumiem, nosaukumu veidošanas ieteikumiem, kā arī reģistrēšanu Uzņēmumu reģistrā.

Valsts kontrole jau 2019.gadā revīzijā “Par Latvijas Republikas 2018.gada pārskatu par valsts budžeta izpildi un par pašvaldību budžetiem” identificēja problēmu saistībā ar pašvaldību struktūru – atšķirīgu informāciju par pašvaldību izveidoto iestāžu skaitu un struktūru pašvaldību nolikumos, Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrā, Valsts kases *ePārskatu* sistēmā pieejamajos pašvaldības iestāžu gada pārskatos un tiem pievienotajos vadības ziņojumos. Revīzijā Valsts kontrole sniedza VARAM ieteikumu:

“Lai sekmētu pašvaldības administratīvo resursu efektīvāku un ekonomiskāku izmantošanu, VARAM sniegt informatīvu palīdzību pašvaldībām to izveidotās struktūras, tajā skaitā aģentūru darbības turpināšanas, lietderības un efektivitātes izvērtēšanā administratīvi teritoriālās reformas kontekstā.”

VARAM apņēmas ieteikumu ieviest līdz 01.06.2021., tomēr līdz šim veiktās VARAM darbības nav pietiekamas, lai ieteikumu atzītu par ieviestu.

Valsts kontrole vērsa VARAM uzmanību arī uz to, ka pašvaldībām nav saprotama rīcība saistībā ar neizmantoto atvaļinājumu kompensācijas aprēķina nepieciešamību tiem pašvaldību darbiniekiem, kuri reformas rezultātā tiks pārņemti no pievienojamām/reorganizējamām pašvaldībām. VARAM, atbilstoši kompetencei uzrunāja atbildīgās institūcijas, lai varētu papildināt metodiskos materiālus par neizmantotajiem atvaļinājumiem un kompensācijām par neizmantoto atvaļinājumu.

Tā kā VARAM informēja, ka pastāv grūtības panākt vienošanos starp Finanšu ministriju un VID par prasības atcelšanu reorganizējamām pašvaldībām, kuras tiek izslēgtas no VID PVN maksātāju reģistra, samaksāt valsts budžetā iepriekš atskaitīto PVN priekšnodokli, lai rastu situācijas risinājumu, **13.04.2021.** VARAM organizēja tikšanos ar Valsts kontroles, Finanšu ministrijas, Valsts ieņēmumu dienesta un Valsts kases pārstāvjiem. Tikšanās laikā izvērsās plaša diskusija starp visiem tikšanās dalībniekiem, pēc Valsts kontroles skaidrojumiem par to, ka šāda prasība nav pamatota, Finanšu ministrijas un Valsts ieņēmumu dienesta pārstāvji piekrita, ka pašvaldībām radīsies nesamērīgs slogs un vienojās rast risinājumu.

Pēc Valsts kontroles ierosinājumiem un atbildīgo institūciju sagatavotajiem materiāliem VARAM **14.05.2021.** papildināja metodiskos materiālus⁵⁸²:

- ❖ veica papildinājumus par neizmantoto atvaļinājumu kompensācijām;
- ❖ precizēja un papildināja sadaļu “Reģistrācija un izmaiņu veikšana Publisko personu un iestāžu sarakstā un nodokļu maksātāja reģistrācijas numura piešķiršana” nosakot, ka ATR ietvaros pašvaldībām apvienojoties, tiek izveidota jauna atvasināta publiska persona – pašvaldība, kas pārņem apvienojamo pašvaldību mantu un saistības. Tāpat tika rasta iespēja saglabāt jaunizveidotajai pašvaldībai tās pašvaldības reģistrācijas numuru, kurā bija lielākais iedzīvotāju skaits atbilstoši aktuālajiem Iedzīvotāju reģistra datiem 01.01.2021.
- ❖ veica papildinājumus sadaļā “Inventarizācijas veikšanas kārtība”.

Par precizējumiem metodiskajos materiālos VARAM **18.05.2021.** organizēja tiešsaistes semināru. Seminārā piedalījās arī Tieslietu ministrijas, Uzņēmumu reģistra, VID un Valsts darba inspekcijas pārstāvji. VARAM, ņemot vērā pašvaldību saņemtos jautājumus, sadarbībā ar atbildīgajām iestādēm sagatavoja papildinājumus metodiskajos materiālos, tajā skaitā par pašvaldību darbību pēc 01.07.2021., aprakstot gan konkrētu pašvaldības institūciju darbības nepārtrauktības nodrošināšanas

pamatprasības (piemēram, pašvaldības komisiju, arī iepirkuma komisijas, dzimtsarakstu nodaļas, bāriņtiesas) un institūciju izveides nosacījumus (piemēram, iekšējā audīta), gan atsevišķus darba tiesisko attiecību aspektus (atvaļinājumi un papildatvaļinājumi) un Uzņēmumu reģistrā un Valsts ieņēmumu dienestā risināmos jautājumus, kā arī e-adreses darbību pārejas periodā, dokumentu nodošanu arhīvā u. c.

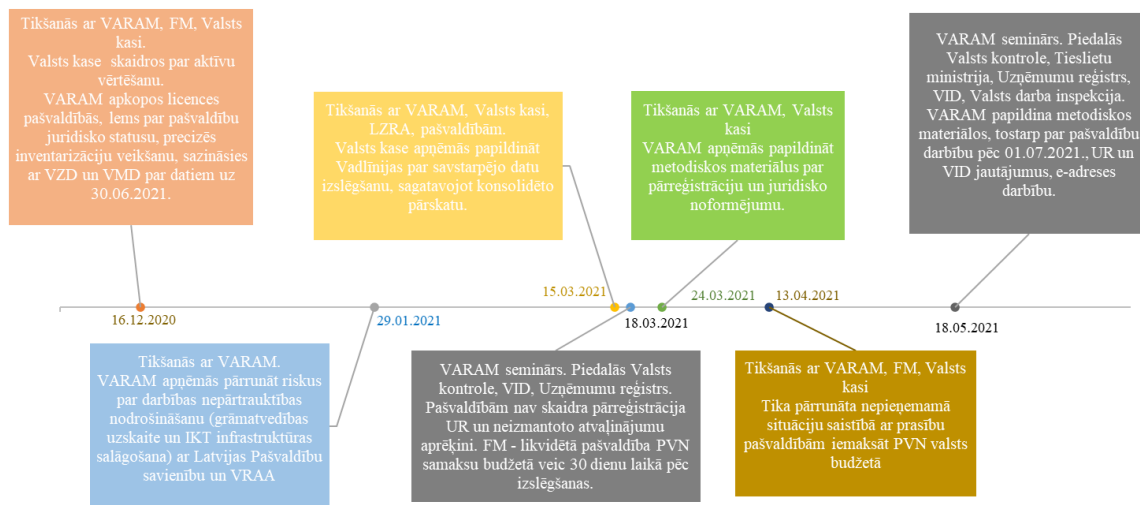
VARAM pēc iepriekšminētajās sanāksmēs pārrunātā **30.06.2021.** precizēja VARAM metodiskos materiālus⁵⁸³ saistībā ar ATR norisi, tostarp precizēja:

- ❖ nosacījumus par pašvaldību tiesībām paturēt tās pastāvīgi glabājamās dokumentu lietas, kuras nepieciešamas darbam, iesniedzot iesniegumu zonālajam valsts arhīvam;
- ❖ precizēja normas par PVN priekšnodokli, paskaidrojot, ka jaunā novada pašvaldība pārņem visu iepriekš pastāvošo atvasināto publisko personu (pašvaldību) tiesības un saistības savā grāmatvedības uzskaitē, t.sk. attiecībā uz PVN, tāpēc turpina veikt visu uzsākto PVN priekšnodokļa uzskaiti, koriģēšanu un maksājumus atbilstoši normatīvajiem aktiem, nodrošinot informācijas izsekojamību;
- ❖ skaidrojumus par pašvaldību darbības nepārtrauktību saistībā ar IKT, paskaidrojot, ka jaunizveidoto pašvaldību uz laiku glabājamo datu un dokumentu glabāšanai var izmantot iepriekšējo pašvaldību informācijas sistēmas. Jaunizveidotā pašvaldība pieņem lēmumu par dokumentu un datu migrāciju uz jaunu sistēmu vai arī iepriekšējās sistēmas lietošanu, izmantojot lietderības apsvērumus;
- ❖ norēķinu kontu pārvaldības jautājumus, papildinot tos ar Valsts kases sniegto informāciju;
- ❖ inventarizācijas veikšanas kārtību, precizējot pašvaldības mantas un saistību nodošanas procedūru jaunizveidotajam novadam no 30.jūnija un norādot, ka ir nepieciešams operatīvais inventarizācijas ziņojums un pēc 31.jūlija tas jāprecizē, pievienojot papildu pielikumus, un nosakot, ka pieņemšanas un nodošanas aktā norādītajai informācijai jāskan ar slēguma pārskatā norādīto informāciju;
- ❖ pielikumu “Valsts ieņēmumu dienesta sniegtās atbildes uz pašvaldību jautājumiem”.

Arī Valsts kase vairākkārt precizēja Vadlīnijas. 2021.gada **jūlijā** Vadlīnijās bija veikti četri grozījumi, tostarp:

- ❖ precizēta sadaļa “Slēguma pārskats 2021” (precizēts apraksts par slēguma pārskatu revīzijām);
- ❖ Vadlīniju 1.tabulā “Grāmatvedības uzskaitē veicamo darbību kopsavilkums, ņemot vērā reorganizācijas veidu” precizēts apraksts par reorganizējamās pašvaldības slēguma pārskata sagatavošanu sadaļā “Vispārīgi jautājumi”;
- ❖ precizēts apraksts par iegūstošās pašvaldības (kurai līdz 01.07.2021. bija centralizētā grāmatvedība) lietotāju tiesībām sadaļā “ePārskatu lietošanas tiesības no 01.07.2021.”;
- ❖ sadaļa “Mēneša, ceturkšņa, citu nozaru pārskati” papildināta ar aprakstu par savstarpējiem darījumiem pirms un pēc 01.07.2021.;
- ❖ sadaļa “Gada pārskats 2021” papildināta ar aprakstu par savstarpējiem darījumiem pirms un pēc 01.07.2021. u.c.

Revīzijā, vairākkārt organizējot tikšanās, skatīt **Kļūda! Nav atrasts atsauces avots.attēlu**, tika novērstas būtiskas nepilnības, kas varēja ietekmēt ATR norisi.

29.attēls. Valsts kontroles iesaiste nepilnību novēršanā, kas saistīta ar ATR

ATR reformas norisi turpināsim vērtēt nākamajās Valsts kontroles revīzijās.

4. daļa. Atbilstības jautājumu izvērtējums

4.1. Pašvaldību rīcība, veicot inventarizācijas

Inventarizācija ir viens no posmiem gada pārskata sagatavošanas procesā. Lai gan pamata prasības inventarizācijas veikšanas procesam ir noteiktas normatīvajos aktos⁵⁸⁴, tomēr normatīvie akti nereglamentē inventarizācijas organizācijas procesus pašvaldībās. Šie jautājumi pašvaldībām ir jāreglamentē, izdodot iekšējos tiesību aktus.

Lai gan pašvaldību iekšējie tiesību akti, kas nosaka pārskata gada slēguma inventarizācijas norises kārtību, lielākoties ir sagatavoti atbilstoši normatīvo aktu⁵⁸⁵ prasībām, tomēr ne vienmēr tie satur informāciju par kārtību, kas ietekmē inventarizācijas organizācijas procesu un veicina inventarizācijas mērķa sasniegšanu, piemēram, konkrētas piemērojamās inventarizācijas metodes, inventarizācijas vajadzībām nepieciešamās informācijas pieprasīšanas kārtību, termiņus, atbildīgos, attiecīgo jomu speciālistu iesaistīšanu inventarizācijā.

Revīzijā secinājām, ka pašvaldību rīcība, organizējot pārskata gada slēguma inventarizācijas procesu, lielākajā daļā pašvaldību nodrošina inventarizācijas norisi atbilstoši normatīvo aktu prasībām⁵⁸⁶.

Tomēr vēršam uzmanību, ka daļai pašvaldību inventarizācijas process nav pietiekoši pārvaldīts un kontrolēts: 1) 32 jeb 28,3% no 113 pašvaldībām ir trūkumi inventarizācijas procesa sagatavošanās posmā; 2) piecās jeb 4,4% no 113 pašvaldībām ir trūkumi inventarizācijas rezultātu dokumentēšanā; 3) 16 jeb 14,2% no 113 pašvaldībām ir trūkumi inventarizācijas rezultātu izvērtēšanā. Lai gan inventarizācijas mērķis ir uzņēmuma mantas faktiskā stāvokļa un uzņēmuma saistību pārbaude konkrētā datumā un grāmatvedības datu saskaņošana ar inventarizācijas rezultātiem, daļai pašvaldību pieeja inventarizācijas rezultātu izvērtēšanai ir formāla. Pamatojoties uz inventarizācijas kopsavilkumiem, šo pašvaldību vadība atbildīgajām personām nav sniegusi norādījumus par turpmāko rīcību neatbilstību novēršanai vai pašvaldībās ir noteikti ilgstoši neatbilstību novēršanas termiņi, tāpēc inventarizācijas rezultāti netiek saskaņoti ar grāmatvedības datiem un gada pārskatā netiek uzrādīti.

Trūkumi gada slēguma inventarizācijas procesa organizācijā tieši ietekmē Saimnieciskā gada pārskatā uzrādītās informācijas kvalitāti. Par to Saimnieciskā gada pārskatā iekļauto

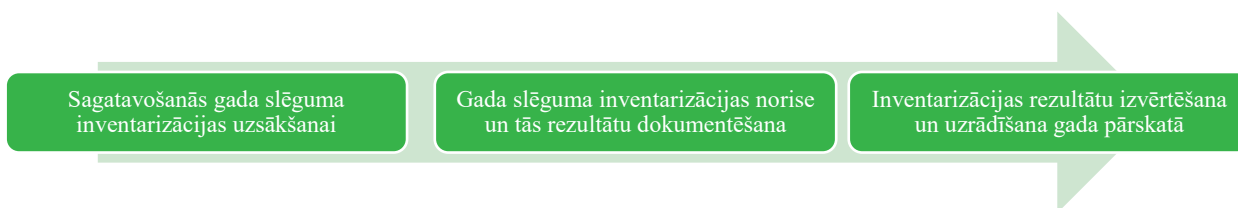
pašvaldību pārskatiem, kurās bija identificēti trūkumi gada pārskata slēguma inventarizācijā, zvērīnāti revidenti arī 2020. gadā ir snieguši atzinumus ar iebildēm vai apstākļu akcentējumu.

Valsts kontrole, veicot Saimnieciskā gada pārskata revīziju, katru gadu pašvaldībās gada slēguma inventarizāciju veikšanā konstatē būtiskas nepilnības, kas ietekmē pašvaldību gada pārskatos uzrādīto datus un Saimnieciskā gada pārskatā uzrādītās informācijas kvalitāti.

Pašvaldību grāmatvedības uzskaites datu sakārtošana ir īpaši svarīga administratīvi teritoriālās reformas kontekstā. Savukārt inventarizācijas mērķis ir uzņēmuma mantas faktiskā stāvokļa un uzņēmuma saistību pārbaude konkrētā datumā un grāmatvedības datu saskaņošana ar inventarizācijas rezultātiem.

Lai noskaidrotu iemeslus nepilnībām inventarizāciju veikšanā pašvaldībās, šajā revīzijā sadarbībā ar zvērīnātiem revidentiem 113 pašvaldībās⁵⁸⁷ vērtējām⁵⁸⁸, kā pašvaldības organizē inventarizācijas procesu, proti, vai pašvaldību rīcība, organizējot pārskata gada slēguma inventarizācijas procesu, nodrošina inventarizācijas norisi atbilstoši normatīvo aktu prasībām⁵⁸⁹. Revīzijā nevērtējam pašvaldību gada pārskata slēguma inventarizācijas sarakstos un kopsavilkumos uzrādīto datu atbilstību un pilnīgumu.

Kā jau jebkurā procesā, arī gada slēguma inventarizācijas sekmīgai norisei ir secīgi norises posmi.

Sagatavošanās posms

Pārdomāta sagatavošanās gada pārskata slēguma inventarizācijai ir būtisks priekšnosacījums sekmīgai inventarizācijas procesa turpmākai norisei.

Pamatprasības inventarizācijas veikšanai ir noteiktas normatīvajos aktos⁵⁹⁰, tomēr normatīvie akti nenosaka inventarizācijas organizācijas procesus, piemēram, konkrētas piemērojamās inventarizācijas metodes, inventarizācijas vajadzībām nepieciešamās informācijas pieprasīšanas kārtību, termiņus, atbildīgos. Šie jautājumi pašvaldībām ir jāreglamentē, izdodot iekšējos tiesību aktus.

Lai inventarizācijā iesaistītajām personām būtu skaidri inventarizācijas laikā veicamie uzdevumi, pienākumi un atbildība, pašvaldībai jāizstrādā kvalitatīva un detalizēta inventarizācijas instrukcija, kurā jāiekļauj ne tikai normatīvajā aktā⁵⁹¹ noteiktās prasības, bet arī citi nosacījumi, kas veicina inventarizācijas mērķa sasniegšanu, piemēram: nepieciešamo ārējo reģistru datu pieprasīšanas un saņemšanas kārtība, attiecīgo jomu speciālistu iesaistīšana bilances posteņu inventarizācijā, kuru pārbaudei nepieciešamas specifiskas zināšanas.

Revīzijā analizējot saņemto informāciju par pašvaldību darbībām inventarizācijas sagatavošanās posmā, konstatēts, ka 32 pašvaldībās jeb 28,3% no 113 pašvaldībām ir trūkumi inventarizācijas procesa sagatavošanās posmā:

Konstatētās neatbilstības/nepilnības	Pašvaldību skaits
pašvaldības iekšējā tiesību aktā (nolikumā/instrukcijā un/vai rīkojumā), kas nosaka pārskata gada slēguma inventarizācijas norises kārtību, nav noteikta ⁵⁹² :	
❖ attiecīgo jomu speciālistu iesaistīšanas kārtība ⁵⁹³ ;	19 ⁵⁹⁶
❖ inventarizācijas veikšanai nepieciešamo ārējo reģistru datu pieprasīšanas un saņemšanas kārtība ⁵⁹⁴ ;	17 ⁵⁹⁷
❖ inventarizācijā iesaistīto personu uzdevumi, pienākumi un atbildība ⁵⁹⁵ ;	2 ⁵⁹⁸
❖ inventarizācijas uzsākšanas termiņi.	1 ⁵⁹⁹
līdz inventarizāciju uzsākšanai inventarizācijas komisiju personālsastāvs nav iepazīstināts ar inventarizācijas veikšanas kārtību, pienākumu sadali, izpildes termiņiem un noteikto atbildību ⁶⁰⁰	2 ⁶⁰¹
inventarizācijas komisija mutiski iepazīstināta ar inventarizācijas gaitu, pienākumu sadali, izpildes termiņiem un noteikto atbildību (apliecinošu dokumentu nav)	2 ⁶⁰²

Nepilnības inventarizācijas procesa sagatavošanas posmā var negatīvi ietekmēt inventarizācijas procesu norisi, kas savukārt tiešā veidā ietekmē inventarizācijas rezultātu.

Gada slēguma inventarizācijas norise un tās rezultātu dokumentēšana

Prasības gada slēguma inventarizācijas norisei un tās dokumentēšanai detalizēti ir noteiktas normatīvajā aktā⁶⁰³. Gada slēguma inventarizāciju veikšanas laiks ir no 01.10.2020. līdz 31.01.2021.⁶⁰⁴, 2020.gada pārskata inventarizācijas veikšanu ietekmēja arī Covid-19 pandēmijas izraisītie ierobežojumi – 06.11.2020.⁶⁰⁵ valstī atkārtoti tika izsludināta ārkārtējā situācija, kas turpinājās līdz pat 07.04.2021. Tāpēc pašvaldībām bija jāpārskata iedibinātie inventarizācijas veikšanas procesi, tos pielāgojot esošajai situācijai, piemēram:

- ❖ instruktāžas sapulces klātienē organizēja tikai inventarizācijas komisiju priekšsēdētājiem;
- ❖ inventarizācijas personālsastāva iepazīstināšana ar iekšējiem tiesību aktiem, kas nosaka inventarizācijas veikšanas kārtību, pienākumus un izpildes termiņus, tika organizēta, izmantojot elektronisko dokumentu sistēmu vai nosūtot informāciju darbiniekiem uz e-pasta adresēm;
- ❖ arī pats inventarizācijas process norisinājās attālināti, izmantojot tiešsaistes platformas.

Arī daļa zvērīnātu revidentu Covid-19 pandēmijas izraisīto ierobežojumu dēļ nevarēja novērot 2020.gada pārskata inventarizācijas procesu pašvaldībās.

Lai nodrošinātu gada slēguma inventarizācijas norises un to rezultātu dokumentēšanu, pēc attiecīgo objektu inventarizācijas pabeigšanas un saskaņā ar iekšējos tiesību aktos noteiktajiem termiņiem inventarizācijas komisija sagatavo inventarizācijas sarakstus atbilstoši normatīvā akta⁶⁰⁶ prasībām un iesniedz tos izskatīšanai vadībai. Savukārt pašvaldības vadībai (vai citai pilnvarotai personai) jāgūst pārlicība, ka: 1) inventarizācijas saraksti iesniegti par visiem inventarizējamiem objektiem, 2) inventarizācijas akti ir noformēti atbilstoši noteiktajai kārtībai un tajos veikti aprēķini ir pareizi, 3) paskaidrojumi par konstatētām atšķirībām un sniegti priekšlikumi to novēršanai ir pamatoti. Tādējādi savlaicīgi tiks nodrošināta veikto inventarizāciju nepilnību vai kļūdu atklāšana.

Revīzijā konstatējām, ka piecās jeb 4,4% no 113 pašvaldībām ir trūkumi inventarizācijas rezultātu dokumentēšanā, jo:

Konstatētās neatbilstības	Pašvaldību skaits	Pašvaldību skaits (neatbilstības konstatētas tikai atsevišķās iestādēs)
pēc attiecīgo objektu inventarizācijas pabeigšanas inventarizācijas komisija nesagatavoja un/vai pašvaldības vadībai neiesniedza (vai tikai daļēji iesniedza) inventarizācijas sarakstus saskaņā ar iekšējos tiesību aktos noteiktajiem termiņiem ⁶⁰⁷ ;	1 ⁶⁰⁸	1 ⁶⁰⁹
pašvaldības vadība (vai cita pilnvarota persona) nav izskatījusi iesniegtos inventarizācijas sarakstus un/vai nav pārbaudījusi (vai tikai daļēji pārbaudījusi) to atbilstību tiesību akta prasībām ⁶¹⁰ vai arī netika iegūts dokumentāls apliecinājums, ka pašvaldības vadība inventarizācijas sarakstus ir izskatījusi.	2 ⁶¹¹	2 ⁶¹²

Inventarizācijas sarakstu neizskatīšana atbilstoši normatīvā akta⁶¹³ prasībām palielina risku, ka inventarizācija nav veikta visos inventarizējamajos objektos vai inventarizācijas sarakstos pieļautas būtiskas kļūdas gan uzrādītajā informācijā, gan veiktajos aprēķinos.

Neievērojot iekšējos tiesību aktos noteiktos termiņus gada slēguma inventarizācijas norisei un tās rezultātu dokumentēšanai, tiek samazināts paredzētais laiks inventarizācijas rezultātu izvērtēšanai un neatbilstību novēršanai. Savukārt nepaspējot izvērtēt inventarizācijas rezultātus un veikt nepieciešamās korekcijas grāmatvedības datus, tieši tiek ietekmēta pašvaldību gada pārskatu kvalitāte.

Inventarizācijas rezultātu izvērtēšana un uzrādīšana gada pārskatā

Lai nepieļautu situāciju, ka katru gadu inventarizācijā tiek konstatētas tās pašas kļūdas pašvaldību aktīvu un pasīvu uzskaitē, inventarizācijas noslēguma posmā svarīga loma ir vadības norādījumiem par turpmāko rīcību saistībā ar inventarizācijā konstatētajām neatbilstībām, tajā skaitā inventarizācijā konstatēto grāmatvedības uzskaites un inventarizācijas sarakstu datu starpību precizēšanai grāmatvedības reģistros un uzrādīšanai pašvaldību finanšu pārskatos.

Revīzijā konstatējām, ka 16 jeb 14,2% no 113 pašvaldībām ir trūkumi inventarizācijas rezultātu izvērtēšanā, jo:

Konstatētās neatbilstības	Pašvaldību skaits	Pašvaldību skaits (neatbilstības konstatētas tikai atsevišķās iestādēs)
pēc inventarizācijas pabeigšanas atbildīgās personas nav sagatavojušas salīdzināšanas sarakstus un/vai nav iesniegušas pašvaldības vadībai kopsavilkumus par inventarizācijā konstatētām datu atšķirībām, attiecīgajiem skaidrojumiem un priekšlikumiem ⁶¹⁴ vai kopsavilkumi sagatavoti tikai par daļu no neatbilstībām	1 ⁶¹⁵	1 ⁶¹⁶
pašvaldības vadība pamatojoties uz inventarizācijas kopsavilkumiem nav devusi atbildīgām personām norādījumus ⁶¹⁷ turpmākai rīcībai vai norādījumi noteikti tikai daļai no konstatēto datu atšķirībām	5 ⁶¹⁸	
ir apstiprināti inventarizācijas rezultāti, bet nav izdoti vadības norādījumi vai rīkojumi par turpmāk veicamajām darbībām	7 ⁶¹⁹	

Konstatētās neatbilstības	Pašvaldību skaits	Pašvaldību skaits (neatbilstības konstatētas tikai atsevišķās iestādēs)
atbildīgās personas inventarizācijā konstatētās datu atšķirības ⁶²⁰ :		
❖ iegrāmatojušas bez vadības norādījumiem	3 ⁶²¹	
❖ nav uzrādījušas 2020.gada finanšu pārskatā (tajā skaitā nesakrītību novēršanas termiņi noteikti pēc gada pārskata iesniegšanas datuma)	6 ⁶²²	

Neizvērtējot inventarizācijas laikā pašvaldībās konstatētās atšķirības no grāmatvedības uzskaites datiem, neatbilstības netiek novērstas un līdzīgas kļūdas tiks konstatētas arī nākamā gada slēguma inventarizācijā.

Arī 2020.gadā konstatēts, ka trūkumi gada slēguma inventarizācijas procesa organizācijā tieši ietekmē Saimnieciskā gada pārskatā uzrādītās informācijas kvalitāti. Trūkumi gada slēguma inventarizācijas procesa organizācijā tieši ietekmē Saimnieciskā gada pārskatā uzrādītās informācijas kvalitāti. Par to Saimnieciskā gada pārskatā iekļauto pašvaldību pārskatiem, kurās bija identificēti trūkumi gada pārskata slēguma inventarizācijā, zvērināti revidenti arī 2020.gadā ir snieguši atzinumus ar iebildēm vai apstākļu akcentējumu.

Saimnieciskā gada pārskata revīzijās vairākkārt esam snieguši ieteikumus Valsts kasei sniegt metodoloģisku atbalstu pašvaldībām, lai skaidrotu inventarizācijas veikšanas kārtību. Tomēr tā kā konstatētās nepilnības joprojām ietekmē Saimnieciskā gada pārskata datus, būtu nepieciešams skaidrot inventarizācijas kā viena no gada pārskata sagatavošanas posma sasaisti ar gada pārskata sagatavošanas procesu.

Ieteikums

Lai novērstu trūkumus inventarizācijas procesā un to ietekmi uz Saimnieciskā gada pārskata uzrādītās informācijas kvalitāti, aicinām Valsts kasi sniegt pašvaldībām metodoloģisko atbalstu par inventarizāciju kā viena no gada pārskata sagatavošanas posmiem un tās ietekmi uz gada pārskatā uzrādītajiem datiem.

5. daļa. Iepriekšējā revīzijā sniegtā ieteikuma par attīstības izdevumiem ieviešanas progress

5.1. Attīstības izdevumi

2020.gada finanšu revīziju rezultāti liecina, ka situācija attīstības izdevumu izlietojumā atbilstoši mērķim ir uzlabojusies, jo atšķirībā no 2018.gada, kad lielākā daļa atzinumu bija negatīvi vai ar iebildi, šogad visos deviņos vērtētajos gadījumos Valsts kontrole sniedza pozitīvus atzinumus un nekonstatēja, ka prioritārajam pasākumam piešķirtais finansējums būtu izmantots citiem mērķiem. Tomēr atzinumos akcentētajos apstākļos norādīts, ka lielākajā daļā no pārbaudītajiem gadījumiem (piecos no deviņiem) saglabājas arī iepriekš konstatētais, ka, īstenojot prioritāros pasākumus, netiek sasniegti plānotie rezultāti.

Prioritārajiem pasākumiem, kas ir viens no līdzekļiem valsts virzībai uz attīstību, pieejamais budžeta finansējums katru gadu ir ierobežots, tāpēc ir svarīgi šos līdzekļus caurskatāmi plānot un izlietot atbilstoši mērķim, sasniedzot solītos rezultātus un ievērojot tiesību aktos noteikto kārtību. Tāpēc Valsts kontrole arvien uzskata, ka ir būtiski pilnveidot attīstības izdevumu plānošanu un izlietojuma uzraudzību, un turpinās sekot līdzi ieteikumu ieviešanai un periodiski ministrijās un centrālajās valsts iestādēs vērtēs prioritārajiem pasākumiem piešķirto līdzekļu izlietojumu.

Attīstības izdevumiem pieejamie finanšu līdzekļi ir ierobežoti, tāpēc vairākkārt Valsts kontrole ir norādījusi, ka ir būtiski, lai to plānošana un izlietošana būtu maksimāli efektīva un caurskatāma. Valsts kontroles ieskatā, šiem izdevumiem vajadzētu attaisnot savu nosaukumu un būt līdzeklim valsts attīstībai. Tāpēc attīstības izdevumu jautājums ir bijis aktuāls vairākās Valsts kontroles revīzijās – gan finanšu, gan arī lietderības revīzijā “Budžeta vadības sistēmas efektivitāte: 1.daļa – budžeta plānošanas cikla efektivitātes izvērtējums”⁶²³.

Finanšu revīzijās un Saimnieciskā gada pārskata revīzijā par 2018.gadu⁶²⁴ Valsts kontrole vērtēja, vai *piešķirtais finansējums attīstības izdevumiem ir izlietots atbilstoši piešķiršanas mērķim, ievērojot attiecināmos tiesību aktus un sasniedzot plānotos rezultātus*, un sniedza par to negatīvu atzinumu, secinot, ka būtiska daļa – gandrīz trešdaļa no pārbaudītā finansējuma attīstības izdevumiem nav izlietota atbilstoši piešķiršanas mērķim, vairākos gadījumos nav ievēroti tiesību akti un nav arī sasniegti plānotie rezultāti. Turklāt tika secināts, ka prioritāro pasākumu pieteikumu izvērtēšanas un atbalstāmo pasākumu atlases process nav caurskatāms un ir pilnveidojama Pārresoru koordinācijas centra iesaiste prioritāro pasākumu vērtēšanā.

Lai nodrošinātu finanšu revīzijās konstatēto trūkumu novēršanu, Valsts kontrole sniedza ieteikumus Finanšu ministrijai un aicināja:

- ❖ pilnveidot valsts budžeta attīstības daļas izpildes uzraudzību, veicot kvalitatīvu izvērtējumu, piemēram, izdevumu pārskatīšanas procesa ietvaros, vai (un kādā apmērā) piešķirtais finansējums saglabājams resora kārtējā un nākamo gadu budžetā, ja pasākumi netiek īstenoti atbilstoši sākotnējam mērķim un plānotajā apjomā;
- ❖ nodrošināt vienotu pieeju, pēc kuras tiek izvēlēti valstiski nozīmīgākie finansējamie pasākumi, pārdalot finansējumu, kas apstiprinātajiem prioritāriem pasākumiem nav nepieciešams, piemēram, paredzot, ka, apstiprinot budžetā atbalstāmos prioritāros pasākumus, tiek apstiprināts arī rezerves prioritāro pasākumu saraksts prioritārā secībā.

Finanšu ministrija apņēmas ieteikumus ieviest līdz 2022.gada 3.janvārim.

Tā kā attīstības izdevumiem pieejamie finanšu līdzekļi ir ierobežoti un par tiem ik gadu ir daudz diskusiju valdībā budžeta izstrādes laikā, ir būtiski, lai piešķirto līdzekļu izlietošana būtu maksimāli caurskatāma un efektīva. Tāpēc Valsts kontrole turpināja finanšu revīzijās par 2020.gadu horizontāli⁶²⁵ vērtēt, vai piešķirtais finansējums attīstības izdevumiem ir izlietots atbilstoši piešķiršanas mērķim, ievērojot attiecināmos tiesību aktus un sasniedzot plānotos rezultātus, lai arī Finanšu ministrijai sniegto ieteikumu ieviešanas termiņš vēl nav pienācis. Prioritāro pasākumu pieteikumu izvērtēšanas un atbalstāmo pasākumu atlases procesu un Pārresoru koordinācijas centra iesaisti prioritāro pasākumu vērtēšanā Valsts kontrole šajā revīzijā nevērtēja.

Kopumā 2020.gada finanšu revīziju pārbaūžu rezultāti liecina, ka situācija ir uzlabojusies, jo atšķirībā no 2018.gada finanšu revīzijām visos gadījumos Valsts kontrole sniedza pozitīvus atzinumus, pēc nepieciešamības papildinot tos ar apstākļu akcentējuma rindkopām.

Finanšu revīzijās vērtētais atbilstības jautājums:

Vai piešķirtais finansējums attīstības izdevumiem ir izlietots atbilstoši piešķiršanas mērķim, ievērojot attiecināmos tiesību aktus un sasniedzot plānotos rezultātus?

2018.gadā	2020.gadā
13 resoros vērtējām 17 prioritāros pasākumus	astoņos resoros vērtējām deviņus prioritāros pasākumus
no 17 sniegtajiem atzinumiem 15 ir modificēti (7 ar iebildi un 8 negatīvi)	visi deviņi atzinumi ir bez iebildēm, bet astoņi no tiem ar apstākļu akcentējumu
Galvenie secinājumi: - no pārbaudītajiem 30 631 509 euro sākotnējam piešķiršanas mērķim nav izlietota gandrīz trešdaļa; - 11 no 17 gadījumiem nav sasniegti vai ir tikai daļēji sasniegti plānotie rezultāti.	Galvenie secinājumi: - pārbaudītajos gadījumos par 20 352 078 euro netika konstatēts, ka prioritārajam pasākumam piešķirtais finansējums tiek izmantots citiem mērķiem; - piecos no deviņiem gadījumiem nav vai ir tikai daļēji sasniegti plānotie rezultāti.

Pārbaudītajos gadījumos vairs nesaskārāmies ar 2018.gadā bieži konstatēto problēmu, ka prioritārajam pasākumam piešķirtais finansējums tiek izmantots citiem mērķiem. Tomēr piecos no deviņiem vērtētajiem prioritārajiem pasākumiem saglabājas arī iepriekš konstatētais, ka, īstenojot prioritāros pasākumus, netiek sasniegti plānotie rezultāti (skatīt 11 tabulu).

Finanšu revīzijās par 2020.gada pārskatiem konstatētie gadījumi, kad nav sasniegti prioritārā pasākuma plānotie rezultāti

Resors	Prioritārais pasākums	Nesasnēgtie rezultāti
Finanšu ministrija	Iepirkumu uzraudzības biroja un Izložu un azartspēļu uzraudzības inspekcijas darbības spēju stiprināšana ieskaitot pakalpojumu un procesu modernizēšanu un pilnveidošanu. Piešķirtais finansējums 500 000 euro.	Izložu un azartspēļu uzraudzības inspekcija izlietojot 33 341 euro jeb 41% no tai piešķirtajiem 80 000 euro, nav nodrošinājusi izvirzīto rezultātīvo rādītāju sasniegšanu pilnā apmērā, jo visas trīs jaunās amata vietas, kurām tika piešķirts finansējums šī prioritārā pasākuma ietvaros, Izložu un azartspēļu uzraudzības inspekcijā tika nokomplektētas tikai 2020.gada septembrī.
Iekšlietu ministrija	Atlīdzības palielinājums iekšlietu sistēmas iestāžu amatpersonām ar speciālo dienesta pakāpi. Piešķirtais finansējums 12 688 371 euro.	Tā kā prioritārajam pasākumam finansējums 12 688 371 euro piešķirts būtiski mazākā apmērā, nekā sākotnēji plānots, plānotie rezultāti nav sasniegti un joprojām saglabājas būtiskas atšķirības kadetu atlīdzībā aizsardzības resorā un iekšlietu resorā. Lielai daļai iekšlietu dienestu amatpersonu, kuras ir pakļautas korupcijas riskam, vidējā atlīdzība nesasniedz Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja rekomendēto ienākumu līmeni, bet izmeklētāju, kuri veic (vada) izmeklēšanu īpaši sarežģītās, liela apjoma, smagu vai sevišķi smagu starpreģionāla vai starptautiska rakstura noziegumu lietās, mēnešalga ir būtiski zemāka par rajona (pilsētas) prokurora mēnešalgu.
Ministru kabinets	Valsts pārvaldes reformas un inovācijas kultūras ieviešana. Piešķirtais finansējums 115 000 euro.	Valsts kanceleja izlietojot 45 722 euro jeb 40% no piešķirtajiem 115 000 euro, nav sasniegusi vienu no trijiem 2020.gadā plānotajiem rezultātīvajiem rādītājiem – izstrādāts datu analīzes un vizualizācijas rīks, kas ietver valsts pārvaldes reformas indikatorus un nodrošina datu pieejamību sabiedrībai. Tomēr Valsts kontrole vērš uzmanību, ka divas no izsludinātajām cenu aptaujām beidzās bez rezultāta, un Valsts kanceleja plāno 2021.gadā turpināt datu analīzes un vizualizācijas rīka izstrādi.
Pārresoru koordinācijas centrs	Starpnozaru sadarbības un atbalsta sistēmas pilnveides uzsākšana, pirmsskolas vecuma bērnu ar attīstības, uzvedības un psihisko traucējumu risku mazināšanai multimodāla agrīnās intervences programma STOP 4-7 Piešķirtais finansējums 300 000 euro.	Pārresoru koordinācijas centram, izlietojot 112 787 euro jeb 38% no piešķirtajiem 300 000 euro, Covid-19 pandēmijas ietekmē nav izdevies nodrošināt plānoto konsultāciju skaitu bērniem uzvedības un psihisko traucējumu risku mazināšanai. Lai arī valstī izsludinātās ārkārtējās situācijas dēļ 2020.gadā plānotā rezultātīvajā rādītāja – izpildes apjoms tika samazināts no 400 uz 240 bērniem jeb par 40%, faktiski konsultācijas saņēma tikai 51 bērns, tas ir 21% no samazinātā rādītāja.
Tieslietu ministrija	Vispārīgās datu aizsardzības regulas piemērošana un tās uzlikto funkciju nodrošināšana Piešķirtais finansējums 577 980 euro.	Datu valsts inspekcijā, prioritārajam pasākumam izlietojot 436 543 euro jeb 76% no piešķirtajiem 577 980 euro, veikti tikai 105 jeb 60% no plānotajiem 175 sabiedrības informēšanas pasākumiem un veikta 941 jeb 68% no plānotajām 1200 personas datu apstrādes pārbaudēm. Plānu neizpildi ietekmēja tas, ka puse no nodarbinātajiem darba attiecības uzsāka tikai 2020.gadā.

Valsts kontrole vērš uzmanību arī uz to, ka, lai arī revīzijā netika konstatēti normatīvo aktu pārkāpumi, tomēr fakts, ka Finanšu ministrijas iestāžu Iepirkumu uzraudzības biroja un Izložu un azartspēļu uzraudzības inspekcijas prioritārā pasākuma “Iepirkumu uzraudzības biroja un Izložu un azartspēļu uzraudzības inspekcijas darbības spēju stiprināšana, ieskaitot pakalpojumu un procesu modernizēšanu un pilnveidošanu” pieteikums netika iesniegts un izvērtēts normatīvajā aktā⁶²⁶ noteiktajā vispārējā kārtībā, nesekmē budžeta izstrādes caurskatāmību, jo pieteikumam nav izvērtēta atbilstība attīstības plānošanas dokumentiem, un budžeta izstrādes dokumentos nav izsekojams, pēc kādiem kritērijiem prioritārais pasākums tika izvēlēts.

Atsevišķos gadījumos esam konstatējuši, ka, plānojot prioritārā pasākuma izdevumus, nav izvērtēts plānoto aktivitāšu īstenošanai nepieciešamā finansējuma apjoms, kā arī, īstenojot prioritāro pasākumu, ir nepilnības pakalpojumu līgumu izpildes uzraudzībā, tai skaitā uzraudzībā pār izdevumus apliecinošo dokumentu atbilstību faktiskajai līgumu izpildei.

Savukārt, izskatot izdevumu pārskatīšanas rezultātus par attīstības izdevumu finansējuma pārskatīšanu, ir konstatēts, ka gadījumos, kur ir identificēti līdzekļi, kas vairs nav nepieciešami konkrētā prioritārā pasākuma īstenošanai, tie parasti pilnā apmērā tiek atstāti resora rīcībā kā pieejamie iekšējie resursi⁶²⁷. Tāpēc vēršam uzmanību, ka 2018.gada Saimnieciskā gada pārskata revīzijā sniegtajā ieteikumā Valsts kontrole aicināja Finanšu ministriju vērtēt, *vai (un kādā apmērā) piešķirtais finansējums saglabājams resora kārtējā un nākamo gadu budžetā, ja pasākumi netiek īstenoti atbilstoši sākotnējam mērķim un plānotajā apjomā, kā arī nodrošināt vienotu pieeju, pēc kuras tiek izvēlēti valstiski nozīmīgākie finansējamie pasākumi, pārdalot finansējumu, kas apstiprinātajiem prioritāriem pasākumiem nav nepieciešams.*

Arvien uzskatot, ka ir būtiski pilnveidot attīstības izdevumu plānošanu un izlietojuma uzraudzību, Valsts kontrole turpinās sekot līdzi ieteikumu ieviešanai attīstības izdevumu plānošanas un izlietojuma uzraudzības pilnveidošanā un periodiski ministrijās un centrālajās valsts iestādēs vērtēs, vai prioritārajiem pasākumiem piešķirtie līdzekļi ir izlietoti atbilstoši piešķiršanas mērķim, ievērojot attiecināmos tiesību aktus un sasniedzot plānotos rezultātus.

Revīzijas raksturojums

Revīzijas mērķis

Revīzijas mērķis bija pārbaudīt:

- ❖ vai Saimnieciskā gada pārskats visos būtiskajos aspektos sniedz skaidru un patiesu priekšstatu par konsolidētā kopbudžeta izpildi 2020.gadā, par valsts konsolidēto grāmatvedības bilanci 2020.gada 31.decembrī un par valsts konsolidēto parādu 2020.gada 31.decembrī un vai Saimnieciskā gada pārskats ir sagatavots atbilstoši Latvijas Republikā spēkā esošo normatīvo aktu prasībām;
- ❖ atbilstības jautājumu – vai, organizējot inventarizācijas procesu kā vienu no pašvaldības iekšējās kontroles sistēmas procedūrām, pašvaldības rīcība ir atbilstoša normatīvo aktu prasībām un nodrošina procesa kontrolētu pārvaldību, rezultātu izvērtēšanu un uzrādīšanu pašvaldības finanšu pārskatā;
- ❖ Valsts kontroles iepriekšējā revīzijā sniegtā ieteikumu ieviešanu – kāds ir progress, ieviešot ieteikumu par attīstības izdevumiem.

Revidējamās vienības un revidentu atbildība

Finanšu ministrijas vadība ir atbildīga:

- ❖ par Saimnieciskā gada pārskata sagatavošanu atbilstoši MK 2020.gada 30.jūnija noteikumiem Nr.430 “Saimnieciskā gada pārskata sagatavošanas kārtība” un tajā sniegtās informācijas patiesu uzrādīšanu saskaņā ar normatīvo aktu prasībām. Šī atbildība paredz izveidot, ieviest un uzturēt tādu iekšējās kontroles sistēmu, kura nodrošina Saimnieciskā gada pārskata sagatavošanu bez krāpšanas un kļūdu izraisītām neatbilstībām, kā arī izvēlēties un lietot piemērotu grāmatvedības politiku;
- ❖ par nodokļu maksājumu un nodokļu maksātāju uzskaiti, valsts nodokļu, nodevu un citu valsts noteikto obligāto maksājumu iekasēšanu Latvijas Republikas teritorijā, kā arī par muitas politikas īstenošanu atbilstoši nodokļu normatīvajos aktos noteiktajam. Šī atbildība paredz izveidot, ieviest un uzturēt tādu iekšējās kontroles sistēmu, kura nodrošina krāpšanas un kļūdu izraisītu būtisku neatbilstību novēršanu;
- ❖ par to, lai nodrošinātu, ka noteiktiem mērķiem piešķirtais finansējums ir izlietots atbilstoši piešķiršanas mērķim, ievērojot attiecināmos tiesību aktus un sasniedzot plānotos rezultātus.

Valsts kontrole ir atbildīga par revīzijas vadību, pārraudzību, veikšanu, ziņojuma sagatavošanu un Valsts kontroles atzinuma sniegšanu, kas pamatojas uz revīzijas laikā gūtiem atbilstošiem, pietiekamiem un ticamiem revīzijas pierādījumiem. Revīzija veikta saskaņā ar starptautiskajiem publiskā sektora revīzijas standartiem. Saskaņā ar šiem standartiem revīzijas grupa ievēro ētikas prasības un revīziju:

- ❖ par Saimnieciskā gada pārskata sagatavošanu plāno un veic, lai iegūtu pietiekamu pārlicību, ka Saimnieciskā gada pārskatā nav būtisku kļūdu un neatbilstību;
- ❖ par atbilstības jautājumiem plāno un veic, lai iegūtu pietiekamu pārlicību, ka noteiktiem mērķiem piešķirtais finansējums ir izlietots atbilstoši piešķiršanas mērķim, ievērojot attiecināmos tiesību aktus un sasniedzot plānotos rezultātus.

Revīzijas pamatojums, apjoms un kritēriji

Finanšu revīzija “Par Latvijas Republikas 2020.gada pārskata par valsts budžeta izpildi un par pašvaldību budžetiem” veikta, pamatojoties uz Valsts kontroles likuma 3.panta 1.punktu un Revīzijas un metodoloģijas departamenta 13.07.2020. revīzijas grafiku Nr.2.4.1-36/2020.

Revīzijas gaitā Valsts kontrole veica pārbaudes procedūras par Saimnieciskā gada pārskata sagatavošanas atbilstību Latvijas Republikā spēkā esošo normatīvo aktu prasībām un par noteiktiem mērķiem piešķirtā finansējuma izlietojuma atbilstību piešķiršanas mērķim, ievērojot attiecināmos tiesību aktus un sasniedzot plānotos rezultātus. Revīzijā, piemērojot profesionālus spriedumus un saglabājot profesionālo skepsi, revīzijas grupa:

- ❖ identificēja un novērtēja risku, ka finanšu pārskatos varētu būt būtiskas krāpšanas vai kļūdu izraisītas neatbilstības, izstrādāja un veica revīzijas procedūras, kuru mērķis ir mazināt šos riskus, kā arī ieguva revīzijas pierādījumus, kas sniedz pietiekamu un atbilstošu pamatojumu Valsts kontroles atzinumam;
- ❖ ieguva izpratni par revīzijai būtiskām revidējamās vienības iekšējām kontrolēm, lai izstrādātu un piemērotu pastāvošiem apstākļiem atbilstošas revīzijas procedūras, nevis lai sniegtu atzinumu par iekšējās kontroles sistēmas darbības efektivitāti;
- ❖ izvērtēja pielietoto grāmatvedības uzskaites politiku atbilstību un grāmatvedības aplēšu un ar tām saistīto vadības uzrādīto skaidrojumu pamatotību;
- ❖ izvērtēja vispārējo finanšu pārskatu struktūru un saturu, ieskaitot atklāto informāciju un skaidrojumus pielikumā, tostarp veica pārskata sakarību un pārskata datu atbilstības grāmatvedības uzskaites datiem pārbaudi, novērtēja vadības piemērotā darbības turpināšanas principa atbilstību un vērtēja, vai finanšu pārskati sniedz patiesu priekšstatu par pārskatā atklātiem darījumiem un notikumiem;
- ❖ iepazinās ar vadības ziņojumu un izvērtēja, vai tajā iekļautā informācija nav būtiski atšķirīga no finanšu pārskatā iekļautās informācijas vai revīzijas laikā iegūtās citas informācijas vai arī kādā citā veidā tā nav būtiski sagrozīta;
- ❖ ieguva pietiekamus un atbilstošus revīzijas pierādījumus par Saimnieciskā gada pārskatu veidojošo pārskatu un to pielikumu konsolidāciju ar mērķi sniegt atzinumu par Saimnieciskā gada pārskatu;
- ❖ ieguva pietiekamus un atbilstošus pierādījumus par revīzijā vērtētajiem atbilstības jautājumiem ar mērķi sniegt atzinumus par pārbaudāmā jautājuma atbilstību revīzijā izvirzītajiem kritērijiem;
- ❖ pārbaudīja iepriekšējās Valsts kontroles revīzijās par Saimnieciskā gada pārskata sagatavošanas pareizību sniegto ieteikumu ieviešanas progresu.

Revīzijā atzinuma par Saimnieciskā gada pārskata sagatavošanas pareizību sniegšanai nepieciešamā pārlicība ir iegūta:

- ❖ no revīzijas grupas veiktajām revīzijas procedūrām par Saimnieciskā gada pārskata visu līmeņu konsolidāciju, par valsts budžeta finanšu uzskaites pārskatu sagatavošanas pareizību, par ieņēmumu administrēšanas sistēmu un par 2020.gadā iekasēto valsts un pašvaldību budžeta ieņēmumu klasificēšanu un uzskaiti normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā un noteiktajā apjomā;
- ❖ no Valsts kontroles finanšu revīziju par ministriju un centrālo finanšu valsts budžeta iestāžu 2020.gada pārskatu sagatavošanas pareizību rezultātiem;
- ❖ izmantojot zvērinātu revidentu darbu atbilstoši 600.starptautiskā revīzijas standarta (SRS) “Īpaši apsvērumi – grupas finanšu pārskata revīzija (tostarp komponentu revidentu darbs)” prasībām;

- ❖ izmantojot iekšējā audita darbu atbilstoši 610.starptautiskā revīzijas standarta “Iekšējo revidentu darba izmantošana”⁶²⁸ prasībām.

Revīzijas procedūras par Saimnieciskā gada pārskata konsolidācijas procesu un par Valsts kases sagatavotā valsts budžeta finanšu uzskaites pārskata sagatavošanas pareizību

Lai pārliecinātos, ka Saimnieciskā gada pārskata konsolidācijas process ir veikts, balstoties uz pilnīgiem datiem, tika veiktas 2020.gada Saimnieciskā gada pārskata konsolidācijas procesa pārbaudes.

Lai pārliecinātos par valsts budžeta finanšu uzskaites pārskatu sagatavošanas pareizību, revīzijas apjomā tika iekļauti būtiskie valsts finanšu uzskaites posteņi:

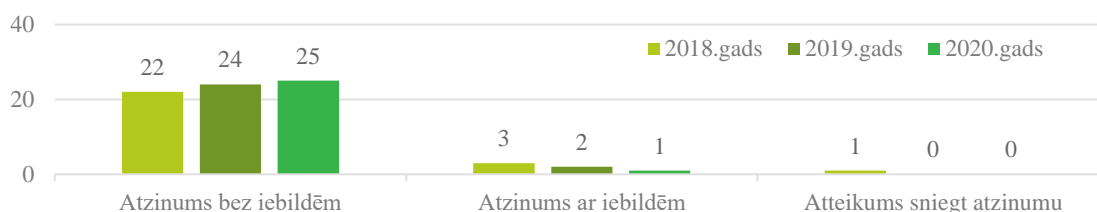
- ❖ aktīva posteņi: ilgtermiņa aizdevumi, pārējie ilgtermiņa aktīvi, debitori, īstermiņa finanšu ieguldījumi, īstermiņa finanšu ieguldījumi vērtspapīros, uzkrātie ieņēmumi, naudas līdzekļi;
- ❖ pasīva posteņi: ilgtermiņa aizņēmumi, saņemtie ilgtermiņa un īstermiņa noguldījumi, emitētās obligācijas un citi parāda vērtspapīri (ilgtermiņa un īstermiņa daļa), uzkrātās saistības (ilgtermiņa un īstermiņa), ilgtermiņa nākamo periodu ieņēmumu un saņemtie avansi, budžeta izpildes rezultāti, īstermiņa saistības par ES politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības finansētajiem projektiem (pasākumiem), saistības par fondu sadali, pārējās īstermiņa saistības;
- ❖ zēmbilances posteņi: saņemamie līgumsodi un naudas sodi, izsniegtie galvojumi, citas zēmbilances saistības.

Finanšu revīziju par ministriju un centrālo finanšu valsts budžeta iestāžu 2020.gada pārskatu sagatavošanas pareizību rezultāti

Šis ir jau sestais gads, kad Valsts kontrole finanšu revīzijās sniedz divu veidu atzinumus – gan par gada pārskata sagatavošanas pareizību, gan arī par atbilstības jautājumiem. Lai gan Valsts kontroles izvēlētie un revīzijās vērtētie atbilstības jautājumi ir atšķirīgi, tomēr, tos visus vērtējot, Valsts kontrole primāri raugās uz finansējuma izlietojumu – tā atbilstību piešķiršanas mērķim, tiesību aktiem, kā arī to, vai, izlietojot šo finansējumu, ir sasniegti plānotie rezultāti.

Par gada pārskatu

Kopumā finanšu revīziju ietvaros tika sniegti **26 atzinumi par 2020.gada pārskatu** – 25 atzinumi bez iebildēm un viens atzinums ar iebildēm⁶²⁹:

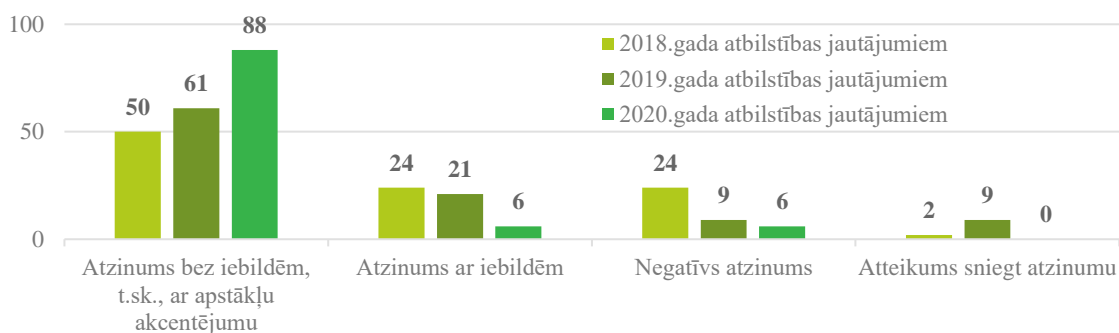

30.attēls. Sniegto atzinumu par gada pārskatu sagatavošanas pareizību veidu izmaiņas 2018.–2020.gadā

Par atbilstības jautājumiem

Veicot 2020.gada finanšu revīzijas un pamatojoties uz risku izvērtējumu, mēs **pārbaudījām kopumā 18 atbilstības jautājumus 12 resoros**⁶³⁰, par kuriem kopumā tika sniegti 18 atzinumi. No 18 sniegtajiem atzinumiem **divi atzinumi** (jeb 12%) bija **modificēti**.

No 18 sniegtajiem atzinumiem **2 atzinumi** (jeb 12%) bija **modificēti**.

31.attēls. Atbilstības jautājumu atzinumu veidu īpatsvara izmaiņas (%) pa gadiem 2018.–2020.gadā

Ar finanšu revīziju ziņojumiem un atzinumiem par ministriju un centrālo valsts iestāžu 2020.gada pārskatiem var iepazīties [Valsts kontroles tīmekļvietnē](#).

Revīzijas procedūras par valsts konsolidētā kopbudžeta ieņēmumiem

Lai gūtu pietiekamu pārliecību, ka Saimnieciskā gada pārskats sniedz skaidru un patiesu priekšstatu un ka 2020.gadā valsts konsolidētā kopbudžeta ieņēmumi ir uzrādīti atbilstoši, revīzijas apjomā ir iekļauti visi pēc vērtības būtiskie nodokļu un nenodokļu valsts budžeta ieņēmumu posteņi, kas tiek uzrādīti Pārskatā par konsolidētā kopbudžeta izpildi:

- ❖ sociālās apdrošināšanas iemaksas;
- ❖ pievienotās vērtības nodoklis;
- ❖ iedzīvotāju ienākuma nodoklis;
- ❖ akcīzes nodoklis;
- ❖ transportlīdzekļu ekspluatācijas nodoklis;
- ❖ muitas nodoklis;
- ❖ uzņēmumu ienākuma nodoklis;
- ❖ ieņēmumi no dividendēm (ieņēmumi no valsts (pašvaldību) kapitāla izmantošanas;
- ❖ ārvalstu finanšu palīdzība (pārliecība iegūta, pārbaudot valsts budžeta finanšu uzskaites pārskatu sagatavošanas pareizību – vai Valsts kasē saņemtie ārvalstu finanšu palīdzības līdzekļi ir atbilstoši atzīti, novērtēti un klasificēti);
- ❖ nekustamā īpašuma nodoklis (pārliecība iegūta, veicot revīzijas procedūras par pašvaldību budžetiem, tajā skaitā sadarbojoties ar zvērinātiem revidentiem);
- ❖ ieņēmumi no maksas pakalpojumiem un citi pašu ieņēmumiem (pārliecība iegūta finanšu revīziju par ministriju un citu centrālo valsts iestāžu gada pārskatu sagatavošanas pareizību ietvaros, pārbaudot, vai ministriju un citu centrālo valsts iestāžu gada pārskatos ieņēmumi ir uzrādīti atbilstoši normatīvo aktu prasībām).

Revīzijas apjomā ir iekļauti ieņēmumu posteņi, kas pēc vērtības nav būtiski, bet to pārbaudes notiek atbilstoši rotācijas grafikam, lai piecu gadu laikā aptvertu lielāko nebūtisko ieņēmumu posteņu daļu. Atbilstoši rotāciju grafikam šogad tika pārbaudīti ieņēmumi no dabas resursu nodokļa un ieņēmumi no soda naudām un sankcijām.

Revīzijas apjomā iekļautas pārbaudes par Pārskata par konsolidētā kopbudžeta izpildi skaidrojumos sniegto informāciju par Valsts ieņēmumu dienesta administrēto nodokļu parādu un uzkrāto nodokļu pārmaksu summām.

Zvērinātu revidentu darba izmantošana

Saimnieciskā gada pārskata par 2020.gadu ietvaros Valsts kontrole izmantoja zvērinātu revidentu darbu atbilstoši 600.starptautiskā revīzijas standarta (SRS) "Īpaši apsvērumi – grupas finanšu pārskata revīzija (tostarp komponentu revidentu darbs)" prasībām, veicot šādu konsolidēto gada pārskatu un gada pārskatu finanšu revīzijas:

- ❖ 119 pašvaldību 2020.gada pārskatu revīzijas, sadarbojoties ar revīzijas izlasē iekļauto pašvaldību uzaicinātiem zvērinātiem revidentiem, kā arī veicot papildu detalizētās pārbaudes un analītiskās pārbaudes procedūras;
- ❖ to ministriju pakļautībā esošajās iestādēs, par kuru 2020.gada pārskatiem atzinumus sniedz zvērināti revidenti⁶³¹, kā arī veicot papildu detalizētās pārbaudes un analītiskās pārbaudes procedūras.

Zvērinātu revidentu darba izmantošana pašvaldībās

Valsts kontrole 2020.gadā vēstulēs informēja LZRA par pašvaldību gada pārskatu daļai būtiskām darījumu grupām, par jautājumiem, kas Valsts kontrolei kā vadošajam revidentam ir nozīmīgi finanšu revīzijā par pašvaldību 2020.gada pārskatiem, un aicināja visu pašvaldību pieaicinātos zvērinātos revidentus revīzijas laikā gūt pārliecību par Saimnieciskā gada pārskatam būtisko bilances darījumu grupu pilnīgumu, eksistenci, novērtējumu, īpašumtiesībām un informācijas atklāšanu un ieņēmumu un izdevumu pārskata būtisko darījumu grupu pilnīgumu, notikšanas faktu, lieluma atbilstību, likumību un informācijas atklāšanu.

Valsts kontrole kā grupas revidents uzdeva visu pašvaldību zvērinātiem revidentiem, veicot finanšu revīziju par pašvaldību 2020.gada pārskatiem, sniegt informāciju par atbilstības jautājumu "Vai, organizējot inventarizācijas procesu kā vienu no pašvaldības iekšējās kontroles sistēmas procedūrām, pašvaldības rīcība ir atbilstoša normatīvo aktu prasībām un nodrošina procesa kontrolētu pārvaldību, rezultātu izvērtēšanu un uzrādīšanu pašvaldības finanšu pārskatā?".

Valsts kontrole izstrādāja atbilstības jautājuma vērtēšanas metodiku ar detalizētiem kritērijiem un to vērtību skalu, kā arī, konsultējoties ar Latvijas zvērinātu revidentu asociācijas pārstāvjiem, apstiprināja vienotu programmu informācijas sniegšanai par atbilstības jautājumu. Neskatoties uz Valsts kontroles veiktajām darbībām nolūkā rast risinājumu atšķirīgam viedoklim starp pašvaldībām un pašvaldību uzaicinātajiem zvērinātiem revidentiem par atbilstības jautājuma izvērtēšanu finanšu revīzijas ietvaros, zvērinātu revidentu informācija par atbilstības jautājumu netika iesniegta par sešām pašvaldībām⁶³².

Par pašvaldību 2020.gada pārskatiem zvērināti revidenti ir snieguši:

- ❖ 108 atzinumus bez iebildēm, tajā skaitā 18 pašvaldībām ir norādīti apstākļu akcentējumi un/vai citi apstākļi;
- ❖ 11 atzinumus ar iebildēm, tajā skaitā trijām pašvaldībām papildus ir norādīti apstākļu akcentējumi vai citi apstākļi.

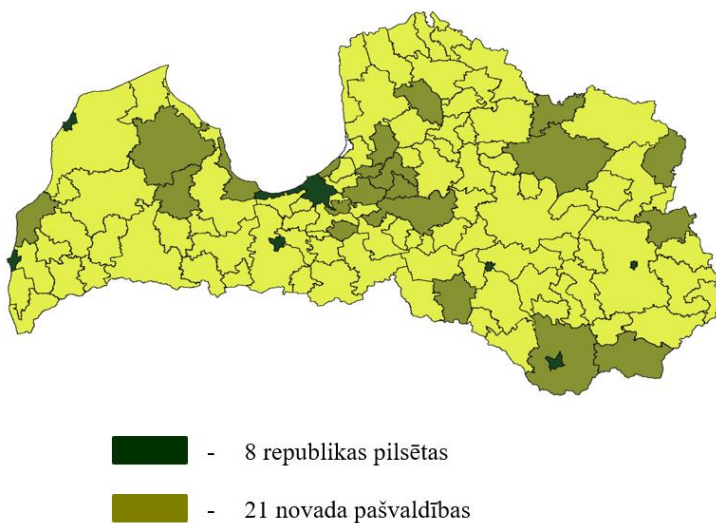
Informācija par zvērinātu revidentu sniegtajiem iebildumiem un apstākļu akcentējumu apkopota 4.pielikumā.

Revīzijā, pārbaudot pašvaldību 2020.gada pārskatu datus, Valsts kontrole ir grupas atbildīgais partneris, un Valsts kontroles revidenti novērtēja arī pašvaldības uzaicinātā zvērinātā revidenta kā komponenta revidenta atbilstību ētikas prasībām un neatkarībai, kā arī noteica, vai zvērināta revidenta izvēlēta revīzijas pieeja dod iespēju paļauties uz viņa darbu.

Papildus zvērinātu revidentu darbam revīzijas grupa, sadarbojoties ar zvērinātiem revidentiem, izlasē iekļautajās 29 pašvaldībās ir izvērtējusi bilances posteņi:

- ❖ “4000 Uzkrājumi” uzrādītos uzkrājumus, pārbaudot uzkrājumu aprēķināšanas pilnīgumu pēcnodarbinātības labumiem (pabalsti bijušajiem domes priekšsēdētājiem un/vai priekšsēdētāja vietniekiem, izdienas pensijām) un tiesvedībām;
- ❖ “1200 Pamatlīdzekļi” piemēroto nolietojuma normu atbilstību normatīvajiem aktiem grāmatvedības uzskaites jomā ES līdzfinansēto projektu ietvaros izveidotajiem/iegādātajiem pamatlīdzekļiem.

Lai gūtu pārliecību par Saimnieciskā gada pārskatā iekļauto pašvaldību gada pārskatu sagatavošanas atbilstību normatīvo aktu prasībām, saskaņā ar pašvaldību rotācijas grafiku finanšu revīzijā par pašvaldību 2020.gada pārskatiem izlasē ir iekļautas 29 pašvaldības⁶³³ (skatīt 32.attēlu).

32.attēls. Valsts kontroles finanšu revīzijas par pašvaldību 2020.gada pārskatiem izlasē iekļautās 29 pašvaldības

Revīzijas izlasē iekļauto 29 pašvaldību bilances aktīvu kopsumma 31.12.2020. bija 6 809,2 milj. *euro* jeb 68% no visu pašvaldību kopējiem aktīviem un izdevumu kopsumma bija 1 994,9 milj. *euro* jeb 62% no visu pašvaldību kopējiem izdevumiem naudas plūsmas pārskatā.

Revīzijas laikā, sadarbojoties ar zvērinātiem revidentiem un veicot papildu revīzijas procedūras izlasē iekļautajās pašvaldībās, tika gūta pārliecība par pašvaldību 2020.gada pārskatu sagatavošanas pareizību, un būtiskākie konstatējumi ir iekļauti šajā revīzijas ziņojumā. Valsts kontroles revidenti revīzijas izlasē iekļauto 29 pašvaldību 2020.gada pārskata neatbilstību novērtēšanai izmantoja zvērināta revidenta noteikto būtiskumu.

Revīzijas pierādījumu un noslēguma posmā valsts revidenti 29 izlasē iekļautajās pašvaldībās papildus veica revīzijas procedūras bilances posteņos “1210 Zeme un būves” (tika vērtēta inženierbūvju uzskaitē) un “1260 Bioloģiskie un pazemes aktīvi”.

Zvērinātu revidentu darba izmantošana finanšu revīzijās par ministriju un centrālo valsts iestāžu pārskatiem

Zvērinātu revidentu darbs ir izmantots sešās finanšu revīzijās par ministriju un centrālo valsts iestāžu 2020.gada pārskatu sagatavošanas pareizību (skatīt 12.tabulu). Visos gadījumos zvērināti revidenti snieguši atzinumus bez iebildēm, izņemot divām Izglītības un zinātnes ministrijas pārraudzības institūcijām⁶³⁴. Savukārt vienai Veselības ministrijas pārraudzības institūcijai⁶³⁵ atzinumā par gada pārskata pareizību zvērināts revidents ir iekļāvis apstākļu akcentējumu.

12. tabula

Zvērinātu revidentu darba izmantošana finanšu revīzijās par ministriju un centrālo valsts iestāžu pārskatiem

Revidējamā vienība, kurā izmantots zvērināta revidenta darbs	Bilances kopsumma uz 31.12.2020. pārskatiem, par ko atzinumu sniedza zvērināts revidents, euro	Īpatsvars no revidējamās vienības konsolidētā pārskata bilances kopsummas, %
Izglītības un zinātnes ministrija ⁶³⁶	569 215 296	52%
Kultūras ministrija ⁶³⁷	16 308 038	3 %
Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija	1 743 317	100%
Veselības ministrija ⁶³⁸	112 166 273	30,9%
Zemkopības ministrija ⁶³⁹	407 017 820	16 %
Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija ⁶⁴⁰	10 336 969	3,1%

Iekšējā audita darba izmantošana

Pamatojoties uz starptautisko revīzijas standartu Nr.610 “Iekšējo revidentu darba izmantošana”, Valsts kontrole sadarbojās ar iekšējā audita struktūrvienībām (turpmāk – iekšējais auditors) un revīzijas vajadzībām izmantoja iekšējo auditoru darbu divos veidos:

- ❖ iekšējā auditora jau paveikto darbu auditu ietvaros;
- ❖ iekšējā auditora darbu tiešās palīdzības veidā – vienojoties par konkrēta uzdevuma veikšanu Valsts kontroles tiešā pārraudzībā.

Iekšējā auditora jau paveiktā darba izmantošana

Valsts kontrole revīzijas vajadzībām izmantoja Ārlietu ministrijas Iekšējā audita pārbaudes par Latvijas Institūta 2019.gada un 2020.gada 1.ceturksņa pārskata posteņiem – atlīdzība, pakalpojumi, krājumi.

Iekšējā auditora darba izmantošana tiešās palīdzības veidā

Iekšējo auditoru darbs tiešās palīdzības veidā 2020.gada Saimnieciskā gada pārskata revīzijas ietvaros tika izmantots ministriju gada pārskata sagatavošanas procesa vērtēšanā. Iekšējo auditoru darbs tiešās palīdzības veidā nozīmē, ka daļu no nepieciešamās revīzijas pārliecības par institūciju konsolidētā gada pārskata sagatavošanas procesu atbilstību tiesību aktiem⁶⁴¹ Valsts kontrole ieguva, vienojoties ar iekšējiem auditoriem par konkrēta uzdevuma veikšanu Valsts kontroles tiešā pārraudzībā un izmantojot iekšējo auditoru veikto darbu. Daļība pārbaužu veikšanā bija brīvprātīga.

Lai atbilstoši starptautisko revīzijas standartu⁶⁴² prasībām varētu sadarboties ar institūcijas iekšējo auditoru tiešās palīdzības veidā, Valsts kontrole noslēdza vienošanos ar iesaistītās institūcijas vadību un iekšējo auditoru par institūcijas neiejaukšanos iekšējā auditora darbā, kuru tas veic Valsts kontroles uzdevumā, un iekšējā auditora apņemšanos ievērot konfidencialitāti un ziņot par jebkādiem objektivitātes apdraudējumiem.

Saimnieciskā gada pārskata revīzijā Valsts kontrole tiešās palīdzības formā sadarbojās ar 10 ministriju⁶⁴³, Valsts kancelejas, Centrālās finanšu un līgumu aģentūras, Valsts ieņēmumu dienesta un Valsts kases iekšējā audita struktūrvienībām.

Revīzijas apjomā tika ieļauti 11 institūciju konsolidētie gada pārskati un izlases veidā atbilstoši noteiktajiem kritērijiem tika izvēlēti tajos iekļautie 30 iestāžu (projektu) gada pārskati.

Iekšējie auditori izvērtēja institūciju iekšējās kontroles vidi un ieguva datus par to gada pārskata sagatavošanas procesu. Saskaņā ar Valsts kontroles metodiskiem norādījumiem institūciju iekšējā audita struktūrvienības veica nepieciešamās revīzijas procedūras, lai iegūtu pierādījumus pārlicības sniegšanai, proti, veicot pārbaudes, un iekšējiem auditoriem bija jāizvērtē institūciju konsolidētā gada pārskata sagatavošanas process un izlasē iekļauto iestāžu inventarizācijas veikšanas un gada pārskata sagatavošanas procesi atbilstoši noteiktiem vērtēšanas kritērijiem, kā arī jāidentificē iestāžu inventarizācijas veikšanas un gada pārskata sagatavošanas procesa efektivizēšanas iespējas.

Revīzijā netika vērtēta inventarizācijas veikšanas un gada pārskata sagatavošanas kvalitāte un tajos iekļauto datu pamatojums.

Iekšējie auditori veica revīzijā nepieciešamās un saskaņotās procedūras, lai iegūtu pierādījumus pārlicības sniegšanai. Valsts kontrole ieguva izpratni par revidējamo jomu, veica risku novērtējumu, izstrādāja revīzijas pieeju, veica metodoloģisko darbu izpildes vadību un apkopoja ministriju iekšējo auditoru paveiktā darba rezultātu un atklāja to ziņojumā.

Vienlaikus iekšējie auditori sagatavoja ziņojumus attiecīgajai ministrijai (iestādei) par audita rezultātiem, atklājot tajā secinājumus un sniedzot rekomendācijas trūkumu novēršanai. Par nepilnībām un iespējam optimizēt gada pārskata sagatavošanas procesu iekšējie auditori sagatavoja 11 ziņojumus un atklāto neatbilstību novēršanai sniedza 72 ieteikumus, kā arī neformāli plāno informēt sešu iestāžu vadību par konstatētām neatbilstībām.

Ziņošana par revīzijas jautājumu atbilstoši augstāko revīzijas iestāžu starptautiskajam standartam (ISSAI)

Kopš ir stājies spēkā 701. starptautiskais revīzijas standarts (turpmāk – SRS) “Ziņošana par galvenajiem revīzijas jautājumiem neatkarīga revidenta ziņojumā” un attiecīgi Starptautiskās Augstāko revīzijas iestāžu organizācijas (INTOSAI) izstrādātais augstāko revīzijas iestāžu starptautiskais standarts (ISSAI) 1701 “701.SRS Praktiskās piemērošanas vadlīnijas”, publiskā sektora revidenti ir jāizvērtē nepieciešamība iekļaut galvenos revīzijas jautājumus revīzijas atzinumā par finanšu pārskatiem. Iepriekš minētie standarti paredz, ka, lai uzlabotu revīzijas atzinuma informatīvo vērtību un nodrošinātu lielāku caurskatāmību saistībā ar veikto revīziju, revidents revīzijas gaitā var identificēt t.s. galvenos revīzijas jautājumus un ziņot par šiem jautājumiem, raksturojot tos revīzijas atzinumā. Par galvenajiem revīzijas jautājumiem netiek sniegts atsevišķs atzinums. (Jautājumi, kuru ietekmē tiek modificēts atzinums, netiek aprakstīti atzinuma “Ziņošana par revīzijas jautājumu atbilstoši augstāko revīzijas iestāžu starptautiskajam standartam (ISSAI)” sadaļā, bet gan atzinuma pamatojuma rindkopā.)

Minēto standartu izpratnē galvenie revīzijas jautājumi ir jautājumi, kas saskaņā ar revidenta profesionālo spriedumu ir kārtējā perioda finanšu pārskatu revīzijas kontekstā nozīmīgi jautājumi, par kuriem ir ziņots revidējamās vienības vadībai un kuriem revidents ir pastiprināti pievērsis uzmanību.

Atzinumā sniegtā informācija par galvenajiem revīzijas jautājumiem kalpo kā papildinformācija potenciālajiem finanšu pārskatu lietotājiem un palīdz gūt izpratni gan par jautājumiem, kurus revidents saskaņā ar profesionālo spriedumu ir atzinis par nozīmīgākajiem jautājumiem, gan par revidējamo vienību un jomām, kurās revidējamās vienības vadība ir izdarījusi nozīmīgus spriedumus revidēto finanšu pārskatu sagatavošanas procesā. Tāpat šī informācija var kalpot potenciālajiem lietotājiem kā pamatojums turpmākai saziņai ar revidējamās vienības vadību par konkrētiem pārvaldības aspektiem, revidētajiem finanšu pārskatiem vai veikto revīziju.

Ziņojuma sadaļā “Ziņošana par revīzijas jautājumu atbilstoši augstāko revīzijas iestāžu starptautiskajam standartam (ISSAI)” tiek raksturots katrs identificētais galvenais revīzijas jautājums, kā arī tiek norādīts, kāpēc attiecīgais jautājums ir uzskatāms par galveno revīzijas jautājumu un kā attiecīgais jautājums ir izvērstis jeb atrisināts revīzijas gaitā.

Revīzijas jautājumi atbilstoši augstāko revīzijas iestāžu starptautiskajam standartam (ISSAI), kas pēc revidentu profesionālā sprieduma bija visnozīmīgākais, veicot Saimnieciskā gada pārskata finanšu revīziju par 2020.gadu, ir:

- ❖ papildus piešķirto līdzekļu Covid-19 seku novēršanai pieprasījumu pamatotība un faktiskais izlietojums un atbalsta pasākumi Covid-19 radītās krīzes pārvarēšanai un seku novēršanai;
- ❖ uzkrāšanas principa ieviešana VID administrēto nodokļu, nodevu un citu maksājumu uzskaitē;
- ❖ gada pārskata sagatavošanas process ministrijās;
- ❖ administratīvi teritoriālās reformas ietekme uz gada pārskatu sagatavošanu.

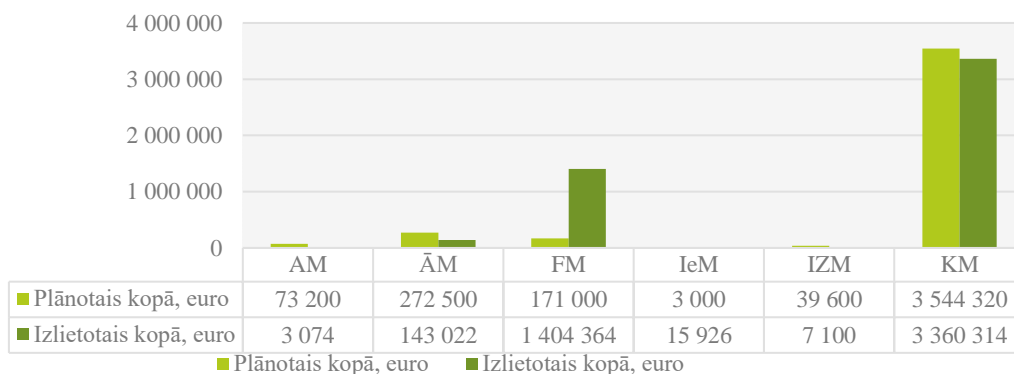
Detalizētu informāciju skatīt revīzijas ziņojuma sadaļā [Ziņošana par revīzijas jautājumu atbilstoši augstāko revīzijas iestāžu starptautiskajam standartam \(ISSAI\)](#).

Papildu 2020.gada Saimnieciskā gada pārskata revīzijā tika apkopoti un pārbaudīti visu resoru, kuriem bija šādi izdevumi, plānotā un faktiskā finansējuma izlietojums Latvijas valsts simtgades pasākumu nodrošināšanai, tomēr svinībām piešķirto līdzekļu izlietojums kā horizontālais atbilstības jautājums netika vērtēts.

Valsts kontrole saskaņā ar ministriju un centrālo valsts iestāžu finanšu revīzijas rezultātiem, apzinot publisko līdzekļu izlietojumu simtgades svinībām 2020.gadā, konstatēja, ka finansējums simtgades svinībām:

- ❖ plānots kopumā 4 103 620 *euro*, no tiem 3 485 040 *euro* Kultūras ministrijas apakšprogrammas 22.12.00 “Latvijas Valsts simtgades programma” finansējums un 618 580 *euro* pašfinansējums.
- ❖ izlietots kopumā 4 933 800 *euro*, no tiem 3 170 802 *euro* Kultūras ministrijas apakšprogrammas 22.12.00 “Latvijas Valsts simtgades programma” finansējums un 1 762 999 *euro* pašfinansējums.

2020.gadā simtgades svinībām plānotā un izlietotā finansējuma apmēru resoros skatīt **Kļūda! Nav atrasts atsauces avots..**attēlā.

33.attēls. Simtgades svinībām plānotais un izlietotais finansējums resoros 2020.gadā

Revīzija nodrošināja pietiekamu pamatu revīzijas ziņojuma sagatavošanai.

Revīzijas apjoma ierobežojumi

Revīzijas apjoma ierobežojumi 01.01.2020.

Valsts kontrole revīzijā “Par Latvijas Republikas 2019.gada pārskata par valsts budžeta izpildi un par pašvaldību budžetiem” sniedza atzinumu ar iebildēm, nosakot šādus apjoma ierobežojumus pārskata gada beigās, par kuriem arī tiek noteikts apjoma ierobežojums attiecībā uz konsolidēto pārskatu sākuma atlikumiem 01.01.2020. Detalizētu informāciju par revīzijas apjoma ierobežojumiem uz 01.01.2020. skatīt revīzijas ziņojuma “Par Latvijas Republikas 2019.gada pārskatu par valsts budžeta izpildi un par pašvaldību budžetiem” sadaļā “Revīzijas apjoma ierobežojumi” [Revīzijas ziņojums par 2020.gada Saimnieciskā gada pārskatu](#).

Revīzijas apjoma ierobežojumi 31.12.2020.

Valsts kontrole nevarēja iegūt pietiekamus un atbilstošus revīzijas pierādījumus un noteikt, vai būtu nepieciešams veikt korekcijas attiecībā uz Saimnieciskā gada pārskata konsolidētās grāmatvedības bilances posteņi *Ilgtermiņa ieguldījumi* iekļauto ilgtermiņa ieguldījumu vērtību 1 809 557 718 euro, tajā skaitā :

- ❖ valsts konsolidētās grāmatvedības bilances posteņos uzrādītajai zemei un būvēm 1 541 845 385 euro vērtībā, turējumā nodotajiem īpašumiem 193 097 762 euro un ieguldījuma īpašumiem 63 436 562 euro vērtībā:
 - Rīgas pilsētas pašvaldības 2020.gada pārskata bilances posteņi “Zeme un būves”, bilances posteņi “Turējumā nodotie valsts un pašvaldību īpašumi” un bilances posteņi “Ieguldījuma īpašumi” uzrādītajiem nekustamajiem īpašumiem 1 647 221 460 euro vērtībā 31.12.2020., t.sk. transporta būves 863 533 963 euro vērtībā, zemei zem būvēm 153 898 307 euro vērtībā, pārējai zemei 281 761 600 euro vērtībā, ieguldījumu īpašumiem 61 891 359 euro vērtībā, inženierbūvēm 93 038 469 euro vērtībā, bilances posteņi “Turējumā nodotie valsts un pašvaldību īpašumi” 2020.gada pārskatā uzrādītajiem nekustamajiem īpašumiem 193 097 762 euro vērtībā, jo vēl joprojām neesam saņēmuši informāciju par Saimnieciskā gada pārskatā par 2015.gadu konstatēto neatbilstību transporta būvju uzskaitē novēršanu un Saimnieciskā gada pārskatā par

2018.gadu konstatēto neatbilstību inženierbūvju uzskaitē novēršanu, pašvaldība arī pārskata periodā nav veikusi inventarizāciju pilnā apjomā. Turklāt Rīgas pilsētas pašvaldības ziņojumā vadībai par 2020.gada finanšu pārskatu ir norādīts, ka “[..], Īpašuma departamenta pārstāvji zemes vienības pakāpeniski reģistrē Zemesgrāmatā (aptuveni 200 – 300 vienības gadā). Kopējais neregistrēto zemes vienību skaits uz 2020.gada 31. decembri sastādīja aptuveni 5 000 vienības (vērtība bilancē 85 miljoni EUR), no kā var secināt, ka Rīgas pilsētas pašvaldībai piekrītošo zemju pilnīga reģistrēšana Zemesgrāmatā būs ilglaicīgs process. [..]. Balstoties uz minēto situāciju, Īpašuma departaments veica aprēķinus un izveidoja sagaidāmās vērtības samazinājuma aplēsi, lai aplēstu un korekti atspoguļotu Rīgas pilsētas pašvaldībai piekrītošo, bet Zemesgrāmatā neregistrēto zemju vērtību pašvaldības bilancē uz 2020.gada 31. decembri..[..]”.

- Ozolnieku novada pašvaldības 2020.gada konsolidētajā pārskatā 31.12.2020. uzrādīto bilances posteņos “Zeme un būves” un “Ieguldījuma īpašumi” 13 425 479 euro vērtību un pārskatā par darbības finansiālajiem rezultātiem iekļauto būvju nolietojuma izdevumu 2 843 530 euro vērtību, jo pašvaldība dzīvojamām un nedzīvojamām ēkām, inženierbūvēm atsevišķos gadījumos piemēro neatbilstošas nolietojuma normas. Turklāt posteņi “Zeme un būves” un “Ieguldījuma īpašumi” uzrādītā zemes vērtība ir par 277 615 euro lielāka, tāpēc izdevumi ir uzrādīti par 277 615 euro mazāki un budžeta izpildes rezultāts par 277 615 euro lielāks;
- Riebiņu novada pašvaldības 2020.gada konsolidētajā pārskatā 31.12.2020. uzrādīto bilances posteņos “Zeme un būves” un “Ieguldījuma īpašumi” 8 090 892 euro vērtību un pārskatā par darbības finansiālajiem rezultātiem iekļauto būvju nolietojuma izdevumu 3 419 498 euro vērtību: bilances posteņi iekļautajām dzīvojamām un nedzīvojamām ēkām, inženierbūvēm atsevišķos gadījumos tiek piemērotas neatbilstošas nolietojuma normas, kas ietekmē arī budžeta izpildes rezultātu;
- Jelgavas novada pašvaldības 2020.gada konsolidētajā pārskatā 31.12.2020. uzrādīto bilances posteņa “Zeme un būves” 200 437 euro vērtību, “Ieguldījuma īpašumi” 980 105 euro vērtību: bilances posteņu vērtībā ir iekļautas citām fiziskām un juridiskām personām piederošas zemes īpašuma domājamās daļas, par kurām privatizācijas procesa vai nekustamā īpašuma atsavināšanas laikā ir noslēgti pirkuma līgumi, taču īpašuma ieguvēji savas īpašuma tiesības juridiski nav noformējuši iekļauto zemes īpašumu domājamām daļām;
- Krustpils novada pašvaldības 2020.gada konsolidētajā pārskatā 31.12.2020. uzrādīto bilances posteņa “Zeme un būves” 2 436 567 euro vērtību un pārskatā par darbības finansiālajiem rezultātiem iekļauto būvju nolietojuma izdevumu 403 319 euro vērtību, jo pašvaldība inženierbūvēm atsevišķos gadījumos piemēro neatbilstošas nolietojuma normas. Liepājas pilsētas pašvaldības 2020.gada konsolidētajā pārskatā 31.12.2020. uzrādīto bilances posteņa “Zeme un būves” 21 937 579 euro vērtību un zembilancē uzrādīto “Iespējamo aktīvu” 2 510 091 euro vērtību: pašvaldība nav pabeigusi neprivatizēto pašvaldības dzīvokļu piekrītošo domājamo daļu un domājamo daļu no dzīvojamām mājām piekrītošajiem zemes gabaliem no zembilances iekļaušanu bilancē. Pašvaldība saskaņā ar iepriekš saskaņoto darba plānu un piešķirtā budžeta ietvaros veic pakāpenisku pašvaldībai piederošo dzīvokļa īpašumu reģistrēšanu Valsts nekustamā īpašuma kadastra sistēmā un Zemesgrāmatā, vienlaikus izslēdzot domājamās daļas no zembilances;
- Rūjienas novada pašvaldības 2020.gada konsolidētajā pārskatā 31.12.2020. uzrādīto bilances posteņa “Zeme un būves” 4 018 997 euro vērtību un pārskatā par darbības finansiālajiem rezultātiem iekļauto būvju nolietojuma izdevumu 618 995 euro vērtību,

kas ietekmē arī budžeta izpildes rezultātu: 2020.gadā tika veikta pašvaldības ceļu un ielu brauktuvju un to elementu inventarizācija, tomēr pašvaldības vadība nav spējusi noteikt veicamo korekciju apjomu attiecībā uz transporta būvju un inženierbūvju uzskaites vērtību un 2021.gadā tiks aktualizēta un saskaņota informācija par ceļu un ielu brauktuvē un to elementiem ar VSIA “Latvijas Valsts ceļi”, kā arī tiks veikta ceļu un ielu garumu un to vērtības aktualizācija grāmatvedības uzskaitē.

- Sējas novada pašvaldības 2020.gada konsolidētajā pārskatā 31.12.2020. uzrādīto bilances posteņa “Zeme un būves” 1 897 014 *euro* vērtību un pārskatā par darbības finansiālajiem rezultātiem iekļauto būvju nolietojuma izdevumu 203 994 *euro* vērtību, kas ietekmē arī budžeta izpildes rezultātu: pārskata gada slēguma inventarizācijas ietvaros nav veikta transporta būves salīdzināšana ar VSIA “Latvijas Valsts ceļi” ne gada sākumā, ne gada beigās;
- Ventspils novada pašvaldības 2020.gada konsolidētajā pārskatā 31.12.2020. uzrādīto bilances posteņa “Zeme un būves” 15 720 751 *euro* vērtību un pārskatā par darbības finansiālajiem rezultātiem iekļauto būvju nolietojuma izdevumu 399 905 *euro* vērtību, kas ietekmē arī budžeta izpildes rezultātu: gada pārskata slēguma inventarizācijas ietvaros pašvaldības nekustamie īpašumi ir vērtēti pēc to vienības lietošanas mērķa VZD Kadastra informācijas sistēmā, nevis pēc tā, kādam mērķim pašvaldība ir nolēmusi izmantot konkrēto aktīvu;
- izlasē iekļauto sešu pašvaldību⁶⁴⁴ 2020.gada konsolidētajā Saimnieciskā gada pārskatā 31.12.2020. bilances postenī “Zeme un būves” uzrādīto inženierbūvju 82 450 428 *euro* vērtību un pārskatā par darbības finansiālajiem rezultātiem iekļauto būvju nolietojuma izdevumu 3 467 077 *euro* vērtību, kas ietekmē arī budžeta izpildes rezultātu: joprojām turpinās sniegto ieteikumu ieviešana un revīzijā konstatējam, ka sešas⁶⁴⁵ jeb 21% no izlasē iekļautajām pašvaldībām ES līdzfinansēto pašvaldību projektu ietvaros radītajām inženierbūvē ar 25 489 342 *euro* bilances vērtību ir piemērojušas grāmatvedības uzskaites normatīvajam regulējumam neatbilstošu pamatlīdzekļu nolietojuma normu;
- ❖ valsts konsolidētās grāmatvedības bilances posteņos 31.12.2020. uzrādītajiem bioloģiskiem un pazemes aktīviem 11 178 009 *euro* vērtībā, t.sk.:
 - Ķeguma novada pašvaldības 2020.gada konsolidētajā pārskatā 31.12.2020. uzrādīto bilances posteņa “Bioloģiskie un pazemes aktīvi” 284 440 *euro* vērtību un pārskatā par darbības finansiālajiem rezultātiem neiekļauto izdevumu no pazemes aktīva izstrādes vērtību, kas ietekmē arī budžeta izpildes rezultātu: bilances postenī ir iekļauts karjera smilts-grants krājums 397 m³ apmērā 284 440 *euro* vērtībā bez atbilstoša novērtējuma. 2002.gadā ir noslēgts līgums ar SIA “GARKALNI VV” un zemesgrāmatā nostiprināta nomas tiesība par šo karjeru ar iznomāšanu ar mērķi veikt smilts-grants ieguvī, bet kopš 2008.gada pazemes aktīva vērtības samazinājums no pazemes aktīva izstrādes nav atzīts;
 - Ventspils novada pašvaldības 2020.gada konsolidētajā pārskatā 31.12.2020. uzrādīto bilances posteņa „Bioloģiskie un pazemes aktīvi” 526 095 *euro* vērtību: vairākus pārskata periodus pēc kārtas, nav veikta pazemes aktīvu inventarizācija un to lietošanas mērķa izvērtējums;
 - izlasē iekļauto pašvaldību⁶⁴⁶ 2020.gada konsolidētajā Saimnieciskā gada pārskatā 31.12.2020. uzrādīto bilances posteņa “Bioloģiskie un pazemes aktīvi” 10 367 474 *euro* vērtību: postenī uzrādītie pazemes aktīvi nav atzīti un novērtēti pēc vienotiem principiem⁶⁴⁷, kā arī pazemes aktīviem 231 236 *euro* vērtībā netika uzrādīti vērtību pamatojoši dokumenti.

Tā kā turpinās Valsts kontroles pirms 15 gadiem sniegtā ieteikuma uzkrāšanas principa piemērošanai ieviešana, **nodokļu un nodevu ieņēmumi, naudas sodi un citi nenodokļu ieņēmumi joprojām netiek**

uzrādīti pēc uzkrāšanas principa, t.i., Saimnieciskā gada pārskatā ne saistību, ne prasību sastāvā netiek uzrādīta informācija par nodokļiem, nodevām, naudas sodiem un citiem nenodokļu ieņēmumiem. Tāpēc revīzijā nebija iespējams gūt pārliecību par Saimnieciskā gada pārskatā uzrādīto nodokļu ieņēmumu (*izņemot ieņēmumus no nekustamā īpašuma nodokļa, ko administrē pašvaldības*), ieņēmumu no nodevām, naudas sodu un citu nenodokļu ieņēmumu pilnīgumu.

Valsts kontrolei revīzijā nebija iespējams gūt pārliecību, ka Valsts kases noteiktā atvasināto finanšu instrumentu vērtība – **1 325 tūkst. euro** uzkrāti ieņēmumi no atvasināto finanšu instrumentu procentu maksājumu valūtas svārstībām, **50 508 tūkst. euro** portfeļa atvasināto finanšu instrumentu valūtas pārvērtēšanas rezultāts, kas samazina valsts konsolidētajā grāmatvedības bilancē uzrādīto ilgtermiņa saistību vērtību, **30 819 tūkst. euro** īstermiņa saistības par uzkrātiem procentu izdevumiem par atvasinātiem finanšu instrumentiem, **28 178 tūkst. euro** procentu ieņēmumi no atvasināto finanšu instrumentu rezultāta, **14 859 tūkst. euro** realizētie un nerealizētie procentu izdevumi no atvasinātiem finanšu instrumentiem, **61 tūkst. euro** zembilances aktīvos norādītās iespējamās prasības par FORWARD darījumu pozīciju un **3 243 tūkst. euro** zembilances pasīvos norādītās iespējamās saistības par CCIRS un IRS darījumu pozīciju – ir precīza un ticama, jo Valsts kase nepiemēro standarta metodi atvasināto finanšu instrumentu vērtības noteikšanai. Tāpat Valsts kase neveic atvasināto finanšu instrumentu efektivitātes novērtējumu saskaņā ar starptautiski pieņemtajām metodēm, tāpēc netika arī gūta pārliecība, ka Saimnieciskā gada pārskatā ir atzīti visi ar atvasināto finanšu instrumentu izmantošanu saistītie ieņēmumi un izdevumi.

Lielvārdes novada domes bijušais priekšsēdētājs, 2015.gadā pašvaldības vārdā noslēdzot darījumu ar *Riverside HK Ltd* un parakstot parādzīmi/vekseli **200 000 tūkst. euro** vērtībā, ir rīkojies, neievērojot normatīvajos aktos noteikto kārtību pašvaldību aizņēmumu saņemšanai un pārkāpjot savam amatam noteiktās pilnvaras. Valsts kontrolei nebija iespējams iegūt ticamus, pietiekamus un atbilstošus pierādījumus par šī darījuma iespējamo ietekmi vai tās neesamību uz Saimnieciskā gada pārskatu, jo attiecībā uz šo darījumu lieta tiesā vēl nav izspriesta.

Valsts kontrolei nebija iespējams iegūt pietiekamus un atbilstošus revīzijas pierādījumus, ka Saimnieciskā gada pārskata konsolidētās grāmatvedības bilances postenī “*Pārējās īstermiņa saistības*” iekļautā valsts budžeta finanšu uzskaites pārskata “*Īstermiņa saistības par ārvalstu finanšu palīdzību un Eiropas Savienības politiku instrumentu finansētajiem pasākumiem*” vērtība **169 tūkst. euro** ir precīza un ticama, jo Valsts kase šim bilances postenim nav veikusi pārskata gada slēguma inventarizāciju.

Valsts kontrolei nebija iespējams noteikt kāds tieši ir nepieciešamo labojumu apmērs Saimnieciskā gada pārskatā uzrādīto iespējamo saistību vērtībai. Saimnieciskā gada pārskatā nav uzrādītas Latvijas iespējamās saistības, kas izriet no dalības starptautiskajās organizācijās pēcnodarbinātības labumu segšanas pienākuma. Tā kā starptautisko organizāciju atbalsta institūciju, kuras nodrošina pēcnodarbinātības pabalstu izmaksu, saistības tiek segtas tieši no šo institūciju budžetiem, kuri, savukārt, lielākoties tiek veidoti no dalībvalstu ikgadējām iemaksām, starptautisko organizāciju saistības par pēcnodarbinātības labumiem proporcionāli Latvijas līdzdalības daļai starptautiskajās organizācijās būtu jāuzrāda Saimnieciskā gada pārskatā kā iespējamās saistības.

Valsts kontroliera p.i.

Valsts kontroles padomes loceklis

Edgars Korčagins

ŠIS DOKUMENTS IR ELEKTRONISKI
PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO
PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU

Termini un skaidrojumi

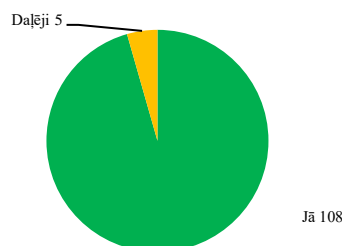
Termins	Skaidrojums
AFI	Atvasinātie finanšu instrumenti
AI	Mākslīgais intelekts
AM	Aizsardzības ministrija
APAS	Administratīvo pārkāpumu procesa atbalsta sistēma
AS	Akciju sabiedrība
ATR	Administratīvi teritoriālā reforma
ĀM	Ārlietu ministrija
CCIRS	Valūtu mijmaiņas darījums vai procentu likmju un valūtu mijmaiņas darījums
CFLA	Centrālā finanšu un līgumu aģentūra
EDS	VID Elektroniskās deklarēšanas sistēma
EK	Eiropas Komisija
EKK	Ekonomiskās klasifikācijas kods
EM	Ekonomikas ministrija
ePārskatu sistēma	Ministriju, centrālo valsts iestāžu un pašvaldību budžeta pārskatu informācijas sistēma
ERAF	Eiropas Reģionālās attīstības fonds
ES	Eiropas Savienība
FIFO	“Pirmais iekšā, pirmais ārā” (<i>first in, first out</i>) datu organizācijas metode, kurā pirmais ievietotais ieraksts tiek apstrādāts kā pirmais
FM	Finanšu ministrija
IeM	Iekšlietu ministrija
IeM IC	Iekšlietu ministrijas Informācijas centrs
IKP	Iekšzemes kopprodukts
IKT	Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas
IRS	Ieņēmumu darījums
IS	Informācijas sistēma
LIAA	Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra
LLPA	Latvijas Lielo pilsētu asociācija
LM	Labklājības ministrija
LPS	Latvijas Pašvaldību savienība
LR	Latvijas Republika
LTRK	Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera
LZRA	Latvijas Zvērinātu revidentu asociācija
MAIS	Maksājumu administrēšanas informācijas sistēma
MK	Ministru kabinets
NEPLP	Nacionālā elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome

Termins	Skaidrojums
NINO	Nekustamā īpašuma nodokļa administrēšanas lietojumprogramma
NIS	VID Nodokļu informācijas sistēma
NĪN	Nekustamā īpašuma nodoklis
OECD	Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija
OIS	Bezrisika diennakts indeksa mijmaiņas diskonts
PIKC	Profesionālās izglītības kompetences centrs
PVN	Pievienotās vērtības nodoklis
Saimnieciskā gada pārskats	Latvijas Republikas gada pārskats par valsts budžeta izpildi un par pašvaldību budžetiem
SGP	Saimnieciskā gada pārskats
SI	Starptautiskā mērvienību sistēma
SIA	Sabiedrība ar ierobežotu atbildību
SIF	Sabiedrības integrācijas fonds
SPSGS	Starptautiskie publiskā sektora grāmatvedības standarti
SRS	Starptautiskais revīzijas standarts
Vadības komiteja	Finanšu ministrijas Uzkrājuma principa ieviešanas vadības komiteja
VARAM	Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
VAS	Valsts administrācijas skola
VIAA	Valsts izglītības attīstības aģentūra
VID	Valsts ieņēmumu dienests
VIS	Valsts informācijas sistēma
VK	Valsts kase
VRAA	Valsts reģionālās attīstības aģentūra

1.pielikums. Atbilstības jautājums un tā vērtēšanas kritēriji – pašvaldību rīcība, organizējot pārskata gada slēguma inventarizācijas procesu

Revīzijas jautājums	Atbilde uz apakšjautājumu un kritēriju vērtējums						
<p>Galvenais pārbaudāmais jautājums – vai, organizējot inventarizācijas procesu kā vienu no pašvaldības iekšējās kontroles sistēmas procedūrām, pašvaldības rīcība ir atbilstoša normatīvo aktu prasībām un nodrošina procesa kontrolētu pārvaldību, rezultātu izvērtēšanu un uzrādīšanu pašvaldības finanšu pārskatā?</p> <p>Pašvaldība ir veikusi sagatavošanās pasākumus gada slēguma inventarizācijas uzsākšanai</p>	<p>Atbilde uz apakšjautājumu:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☉ Kritērijs ir sasniegts daļēji, jo 32 jeb 28,3% pašvaldību ir konstatētas nepilnības vai neatbilstības normatīvajos aktos noteiktām veicamajām darbībām gada slēguma inventarizācijas uzsākšanai : <ul style="list-style-type: none"> - 30 pašvaldībās (26,5%) iekšējos tiesību aktos, kas nosaka pārskata gada slēguma inventarizācijas norises kārtību, nav iekļauti papildus kritēriji, kas nav noteikti tiesību aktā⁶⁴⁸, bet veicina inventarizācijas mērķa sasniegšanu, tajā skaitā: 1) 19 pašvaldībās nav noteikta attiecīgo jomu speciālistu iesaistīšanas kārtība; 2) 17 pašvaldībās nav noteikta inventarizācijas veikšanai nepieciešamo ārējo reģistru datu saņemšanas kārtība; 3) divās pašvaldībās nav noteikta inventarizācijā iesaistīto personu uzdevumi, pienākumi un atbildība; - vienā pašvaldībā (0,9%) iekšējā tiesību aktā, kas nosaka pārskata gada slēguma inventarizācijas norises kārtību, nav noteikti inventarizācijas uzsākšanas termiņi; - divās pašvaldībās (1,8%) līdz inventarizāciju uzsākšanai inventarizācijas komisiju personālsastāvs nav iepazīstināts ar inventarizācijas veikšanas kārtību, pienākumu sadali, izpildes termiņiem un noteikto atbildību, savukārt sešās pašvaldībās (5,3%) nav dokumentu, kas apliecina, ka inventarizācijas komisiju personālsastāvs ir iepazīstināts ar minēto informāciju. <div data-bbox="858 1377 1244 1590" style="text-align: center;"> <table border="1" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <thead> <tr> <th>Atbilde</th> <th>Kopējais skaits</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Daļēji</td> <td>32</td> </tr> <tr> <td>Jā</td> <td>81</td> </tr> </tbody> </table> </div>	Atbilde	Kopējais skaits	Daļēji	32	Jā	81
Atbilde	Kopējais skaits						
Daļēji	32						
Jā	81						
<p>Pašvaldība ir nodrošinājusi gada slēguma inventarizācijas norises un to rezultātu dokumentēšanu</p>	<p>Atbilde uz apakšjautājumu:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☉ Kritērijs ir sasniegts, jo 108 jeb 96% pašvaldību pēc attiecīgo objektu inventarizācijas pabeigšanas inventarizācijas komisija sagatavoja un pašvaldības vadībai iesniedza inventarizācijas sarakstus saskaņā ar iekšējos tiesību aktos noteiktajiem termiņiem un vadība (vai cita pilnvarota persona) ir izskatījusi iesniegtos inventarizācijas sarakstus un ir pārbaudījusi to atbilstību tiesību akta prasībām. <p>Savukārt piecās jeb 4% pašvaldību konstatētas neatbilstības, kas saistītas ar normatīvajos aktos noteiktās kārtības gada slēguma inventarizācijas norises un to rezultātu dokumentēšanā vai iekšējos tiesību aktos noteiktās kārtības neievērošanu: 1) divās pašvaldībās (2%) pēc attiecīgo objektu inventarizācijas pabeigšanas</p>						

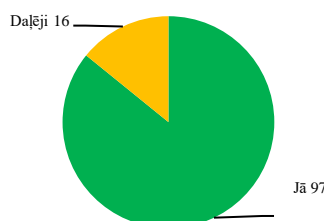
inventarizācijas komisija nesagatavoja un/vai pašvaldības vadībai neiesniedza (vai tikai daļēji iesniedza) inventarizācijas sarakstus saskaņā ar iekšējos tiesību aktos noteiktajiem termiņiem (tajā skaitā vienā pašvaldībā neatbilstības konstatētas tikai atsevišķās iestādēs); 2) četrās pašvaldībās (4%) vadība (vai cita pilnvarota persona) nav izskatījusi iesniegtos inventarizācijas sarakstus un/vai nav pārbaudījusi (vai tikai daļēji pārbaudījusi) to atbilstību tiesību akta prasībām⁶⁴⁹ vai zvērinātiem revidentiem netika uzrādīti dokumenti, kas to apliecina (tajā skaitā divās pašvaldībās neatbilstības konstatētas tikai atsevišķās iestādēs).

Pašvaldība ir nodrošinājusi inventarizācijas rezultātu izvērtēšanu un uzrādīšanu pārskata gada finanšu pārskatā

Atbilde uz apakšjautājumu:

- ☉ **Kritērijs ir sasniegts daļēji**, jo 16 jeb 14% pašvaldību ir konstatēts:
 - divās pašvaldībās (2%) pēc inventarizācijas pabeigšanas atbildīgās personas nav sagatavojušas salīdzināšanas sarakstus un/vai nav iesniegušas pašvaldības vadībai kopsavilkumus par inventarizācijā konstatētām datu atšķirībām, attiecīgajiem skaidrojumiem un priekšlikumiem vai kopsavilkumi sagatavoti tikai par daļu no neatbilstībām (tajā skaitā vienā pašvaldībā neatbilstības konstatētas tikai atsevišķās iestādēs);
 - piecās pašvaldībās (4%) vadība, pamatojoties uz inventarizācijas kopsavilkumiem, nav devusi atbildīgām personām norādījumus turpmākai rīcībai vai norādījumi noteikti tikai daļai no konstatēto datu atšķirībām, savukārt septiņās pašvaldībās (6%) ir apstiprināti inventarizācijas rezultāti, bet nav izdoti vadības norādījumi vai rīkojumi par turpmāk veicamajām darbībām;
 - trīs pašvaldībās (3%) atbildīgās personas inventarizācijā konstatētās datu atšķirības iegrāmatojušas bez vadības norādījumiem;
 - sešās pašvaldībās (5%) atbildīgās personas inventarizācijā konstatētās datu atšķirības nav uzrādījušas 2020.gada finanšu pārskatā (tajā skaitā, nesakrītību novēršanas termiņi noteikti pēc gada pārskata iesniegšanas datuma).

2.pielikums. Kopsavilkums par izdevumiem un atbalstu Covid-19 pandēmijas radītās krīzes pārvarēšanai

KOPSAVILKUMS
par izdevumiem un atbalstu
Covid-19 pandēmijas radītās krīzes pārvarēšanai

Latvijas Republikas
Valsts kontrole

Rīga 2021

Saturs

Kāpēc veicām pārbaudes par izdevumiem un atbalstu Covid-19 pandēmijas radītās krīzes pārvarēšanai	159
Kādu pieeju izvēlējamies pārbažu veikšanai.....	159
Pārbažu rezultāti skaitļos.....	160
Kādus uzlabojumus panācām jau revīzijas laikā.....	161
Kādu trūkumu novēršana vēl turpinās.....	171
Ar skatu uz nākotni.....	183

Kāpēc veicām pārbaudes par izdevumiem un atbalstu Covid-19 pandēmijas radītās krīzes pārvarēšanai

Covid-19 pandēmija ir ietekmējusi valsts, sabiedrības un katra cilvēka ikdienas dzīvi. Pandēmijas radītie apstākļi ir prasījuši institūciju spēju ātri reaģēt, pastiprināti koordinēt savas darbības un savstarpēji sadarboties, lai ierobežotu Covid-19 infekcijas tālāku izplatību un atbildētu uz tās radītajiem izaicinājumiem. Covid-19 seku mazināšanai un krīzes pārvarēšanai mobilizēts ievērojams valsts budžeta līdzekļu apjoms, kas izlietots īsos termiņos un lielas nenoteiktības apstākļos.

Vienlaikus tieši krīzes situācijas izgaismo valsts pārvaldes darbības vājās vietas. Krīzes un strauju izmaiņu situācijās varam novērtēt izveidoto sistēmu un procesu darbību, to efektivitāti un elastību.

Mūsu mērķis, veicot pārbaudes par izdevumiem un atbalstu Covid-19 pandēmijas radītās krīzes pārvarēšanai, bija sniegt pārlicību sabiedrībai, ka institūcijas papildu līdzekļus ir pieprasījušas pamatoti un tos ir izlietojušas atbilstoši piešķiršanas mērķim, kā arī sniegt ieteikumus valdībai un atbildīgajām institūcijām jomās, kurās nepieciešami uzlabojumi un kuras nepieciešams pilnveidot.

Kādu pieeju pārbaužu veikšanai izvēlējāmies

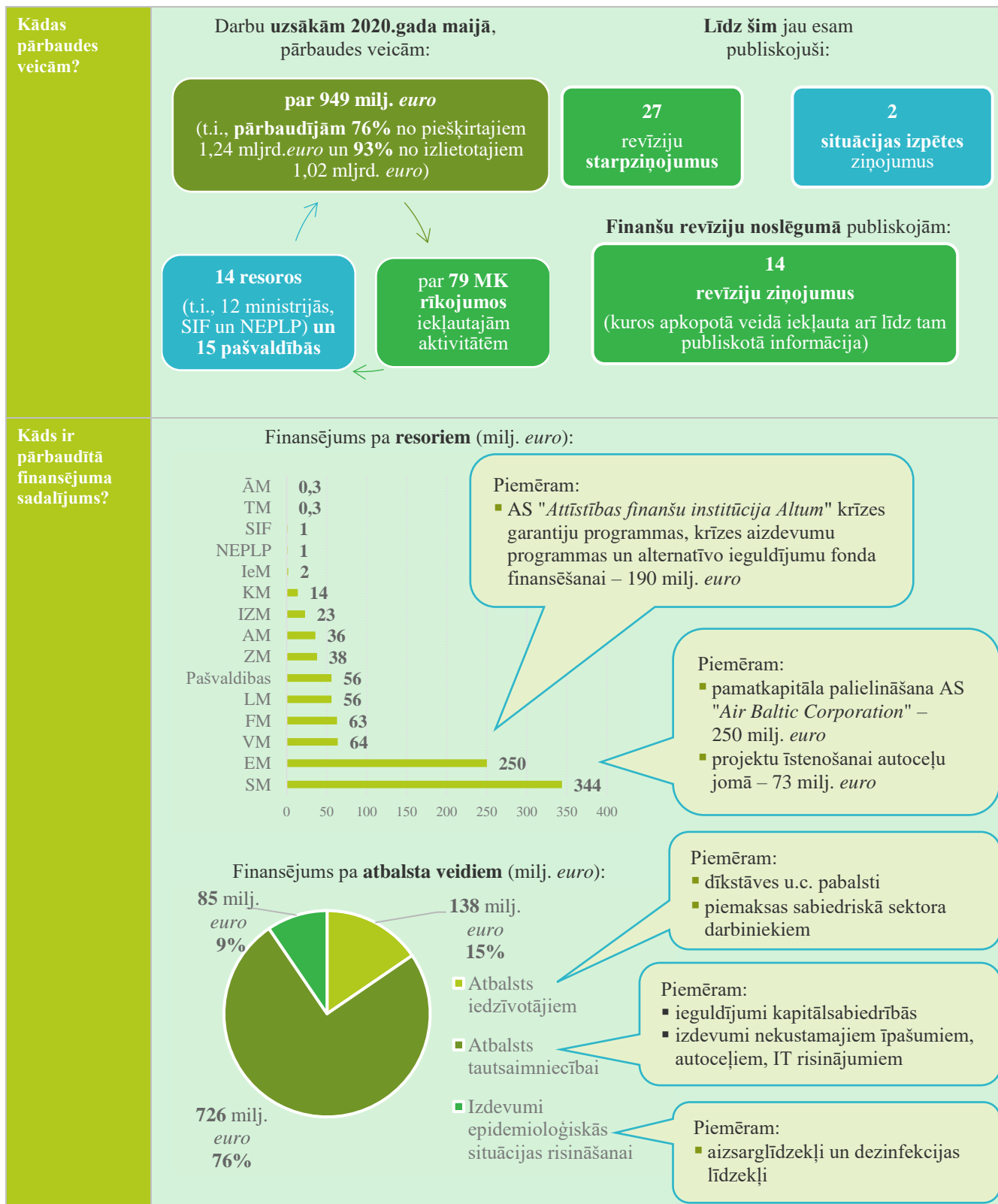
Jau 2020.gada martā, kad valdība pirmoreiz pieņēma lēmumu izsludināt ārkārtējo situāciju, Valsts kontrole aicināja publiskā sektora iestāžu un kapitālsabiedrību amatpersonas būt atbildīgām un godprātīgām, nesniedzot finansējuma vai kompensāciju pieprasījumus pasākumiem, kas nav saistīti ar Covid-19 un pārsniedz nepieciešamo izmaksu apmēru, pieņemot atbildīgus lēmumus par publisko resursu izmantošanu, un rīkoties sabiedrības interesēs.

Covid-19 pandēmijas laikā Valsts kontrole pārorientēja savu darbu, lielu daļu iestādes resursu novirzot tieši ar Covid-19 pandēmijas pārvarēšanu saistīto izdevumu pārbaužu veikšanai, lai sabiedrībai sniegtu pārlicību par valsts budžeta līdzekļu izlietojuma pamatotību un likumību. Lai institūcijas un sabiedrība būtu savlaikus informēta, sagatavojām 27 starpziņojumus un divus situācijas izpētes ziņojumus un publiskojām tos uzreiz pēc šo Covid-19 izdevumu pārbaužu pabeigšanas.

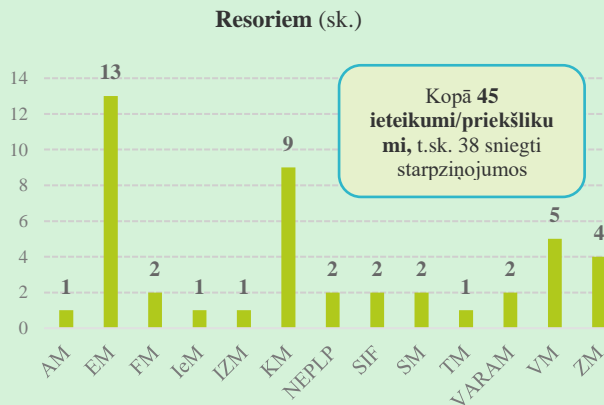
Pabeidzot pārbaudes un publiskojot rezultātus, varam apgalvot, ka kopumā ministrijas un iestādes papildus piešķirtos līdzekļus ir izlietojušas atbilstoši piešķiršanas mērķim. Tomēr atsevišķiem pasākumiem nav tiešas sasaistes ar Covid-19 pandēmijas radītās krīzes pārvarēšanu un atbalsta sniegšanai definētie kritēriji nav pietiekami ekonomiski pamatoti. Atsevišķos gadījumos atbalsta sniegšanas kritēriji nav bijuši noteikti ārējos normatīvajos aktos, resoru izstrādātie atbalsta sniegšanas kritēriji ir bijuši neskaidri, dažādi interpretējami un sarežģīti administrējami, tādējādi radot nelīdzvērtīgus atbalsta saņemšanas nosacījumus un radot nevajadzīgu administratīvo slogu un atbalsta administrēšanas izmaksas.

Šajā kopsavilkumā sniedzam informāciju par jau paveikto trūkumu novēršanā, kā arī būtiskākajiem secinājumiem, kas ņemami vērā, uzlabojot krīzes pārvaldību, plānojot krīzes pārvarēšanas atbalsta pasākumus un pilnveidojot valsts institūciju darbu kopumā.

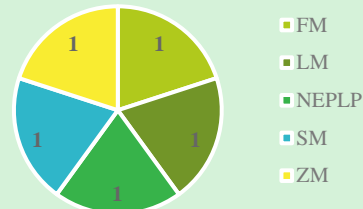
Pārbažu rezultāti skaitļos

Cik ieteikumu un priekšlikumu sniedzām?

Ministru kabinetam par konstatējumiem resoru starpziņojumos (sk.)

Kādus uzlabojumus panācām jau revīzijas laikā

Lai nodrošinātu efektīvāku Covid-19 pandēmijas radītās krīzes pārvarēšanai piešķirtā finansējuma izlietojumu, iespējami ātrāk novērstu trūkumus un panāktu tūlītējus uzlabojumus, jau publicējot starpziņojumus, sniedzām 38 ieteikumus un piecus priekšlikumus. Ieteikumus un priekšlikumus sniedzām, gan ietverot tajos mērķi, kas jāsasniedz, gan norādot uz praktiski veicamām darbībām konstatēto trūkumu novēršanai.

Apkopojot līdz šim paveikto Valsts kontroles sniegto ieteikumu un priekšlikumu ieviešanā, secinām, ka jau šobrīd būtiskākie uzlabojumi panākti: 1) novēršot nelīdzvērtīgus nosacījumus atbalsta saņēmējiem; 2) mazinot administratīvo slogu un vienkāršojot atbalsta administrēšanas mehānismus; 3) uzlabojot procesu caurskatāmību.

1 Līdzvērtīgi nosacījumi atbalsta saņēmējiem

Samazināti nelīdzvērtīgi nosacījumi potenciālajiem dīkstāves atbalsta saņēmējiem, paplašināts atbalsta saņēmēju loks, lai atbalsts būtu līdzvērtīgs visiem vienā mērķa grupā, un paredzēta iespēja saņemt atbalstu, strādājot pie vairākiem krīzes skartajiem darba devējiem

Finanšu ministrija

53 784 481
euro

Dīkstāves pabalsts

Vērtējot dīkstāves pabalsta izmaksu pirmās ārkārtējās situācijas laikā, konstatējām, ka grozījumi tiesiskajā regulējumā, kas tika veikti nolūkā paplašināt dīkstāves pabalsta saņēmēju loku, vienlaikus radīja arī nelabvēlīgas sekas. Tā, piemēram:

- ❖ paplašinot pabalsta saņēmēju loku, vienlaikus no tā tika izslēgta daļa darba ņēmēju, kas šim pabalstam kvalificējās pirms grozījumu veikšanas;
- ❖ starp pašnodarbinātām personām nosacījumi bija labvēlīgāki mikrouzņēmumu nodokļa maksātājiem;
- ❖ maksājot līdzvērtīgus nodokļus, darba ņēmējiem, kuri strādāja pie viena krīzes skartā darba devēja, nosacījumi bija labvēlīgāki nekā tiem darba ņēmējiem, kuri strādāja nepilnu darba slodzi pie vairākiem krīzes skartajiem darba devējiem. Vairāk informācijas skatīt [revīzijas ziņojumā](#).

Tāpēc sniedzām priekšlikumu Ministru kabinetam, kas ņemams vērā, ieviešot jaunus atbalsta veidus un paplašinot atbalsta saņēmēju loku, t.i., nodrošināt, ka:

- ❖ vienlaikus netiek izslēgtas kādas personu grupas, kuras līdz izmaiņu veikšanai kvalificējās atbalsta saņemšanai;
- ❖ konkrēta atbalsta veida mērķa grupā ir līdzvērtīgas iespējas pretendēt uz atbalstu.

Izstrādājot jaunu regulējumu un līdzšinējo dīkstāves pabalstu aizstājot ar atbalstu par dīkstāvi un atbalstu algas subsīdijai, priekšlikums ņemts vērā. Tādējādi novērsta nevienlīdzība atbalsta saņemšanā atkarībā no nodokļu maksāšanas režīma, pārskatīts atbalsta par dīkstāvi saņēmēju loks, paredzēta iespēja saņemt atbalstu, strādājot pie vairākiem krīzes skartajiem uzņēmumiem, kā arī veikti citi uzlabojumi.

Tomēr jaunā regulējuma atsevišķu normu piemērošana rada nelīdzvērtīgus nosacījumus atbalsta saņēmējiem, proti – ja potenciālais atbalsta par dīkstāvi saņēmējs izpilda apgrozījuma krituma kritēriju, bet šajā periodā nav bijusi darba samaksa vai ienākumi:

- ❖ mikrouzņēmumu nodokļa maksātāji un skaistumkopšanas nozarē nodarbinātie atbalstu par dīkstāvi saņem;
- ❖ pārējās pašnodarbinātās personas un darba devēju darbinieki atbalstu par dīkstāvi nesaņem.

Ar aicinājumu turpināt darbu pie nelīdzvērtīgu nosacījumu novēršanas esam vērsuši pie Ministru prezidenta, finanšu ministra un ekonomikas ministra.

Iedzīvotājiem ar līdzvērtīgu sociālo situāciju ir nodrošinātas iespējas saņemt līdzvērtīgu atbalstu no pašvaldības

Labklājības
ministrija

342 957
euro

Valsts līdzfinansējums pašvaldību
izmaksātajam krīzes pabalstam

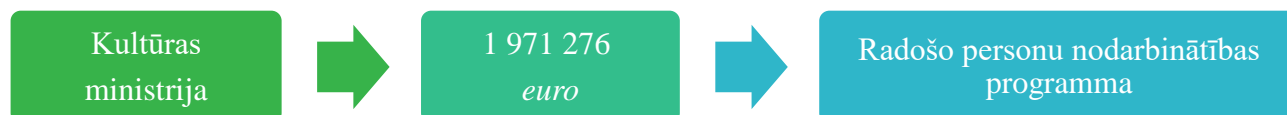
Veicot pārbaudes par pašvaldību izmaksātā pabalsta krīzes situācijā piešķiršanu, secinājām, ka pašvaldības pabalsta apmēru bija noteikušas robežās no 30 euro līdz pat 150 euro mēnesī, turklāt sociālo dienestu pieeja atbalsta sniegšanā bija atšķirīga. Tāpēc iedzīvotājiem ar līdzvērtīgu sociālo situāciju nebija iespējas saņemt līdzvērtīgu atbalstu. Turklāt 35 pašvaldības⁶⁵⁰ iedzīvotājiem vispār nebija piešķirušas šādu atbalsta veidu. Pašvaldību dažādo pieeju atbalsta sniegšanā pieļāva tiesiskais regulējums. Vairāk informācijas skatīt [revīzijas ziņojumā](#).

Tāpēc jau revīzijas laikā informējām par konstatējumiem Labklājības ministriju un sniedzām savu ieguldījumu vadlīniju izstrādē pašvaldībām.

Rezultātā jau no 09.11.2020., kad valstī atkārtoti tika izsludināta ārkārtējā situācija, pašvaldības krīzes pabalstu piešķir atbilstoši tā ieviešanas mērķim un pēc vienotiem kritērijiem.

Novērsti nelīdzvērtīgi nosacījumi atbalsta saņemšanai radošajām personām

Vērtējot radošo personu nodarbinātības programmu, secinājām, ka tās īstenošanā bija radīti nelīdzvērtīgi nosacījumi radošajām personām ar līdzīgiem ienākumiem, bet atšķirīgiem to avotiem. Lai kvalificētos atbalstam, radošās personas ienākumi no saimnieciskās darbības nedrīkstēja pārsniegt 538 *euro* mēnesī un darba algas ienākumi – 430 *euro* mēnesī. Ja radošajai personai bija gan saimnieciskās darbības ienākumi, gan darba alga, tie katrs tika vērtēti atsevišķi. Līdz ar to, piemēram, persona ar kopējiem ienākumiem mēnesī 950 *euro* apmērā, ko veido 530 *euro* ienākumi no saimnieciskās darbības un 420 *euro* darba alga, kvalificējās atbalstam, bet persona, kurai darba algas ienākumi mēnesī ir tikai 450 *euro*, atbalstam nekvalificējās. Vairāk informācijas skatīt [revīzijas ziņojumā](#).

Tāpēc sniedzām ieteikumu Valsts kultūrkapitāla fondam:

- ❖ pilnveidot mērķprogrammu konkursu organizēšanas procesu, paredzot vērtēt personu ienākumus;
- ❖ nodrošināt, ka šie ienākumi tiktu atbilstoši izvērtēti.

Ieviešot ieteikumu, ir novērsti nelīdzvērtīgi nosacījumi atbalsta saņemšanai radošajām personām un 2021.gadā radošo personu nodarbinātības programmas nolikumā ienākumu ierobežojums vairs nav noteikts kā kritērijs.

Panākti taisnīgi atlīdzības nosacījumi paaugstinātas slodzes un Covid-19 radīta riska apstākļos veselības un iekšlietu resoros strādājošajiem

Vērtējot pirmās ārkārtējās situācijas laikā izmaksātās piemaksas par darbu paaugstināta riska un slodzes apstākļos veselības un iekšlietu resoros strādājošajiem, secinājām, ka nodarbinātajiem par līdzvērtīgu ieguldīto darbu piešķirtas atšķirīgas piemaksas.

Slimnīcām un veselības resora iestādēm, tajā skaitā Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienestam, noteiktās prasības nodarbināto iesaistes novērtēšanā bija atšķirīgi interpretējamas un radīja pārmērīgu administratīvo slogu, jo nebija noteikti skaidri kritēriji piemaksu sadalei un nebija vienotu, viennozīmīgi saprotamu vadlīniju to piešķiršanai. Vairāk informācijas skatīt [revīzijas ziņojumā](#).

Iekšlietu ministrijas dienestos aprēķinam tika izmantots algoritms, kas nenodrošināja piemaksu apmēra noteikšanu proporcionāli īpašajos apstākļos faktiski nostrādātajam laikam, lai gan Valsts policijas un Valsts robežsardzes izmantotā piemaksu apmēra noteikšanas kārtība paredzēja detalizētu nostrādātā laika uzskaiti, kad amatpersona, pildot dienesta pienākumus, atradies tiešā saskarē ar Covid-19 inficētām, iespējami inficētām vai riska grupas personām. Vairāk informācijas skatīt [revīzijas ziņojumā](#).

Tāpēc jau revīzijas laikā informējām par konstatējumiem Veselības ministriju un Iekšlietu ministriju un aicinājām ņemt tos vērā, lemjot par piemaksu noteikšanas nosacījumiem nākamajam periodam.

Iekšlietu ministrija ieteikumu ievieša:

- ❖ veicot piemaksu pārrēķinu 449 Valsts policijas amatpersonām un 576 Valsts robežsardzes amatpersonām;
- ❖ mainot piemaksu aprēķina algoritmu, t.i., paredzot, ka piemaksu aprēķina proporcionāli nostrādātajam laikam. Šo piemaksu piešķiršana iekšlietu nozarē turpinās arī 2021.gadā.

Savukārt Veselības ministrija apņēmas precizēt piemaksu piešķiršanas kārtību, lemjot par piemaksu noteikšanas nosacījumiem nākamajam periodam.

Mazināti iespējamie riski nepamatota valsts atbalsta sniegšanai, un veicināta vienlīdzība pret visiem atbalsta pieteicējiem

Revīzijā tika noskaidrots, ka aktuālu nodokļu parādu gadījumā pirms aizdevuma izsniegšanas aizņēmējam tiek prasīts iesniegt aktuālu informāciju par nodokļu parāda neesamību, lai arī šāda iespēja *Altum* iekšējos noteikumos nav paredzēta. Turklāt konstatēti divi gadījumi, kad aizdevumu pieteikumi ir tikuši noraidīti nodokļu parādu dēļ. Tāpat konstatēti astoņi gadījumi⁶⁵¹, kad saimnieciskās darbības veicējiem piešķirts aizdevums par 604 060 *euro*, pamatojoties uz operatīvajiem finanšu datiem par situāciju 31.12.2019., kuri nenorādīja uz grūtībās nonākuša uzņēmuma pazīmes iestāšanos, bet pēc aizdevuma piešķiršanas gala finanšu dati par situāciju 31.12.2019. liecina, ka uzņēmumam šī pazīme bija iestājusies. . Vairāk informācijas skatīt [revīzijas ziņojumā](#).

Tāpēc ieteicām Altum:

- ❖ *izvērtēt iespēju garantiju piešķiršanai noteikt kritērijus⁶⁵² nodokļu parādu neesamībai virs noteikta sliekšņa;*
- ❖ *pilnveidot normatīvos aktus⁶⁵³, paredzot, ka aktuālu nodokļu parādu gadījumā pirms aizdevuma līdzekļu izsniegšanas aizņēmējam ir jāiesniedz aktuāla informācija par nodokļu parāda neesamību;*
- ❖ *aizdevuma līdzekļu izsniegšanas uzraudzības ietvaros veikt izvērtējumu par revīzijā konstatētajiem gadījumiem, kad pēc aizdevuma piešķiršanas gala finanšu dati par situāciju 31.12.2019. norāda, ka uzņēmumam grūtībās nonākuša uzņēmuma pazīme bija iestājusies⁶⁵⁴.*

Ekonomikas ministrija un *Altum* ir ieviesušas ieteikumus un pilnveidojušas gan ārējos tiesību aktus, gan iekšējos noteikumus, paredzot prasību pirms aizdevuma izsniegšanas aizņēmējam prasīt iesniegt aktuālu informāciju par nodokļu parāda neesamību.

Lai uzlabotu atbalsta pieejamību komersantiem un atbalsts nebūtu jāatmaksā, pēc konsultācijām ar Eiropas Komisiju ir veikti grozījumi Ministru kabineta noteikumos⁶⁵⁵, nosakot, ka līdz šim saskaņā ar Eiropas Komisijas lēmumu sniegtais atbalsts aizdevumu veidā, pēc kuru piešķiršanas saskaņā ar apstiprinātajiem uzņēmumu gada pārskatiem ir konstatējamās grūtībās nonākuša uzņēmuma pazīmes, tiek “pārklasificēts” kā *de minimis* atbalsts. Ja darījums neatbilst arī *de minimis* atbalsta nosacījumiem, tad tiks uzsākts piešķirtā atbalsta atgūšanas process

2

Mazāks administratīvais slogs

Pašlaik izmaksājamam atbalstam par dīkstāvi ir paaugstināts minimālais atbalsta apmērs, tāpēc vairs nav nepieciešams atsevišķs dīkstāves palīdzības pabalsts

Labklājības
ministrija

3 277 882
euro

Piemaksa pie dīkstāves pabalsta par katru
apgādībā esošu bērnu un dīkstāves
palīdzības pabalsts un piemaksa pie tā

Revīzijā secinājām, ka nav izprotama Ministru kabineta izvēle veidot četrus atsevišķus, bet pēc satura līdzīgus pakalpojumus – dīkstāves pabalstu, piemaksu pie dīkstāves pabalsta 50 *euro* apmērā par katru apgādībā esošu bērnu, dīkstāves palīdzības pabalstu, ja personai nav tiesību uz dīkstāves pabalstu vai ja piešķirtais dīkstāves pabalsts ir mazāks par 180 *euro*, kā arī piemaksu pie dīkstāves palīdzības pabalsta par katru apgādībā esošu bērnu –, uzdotot tos administrēt divām iestādēm – Valsts ieņēmumu dienestam (turpmāk – VID) un Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrai (turpmāk – VSAA).

Tā kā piemaksas pie dīkstāves pabalsta un dīkstāves palīdzības pabalsta un piemaksas pie tā piešķiršanai VSAA izmanto VID datus par piešķirtajiem un/vai atteiktajiem dīkstāves pabalstiem un par šo personu apgādībā esošiem bērniem, Valsts kontroles vērtējumā, produktīvāk bija uzdot šos atbalstus administrēt VID, iekļaujot tos dīkstāves pabalsta saturā. Tādējādi varēja arī ietaupīt valsts budžeta līdzekļus vismaz 30 649 *euro* apmērā, kas bija nepieciešami atsevišķu pakalpojumu izveidei Sociālās apdrošināšanas informācijas sistēmā. Vairāk informācijas skatīt [revīzijas ziņojumā](#).

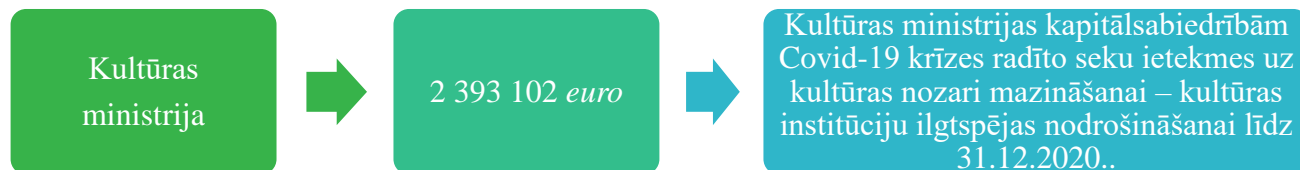
Tāpēc sniedzām priekšlikumu Ministru kabinetam, kas ņemams vērā, ieviešot jaunus atbalsta veidus un nosakot atbildīgo iestādi, t.i., izvērtēt:

- ❖ kādi dati būs nepieciešami atbalsta piešķiršanai;
- ❖ kura institūcija atbalstu varēs nodrošināt visproduktīvāk, vienlaikus nepieļaujot, ka viena veida atbalsta administrēšana tiek sadalīta starp vairākām institūcijām.

Priekšlikums ir ieviests daļēji – pašlaik izmaksājamam atbalstam par dīkstāvi ir paaugstināts minimālais atbalsta apmērs, tāpēc vairs nav nepieciešams atsevišķs dīkstāves palīdzības pabalsts. Tomēr arvien piemaksa pie atbalsta par dīkstāvi par katru apgādībā esošu bērnu tiek piešķirta kā atsevišķs pabalsts un to administrē VSAA.

Ir mazināts administratīvais slogs, un atbalsta programmā “Covid-19 ietekmēto kultūras institūciju ilgtspēja 2021.gadā” no iesniedzamo dokumentu klāsta ir svītroti dokumenti, kas nav būtiski, lai izvērtētu atbalsta programmā piešķiramās kompensācijas

Revīzijā konstatējām, ka programmas nolikumā paredzot biedrībām un nodibinājumiem iesniegt pievienotās vērtības nodokļa deklarācijas, lai novērtētu to ieņēmumu kritumu 2020.gadā salīdzinājumā ar 2019.gadu, tika radīta situācija, ka nav iespējams iegūt patiesus datus par biedrību un nodibinājumu ieņēmumu kritumu, jo pievienotās vērtības nodokļa deklarācijās tiek norādīts apgrozījums, kas neietver visus biedrības ieņēmumus. Tāpat nolikumā bija paredzēts, ka pieteicējam bija jāiesniedz ilgtermiņa nomas līguma kopija, ja pieteicējs nodrošina kultūras norises, iznomājot savā valdījumā esošās telpas, lai gan nebija paredzēts vērtēt šo dokumentu saturu. Vairāk informācijas skatīt [revīzijas ziņojumā](#).

Tāpēc ieteicām Kultūras ministrijai:

- ❖ *sadarbībā ar pieteikumu izvērtēšanai piesaistīto pakalpojumu sniedzēju un nozares pārstāvjiem pārskatīt un precizēt mērķprogrammas pretendentiem iesniedzamos dokumentus, lai mazinātu administratīvo slogu.*

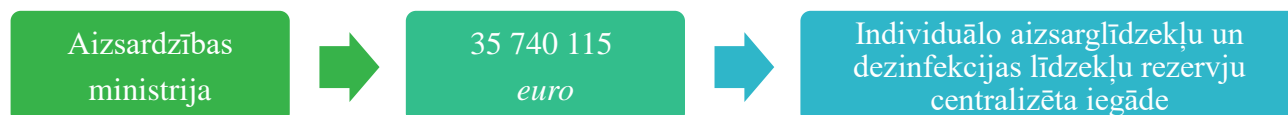
Kultūras ministrija ir precizējusi Valsts kultūrkapitāla fonda 2021.gada administrētās atbalsta programmas “Covid-19 ietekmēto kultūras institūciju ilgtspēja 2021.gadā” projektu konkursa nolikumu attiecībā uz projekta pieteikumā ietveramajiem dokumentiem, svītrojot no iesniedzamo dokumentu klāsta dokumentus (PVN deklarācijas un ilgtermiņa nomas līguma kopijas), kas nav būtiski, lai izvērtētu atbalsta programmā piešķiramās kompensācijas par noteikto laika periodu apmēru.

3

Caurskatāmāki procesi

Centralizētais iepirkums individuālajiem aizsarglīdzekļiem un dezinfekcijas līdzekļiem tagad tiek veikts caurskatāmāk un ievērojot valsts un sabiedrības intereses

Pārbaudot individuālo aizsarglīdzekļu un dezinfekcijas līdzekļu rezervju centralizēto iegādi Aizsardzības ministrijā, konstatējām, ka iepirkumu veikšanas kārtība ārkārtējās situācijas periodā atbilda tābrīža tiesiskajam regulējumam. Tomēr revīzijā neguvām pietiekamu pārliecību, ka pārbaudītajos gadījumos līgums noslēgts ar pretendentu, kas konkrētajā brīdī varētu piedāvāt izdevīgāko cenu par tādu pašu preču apjomu un kvalitāti un līdzvērtīgiem piegādes nosacījumiem. Vairāk informācijas skatīt [revīzijas ziņojumā](#).

Tāpēc ieteicām Aizsardzības ministrijai:

- ❖ pilnveidot centralizēto iepirkumu veikšanas kārtību, maksimāli kā piedāvājumu izvēles kritēriju paredzot izmantot saimnieciski visizdevīgākā piedāvājuma kritēriju;
- ❖ pārskatīt sadarbības un informācijas apmaiņas kārtību ar pretendentiem.

Aizsardzības ministrija ieteikumu ir ieviesusi – ir pilnveidota iepirkumu veikšanas kārtība, nedalot iepirkumus divpakāpju vērtēšanā, iespēju robežās izmantota Elektronisko iepirkumu sistēmas e-konkursu platforma iepirkumu izsludināšanā un piedāvājumu saņemšanā, kā arī pilnveidota sadarbības un informācijas apmaiņas kārtība, publicitāte, uzsākot jaunus iepirkumus.

Arī 2021.gadā Aizsardzības ministrija turpina veikt epidemioloģiskajai drošībai nepieciešamo preču centralizētos iepirkumus, izmantojot šim mērķim piešķirtos 14,7 milj. *euro*. Tāpēc pozitīvi vērtējama ir Aizsardzības ministrijas apņemšanās turpmāk piedāvājumu izvēlē un vērtēšanā izmantot saimnieciski visizdevīgākā piedāvājuma kritērijus (*ņemot vērā cenu, piegādes termiņu, piegādes drošības (stabilitātes) principus*) un iepirkuma priekšmeta kvalitāti apliecināšus kritērijus.

Ir uzlabota valsts atbalsta saimnieciskās darbības veicējiem sadales uzraudzība, kā arī sabiedrībai ir pieejama regulāra informācija par sniegto atbalstu un tā apmēru konkrētiem saimnieciskās darbības veicējiem.

Ekonomikas
ministrija

190 000 000 *euro*

Ieguldījums Altum rezerves kapitālā
atbalsta sniegšanai uzņēmējiem
piecās atbalsta programmās

Pārbaudot piešķirto līdzekļu ieguldīšanai akciju sabiedrības “Attīstības finanšu institūcija Altum” (turpmāk – *Altum*) rezerves kapitālā izlietojumu, konstatējām, ka *Altum* ir paplašinājis Ministru kabineta noteikumos⁶⁵⁶ noteiktos Covid-19 ietekmi pamatojošos kritērijus. Turklāt, vērtējot iesniegtos pieteikumus atbalsta saņemšanai, *Altum* ir piemērojis atkāpes no normatīvo aktu prasībām un *Altum* iekšējiem noteikumiem. Piecos gadījumos *Altum* ir piešķīris aizdevumus par kopējo summu 370 260 *euro*, lai arī atbalsta saņēmēji neizpildīja *Altum* noteiktos nosacījumus par nodokļu parādu neesamību⁶⁵⁷.

Revīzijā tika konstatēts, ka *Altum* regulāri publicē apkopojumu par atbalsta programmu apguves gaitu, bet netiek publicēta informācija par sniegto atbalstu un tā apmēru par konkrētiem saimnieciskās darbības veicējiem. Ņemot vērā jautājuma par Covid-19 krīzes seku mazināšanai piešķirtā publiskā finansējuma aktualitāti un sensitīvo raksturu sabiedrībā, ir svarīgi regulāri nodrošināt caurskatāmu, aktuālu un pilnīgu informāciju par *Altum* programmu īstenošanu. Vairāk informācijas skatīt [revīzijas ziņojumā](#).

Tāpēc ieteicām Ekonomikas ministrijai:

- ❖ *izvērtēt nepieciešamību veikt grozījumus Ministru kabineta noteikumos⁶⁵⁸, lai papildinātu saimnieciskās darbības veicēju Covid-19 ietekmi pamatojošos kritērijus;*
- ❖ *sadarbībā ar Altum izvērtēt iespēju regulāri nodrošināt savlaicīgu un publiski pieejamu informāciju par valsts sniegto atbalstu un tā apmēru saimnieciskās darbības veicējiem neatkarīgi no atbalsta lieluma.*

Tāpēc ieteicām Altum:

- ❖ *pilnveidot iekšējo kontroles vidi, lai tiktu ievērotas iekšējos noteikumos⁶⁵⁹ noteiktās prasības par galvojuma nepieciešamību nepietiekama aizdevuma nodrošinājuma gadījumā un piesaistīt galvojumus no īpašniekiem atbilstoši iekšējo noteikumu prasībām^{660,661};*
- ❖ *pilnveidot iekšējo kontroles vidi, lai tiktu ievēroti iekšējo noteikumu⁶⁶² nosacījumi par nodokļu parādu neesamību noteiktajos datumos virs noteiktā sliekšņa.*

Ekonomikas ministrija ir veikusi grozījumus Ministru kabineta noteikumos⁶⁶³ un papildinājusi tos ar saimnieciskās darbības veicēju Covid-19 ietekmi pamatojošiem kritērijiem. *Altum* ir apstiprinājis izmaiņas iekšējo noteikumu⁶⁶⁴ prasībās, kuras tiek piemērotas, paredzot, ka galvojums jāpiesaista no tāda aizņēmēja īpašnieka⁶⁶⁵ (viena vai vairākiem), kuram uzņēmumā ir būtiska ietekme. Savukārt par nodokļu parādu neesamību atbalsta saņēmējiem *Altum* ir apstiprinājis izmaiņas iekšējos noteikumos⁶⁶⁶, nosakot, ka aizņēmējam saskaņā ar VID publiskojamās datubāzes informāciju nevar būt aktuāli nodokļu parādi virs 1000 *euro* vai aizņēmējam ir jāvienojas ar VID par nodokļa parāda atmaksas kārtību, kā arī papildinot šīs prasības ar precizējumu – ja aizņēmējam ir aktuāls nodokļu parāds un tā apjoms ir samērīgs ar aizņēmēja saimnieciskās darbības apjomiem, tad aizdevumu var piešķirt ar nosacījumu, ka pirms aizdevuma izsniegšanas aizņēmējs iesniedz aizdevējam aktuālu VID izziņu par nodokļu parāda nomaksu vai VID lēmumu par nodokļu parāda samaksas termiņa pagarinājumu vai noslēgta vienošanās par labprātīgu nodokļu samaksu.

Ekonomikas ministrija ir veikusi grozījumus Ministru kabineta noteikumos, nosakot, ka *Altum* savā tīmekļvietnē publicē sarakstu, kurā norāda visus saimnieciskās darbības veicējus, kuri šo noteikumu ietvaros ir saņēmuši atbalstu, un katram saimnieciskās darbības veicējam piešķirtā atbalsta apmēru.

Ir nodrošināta vienota pieeja valsts budžeta programmu projektu iesniegumu vērtēšanā un noslēgto līgumu nosacījumu ievērošanā, kā arī ir nodrošināta finanšu līdzekļu izlietošana atbilstoši piešķirtajam atbalstam un tā apmēriem

Sabiedrības integrācijas fonds

859 721 *euro*

Atbalsts medijiem Covid-19 krīzes radīto negatīvo seku mazināšanai.

Revīzijā konstatējām, ka ārējā normatīvajā aktā nebija noteikti piešķirtā finansējuma izlietošanas kritēriji un tā izlietošanai Sabiedrības integrācijas fonds (turpmāk – SIF) konkursa nolikumos ir iekļāvis ar Covid-19 krīzes seku novēršanu tieši nesaistītus kvalitātes vērtēšanas kritērijus, kā arī atsevišķos gadījumos vērtēšanas komisija ir veikusi formālu pretendentu iesniegto pieteikumu vērtēšanu. Turklāt tika konstatētas neatbilstības, kuru dēļ SIF ir pieļāvis tādu izmaksu segšanu, kuras konkursa nolikumā nav paredzētas vai arī ir radušās laika posmā, par kuru finansiālā atbalsta sniegšana nav plānota.

Rezultātā nepamatoti ir izlietoti valsts budžeta līdzekļi 2599 euro apmērā. Vairāk informācijas skatīt [revīzijas ziņojumā](#).

Tāpēc ieteicām SIF:

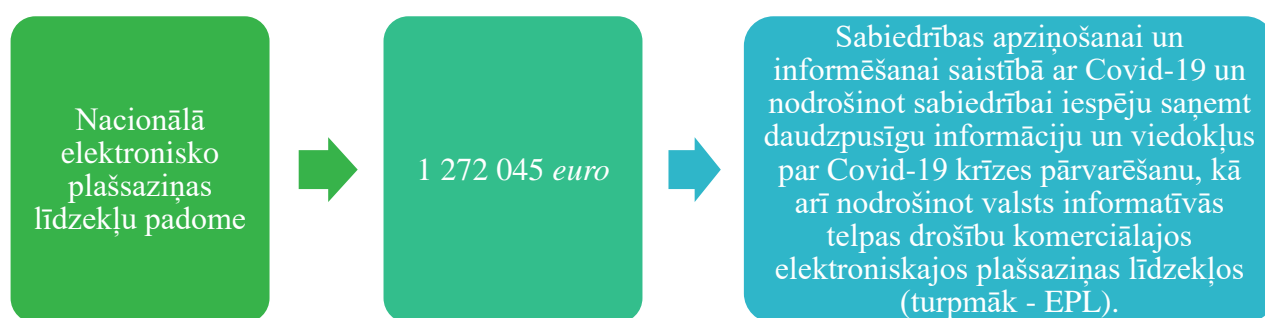
- ❖ pārskatīt un pilnveidot projektu vērtēšanas un uzraudzības procesa dokumentāciju, tajā skaitā nosakot obligātās prasības piešķirtā vērtējuma pamatojumam;
- ❖ izskatīt iespēju atgūt no finansējuma saņēmējiem konkursa nolikumam un līgumu nosacījumiem neatbilstošās izmaksas.

SIF ieteikumus ir ieviesis un Mediju atbalsta fonda programmu vērtēšanas komisijas nolikumā ir iekļāvis nosacījumu, ka vērtētāji pamato savu vērtējumu. Līgumos ar vērtēšanas komisijas locekļiem SIF ir iekļāvis nosacījumu, ka samaksa par projekta pieteikuma nekvalitatīvu izvērtējumu var tikt samazināta par 50%. Tāpat SIF ir apstiprinājis projektu konkursu un uzraudzības procedūras vienotai projektu pieteikumu izvērtēšanai.

Attiecībā uz konkursa nolikumam un līgumu nosacījumiem neatbilstošu izmaksu atgūšanu SIF ir atguvis neatbilstošās komunālās, sakaru un apraides izmaksas no projektu īstenotājiem pilnā apmērā – kopā 151,89 euro. Savukārt, Valsts kontroles ieskatā, nepamatoti izlietotās izmaksas par tirgus pētījumiem 2447 euro apmērā SIF lēma neatgūt, pamatojoties uz biedrības “Latvijas Reklāmas asociācija” sniegto atzinumu, ka mediju uzņēmumu veiktie izdevumi tirgus pētījumu veikšanai ir uzskatāmi par izdevumiem, kas saistīti un attiecināmi uz medija pamatdarbību. Vienlaikus, atzīstot ieteikumu par ieviestu, Valsts kontrole ir aicinājusi SIF turpmāk, izstrādājot projektu konkursa dokumentāciju, pievērst lielāku uzmanību korektai pretendentiem izvirzīto prasību un noteikumu iekļaušanai konkursu nolikumos un pieteikumu veidlapās.

Ir veicināta elektronisko plašsaziņas līdzekļu konkursu caurskatāmība un rasts risinājums situācijām, kad vairākiem komisijas locekļiem ir diametrāli atšķirīgi vērtējumi par kritēriju vērtējumiem

Revīzijā konstatējām atsevišķus trūkumus konkursu norisē, piemēram, Nacionālās elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomes (turpmāk – NEPLP) komisijas locekļi sniedza piedāvājuma kvalitātes vērtējumu atbilstoši kritēriju punktiem, bet nesniedza pamatojumu šim vērtējumam, kā arī konkursa nolikumā nav paredzēti “strupceļa” situāciju risinājumi, kad vairākiem komisijas locekļiem ir diametrāli atšķirīgi vērtējumi par kritēriju vērtējumiem. Vairāk informācijas skatīt [revīzijas ziņojumā](#).

Tāpēc ieteicām NEPLP:

- ❖ *pilnveidot konkursu EPL norisi, veicinot tās caurskatāmību, novēršot strupceļa risinājumus, kā arī – pretendentiem izvirzīt konkursa mērķim atbilstošas un pārbaudāmas prasības.*

NEPLP ieteikumu ir ieviesusi un 2021.gadā izsludināto konkursu nolikumos ir ietvērusi atbilstošas un pārbaudāmas prasības pretendentiem, kā arī ir papildinājusi konkursa nolikumu ar nosacījumiem, ka NEPLP vērtē piedāvājuma kvalitāti saskaņā ar nolikumā noteiktajiem kritērijiem, sniedzot rakstisku pamatojumu vērtējumam, tādējādi veicinot konkursu norises caurskatāmību. Un situācijās, ja NEPLP locekļu kopējais projekta vērtējums atšķiras vismaz par 35%, attiecīgie vērtējumi, nosakot projekta kopējo vidējo punktu skaitu, netiek ņemti vērā. Tādā gadījumā projekta vidējo punktu skaitu rēķina, saskaitot pārējo NEPLP locekļu vērtējumus un dalot ar to NEPLP locekļu skaitu, kuru vērtējumi tiek ņemti vērā. Lēmumam par konkursa rezultātu noteikšanu tiek pievienots NEPLP locekļu, kuru vērtējumi netika ņemti vērā, vērtējuma pamatojums, tādējādi paredzot risinājumu “strupceļa” situācijai, kad vairākiem komisijas locekļiem ir diametrāli atšķirīgi vērtējumi par kritēriju vērtējumiem.

Kādu trūkumu novēršana vēl turpinās

Lai arī daļa trūkumu ir novērsti, tomēr vēl ir daudz darāmā. Vairākās ministrijās turpinās darbs, lai novērstu revīzijās konstatētos trūkumus Covid-19 krīzes pārvarēšanai sniegtā atbalsta izlietošanā. Kad šis darbs tiks pabeigts, varam sagaidīt, ka:

- tiks uzlabota krīzes pārvaldība un individuālo aizsardzības līdzekļu plānošana un nodrošināšana;
- tiks uzlabota atbalstam saimnieciskās darbības veicējiem nepieciešamā finansējuma plānošana valsts budžetā un valsts budžeta finanšu vadība kopumā;
- tiks novērsti iespējamie riski nepamatota valsts atbalsta sniegšanai, tiks ievērota vienlīdzība pret potenciālajiem atbalsta saņēmējiem, valsts budžeta līdzekļu piešķiršana būs caurskatāmāka un labāk uzraudzīta;
- tiks sekmēta valsts budžeta līdzekļu efektīva un ekonomiska izlietošana atbilstoši paredzētajiem mērķiem, kā arī tiks novērsta glābšanas un pārstrukturēšanas atbalsta nelabvēlīgā ietekme uz konkurenci;
- tiks veicināta kapitāla daļu un kapitālsabiedrību efektīva pārvaldība, kā arī tiks izstrādāti skaidri principi un kritēriji papildus nepieciešamā finansējuma noteikšanai un sadalei, ja atkārtoti radīsies nepieciešamība sniegt finansiālu atbalstu kapitālsabiedrībām;
- tiks nodrošinātas taisnīgas un ieguldījumam atbilstošas piemaksas atbildīgo institūciju nodarbinātajiem par darbu paaugstināta riska un slodzes apstākļos;
- sabiedrībai būs pieejama informācija par valsts sniegto atbalstu un tā apmēru par konkrētiem saimnieciskās darbības veicējiem, kā arī par atbalstītajām kultūras jomām un radošo personu paveikto un sasniegto šīs programmas ietvaros;
- tiks veicināta savlaicīga un prioritāri secīga infrastruktūras un materiāltehniskā nodrošinājuma problēmu risināšana.

Tiks uzlabota krīzes pārvaldība un individuālo aizsardzības līdzekļu plānošana un nodrošināšana

Veicot pārbaudes par Covid-19 izraisītās krīzes pārvarēšanai nepieciešamo individuālo aizsardzības līdzekļu un dezinfekcijas līdzekļu iegādi veselības, aizsardzības un iekšlietu resoros, kā arī veicot situācijas izpēti par Covid-19 izplatības ierobežošanai nepieciešamo resursu nodrošinājumu valsts un pašvaldību institūcijās, vēršam uzmanību uz civilās aizsardzības sistēmas vājajām vietām un sniedzām priekšlikumus krīzes pārvaldības uzlabošanai.

Covid-19 krīze izgaismoja Latvijas civilās aizsardzības sistēmas vājās vietas:

- kopš 2017.gada līdz pat 2020.gada augustam⁶⁶⁷ nebija spēkā esoša valsts civilās aizsardzības plāna, kurā detalizēti noteikti katastrofu pārvaldīšanas pasākumi un to īstenotāji, kaut arī skaidrs atbildību sadalījums un atbildīgo institūciju gatavība ātrai rīcībai ietekmē valsts spēju tikt galā ar krīzi;

- valsts civilās aizsardzības sistēma veidota decentralizēti, taču decentralizēti risinājumi krīzes situācijā var būt mazefektīvi, radot nesaskaņotu rīcību un atšķirīgu izpratni par veicamajām darbībām un tādējādi apdraudot krīzes sekmīgu risinājumu. Tikai pēc pirmās ārkārtējās situācijas stājās spēkā normatīvie akti⁶⁶⁸, kuros definēti to preču veidi un skaits, kas iegādājamas centralizēti;
- kopš 2020.gada 1.aprīļa valstī nav spēkā esošas valsts materiālo rezervju nomenklatūras. Veselības resora valsts materiālo rezervju atjaunošanai finansējums beidzamo reizi piešķirts 2018.gadā, līdz ar to veselības resoram nebija “drošības spilvena” krīzes situācijai apstākļos, kad visas valstis saskārās ar akūtu individuālo aizsardzības līdzekļu deficītu;
- institūcijām kopumā ir nepietiekama izpratne par materiālo rezervju plānošanu un nepieciešamo aizsarglīdzekļu apjomu, piemēram, atkārtota Covid-19 uzliesmojuma gadījumā. Nepieciešamo resursu plānošana “no apakšas uz augšu” bez skaidrām vadlīnijām par epidemioloģiskās drošības nodrošināšanai nepieciešamajiem resursiem un to plānošanas algoritmiem var radīt ievērojamus sabiedrības drošības un veselības riskus.

Vērsām uzmanību uz atziņām, kuras Covid-19 izplatības ierobežošanas pasākumu īstenošanā vai līdzīgu notikumu kontekstā būtu jāņem vērā nākotnē, koordinējot nepieciešamo resursu nodrošinājumu:

- ❖ Covid-19 pandēmijas ierobežošanā efektīvāki ir vienoti, centralizēti risinājumi, kā arī būtiska ir centrālās institūcijas (valdības) loma. Nepieciešama mērķtiecīga valdības institūciju rīcība, ne tikai nosakot prasības, bet arī organizējot un koordinējot pieņemto lēmumu ieviešanu praksē;
- ❖ krīzes sākumposmā un epidemioloģiskajai situācijai pasliktinoties, centralizēta krīzes vadība, vienoti sniegts praktisks atbalsts, detalizētas norādes par sagaidāmo rīcību un darbību koordinēšana no centrālo institūciju puses ir izšķiroša. Savukārt pārējā laikā lielākas iespējas īstenot specifisku un vietējai situācijai pielāgotu politiku ir vietējās varas institūcijām;
- ❖ Covid-19 infekcijas izplatības situācijas pārvaldīšana prasa koordinētu valsts un pašvaldību institūciju rīcību un sadarbību. Covid-19 pandēmijas ierobežošanā izšķiroša ir sadarbība starp dažāda līmeņa institūcijām un pašvaldībām. Skaidrs atbildības sadalījums ir priekšnoteikums ātrai un mērķtiecīgai rīcībai;
- ❖ jāveic nepieciešamie pasākumi, lai novērtētu valsts un pašvaldību institūciju gatavību un materiālo resursu pietiekamību, lai vismaz minimālā apjomā nodrošinātu sabiedrības apdraudējuma novēršanai nepieciešamās vajadzības atkārtota Covid-19 uzliesmojuma gadījumā;
- ❖ jāveido darboties spējīga valsts materiālo rezervju sistēma, kas ir būtisks resurss krīzes pārvarēšanai, nodrošinot resursu pieejamību un vajadzību prognozēšanu.

Vairāk informācijas skatīt [situācijas izpētes ziņojumā](#).

Tiks mazināti riski neatbilstošai atbalsta sniegšanai

Pārbaudot preču un pakalpojumu eksportētājiem un tūrisma nozares saimnieciskās darbības veicējiem sniegto atbalstu Covid-19 pandēmijas izraisītās krīzes seku pārvarēšanai, konstatējām trūkumus atbalsta kritēriju piemērošanā un izveidotajā atbalsta piešķiršanas kārtībā. Tāpat konstatējām, ka atbalstam definētais kritērijs par saimnieciskās darbības ieņēmumu samazinājumu nav pietiekami ekonomiski pamatots, lai sniegtu pārliecību par krīzes seku objektīvo ietekmi uz eksportējošo uzņēmumu saimniecisko darbību. Tādējādi pastāv iespēja, ka atbalsts ir sniegts arī tādām eksporta nozarēm un to uzņēmumiem, kuri nav būtiski cietuši no Covid-19 izraisītās krīzes. Turklāt diviem eksportētājiem atbalsts kopā 93 596 euro apmērā un vienam tūrisma saimnieciskās darbības veicējam atbalsts 546 946 euro apmērā, iespējams, piešķirts un izmaksāts nepamatoti.

Tāpēc ieteicām Ekonomikas ministrijai:

- ❖ *izvērtēt atbalsta kritēriju ekonomisko pamatotību un noteikt tādas atbalsta saņemšanas kritērijus, kuri sekmētu finansējuma izlietošanu atbilstoši mērķim;*
- ❖ *noteikt tādu atbalsta saņemšanai iesniedzamās informācijas apjomu, lai nodrošinātu informācijas uzkrāšanu, kas uzraugošām iestādēm ļautu pārliecināties par atbalsta nosacījumu ievērošanu bez papildu administratīvā sloga.*

Savukārt Latvijas Investīciju un attīstības aģentūrai ieteicām:

- ❖ *veikt pārbaudes par tiem piešķirtajiem atbalstiem, par kuru iespējamo neatbilstību atbalsta nosacījumiem ir norādīts revīzijas ziņojumā, nepieciešamības gadījumā lemjot par neatbilstoši izmaksātā atbalsta atgūšanu;*
- ❖ *veidojot pārbaudīto apjomu, pievērst sevišķu uzmanību grūtībās nonākušā uzņēmuma statusa pārbaudēm tiem lielajiem un vidējiem atbalsta saņēmējiem, kuru saistītie komersanti ir reģistrēti ārvalstīs.*

Ekonomikas ministrija un Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra ir apņēmušās ieteikumus ieviest līdz 2022.gada 3.janvārim. Vairāk informācijas skatīt [revīzijas ziņojumā](#).

Tiks uzlabota atbalstam saimnieciskās darbības veicējiem nepieciešamā finansējuma plānošana valsts budžetā

Pārbaudot piešķirto līdzekļu ieguldīšanai Altum rezerves kapitālā izlietojumu, konstatējām, ka Altum rezerves kapitālā kopumā ieguldāmais finansējums pārsniedz Altum atbalsta programmu Covid-19

krīzes seku mazināšanai rādītāju novērtējumos aprēķinātos sagaidāmos zaudējumus, kurus plānots segt no šim mērķim paredzētā rezerves kapitāla. Turklāt ieguldītajam valsts budžeta finansējumam 100 miljonu *euro* apmērā trijām atbalsta programmām⁶⁶⁹ Ekonomikas ministrija nav paredzējusi nosacījumus rīcībai ar finansējumu, kas pēc programmu darbības beigām nebūs izlietots.

Tāpēc ieteicām Ekonomikas ministrijai:

- ❖ *aprēķinot nepieciešamo finansējumu Altum rezerves kapitāla palielināšanai un virzot apstiprināšanai Ministru kabineta lēmumu projektus par Altum rezerves kapitāla palielināšanu, veikt detalizētu nepieciešamā finansējuma aprēķinu atbilstoši Attīstības finanšu institūcijas likumā⁶⁷⁰ noteiktajam par rezerves kapitālā ieskaitāmo finansējumu;*
- ❖ *izvērtēt nepieciešamību veikt grozījumus ar Altum noslēgtajā vienošanās dokumentā par rezerves kapitāla palielināšanu, paredzot nosacījumus par turpmāko rīcību ar finansējumu, kas pēc programmu darbības beigām nebūs izlietots.*

Ekonomikas ministrija apņēmusies ieteikumus ieviest līdz 2021.gada 1.oktobrim. Vairāk informācijas skatīt [revīzijas ziņojumā](#).

Tiks uzlabota valsts budžeta finanšu vadība, kā arī sabiedrībai būs pieejama regulāra informācija par Covid-19 seku mazināšanas valsts atbalsta programmu izdevumiem un ieņēmumiem, izsniegtajiem un atmaksātajiem aizdevumiem, programmu pārvaldības izmaksām un līdzekļu atlikumiem, kas programmu noslēgumā būtu atmaksājami valsts budžetā vai novirzāmi citu programmu īstenošanai.

Revīzijā konstatējām, ka *Altum* finansējuma nodrošināšanai ir piesaistījis finansējumu no Eiropas Investīciju bankas 80 miljonu *euro* apmērā, vienlaikus valsts budžetā jau bija plānoti līdzekļi 150 miljonu *euro* apmērā, kas netiek izmantoti, turklāt *Altum* ir noslēdzis aizdevuma līgumus ar Valsts kasi par triju citu atbalsta programmu īstenošanu kopumā 68,6 miljonu *euro* apmērā, kuros noteiktās aizdevumu summas līdz šim ilgstoši nav izmantotas. Konstatējām, ka sabiedrība nesaņem caurskatāmu, aktuālu un pilnīgu informāciju par Covid-19 seku mazināšanas valsts atbalsta programmu izdevumiem un ieņēmumiem.

Tāpēc ieteicām Ekonomikas ministrijai sadarbībā ar Altum:

- ❖ *pārskatīt līdz šim ar Valsts kasi noslēgtos aizdevuma līgumus, kuros paredzētie līdzekļi netiek izmantoti noteikto atbalsta programmu finansēšanā, kā arī plānotā valsts budžeta aizdevuma nepieciešamību, vajadzības gadījumā rosinot grozījumus līgumos un rīkojumos⁶⁷¹;*
- ❖ *regulāri nodrošināt savlaicīgu un publiski pieejamu informāciju par atbalsta programmu līdzekļu izlietojumu un faktisko atlikumu.*

Ekonomikas ministrija sadarbībā ar *Altum* ir apņēmusies ar Valsts kasi noslēgtos aizdevuma līgumus pārskatīt līdz 2022.gada 3.janvārim, savukārt par informācijas publiskošanu esam lūguši sniegt papildu informāciju, lai varētu izvērtēt ieteikuma ieviešanu. Vairāk informācijas skatīt [revīzijas ziņojumā](#).

Finanšu ministrija

Atbalsta pasākumi nodokļu jomā Covid-19 krīzes skartajiem nodokļu maksātājiem – pārmaksātā PVN paātrinātā atmaksa un nodokļu samaksas termiņu pagarināšana līdz trim gadiem

Tiks veicināta savlaicīga pārmaksātā PVN atmaksa nodokļu maksātājiem un valsts budžeta ieņēmumu plānošana atbilstoši faktiskajai situācijai

Vērtējot atbalsta pasākuma nodokļu jomā pārmaksātā PVN atmaksas termiņa – 30 dienu laikā pēc deklarācijas iesniegšanas dienas vai precizētas vai kavētas deklarācijas iesniegšanas dienas – ievērošanu, konstatējām, ka no izlasē iekļautajiem 254 nodokļu maksātājiem 58 nodokļu maksātāji⁶⁷² pārmaksātā PVN atmaksu nesaņēma savlaicīgi, jo VID informācijas sistēmās nav iestrādāta kontrole, kas brīdinātu par apstiprinātās pārmaksātās PVN summas maksājuma termiņa tuvošanos. Revīzijas laikā pēc revidentu konstatējumiem 11 no šiem 58 nodokļu maksātājiem VID par termiņa kavējumu no valsts budžeta līdzekļiem kopumā samaksāja atmaksājamās summas palielinājumu 8717 euro.

Savukārt, vērtējot atbalsta pasākumu VID administrēto nodokļu samaksas termiņa pagarinājumu, kura mērķis bija nodokļu maksātājiem, kurus skārusi Covid-19 krīze, nodrošināt ilgāku laiku finansiālo grūtību pārvarēšanai, tādējādi saglabājot to maksātspēju un nodrošinot pozitīvu ietekmi uz tautsaimniecību, konstatējām, ka VID ir identificējis saistību izpildes riskus 56% Covid-19 krīzes skartajiem nodokļu maksātājiem⁶⁷³, lai arī tikai 2,4% nodokļu maksātāju 2020.gadā nespēja veikt kārtējos nodokļu un atbalsta pasākuma laikā atliktos nodokļu maksājumus noteiktajos samaksas termiņos. Tā kā atbalsta pasākuma ietvaros pēc apjoma lielākās atlikto vai sadalīto nodokļu maksājumu summas ir paredzēts iekasēt 2023.gadā, Finanšu ministrijai sadarbībā ar VID svarīgi sekot līdzi atbalsta saņēmēju maksājumu disciplīnai, lai savlaicīgi varētu novērst ietekmi uz valsts budžetu un turpmākajos gados neplānotu budžeta ieņēmumus, kas netiks saņemti.

Tāpēc ieteicām Valsts ieņēmumu dienestam:

- ❖ pilnveidot informācijas sistēmu MAIS, nodrošinot kontroli par apstiprinātās pārmaksātās PVN summas atmaksu termiņā;

Un Finanšu ministrijai ieteicām:

- ❖ periodiski uzraudzīt samaksas termiņu pagarinājumu līdz trim gadiem izpildi, lai apzinātu fiskālo ietekmi uz valsts budžeta ieņēmumiem, kas jāņem vērā, plānojot valsts budžetu 2022., 2023. un 2024.gadam.

Valsts ieņēmumu dienests apņēms pilnveidot informācijas sistēmu MAIS līdz 2022.gada 31.decembrim un Finanšu ministrija apņēms turpināt periodiski uzraudzīt samaksas termiņu pagarinājumu izpildi līdz 2024.gada 31.janvārim. Vairāk informācijas skatīt revīzijas starpziņojumā “Atbalsta pasākumi nodokļu jomā Covid-19 krīzes skartajiem nodokļu maksātājiem – pārmaksātā PVN paātrinātā atmaksa un nodokļu samaksas termiņa pagarināšana līdz trim gadiem”.

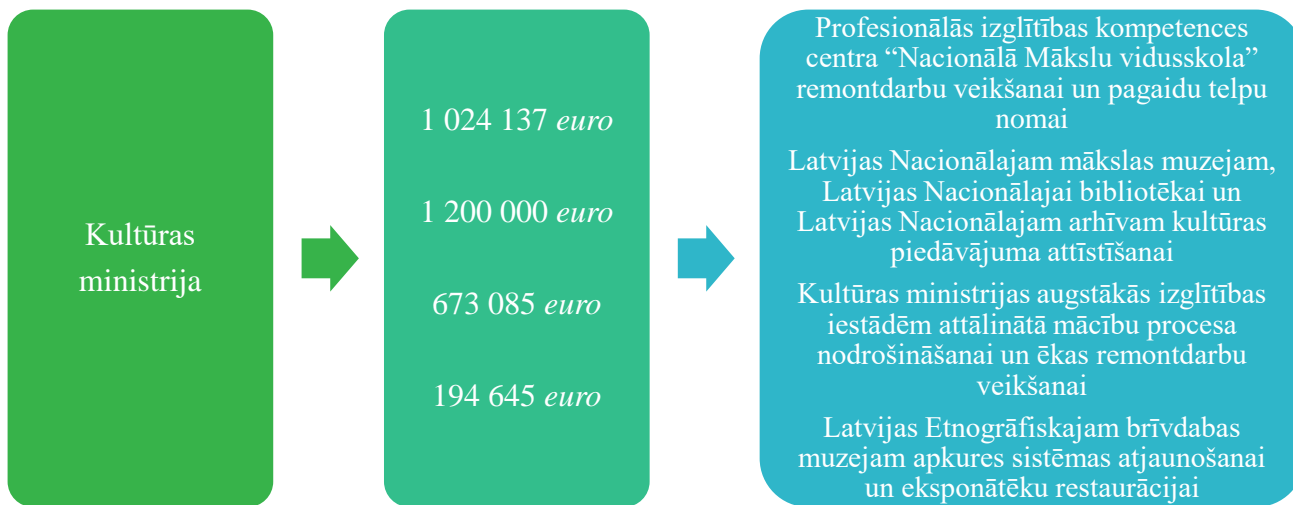
Tiks pilnveidoti kritēriji un pašvaldību pieteikumu valsts aizdevumu saņemšanai vērtēšanas process

Vērtējot valsts aizdevumu piešķiršanu pašvaldībām augstas gatavības investīciju projektiem, konstatējām nepilnības definētajos kritērijos atbalsta saņemšanai. Viens⁶⁷⁴ no kritērijiem ir atšķirīgi interpretējams daļā par izmaksu ekonomisko pamatoību, bet attiecībā uz otra⁶⁷⁵ kritērija piemērošanu pašvaldībām bija nepieciešami papildu skaidrojumi no Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas par tā piemērošanu, tāpēc iesniegtos pieteikumus valsts aizdevumam pašvaldībām nācās precizēt un iesniegt atkārtoti. Savukārt, analizējot veikto vērtēšanas procesu, secinājām, ka nav iespējams pārliecināties par izvērtēto projektu atbilstību visiem noteiktajiem kritērijiem, jo veiktais izvērtējums par atsevišķiem kritērijiem nav pilnā mērā izsekojams. Tāpat konstatējām, ka neievērojot normatīvajā regulējumā noteikto, Pašvaldību investīciju projektu izvērtēšanas komisija sniegusi atzinumu par investīciju projekta atbilstību valsts aizdevuma saņemšanai 66 564 euro vērtībā, lai gan projekts neatbilst normatīvajā regulējumā noteiktajiem nosacījumiem, t.i., projekta īstenošanas ietvaros paredzētie darbi nav investīcijas transporta infrastruktūrā, bet ir transporta infrastruktūras ikdienas uzturēšana.

Tāpēc sniedzām priekšlikumu Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijai:

- ❖ *iniciēt normatīvā regulējuma⁶⁷⁶ pilnveidošanu, lai nodrošinātu, ka normatīvajā aktā⁶⁷⁷ noteiktie kritēriji pašvaldību investīciju projektiem, kas pretendē uz valsts aizdevumu saņemšanu, nav vispārīgi un dažādi interpretējami;*
- ❖ *pilnveidot iekšējos tiesību aktus, kas reglamentē pašvaldību pieteikumu valsts aizdevumu saņemšanai vērtēšanas procesu, lai pieņemtie lēmumi būtu atbilstoši tiesību aktos noteiktajiem mērķiem un kritērijiem un to pamatojums būtu izsekojams.*

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija ir apņēmusies priekšlikumus ņemt vērā un veikt nepieciešamās darbības līdz 2022.gada 1.februārim. Vairāk informācijas skatīt revīzijas starpziņojumā “Covid-19 ietekmes mazināšanai un novēršanai pašvaldībām piešķirtie valsts aizdevumi”.

Tiks veicināta savlaicīga un prioritāri secīga Kultūras ministrijas padotības iestāžu infrastruktūras un materiāltehniskā nodrošinājuma problēmu risināšana

Pārbaudot kultūras nozares atbalstam piešķirtos līdzekļus, konstatējām, ka atsevišķiem finansētiem pasākumiem nav saistīti ar Covid-19 pandēmijas radītās krīzes pārvarēšanu, seku mazināšanu un novēršanu. Problēmas ar ēku tehnisko stāvokli un materiāltehnisko bāzi PIKC “Nacionālā Mākslu vidusskola”, Latvijas Mākslas akadēmijā, Latvijas Etnogrāfiskajā brīvdabas muzejā un Latvijas Nacionālajā arhīvā Kultūras ministrijai bija zināmas jau pirms ārkārtējās situācijas iestāšanās, un līdzekļus 1 527 126 euro apmērā, kas Covid-19 pandēmijas apstākļos paredzēti krīzes radīto seku mazināšanai un novēršanai, tā ir novirzījusi ilgstoši atliktu problēmu risināšanai.

Tāpēc ieteicām Kultūras ministrijai:

- ❖ apzināt tās padotības iestāžu galvenās infrastruktūras un materiāltehniskā nodrošinājuma problēmas un apkopot informāciju par kopējiem nepieciešamajiem finanšu līdzekļiem to novēršanai.

Kultūras ministrija apņēmas ieteikumu ieviest līdz 2022.gada 15.februārim. Vairāk informācijas skatīt [revīzijas ziņojumā](#).

Tiks izstrādāti skaidri principi un kritēriji papildus nepieciešamā finansējuma noteikšanai un sadalei, ja atkārtoti radīsies vajadzība sniegt finansiālu atbalstu kapitālsabiedrībām

Revīzijā konstatējām, ka Kultūras ministrijas aprēķini, nosakot kapitālsabiedrību atbalstam papildus nepieciešamo finansējumu, ietver atsevišķas neizsekojamas komponentes, kuru veidošanas principi nav skaidri. Tāpat ne vienmēr ir skaidrs un izsekojams papildu piešķiruma sadalījuma pamatojums starp Kultūras ministrijas kapitālsabiedrībām. Konstatējām, ka ierobežotas darbības apstākļos daļa Kultūras ministrijas kapitālsabiedrību nav pārtraukušas ielūgumu izsniegšanu reprezentācijas nolūkos, tā negūstot

ieņēmumus no biļešu pārdošanas. Revīzijā konstatējām, ka, piešķirot papildu finansējumu 962 344 euro arī trim Kultūras ministrijas kapitālsabiedrībām neatliekamam ēkas remontdarbu un uzlabojumu veikšanai, kā arī pagaidu telpu noma un to uzturēšanas izdevumiem, tiek risinātas gadu no gada ieilgušas un neatrisinātas problēmas.

Tāpēc ieteicām Kultūras ministrijai:

- ❖ *izstrādāt skaidrus un visām iesaistītajām pusēm saprotamus principus un kritērijus papildus nepieciešamā finansējuma noteikšanai gadījumā, ja krīzes apstākļos Kultūras ministrijai 2021.gadā vajadzēs sniegt finansiālu atbalstu tās dibinātajām kapitālsabiedrībām;*
- ❖ *sagatavojot izskatīšanai Ministru kabinetā informatīvo ziņojumu par papildus piešķirtā finansējuma pasākumiem Covid-19 krīzes pārvarēšanai un ekonomikas atlabšanai izlietojumu atbilstoši paredzētajam mērķim 2020.gadā un īstenošanas progresu 2021.gadā, tajā sniegt informāciju par valsts atbalsta sadalījuma principiem Kultūras ministrijas kapitālsabiedrībām un kapitālsabiedrību sasniegtajiem rezultātiem, izmantojot papildus piešķirto finansējumu;*
- ❖ *veikt darbības, lai tās kapitālsabiedrības ierobežotas darbības apstākļos pārskatītu ielūgumu izsniegšanu reprezentācijas nolūkos;*
- ❖ *apzināt kapitālsabiedrību, kurās tā ir 100% kapitāla daļu turētāja, galvenās infrastruktūras problēmas un apkopot informāciju par kopējiem nepieciešamajiem finanšu līdzekļiem to novēršanai.*

Kultūras ministrija apņēmas informāciju par valsts atbalsta sadalījuma principiem iekļaut informatīvajā ziņojumā līdz 2021.gada 3.oktobrim, bet pārējos ieteikumus ieviest līdz 2022.gada 15.februārim. Vairāk informācijas skatīt [revīzijas ziņojumā](#).

Sabiedrībai būs pieejama informācija par atbalstītajām kultūras jomām un radošo personu paveikto un sasniegto šīs programmas ietvaros

Revīzijā konstatējām, ka Valsts kultūrkapitāla fonds līdz šim sabiedrībai nav sniedzis kopsavilkumu par atbalstītajām kultūras jomām un radošo personu paveikto un sasniegto šīs programmas ietvaros.

Tāpēc ieteicām Kultūras ministrijai:

- ❖ *sagatavojot izskatīšanai Ministru kabinetā informatīvo ziņojumu par papildus piešķirtā finansējuma pasākumiem un sagatavojot 2020.gada publisko pārskatu, sniegt informāciju par mērķprogrammas "Radošo personu nodarbinātības programma" ietvaros atbalstītajām kultūras jomām un radošo personu paveikto un sasniegto;*

Kultūras ministrija apņēmas ieviest ieteikumu līdz 2021.gada 3.oktobrim. Vairāk informācijas skatīt [revīzijas ziņojumā](#).

Tiks veicināta valsts budžeta līdzekļu sabiedrības apziņošanai un mediju atbalstam piešķiršanas caurskatāmība

Revīzijā konstatējām, ka Ministru kabinets, piešķirot līdzekļus NEPLP sabiedrības apziņošanai un informēšanai, kā arī SIF piešķirot līdzekļus mediju atbalstam, ne iekšējā, ne ārējā tiesību aktā nav noteicis kritērijus finansējuma piešķiršanai medijiem.

Tāpēc sniedzām priekšlikumu Ministru kabinetam, ņemot vērā arī SIF mediju atbalstam piešķirtā finansējuma pārbaudes:

- ❖ ārējos normatīvajos aktos skaidri noteikt finansējuma piešķiršanas mērķi (vispārējs atbalsts medijiem, ieņēmumu krituma kompensēšana vai kas cits) un pamatkritērijus tā saņemšanai un izlietošanai, ja Covid-19 krīzes nelabvēlīgas attīstības dēļ Ministru kabinetam atkal būs jālemj par papildu atbalsta sniegšanu komerciālajiem drukātajiem un digitālajiem medijiem.

Vairāk informācijas skatīt [revīzijas ziņojumā](#).

Tiks veicināta Satiksmes ministrijas kapitālsabiedrību efektīva pārvaldība, racionāla un ekonomiski pamatota resursu izmantošana, kā arī nodrošināta publiskas personas līdzdalības nosacījumu ievērošana

Revīzijā konstatējām, ka Satiksmes ministrijas izveidotā iekšējās kontroles sistēmas vide AS “Air Baltic Corporation” (turpmāk – airBaltic) kapitāla daļu pārvaldībai ir pilnveidojama, jo šobrīd nav pietiekamu priekšnoteikumu airBaltic sniegtā valsts atbalsta nosacījumu izpildes uzraudzībai. Turklāt Satiksmes ministrija pilnvērtīgi nepiedalās sasniedzamo rezultātu noteikšanas procesā, bet tikai to vērtēšanā pēc fakta, paļaujoties uz airBaltic vadības sniegto informāciju. Tādējādi ir mazināta valsts kā akcionāra spēja īstenot savus stratēģiskos mērķus, kuru sasniegšanai ir veikti ieguldījumi kapitālsabiedrībā.

Tāpēc ieteicām Satiksmes ministrijai:

- ❖ izveidot tādu kapitālsabiedrību, kurās valstij ir izšķiroša ietekme, pārvaldības sistēmu, kas atbilstoši tiesību aktos noteiktajam nodrošina iespēju valstij īstenot nozares stratēģiskos mērķus un pilnvērtīgi piedalīties gan mērķu un rezultātu noteikšanas, gan vērtēšanas procesā;
- ❖ veicot ieguldījumus kapitālsabiedrību pamatkapitālā, skaidri definēt valsts budžeta līdzekļu ieguldīšanas mērķus un noteikt izmērāmus sasniedzamos rezultātus, kā arī

izstrādāt konkrētu pasākumu plānu pieņemto lēmumu, mērķu un rezultātu sasniegšanas uzraudzībai.

Satiksmes ministrija apņēma ieviest ieteikumus līdz 2021.gada 1.oktobrim. Vairāk informācijas skatīt [revīzijas ziņojumā](#).

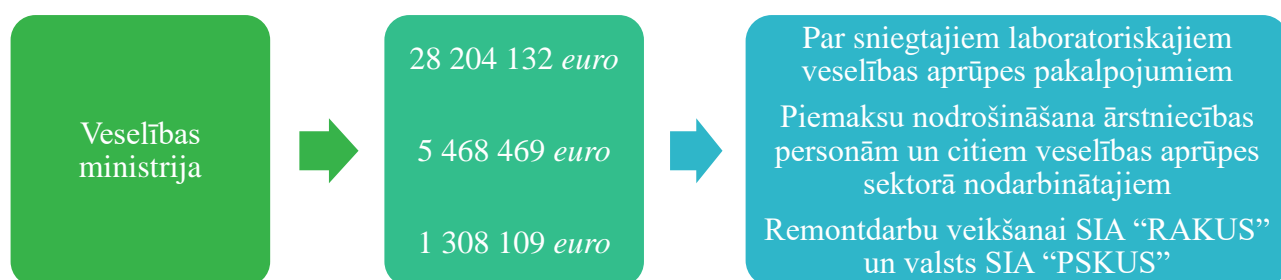
Tiks nodrošināta valsts informācijas sistēmu darbības nepārtrauktība un valstij nozīmīgas informācijas aizsardzība

Revīzijā konstatējām, ka Latvijas Zvērinātu notāru padome kā valsts informācijas sistēmu – Mantojumu reģistra un Publisko testamentu reģistra – pārzine pilda tai neraksturīgu funkciju – par saviem līdzekļiem nodrošina valsts informācijas sistēmu uzturēšanu, lai gan likums par valsts informācijas sistēmām⁶⁷⁸ paredz, ka valsts informācijas sistēmu uzturēšana ir valsts pienākums un tās ir jāuztur no valsts budžeta līdzekļiem. Ārkārtējās situācijas laikā izveidojās situācija, ka, būtiski samazinoties notariālo darbību skaitam un ieņēmumiem, Latvijas Zvērinātu notāru padome nespēja rast finansējumu servera iegādei.

Tāpēc ieteicām Tieslietu ministrijai:

- ❖ *sadarbībā ar Latvijas Zvērinātu notāru padomi izvērtēt iespēju noteikt par Mantojumu reģistra un Publisko testamentu reģistra pārzini un turētāju valsts institūciju.*

Tieslietu ministrija apņēma ieviest ieteikumu līdz 2021.gada 1.novembrim. Vairāk informācijas skatīt [revīzijas ziņojumā](#).

Tiks nodrošināta ekonomiska valsts budžeta līdzekļu izmantošana veselības aprūpes pakalpojumu sniegšanā

Nākamajos periodos tiks nodrošinātas taisnīgas un ieguldījumam atbilstošas piemaksas atbildīgo institūciju ārstniecības personām un citiem nodarbinātajiem par darbu paaugstināta riska un slodzes apstākļos

Tiks sekmēta valsts budžeta līdzekļu efektīva un ekonomiska izlietošana atbilstoši paredzētajiem mērķiem

Vērtējot samaksu par sniegtajiem laboratoriskajiem veselības aprūpes pakalpojumiem, konstatējām, ka līdz vienota tarifa izveidei (15.08.2020.) laboratorisko pakalpojumu sniedzējiem tika noteikti individuālie tarifi. Tādējādi, piemēram, vienam pakalpojumu sniedzējam par vienu laboratorisko izmeklējumu Covid-19 noteikšanai samaksāts pat līdz 20% vairāk nekā citam pakalpojumu sniedzējam.

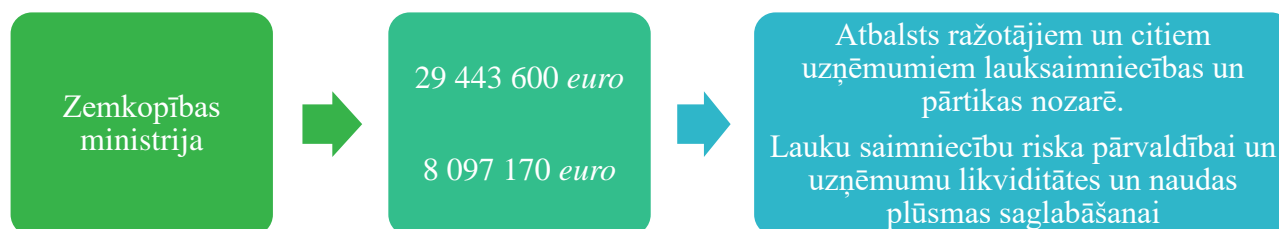
Vērtējot piemaksu piešķiršanu veselības resorā strādājošajiem, konstatējām, ka tika radīta situācija, ka slimnīcām un veselības resora iestādēm, tajā skaitā Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienestam, noteiktās prasības nodarbināto iesaistes novērtēšanā bija atšķirīgi interpretējamas un radīja pārmērīgu administratīvo slogu, jo resorā nebija noteikti skaidri kritēriji piemaksu sadalei un nebija vienotu, viennozīmīgi saprotamu vadlīniju piemaksu piešķiršanā.

Savukārt, vērtējot Rīgas Austrumu klīniskās universitātes slimnīcas (RAKUS) Latvijas Onkoloģijas centra un Paula Stradiņa klīniskās universitātes slimnīcas (PSKUS) 15.korpusa remontdarbiem piešķirtos līdzekļus, konstatējām, ka nav pamata apšaubīt remontdarbu nepieciešamību slimnīcās, tomēr abām slimnīcām savlaicīgi bija jāplāno remontdarbu veikšana un tam nepieciešamais finansējums, lai nepieļautu ēku ekspluatācijas drošības riskus un neradītu kaitējumu ēkas lietotājiem un garāmgājējiem.

Tāpēc ieteicām Veselības ministrijai:

- ❖ *turpmāk, plānojot individuālo pakalpojumu apmaksu, veikt pakalpojumu apjoma ietekmes uz valsts budžetu izvērtējumu un panākt ekonomiski izdevīgāko risinājumu veselības aprūpes pakalpojumu tarifu noteikšanā;*
- ❖ *paredzot piemaksu noteikšanas kritērijus, neradīt pārmērīgu administratīvo slogu ārstniecības un veselības resora iestādēm, vienlaikus nodrošināt kontroli pār rīkojumā noteikto kritēriju ievērošanu;*
- ❖ *pirms virzīt finansējuma pieprasījumus no valsts budžeta programmas “Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem” izskatīšanai Ministru kabinetā, izvērtēt pieprasījumu konkrēta pasākuma finansēšanai pamatotību un vispusīgi apzināt informāciju par kopējiem nepieciešamajiem finanšu līdzekļiem un to avotu šī pasākuma pilnvērtīgai pabeigšanai.*

Veselības ministrija ieteikumus par piemaksām un remontdarbiem slimnīcās apņēmas ieviest līdz 2021.gada 1.novembrim, bet ieteikumu par tarifu noteikšanu apņēmas ieviest līdz 2021.gada 31.decembrim. Vairāk informācijas skatīt [revīzijas ziņojumā](#).

Tiks novērsta glābšanas un pārstrukturēšanas atbalsta nelabvēlīgā ietekme uz konkurenci, un tiks veicināta valsts līdzekļu izlietošanas efektivitāte
Tiks nodrošināta Lauku atbalsta dienesta likuma prasību ievērošana, un uzlabota Lauku atbalsta dienesta iekšējās kontroles vide

Revīzijā konstatējām, ka Zemkopības ministrija atbilstoši faktiskajam nozares ieņēmumu samazinājuma līmenim, kas vairumā gadījumu bija mazāks, nekā sākotnēji prognozēts, nepiedāvāja mainīt noteiktās atbalsta likmes un programmai nepieciešamo finansējuma apjomu. Zemkopības ministrija aprēķināja katras nozares iespējamo ieņēmumu kritumu, bet nebija paredzēts vērtēt ne individuālo atbalsta saņēmēju ieņēmumu izmaiņas, ne nodokļu parādus. Ar valsts atbalsta maksājumiem ne tikai tika kompensēti pēc Zemkopības ministrijas aplēsēm noteiktais nozares ieņēmumu samazinājums, bet daļai atbalsta saņēmēju pat palielināti ieņēmumi salīdzinājumā ar attiecīgiem iepriekšējo gadu periodiem. Pēc revidentu aplēsēm valsts atbalsts piena lopkopības nozarē par vismaz 7,3 milj. euro pārsniedza ieņēmumu samazinājuma apjomu. Savukārt atbalsta pasākumos, kuros tika vērtēta Covid-19 ietekme uz individuāliem atbalsta saņēmējiem, un to ekonomiskie rādītāji bija tik labi, ka tie nekvalificējās atbalstam, “ietaupītie” līdzekļi tika novirzīti citai lauksaimniecības nozares atbalsta programmai, kur izveidoja papildu atbalsta kārtas.

Lauku saimniecību riska pārvaldībai un uzņēmumu likviditātes un naudas plūsmas saglabāšanai atbalsta piešķiršana balstījās uz vispārīgu pieņēmumu, ka Covid-19 krīze negatīvi ietekmē visu lauksaimniecību. Rezultātā būtisku valsts atbalstu saņēma arī uzņēmumi tādā lauksaimniecības nozarē kā graudu audzēšana, kam Latvijā 2020.gadā bija rekordliela kopražā.

Revīzijā konstatējām, ka 35 gadījumos no izlasē iekļautajiem 104 darījumiem Lauku atbalsta dienests ir veicis atbalsta izmaksu, neievērojot likumā⁶⁷⁹ noteikto procedūru – nenoformējot un nenosūtot pozitīvu lēmumu par atbalsta apjomu gadījumos, kad netika piemērots atbalsta summas samazinājums, bet izmaksu veicot, pamatojoties uz atbalsta aprēķinu. Tas liecina par trūkumiem Lauku atbalsta dienesta iekšējās kontroles vidē.

Tā kā glābšanas un pārstrukturēšanas atbalsts ir viens no visvairāk ekonomiku un konkurenci kroplojošiem valsts atbalsta veidiem, aicinājām Ministru kabinetu:

- ❖ rūpīgāk izvērtēt nozaru ministriju izvirzītos atbalsta piešķiršanas nosacījumus, lai novērstu iespējamo nelabvēlīgo ietekmi un veicinātu valsts izdevumu efektivitāti un solidaritāti starp nozarēm.

Zemkopības ministrijai ieteicām:

- ❖ turpmāk, piešķirot atbalstu lauksaimniecības nozarei, nodrošināt pilnīgu informāciju par atbalsta izmaksas kritērijiem un nodrošināt atbalsta izmaksas periodā atbalsta apmēra sasaisti ar negūto ieņēmumu apjomu, nevis papildu ieņēmumu piešķiršanu.

Lauku atbalsta dienestam ieteicām:

- ❖ noformēt un nosūtīt atbalsta saņēmējiem lēmumus par atbalsta izmaksu arī gadījumos, kad nav piemērots atbalsta summas samazinājums;
- ❖ nodrošināt atbalsta līdzekļu izmaksu pēc attiecīga lēmuma pieņemšanas un noformēšanas arī pozitīva lēmuma gadījumā.

Zemkopības ministrija un Lauku atbalsta dienests apņēmas ieviest ieteikumus līdz 2022.gada 14.janvārim. Vairāk informācijas skatīt [revīzijas ziņojumā](#).

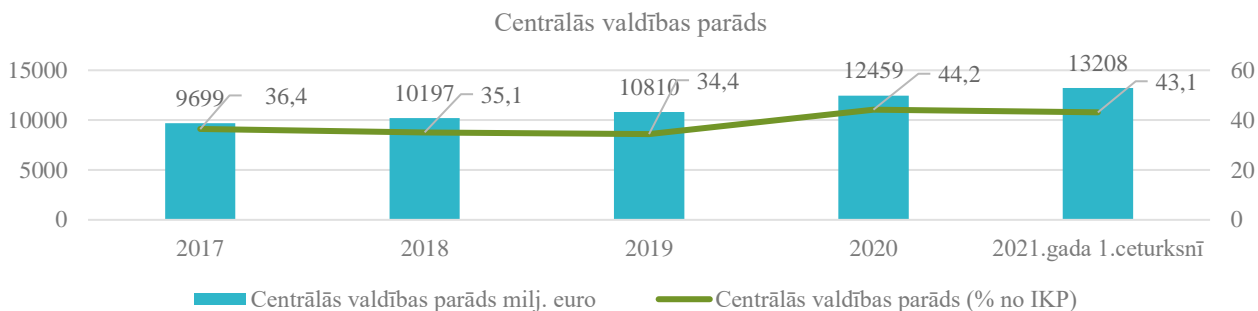
Ar skatu uz nākotni

Ņemot vērā 2020.gadā veikto pārbažu rezultātus par izdevumiem un atbalstu Covid-19 pandēmijas radītās krīzes pārvarēšanai, turpmāk lemjot par krīzes pārvarēšanas atbalsta pasākumiem un tos īstenojot, iesakām Ministru kabinetam:

- vienoties par kopīgiem atbalsta sniegšanas principiem, paredzot, kādām nozarēm un sabiedrības grupām kādos gadījumos un kādā apjomā atbalsts tiek sniegts, pēc iespējas centralizēti definējot atbalsta sniegšanas kritērijus viena veida atbalstam;
- rūpīgi vērtēt resoru atbalsta pieprasījumu pamatotību un to, vai un kādā mērā Covid-19 pandēmija un ar to saistītie ierobežojumi ir ietekmējuši potenciāli atbalstāmo nozari vai sabiedrības grupu un vai atbalsta piešķiršana ir solidāra un godīga attiecībā pret citām nozarēm pieejamo vai plānoto atbalstu Covid-19 krīzes pārvarēšanai un seku mazināšanai;
- piešķirot finansējumu, noteikt vismaz minimālo kritēriju kopumu, kam jāatbilst atbalsta saņēmējiem, lai kvalificētos atbalsta saņemšanai, kā arī paredzēt atrunu, ka piešķirtā finansējuma pārpalikuma gadījumā tas atmaksājams valsts budžetā;
- atbalsta veidu un formu noteikt saderīgi ar kompensējamiem pasākumiem (piemēram, neveidot projektu konkursus kārtējo izdevumu segšanai);
- pretendentu vērtēšanas noteikumos ietvert tādas prasības, ko ir iespējams un ir paredzēts pārbaudīt;
- neprasīt pretendentiem iesniegt pamatojošus dokumentus par ziņām, kas jau ir valsts institūciju rīcībā, un prasīt iesniegt informāciju par atbilstību kritērijiem, ko citādi iegūt nav iespējams;
- arī ārkārtējas steidzamības situācijās nodrošināt vismaz minimālas dokumentēšanas prasības un “četrus acu principu”, lai pieņemtie lēmumi būtu izsekojami un lai novērstu korupcijas riskus;
- nodrošināt sabiedrībai caurskatāmu informāciju par piešķirto atbalstu.

Covid-19 pandēmijas pārvarēšanas pasākumi turpinās, un 2021.gadā pirmajos septiņos mēnešos Ministru kabinets ir atbalstījis 1,889 mljrd. *euro* papildu finansējuma piešķiršanu no valsts budžeta programmas 02.00.00 "Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem" un/vai pārdali resoriem Covid-19 pandēmijas radītās krīzes pārvarēšanai, seku mazināšanai un novēršanai, kas ir jau par aptuveni 650 milj. *euro* vairāk nekā 2020.gadā kopumā.

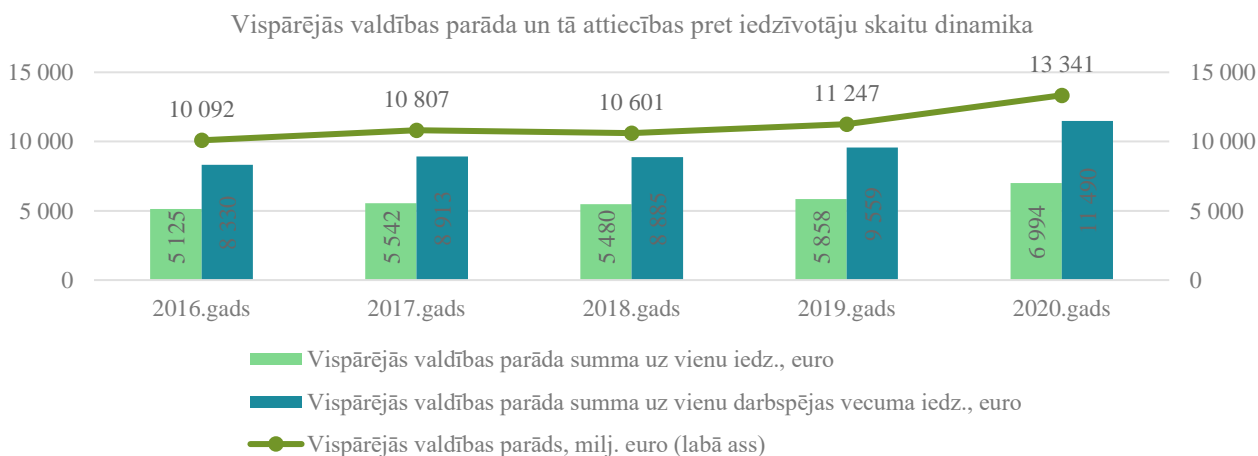
Neapšaubot atbalsta pasākumu nepieciešamību, svarīgi atcerēties, ka Covid-19 pandēmijas pārvarēšanai izmantojam aizņemtus līdzekļus. Lai nodrošinātu finansējumu Covid-19 uzliesmojuma mazināšanai ekonomikas atbalstam ārkārtējā situācijā, ir piesaistīti finanšu līdzekļi, gan emitējot obligācijas finanšu tirgos, gan slēdzot aizņēmuma līgumus ar starptautiskām finanšu institūcijām, līdz ar to ir vērojams straujāks centrālās valdības parāda pieaugums, nekā tas bija iepriekšējos gados pirms pandēmijas.

Arī Fiskālās disciplīnas padome⁶⁸⁰ paudusi bažas un norādījusi uz riskiem saistībā ar valdības konceptuāli apstiprināto atbalsta pasākumu ietekmi uz valsts budžetu, valsts parāda līmeni un ekonomiku kopumā:

Strauji pieaug plānoto un Ministru kabineta konceptuāli apstiprināto atbalsta pasākumu ietekme uz valsts 2021.gada budžetu, kas šobrīd jau pārsniedz atbalsta pasākumu ietekmi uz 2020.gada budžetu (attiecīgi 1,4 un 1,1 miljards eiro). Pēc Finanšu ministrijas novērtējuma, atbalsta pasākumu ietekme uz š.g. budžetu varētu sasniegt no 1,7 līdz 2 miljardiem eiro, kas varētu palielināt valsts parāda līmeni līdz 50,8% no IKP 2021.gada beigās un budžeta deficītu līdz 9,4% no IKP. Padome uzskata, ka valdība no pārāk maza atbalsta sliecas uz otru galējību – pārāk lieliem izdevumiem.

Iepriekšējās revīzijās esam vērsuši uzmanību, ka, vērtējot valsts parāda ilgtspēju, ir jāņem vērā tādi faktori kā sabiedrības attīstības tendences – t.i., vai sabiedrība spēs nodrošināt stabilu IKP izaugsmi arī turpmāk. Diemžēl Latvijas iedzīvotāju skaits arvien samazinās, bet vispārējās valdības parāda atlikuma tendence ir pretēja – pieaugoša. Līdz ar to arvien mazākam iedzīvotāju skaitam ir jāuztur lielāka vispārējās valdības parāda nasta.

Esam aplēsuši, ka 2020.gadā vispārējās valdības parāds (nacionālā metodoloģija) uz katru ekonomiski aktīvo iedzīvotāju ir 11 490 euro un šī tendence pa gadiem ir pieaugoša. Jau 2018.gadā sniedzām ieteikumu Finanšu ministrijai izvērtēt specifisku, Latvijai optimāli uzturamu valsts parāda līmeni, ņemot vērā sabiedrības demogrāfiskās tendences, bet diemžēl līdz šim ar ieteikuma ieviešanu nav sekmējies.

3.pielikums. Zvērinātu revidentu atzinumi par pašvaldību 2020.gada pārskatiem

Pašvaldība	Iebildes pamatojums / apstākļi u akcentējums / citi apstākļi	Balances aktīvi, euro					Balances pasīvi, euro			Zembalance, euro	Izdevumi (nolietojums)	Pašvaldības aģentūru skaits, kurām nav sagatavoti gada pārskati	Sākuma atlikumi
		kopā ilgtermiņa ieguldījumi	1210 Zeme un būves	1250 Turējumā nodotie valsts un pašvaldību īpašumi	1260 Bioloģiskie un pazemes aktīvi	1500 Ieguldījuma īpašumi	Finansiālais rezultāts / iepriekšējo periodu kļūdu korekcija, euro	Uzkrājumi, euro	Saistības, euro				
Daugavpils novads	<p>Iebildes pamatojums</p> <p>Pašvaldības bilancē 2020.gada 31.decembrī kreditoru sastāvā nav uzrādītas saistības 487 668 EUR apmērā, kas radušās sakarā ar 2013.gadā saņemtajiem Centrālās finanšu un līgumu aģentūras un Valsts izglītības attīstības aģentūras lēmumiem, ka Daugavpils novada pašvaldības iestādēm – Daugavpils novada domei, Demenes pagasta pārvaldei un Liksnas pagasta pārvaldei – ir jāatmaksā no Eiropas Savienības fondiem saņemtais līdzfinansējums par neatbilstoši veiktiem izdevumiem, jo iepirkumu rezultātā projektu realizācijas tiesības ieguva sabiedrība ar ierobežotu atbildību “Gādība”, viltojot nodokļu izziņas. Mūsu atzinums par 2019.gada konsolidēto finanšu pārskatu iekļāva iebildi šajā sakarā.</p> <p>Apstākļu akcentējums</p> <p>1. Vēršam uzmanību uz informāciju vadības ziņojumā, ka pret Pašvaldību turpinās tiesas process par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru uzliktu par pienākumu Daugavpils novada domei veikt nekustamā īpašuma nodokļa pārrēķinu par inženierbūvēm 2013., 2014., 2015.gadā un atmaksāt nekustamā īpašuma nodokli 112 726 EUR apmērā. Ar tiesas spriedumu ir noteikts, ka kadastrālās vērtības aprēķinā tika pieļautas kļūdas. Pastāv liela varbūtība, ka nāksies atmaksāt nekustamā īpašuma nodokli, tikai pagaidām nav zināms, kādā apjomā. Šo apstākļu iznākumu pašlaik nav iespējams noteikt, un līdz ar to finanšu pārskatā nav izveidoti uzkrājumi, kuru nepieciešamība, iespējams, varētu izrietēt no šo apstākļu ietekmes.</p> <p>2. Vēršam uzmanību uz finanšu pārskata veidlapu “V12.INFO”, kurā uzrādītas pārskata periodā koriģētās būtiskas iepriekšējo periodu kļūdas un to ietekme uz iepriekšējo gadu budžeta izpildes rezultātu.</p>						0	-112 726	-487 668				
Ozolnieku novads	<p>Iebildes pamatojums</p> <p>1. Pašvaldības pārskatā par finansiālo stāvokli 31.12.2020. posteņos “Zeme un būves” un “Ieguldījuma īpašumi” ir nepamatoti palielināta zemes vērtība 277 615 EUR apmērā. Ja posteņos “Zeme un būves” un “Ieguldījuma īpašumi” nebūtu iekļauta iepriekš minētā zemes vērtība, tad zemes bilances vērtība un pašu kapitāls 31.12.2020. samazinātos par 277 615 EUR un 2020.gada pārskatā par darbības finansiālajiem rezultātiem izdevumi palielinātos par 277 615 EUR.</p> <p>2. Pašvaldības pārskatā par finansiālo stāvokli 31.12.2020. posteni “Zeme un būves” iekļautajām dzīvojamām un nedzīvojamām ēkām, inženierbūvēm atsevišķos gadījumos tiek piemērotas neatbilstošas nolietojuma normas, pretēji Grāmatvedības uzskaites principu apraksta sadaļā “Nolietojums” noteiktajam, ka Ozolnieku novada pašvaldība Pamatlīdzekļiem un ieguldījuma īpašumiem nolietojumu aprēķina atbilstoši MK noteikumu Nr.87 2.pielikumā noteiktajām nolietojuma normām. Mums nebija pieejama informācija, lai pārlicinātos par uzkrātā nolietojuma pareizību, tāpēc mēs nevarējām gūt pietiekamus un atbilstīgus pierādījumus attiecībā uz dzīvojamo un nedzīvojamo ēku, inženierbūvju uzkrātā nolietojuma vērtību 31.12.2020. Attiecīgi mēs nevarējām noteikt, vai ir nepieciešami jebkādi labojumi zemes un būvju vērtībai 31.12.2020. un 31.12.2019. Šāda situācija pastāvēja arī iepriekšējā gadā, un mūsu atzinums par 2019.gada finanšu pārskatu arī bija ar iebildi saistībā ar šo apstākli.</p>												

	Apstākļu akcentējums												
	Pašvaldība ir veikusi būtiskas iepriekšējo periodu kļūdas korekciju pārskata periodā atbilstoši piemērojamo MK noteikumu Nr.87 un Nr.344 prasībām. Vēršam uzmanību uz finanšu pārskata veidlapu "V12.INFO", kurā uzrādītas pārskata periodā koriģētās būtiskas iepriekšējo periodu kļūdas un to ietekme uz iepriekšējo gadu budžeta izpildes rezultātu. Mūsu atzinums nav ar iebildi šī jautājuma sakarā.												
	13 425 479	12 958 836	2 312 830			466 643					2 843 530		14 283 957
Riebiņu novads	Iebildes pamatojums												
	Pašvaldības pārskatā par finansiālo stāvokli 31.12.2020. postenī "Zeme un būves" iekļautajām dzīvojamām un nedzīvojamām ēkām, inženierbūvēm atsevišķos gadījumos tiek piemērotas neatbilstošas nolietojuma normas pretēji Grāmatvedības uzskaites principu apraksta sadaļā "Nolietojums" noteiktajam, ka Riebiņu novada pašvaldība Pamatlīdzekļiem un ieguldījuma īpašumiem nolietojumu aprēķina atbilstoši MK noteikumu Nr.87 "Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs" 2.pielikumā noteiktajām nolietojuma normām. Mums nebija pieejama informācija, lai pārlicinātos par uzkrātā nolietojuma pareizību, tāpēc mēs nevarējām gūt pietiekamus un atbilstīgus pierādījumus attiecībā uz dzīvojamo un nedzīvojamo ēku, inženierbūvju uzkrātā nolietojuma vērtību 31.12.2020. Attiecīgi mēs nevarējām noteikt, vai ir nepieciešami jebkādi labojumi zemes un būvju vērtībai 31.12.2020. un 31.12.2019. Šāda situācija pastāvēja arī iepriekšējā gadā, un mūsu atzinums par 2019.gada finanšu pārskatu arī bija ar iebildi saistībā ar šo apstākli.												
	Apstākļu akcentējums												
	Pašvaldība ir veikusi būtiskas iepriekšējo periodu kļūdas korekciju pārskata periodā atbilstoši piemērojamo MK noteikumu Nr.87 un Nr.344 prasībām. Finanšu pārskata veidlapā "V12.INFO" uzrādītas pārskata periodā koriģētās būtiskas iepriekšējo periodu kļūdas un to ietekme uz iepriekšējo gadu budžeta izpildes rezultātu. Mūsu atzinums nav ar iebildi šī jautājuma sakarā.												
	8 090 892	7 992 437	1 766 498			98 455					3 419 498		19 038 282
Baldones novads	Iebildes pamatojums												
	Veicot zemes, ēku un būvju gada inventarizāciju, pašvaldība ir veikusi zemju, ēku un būvju izvērtējumu pēc to lietošanas mērķa, bet, veicot to tikai pārskata gada beigās. Par minēto jautājumu bijām snieguši iebildi atzinumā par 2019.gada pārskatu. Pašvaldības zemju vērtība 31.12.2019. bija 2 583 816 EUR, bet dzīvojamo un nedzīvojamo ēku un būvju vērtība 31.12.2019. bija 7 710 491 EUR. Pamatojoties uz iepriekš minēto, mēs nevaram noteikt minēto posteņu savstarpējiem atlikumiem pārklasifikācijas un novērtējuma ietekmi pašvaldības zemēm, ēkām un būvēm un ieguldījuma īpašumiem uz pārskata gada sākuma atlikumiem.												
													10 294 307
	Iebildes pamatojums												

Jelgavas novads	<p>Apjoma ierobežojumi – atzinums ar iebildi. Uzskaitīto īpašumu pilnīgums un uzskaites vērtības precizitāte. Mums nebija iespējas gūt pietiekamus atbilstošus pierādījumus par Pašvaldības bilances posteņos iekļauto zemes īpašumu domājamo daļu pilnīgumu un uzskaites vērtības precizitāti 2020.gada 31.decembrī – “Pamatlīdzekļi” 200 437 EUR vērtībā un “Ieguldījuma īpašumi” 980 105 EUR vērtībā. Pašvaldības 2020.gada pārskata finanšu pārskata posteņu skaidrojumos 1.2.CITA “Cita informācija pārskatu lietotājiem” un 1.5.CITA “Cita informācija pārskatu lietotājiem” norādīts, ka līdz 2020.gada 31.decembrim Pašvaldības īpašuma domājamās daļās ir ieskaitītas daļas par zemēm, nekustamā īpašuma domājamās daļas, par kurām privatizācijas procesa vai nekustamā īpašuma atsavināšanas laikā ir noslēgti pirkuma līgumi, taču īpašuma ieguvēji savas īpašuma tiesības juridiski nav noformējuši – ne visi pirkuma līgumi ir reģistrēti VZD un Zemesgrāmatā, līdz ar to minētajos reģistros kā īpašnieks uzrādīta Pašvaldība, kas savā uzskaitē bilancē par pamatu ņem Zemesgrāmatas. Kopš 2013.gada katru pārskata gadu nekustamā īpašuma daļas samazina atbilstoši noslēgtajiem pirkuma-pārdevuma līgumiem. Atbilstoši izmaiņām Zemesgrāmatā domājamās daļas tiek samazinātas par darījumiem, kas notikuši pirms šī perioda. Tā kā šis process turpinās pakāpeniski, neatkarīgi no Pašvaldības puses, vadība nav pilnībā spējusi noteikt nekustamo īpašumu uzskaites domājamo daļu vērtībai veicamo korekciju apjomu, par ko vadība ziņo finanšu pārskata posteņu skaidrojumos 1.2.CITA “Cita informācija pārskatu lietotājiem” un 1.5.CITA “Cita informācija pārskatu lietotājiem”. 2021. un 2022.gadā Jelgavas novada pašvaldība veiks daudzdzīvokļu māju privatizēto dzīvokļu piekritīgo zemes īpašumu domājamo daļu vērtības un platības izslēgšanu no grāmatvedības uzskaites.</p>												
	1 180 542	200 437				980 105							
Krustpils novads	<p>Iebildes pamatojums</p> <p>Pašvaldības pārskatā par finansiālo stāvokli 31.12.2020. postenī “Zeme un būves” inženierbūvēm atsevišķos gadījumos tiek piemērotas neatbilstošas nolietojuma normas pretēji Grāmatvedības uzskaites principu apraksta sadaļā “Pamatlīdzekļu un ieguldījuma īpašumu nolietojums” noteiktajam, ka pašvaldība Pamatlīdzekļiem un ieguldījuma īpašumiem nolietojumu aprēķina atbilstoši MK noteikumu Nr.87 “Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs” 2.pielikumā noteiktajām nolietojuma normām. Mums nebija pieejama informācija par inženierbūvju sastāvā uzskaitīto ūdenssaimniecības objektu sastāvu, lai pārliicinātos par uzkrātā nolietojuma pareizību, tāpēc mēs nevarējām gūt pietiekamus un atbilstīgus pierādījumus attiecībā uz inženierbūvju uzkrātā nolietojuma vērtību 31.12.2020. Attiecīgi mēs nevarējām noteikt, vai ir nepieciešami jebkādi labojumi inženierbūvju vērtībai 31.12.2020. un 31.12.2019.</p>												
	2 436 567	2 436 567	2 436 567								403 319		14 987 455
Ķeguma novads	<p>Iebildes pamatojums</p> <p>Pašvaldības īpašumā ir zemesgabals Zizānu karjers Birzgales pagastā ar kadastra apz. 7444 011 0048 11,96 ha platībā 7914 EUR vērtībā, uz tā atrodas smilts-grants karjers. 2008.gadā bez atbilstoša vērtējuma pašvaldības pazemes aktīvu sastāvā ir ņemts uzskaitē karjera smilts-grants krājums 397 m³ apmērā par summu 198 500 LVL (284 440 EUR). 2002.gadā ir noslēgts līgums ar SIA “GARKALNI VV” un zemesgrāmatā nostiprināta nomas tiesība par šo karjeru ar iznomāšanas mērķi, uzņēmējdarbības veikšana smilts-grants ieguvē. Kopš 2008.gada minētā pazemes aktīva izstrādāšana un vērtības samazinājums pašvaldības bilancē nav atzīts. 2015.gadā pašvaldība saņēmusi minētā nekustamā īpašuma novērtējumu 12 400 EUR tirgus vērtībā. Novērtējums veikts, pielīdzinot tos citiem izstrādātiem karjeriem, bet smilts-grants krājuma faktiskais atlikums nav novērtēts. Nekustamā īpašuma un pazemes aktīva vērtības samazinājums 2020.gada finanšu pārskatos nav atzīts. Pašvaldības vadība nav veikusi aplēsi par iespējamo nekustamā īpašuma un pazemes aktīvu vērtības samazinājumu, bet, mūsdiā, iespējamais vērtības samazinājums būtiski ietekmētu pašvaldības finanšu pārskatu.</p>												
	284 440					284 440							
Liepāja	<p>Iebildes pamatojums</p>												

	<p>Pašvaldības konsolidētajā pārskatā par Pašvaldības finansiālo stāvokli 31.12.2020. veidlapā "Bilance" zembilances piezīmē "Iespējamie aktīvi" iekļautas neprivatizēto pašvaldības dzīvokļu piekrītošās domājamās daļas un domājamās daļas no dzīvojamām mājām piekrītošajiem zemesgabaliem 2 510 091 eiro vērtībā. 2015.gadā pašvaldība veica pilnu Dzīvojamā fonda inventarizāciju, kā rezultātā tika pieņemts lēmums neprivatizēto pašvaldības dzīvokļu piekrītošās domājamās daļas un domājamās daļas no dzīvojamām mājām piekrītošajiem zemesgabaliem pārcelt Zembilancē. Minētajiem īpašumiem Valsts nekustamā īpašuma kadastra sistēmā nav izveidoti dzīvokļu īpašumi, bet tie Valsts nekustamā īpašuma kadastra sistēmā ir uzskaitīti Liepājas pilsētas pašvaldībai piederošo būvju nesadalītajās domājamās daļās. Pašvaldība saskaņā ar iepriekš saskaņoto darba plānu un piešķirtā budžeta ietvaros veic pakāpenisku pašvaldībai piederošo dzīvokļa īpašumu reģistrēšanu Valsts nekustamā īpašuma kadastra sistēmā un zemesgrāmatā un aktualizē datus pašvaldības bilancē, vienlaikus izslēdzot izveidotajiem dzīvokļu īpašumiem piekrītošās domājamās daļas no Zembilances. Tas ir pretrunā ar MK noteikumu Nr.87 13.punkta prasībām, kas nosaka, ka budžeta iestādes uzskaita visus to īpašumā, valdījumā un turējumā esošos un piekrītošos ilgtermiņa ieguldījumus. Līdzīgi apstākļi bija spēkā arī iepriekšējos gadus, un mūsu sniegtajos atzinumos saistībā ar šo jautājumu tika iekļautas attiecīgās iebildes.</p>											
	21 937 579	21 937 579								2 510 091		
Rūjienas novads	Iebildes pamatojums											
	<p>Rūjienas novada pašvaldībā 2020.gadā tika veikta pašvaldības ceļu un ielu brauktuvju un to elementu inventarizācija, nolietojuma noteikšana un vērtības aprēķināšana saskaņā ar MK 07.07.2008. noteikumiem Nr.504 "Valsts autoceļu un pašvaldību ceļu vērtības noteikšanas kārtība". Vadība nav spējusi noteikt veicamo korekciju apjomu 31.12.2020. attiecībā uz transporta būvju un inženierbūvju uzskaites vērtību. 2021.gadā tiks aktualizēta un saskaņota informācija par ceļu un ielu brauktuvēm un to elementiem ar VSIA "Latvijas Valsts ceļi", kā arī tiks veikta ceļu un ielu garumu un to vērtības aktualizācija grāmatvedības uzskaitē. Līdz ar to mums nebija iespējams gūt pietiekamus atbilstošus pierādījumus par Pašvaldības uzskaitē esošo transporta būvju un inženierbūvju pilnīgumu un uzskaites vērtību precizitāti 31.12.2020.</p>											
	4 018 997	4 018 997	899 943							618 995		
Sējas novads	Iebildes pamatojums											
	<p>Veicot pārskata gada slēguma inventarizāciju, nav veikta posteņa "Transporta būves" salīdzināšanās ar valsts publiskajiem reģistriem ne gada sākumā, ne gada beigās. Transporta būvju vērtība 31.12.2020. bija 1,89 milj. EUR, bet 31.12.2019. – 1,88 milj. EUR. Pamatojoties uz iepriekš minēto, mums nebija iespējams noteikt, kādas vērtību un daudzumu korekcijas būtu jāveic pašvaldības ilgtermiņa ieguldījuma postenī "Zeme, ēkas un būves", sadaļā "Transporta būves" pēc stāvokļa 31.12.2020. un 31.12.2019.</p>											
	1 897 014	1 897 014								203 994		1 882 260
Ventspils novads	Iebildes pamatojums											
	<p>Veicot pārskata gada slēguma inventarizāciju, pašvaldības nekustamie īpašumi ir vērtēti pēc to vienības lietošanas mērķa VZD sistēmā, nevis pēc tā, kādam mērķim pašvaldība ir nolēmusi izmantot konkrēto aktīvu. Līdz ar to secinām, ka nekustamo īpašumu izvērtēšana pēc lietošanas mērķa un pēc būtības nav veikta ne gada sākumā, ne gada beigās. Dzīvojamo un nedzīvojamo ēku un zemju vērtība 31.12.2020. bija 15,72 milj. EUR, bet 31.12.2019. – 15,88 milj. EUR. Jau vairākus pārskata periodus pēc kārtas nav veikta pazemes aktīvu inventarizācija un to lietošanas mērķa izvērtējums. Pazemes aktīvu vērtība 31.12.2020. bija 0,52 milj. EUR, bet 31.12.2019. – 0,52 milj. EUR. Pamatojoties uz iepriekš minēto, mums nebija iespējams noteikt, kādas vērtību un daudzumu korekcijas būtu jāveic pašvaldības ilgtermiņa ieguldījuma postenī "Zeme, ēkas un būves", sadaļā "Pazemes aktīvi" un "Dzīvojamo un nedzīvojamo ēkas un zemes" pēc stāvokļa 31.12.2020. un 31.12.2019.</p>											
	16 246 846	15 720 751		526 095						399 905		28 159 422
	Apstākļu akcentējums											

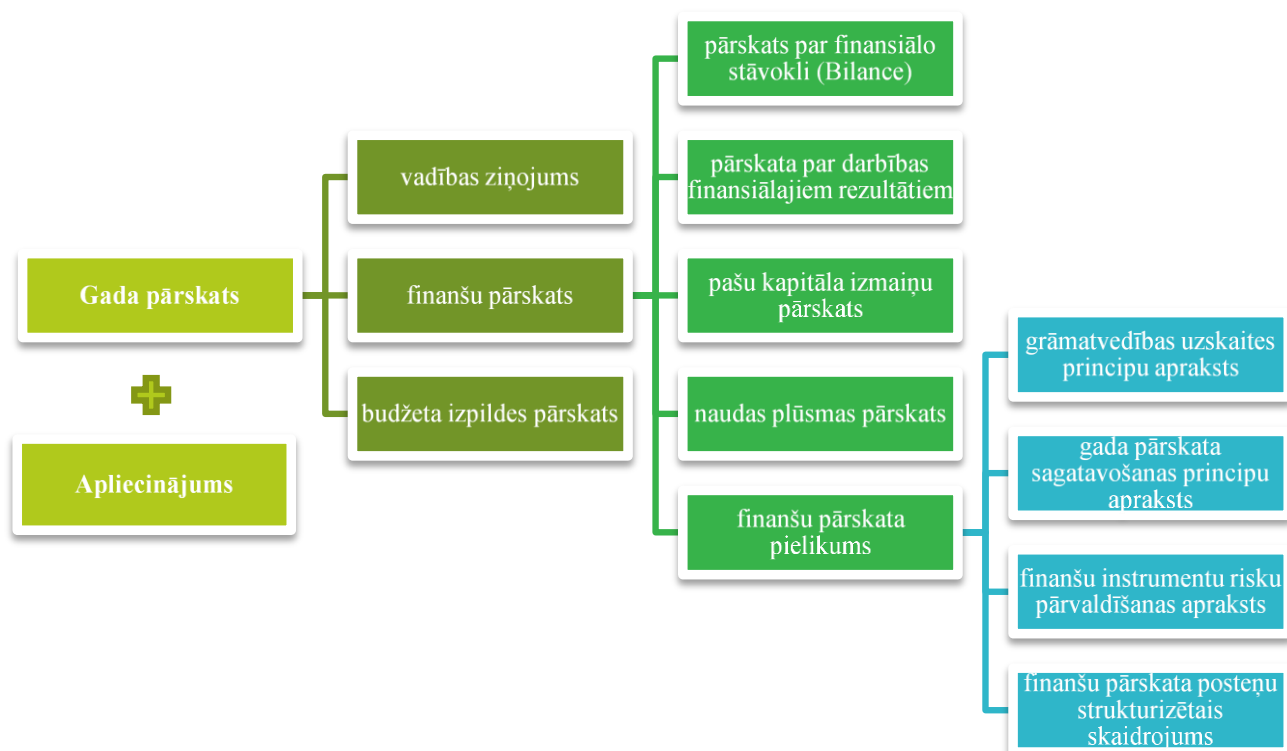
Aglonas novads	<p>1. Vēršam uzmanību uz finanšu pārskata veidlapu "V12.INFO", kurā uzrādītas pārskata periodā koriģētās būtiskas iepriekšējo periodu kļūdas un to ietekme uz iepriekšējo gadu budžeta izpildes rezultātu. Mūsu atzinums nav ar iebildi šī jautājuma sakarā.</p> <p>2. Vēršam uzmanību uz finanšu pārskata Grāmatvedības uzskaites principu apraksta 6.punkta sadaļu "Bioloģiskie aktīvi", kurā norādīts, ka pašvaldības grāmatvedības uzskaitē ir pazemes aktīvu atradnes, kuras ir uzskaitītas tikai daudzuma vienībās. Bilances vērtība minētiem aktīviem, kura var būt arī būtiska, uz pārskata gada bilances datumu vēl nav noteikta un nav uzrādīta attiecīgajā bilances postenī. Mūsu atzinums nav ar iebildi šī jautājuma sakarā.</p> <p>Citi apstākļi</p> <p>Pašvaldības finanšu pārskatu par gadu, kas beidzās 31.12.2019., revidēja cits revidents, kurš sniedza atzinumu ar apstākļu akcentējumu par šo finanšu pārskatu 28.05.2020.</p>														
	<table border="1"> <tr> <td></td> <td>71 421</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>71 421</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table>		71 421					71 421							
	71 421					71 421									
Baltinavas novads	<p>Apstākļu akcentējums</p> <p>Pašvaldība ir veikusi būtiskas iepriekšējo periodu kļūdas korekciju pārskata periodā atbilstoši piemērojamo MK noteikumu Nr.87 un Nr.344 prasībām. Vēršam uzmanību uz finanšu pārskata veidlapu "V12.INFO", kurā uzrādītas pārskata periodā koriģētās būtiskas iepriekšējo periodu kļūdas un to ietekme uz iepriekšējo gadu budžeta izpildes rezultātu. Mūsu atzinums nav ar iebildi šī jautājuma sakarā.</p> <p>Citi apstākļi</p> <p>Pašvaldības finanšu pārskatu par gadu, kas beidzās 31.12.2019., revidēja cits revidents, kurš sniedza atzinumu bez iebildēm par šo finanšu pārskatu 30.05.2020.</p>														
	<table border="1"> <tr> <td></td> <td>502 427</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>502 427</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table>		502 427					502 427							
	502 427					502 427									
Daugavpils	<p>Apstākļu akcentējums</p> <p>Vēršam uzmanību uz finanšu pārskata pielikuma piezīmē 5.0.CITA "Cita informācija pārskatu lietotājiem" minēto informāciju, ka Ministru kabinets 12.09.2017. sēdes protokolā Nr.45, ņemot vērā informatīvajā ziņojumā sniegto informāciju, pieņem lēmumu, ka neatbilstoši veiktie izdevumi Daugavpils pilsētas domes Eiropas Savienības fondu 2007.–2013.gada plānošanas perioda 3.6.1.1.aktivitātes "Nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centru izaugsmes veicināšana līdzsvarotai valsts attīstībai" īstenoto projektu ietvaros netiek atgūti līdz brīdim, kad stāties spēkā tiesas spriedums krimināllietā Nr.16870000912. Vadības ziņojuma 9.lapā skaidrots, ka tiesvedība vēl nav pabeigta. Daugavpils pilsētas dome turpina darbu pie Valsts izglītības attīstības aģentūras lēmumiem par piemērotām finanšu korekcijām 17 820 EUR apmērā un Valsts reģionālās attīstības aģentūras lēmumiem par piemērotām finanšu korekcijām 1 376 254 EUR apmērā, kurus uzskata par nepamatotiem un atceļamiem, jo realizēto projektu izdevumi atbilst projektu mērķiem, ir lietderīgi un mērķtiecīgi izlietoti. Mēs neizsakām turpmāku iebildi attiecībā uz šo apstākli.</p>														
	<table border="1"> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>-1 394 074</td> </tr> </table>														-1 394 074
													-1 394 074		
	<p>Apstākļu akcentējums</p>														

Lielvārdes novads	<p>Mēs vēršam uzmanību uz Vadības ziņojumā aprakstīto par to, ka domes deputāts Jānis Āboliņš, būdams domes priekšsēdētājs, 24.11.2015. bez atbilstoša pilnvarojuma un pretēji tiesību normās noteiktajai speciālajai kārtībai, kādā pašvaldības var uzņemties aizņēmumus un citas finansiālās saistības, parakstīja un iesniedza Valsts kasē dokumentu "Promissory Note" ("Parādzīme") par finanšu saistību (aizņēmums) 200 miljoni EUR apmērā ar atmaksas termiņu 2016.gada decembra 396.diena uzņemšanos pašvaldības vārdā. Dome nebija pilnvarojusi bijušo domes priekšsēdētāju Jāni Āboliņu vai citas personas veikt jebkādas darbības saistībā ar minētā aizņēmuma ņemšanu, tai skaitā no uzņēmuma <i>Riverside HK Ltd.</i>, Eiropas biroja. Likums "Par pašvaldībām" un Lielvārdes novada pašvaldības 25.03.2015. saistošie noteikumi Nr.3 "Lielvārdes novada pašvaldības nolikums" neparedz domes priekšsēdētājam īpašu pilnvarojumu – uzņemties saistības pašvaldības vārdā. Pieņemot lēmumu par finansiālu saistību uzņemšanos ir tiesīga tikai dome. Dome nav pieņēmusi lēmumu par šādu saistību uzņemšanos. Parakstot "Promissory Note" ("Parādzīme") par finanšu saistību (aizņēmums) 200 miljoni EUR apmērā uzņemšanos pašvaldības vārdā, nav ievērots likuma "Par pašvaldībām" un "Lielvārdes novada pašvaldības nolikuma" prasības par attiecīgo lēmumu pieņemšanu, līdz ar to Jāņa Āboliņa parakstītie dokumenti nav saistoši pašvaldībai. Saskaņā ar likuma "Par pašvaldību budžetiem" 22.panta pirmo daļu pašvaldība var ņemt īstermiņa vai ilgtermiņa aizņēmumus un uzņemties ilgtermiņa saistības, tikai pamatojoties uz domes lēmumu. Pašvaldības domes lēmumā, ar kuru pašvaldība uzņemas ilgtermiņa saistības, jāparedz arī šādu saistību izpildes finansējuma avoti. Saskaņā ar likuma "Par pašvaldību budžetiem" 22.1.panta pirmo daļu pašvaldības var ņemt aizņēmumus, noslēdzot aizņēmuma līgumu ar Valsts kasi. Likuma "Par pašvaldību budžetiem" 22.1.panta otrā daļa paredz, ka finanšu ministrs var apstiprināt citu aizdevēju, ja cita aizdevēja aizdevuma nosacījumi ir izdevīgāki nekā no valsts budžeta izsniedzamo aizdevumu nosacījumi. Saskaņā ar MK 25.03.2008. noteikumu Nr.196 "Noteikumi par pašvaldību aizņēmumiem un galvojumiem" 6.punkta nosacījumiem, kas bija spēkā līdz 13.12.2019., pašvaldība bija tiesīga ņemt aizņēmumu vai sniegt galvojumu tikai tajā gadījumā, ja pašvaldības domes lēmums ņemt aizņēmumu vai sniegt galvojumu ir atbalstīts ar Pašvaldību aizņēmumu un galvojumu kontroles un pārraudzības padomes lēmumu. Pašvaldība 16.06.2016. saņēma no domes deputāta Jāņa Āboliņa notariāli apliecinātu apliecinājumu par to, ka pašvaldība saistībā ar viņa parakstītajiem dokumentiem, tai skaitā 24.11.2015. parakstīto dokumentu "Promissory Note" ("Parādzīme"), nav uzņēmusies nekāda veida saistības. Tāpat viņš apliecina, ka pašvaldībai nav radušās un nākotnē nevar rasties saistības, kas izriet no minētajiem dokumentiem vai citām ar šo lietu saistītām darbībām. Tiesa ir ierosinājusi civillietu pēc Ģenerālprokuratūras Personu un valsts tiesību aizsardzības departamenta 16.03.2017. iesniegtā prasības pieteikuma Lielvārdes novada pašvaldības interesēs pret Jāni Āboliņu un <i>Riverside HK Ltd.</i>, Eiropas biroju par darījuma atzīšanu par spēkā neesošu no noslēgšanas brīža. Zemgales rajona tiesa 08.11.2018. izskatīja atklātā tiesas sēdē civillietu un nosprieda Ģenerālprokuratūras Personu un valsts tiesību aizsardzības departamenta prokurora prasību pret Jāni Āboliņu un <i>Riverside HK Ltd.</i>, Eiropas biroju par darījuma atzīšanu par spēkā neesošu, apmierināt pilnā apmērā. Jānis Āboliņš par pirmās instances tiesas spriedumu 2019.gadā iesniedza apelācijas sūdzību, ko Zemgales apgabaltiesa Civillietu tiesas kolēģija (turpmāk – Tiesas kolēģija) izskatīja 11.11.2020. tiesas sēdē. Ar Tiesas kolēģijas 19.02.2021. tiesas spriedumu daļēji apmierināta Ģenerālprokuratūras prasība Pašvaldības interesēs pret atbildētājiem Jāni Āboliņu un <i>Riverside HK Ltd.</i>, Eiropas biroju par darījuma atzīšanu par spēkā neesošu. Tiesas kolēģija nosprieda atzīt par spēkā neesošu no parakstīšanas brīža domes priekšsēdētāja Jāņa Āboliņa 24.11.2015. domes vārdā parakstīto dokumentu "Promissory Note" un vienlaikus noraidīja prasību daļā par aizdevuma līguma starp Pašvaldību un <i>Riverside HK Ltd.</i>, Eiropas biroju, kas izriet no dokumenta "Promissory Note", atzīšanu par spēkā neesošu. Tiesas kolēģija izbeidza tiesvedību civillietā prasības daļā pret <i>Riverside HK Ltd.</i>, Eiropas biroju. Ģenerālprokuratūra iesniedza Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departamentam Kasācijas protestu par Tiesas kolēģijas 19.02.2021. spriedumu, pārsūdzot to noraidītajā prasības daļā. Finanšu pārskatā nav izveidoti uzkrājumi, kuru nepieciešamība, iespējams, varētu izrietēt no iepriekš norādīto apstākļu ietekmes. Mūsu atzinums nav modificēts attiecībā uz šo apstākli.</p>
	200 000 000
Saulkrastu novads	<p>Apstākļu akcentējums</p> <p>Vēršam uzmanību uz finanšu pārskata pielikuma piezīmē 1.2.CITA "Cita informācija pārskatu lietotājiem" minēto informāciju, ka kontā 1213 "Transporta būves" ir uzskaitītas meliorācijas sistēmas kopā ar 127 caurtekām 7170 m garumā un 0 EUR vērtībā. 2020.gadā Pašvaldība ir veikusi padziļinātu inženierbūvju un transporta būvju inventarizāciju, pieaicinot kvalificētu ārpalpojuma sniedzēju, kā rezultātā ir izveidota detalizēta Saulkrastu novada meliorācijas sistēmu uzskaites karte, kura tiks saskaņota Zemkopības ministrijā. 2021.gadā Pašvaldība atbilstoši savām finansiālajām iespējām veiks novērtējumu uzskaitē esošajām un potenciālajām meliorācijas sistēmām. Mēs neizsakām turpmāku iebildi attiecībā uz šo apstākli.</p>
	10 383 941 10 383 941
	Apstākļu akcentējums

Stopiņu novads	<p>1.Vēršam uzmanību uz zembalances postenī “Citi zembalances aktīvi” uzrādītiem aktīviem, kurā ietverti Pašvaldībai piederošie 8 ceļi, 19 ielas, 10 zemes nekustamie īpašumi, 2 būves, 15 mežaudzes. Bilances vērtība minētiem aktīviem, kura var būt arī būtiska, uz pārskata gada bilances datumu vēl nav noteikta un nav uzrādīta attiecīgajos bilances posteņos.</p> <p>2. Bilances postenim “Pamatlīdzekļu izveidošana un nepabeigtā būvniecība” uzrādītajā summā ir iekļauti ilglaicīgi būvējamie objekti, kuriem nav veikts izvērtējums uz iespējamām vērtības samazinājuma pazīmēm. Mēs nevarējam paplašināt revīzijas procedūras un iegūt pietiekamu pārlicību attiecībā uz šī posteņa novērtējumu. Mēs neizsakām turpmākas iebildes attiecībā uz šiem apstākļiem.</p>	34 271 116	33 405 293			865 823						
Rēzekne	<p>Citi apstākļi</p> <p>Finanšu pārskatus par gadu, kas noslēdzās 31.12.2019., revidēja citi revidenti, kuri 30.04.2020. izteica nemodificētu atzinumu.</p>											
Sīguldas novads	<p>Citi apstākļi</p> <p>Vēršam uzmanību, ka Pašvaldībai ir reģistrēta pašvaldības aģentūra “Sīguldas Attīstības aģentūra”, kuras 2020.gada finanšu pārskats ir iekļauts Pašvaldības 2020.gada finanšu pārskatā. Publisko aģentūru likuma 27.pants nosaka, ka Pašvaldības aģentūra nodrošina gada publiskā pārskata sagatavošanu un publicēšanu un Pašvaldības aģentūras gada publiskajā pārskatā norāda zvērīnāta revidenta atzinumu par saimniecisko darbību un iepriekšējā gada saimniecisko pārskatu. Pašvaldības aģentūra “Sīguldas Attīstības aģentūra” nav sagatavojusi atsevišķu gada finanšu pārskatu.</p>										1	
Alūksnes novads	<p>Citi apstākļi</p> <p>Vēršam uzmanību, ka Pašvaldībai ir reģistrētas pašvaldības aģentūras “Spodra” un “Alja”, kuru 2020.gada finanšu pārskati ir iekļauti Pašvaldības 2020.gada finanšu pārskatā. Publisko aģentūru likuma 27.pants nosaka, ka Pašvaldības aģentūra nodrošina gada publiskā pārskata sagatavošanu un publicēšanu un Pašvaldības aģentūras gada publiskajā pārskatā norāda zvērīnāta revidenta atzinumu par saimniecisko darbību un iepriekšējā gada saimniecisko pārskatu. Pašvaldības aģentūras “Spodra” un “Alja” nav sagatavojušas atsevišķus gada finanšu pārskatus.</p>										2	
Inčukalna novads	<p>Citi apstākļi</p> <p>Pašvaldībai ir reģistrēta pašvaldības aģentūra “Sociālās aprūpes māja “Gauja””, kuras 2020.gada finanšu pārskats ir iekļauts Pašvaldības 2020.gada konsolidētajā finanšu pārskatā. Pašvaldības aģentūra “Sociālās aprūpes māja “Gauja”” ir sagatavojusi atsevišķu gada publisko pārskatu (saskaņā ar Publisko aģentūru likuma 27.pantu), bet nav to iesniegusi zvērīnātam revidentam revīzijai, un attiecīgi zvērīnāta revidenta ziņojums par to nav sniegts.</p>										1	
Kokneses novads	<p>Citi apstākļi</p> <p>Pašvaldībai ir reģistrēta pašvaldības aģentūra “Kokneses Sporta centrs”, kuras 2020.gada finanšu pārskats ir iekļauts Pašvaldības 2020.gada konsolidētajā finanšu pārskatā. Pašvaldības aģentūra ir sagatavojusi atsevišķu gada pārskatu (saskaņā ar Publisko aģentūru likuma 27.pantu), to iesniegusi zv.revidentam, un par to tika sniegts ziņojums.</p>											

													1	
Gulbenes novads	Citi apstākļi	Vēršam uzmanību, ka Pašvaldībai ir reģistrēta pašvaldības aģentūra "Gulbenes tūrisma un kultūrvēsturiskā mantojuma centrs", kuras 2020.gada finanšu pārskats ir iekļauts Pašvaldības 2020.gada finanšu pārskatā. Publisko aģentūru likuma 27.pants nosaka, ka Pašvaldības aģentūra nodrošina gada publiskā pārskata sagatavošanu un publicēšanu un Pašvaldības aģentūras gada publiskajā pārskatā norāda zvērināta revidenta atzinumu par saimniecisko darbību un iepriekšējā gada saimniecisko pārskatu. Pašvaldības aģentūra "Gulbenes tūrisma un kultūrvēsturiskā mantojuma centrs" nav sagatavojusi atsevišķu gada finanšu pārskatu.												
													1	
Limbažu novads	Citi apstākļi	Vēršam uzmanību, ka Pašvaldībai ir reģistrētas pašvaldības aģentūras "Alda" un "Lauta", kuru 2020.gada finanšu pārskati ir iekļauti Pašvaldības 2020.gada finanšu pārskatā. Publisko aģentūru likuma 27.pants nosaka, ka Pašvaldības aģentūra nodrošina gada publiskā pārskata sagatavošanu un publicēšanu un Pašvaldības aģentūras gada publiskajā pārskatā norāda zvērināta revidenta atzinumu par saimniecisko darbību un iepriekšējā gada saimniecisko pārskatu. Pašvaldības aģentūras "Alda" un "Lauta" nav sagatavojušas atsevišķus gada finanšu pārskatus.												
													2	
		114 767 261	110 951 852	7 415 838	0	1 384 383	2 411 026	0	-112 726	198 118 258	2 510 091	7 889 241	9	88 645 683

4.pielikums. Gada pārskata struktūra

Atsauces

- ¹ Likums „Par grāmatvedību”, Ministru kabineta 21.10.2003. noteikumi Nr. 585 “Noteikumi par grāmatvedības kārtošānu un organizāciju”, Ministru kabineta 13.02.2018. noteikumi Nr. 87 “Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs”.
- ² Likums “Par grāmatvedību”, Ministru kabineta 21.10.2003. noteikumi Nr.585 “Noteikumi par grāmatvedības kārtošānu un organizāciju”.
- ³ Likums “Par grāmatvedību”, Ministru kabineta 21.10.2003. noteikumi Nr.585 “Noteikumi par grāmatvedības kārtošānu un organizāciju”.
- ⁴ Valsts kontroles aplēse, kas balstīta uz Ministru kabineta lēmumiem par Covid-19 pandēmijas radītās krīzes pārvarēšanai, seku mazināšanai un novēršanai piešķirtajiem līdzekļiem.
- ⁵ Likuma "Par valsts budžetu 2020.gadam" 8.pants. <https://likumi.lv/ta/id/310965> (spēkā līdz 31.12..2020.).
- ⁶ Latvijas Republikas 2020.gada pārskats par valsts budžeta izpildi un par pašvaldību budžetiem, 2.sējums, Skaidrojums par konsolidētā kopbudžeta izpildi, Finansiālā bilance, <https://www.kase.gov.lv/parskati-un-tames/latvijas-republikas-gada-parskats> (resurss skatīts 13.08.2021).
- ⁷ Likuma "Par valsts apdraudējuma un tā seku novēršanas un pārvarēšanas pasākumiem sakarā ar Covid-19 izplatību" (spēkā no 22.03.2020 līdz 09.06.2020.) 6.pants.
- ⁸ Covid-19 infekcijas izplatības seku pārvarēšanas likuma (spēkā no 10.06.2020.) 9.pants.
- ⁹ 24.11.2020.Grozījumi Pievienotās vērtības nodokļa likumā, (spēkā no 01.01.2021)
- ¹⁰ Atzinums Par Latvijas Republikas 2019.gada pārskata par valsts budžeta izpildi un par pašvaldību budžetiem sagatavošanas pareizību.
- ¹¹ Valsts kontroles 15.09.2014. revīzijas ziņojuma Nr.5.1-2-32-1/2013 “Par 2013.gada pārskata par valsts budžeta izpildi un par pašvaldību budžetiem ieņēmumu daļu” 58.punkts.
- ¹² Finanšu ministrijas Uzkrājuma principa vadības komitejas 18.09.2015. lēmums, protokols Nr.4.
- ¹³ Ministru kabineta 05.01.2016. protokollēmums (Protokols Nr. 1, 35.§, 2. punkts): “2. Atbalsfīt uzkrājuma principa ieviešanu Valsts ieņēmumu dienesta administrēto valsts budžeta ieņēmumu uzskaitē”.
- ¹⁴ Likuma par budžetu un finanšu vadību 30.panta pirmā daļa, Pārejas noteikumu 78.punkts.
- ¹⁵ Ministru kabineta 13.02.2018. noteikumu Nr. 87 "Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs" 451., 452., 453., 454. punkts.
- ¹⁶ Ministru kabineta 13.02.2018.noteikumu Nr. 87 "Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs" 456.punkts.
- ¹⁷ Ministru kabineta 13.02.2018. noteikumu Nr. 87 "Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs" 451., 452., 453., 454. punkts.
- ¹⁸ Ministru kabineta 13.02.2018. noteikumi Nr. 87 "Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs".
- ¹⁹ Likuma par budžetu un finanšu vadību 29.panta otrā un trešā daļa, 30.panta pirmā daļa, pārejas noteikumu 74., 77., 78.punkts.
- ²⁰ VID publiskojamo datu bāze. Nodokļu parādnieki. pieejams: <https://www6.vid.gov.lv/NPAR> un <https://www.vid.gov.lv/lv/nodoklu-paradnieku-saraksts-2020gada-decembrī> (resurss skatīts, 13.07.2021.).
- ²¹ IPSAS 1 Presentation of Financial Statements 69.punkts.
- ²² 03.12.2020. likuma “Grozījumi Likumā par budžetu un finanšu vadību” 31.panta pirmā daļa.
- ²³ Ministru kabineta 15.09.2020. noteikumi Nr.577 "Kārtība, kādā administratīvi teritoriālās reformas ietvaros pašvaldībām piešķir valsts mērķdotāciju kopīga jaunveidojamā novada pašvaldības administratīvās struktūras projekta izstrādei", 13.10.2020. noteikumi Nr.631 "Jaunizveidojamo pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentu projektu valsts līdzfinansējuma piešķiršanas kārtība", 10.11.2020. noteikumi Nr.671 "Pašvaldību institūciju, finanšu, mantas, tiesību un saistību pārdales kārtība pēc administratīvo teritoriju robežu grozīšanas vai sadalīšanas", 04.03.2021. noteikumi Nr.142 "Kārtība, kādā pašvaldībām piešķir vienreizēju dotāciju, lai līdzfinansētu administratīvi teritoriālās reformas īstenošanas rezultātā radušos administratīvos izdevumus", 15.06.2021. noteikumi Nr.386 "Administratīvā centra, ciema un pilsētas statusa maiņas, kā arī administratīvās teritorijas, novada teritoriālā iedalījuma un ciemu robežu noteikšanas, grozīšanas un aktualizēšanas noteikumi" un 29.06.2021. noteikumi Nr.455 "Adresācijas noteikumi".
- ²⁴ Pieejams: <https://www.varam.gov.lv/lv/metodiskie-materiali-pasvaldibam-atr-ieviesanai>
- ²⁵ Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likums, Ministru kabineta 10.11.2020. noteikumi Nr.671 “Pašvaldību institūciju, finanšu, mantas, tiesību un saistību pārdales kārtība pēc administratīvo teritoriju robežu grozīšanas vai sadalīšanas”, Ministru kabineta 15.09.2020. noteikumi Nr.577 "Kārtība, kādā administratīvi teritoriālās reformas ietvaros pašvaldībām piešķir valsts mērķdotāciju kopīga jaunveidojamā novada pašvaldības administratīvās struktūras projekta izstrādei" un Ministru kabineta 13.10.2020. noteikumi Nr.631 "Jaunizveidojamo pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentu projektu valsts līdzfinansējuma piešķiršanas kārtība".
- ²⁶ ATR ietvaros apvienotās pašvaldības uzsāka darbu pēc pašvaldību domes pirmās sēdes 2021.gada 1.jūlijā. Pašvaldībām apvienojoties, tiek izveidota jauna atvasināta publiska persona – pašvaldība, un tā pārņemto iepriekš visu pastāvošo atvasināto publisko personu (pašvaldību) tiesības un saistības.
- ²⁷ reorganizējamā pašvaldība – pašvaldība, kas pēc administratīvo teritoriju robežu grozīšanas vai sadalīšanas nodod tai piekritošās institūcijas, finanses, mantu, tiesības un saistības iegūstošajai pašvaldībai.
- ²⁸ iegūstošā pašvaldība – pašvaldība, kas pēc administratīvo teritoriju robežu grozīšanas vai sadalīšanas pārņem tai piekritošās reorganizējamās pašvaldības institūcijas, finanses, mantu, tiesības un saistības.
- ²⁹ Valsts mērķdotācijas projektu izstrādi piešķir un izmaksā pašvaldībai (turpmāk – atbildīgā pašvaldība), kurā ir lielākais iedzīvotāju skaits atbilstoši iedzīvotāju reģistra datiem uz 01.01.2020.
- ³⁰ Ministru kabineta 21.10.2003. noteikumu Nr.585 “Noteikumi par grāmatvedības kārtošānu un organizāciju” 49.1punkts - budžeta finansētas institūcijas, veicot inventarizāciju, salīdzina datus par to īpašumā vai valdījumā esošiem nekustamā īpašuma objektiem ar attiecīgu valsts reģistru aktualizētiem datiem.
- ³¹ Pievienotās vērtības nodokļa likuma 104.panta pirmā daļa, 73.panta pirmās daļas 1., 2. vai 12. punkts.
- ³² Finanšu, Iekšlietu, Izglītības un zinātnes, Kultūras, Tieslietu un Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijā, Ministru kabinetā, Pārresoru koordinācijas centrā
- ³³ MK 13.02.2018. noteikumi Nr. 87 “Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs”.
- ³⁴ Pievienotās vērtības nodokļa likuma 109. panta pirmā daļa.
- ³⁵ Ministru kabineta 11.02.2021. noteikumi Nr.104 “Noteikumi par kritērijiem un kārtību, kādā tiek izvērtēti un izsniegti valsts aizdevumi pašvaldībām Covid-19 izraisītās krīzes seku mazināšanai un novēršanai”.
- ³⁶ Ministru kabineta 11.02.2021. noteikumi Nr.104 “Noteikumi par kritērijiem un kārtību, kādā tiek izvērtēti un izsniegti valsts aizdevumi pašvaldībām Covid-19 izraisītās krīzes seku mazināšanai un novēršanai”.
- ³⁷ Ministru kabineta 11.02.2021. noteikumi Nr.104 “Noteikumi par kritērijiem un kārtību, kādā tiek izvērtēti un izsniegti valsts aizdevumi pašvaldībām Covid-19 izraisītās krīzes seku mazināšanai un novēršanai”.

- ³⁸³⁸ Tajā skaitā valsts budžeta finanšu bilances zembilancē par 208 394 tūkst. *euro* ir precizētas iespējamās saistības par piešķirto, bet neizmaksāto aizdevumu summu; ministriju un centrālo valsts iestāžu pārskatos veikti labojumi kopsummā par 185 818 tūkst. *euro*; pašvaldību pārskatos zeme zem jūras piekrastes ūdeņiem no bilances konta "1261 Pazemes aktīvi" ir pārklasificēta uz kontu 1217 "Pārejās zemes" par kopējo summu 1 063 tūkst. *euro*.
- ³⁹ 2019.gada salīdzinošā informācija koriģēta par būtisku iepriekšējo periodu kļūdu labojumiem, atbilstoši normatīvo aktu grāmatvedības jomā prasībām.
- ⁴⁰ 2019.gada salīdzinošā informācija koriģēta par būtisku iepriekšējo periodu kļūdu labojumiem, atbilstoši normatīvo aktu grāmatvedības jomā prasībām.
- ⁴¹ 2019.gada salīdzinošā informācija koriģēta par būtisku iepriekšējo periodu kļūdu labojumiem, atbilstoši normatīvo aktu grāmatvedības jomā prasībām.
- ⁴² Ministru kabineta 21.10.2013. noteikumi Nr. 585 "Noteikumi par grāmatvedības kārtošānu un organizāciju".
- ⁴³ Carnikavas, Kocēnu, Krāslavas, Ogres, Viļakas novada un Jēkabpils pilsētas pašvaldība.
- ⁴⁴ Piemēram: Kohēzijas fonda projekta Nr.3DP/3.5.1.1.0/12/IPIA/VARAM/001 "Ogres ūdenssaimniecības attīstība, III kārtā" ietvaros pieņemto pamatlīdzekļu lietderīgās lietošanas laiks noteikts projekta Tehniski ekonomiskajā pamatojumā (TEP), kā arī saskaņā ar projekta pēc ieviešanas uzraudzības ietvaros saņemtajām norādēm no VARAM.
- ⁴⁵ Ministru kabineta 27.12.2005. noteikumu Nr.1031 "Noteikumi par budžetu izdevumu klasifikāciju atbilstoši ekonomiskajām kategorijām" kodu grupa Nr.5200., Ministru kabineta 13.02.2018. noteikumi Nr.87 "Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs".
- ⁴⁶ Ministru kabineta 13.02.2018. noteikumi Nr.87 "Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs" 2.pielikums.
- ⁴⁷ Ministru kabineta 06.03.2001. noteikumi Nr.96 "Noteikumi par budžeta iestāžu pamatlīdzekļu nolietojuma normām un pielietošanas nosacījumiem" (spēkā līdz 31.12.2005.), Ministru kabineta 21.06.2005. noteikumi Nr.440 "Noteikumi par budžeta iestāžu pamatlīdzekļu nolietojuma normām un pielietošanas nosacījumiem" (spēkā līdz 31.12.2011.) un Ministru kabineta 15.12.2009. noteikumi Nr.1486 "Kārtība, kādā budžeta iestādes kārtro grāmatvedības uzskaiti" (spēkā līdz 31.12.2018.).
- ⁴⁸ Ministru kabineta 13.02.2018. noteikumi Nr.87 "Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs".
- ⁴⁹ Ministru kabineta 13.02.2018. noteikumi Nr.87 "Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs" 2.pielikums.
- ⁵⁰ Vides aizsardzības un reģionālā ministrija, Ūdenssaimniecības būvju būvniecības projektu vērtēšanas komisijas izsniegtais tehniskais ekonomiskā pamatojuma akcepts.
- ⁵¹ Ministru kabineta 13.02.2018. noteikumi Nr.87 "Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs" 2.pielikums.
- ⁵² Ministru kabineta 06.03.2001. noteikumi Nr.96 "Noteikumi par budžeta iestāžu pamatlīdzekļu nolietojuma normām un pielietošanas nosacījumiem" (spēkā līdz 31.12.2005.), Ministru kabineta 21.06.2005. noteikumi Nr.440 "Noteikumi par budžeta iestāžu pamatlīdzekļu nolietojuma normām un pielietošanas nosacījumiem" (spēkā līdz 31.12.2011.) un Ministru kabineta 15.12.2009. noteikumi Nr.1486 "Kārtība, kādā budžeta iestādes kārtro grāmatvedības uzskaiti" (spēkā līdz 31.12.2018.).
- ⁵³ Finanšu revīzija Nr.2.4.1-32/2019 „Par Latvijas Republikas 2019.gada valsts budžetu un pašvaldību budžetiem”.
- ⁵⁴ Ministru kabineta 13.02.2018. noteikumi Nr.87 "Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs" 2.pielikums.
- ⁵⁵ Ministru kabineta 13.02.2018. noteikumi Nr.87 "Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs".
- ⁵⁶ Finanšu revīzija Nr.2.4.1-32/2019 „Par Latvijas Republikas 2019.gada valsts budžetu un pašvaldību budžetiem”.
- ⁵⁷ 30.06.2021. vēstule Nr.1-2.50/1799 par ūdenssaimniecības pamatlīdzekļu nolietojumu.
- ⁵⁸ Ministru kabineta 13.02.2018. noteikumi Nr.87 "Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs".
- ⁵⁹ Ūdenssaimniecības pakalpojumu likuma 6.panta otrā daļa.
- ⁶⁰ Carnikavas, Kocēnu, Krāslavas, Ogres, Viļakas novada un Jēkabpils pilsētas pašvaldība.
- ⁶¹ Valsts kases 09.04.2021. elektroniski sniegtā informācija.
- ⁶² Ministru kabineta 13.02.2018. noteikumi Nr.87 "Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs".
- ⁶³ Valsts kases grāmatvedības uzskaites rokasgrāmatas.
- ⁶⁴ Valsts kases grāmatvedības uzskaites rokasgrāmatas.
- ⁶⁵ Ministru kabineta 13.02.2018. noteikumi Nr.87 "Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs".
- ⁶⁶ Apes, Baldones, Carnikavas, Daugavpils, Engures, Gulbenes, Inčukalna, Kandavas, Kārsavas, Kocēnu, Krāslavas, Krimuldas, Mālpils, Ogres, Pāvilostas, Ropažu, Salaspils, Siguldas, Talsu, Viesītes, Viļakas novada un Daugavpils, Jelgavas, Jēkabpils, Jūrmalas, Liepājas, Rēzeknes, Rīgas, Ventspils pilsētas pašvaldība.
- ⁶⁷ Carnikavas, Engures, , Krāslavas, Ogres, Talsu un Viļakas novada pašvaldība, un Jēkabpils un Rīgas pilsētas pašvaldība.
- ⁶⁸ Piemēram: Kohēzijas fonda projekta Nr.3DP/3.5.1.1.0/12/IPIA/VARAM/001 "Ogres ūdenssaimniecības attīstība, III kārtā" ietvaros pieņemto pamatlīdzekļu lietderīgās lietošanas laiks noteikts projekta Tehniski ekonomiskajā pamatojumā (TEP), kā arī saskaņā ar projekta pēc ieviešanas uzraudzības ietvaros saņemtajām norādēm no VARAM.
- ⁶⁹ Piemēram, Ogres novada pašvaldība: 1) pamatlīdzeklim "Žogs un vārti" piemērots lietderīgās lietošanas laiks 50 gadi, lai gan Ministru kabineta 13.02.2018. noteikumu Nr.87 "Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs" 2.pielikumā kategorijai 1.4. "Pārējais nekustamais īpašums" noteiktais lietderīgās lietošanas laiks 10 gadi; 2) pamatlīdzekļiem "Ūdens spiediena paaugstināšanas iekārta" un "Plūsmas mērītājs D400 Krohne" piemērots lietderīgās lietošanas laiks 20 gadi, lai gan Ministru kabineta 13.02.2018. noteikumu Nr.87 "Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs" 2.pielikumā kategorijai 2.1. "Tehnoloģiskās iekārtas un mašīnas" noteikts lietderīgās lietošanas laiks 10 gadi, 3) pamatlīdzekļiem "Traktors NEW HOLLAND" un "Piekabe PRONAR T671" piemērots lietderīgās lietošanas laiks 20 gadi, lai gan Ministru kabineta 13.02.2018. noteikumu Nr.87 "Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs" 2.pielikumā kategorijai 3.1.3. "Autobusi, trolejbusi, kravas automobiļi, vieglie automobiļi un citi transportlīdzekļi" noteikts lietderīgās lietošanas laiks 10 gadi.
- ⁷⁰ Apes, Kocēnu, Krāslavas, Krimuldas, Ogres, Siguldas, Talsu novada un Rēzeknes, Rīgas pilsētas pašvaldība.
- ⁷¹ Ministru kabineta 27.12.2005. noteikumu Nr.1031 "Noteikumi par budžetu izdevumu klasifikāciju atbilstoši ekonomiskajām kategorijām" kodu grupa Nr.5200., Ministru kabineta 13.02.2018. noteikumi Nr.87 "Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs".
- ⁷² Ministru kabineta 13.02.2018. noteikumi Nr. 87 "Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs".
- ⁷³ 13.02.2018. Nr.87 "Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs" 1.pielikums (konts 1261 "Pazemes aktīvi")
- ⁷⁴ 19.02.2020. Valsts kontroles vēstule.
- ⁷⁵ Finanšu ministrijas 03.04.2020.vēstule Nr.1.2-8/15-2/1697.
- ⁷⁶ Grāmatvedības uzskaites rokasgrāmatas, Valsts kase, 2018. Pieejams: https://www.kase.gov.lv/sites/default/files/public/PD/Metodika/Rokasgr%C4%81matas/Gramatvedibas_uzskaites_rokasgramata.pdf (resurss skatīts 21.07.2021.).
- ⁷⁷ Apes, Baldones, Carnikavas, Daugavpils, Engures, Gulbenes, Inčukalna, Kandavas, Kārsavas, Kocēnu, Krāslavas, Krimuldas, Mālpils, Ogres, Pāvilostas, Ropažu, Salaspils, Siguldas, Talsu, Viesītes, Viļakas novada un Daugavpils, Jelgavas, Jēkabpils, Jūrmalas, Liepājas, Rēzeknes, Rīgas, Ventspils pilsētas pašvaldība.

- ⁷⁸ Apes, Baldones, Carnikavas, Daugavpils, Engures, Gulbenes, Inčukalna, Kandavas, Kārsavas, Kocēnu, Krāslavas, Krimuldas, Mālpils, Ogres, Pāvilostas, Ropažu, Salaspils, Siguldas, Talsu, Viesītes, Viļakas novada un Daugavpils, Jelgavas, Jēkabpils, Jūrmalas, Liepājas, Rēzeknes, Rīgas, Ventspils pilsētas pašvaldība.
- ⁷⁹ Apes, Daugavpils, Engures, Gulbenes, Kandavas, Kārsavas, Kocēnu, Krāslavas, Ogres, Pāvilostas, Salaspils, Siguldas, Talsu, Viesītes un Viļakas novada pašvaldība.
- ⁸⁰ Apes, Daugavpils, Engures, Gulbenes, Kandavas, Kocēnu, Ogres, Pāvilostas, Talsu, Viesītes un Viļakas novada pašvaldība.
- ⁸¹ Daugavpils, Kārsavas, Krāslavas, Salaspils un Siguldas novada pašvaldība.
- ⁸² Apes novada pašvaldība.
- ⁸³ Daugavpils, Kandavas, Kocēnu, Viesītes novada pašvaldība.
- ⁸⁴ Daugavpils, Engures, Gulbenes, Ogres, Viļakas novada pašvaldība.
- ⁸⁵ Pāvilostas, Talsu un Viļakas novada pašvaldības.
- ⁸⁶ Daugavpils, Kārsavas, Krāslavas, Salaspils, Siguldas novada pašvaldība.
- ⁸⁷ Daugavpils un Siguldas novada pašvaldība.
- ⁸⁸ Daugavpils, Kārsavas, Krāslavas un Salaspils novada pašvaldība.
- ⁸⁹ Salaspils novada pašvaldība.
- ⁹⁰ 10.06.2004. Zemes nomas līgums Nr.486 ar SIA "FLORABALT SIA" (reģistrācijas Nr.40003516811), 10.07.2014. vienošanās pie zemes nomas līguma Nr.486.
- ⁹¹ Apes, Daugavpils, Kandavas, Kārsavas, Kocēnu, Siguldas un Talsu novada pašvaldība.
- ⁹² Apes (smilts-grants un smilts atradne "Karjeri"), Kandavas (NĪ Ceļinieku karjers 90440030030), Kocēnu (1.Grants karjers – Atradne; 2. Makuļu purvs 13.08 ha-kūdras krājumi, 3. Ķēniņkalns 1.1 ha Talsu (grants karjers "Beļava") novada pašvaldība.
- ⁹³ Daugavpils, Kārsavas un Siguldas novada pašvaldība.
- ⁹⁴ Pāvilostas novada pašvaldība.
- ⁹⁵ 2019.gada salīdzinošā informācija koriģēta par būtisku iepriekšējo periodu kļūdu labojumiem, atbilstoši normatīvo aktu grāmatvedības jomā prasībām.
- ⁹⁶ Valsts kases 12.02.2018. apstiprinātā "Valsts parāda un naudas līdzekļu vadības stratēģija" Nr.17.
- ⁹⁷ Valsts kases "Valsts budžeta finanšu uzskaites grāmatvedības politika" Nr.127, Valsts kases procedūras apraksts PR.FRVD.Nr.4 "Atvasināto finanšu instrumentu vērtības un efektivitātes noteikšana".
- ⁹⁸ Ministru kabineta 13.02.2018. noteikumi Nr.87 „Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs” 456.punkts.
- ⁹⁹ Finanšu ministrijas 08.01.2020. vēstule Nr.1.2-9/15-2/116-ip.
- ¹⁰⁰ Finanšu ministrijas 08.01.2020. vēstule Nr.1.2-9/15-2/116-ip.
- ¹⁰¹ Finanšu ministrijas 08.01.2020. vēstule Nr.1.2-9/15-2/116-ip.
- ¹⁰² Finanšu ministrijas 08.01.2020. vēstule Nr.1.2-9/15-2/116-ip.
- ¹⁰³ Finanšu ministrijas 08.01.2020. vēstule Nr.1.2-9/15-2/116-ip.
- ¹⁰⁴ Finanšu ministrijas 08.01.2020. vēstule Nr.1.2-9/15-2/116-ip.
- ¹⁰⁵ Lielvārdes novada pašvaldība 24.04.2018. vadības ziņojums Nr.LNP5-2/18/387.
- ¹⁰⁶ Neatkarīgu revidentu ziņojums Lielvārdes novada pašvaldībai Nr.1.1./2021.
- ¹⁰⁷ Likums par budžeta un finanšu vadību 29.pants pirmā daļa un 30.panta pirmā daļa.
- ¹⁰⁸ Valsts kases 28.12.2013. iekšējais tiesību akts Nr.127 "Valsts kases valsts budžeta finanšu uzskaites grāmatvedības politika".
- ¹⁰⁹ Ministru kabineta 13.02.2018. noteikumu Nr.87 "Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs" 456.punkts.
- ¹¹⁰ Likuma „Par grāmatvedību” 1.pants un Ministru kabineta 21.10.2003. noteikumu Nr.585 "Noteikumi par grāmatvedības kārtošānu un organizāciju" 1.punkts.
- ¹¹¹ Valsts kases 09.12.2020. iekšējie noteikumi Nr.16 "Inventarizācijas veikšanas kārtība", procedūras apraksts ND.PR.Nr.35 "Gada salīdzināšanas ar darījumu partneriem nodrošināšana Norēķinu departamentā" un procedūras apraksts ND.PR.Nr.51 "Valsts kases valsts budžeta finanšu bilances posteņu inventarizācija".
- ¹¹² Likums „Par grāmatvedību” un Ministru kabineta 21.10.2003. noteikumi Nr.585 "Noteikumi par grāmatvedības kārtošānu un organizāciju", Valsts kases 31.01.2019. iekšējie noteikumi Nr.2 "Inventarizācijas veikšanas kārtība".
- ¹¹³ Finanšu ministrijas 08.01.2021. vēstule Nr.1.2-9/15-2/116-ip "Par Valsts kontroles revīzijās sniegto ieteikumu ieviešanu".
- ¹¹⁴ Valsts kase ir veikusi grozījumus DAVK.NR.11 "Valsts kases virsgrāmatas gada slēgšana", kā arī izstrādāts un 23.11.2020. apstiprināts jauns procedūras apraksts PR.ND.NR.51 "Valsts kases valsts budžeta finanšu bilances posteņu inventarizācija". 25.11.2020. apstiprināts DA.VK.Nr.11.18 "Valsts kases Virsgrāmatas gada slēgšana", kur precizēts pietais apakšprocess, papildinot ar atsevišķu jaunu 5.1.apakšprocesu, attiecīgi nosakot inventarizācijas procesā papildu iesaistīto struktūrvienību atbildību un nepieciešamās kontroles. Kā arī procedūras aprakstā PR.ND.NR.51 noteikta Valsts kases atbildīgo darbinieku rīcība inventarizācijas procesa nodrošināšanai; 09.12.2020. ir aktualizēti arī Valsts kases iekšējie noteikumi "Inventarizācijas veikšanas kārtība".
- ¹¹⁵ Valsts kases 22.12.2020. rīkojums Nr.132 "Par 2020.gada ikgadējās Valsts budžeta finanšu pārskata gada slēguma inventarizācijas veikšanu" 2.3.punkts.
- ¹¹⁶ 2019.gada salīdzinošā informācija koriģēta par būtisku iepriekšējo periodu kļūdu labojumiem, atbilstoši normatīvo aktu grāmatvedības jomā prasībām.
- ¹¹⁷ Apes, Engures, Kandavas, Kocēnu, Ogres un Talsu novada pašvaldība.
- ¹¹⁸ Engures, Kandavas, Kocēnu un Talsu novada pašvaldība.
- ¹¹⁹ Valsts kases Grāmatvedības uzskaites rokasgrāmatas sadaļa "Saisību pret darbiniekiem par darba samaksu uzskaitē".
- ¹²⁰ Piemēram: Likums "Par izdienas pensijām iekšlietu ministrijas sistēmas darbiniekiem ar speciālajām dienesta pakāpēm"; Tiesnešu izdienas pensiju likums, Prokuroru izdienas pensiju likums; Diplomātu izdienas pensiju likums; Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja amatpersonu izdienas pensijas likums; Militārpersonu izdienas pensiju likums; Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta neatliekamās medicīniskās palīdzības nodrošināšanā iesaistīto darbinieku izdienas pensiju likums; Satversmes aizsardzības biroja amatpersonu izdienas pensiju likums(spēkā līdz 16.06.2015); Valsts drošības iestāžu amatpersonu izdienas pensijas likums; Valsts un pašvaldību profesionālo orķestru, koru, koncertorganizāciju, teātru un cirka mākslinieku izdienas pensiju un baleta mākslinieku pabalsta par radošo darbu likums; Likums "Par Valsts prezidenta darbības nodrošināšanu"; Pašvaldības domes deputāta statusa likums.
- ¹²¹ Piemēram, likums „Par izdienas pensijām iekšlietu ministrijas sistēmas darbiniekiem ar speciālajām dienesta pakāpēm”; Tiesnešu izdienas pensiju likums, Prokuroru izdienas pensiju likums; Diplomātu izdienas pensiju likums; Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja amatpersonu izdienas pensijas likums; Militārpersonu izdienas pensiju likums; Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta neatliekamās medicīniskās palīdzības nodrošināšanā iesaistīto darbinieku izdienas pensiju likums; Satversmes aizsardzības biroja amatpersonu izdienas pensiju likums (spēkā līdz 16.06.2015); Valsts drošības iestāžu amatpersonu izdienas pensijas likums; Valsts un pašvaldību profesionālo orķestru, koru, koncertorganizāciju,

- teātru un cirka mākslinieku izdienas pensiju un baleta mākslinieku pabalsta par radošo darbu likums; Likums „Par Valsts prezidenta darbības nodrošināšanu”; Pašvaldības domes deputāta statusa likums.
- ¹²² Pašvaldības domes deputāta statusa likuma 15.¹ pants .
- ¹²³ Pabalsta izmaksas pārtraukšanas kritēriji - persona neatbilst noteiktajiem kritērijiem, izbrauc uz pastāvīgu dzīvi ārvalstīs vai sakarā ar personas nāvi.
- ¹²⁴ Pašvaldības domes deputāta statusa likuma 15.¹ pants.
- ¹²⁵ Valsts kontroles lietderības revīzija Nr.2.4.1-7/2019. “Vai valstī īstenotā sociālās iekļaušanas politika sasniedz tai izvirzītos mērķus nabadzības mazināšanas jomā?”.
- ¹²⁶ 08.04.2021 Likuma “Grozījumi Republikas pilsētas domes un novada domes deputāta statusa likumā” 6.pants.
- ¹²⁷ [Likumprojekts “Valsts ieņēmumu dienesta amatpersonu izdienas pensiju likums” | Finanšu ministrija \(fm.gov.lv\)](#), resurss skatīts 27.07.2021.
- ¹²⁸ Finanšu ministrijas 08.01.2021. elektroniskā vēstule Nr. 1.2-9/15-2/116-ip.
- ¹²⁹ Valsts kase, Grāmatvedības uzskaites rokasgrāmatas, 2020, V.1.2. (atjaunots 18.02.2021.); Pēcnodarbinātības labumu uzskaitē, 282.-284.lp., 13.5 un 13.6.piemērs, pieejams: https://www.kase.gov.lv/sites/default/files/public/PD/Metodika/Rokasgr%C4%81matas/Gramatvedibas_uzskaites_rokasgramata.pdf, resurss skatīts 27.05.2021.
- ¹³⁰ Valsts kontroles 08.02.2021. vēstule Nr.6-2.3.1.1e-K/14-I Par Valsts kontroles revīzijās sniegto ieteikumu ieviešanu
- ¹³¹ Valsts kase, Grāmatvedības uzskaites rokasgrāmatas, 2020, V.1.2. (atjaunots 18.02.2021.); Pēcnodarbinātības labumu uzskaitē, 282.-284.lp., 13.5 un 13.6.piemērs, pieejams: https://www.kase.gov.lv/sites/default/files/public/PD/Metodika/Rokasgr%C4%81matas/Gramatvedibas_uzskaites_rokasgramata.pdf, resurss skatīts 27.05.2021.
- ¹³² Mūzikas nozares stratēģija 2015.–2020.gadam, Teātra nozares stratēģija 2015.–2020.gadam un informācija www.kulturasdati.lv.
- ¹³³ Valsts un pašvaldību profesionālo orķestru, koru, koncertorganizāciju, teātru un cirka mākslinieku izdienas pensiju un baleta mākslinieku pabalsta par radošo darbu likums.
- ¹³⁴ Pašvaldības domes deputāta statusa likuma 15.¹ pants (redakcijā, kas ir spēkā no 04.05.2021.), Ministru kabineta 13.02.2018. noteikumi Nr. 87 “Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs”.
- ¹³⁵ Apes, Baldones, Carnikavas, Daugavpils, Engures, Gulbenes, Inčukalna, Kandavas, Kārsavas, Kocēnu, Krāslavas, Krimuldas, Mālpils, Ogres, Pāvilostas, Ropažu, Salaspils, Siguldas, Talsu, Viesītes, Viļakas novada un Daugavpils, Jelgavas, Jēkabpils, Jūrmalas, Liepājas, Rēzeknes, Rīgas, Ventspils pilsētas pašvaldība.
- ¹³⁶ Apes, Daugavpils, Engures, Gulbenes, Inčukalna, Kandavas, Kārsavas, Kocēnu, Krāslavas, Krimuldas, Ogres, Pāvilostas, Siguldas, Talsu, Viesītes un Viļakas novada pašvaldība.
- ¹³⁷ Apes, Engures, Kandavas, Kocēnu, Ogres un Talsu novada pašvaldība.
- ¹³⁸ Četrās pašvaldībās - Kandavas, Kocēnu, Ogres un Talsu novada pašvaldībā.
- ¹³⁹ Trīs pašvaldībās - Apes, Ogres un Talsu novada pašvaldībā.
- ¹⁴⁰ Apes, Daugavpils, Gulbenes, Inčukalna, Kārsavas, Krāslavas, Krimuldas, Pāvilostas, Siguldas un Viļakas novads.
- ¹⁴¹ Valsts kases rokasgrāmatas sadaļas “Uzkrājumu, iespējamo saistību un iespējamo aktīvu uzskaitē” 7.nodaļa “Uzkrājumu atzīšana” un 8.nodaļa “Uzkrājumu novērtēšana”.
- ¹⁴² Engures, Kandavas, Kocēnu un Talsu novada pašvaldība.
- ¹⁴³ Starptautiskā publiskā sektora grāmatvedības standarts Nr.23 “Ieņēmumi no darījumiem bez apmaiņas (nodokļi un transferti)”. Pieejams: Starptautiskās grāmatvedības asociācijas mājaslapā pieejamā informācija par izstrādātajiem standartiem <https://www.ipsasb.org/publications/2021-handbook-international-public-sector-accounting-pronouncements>. (resurss skatīts 19.07.2021.).
- ¹⁴⁴ Ministru kabineta 29.05.2012. noteikumu Nr.375 „Saimnieciskā gada pārskata sagatavošanas kārtība” 2.punkts, 3.2.apakšpunkts (spēkā līdz 06.07.2020), no 01.01.2021. Likuma par budžeta un finanšu vadību 29.panta otrā daļa, 30.panta pirmā daļa, Pārejas noteikumu 74., 77., 78.punkts, MK 30.06.2020. noteikumi Nr. 430 “Saimnieciskā gada pārskata sagatavošanas kārtība”, MK 13.02.2018. noteikumi Nr.87 “Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs”.
- ¹⁴⁵ S.Bellanca, L.Cultrera, G.Vermeylen Analysis of Public Accounting Systems in the European Union, pieejams: <http://www.sci.edu.ca/journal/index.php/rwe/article/view/7834/4664> 25. lpp., The International Federation of Accountants (IFAC), International Public Sector Financial Accountability Index: 2020, pieejams: <https://www.ifac.org/system/files/publications/files/IFAC-CIPFA-International-Public-Sector-Accountability-Index.pdf>, (resurss skatīts 19.07.2021.).
- ¹⁴⁶ Valsts kontroles 14.09.2006. ziņojuma Nr.5.1-2-70R/2005 „Par 2005.gada pārskata par valsts budžeta izpildi un par pašvaldību budžetiem ieņēmumu daļā” no 40. līdz 43.punktam, 14.09.2006. ziņojuma Nr.5.1-2-11/2006 “Par Latvijas Republikas 2005.gada pārskatu par valsts budžeta izpildi un par pašvaldību budžetiem” no 33. līdz 36.punktam, 03.09.2007. ziņojuma Nr.5.1-2-65/2006 “Par 2006.gada pārskata par valsts budžeta izpildi un par pašvaldību budžetiem ieņēmumu daļu” no 165 līdz 168.punktam, 12.09.2007. ziņojuma Nr.5.1-2-57/2006 “Par Latvijas Republikas 2006.gada pārskatu par valsts budžeta izpildi un par pašvaldību budžetiem” no 100. līdz 103.punktam, 14.09.2011. ziņojuma Nr.5.1-2-23-1/2010 “Par Latvijas Republikas 2010.gada pārskatu par valsts budžeta izpildi un par pašvaldību budžetiem” 49., 50.punkts, 14.09.2012. ziņojuma Nr.5.1-2-32-2/2011 “Par Latvijas Republikas 2011.gada pārskatu par valsts budžeta izpildi un par pašvaldību budžetiem” 35.punkts, Valsts kontroles 15.09.2014. revīzijas ziņojuma Nr.5.1-2-32-1/2013 “Par 2013.gada pārskata par valsts budžeta izpildi un par pašvaldību budžetiem ieņēmumu daļu” 58. Punkts, 15.09.2015. ziņojuma Nr.2.4-1-39/2014 “Par Latvijas Republikas 2014.gada pārskatu par valsts budžeta izpildi un par pašvaldību budžetiem” II sadaļas 40., 43., 44. punkts
- ¹⁴⁷ Atzinums Par Latvijas Republikas 2019.gada pārskata par valsts budžeta izpildi un par pašvaldību budžetiem sagatavošanas pareizību.
- ¹⁴⁸ Valsts kontroles 14.09.2006. ziņojuma Nr.5.1-2-70R/2005 “Par 2005.gada pārskata par valsts budžeta izpildi un par pašvaldību budžetiem ieņēmumu daļā” 42.punkts.
- ¹⁴⁹ Valsts kontroles 15.09.2014. revīzijas ziņojuma Nr.5.1-2-32-1/2013 “Par 2013.gada pārskata par valsts budžeta izpildi un par pašvaldību budžetiem ieņēmumu daļu” 58.punkts.
- ¹⁵⁰ Finanšu ministrijas Uzkrājuma principa vadības komitejas 18.09.2015. lēmums, protokols Nr.4.
- ¹⁵¹ Ministru kabineta 05.01.2016. protokollēmums (Protokols Nr. 1, 35.§, 2. punkts): “2. Atbalstīt uzkrājuma principa ieviešanu Valsts ieņēmumu dienesta administrēto valsts budžeta ieņēmumu uzskaitē”.
- ¹⁵² Likuma par budžetu un finanšu vadību 30.panta pirmā daļa, Pārejas noteikumu 78.punkts.
- ¹⁵³ Finanšu ministrijas Uzkrājuma principa ieviešanas vadības komitejas 04.06.2019. sēdes protokols Nr.18, 2.punkts.
- ¹⁵⁴ Finanšu ministrijas Uzkrājuma principa ieviešanas vadības komitejas 09.12.2020. sēdes protokols Nr.25, 3.jautājums.
- ¹⁵⁵ Finanšu ministrijas 31.07.2014. rīkojums Nr.396., Finanšu ministrijas 31.07.2014. rīkojums Nr.397.

- ¹⁵⁶ “Valsts budžeta maksājumu kontu skaita samazināšanas un uzkrājuma principa ieviešanas valsts un pašvaldību budžeta ieņēmumu uzskaitē plāns”, Finanšu ministrijas 02.04.2015. vēstule Nr.15-2-03.2/1901., sākotnējais Plāna nosaukums “Uzkrājuma principa valsts un pašvaldību budžeta ieņēmumu uzskaitē ieviešanas pasākumu plāns”, no 12.05.2017. nosaukums mainīts.
- ¹⁵⁷ Uzdevums “Uzkrājuma principa ieviešana valsts un pašvaldību budžeta ieņēmumu uzskaitē un valsts budžeta maksājumu kontu skaita samazināšana” (apstiprināts Uzkrājuma principa ieviešanas vadības komitejas 21.02.2018. sēdē, protokols Nr.15).
- ¹⁵⁸ Uzdevums “Uzkrājuma principa ieviešana valsts un pašvaldību budžeta ieņēmumu uzskaitē un valsts budžeta maksājumu kontu skaita samazināšana” (apstiprināts Uzkrājuma principa ieviešanas vadības komitejas 21.02.2018. sēdē, protokols Nr.15), Valsts budžeta maksājumu kontu skaita samazināšanas un uzkrājuma principa ieviešanas valsts un pašvaldību budžeta ieņēmumu uzskaitē plāns; Finanšu ministrijas Uzkrājuma principa ieviešanas vadības komitejas 09.12.2020. sēdes protokols Nr.25, 09.06.2021. sēdes protokols Nr.26, 2.3.jautājums.
- ¹⁵⁹ Periodā no 2017. līdz 2021. gada 1.pusgamam, veicot virkni grozījumu likumus, MK noteikumos un Finanšu ministrijas, VID un Valsts kases iekšējos normatīvajos aktos, ir izstrādāti un pieņemti normatīvie akti, lai no 01.01.2021.gada ieviestu uzkrāšanas principu VID administrēto uz valsts budžetu attiecināmo maksājumu uzskaitē, nodrošinātu vienotā nodokļu konta ieviešanu, sakārtotu valsts nodevu uzskaites pārskatu.
- ¹⁶⁰ Valsts kontroles revīzija Nr.2.4.1-32/2019 “Par Latvijas Republikas 2019.gada pārskatu par valsts budžeta izpildi un par pašvaldību budžetiem” skatīja uzkrāšanas principa ieviešanas progresu līdz 31.05.2020.
- ¹⁶¹ Valsts budžeta maksājumu kontu skaita samazināšanas un uzkrājuma principa ieviešanas valsts un pašvaldību budžeta ieņēmumu uzskaitē plāns
- ¹⁶² Finanšu ministrijas 14.01.2015. “Valsts budžeta maksājumu kontu skaita samazināšanas un uzkrājuma principa ieviešanas valsts un pašvaldību budžeta ieņēmumu uzskaitē plāns” (sākotnējais nosaukums “Uzkrājuma principa valsts un pašvaldību budžeta ieņēmumu uzskaitē ieviešanas pasākumu plāns”).
- ¹⁶³ Finanšu ministrijas Uzkrājuma principa ieviešanas vadības komitejas 09.12.2020. sēdes protokols Nr.25, 3.jautājums.
- ¹⁶⁴ Finanšu ministrijas Uzkrājuma principa ieviešanas vadības komitejas 09.12.2020. sēdes protokols Nr.25, 3.jautājums.
- ¹⁶⁵ Ministru kabineta 13.02.2018. noteikumi Nr.87 “Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs”.
- ¹⁶⁶ Valsts kontroles revīzija Nr. 2.4.1-23/2018. “Par Latvijas Republikas 2018.gada pārskatu par valsts budžeta izpildi un par pašvaldību budžetiem”.
- ¹⁶⁷ Valsts kontroles revīzija Nr.5.1-2-33-1/2012.
- ¹⁶⁸ Ministru kabineta 15.12.2009. noteikumu Nr.1486 „Kārtība, kādā budžeta iestādes kārtu grāmatvedības uzskaiti” 3.punkts nosaka, ka šie noteikumi neattiecas uz nodokļu ieņēmumu uzskaiti (spēkā līdz 31.12.2018.).
- ¹⁶⁹ Ministru kabineta 13.02.2018. noteikumi Nr.87 “Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs”.
- ¹⁷⁰ Valsts kontroles 13.09.2019. revīzijas ziņojums Nr.2.4.1-23/2018/ZIN/33 “Par Latvijas Republikas 2018.gada pārskatu par valsts budžeta izpildi un par pašvaldību budžetiem”
- ¹⁷¹ Finanšu ministrijas Uzkrājuma principa ieviešanas vadības komitejas 25.09.2019. lēmums.
- ¹⁷² Ministru kabineta 13.02.2018. noteikumi Nr.87 “Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs” un Ministru kabineta 19.06.2018. noteikumi Nr. 344 “Gada pārskata sagatavošanas kārtība”.
- ¹⁷³ Finanšu ministrijas Uzkrājuma principa darba grupas 29.10.2020. sēdes protokols Nr.30.
- ¹⁷⁴ Valsts kases 26.11.2020. vēstule Nr.8-5.19/1119 Finanšu ministrijai.
- ¹⁷⁵ Finanšu ministrijas Uzkrājuma principa ieviešanas darba grupas 19.02.2021. Ziņojums Nr. 4.2-2/1-9- par 2020.gadā paveikto saistībā ar uzkrājuma principa un vienotā nodokļu konta ieviešanu.
- ¹⁷⁶ Finanšu ministrijas Uzkrājuma principa ieviešanas vadības komitejas 09.06..2021. sēdes protokols Nr.26, 2.2.jautājums
- ¹⁷⁷ SIA “ZZ Dats”, vien.reģ. nr. 40003278467.
- ¹⁷⁸ Valsts kontroles 08.02.2021. vēstule Nr. 6-2.3.1.1e-K/14-IP.
- ¹⁷⁹ SIA “ZZ Dats”.
- ¹⁸⁰ Valsts budžeta maksājumu kontu skaita samazināšanas un uzkrājuma principa ieviešanas valsts un pašvaldību budžeta ieņēmumu uzskaitē plāna 1.2.3. punkts.
- ¹⁸¹ Finanšu ministrijas 06.10.2020. Dienesta ziņojums par valsts nodevu uzskaiti.
- ¹⁸² Valsts budžeta maksājumu kontu skaita samazināšanas un uzkrājuma principa ieviešanas valsts un pašvaldību budžeta ieņēmumu uzskaitē plāna 1.2.3. punkts.
- ¹⁸³ Finanšu ministrijas Uzkrājuma principa ieviešanas vadības komitejas 04.06.2019. sēdes protokols Nr.18, 2.punkts.
- ¹⁸⁴ Valsts kontroles revīzijas ziņojums Nr.2.4.1-23/2018 “Par Latvijas Republikas 2018.gada pārskatu par valsts budžeta izpildi un par pašvaldību budžetiem”.
- ¹⁸⁵ Ministru kabineta 07.08.2018. noteikumi Nr.453 “Valsts nodevu uzskaites noteikumi”.
- ¹⁸⁶ Finanšu ministrijas 06.10.2020. Dienesta ziņojums par valsts nodevu uzskaiti.
- ¹⁸⁷ Ministru kabineta 07.08.2018. noteikumi Nr.453 “Valsts nodevu uzskaites noteikumi” 18.punkts.
- ¹⁸⁸ Finanšu ministrijas Uzkrājuma principa ieviešanas darba grupas 19.02.2021. Ziņojums Nr. 4.2-2/1-9- par 2020.gadā paveikto saistībā ar uzkrājuma principa un vienotā nodokļu konta ieviešanu.
- ¹⁸⁹ Finanšu ministrijas Uzkrājuma principa ieviešanas vadības komitejas 09.12.2020. sēdes protokols Nr.25, 2.jautājums.
- ¹⁹⁰ Valsts budžeta maksājumu kontu skaita samazināšanas un uzkrājuma principa ieviešanas valsts un pašvaldību budžeta ieņēmumu uzskaitē plāna 1.2.4. punkts
- ¹⁹¹ Finanšu ministrijas Uzkrājuma principa ieviešanas vadības komitejas 08.06.2020. sēdes protokols Nr.22, 09.06.2021. sēdes protokols Nr.26, 2.3.jautājums
- ¹⁹² Valsts budžeta maksājumu kontu skaita samazināšanas un uzkrājuma principa ieviešanas valsts un pašvaldību budžeta ieņēmumu uzskaitē plāna 1.2.4. punkts
- ¹⁹³ Finanšu ministrijas Uzkrājuma principa ieviešanas darba grupas 21.01.2020. ziņojums Nr.4.2-2/1-9-2.
- ¹⁹⁴ Finanšu ministrijas 19.03.2020. e-pasta vēstule Nr.4.1-2/1-9-7 Iekšlietu ministrijas Informācijas centra Administratīvo pārkāpumu uzskaites nodaļai.
- ¹⁹⁵ Finanšu ministrijas 04.06.2021. vēstule Nr. 1.2-8/15-2/34 Valsts kontrolei (Kopsavilkums par paveikto 2021.gada pirmajā pusgadā (01.01.2020 - 01.06.2021)).
- ¹⁹⁶ Finanšu ministrijas Uzkrājuma principa ieviešanas darba grupas 19.02.2021. Ziņojums Nr. 4.2-2/1-9- par 2020.gadā paveikto saistībā ar uzkrājuma principa un vienotā nodokļu konta ieviešanu.
- ¹⁹⁷ Finanšu ministrijas Uzkrājuma principa ieviešanas vadības komitejas 09.06.2021. sēdes protokols Nr.26, 2.3.jautājums.
- ¹⁹⁸ Valsts kontroles 30.04.2021.. revīzijas ziņojums Nr.2.4.1-12/2020 “Par Iekšlietu ministrijas 2020.gada pārskata sagatavošanas pareizību”, 30.04.2021. Nr. 2.4.1-12/2020/ATZ/25 Atzinums par atbilstības jautājumiem.
- ¹⁹⁹ Finanšu ministrijas Uzkrājuma principa ieviešanas vadības komitejas 08.06.2020. sēdes protokols Nr.22, 09.06.2021. sēdes protokols Nr.26, 2.3.jautājums.
- ²⁰⁰ Finanšu ministrijas Uzkrājuma principa ieviešanas vadības komitejas 27.11.2019. sēdes protokols Nr.20, 5.punkts.
- ²⁰¹ Finanšu ministrijas Uzkrājuma principa ieviešanas vadības komitejas 09.06.2021. sēdes protokols Nr.26, 2.1.jautājums

- ²⁰² Finanšu ministrijas Uzkrājuma principa ieviešanas vadības komitejas 09.06.2021. sēdes protokols Nr.26, 2.1.jautājums
- ²⁰³ Finanšu ministrijas Uzkrājuma principa ieviešanas vadības komitejas 27.11.2019. sēdes protokols Nr.20, 5.punkts.
- ²⁰⁴ Finanšu ministrijas Uzkrājuma principa ieviešanas vadības komitejas 08.06.2020. sēdes protokols Nr.22, 4.jautājums.
- ²⁰⁵ Finanšu ministrijas Uzkrājuma principa ieviešanas vadības komitejas 09.12.2020. sēdes protokols Nr.25, 4.jautājums.
- ²⁰⁶ Finanšu ministrijas Uzkrājuma principa ieviešanas vadības komitejas 09.06.2021. sēdes protokols Nr.26, 2.1.jautājums.
- ²⁰⁷ <https://www.un.org/en/ga/contributions/scale.shtml>.
- ²⁰⁸ Valsts kases, Latvijas Republikas 2019.gada pārskats par valsts budžeta izpildi un par pašvaldību budžetiem; 2. sējums, pieejams: https://www.kase.gov.lv/sites/default/files/public/PD/Saimniecisk%C4%81%20gada%20p%C4%81rskats/2019/2.s%C4%93jums/2_09_FMInf3.1.4_140720.pdf (resurss skatīts 29.07.2021.).
- ²⁰⁹ Informācijas avotā norādītie valsts budžeta izdevumu klasifikācijas kodā 7710 "Biedra naudas, dalības maksa un iemaksas starptautiskajās institūcijās" norādītās summas 2018.gadā – 23,9 milj. euro, 2019.gadā – 26,1 milj. euro un 2020.gadā– 24,3 milj. euro.
- ²¹⁰ <https://www.vtv.fi/en/publications/financial-liabilities-of-the-government-in-international-organisations/> (resurss skatīts 06.11.2018.)
- ²¹¹ Valdība finansiālās saistības starptautiskajās organizācijās, pieejams: <https://www.vtv.fi/en/publications/financial-liabilities-of-the-government-in-international-organisations/>, resurss skatīts 06.11.2018..
- ²¹² Finanšu ministrijas 05.07.2019. vēstule Nr.1.2.-8/15-2/3175.
- ²¹³ Valsts kontroles aplēse, kas balstīta uz Ministru kabineta lēmumiem par Covid-19 pandēmijas radītās krīzes pārvarēšanai, seku mazināšanai un novēršanai piešķirtajiem līdzekļiem.
- ²¹⁴ Likuma "Par valsts budžetu 2020.gadam" 8.pants. <https://likumi.lv/ta/id/310965> (spēkā līdz 31.12..2020.).
- ²¹⁵ Latvijas Republikas 2020.gada pārskats par valsts budžeta izpildi un par pašvaldību budžetiem, 2.sējums, Skaidrojums par konsolidētā kopbudžeta izpildi, Finansiālā balance, <https://www.kase.gov.lv/parskati-un-tames/latvijas-republikas-gada-parskats> (resurss skatīts 13.08.2021.)
- ²¹⁶ Likuma "Par valsts apdraudējuma un tā seku novēršanas un pārvarēšanas pasākumiem sakarā ar Covid-19 izplatību" (spēkā no 22.03.2020 līdz 09.06.2020.) 6.pants.
- ²¹⁷ Covid-19 infekcijas izplatības seku pārvarēšanas likuma (spēkā no 10.06.2020.) 9.pants.
- ²¹⁸ 24.11.2020.Grozījumi Pievienotās vērtības nodokļa likumā, (spēkā no 01.01.2021)
- ²¹⁹ Ministru kabineta 12.03.2020. rīkojums Nr.103 "Par ārkārtējās situācijas izsludināšanu" (spēkā līdz 09.06.2020.).
- ²²⁰ Ministru kabineta 06.11.2020. rīkojums Nr.655 "Par ārkārtējās situācijas izsludināšanu" (spēkā līdz 06.04.2021.).
- ²²¹ Ministru kabineta 06.11.2020. rīkojums Nr.655 "Par ārkārtējās situācijas izsludināšanu" (spēkā līdz 06.04.2021.).
- ²²² Valsts prezidenta 23.03.2020. paziņojums Nr.8 "Valsts konstitucionālo orgānu darbības pamatprincipi ārkārtējā situācijā".
- ²²³ Likums "Par valsts apdraudējuma un tā seku novēršanas un pārvarēšanas pasākumiem sakarā ar Covid-19 izplatību" un Covid-19 infekcijas izplatības seku pārvarēšanas likums (spēkā no 22.03.2021.līdz 09.06.2021.).
- ²²⁴ Likums "Par valsts apdraudējuma un tā seku novēršanas un pārvarēšanas pasākumiem sakarā ar Covid-19 izplatību" (spēkā no 22.03.2021.līdz 09.06.2021.).
- ²²⁵ Likuma "Par valsts apdraudējuma un tā seku novēršanas un pārvarēšanas pasākumiem sakarā ar Covid-19 izplatību" sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojums (anotācija).
- ²²⁶ Likums "Par valsts apdraudējuma un tā seku novēršanas un pārvarēšanas pasākumiem sakarā ar Covid-19 izplatību" (spēkā no 22.03.2021.līdz 09.06.2021.).
- ²²⁷ Covid-19 infekcijas izplatības seku pārvarēšanas likuma sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojums (anotācija).
- ²²⁸ Informatīvais ziņojums "Par prognozēto līdzekļu neapgūvi un ekonomiju izdevumiem no dotācijas no vispārējiem ieņēmumiem valsts budžeta programmās/ apakšprogrammās (pamatfunkcijām) 2020.gadā" pieņemts zināšanai 27.10.2020. MK sēdē Nr.64 34.§.
- ²²⁹ Valsts kontroles aplēse, kas balstīta uz Ministru kabineta lēmumiem par Covid-19 pandēmijas radītās krīzes pārvarēšanai, seku mazināšanai un novēršanai piešķirtajiem līdzekļiem.
- ²³⁰ Latvijas Republikas 2020.gada pārskats par valsts budžeta izpildi un par pašvaldību budžetiem, 2.sējums, Skaidrojums par konsolidētā kopbudžeta izpildi, Finansiālā balance, <https://www.kase.gov.lv/parskati-un-tames/latvijas-republikas-gada-parskats> (resurss skatīts 13.08.2021.)
- ²³¹ Likuma "Par valsts budžetu 2020.gadam" 8.pants.
- ²³² Latvijas Republikas 2020.gada pārskats par valsts budžeta izpildi un par pašvaldību budžetiem, 1.sējums, Pārskats par valsts konsolidēto pārādu; Skaidrojums pārskatam par valsts konsolidēto pārādu <https://www.kase.gov.lv/parskati-un-tames/latvijas-republikas-gada-parskats> (resurss skatīts 13.08.2021.)
- ²³³ Likuma "Par valsts apdraudējuma un tā seku novēršanas un pārvarēšanas pasākumiem sakarā ar Covid-19 izplatību" (spēkā no 22.03.2021.līdz 09.06.2021.)24.pants un Covid-19 infekcijas izplatības seku pārvarēšanas likuma (spēkā no 10.06.2020.) 28. pants.
- ²³⁴ Likums "Par valsts apdraudējuma un tā seku novēršanas un pārvarēšanas pasākumiem sakarā ar Covid-19 izplatību" (spēkā no 22.03.2021.līdz 09.06.2021.)... Covid-19 infekcijas izplatības seku pārvarēšanas likums (spēkā no 10.06.2020.).
- ²³⁵ Likuma "Par valsts apdraudējuma un tā seku novēršanas un pārvarēšanas pasākumiem sakarā ar Covid-19 izplatību" (spēkā no 22.03.2020. līdz 09.06.2020.) 6.pants; Covid-19 infekcijas izplatības seku pārvarēšanas likuma (spēkā no 10.06.2020.) 9.pants.
- ²³⁶ MK 26.03.2020 noteikumi Nr.165 "Noteikumi par Covid-19 izraisītās krīzes skartiem darba devējiem, kuri kvalificējas dīkstāves pabalstam un nokavēto nodokļu maksājumu samaksas sadalei termiņos vai atlikšanai uz laiku līdz trim gadiem" (spēkā no 28.03.2020. līdz 31.12.2020.)
- ²³⁷ Valsts kontroles aplēse, kas balstīta uz Ministru kabineta lēmumiem par Covid-19 pandēmijas radītās krīzes pārvarēšanai, seku mazināšanai un novēršanai piešķirtajiem līdzekļiem.
- ²³⁸ Ekonomikas ministrijas un Altum 30.03.2020. vienošanās par rezerves kapitāla palielināšanu (Covid-19 krīzes seku mazināšanai apgrozāmo līdzekļu aizdevumiem, garantijām un portfeļgarantijām).
- ²³⁹ Ministru kabineta 12.05.2020. noteikumu Nr.278 "Noteikumi par nosacījumiem un kārtību, kādā pašvaldībām izsniedz valsts aizdevumu ārkārtējās situācijas ietekmes mazināšanai un novēršanai saistībā ar Covid-19 izplatību" 3.3. punkts (spēkā līdz 17.07.2020.), Ministru kabineta 14.07.2020. noteikumu Nr.456 "Noteikumi par nosacījumiem un kārtību, kādā pašvaldībām izsniedz valsts aizdevumu ārkārtējās situācijas ietekmes mazināšanai un novēršanai saistībā ar Covid-19 izplatību" 3.3. punkts (spēkā līdz 17.02.2021.).
- ²⁴⁰ Ministru kabineta 12.05.2020. noteikumu Nr.278 "Noteikumi par nosacījumiem un kārtību, kādā pašvaldībām izsniedz valsts aizdevumu ārkārtējās situācijas ietekmes mazināšanai un novēršanai saistībā ar Covid-19 izplatību" 3.1.2. punkts (spēkā līdz 17.07.2020.), Ministru kabineta 14.07.2020. noteikumu Nr.456 "Noteikumi par nosacījumiem un kārtību, kādā pašvaldībām izsniedz valsts aizdevumu ārkārtējās situācijas ietekmes mazināšanai un novēršanai saistībā ar Covid-19 izplatību" 3.1.2. punkts (spēkā līdz 17.02.2021.).
- ²⁴¹ Ministru kabineta 12.05.2020. noteikumi Nr.278 "Noteikumi par nosacījumiem un kārtību, kādā pašvaldībām izsniedz valsts aizdevumu ārkārtējās situācijas ietekmes mazināšanai un novēršanai saistībā ar Covid-19 izplatību" (spēkā līdz 17.07.2020.), Ministru kabineta 14.07.2020. noteikumi Nr.456 "Noteikumi par nosacījumiem un kārtību, kādā pašvaldībām izsniedz valsts aizdevumu ārkārtējās situācijas ietekmes mazināšanai un novēršanai saistībā ar Covid-19 izplatību" (spēkā līdz 17.02.2021.).

- ²⁴² Gadījumi, kad pārmaksātā PVN summas atmaksā pārceļta, pagarināta un gadījumi, kad nodokļu maksātāji izslēgti no VID PVN nodokļu maksātāju reģistra.
- ²⁴³ Finanšu ministrijas 05.07.2021. e-pasta vēstulē Nr.1.2-8/15-2/40 norādīs, ka no termiņa pagarinājumus saņēmušajiem nodokļu maksātājiem, kam piešķirti termiņa pagarinājumi sakarā ar nepārvaramu varu un COVID-19 periodā no 2020.gada februāra līdz 2021.gada martam (kopā 7 314 nodokļu maksātāji) 56,2 % jeb 4 112 nodokļu maksātājiem (no tiem 3 449 PVN maksātāji) tika identificēti nodokļu samaksas saistību izpildes riski.
- ²⁴⁴ Likuma "Par valsts apdraudējuma un tā seku novēršanas un pārvarēšanas pasākumiem sakarā ar Covid-19 izplatību" (spēkā no 22.03.2020 līdz 09.06.2020.) 6.pants.
- ²⁴⁵ Covid-19 infekcijas izplatības seku pārvarēšanas likuma (spēkā no 10.06.2020.) 9.pants.
- ²⁴⁶ 24.11.2020.Grozījumi Pievienotās vērtības nodokļa likumā, (spēkā no 01.01.2021)
- ²⁴⁷ Atzinums Par Latvijas Republikas 2019.gada pārskata par valsts budžeta izpildi un par pašvaldību budžetiem sagatavošanas pareizību.
- ²⁴⁸ Atzinums Par Latvijas Republikas 2019.gada pārskata par valsts budžeta izpildi un par pašvaldību budžetiem sagatavošanas pareizību.
- ²⁴⁹ Valsts kontroles 15.09.2014. revīzijas ziņojuma Nr.5.1-2-32-1/2013 "Par 2013.gada pārskata par valsts budžeta izpildi un par pašvaldību budžetiem ieņēmumu daļu" 58.punkts.
- ²⁵⁰ Finanšu ministrijas Uzkrājuma principa vadības komitejas 18.09.2015. lēmums, protokols Nr.4.
- ²⁵¹ Ministru kabineta 05.01.2016. protokollēmums (Protokols Nr. 1, 35.§, 2. punkts): "2. Atbalstīt uzkrājuma principa ieviešanu Valsts ieņēmumu dienesta administrēto valsts budžeta ieņēmumu uzskaitē".
- ²⁵² Likuma par budžetu un finanšu vadību 30.panta pirmā daļa, Pārejas noteikumu 78.punkts.
- ²⁵³ Ministru kabineta 13.02.2018. noteikumu Nr. 87 "Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs" 451., 452., 453., 454. punkts.
- ²⁵⁴ Ministru kabineta 13.02.2018.noteikumu Nr. 87 "Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs" 456.punkts.
- ²⁵⁵ Ministru kabineta 13.02.2018. noteikumu Nr.87 "Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs" 451.-454 punkts.
- ²⁵⁶ Ministru kabineta 13.02.2018. noteikumi Nr. 87 "Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs".
- ²⁵⁷ Likuma par budžetu un finanšu vadību 29.panta otrā un trešā daļa, 30.panta pirmā daļa, pārejas noteikumu 74., 77., 78.punkts
- ²⁵⁸ VID publiskojamo datu bāze. Nodokļu parādnieki. pieejams: <https://www6.vid.gov.lv/NPAR> un <https://www.vid.gov.lv/lv/nodoklu-paradnieku-saraksts-2020gada-decembru> (resurss skatīts, 13.07.2021.).
- ²⁵⁹ Likuma par budžetu un finanšu vadību 29.panta otrā un trešā daļa, 30.panta pirmā daļa, pārejas noteikumu 74., 77., 78.punkts.
- ²⁶⁰ 23.11.2017. likums "Grozījumi Likumā par budžetu un finanšu vadību", Ministru kabineta 13.02.2018. noteikumi Nr.87 "Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs".
- ²⁶¹ Ministru kabineta 13.02.2018. noteikumu Nr.87 "Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs" sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojums (anotācija).
- ²⁶² Ar VID 19.12.2019. rīkojumu Nr.552 apstiprinātās Valsts ieņēmumu dienesta administrēto nodokļu, nodevu un citu maksājumu valsts budžetā uzskaites rokasgrāmatas 41.lpp.
- ²⁶³ Ar VID 19.12.2019. rīkojumu Nr.552 apstiprinātās Valsts ieņēmumu dienesta administrēto nodokļu, nodevu un citu maksājumu valsts budžetā uzskaites rokasgrāmatas 41.lpp.
- ²⁶⁴ Likuma "Par nodokļiem un nodevām" 23.¹ panta pirmā daļa, Pārejas noteikumu 207.punkts
- ²⁶⁵ Likuma "Par nodokļiem un nodevām" 23.¹ panta 8.daļa, Ministru kabineta 30.10.2018. noteikumi Nr. 661 "Kārtība, kādā maksā nodokļus, nodevas, citus valsts noteiktos maksājumus un ar tiem saistītos maksājumus un novirza tos saistību segšanai".
- ²⁶⁶ 24.11.2017. starp VID un AS "EMERGN" noslēgtā līguma Nr.FM VID 2016/153/ERAF "Maksājumu administrēšanas informācijas sistēmas izstrāde, ieviešana un uzturēšana" ietvaros izstrādātais Maksājumu administrēšanas informācijas sistēmas ieviešanas laika plāns, ņemot vērā grozījumus, kas izdarīti 18.09.2018., 19.12.2019., 19.03.2020, 17.07.2020. un 15.09.2020.
- ²⁶⁷ Ministru kabineta 05.01.2016. sēdes protokollēmums (protokols Nr. 1, 35.§ 2. – 5. punkts).
- ²⁶⁸ 24.11.2017. starp VID un AS "EMERGN" noslēgtais līgums Nr.FM VID 2016/153/ERAF "Maksājumu administrēšanas informācijas sistēmas izstrāde, ieviešana un uzturēšana".
- ²⁶⁹ VID 10.05.2021. elektroniski sniegtā informācija Valsts kontrolei.
- ²⁷⁰ 18.09.2018. starp VID un AS "EMERGN" noslēgtā vienošanās par grozījumiem 24.11.2017. līguma Nr. FM VID 2016/153/ERAF "Maksājumu administrēšanas informācijas sistēmas izstrāde, ieviešana un uzturēšana" 0.2.2. pielikumā.
- ²⁷¹ Finanšu ministrijas 14.01.2015. apstiprinātais plāns "Uzkrājuma principa valsts un pašvaldību budžeta ieņēmumu uzskaitē ieviešanas pasākumu plāns" (sākotnējā versija) pielikuma "Uzkrājuma principa ieņēmumu uzskaitē ieviešanas pasākumu plāns".
- ²⁷² Valsts kontroles 15.09.2017. revīzijas ziņojuma Nr. 2.4.1-38/2016 par Latvijas Republikas 2016.gada pārskata par valsts budžeta izpildi un par pašvaldību budžetiem valsts budžeta ieņēmuma daļu sadaļā "MAIS izstrādes termiņi" (51. lpp.), <https://www.lrvk.gov.lv/lv/revizijas/revizijas/noslegtas-revizijas/par-latvijas-republikas-2016gada-parskatu-par-valsts-budzeta-izpildi-un-par-pasvaldibu-budzetiem> (resurss skatīts 18.05.2021.)
- ²⁷³ Valsts kontroles 14.09.2018. revīzijas ziņojuma Nr. 2.4.1-35/2017 par Latvijas Republikas 2017.gada pārskata par valsts budžeta izpildi un par pašvaldību budžetiem valsts budžeta ieņēmuma daļu sadaļā "MAIS projekts" (144. lpp.), <https://www.lrvk.gov.lv/lv/revizijas/revizijas/noslegtas-revizijas/par-latvijas-republikas-2017gada-parskatu-par-valsts-budzeta-izpildi-un-par-pasvaldibu-budzetiem> (resurss skatīts 18.05.2021.)
- ²⁷⁴ Valsts kontroles 13.09.2019. revīzijas ziņojuma Nr. 2.4.1-23/2018 par Latvijas Republikas 2018.gada pārskata par valsts budžeta izpildi un par pašvaldību budžetiem valsts budžeta ieņēmuma daļu sadaļā "Uzkrāšanas principa ieviešana nodokļu un nodevu uzskaitē" (83. lpp.), <https://www.lrvk.gov.lv/lv/revizijas/revizijas/noslegtas-revizijas/par-latvijas-republikas-2018gada-parskatu-par-valsts-budzeta-izpildi-un-par-pasvaldibu-budzetiem> (resurss skatīts 18.05.2021.)
- ²⁷⁵ Valsts kontroles konstatējumi par MAIS projekta progresu pirms 01.05.2020. ir pieejami revīzijas Nr. 2.4.1-32/2019 "Par Latvijas Republikas 2019.gada pārskatu par valsts budžeta izpildi un par pašvaldību budžetiem" ziņojuma 36. lpp.
- ²⁷⁶ Ministru kabineta 05.05.2020. sēdes Nr. 30 protokola 35.§ un Ministru kabineta 13.10.2020. sēdes Nr.61 protokola 24.§.
- ²⁷⁷ Ministru kabineta 15.07.2020. rīkojums Nr.374 "Par darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 2.2.1. specifiskā atbalsta mērķa "Nodrošināt publisko datu atkalizmantošanas pieaugumu un efektīvu publiskās pārvaldes un privātā sektora mijiedarbību" 2.2.1.1. pasākuma "Centralizētu publiskās pārvaldes IKT platformu izveide, publiskās pārvaldes procesu optimizēšana un attīstība" un 2.2.1.2. pasākuma "Kultūras mantojuma digitalizācija" projektu iesniegumu atlases 1. un 2. kārtas projektu sarakstu Eiropas Savienības fondu 2014.–2020.gada plānošanas periodam".
- ²⁷⁸ Ministru kabineta 08.06.2021. sēdē Nr. 30 protokola 33.§ saskaņots VID projekta "Nodokļu pakalpojumu automatizācija" apraksts.
- ²⁷⁹ 24.11.2017. starp VID un AS "EMERGN" noslēgtā līguma Nr.FM VID 2016/153/ERAF "Maksājumu administrēšanas informācijas sistēmas izstrāde, ieviešana un uzturēšana" ietvaros izstrādātais Maksājumu administrēšanas informācijas sistēmas ieviešanas laika plāns, ņemot vērā grozījumus, kas izdarīti 18.09.2018., 19.12.2019. un 19.03.2020.

- ²⁸⁰ 24.11.2017. starp VID un AS "EMERGN" noslēgtā līguma Nr.FM VID 2016/153/ERAF "Maksājumu administrēšanas informācijas sistēmas izstrāde, ieviešana un uzturēšana" ietvaros izstrādātais Maksājumu administrēšanas informācijas sistēmas ieviešanas laika plāns, ņemot vērā grozījumus, kas izdarīti 18.09.2018., 19.12.2019., 19.03.2020, 17.07.2020. un 15.09.2020.
- ²⁸¹ 17.07.2020. starp VID un AS "EMERGN" noslēgtā vienošanās protokola Nr. 4.03.4 par grozījumiem līguma Nr. FM VID 2016/153/ERAF pielikumā Nr.4.03.0 "Vienošanās protokols "Maksājumu administrēšanas informācijas sistēmas (MAIS) 1. apakšprojekta 4. kārtas realizācija"" 1. 3. un 4. punkts.
- ²⁸² 24.11.2017. starp VID un AS "EMERGN" noslēgtā līguma Nr.FM VID 2016/153/ERAF "Maksājumu administrēšanas informācijas sistēmas izstrāde, ieviešana un uzturēšana" 10.1.1.apakšpunkts.
- ²⁸³ 17.07.2020. starp VID un AS "EMERGN" noslēgtā vienošanās protokola Nr. 4.03.4 par grozījumiem līguma Nr. FM VID 2016/153/ERAF pielikumā Nr.4.03.0 "Vienošanās protokols "Maksājumu administrēšanas informācijas sistēmas (MAIS) 1. apakšprojekta 4. kārtas realizācija"" 2. punkts un VID 18.09.2020. vēstule Nr. 5.2-1/1960 "Par līgumsoda samaksu".
- ²⁸⁴ VID 29.01.2021. elektroniski sniegtā informācija Valsts kontrolei.
- ²⁸⁵ VID 14.05.2020. elektroniski sniegtā informācija Valsts kontrolei.
- ²⁸⁶ 24.11.2017. starp VID un AS "EMERGN" noslēgtā līguma Nr.FM VID 2016/153/ERAF "Maksājumu administrēšanas informācijas sistēmas izstrāde, ieviešana un uzturēšana" ietvaros izstrādātais Maksājumu administrēšanas informācijas sistēmas ieviešanas laika plāns, ņemot vērā grozījumus, kas izdarīti 18.09.2018., 19.12.2019., 19.03.2020, 17.07.2020. un 15.09.2020.
- ²⁸⁷ 24.11.2017. starp VID un AS "EMERGN" noslēgtā līguma Nr.FM VID 2016/153/ERAF "Maksājumu administrēšanas informācijas sistēmas izstrāde, ieviešana un uzturēšana" ietvaros izstrādātais Maksājumu administrēšanas informācijas sistēmas ieviešanas laika plāns, ņemot vērā grozījumus, kas izdarīti 18.09.2018., 19.12.2019., 19.03.2020, 17.07.2020. un 15.09.2020.
- ²⁸⁸ VID 14.05.2020. elektroniski sniegtā informācija un VID 15.09.2020. vēstule Finanšu ministrijai Nr. 33.1.2-1/NP/139594 "Par Maksājumu administrēšanas informācijas sistēmas izstrādes progresu".
- ²⁸⁹ 21.07.2020. VID un AS "EMERGN" parakstītais nodevuma nodošanas – pieņemšanas akts par līguma Nr. FM VID 2016/153/ERAF pielikuma Nr.4.06.0 "Maksājumu administrēšanas informācijas sistēmas (MAIS) 2. apakšprojekta 5.¹ kārtas realizācija" kārtas darbu izpildi, 25.09.2020. VID un AS "EMERGN" parakstītais nodevuma nodošanas – pieņemšanas akts par līguma Nr. FM VID 2016/153/ERAF pielikuma Nr.4.07.0 "Maksājumu administrēšanas informācijas sistēmas (MAIS) 2. apakšprojekta 5.² kārtas realizācija" kārtas darbu izpildi un 22.12.2020. VID un AS "EMERGN" parakstītais nodevuma nodošanas – pieņemšanas akts par līguma Nr. FM VID 2016/153/ERAF pielikuma Nr.4.08.0 "Maksājumu administrēšanas informācijas sistēmas (MAIS) 2. apakšprojekta 5.³ kārtas realizācija" kārtas darbu izpildi.
- ²⁹⁰ VID 15.09.2020. vēstule Finanšu ministrijai Nr. 33.1.2-1/NP/139594 "Par Maksājumu administrēšanas informācijas sistēmas izstrādes progresu".
- ²⁹¹ 24.11.2017. starp VID un AS "EMERGN" noslēgtā līguma Nr.FM VID 2016/153/ERAF "Maksājumu administrēšanas informācijas sistēmas izstrāde, ieviešana un uzturēšana" 0.6.0 pielikuma "Darbu saskaņošanas un nodošanas – pieņemšanas kārtība" 6.9.1. un 6.13. apakšpunkts.
- ²⁹² 24.11.2017. starp VID un AS "EMERGN" noslēgtā līguma Nr.FM VID 2016/153/ERAF "Maksājumu administrēšanas informācijas sistēmas izstrāde, ieviešana un uzturēšana" 0.6.0 pielikuma "Darbu saskaņošanas un nodošanas – pieņemšanas kārtība" 6.14. apakšpunkts.
- ²⁹³ 21.07.2020. VID un AS "EMERGN" parakstītais nodevuma nodošanas – pieņemšanas akts par līguma Nr. FM VID 2016/153/ERAF pielikuma Nr.4.06.0 "Maksājumu administrēšanas informācijas sistēmas (MAIS) 2. apakšprojekta 5.¹ kārtas realizācija" kārtas darbu izpildi, 25.09.2020. VID un AS "EMERGN" parakstītais nodevuma nodošanas – pieņemšanas akts par līguma Nr. FM VID 2016/153/ERAF pielikuma Nr.4.07.0 "Maksājumu administrēšanas informācijas sistēmas (MAIS) 2. apakšprojekta 5.² kārtas realizācija" kārtas darbu izpildi, 22.12.2020. VID un AS "EMERGN" parakstītais nodevuma nodošanas – pieņemšanas akts par līguma Nr. FM VID 2016/153/ERAF pielikuma Nr.4.08.0 "Maksājumu administrēšanas informācijas sistēmas (MAIS) 2. apakšprojekta 5.³ kārtas realizācija" kārtas darbu izpildi, 22.12.2020. VID un AS "EMERGN" parakstītais nodevuma nodošanas – pieņemšanas akts par līguma Nr. FM VID 2016/153/ERAF pielikuma Nr.4.11.0 "Maksājumu administrēšanas informācijas sistēmas (MAIS) 2. apakšprojekta 6.¹ kārtas realizācija" kārtas darbu izpildi, 22.12.2020. VID un AS "EMERGN" parakstītais nodevuma nodošanas – pieņemšanas akts par līguma Nr. FM VID 2016/153/ERAF pielikuma Nr.4.12.0 "Maksājumu administrēšanas informācijas sistēmas (MAIS) 2. apakšprojekta 6.² kārtas realizācija" kārtas darbu izpildi, 30.12.2020. VID un AS "EMERGN" parakstītais nodevuma nodošanas – pieņemšanas akts par līguma Nr. FM VID 2016/153/ERAF pielikuma Nr.4.13.0 "Maksājumu administrēšanas informācijas sistēmas (MAIS) 2. apakšprojekta 6.³ kārtas realizācija" kārtas darbu izpildi, 30.12.2020. VID un AS "EMERGN" parakstītais nodevuma nodošanas – pieņemšanas akts par līguma Nr. FM VID 2016/153/ERAF pielikuma Nr.4.14.0 "Maksājumu administrēšanas informācijas sistēmas (MAIS) 2. apakšprojekta 6.⁴ kārtas realizācija" kārtas darbu izpildi un 01.04.021. VID un AS "EMERGN" parakstītais nodevuma nodošanas – pieņemšanas akts par līguma Nr. FM VID 2016/153/ERAF pielikuma Nr.4.15.0 "Maksājumu administrēšanas informācijas sistēmas (MAIS) 2. apakšprojekta 6.⁵ kārtas realizācija" kārtas darbu izpildi.
- ²⁹⁴ Skatīt iepriekšējo atsauci.
- ²⁹⁵ Saskaņā ar 24.11.2017. starp VID un AS "EMERGN" (iepriekš AS "EXIGEN SERVICES LATVIA") noslēgtā līguma Nr.FM VID 2016/153/ERAF "Maksājumu administrēšanas informācijas sistēmas izstrāde, ieviešana un uzturēšana" 0.7.0 pielikuma "Sadarbības kārtība" 2.3.3. apakšpunktu Parasta prioritāte nozīmē, ka pieteiktā problēma sagādā neērtības darbā ar MAIS un/vai saistītajām VID IS, bet neiespaido MAIS un/vai saistīto VID IS būtisku funkciju izpildi.
- ²⁹⁶ Saskaņā ar 24.11.2017. starp VID un AS "EMERGN" (iepriekš AS "EXIGEN SERVICES LATVIA") noslēgtā līguma Nr.FM VID 2016/153/ERAF "Maksājumu administrēšanas informācijas sistēmas izstrāde, ieviešana un uzturēšana" 0.7.0 pielikuma "Sadarbības kārtība" 2.3.3. apakšpunktu Steidzama prioritāte nozīmē, ka pieteiktā problēma traucē izpildīt būtisku MAIS un/vai saistīto VID IS funkciju, bet ir zināms cits tās izpildes variants, vai var apdraudēt MAIS un/vai saistīto VID IS drošību.
- ²⁹⁷ 24.11.2017. starp VID un AS "EMERGN" noslēgtā līguma Nr.FM VID 2016/153/ERAF "Maksājumu administrēšanas informācijas sistēmas izstrāde, ieviešana un uzturēšana" 10.1.4. apakšpunkts un līguma 0.7.0 pielikuma "Sadarbības kārtība" 7.1. un 9.1. apakšpunkts.
- ²⁹⁸ 24.11.2017. starp VID un AS "EMERGN" noslēgtā līguma Nr.FM VID 2016/153/ERAF "Maksājumu administrēšanas informācijas sistēmas izstrāde, ieviešana un uzturēšana" 10.1.4. apakšpunkts un līguma 0.7.0 pielikuma "Sadarbības kārtība" 9.1. apakšpunkts.
- ²⁹⁹ 24.11.2017. starp VID un AS "EMERGN" noslēgtā līguma Nr.FM VID 2016/153/ERAF "Maksājumu administrēšanas informācijas sistēmas izstrāde, ieviešana un uzturēšana" 10.1. apakšpunkts.
- ³⁰⁰ 24.11.2017. starp VID un AS "EMERGN" noslēgtā līguma Nr.FM VID 2016/153/ERAF "Maksājumu administrēšanas informācijas sistēmas izstrāde, ieviešana un uzturēšana" 0.7.0 pielikums "Sadarbības kārtība".
- ³⁰¹ 24.11.2017. starp VID un AS "EMERGN" noslēgtā līguma Nr.FM VID 2016/153/ERAF "Maksājumu administrēšanas informācijas sistēmas izstrāde, ieviešana un uzturēšana" 7.4. apakšpunkts.
- ³⁰² VID Nodokļu pārvaldes projekta vadītājas Z. Silīņas 26.04.2021. ziņojums Nr. VID.3/8/3521 "Par MAIS izstrādes līguma izpildi" un VID 29.04.2021. vēstule Finanšu ministrijai Nr. 33.1.2-1/8/63989 "Par Maksājumu administrēšanas informācijas sistēmas darbību".
- ³⁰³ Ministru kabineta 13.02.2018. noteikumu Nr. 87 „Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs” Pārejas noteikumu 451., 453., 454., 455. punkts.
- ³⁰⁴ Valsts budžeta maksājumu kontu skaita samazināšanas un uzkrājuma principa ieviešanas valsts un pašvaldību budžeta ieņēmumu uzskaitē plāns.
- ³⁰⁵ Ministru kabineta 13.02.2018. noteikumu Nr. 87 „Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs” Pārejas noteikumu 451., 452., 453., 454. un 456.punkts.

- ³⁰⁶ Ministru kabineta 13.02.2018. noteikumu Nr. 87 „Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs” Pārejas noteikumu 451., 453., 454. punkts.
- ³⁰⁷ Valsts kontroles Revīzijas un metodoloģijas departamenta direktores un revīzijas grupas 10.02.2021. tikšanās ar VID vadību.
- ³⁰⁸ Valsts kontroles Revīzijas un metodoloģijas departamenta direktores un revīzijas grupas 10.02.2021. tikšanās ar VID vadību.
- ³⁰⁹ Ministru kabineta 13.02.2018. noteikumu Nr. 87 „Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs” Pārejas noteikumu 451., 453., 454. punkts.
- ³¹⁰ Likuma par budžeta un finanšu vadību 29.panta otrā daļa, Pārejas noteikumu 74.punkts, Ministru kabineta 13.02.2018. noteikumu Nr. 87 „Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs” 354. punkts, Pārejas noteikumu 455. punkts.
- ³¹¹ Ministru kabineta 19.06.2018. noteikumi Nr.344 “Gada pārskata sagatavošanas kārtība”, Ministru kabineta 13.02.2018. noteikumi Nr. 87 „Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs”.
- ³¹² Valsts pārvaldes iekārtas likuma IX nodaļa Iekšējie normatīvie akti, Ministru kabineta 02.12.2014. noteikumu Nr. 737 "Attīstības plānošanas dokumentu izstrādes un ietekmes izvērtēšanas noteikumi” 57.punkts.
- ³¹³ VID 19.05.2021 rīkojums Nr.142 “Par grozījumu VID 2021.gada 19. janvāra rīkojumā Nr. 16 “Par Valsts ieņēmumu dienesta darba plānu 2021.gadam”.
- ³¹⁴ Uzdevumam noteikti trīs sasniedzamie rezultāti un noteikti izpildes termiņi un atbildīgās personas: 1) sagatavoti iekšējie tiesību akti (līdz 01.06.2021.), 2) grāmatvedības uzskaites kārtošana atbilstoši uzkrāšanas principam (31.12.2021.), 3) sagatavots pārskats (01.05.2022.).
- ³¹⁵ “Valsts budžeta maksājumu kontu skaita samazināšanas un uzkrājuma principa ieviešanas valsts un pašvaldību budžeta ieņēmumu uzskaitē plāna” (aktuālā redakcija uz 31.03.2021.) 5.1.4.3.1.7. apakšpunkts.
- ³¹⁶ VID reglaments (apstiprināts ar 17.08.2020. rīkojumu Nr.15), pieejams: https://www.vid.gov.lv/sites/default/files/vid_reglaments_v_18.pdf (resurss skatīts 13.07.2021.).
- ³¹⁷ Rīcības plāns grāmatvedības uzskaites ieviešanai pēc uzkrāšanas principa (VID Ģenerāldirektora vietnieces nodokļu jomā Nodokļu pārvaldes direktores 08.02.2021. apstiprināts), “MAIS 6.8 apakšprojekta darba grupas rīcības plāns grāmatvedības organizēšanai pēc uzkrāšanas principa”, iesniegts Valsts kontrolei 16.04.2021.
- ³¹⁸ VID Nodokļu pārvaldes reglaments (apstiprināts 18.12.2020. Nr. 9.1-3/554, spēkā no 04.01.2021.), 4.19.punkts.
- ³¹⁹ Valsts budžeta maksājumu kontu skaita samazināšanas un uzkrājuma principa ieviešanas valsts un pašvaldību budžeta ieņēmumu uzskaitē plāna 5.1.4.2.2.punktā noteiktais izpildes termiņš 31.12.2020.
- ³²⁰ VID 15.08.2019. rīkojums Nr.376 Par projekta “Nodokļu informācijas pakalpojumu modernizācija” apakšprojekta Nr. 6.8 “Nodokļu ieņēmumu grāmatvedības uzskaites īstenošana MAIS” darba grupas izveidošanu un kartes apstiprināšanu.
- ³²¹ Izstrādāt grāmatvedības organizācijas dokumentus un izstrādāt funkcionalitātes ikgadējā nodokļu pārskata sagatavošanai.
- ³²² VID 22.04.2021. rīkojums Nr. 121 Par projekta “Nodokļu informācijas pakalpojumu modernizācija” apakšprojekta Nr. 6.8 “Nodokļu ieņēmumu grāmatvedības uzskaites īstenošana MAIS” darba grupas izveidošanu un kartes apstiprināšanu, VID 20.04.2021. Nolikums Nr. 6 Projekta “Nodokļu informācijas pakalpojumu modernizācija” apakšprojekta Nr.6.8 “Nodokļu ieņēmumu grāmatvedības uzskaites īstenošana MAIS” darba grupas nolikums.
- ³²³ 20.12.2016. noslēgtais Vienošanās protokols par darbu pasūtījumu Nr.VID/2016/636 ar SIA “Ernst & Young Baltic”, 03.01.2019. vispārīgā vienošanās Nr.FM VID 2016/117/ERAF-1 ar SIA “PricewaterhouseCoopers”.
- ³²⁴ VID 19.12.2019. rīkojums Nr.552 “Par Valsts ieņēmumu dienesta administrēto nodokļu, nodevu un citu maksājumu valsts budžetā uzskaites rokasgrāmatu”, VID 30.03.2020. Nr. 33.1.1-1_e6.8.adg/255 Instrukcija “Kontu sākotnējo atlikumu uzskaitē saskaņā ar uzkrāšanas principa ieviešanu VID administrēto nodokļu, nodevu un citu maksājumu valsts budžetā uzskaitē”.
- ³²⁵ VID iekšējie tiesību akti, kas reglamentē VID veicamās darbības sākotnējo prasību un saistību inventarizācijas laikā un grāmatvedības reģistru sākuma atlikumu noteikšanu.
- ³²⁶ Ministru kabineta 21.10.2003. noteikumi Nr.585 “Noteikumi par grāmatvedības kārtošana un organizāciju” 60.punkts, VID Rokasgrāmatas 2.10.1. sadaļā Inventarizācija.
- ³²⁷ VID 19.01.2021. rīkojuma Nr.33.1.2-1/8.74/415 1.pielikums “Metodiskie norādījumi par inventarizācijas veikšanu, salīdzinot VID administrēto nodokļu, nodevu un citu uz valsts budžetu attiecināmo maksājumu atlikumus NIS un MAIS uz 01.01.2021.”.
- ³²⁸ Attiecībā uz sākotnējo prasību un saistību inventarizācijas nosacījumiem – veikt inventarizāciju par katru nodokļa maksātāju un par katru valsts budžeta ieņēmumu saskaņā ar attaisnojuma dokumentu.
- ³²⁹ VID administrēto nodokļu, nodevu un citu uz valsts budžetu attiecināmo maksājumu inventarizācijas veikšanas norādījumi (instrukcija) (apstiprināta ar VID 08.02.2021. rīkojumu Nr. 35, apstiprināta ar VID 16.04.2021. rīkojumu Nr.116), “Saisību un prasību atlikumu noteikšanas nosacījumu, lai sāktu VID administrēto nodokļu, nodevu un citu uz valsts budžetu attiecināmo maksājumu uzskaiti pēc uzkrāšanas principa un sagatavotu sākuma bilanci” (apstiprināta ar VID 02.03.2021. rīkojumu Nr.33.1.1-1/8.74/1776 , apstiprināta ar VID 16.04.2021. rīkojumu Nr.115).
- ³³⁰ Ministru kabineta 13.02.2018. noteikumu Nr. 87 “Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs” 451.- 454. punkts.
- ³³¹ Ministru kabineta 13.02.2018. noteikumu Nr. 87 “Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs” 454. punkts un 186., 187., 188., 189. un 190. punkts.
- ³³² Iekšējā tiesību aktā - VID administrēto nodokļu, nodevu un citu uz valsts budžetu attiecināmo maksājumu inventarizācijas veikšanas norādījumos (instrukcijā) (VID 08.02.2021. rīkojums Nr. 35, VID 16.04.2021. rīkojums Nr.116) VID ir paredzējis aprēķināt tikai prasību vērtības samazinājumu 100 % apmērā prasību summām, kuru atgūšana nav iespējama.
- ³³³ VID Nodokļu pārvaldes atbildīgo darbinieku 18.03.2021. intervijā Valsts kontrolei sniegtais skaidrojums.
- ³³⁴ “MAIS 6.8 apakšprojekta darba grupas rīcības plāns grāmatvedības organizēšanai pēc uzkrāšanas principa”, iesniegts Valsts kontrolei 16.04.2021.
- ³³⁵ Finanšu ministrijas 08.09.2021 vēstule Nr.1.2-8/15-2/4959 Valsts kontrolei.
- ³³⁶ Valsts budžeta maksājumu kontu skaita samazināšanas un uzkrājuma principa ieviešanas valsts un pašvaldību budžeta ieņēmumu uzskaitē plāna” (statuss uz 31.03.2021.) 5.1.3.4.5.punkts.
- ³³⁷ Saskaņā ar “Valsts budžeta maksājumu kontu skaita samazināšanas un uzkrājuma principa ieviešanas valsts un pašvaldību budžeta ieņēmumu uzskaitē plāna” (statuss uz 31.03.2021.) 5.1.3.4.5.punkta izpildes informāciju uz 31.03.2020. nav bijis nepieciešams veikt grozījumus ārējos un iekšējos normatīvajos aktos par sākotnējo atlikumu sagatavošanas instrukciju.
- ³³⁸ Ministru kabineta 13.02.2018. noteikumu Nr. 87 "Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs" 451.1.apakšpunkts.
- ³³⁹ VID Nodokļu pārvaldes atbildīgo darbinieku 18.03.2021. intervija ar Valsts kontroles pārstāvjiem.
- ³⁴⁰ Ministru kabineta 13.02.2018. noteikumi Nr. 87 "Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs" 451.1.apakšpunkts un 454. punkts.
- ³⁴¹ Ministru kabineta 13.02.2018. noteikumi Nr.87 „Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs”.
- ³⁴² Normatīvajos aktos prasītā informācija nav pieejama, jo VID iepriekš īstenotie nodokļu administrēšanas procesi un NIS funkcionalitāte šādu informāciju nenodrošina.
- ³⁴³ VID 04.06.2021. vēstule Nr. VID.4.1/8.74/83695 Finanšu ministrijai un Valsts kasei par priekšlikumiem grozījumiem Ministru kabineta noteikumos Nr.87 “Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs”.
- ³⁴⁴ 1) svītrot normas, kas nosaka prasības VID veicamām darbībām grāmatvedības reģistru sākuma atlikumu uz 01.01.2021. noteikšanai (veikt sākotnējo prasību un saistību inventarizāciju par katru nodokļa maksātāju un par katru valsts budžeta ieņēmumu veidu, jo VID šo prasību īstenoja citādāk; veikt

- vērtības samazinājuma noteikšanu), 2) grozīt normas valsts budžeta ieņēmumu uzskaites nodrošināšanā, kas attiecas uz: saistību izpildei paredzēto uzkrājumu aprēķināšanu un atzīšanu uz 31.12.2021. un valstij piekritīgās mantas atsavināšanas atzīšanu, pamatojot, ka šādu uzskaiti veic VID struktūrvienība, kura kārtā grāmatvedības uzskaiti VID kā iestādei).
- ³⁴⁵ VID 03.06.2021. vēstule Nr. VID.4.1/8.74/82767 Finanšu ministrijai par noteikumu projektu "Gada pārskata sagatavošanas kārtība".
- ³⁴⁶ 1) saistību izpildei paredzēto uzkrājumu aprēķinu un atzīšanu uz 31.12.2021., 2) nodokļu atlaižu un atvieglojumu atzīšanu un uzrādīšanu, 3) valstij piekritīgās mantas atsavināšanas atzīšanu.
- ³⁴⁷ Ministru kabineta 13.02.2018. noteikumu Nr. 87 "Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs" 451., 452., 453., 454. punkts.
- ³⁴⁸ Ministru kabineta 13.02.2018. noteikumi Nr. 87 "Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs" 451.1. apakšpunkts, VID 30.03.2020. Nr. 33.1.1-1_e6.8.adg/255 Instrukcijas "Kontu sākotnējo atlikumu uzskaitē saskaņā ar uzkrāšanas principa ieviešanu VID administrēto nodokļu, nodevu un citu maksājumu valsts budžetā uzskaitē" 2.1. punkts, 19.12.2019 "VID administrēto nodokļu, nodevu un citu maksājumu valsts budžetā uzskaites rokasgrāmata" 2.10.1. apakšpunkts.
- ³⁴⁹ Ministru kabineta 13.02.2018. noteikumu Nr. 87 "Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs" 454. punkts.
- ³⁵⁰ Ministru kabineta 13.02.2018. noteikumu Nr. 87 "Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs" 453. punkts.
- ³⁵¹ Ministru kabineta 13.02.2018. noteikumi Nr. 87 "Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs" 451.1. apakšpunkts.
- ³⁵² Soda naudas, ko uzliek Valsts ieņēmumu dienests, izņemot muitas lietās un sakarā ar nodokļu deklarāciju precizējumiem pirms kontroles pasākumiem (EKK 10210) un Naudas sodi, ko uzliek Valsts ieņēmumu dienests, izņemot naudas sodus, ko uzliek Valsts ieņēmumu dienests Muitas pārvalde (EKK 10121).
- ³⁵³ Budžeta ieņēmumu veidam - Soda naudas, ko uzliek Valsts ieņēmumu dienests, izņemot muitas lietās un sakarā ar nodokļu deklarāciju precizējumiem pirms kontroles pasākumiem (EKK 10210).
- ³⁵⁴ Ministru kabineta 13.02.2018. noteikumu Nr. 87 "Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs" 451., 452., 453., 454. punkts.
- ³⁵⁵ Likuma "Par grāmatvedību" 11. panta pirmā daļa, 13.pants.
- ³⁵⁶ Ministru kabineta 13.02.2018. noteikumi Nr. 87 "Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs" 451. 452., 453., 454. punkts.
- ³⁵⁷ Ministru kabineta 13.02.2018. noteikumi Nr. 87 "Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs" 451.1. apakšpunkts.
- ³⁵⁸ VID 19.01.2021. rīkojuma Nr. 33.1.2-1/8.74/415 1.pielikums Metodiskie norādījumi par inventarizācijas veikšanu, salīdzinot VID administrēto nodokļu, nodevu un citu uz valsts budžetu attiecināmo maksājumu atlikumus NIS un MAIS uz 01.01.2021." 1.1. , 1.6. un 1.7. apakšpunkts.
- ³⁵⁹ VID administrēto nodokļu, nodevu un citu uz valsts budžetu attiecināmo maksājumu inventarizācijas veikšanas norādījumi (instrukcija) (apstiprināta ar VID 16.04.2021. rīkojumu Nr.116) 15.2.4 apakšpunkts.
- ³⁶⁰ Ministru kabineta 13.02.2018. noteikumu Nr. 87 "Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs" 451.1. apakšpunkts.
- ³⁶¹ Ministru kabineta 21.10.2003 noteikumi Nr.585 "Noteikumi par grāmatvedības kārtību un organizāciju" 50.² punkts.
- ³⁶² Nodokļu maksātāju skaits 2021.gada 1.janvārī, pieejams: <https://www.vid.gov.lv/lv/nodoklu-maksataju-skaitis-2021gada-1janvari> (resurss skatīts 29.06.2021.).
- ³⁶³ Ministru kabineta 27.11.2018. noteikumu Nr. 748 "Padziņinātās sadarbības programmas darbības noteikumi" 9.3. punktā minētais kritērijs - pēdējo triju gadu laikā VID administrēto nodokļu ieņēmumu kopsumma gadā pārsniedz 700 000 euro (no nodokļu maksātāju veiktajām iemaksām atņemot nodokļu administrācijas atmaksātās pārmaksas).
- ³⁶⁴ Likuma "Par grāmatvedību" 1. pants.
- ³⁶⁵ Ministru kabineta 21.10.2003. noteikumi Nr.585 "Noteikumi par grāmatvedības kārtību un organizāciju" 50.² pants.
- ³⁶⁶ Ministru kabineta 13.02.2018. noteikumu Nr. 87 "Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs" 452., 453., 454. punkts.
- ³⁶⁷ Atbilstoši Valsts kontroles rīcībā esošai informācijai uz 13.07.2021.
- ³⁶⁸ Likuma "Par grāmatvedību" 11.panta pirmā daļa un 12.panta otrā un trešā daļa un Ministru kabineta 13.02.2018.noteikumi Nr. 87 "Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs" 451.1. apakšpunkts.
- ³⁶⁹ Finanšu ministrijas 08.09.2021 vēstule Nr.1.2-8/15-2/4959 Valsts kontrolei.
- ³⁷⁰ Ministru kabineta 13.02.2018. noteikumu Nr. 87 "Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs" 454.punkts, 186., 187., 188., 189. un 190. punkts.
- ³⁷¹ Finanšu ministrijas 08.09.2021 vēstule Nr.1.2-8/15-2/4959 Valsts kontrolei.
- ³⁷² Ministru kabineta 13.02.2018. noteikumu Nr. 87 "Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs" 453. punkts.
- ³⁷³ 05.05.2021. saskaņā ar "MAIS 6.8 apakšprojekta darba grupas rīcības plānu grāmatvedības organizēšanai pēc uzkrāšanas principa", iesniegts Valsts kontrolei 16.04.2021.
- ³⁷⁴ VID 13.07.2021. elektroniski sniegtā informācija Valsts kontrolei.
- ³⁷⁵ Ministru kabineta 13.02.2018. noteikumu Nr. 87 "Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs" 453. punkts.
- ³⁷⁶ VID 06.07.2021. un 13.07.2021. elektroniski sniegtā informācija Valsts kontrolei.
- ³⁷⁷ Lietotāja stāsts Nr. MAIS-STY-1771 "Izmaiņu pieprasījums RZ-1004 "MAIS-RZ-1004.DAS-01: P5-1 Sākotnējā saldo migrācija no NIS uz MAIS" un Nr. MAIS-STY-5594 "MAIS-RZ-1004.DAS-05: P5-2 NIS 01.01.2021 saldo sinhronizēšana ar MAIS".
- ³⁷⁸ 17.03.2020. starp VID un izstrādātāju parakstītais vienošanās protokols Nr.1.36.0 "Maksājumu administrēšanas informācijas sistēmas (MAIS) datu migrācijas izmaiņu pieprasījumu realizācija".
- ³⁷⁹ Izstrādātāja 20.03.2020. vēstule VID Nr. 2020-05-02.02.01-N/0015 "Par MAIS projekta nodevuma piegādi", izstrādātāja 19.06.2020. vēstule VID Nr. 2020-05-02.02.01-N0041 "Par MAIS projekta nodevuma piegādi" un AS "EMERGN" 20.08.2020. ISIPS sistēmā piegādātais nodevums Nr.MAIS-PVO-127.
- ³⁸⁰ VID projekta vadības grupas 17.02.2016. sanāksmes protokola Nr.13.
- ³⁸¹ 24.11.2017. starp VID un izstrādātāju noslēgtā līguma Nr.FM VID 2016/153/ERAF "Maksājumu administrēšanas informācijas sistēmas izstrāde" pielikuma Nr.0.1.0 "Tehniskā specifikācija" 5.11.apakšpunkts "ORG-63" un "ORG-64".
- ³⁸² 17.03.2020. starp VID un izstrādātāju parakstītais vienošanās protokols Nr.1.36.0 "Maksājumu administrēšanas informācijas sistēmas (MAIS) datu migrācijas izmaiņu pieprasījumu realizācija".
- ³⁸³ 2017.gada 24. novembra starp VID un EMERGN noslēgtā līguma Nr.FM VID 2016/153/ERAF "Maksājumu administrēšanas informācijas sistēmas izstrāde" pielikuma Nr.0.1.0 "Tehniskā specifikācija" 5.11.apakšpunkts "ORG-63" un "ORG-64".
- ³⁸⁴ VID 18.03.2021. sniegtā informācija Valsts kontrolei.
- ³⁸⁵ VID 28.01.2021. Valsts kontrolei iesniegtais plāns "MAIS NUK 01/01/2021 ieslēgšanas plāna aktivitātes".
- ³⁸⁶ VID 12.05.2021. sniegtā informācija Valsts kontrolei.
- ³⁸⁷ VID 28.01.2021. Valsts kontrolei iesniegtais plāns "MAIS NUK 01/01/2021 ieslēgšanas plāna aktivitātes".
- ³⁸⁸ 17.03.2020. starp VID un izstrādātāju parakstītais vienošanās protokols Nr.1.36.0 "Maksājumu administrēšanas informācijas sistēmas (MAIS) datu migrācijas izmaiņu pieprasījumu realizācija".

- ³⁸⁹ Izstrādātāja 20.03.2020. vēstule VID Nr. 2020-05-02.02.01-N/0015 "Par MAIS projekta nodevuma piegādi" un izstrādātāja 19.06.2020. vēstule VID Nr. 2020-05-02.02.01-N0041 "Par MAIS projekta nodevuma piegādi".
- ³⁹⁰ VID 26.01.2021. un 28.01.2021. elektroniski sniegtā informācija Valsts kontrolei.
- ³⁹¹ VID 22.04.2021. elektroniski sniegtā informācija Valsts kontrolei.
- ³⁹² Izstrādātāja 20.03.2020. vēstule VID Nr. 2020-05-02.02.01-N/0015 "Par MAIS projekta nodevuma piegādi" un izstrādātāja 19.06.2020. vēstule VID Nr. 2020-05-02.02.01-N0041 "Par MAIS projekta nodevuma piegādi".
- ³⁹³ 27.03.2020. starp VID un izstrādātāju parakstītais vienošanās protokols Nr.1.36.0 "Maksājumu administrēšanas informācijas sistēmas (MAIS) datu migrācijas izmaiņu pieprasījumu realizācija".
- ³⁹⁴ Testēšanas scenārijs Nr. MAIS-TEST-3098 "MAIS-RZ-1004 Nomaksas saldo migrācija uz MAIS".
- ³⁹⁵ Akcepttesta scenārijs "MAIS-RZ-1004.DAS-05: P5-2 NIS 01.01.2021 saldo sinhronizēšana ar MAIS".
- ³⁹⁶ VID 29.01.2021. elektroniski sniegtā informācija Valsts kontrolei.
- ³⁹⁷ VID 11.11.2020. elektroniski sniegtā informācija Valsts kontrolei.
- ³⁹⁸ VID 28.01.2021. elektroniski sniegtā informācija Valsts kontrolei.
- ³⁹⁹ VID 28.01.2021. Valsts kontrolei iesniegtais plāns "MAIS NUK 01/01/2021 ieslēgšanas plāna aktivitātes".
- ⁴⁰⁰ 16.12.2020: MAIS-RZ-4360 un 22.12.2020: MAIS-RZ-4572; MAIS-RZ-4571; MAIS-RZ-4595.
- ⁴⁰¹ 30.12.2020: MAIS-RZ-4659; MAIS-RZ-4655 un 02.01.2021.: MAIS-RZ-4691; MAIS-RZ-4695.
- ⁴⁰² VID 28.01.2021. Valsts kontrolei iesniegtā plāna "MAIS NUK 01/01/2021 ieslēgšanas plāna aktivitātes" aktivitātes ID_2.5.-ID-2.11. un VID 25.02.2021. elektroniski sniegtā informācija.
- ⁴⁰³ VID 28.01.2021. Valsts kontrolei elektroniski sniegtā informācija.
- ⁴⁰⁴ VID 28.01.2021. Valsts kontrolei elektroniski sniegtā informācija.
- ⁴⁰⁵ VID 28.05.2021. Valsts kontrolei elektroniski sniegtā informācija un 01.06.2021. intervijā sniegtais skaidrojums.
- ⁴⁰⁶ VID 28.05.2021. Valsts kontrolei elektroniski sniegtā informācija un 01.06.2021. intervijas laikā sniegtais skaidrojums.
- ⁴⁰⁷ VID 19.01.2021. rīkojums Nr. 33.1.2-1/8.74/415, "Par VID administrēto nodokļu, nodevu un citu uz valsts budžetu attiecināmo maksājumu sākuma atlikumu saskaņā ar uzkrāšanas principu inventarizāciju", VID 18.03.2021. rīkojums Nr. 33.1.2-1/8.74/2302, VID 16.04.2021. rīkojums Nr. 118.
- ⁴⁰⁸ VID administrēto nodokļu, nodevu un citu uz valsts budžetu attiecināmo maksājumu sākuma atlikumu saskaņā ar uzkrāšanas principu inventarizācijas komisijas 29.01.2021. sanāksmes Protokols Nr.1.
- ⁴⁰⁹ Centrālā muitas informācijas sistēmā (CMIS) un Elektroniskās muitas datu apstrādes sistēmā (EMDAS).
- ⁴¹⁰ VID Nodokļu pārvaldes atbildīgo darbinieku 18.03.2021. intervijā Valsts kontrolei sniegtā informācija.
- ⁴¹¹ VID administrēto nodokļu, nodevu un citu uz valsts budžetu attiecināmo maksājumu inventarizācijas veikšanas norādījumi (instrukcija) (VID 16.04.2021. rīkojums Nr.116).
- ⁴¹² 30.04.2021. Apliecinājums par sākuma atlikumu atzīšanu uzskaitē (Instrukcijas pielikums Nr.3).
- ⁴¹³ VID administrēto nodokļu, nodevu un citu uz valsts budžetu attiecināmo maksājumu sākuma atlikumu saskaņā ar uzkrāšanas principu inventarizācijas komisijas 29.01.2021. sanāksmes Protokols Nr.1.
- ⁴¹⁴ VID 19.01.2021. rīkojuma Nr.33.1.2-1/8.74/415 1.pielikums "Metodiskie norādījumi par inventarizācijas veikšanu, salīdzinot VID administrēto nodokļu, nodevu un citu uz valsts budžetu attiecināmo maksājumu atlikumus NIS un MAIS uz 01.01.2021.", VID administrēto nodokļu, nodevu un citu uz valsts budžetu attiecināmo maksājumu inventarizācijas veikšanas norādījumi (instrukcija) (apstiprināta ar VID 08.02.2021. rīkojumu Nr. 35).
- ⁴¹⁵ VID 19.01.2021. rīkojuma Nr.33.1.2-1/8.74/415 1.pielikums "Metodiskie norādījumi par inventarizācijas veikšanu, salīdzinot VID administrēto nodokļu, nodevu un citu uz valsts budžetu attiecināmo maksājumu atlikumus NIS un MAIS uz 01.01.2021." 2.1. un 2.2. punkts.
- ⁴¹⁶ VID administrēto nodokļu, nodevu un citu uz valsts budžetu attiecināmo maksājumu inventarizācijas veikšanas norādījumi (instrukcija) (apstiprināta ar VID 08.02.2021. rīkojumu Nr. 35) 10.2. un 7.4.punkts.
- ⁴¹⁷ VID 02.03.2021. Valsts kontrolei elektroniski sniegtā informācija, VID Nodokļu pārvaldes atbildīgo darbinieku 18.03.2021. intervijā Valsts kontrolei sniegtā informācija.
- ⁴¹⁸ VID administrēto nodokļu, nodevu un citu uz valsts budžetu attiecināmo maksājumu sākuma atlikumu saskaņā ar uzkrāšanas principu inventarizācijas komisijas 01.04.2021. sanāksmes Protokols Nr.2, 30.04.2021. Akts par datu salīdzināšanas rezultātiem valsts budžeta ieņēmumu veidos ar atšķirībām līdz 1 % (Instrukcijas pielikums Nr.1).
- ⁴¹⁹ VID administrēto nodokļu, nodevu un citu uz valsts budžetu attiecināmo maksājumu sākuma atlikumu saskaņā ar uzkrāšanas principu inventarizācijas komisijas 20.05.2021. vēstule Nr. 33.1.2-1/8.74/4225 VID ģenerāldirektorei I. Jaunzemei.
- ⁴²⁰ 30.04.2021. Apliecinājums par sākuma atlikumu atzīšanu uzskaitē (Instrukcijas pielikums Nr.3).
- ⁴²¹ VID 10.06.2021. un 06.07.2021. Valsts kontrolei elektroniski sniegtā informācija.
- ⁴²² VID 13.07.2021. Valsts kontrolei elektroniski sniegtā informācija.
- ⁴²³ VID administrēto nodokļu, nodevu un citu uz valsts budžetu attiecināmo maksājumu sākuma atlikumu saskaņā ar uzkrāšanas principu inventarizācijas komisijas 01.04.2021. sanāksmes Protokols Nr.2, 30.04.2021. Akts par datu salīdzināšanas rezultātiem valsts budžeta ieņēmumu veidos ar atšķirībām, 30.04.2021. Apliecinājums par sākuma atlikumu atzīšanu uzskaitē.
- ⁴²⁴ 30.04.2021. Akts par datu salīdzināšanas rezultātiem valsts budžeta ieņēmumu veidos ar atšķirībām virs 1 % (Instrukcijas pielikums Nr.2).
- ⁴²⁵ Saskaņā ar VID 02.02.2021. elektroniski sniegto informāciju un 29.01.2021. Inventarizācijas protokola Nr.1 pielikumu Akts par datu salīdzināšanas rezultātiem valsts budžeta ieņēmumu veidos ar atšķirībām līdz 1 %.
- ⁴²⁶ Atbilstoši likuma "Par nodokļiem un nodevām" 29. panta otrā daļa redakcijai, kas bija spēkā līdz 31.12.2006. tika rēķināta nokavējuma nauda par samaksas termiņa kavējumu nodokļu revīzijas (audita) rezultātā uzrēķinātām soda naudām (EKK 10210).
- ⁴²⁷ Likuma „Par nodokļiem un nodevām” 25.panta pirmā daļa. Gadījums, kad VID trīs gadu laikā kopš administratīvā akta spēkā stāšanās nav pieņēmis lēmumu par nokavēto nodokļu maksājumu piedziņu un šādu lēmumu vairs nav iespējams pieņemt, jo ir iestājies noilguma termiņš administratīvā akta piespiedu izpildei, ir pielīdzināms gadījumam, kad lēmums par nokavēto nodokļu maksājumu piedziņu zaudē spēku, jo triju gadu laikā nav izpildīts piedziņas neiespējamības dēļ. Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta 31.03.2015. spriedums lietā Nr.A420436311, SKA-75/2015.
- ⁴²⁸ 30.04.2021. Akta par datu salīdzināšanas rezultātiem valsts budžeta ieņēmumu veidos ar atšķirībām virs 1 % (Instrukcijas pielikums Nr.2) 2.punkts.
- ⁴²⁹ Ministru kabineta 27.12.2005. noteikumu Nr. 1032 "Noteikumi par budžetu ieņēmumu klasifikāciju" 5.¹ un 5.² punkts.
- ⁴³⁰ VID 01.06.2021. vēstule Nr. VID.4.1/8.14.2/81570 Valsts kontrolei.
- ⁴³¹ Likuma "Par nodokļiem un nodevām" 18. panta pirmās daļas 31.punkts.
- ⁴³² VID 10.08.2021. vēstule Nr.VID.4.1/8/127256 "Par Valsts ieņēmumu dienesta Elektroniskās deklarēšanas sistēmas tehniskajām problēmām 2021.gadā".
- ⁴³³ Uzkrājuma principa vadības komitejas 18.09.2015. lēmums (protokols Nr.4), Ministru kabineta 05.01.2016. protokollēmums (protokols Nr. 1, 35.§ 3. punkts).
- ⁴³⁴ 23.11.2017. likuma "Grozījumi likumā "Par nodokļiem un nodevām"" sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojums (anotācija).

- ⁴³⁵ Saskaņā ar VK mājas lapā publicēto valsts budžeta ieņēmumu kontu sarakstu 2015 gada beigās VID administrēja 113 budžeta ieņēmumu kontus.
- ⁴³⁶ Likuma "Par nodokļiem un nodevām" 23.¹ panta pirmā daļa (redakcijā, kas ir spēkā no 01.01.2021.), Pārejas noteikumu 208.punkts, muitas nodokļa maksājumus uzsāk no 01.01.2023.
- ⁴³⁷ Likuma "Par nodokļiem un nodevām" 23.¹ panta 8.daļa, Ministru kabineta 30.10.2018. noteikumi Nr. 661 "Kārtība, kādā maksā nodokļus, nodevas, citus valsts noteiktos maksājumus un ar tiem saistītos maksājumus un novirza tos saistību segšanai".
- ⁴³⁸ Dienas bizness, 29.04.2021., Jauno normu ieviešanas ērkšķi dursta uzņēmējus, pieejams: <https://www.db.lv/zinas/jauno-normu-ieviesanas-erkski-dursta-uznemejus-502315>, Dienas bizness, 01.06.2021., Nejedzīgie klupieni ar vienoto kontu, pieejams: <https://www.db.lv/zinas/nejedzizie-klupieni-ar-vienoto-kontu-502857>.
- ⁴³⁹ LSM 07.02.2021, Vienotā nodokļu konta ieviešana pirmajā mēnesī rada problēmas EDS, pieejams: <https://www.lsm.lv/raksts/zinas/ekonomika/vienota-nodoklu-konta-ieviesana-pirmaja-menesi-rada-problem-as-eds-a391931/>.
- ⁴⁴⁰ VID publiskojamo datu bāze. Nodokļu parādnieki. pieejams: <https://www6.vid.gov.lv/NPAR> un <https://www.vid.gov.lv/lv/nodoklu-paradnieku-saraksts-2020gada-decembri> (resurss skatīts, 05.07.2021.).
- ⁴⁴¹ LETA 17.05.2021., LTRK sagaida aktīvu VID rīcību EDS problēmu novēršanā saistībā ar vienotā konta ieviešanu.
- ⁴⁴² VID 10.09.2021. sniegtā informācija revīzijas ziņojuma saskaņošanas laikā.
- ⁴⁴³ LTRK 02.07.2021. elektroniski sniegtā informācija Valsts kontrolei, LTRK 14.07.2021. vēstule Nr. 2021/670 Finanšu ministrijai, VID un informācijai Valsts kontrolei.
- ⁴⁴⁴ VID 10.09.2021. sniegtā informācija revīzijas ziņojuma saskaņošanas laikā.
- ⁴⁴⁵ VID 01.06.2021. vēstule Nr. VID.4.1/8.14.2/81570 Valsts kontrolei par posteņa EKK 10210 attiecināšanu pa maksājumu veidiem.
- ⁴⁴⁶ VID 29.04.2021. vēstule Nr. 33.1.2-1/8/63989 Finanšu ministrijai.
- ⁴⁴⁷ Finanšu ministrijas Uzkrājuma principa vadības komiteja 09.06.2021. sēdes Protokols Nr.26.
- ⁴⁴⁸ 24.11.2017. starp VID un AS "EMERGN" noslēgtais līgums Nr.FM VID 2016/153/ERAF "Maksājumu administrēšanas informācijas sistēmas izstrāde, ieviešana un uzturēšana".
- ⁴⁴⁹ 17.10.2019. starp VID un AS "EMERGN" noslēgtais vienošanās protokols Nr. 3.16.0 "Par Maksājumu administrēšanas informācijas sistēmas (MAIS) biznesa procesu "MAK-01 VID administrēto valsts nodokļu, nodevu un citu valsts noteikto obligāto maksājumu atpazīšana, attiecināšana un uzskaitē (t.sk. sadalīšana pa budžeta kontiem)".
- ⁴⁵⁰ VID 25.05.2021. elektroniski sniegtā informācija.
- ⁴⁵¹ Lietotājstāsts Nr. MAK-01.1-02 "Maksājuma attiecināšana pēc FIFO algoritma".
- ⁴⁵² VID 11.12.2020. sniegtā informācija par MAIS 5.¹ un 5.² apakškārtās ietvertajiem lietotājstāstiem un 29.01.2020. sniegtā informācija par MAIS 6.³ apakškārtā ietvertajiem lietotājstāstiem.
- ⁴⁵³ VID 19.06.2021. vēstule Nr. VID.4.1/8.14.2/93696 "Par informācijas sniegšanu".
- ⁴⁵⁴ VID 19.06.2021. vēstule Nr. VID.4.1/8.14.2/93696 "Par informācijas sniegšanu".
- ⁴⁵⁵ Ministru kabineta 30.10.2018. noteikumu Nr. 661 "Kārtība, kādā maksā nodokļus, nodevas, citus valsts noteiktos maksājumus un ar tiem saistītos maksājumus un novirza tos saistību segšanai" 30. punkts.
- ⁴⁵⁶ VID 03.06.2021. sniegtā informācija tikšanās laikā ar Valsts kontroli un VID 22.07.2021. vēstule Nr. VID.4.1/8.14.2/113523 "Par informācijas sniegšanu".
- ⁴⁵⁷ VID 19.06.2021. vēstule Nr. VID.4.1/8.14.2/93696 "Par informācijas sniegšanu".
- ⁴⁵⁸ VID 10.09.2021. sniegtā informācija revīzijas ziņojuma saskaņošanas laikā.
- ⁴⁵⁹ Ministru kabineta 30.10.2018. noteikumi Nr. 661 "Kārtība, kādā maksā nodokļus, nodevas, citus valsts noteiktos maksājumus un ar tiem saistītos maksājumus un novirza tos saistību segšanai".
- ⁴⁶⁰ Ministru kabineta 30.10.2018. noteikumi Nr. 661 "Kārtība, kādā maksā nodokļus, nodevas, citus valsts noteiktos maksājumus un ar tiem saistītos maksājumus un novirza tos saistību segšanai", III.nodaļa.
- ⁴⁶¹ Ministru kabineta 13.02.2018.noteikumu Nr. 87 "Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs" 456.punkts.
- ⁴⁶² Ministru kabineta 13.02.2018.noteikumu Nr. 87 "Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs" 456.punkts.
- ⁴⁶³ Ministru kabineta 21.10.2003. noteikumu Nr. 585 "Noteikumi par grāmatvedības kārtību un organizāciju" 24.¹.punkts.
- ⁴⁶⁴ Likuma "Par grāmatvedību" 8. panta trešā daļa.
- ⁴⁶⁵ "VID administrēto nodokļu, nodevu un citu uz valsts budžetu attiecināto maksājumu grāmatvedības uzskaites kārtības" 19. punkts (VID 02.03.2021. rīkojums Nr. 33.1.1-1/8.74/1776, VID 02.06.2021. rīkojums Nr. 33.1.2-1/8.74/4559).
- ⁴⁶⁶ VID Nodokļu pārvaldes atbildīgo darbinieku 18.03.2021. intervijā Valsts kontrolei sniegtais skaidrojums.
- ⁴⁶⁷ Valsts ieņēmumu dienesta darba plāna 2021.gadam 2.3.2.punkts (VID 19.05.2021. rīkojums Nr.142 "Par grozījumu VID 2021.gada 19. janvāra rīkojumā Nr. 16 "Par Valsts ieņēmumu dienesta darba plānu 2021.gadam").
- ⁴⁶⁸ "MAIS 6.8 apakšprojekta darba grupas rīcības plāns grāmatvedības organizēšanai pēc uzkrāšanas principa", iesniegts Valsts kontrolei 16.04.2021.
- ⁴⁶⁹ VID 22.07.2021. Valsts kontrolei elektroniski sniegtā informācija.
- ⁴⁷⁰ Likuma "Par grāmatvedību", 8. panta sestā daļa.
- ⁴⁷¹ VID pārskats "VID pamatdarbības rādītāju izpilde 2020.gadā", VID 14.07.2021. Valsts kontrolei elektroniski sniegtā informācija.
- ⁴⁷² VID 10.09.2021. sniegtā informācija revīzijas ziņojuma saskaņošanas laikā.
- ⁴⁷³ IPSAS 1 Presentation of Financial Statements 69.punkts.
- ⁴⁷⁴ 03.12.2020. likuma "Grozījumi Likumā par budžetu un finanšu vadību" 31.panta pirmā daļa.
- ⁴⁷⁵ IPSAS 1 Presentation of Financial Statements 69.punkts.
- ⁴⁷⁶ Likuma par budžetu un finanšu vadību 31.panta otrā daļa un 32.panta pirmā un otrā daļa (redakcija spēkā līdz 31.12.2022.).
- ⁴⁷⁷ Likuma par budžetu un finanšu vadību 31.panta pirmā daļa (redakcija spēkā līdz 31.12.2022.).
- ⁴⁷⁸ 03.12.2020. likuma "Grozījumi Likumā par budžetu un finanšu vadību" 31.panta pirmā daļa.
- ⁴⁷⁹ Saimnieciskā gada pārskatu par 2023.gadu.
- ⁴⁸⁰ 03.12.2020. likuma "Grozījumi Likumā par budžetu un finanšu vadību" 32.¹ panta otrā daļa.
- ⁴⁸¹ Grozījumi likumā par budžetu un finanšu vadību, stājas spēkā 01.01.2021.
- ⁴⁸² 25.11.1999. likuma "Grozījumi "Likumā par budžetu un finansu vadību"" 32. panta otrā daļa (stājas spēkā 01.01.2000.), 31.10.2002. likuma "Grozījumi "Likumā par budžetu un finansu vadību"" 32. panta otrā daļa (stājas spēkā 01.01.2003.), 15.12.2011. likuma "Grozījumi Likumā par budžetu un finanšu vadību" 31. panta pirmā daļa un 32. panta otrā daļa (stājas spēkā 01.01.2012.), 03.12.2020. likuma "Grozījumi Likumā par budžetu un finanšu vadību" 31. panta pirmā daļa, 32. ¹ panta trešā daļa un pārejas noteikumu 96. punkts (stājas spēkā 01.01.2021.).
- ⁴⁸³ Noteikumu projekts "Gada pārskata sagatavošanas kārtība" (izskatīts Valsts sekretāru 2021.gada 1.jūlija sanāksmē, protokols Nr. Nr.25 , 5.§, VSS-599).
- ⁴⁸⁴ Ministru kabineta 19.06.2018. noteikumi Nr. 344 "Gada pārskata sagatavošanas kārtība" un MK 30.06.2020. noteikumi Nr. 430 "Saimnieciskā gada pārskata sagatavošanas kārtība".

- ⁴⁸⁵ Salīdzināšanās jāpabeidz 31. janvārī, saskaņā ar Grāmatvedības likumā noteikto periodu.
- ⁴⁸⁶ Ministru kabineta 13.02.2018. noteikumu Nr. 87 "Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs" 2.17.2. apakšnodala.
- ⁴⁸⁷ Noteikumu projekts "Gada pārskata sagatavošanas kārtība" (izskatīts Valsts sekretāru 2021.gada 1.jūlija sanāksmē, protokols Nr. Nr.25, 5.§, VSS-599).
- ⁴⁸⁸ Vadības ziņojuma, bilances, pārskata par darbības finansiālajiem rezultātiem, pašu kapitāla izmaiņu pārskata, naudas plūsmas pārskata, finanšu pārskata pielikumu (grāmatvedības uzskaites principu apraksts, gada pārskata sagatavošanas principu apraksts, finanšu instrumentu risku pārvaldīšanas apraksts) un budžeta izpildes pārskata pats vēlākais dokumenta parakstīšanas datums.
- ⁴⁸⁹ Pēdējais iestādes vadītāja paraksta datums.
- ⁴⁹⁰ Ministru kabineta 19.06.2018. noteikumu Nr.344 "Gada pārskata sagatavošanas kārtība" 3.6. punkts.
- ⁴⁹¹ Ministru kabineta 19.06.2018. noteikumu Nr. 344 "Gada pārskata sagatavošanas kārtība" 5., 6. un 7. punkts.
- ⁴⁹² Ministru kabineta.06.2018. noteikumu Nr. 344 "Gada pārskata sagatavošanas kārtība" 75. punkts.
- ⁴⁹³ Ministru kabineta 19.06.2018. noteikumu Nr. 344 "Gada pārskata sagatavošanas kārtība" 19.punkts.
- ⁴⁹⁴ Likums „Par grāmatvedību”, Ministru kabineta 21.10.2003. noteikumi Nr. 585 "Noteikumi par grāmatvedības kārtību un organizāciju", Ministru kabineta 13.02.2018. noteikumi Nr. 87 "Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs".
- ⁴⁹⁵ Ministru kabineta 21.10.2003. noteikumu Nr. 585 "Noteikumi par grāmatvedības kārtību un organizāciju" 41.1. apakšpunkts.
- ⁴⁹⁶ Ministru kabineta 21.10.2003. noteikumu Nr. 585 "Noteikumi par grāmatvedības kārtību un organizāciju" 52. punkts.
- ⁴⁹⁷ Ministru kabineta 21.10.2003. noteikumu Nr. 585 "Noteikumi par grāmatvedības kārtību un organizāciju" 56. punkts.
- ⁴⁹⁸ Ministru kabineta 21.10.2003. noteikumu Nr. 585 "Noteikumi par grāmatvedības kārtību un organizāciju" 55. punkts un 56.3. apakšpunkts.
- ⁴⁹⁹ Ministru kabineta 21.10.2003. noteikumu Nr. 585 "Noteikumi par grāmatvedības kārtību un organizāciju" 54. punkts.
- ⁵⁰⁰ Ministru kabineta 21.10.2003. noteikumu Nr. 585 "Noteikumi par grāmatvedības kārtību un organizāciju" 52. punkts.
- ⁵⁰¹ Likuma "Par grāmatvedību" 12. panta trešā daļa, Ministru kabineta 21.10.2003. noteikumu Nr. 585 "Noteikumi par grāmatvedības kārtību un organizāciju" 52. punkts.
- ⁵⁰² Likuma "Par grāmatvedību" 12. panta trešā daļa.
- ⁵⁰³ Ministru kabineta 21.10.2003. noteikumu Nr. 585 "Noteikumi par grāmatvedības kārtību un organizāciju" 52. punkts.
- ⁵⁰⁴ Ministru kabineta 21.10.2003. noteikumu Nr. 585 "Noteikumi par grāmatvedības kārtību un organizāciju" 59. punkts.
- ⁵⁰⁵ Likuma "Par grāmatvedību" 11. pants, Ministru kabineta 21.10.2003. noteikumu Nr. 585 "Noteikumi par grāmatvedības kārtību un organizāciju" 48., 49.¹ un 50. punkts.
- ⁵⁰⁶ Ministru kabineta 21.10.2003. noteikumu Nr. 585 "Noteikumi par grāmatvedības kārtību un organizāciju" 51., 61., 62., 63., 65. un 66. punkts.
- ⁵⁰⁷ Ministru kabineta 13.02.2018. noteikumu Nr. 87 "Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs" 114., 116., 117. un 118. punkts.
- ⁵⁰⁸ Ministru kabineta 13.02.2018. noteikumu Nr. 87 "Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs" 77., 78., 157. punkts.
- ⁵⁰⁹ Ministru kabineta 13.02.2018. noteikumu Nr. 87 "Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs" 211., 216., 217. punkts.
- ⁵¹⁰ Ministru kabineta 13.02.2018. noteikumu Nr. 87 "Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs" 186. punkts.
- ⁵¹¹ Ministru kabineta 13.02.2018. noteikumu Nr. 87 "Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs" 256., 370. un 371. punkts.
- ⁵¹² Ministru kabineta 13.02.2018. noteikumu Nr. 87 "Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs" 435. punkts.
- ⁵¹³ Ministru kabineta 13.02.2018. noteikumu Nr. 87 "Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs" 164.1. apakšpunkts.
- ⁵¹⁴ Ministru kabineta 13.02.2018. noteikumu Nr. 87 "Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs" 422. un 424. punkts.
- ⁵¹⁵ Informācija ir apkopota par 2020.gada Saimnieciskā gada pārskata revīzijas būtisko posteņu inventarizējamo objektu skaitu.
- ⁵¹⁶ Likuma "Par grāmatvedību" 11. panta pirmā daļa, 12. panta trešā daļa, Ministru kabineta 21.10.2003. noteikumu Nr. 585 "Noteikumi par grāmatvedības kārtību un organizāciju" 41.1. apakšpunkts.
- ⁵¹⁷ Likuma "Par grāmatvedību" 12. panta trešā daļa.
- ⁵¹⁸ Likuma "Par grāmatvedību" 11. panta pirmā daļa.
- ⁵¹⁹ Ministru kabineta 21.10.2003. noteikumu Nr. 585 "Noteikumi par grāmatvedības kārtību un organizāciju", 41.1. apakšpunkts.
- ⁵²⁰ Ministru kabineta 21.10.2003. noteikumu Nr. 585 "Noteikumi par grāmatvedības kārtību un organizāciju" 61. punkts.
- ⁵²¹ Ministru kabineta 21.10.2003. noteikumu Nr. 585 "Noteikumi par grāmatvedības kārtību un organizāciju" 62. punkts.
- ⁵²² Ministru kabineta 21.10.2003. noteikumu Nr. 585 "Noteikumi par grāmatvedības kārtību un organizāciju" 63. punkts.
- ⁵²³ Ministru kabineta 21.10.2003. noteikumu Nr. 585 "Noteikumi par grāmatvedības kārtību un organizāciju" 63. un 64. punkts.
- ⁵²⁴ Ministru kabineta 21.10.2003. noteikumu Nr. 585 "Noteikumi par grāmatvedības kārtību un organizāciju" 65. punkts.
- ⁵²⁵ Ministru kabineta 21.10.2003. noteikumu Nr. 585 "Noteikumi par grāmatvedības kārtību un organizāciju" 66. punkts.
- ⁵²⁶ Ministru kabineta 13.02.2018. noteikumu Nr. 87 "Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs" 242. punkts.
- ⁵²⁷ Atbilstoši iestādes sniegtajiem skaidrojumiem, pārskats iestādei, kura veic konsolidāciju, ir iesniegts tās noteiktajā termiņā ar e-pasta starpniecību.
- ⁵²⁸ Ministru kabineta 13.02.2018. noteikumu Nr. 87 "Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs" 435., 437. un 438. punkts.
- ⁵²⁹ Informācijas avots Valsts kase: <https://www.kase.gov.lv/pakalpojumi/e-pakalpojumi/eparskati>, resurss skatīts 27.07.2021.
- ⁵³⁰ Ministru kabineta 19.06.2018. noteikumu Nr. 344 "Gada pārskata sagatavošanas kārtība" 26. punkts.
- ⁵³¹ Ministru kabineta 19.06.2018. noteikumu Nr. 344 "Gada pārskata sagatavošanas kārtība" 20. punkts.
- ⁵³² Ministru kabineta 19.06.2018. noteikumu Nr. 344 "Gada pārskata sagatavošanas kārtība" 21. punkts.
- ⁵³³ Ministru kabineta 15.09.2020. noteikumi Nr.577 "Kārtība, kādā administratīvi teritoriālās reformas ietvaros pašvaldībām piešķir valsts mērķdotāciju kopīga jaunveidojamā novada pašvaldības administratīvās struktūras projekta izstrādei", 13.10.2020. noteikumi Nr.631 "Jaunizveidojamo pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentu projektu valsts līdzfinansējuma piešķiršanas kārtība", 10.11.2020. noteikumi Nr.671 "Pašvaldību institūciju, finanšu, mantas, tiesību un saistību pārdales kārtība pēc administratīvo teritoriju robežu grozīšanas vai sadalīšanas", 04.03.2021. noteikumi Nr.142 "Kārtība, kādā pašvaldībām piešķir vienreizēju dotāciju, lai līdzfinansētu administratīvi teritoriālās reformas īstenošanas rezultātā radušos administratīvos izdevumus", 15.06.2021. noteikumi Nr.386 "Administratīvā centra, ciema un pilsētas statusa maiņas, kā arī administratīvās teritorijas, novada teritoriālā iedalījuma un ciemu robežu noteikšanas, grozīšanas un aktualizēšanas noteikumi" un 29.06.2021. noteikumi Nr.455 "Adresācijas noteikumi".
- ⁵³⁴ Pieejams: <https://www.varam.gov.lv/lv/metodiskie-materiali-pasvaldibam-atr-ieviesanai>
- ⁵³⁵ Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likums.
- ⁵³⁶ Pieejams: <https://www.satv.tiesa.gov.lv/press-release/satversmes-tiesa-par-administrativi-teritorialo-reformu-lidz-sim-ierosinajusi-19-lietas-aktualizets-08-01-2021/>
- ⁵³⁷ Pieejams: https://www.satv.tiesa.gov.lv/wp-content/uploads/2021/01/08.01.2021_informacija-par-ATR-lietam.pdf.
- ⁵³⁸ Satversmes tiesas 12.03.2021. spriedums lietā Nr. 2020-37-0106 "Par Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likuma pielikuma "Administratīvās teritorijas, to administratīvie centri un teritoriālā iedalījuma vienība" 28.2., 28.19. un 35.4. apakšpunkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1. un 101. pantam, Eiropas vietējo pašvaldību hartas 4. panta trešajai un sestajai daļai, kā arī 5. pantam."/. Satversmes tiesas 28.05.2021. spriedums lietā

- Nr. 2020-43-0106 "Par Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likuma pielikuma "Administratīvās teritorijas, to administratīvie centri un teritoriālā iedalījuma vienības" 31.15., 31.29., 31.30., 32.1., 32.4. un 36.2. apakšpunkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1. un 101. pantam, Eiropas vietējo pašvaldību hartas 4. panta trešajai un sestajai daļai, kā arī 5. pantam". / Satversmes tiesas 21.06.2021. spriedums lietā Nr. 2020-41-0106 "Par Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likuma pielikuma "Administratīvās teritorijas, to administratīvie centri un teritoriālā iedalījuma vienības" 8.5., 8.7., 8.8., 8.16., 8.17., 8.19., 8.20., 10.2., 10.6., 10.7., 10.8., 10.17., 10.18., 10.21., 10.23., 11.2., 12.10., 12.13., 13.8., 13.9., 13.13., 13.16., 13.20., 16.2., 16.5., 16.11., 16.14., 16.18., 16.19., 16.20., 18.1., 18.8., 18.10., 19.18., 19.20., 23.1., 23.2., 23.3., 23.4., 23.5., 23.6., 23.8., 23.12., 23.13., 23.14., 23.15., 27.1., 27.3., 39.1., 39.8., 39.9., 39.12., 39.19., 39.21., 39.22., 41.14., 41.15., 41.18., 41.22. un 41.23. apakšpunkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1. un 101. pantam, Eiropas vietējo pašvaldību hartas 4. panta trešajai un sestajai daļai, kā arī 5. pantam.
- ⁵³⁹ 18.03.2021. likums "Grozījumi Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likumā". <https://likumi.lv/ta/id/321811>. 01.06.2021. likums "Grozījumi Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likumā". <https://likumi.lv/ta/id/323631>.
- ⁵⁴⁰ Alūksnes, Gulbenes, Līvānu, Olaines, Salaspils, Valkas, Ventpils un Varakļānu novadu pašvaldība.
- ⁵⁴¹ Daugavpils, Jelgavas, Jūrmalas, Liepājas, Rēzeknes, Rīgas un Ventpils valstspilsētas.
- ⁵⁴² Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likuma 6.panta pirmā, ceturtnā, sestā daļa, 9.panta trešā daļa, 13.panta trešā daļa un Pārejas noteikumu 7., 9., 10., 11.punkts. <https://likumi.lv/ta/id/315654>
- ⁵⁴³ Ministru kabineta 15.09.2020. noteikumi Nr.577 "Kārtība, kādā administratīvi teritoriālās reformas ietvaros pašvaldībām piešķir valsts mērķdotāciju kopīga jaunveidojamā novada pašvaldības administratīvās struktūras projekta izstrādei", 13.10.2020. noteikumi Nr.631 "Jaunizveidojamo pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentu projektu valsts līdzfinansējuma piešķiršanas kārtība", 10.11.2020. noteikumi Nr.671 "Pašvaldību institūciju, finanšu, mantas, tiesību un saistību pārdales kārtība pēc administratīvo teritoriju robežu grozīšanas vai sadalīšanas", 04.03.2021. noteikumi Nr.142 "Kārtība, kādā pašvaldībām piešķir vienreizēju dotāciju, lai līdzfinansētu administratīvi teritoriālās reformas īstenošanas rezultātā radušos administratīvos izdevumus", 15.06.2021. noteikumi Nr.386 "Administratīvā centra, ciema un pilsētas statusa maiņas, kā arī administratīvās teritorijas, novada teritoriālā iedalījuma un ciemu robežu noteikšanas, grozīšanas un aktualizēšanas noteikumi" un 29.06.2021. noteikumi Nr.455 "Adresācijas noteikumi".
- ⁵⁴⁴ Ministru kabineta 10.11.2020. noteikumi Nr.671 "Pašvaldību institūciju, finanšu, mantas, tiesību un saistību pārdales kārtība pēc administratīvo teritoriju robežu grozīšanas vai sadalīšanas".
- ⁵⁴⁵ https://www.varam.gov.lv/sites/varam/files/content/files/ATR%20reforma/metodika_09102020.pdf.
- ⁵⁴⁶ 15.09.2020. Valsts kontroles vēstule "Par situācijas izpēti ziņojuma nosūtīšanu".
- ⁵⁴⁷ Rezolūcija Nr. Nr. 2020-1.1.1./52-52.
- ⁵⁴⁸ 29.06.2020. vēstule Nr.1-132/5812.
- ⁵⁴⁹ 65 likumi, 121 Ministru kabineta noteikumi.
- ⁵⁵⁰ 10.09.2021. VARAM vēstule Nr.1-132/8251.
- ⁵⁵¹ Ministru kabineta 19.06.2018. noteikumi Nr.344 "Gada pārskata sagatavošanas kārtība" 3.12.punkts.
- ⁵⁵² Ministru kabineta 19.06.2018. noteikumi Nr.344 "Gada pārskata sagatavošanas kārtība" 3.12.punkts.
- ⁵⁵³ Ministru kabineta 19.06.2018. noteikumi Nr.344 "Gada pārskata sagatavošanas kārtība" 3.13.punkts. Koriģējošs noteikums pēc bilances datuma – notikums, kas sniedz pierādījumus par apstākļiem, kas pastāvējuši bilances datumā un attiecas uz pārskata gadu.
- ⁵⁵⁴ Ministru kabineta 19.06.2018. noteikumi Nr.344 "Gada pārskata sagatavošanas kārtība" 3.14.punkts. Nekoriģējošs noteikums pēc bilances datuma – notikums, kas liecina par apstākļiem, kas radušies pēc bilances datuma, neattiecas uz pārskata gadu, bet nākotnē varētu būtiski ietekmēt iestādes finanšu rādītājus (piemēram, aktīvus, saistības, budžeta izpildes rezultātu).
- ⁵⁵⁵ Ministru kabineta 19.06.2018. noteikumi Nr.344 "Gada pārskata sagatavošanas kārtība" 7.5.nodaļa.
- ⁵⁵⁶ Ministru kabineta 15.09.2020. noteikumi Nr.577 "Kārtība, kādā administratīvi teritoriālās reformas ietvaros pašvaldībām piešķir valsts mērķdotāciju kopīga jaunveidojamā novada pašvaldības administratīvās struktūras projekta izstrādei", 13.10.2020. noteikumi Nr.631 "Jaunizveidojamo pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentu projektu valsts līdzfinansējuma piešķiršanas kārtība", 10.11.2020. noteikumi Nr.671 "Pašvaldību institūciju, finanšu, mantas, tiesību un saistību pārdales kārtība pēc administratīvo teritoriju robežu grozīšanas vai sadalīšanas", 04.03.2021. noteikumi Nr.142 "Kārtība, kādā pašvaldībām piešķir vienreizēju dotāciju, lai līdzfinansētu administratīvi teritoriālās reformas īstenošanas rezultātā radušos administratīvos izdevumus", 15.06.2021. noteikumi Nr.386 "Administratīvā centra, ciema un pilsētas statusa maiņas, kā arī administratīvās teritorijas, novada teritoriālā iedalījuma un ciemu robežu noteikšanas, grozīšanas un aktualizēšanas noteikumi" un 29.06.2021. noteikumi Nr.455 "Adresācijas noteikumi".
- ⁵⁵⁷ Pieejams: <https://www.varam.gov.lv/lv/metodiskie-materiali-pasvaldibam-atr-ieviesanai>
- ⁵⁵⁸ Ministru kabineta 15.09.2020. noteikumi Nr.577 "Kārtība, kādā administratīvi teritoriālās reformas ietvaros pašvaldībām piešķir valsts mērķdotāciju kopīga jaunveidojamā novada pašvaldības administratīvās struktūras projekta izstrādei", 13.10.2020. noteikumi Nr.631 "Jaunizveidojamo pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentu projektu valsts līdzfinansējuma piešķiršanas kārtība", 10.11.2020. noteikumi Nr.671 "Pašvaldību institūciju, finanšu, mantas, tiesību un saistību pārdales kārtība pēc administratīvo teritoriju robežu grozīšanas vai sadalīšanas", 04.03.2021. noteikumi Nr.142 "Kārtība, kādā pašvaldībām piešķir vienreizēju dotāciju, lai līdzfinansētu administratīvi teritoriālās reformas īstenošanas rezultātā radušos administratīvos izdevumus", 15.06.2021. noteikumi Nr.386 "Administratīvā centra, ciema un pilsētas statusa maiņas, kā arī administratīvās teritorijas, novada teritoriālā iedalījuma un ciemu robežu noteikšanas, grozīšanas un aktualizēšanas noteikumi" un 29.06.2021. noteikumi Nr.455 "Adresācijas noteikumi".
- ⁵⁵⁹ Pieejams: <https://www.varam.gov.lv/lv/metodiskie-materiali-pasvaldibam-atr-ieviesanai>
- ⁵⁶⁰ Ministru kabineta 15.09.2020. noteikumi Nr.577 "Kārtība, kādā administratīvi teritoriālās reformas ietvaros pašvaldībām piešķir valsts mērķdotāciju kopīga jaunveidojamā novada pašvaldības administratīvās struktūras projekta izstrādei", 13.10.2020. noteikumi Nr.631 "Jaunizveidojamo pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentu projektu valsts līdzfinansējuma piešķiršanas kārtība", 10.11.2020. noteikumi Nr.671 "Pašvaldību institūciju, finanšu, mantas, tiesību un saistību pārdales kārtība pēc administratīvo teritoriju robežu grozīšanas vai sadalīšanas", 04.03.2021. noteikumi Nr.142 "Kārtība, kādā pašvaldībām piešķir vienreizēju dotāciju, lai līdzfinansētu administratīvi teritoriālās reformas īstenošanas rezultātā radušos administratīvos izdevumus", 15.06.2021. noteikumi Nr.386 "Administratīvā centra, ciema un pilsētas statusa maiņas, kā arī administratīvās teritorijas, novada teritoriālā iedalījuma un ciemu robežu noteikšanas, grozīšanas un aktualizēšanas noteikumi" un 29.06.2021. noteikumi Nr.455 "Adresācijas noteikumi".
- ⁵⁶¹ Ministru kabineta 10.11.2020. noteikumi Nr.671 "Pašvaldību institūciju, finanšu, mantas, tiesību un saistību pārdales kārtība pēc administratīvo teritoriju robežu grozīšanas vai sadalīšanas".
- ⁵⁶² Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likuma Pārejas noteikumu 6.punkts.
- ⁵⁶³ Ministru kabineta 04.03.2021. noteikumi Nr. 142 "Kārtība, kādā pašvaldībām piešķir vienreizēju dotāciju, lai līdzfinansētu administratīvi teritoriālās reformas īstenošanas rezultātā radušos administratīvos izdevumus".

- ⁵⁶⁴ Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likums, Ministru kabineta 10.11.2020. noteikumi Nr.671 "Pašvaldību institūciju, finanšu, mantas, tiesību un saistību pārdales kārtība pēc administratīvo teritoriju robežu grozīšanas vai sadalīšanas", Ministru kabineta 15.09.2020. noteikumi Nr.577 "Kārtība, kādā administratīvi teritoriālās reformas ietvaros pašvaldībām piešķir valsts mērķdotāciju kopīga jaunveidojamā novada pašvaldības administratīvās struktūras projekta izstrādei", Ministru kabineta 13.10.2020. noteikumi Nr.631 "Jaunizveidojamo pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentu projektu valsts līdzfinansējuma piešķiršanas kārtība" un Ministru kabineta 15.09.2020. noteikumi Nr.577 " Kārtība, kādā administratīvi teritoriālās reformas ietvaros pašvaldībām piešķir valsts mērķdotāciju kopīga jaunveidojamā novada pašvaldības administratīvās struktūras projekta izstrādei".
- ⁵⁶⁵ ATR ietvaros apvienotās pašvaldības uzsāka darbu pēc pašvaldību domes pirmās sēdes 2021.gada 1.jūlijā. Pašvaldībām apvienojoties, tiek izveidota jauna atvasināta publiska persona – pašvaldība, un tā pārmanto iepriekš visu pastāvošo atvasināto publisko personu (pašvaldību) tiesības un saistības.
- ⁵⁶⁶ reorganizējamā pašvaldība – pašvaldība, kas pēc administratīvo teritoriju robežu grozīšanas vai sadalīšanas nodod tai piekritošās institūcijas, finanses, mantu, tiesības un saistības iegūstošajai pašvaldībai.
- ⁵⁶⁷ iegūstošā pašvaldība – pašvaldība, kas pēc administratīvo teritoriju robežu grozīšanas vai sadalīšanas pārņem tai piekritošās reorganizējamās pašvaldības institūcijas, finanses, mantu, tiesības un saistības.
- ⁵⁶⁸ Valsts mērķdotāciju par projekta izstrādi piešķir un izmaksā pašvaldībai (turpmāk – atbildīgā pašvaldība), kurā ir lielākais iedzīvotāju skaits atbilstoši Iedzīvotāju reģistra datiem uz 01.01.2020.
- ⁵⁶⁹ Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likuma Pārejas noteikumu 6.punkts.
- ⁵⁷⁰ "Metodika 2021.gada jaunveidojamo novadu pašvaldību darbības uzsākšanai" (aktuālā redakcija 08.12.2020.)
- ⁵⁷¹ Ministru kabineta 21.10.2003. noteikumu Nr.585 "Noteikumi par grāmatvedības kārtošānu un organizāciju" 49.1.punkts - budžeta finansētas institūcijas, veicot inventarizāciju, salīdzina datus par to īpašumā vai valdījumā esošiem nekustamā īpašuma objektiem ar attiecīgu valsts reģistru aktualizētiem datiem
- ⁵⁷² Valsts kases rokasgrāmatas un vadlīnijas, <https://www.kase.gov.lv/metodika/rokasgramatas-un-vadlinijas/vadlinijas>, resurss skatīts 14.07.2021.
- ⁵⁷³ Ministru kabineta 10.11.2020. noteikumi Nr.671 "Pašvaldību institūciju, finanšu, mantas, tiesību un saistību pārdales kārtība pēc administratīvo teritoriju robežu grozīšanas vai sadalīšanas".
- ⁵⁷⁴ "Metodika 2021.gada jaunveidojamo novadu pašvaldību darbības uzsākšanai" (aktuālā redakcija 08.12.2020.)
- ⁵⁷⁵ "Metodika 2021.gada jaunveidojamo novadu pašvaldību darbības uzsākšanai" (aktuālā redakcija 08.12.2020.)
- ⁵⁷⁶ "Metodika 2021.gada jaunveidojamo novadu pašvaldību darbības uzsākšanai" (aktuālā redakcija 11.03.2021.) <https://www.varam.gov.lv/lv/atr-planosanas-platforma>
- ⁵⁷⁷ "Metodika 2021.gada jaunveidojamo novadu pašvaldību darbības uzsākšanai" (aktuālā redakcija 11.03.2021.) <https://www.varam.gov.lv/lv/atr-planosanas-platforma>
- ⁵⁷⁸ Ministru kabineta 10.11.2020. noteikumos Nr.671 "Pašvaldību institūciju, finanšu, mantas, tiesību un saistību pārdales kārtība pēc administratīvo teritoriju robežu grozīšanas vai sadalīšanas".
- ⁵⁷⁹ Ministru kabineta 10.11.2020. noteikumos Nr.671 "Pašvaldību institūciju, finanšu, mantas, tiesību un saistību pārdales kārtība pēc administratīvo teritoriju robežu grozīšanas vai sadalīšanas".
- ⁵⁸⁰ Ministru kabineta 04.03.2021. noteikumi Nr. 142 "Kārtība, kādā pašvaldībām piešķir vienreizēju dotāciju, lai līdzfinansētu administratīvi teritoriālās reformas īstenošanas rezultātā radušos administratīvos izdevumus".
- ⁵⁸¹ Pievienotās vērtības nodokļa likuma 104.panta pirmā daļa, 73.panta pirmās daļas 1., 2. vai 12. punkts.
- ⁵⁸² "Metodika 2021.gada jaunveidojamo novadu pašvaldību darbības uzsākšanai" (aktuālā redakcija 14.05.2021.) <https://www.varam.gov.lv/lv/atr-planosanas-platforma>.
- ⁵⁸³ "Metodika 2021.gada jaunveidojamo novadu pašvaldību darbības uzsākšanai" (aktuālā redakcija 11.03.2021.) <https://www.varam.gov.lv/lv/atr-planosanas-platforma>.
- ⁵⁸⁴ Likums „Par grāmatvedību”, Ministru kabineta 21.10.2003. noteikumi Nr. 585 “Noteikumi par grāmatvedības kārtošānu un organizāciju”, Ministru kabineta 13.02.2018. noteikumi Nr. 87 “Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs”.
- ⁵⁸⁵ Likums “Par grāmatvedību”, Ministru kabineta 21.10.2003. noteikumi Nr.585 “Noteikumi par grāmatvedības kārtošānu un organizāciju”.
- ⁵⁸⁶ Likums “Par grāmatvedību”, Ministru kabineta 21.10.2003. noteikumi Nr.585 “Noteikumi par grāmatvedības kārtošānu un organizāciju”.
- ⁵⁸⁷ Par 6 pašvaldībām (Alsungas, Jaunpiebalgas, Lubānas, Vecpiebalgas novada un Jūrmalas, Ventspils pilsētas pašvaldība) zvērināti revīzijas programmas neiesniedza.
- ⁵⁸⁸ Kopsavilkums par revīzijā gūto informāciju pieejams 1. pielikumā.
- ⁵⁸⁹ Likums “Par grāmatvedību”, Ministru kabineta 21.10.2003. noteikumi Nr.585 “Noteikumi par grāmatvedības kārtošānu un organizāciju”.
- ⁵⁹⁰ Likums „Par grāmatvedību”, Ministru kabineta 21.10.2003. noteikumi Nr. 585 “Noteikumi par grāmatvedības kārtošānu un organizāciju”, Ministru kabineta 13.02.2018. noteikumi Nr. 87 “Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs”.
- ⁵⁹¹ Ministru kabineta 21.10.2003. noteikumi Nr.585 “Noteikumi par grāmatvedības kārtošānu un organizāciju”.
- ⁵⁹² Ministru kabineta 21.10.2003. noteikumu Nr.585 “Noteikumi par grāmatvedības kārtošānu un organizāciju” 49.¹, 51. un 52.punkts.
- ⁵⁹³ Papildus kritēriji, kas veicina inventarizācijas mērķa sasniegšanu.
- ⁵⁹⁴ Papildus kritēriji, kas veicina inventarizācijas mērķa sasniegšanu.
- ⁵⁹⁵ Papildus kritēriji, kas veicina inventarizācijas mērķa sasniegšanu.
- ⁵⁹⁶ Alūksnes, Baldones, Ciblas, Durbes, Grobiņas, Jaunjelgava, Neretas, Nīcas, Olaines, Pāvilostas, Priekules, Ropažu, Rucavas, Salas, Sējas, Skrundas, Vaiņodes, Ventspils novada un Jelgavas pilsētas pašvaldība.
- ⁵⁹⁷ Aglonas, Baldones, Baltinavas, Inčukalna, Kuldīgas, Neretas, Nīcas, Ozolnieku, Preiļu, Riebiņu, Rojas, Ropažu, Sējas, Skrundas, Zilupes novada un Daugavpils, Rīgas pilsētas pašvaldība.
- ⁵⁹⁸ Skrundas novada un Daugavpils pilsētas pašvaldība.
- ⁵⁹⁹ Nīcas novada pašvaldība.
- ⁶⁰⁰ Ministru kabineta 21.10.2003. noteikumu Nr.585 “Noteikumi par grāmatvedības kārtošānu un organizāciju” 56.punkts.
- ⁶⁰¹ Dagdas un Jaunjelgavas novada pašvaldība.
- ⁶⁰² Kārsavas un Riebiņu novada pašvaldība.
- ⁶⁰³ Ministru kabineta 21.10.2003. noteikumi Nr.585 “Noteikumi par grāmatvedības kārtošānu un organizāciju”.
- ⁶⁰⁴ Likuma “Par grāmatvedību” 12.panta trešā daļa.
- ⁶⁰⁵ Ministru kabineta 06.11.2020. rīkojums Nr.655 “Par ārkārtējās situācijas izsludināšanu” (spēkā līdz 06.04.2021.).
- ⁶⁰⁶ Ministru kabineta 21.10.2003. noteikumu Nr.585 “Noteikumi par grāmatvedības kārtošānu un organizāciju” 59., 61.punkts.
- ⁶⁰⁷ Ministru kabineta 21.10.2003. noteikumu Nr.585 “Noteikumi par grāmatvedības kārtošānu un organizāciju” 59. un 61.punkts.
- ⁶⁰⁸ Aizputes novada pašvaldība.

- ⁶⁰⁹ Rīgas pilsētas pašvaldība (Rīgas pašvaldības Satiksmes departaments, Īpašuma departaments, Rīgas pašvaldības aģentūra "Rīgas pieminieklū aģentūra", Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departaments un padomības iestādes).
- ⁶¹⁰ Ministru kabineta 21.10.2003. noteikumu Nr.585 "Noteikumi par grāmatvedības kārtošanu un organizāciju" 62.punkts.
- ⁶¹¹ Ozolnieku un Rundāles novada pašvaldība.
- ⁶¹² Brocēnu novada (Brocēnu novada Sociālais dienests) un Rīgas pilsētas (Rīgas pašvaldības Satiksmes departaments) pašvaldība.
- ⁶¹³ Ministru kabineta 21.10.2003. noteikumu Nr.585 "Noteikumi par grāmatvedības kārtošanu un organizāciju" 62.punkts.
- ⁶¹⁴ Ministru kabineta 21.10.2003. noteikumu Nr.585 "Noteikumi par grāmatvedības kārtošanu un organizāciju" 65.punkts.
- ⁶¹⁵ Viesītes novada pašvaldība.
- ⁶¹⁶ Balvu novada pašvaldība (Balvu novada pašvaldības aģentūra "San-Tex" un pensionāts "Balvi").
- ⁶¹⁷ Domes lēmumi, vadības rīkojumi un citi.
- ⁶¹⁸ Ogres, Skrundas, Viesītes, Zilupes novada un Daugavpils pilsētas pašvaldība.
- ⁶¹⁹ Aglonas, Balvu, Ilūkstes, Mālpils, Riebiņu, Varakļānu, Vecumnieku novada pašvaldība.
- ⁶²⁰ Ministru kabineta 21.10.2003. noteikumu Nr.585 "Noteikumi par grāmatvedības kārtošanu un organizāciju" 66. un 67.punkts.
- ⁶²¹ Ilūkstes, Skrundas, Zilupes novada pašvaldība.
- ⁶²² Aizkraukles, Aizputes, Balvu, Ciblas, Mālpils, Rūjienas novada pašvaldība.
- ⁶²³ <https://www.lrvk.gov.lv/lv/revizijas/revizijas/noslegtas-revizijas/budzeta-vadibas-sistemas-efektivitate-ldala-budzeta-planosanas-cikla-efektivitates-izvertejums> (resurs skatīts, 06.08.2021.).
- ⁶²⁴ <https://lrvk.gov.lv/lv/revizijas/revizijas/noslegtas-revizijas/par-latvijas-republikas-2018gada-parskatu-par-valsts-budzeta-izpildi-un-par-pasvaldibu-budzetiem> (resurs skatīts, 06.08.2021.).
- ⁶²⁵ Finanšu, Iekšlietu, Izglītības un zinātnes, Kultūras, Tieslietu un Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijā, Ministru kabinetā, Pārresoru koordinācijas centrā
- ⁶²⁶ Ministru kabineta 11.12.2012. noteikumi Nr.867 "Kārtība, kādā nosakāms maksimāli pieļaujamais valsts budžeta izdevumu kopējais apjoms katrai ministrijai un citām centrālajām valsts iestādēm vidējam termiņam".
- ⁶²⁷ Piemēram, Ministru kabineta 20.08.2019. sēdes protokola Nr.35 26 § 12., 13., 17., 20.21., 22.punkts un Informatīvā ziņojuma "Par valsts budžeta izdevumu pārskatīšanas rezultātiem un priekšlikumi par šo rezultātu izmantošanu likumprojekta "Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2021., 2022. un 2023.gadam" un likumprojekta "Par valsts budžetu 2021.gadam" izstrādes procesā", kas izskatīts Ministru kabineta 18.08.2019. sēdē (protokols Nr.49 46. §) 3.1. daļa "Kārtējā budžeta gadā un iepriekšējos gados piešķirtā finansējuma attīstības izdevumiem pārskatīšana".
- ⁶²⁸ Starptautiskais revīzijas standarts Nr.610 „Iekšējo revidentu darba izmantošana”, 2013.gads.
- ⁶²⁹ Kultūras ministrijai.
- ⁶³⁰ Atbilstības jautājumi tika pārbaudīti Aizsardzības ministrijā, Centrālajā vēlēšanu komisijā, Finanšu ministrijā, Iekšlietu ministrijā, Izglītības un zinātnes ministrijā, Kultūras ministrijā, Ministru kabinetā, Pārresoru koordinācijas centrā, Nacionālā elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomē, Tieslietu ministrijā, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijā, Veselības ministrijā.
- ⁶³¹ Izglītības un zinātnes ministrijas (10 augstākās izglītības institūcijās Latvijas Universitātē, Rīgas Tehniskajā universitātē, Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmijā, Banku augstskolā, Latvijas Sporta pedagoģijas akadēmijā, Daugavpils Universitātē, Ventspils Augstskolā, Vidzemes Augstskolā, Liepājas Universitātē, Latvijas Jūras akadēmijā un 4 institūcijās (t.sk. zinātniskajās) atvasinātajā publiskajā personā "Latvijas Biomedicīnas un pētījumu centrs", atvasinātajā publiskajā personā "Latvijas Organiskās sintēzes institūts", Latvijas Zinātņu akadēmijā, valsts zinātniskajā institūtā - atvasinātajā publiskajā personā "Fizikālās enerģētikas institūts") finanšu revīzija; Kultūras ministrijas (Latvijas Mākslas akadēmijā, Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmijā, Latvijas Kultūras akadēmijā, tajā skaitā Latvijas Kultūras akadēmijas aģentūrā "Latvijas Kultūras akadēmijas Latvijas Kultūras koledža") finanšu revīzija; Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas finanšu revīzija; Veselības ministrijas (Rīgas Stradiņa universitātē) finanšu revīzija; Zemkopības ministrijas (Lauku atbalsta dienesta Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonda un Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai finansējuma izlietojuma finanšu pārskata daļā, Latvijas Lauksaimniecības universitātē) finanšu revīziju.
- ⁶³² Alsungas, Jaunpiebalgas, Lubānas, Vecpiebalgas novada un Jūrmalas, Ventspils pilsētas pašvaldība.
- ⁶³³ Apes, Baldones, Carnikavas, Daugavpils, Engures, Gulbenes, Inčukalna, Kandavas, Kārsavas, Kocēnu, Krāslavas, Krimuldas, Mālpils, Ogres, Pāvilostas, Ropažu, Salaspils, Siguldas, Talsu, Viesītes, Viļakas novada un Daugavpils, Jelgavas, Jēkabpils, Jūrmalas, Liepājas, Rēzeknes, Rīgas, Ventspils pilsētas pašvaldība.
- ⁶³⁴ Izglītības un zinātnes ministrija - Latvijas Sporta pedagoģijas akadēmiju, Latvijas Zinātņu akadēmiju, Valsts zinātniskais institūts – atvasinātu publisku personu "Elektronikas un datorzinātņu institūts".
- ⁶³⁵ Veselības ministrija - Rīgas Stradiņa universitāte .
- ⁶³⁶ Izglītības un zinātnes ministrija - 10 augstākās izglītības institūcijās Latvijas Universitātē, Rīgas Tehniskajā universitātē, Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmijā, Banku augstskolā, Latvijas Sporta pedagoģijas akadēmijā, Daugavpils Universitātē, Ventspils Augstskolā, Vidzemes Augstskolā, Liepājas Universitātē, Latvijas Jūras akadēmijā un 6 institūcijās (t.sk. zinātniskajās) atvasinātajā publiskajā personā "Latvijas Biomedicīnas un pētījumu centrs", atvasinātajā publiskajā personā "Latvijas Organiskās sintēzes institūts", Latvijas Zinātņu akadēmijā, valsts zinātniskajā institūtā - atvasinātajā publiskajā personā "Fizikālās enerģētikas institūts", atvasināta publiska persona "Latvijas Valsts koksnes ķīmijas institūts", Valsts zinātniskais institūts – atvasināta publiska persona "Elektronikas un datorzinātņu institūts".
- ⁶³⁷ Kultūras ministrija - trīs augstākās izglītības institūcijās Latvijas Mākslas akadēmijā, Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmijā, Latvijas Kultūras akadēmijā.
- ⁶³⁸ Veselības ministrija - Rīgas Stradiņa universitātē.
- ⁶³⁹ Zemkopības ministrija - Lauku atbalsta dienesta Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonda un Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai finansējuma izlietojuma finanšu pārskata daļā, Latvijas Lauksaimniecības universitātē.
- ⁶⁴⁰ Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija - atvasinātajā publiskajā personā "Kurzemes plānošanas reģions", valsts zinātniskajā institūtā atvasinātajā publiskajā personā "Nacionālais botāniskais dārzs".
- ⁶⁴¹ Likums "Par grāmatvedību", Ministru kabineta 21.10.2003. noteikumi Nr. 585 "Noteikumi par grāmatvedības kārtošanu un organizāciju", Ministru kabineta 13.02.2018. noteikumi Nr. 87 "Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs", Ministru kabineta 19.06.2018. noteikumi Nr. 344 "Gada pārskata sagatavošanas kārtība".
- ⁶⁴² Starptautiskais revīzijas standarts Nr.610 „Iekšējo revidentu darba izmantošana".
- ⁶⁴³ Aizsardzības ministrija, Ārlietu ministrija, Ekonomikas ministrija, Finanšu ministrija, Iekšlietu ministrija, Labklājības ministrijas, Satiksmes ministrija, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, Veselības ministrija un Zemkopības ministrija.
- ⁶⁴⁴ Carnikavas, Kocēnu, Krāslavas, Ogres, Viļakas novada un Jēkabpils pilsētas pašvaldība.
- ⁶⁴⁵ Carnikavas, Kocēnu, Krāslavas, Ogres, Viļakas novada un Jēkabpils pilsētas pašvaldība.
- ⁶⁴⁶ Apes, Daugavpils, Engures, Gulbenes, Kandavas, Kārsavas, Kocēnu, Krāslavas, Ogres, Pāvilostas, Salaspils, Siguldas, Talsu, Viesītes un Viļakas novads.

- ⁶⁴⁷ Saskaņā ar Ministru kabineta 2012.gada 29.maija noteikumu Nr.375 "Saimnieciskā gada pārskata sagatavošanas kārtība" 15.punktu, lai sagatavotu konsolidēto finanšu pārskatu, lieto vienotu grāmatvedības kontu plānu un pamatprincipus gan ministriju un centrālo valsts iestāžu, gan pašvaldību budžetu finanšu pārskatu sagatavošanā.
- ⁶⁴⁸ Ministru kabineta 21.10.2003. noteikumi Nr.585 "Noteikumi par grāmatvedības kārtošanu un organizāciju".
- ⁶⁴⁹ Ministru kabineta 21.10.2003. noteikumu Nr.585 "Noteikumi par grāmatvedības kārtošanu un organizāciju" 62.punkts.
- ⁶⁵⁰ Lai gan mērķdotāciju pabalsta izdevumu kompensēšanai no Labklājības ministrijas nepieprasīja 39 pašvaldības, četras pašvaldības pabalstu bija piešķirušas, to finansējot tikai no pašvaldības budžeta līdzekļiem.
- ⁶⁵¹ Saskaņā ar komersantu iesniegtajiem pārskatiem Uzņēmumu reģistrā līdz 15.11.2020.; neieskaitot mazos un vidējos uzņēmumus, kas ir pastāvējuši mazāk nekā trīs gadus, jo uz tiem šī pazīme (saskaņā ar Komisijas Regulas (ES) Nr.651/2014 (2014.gada 17. jūnijs), ar ko noteiktas atbalsta kategorijas atzīst par saderīgām ar iekšējo tirgu, piemērojot Līguma 107. un 108. pantu, 2.panta 18.punkta a) apakšpunktu) neattiecas.
- ⁶⁵² Altum iekšējais dokuments "Covid-19 krīzes garantiju finanšu koeficientu prasības"; Altum un kredītiestādes "Sadarbības līgums par COVID-19 izraisītās krīzes portfeļgarantiju sīko (mikro), mazo un vidējo komersantu kredītiestādes veicināšanai".
- ⁶⁵³ Ministru kabineta 19.03.2020. noteikumi Nr.149 "Noteikumi par apgrozāmo līdzekļu aizdevumiem saimnieciskās darbības veicējiem, kuru darbību ietekmējusi Covid-19 izplatība"; Altum iekšējo noteikumu "Covid-19 krīzes apgrozāmo līdzekļu aizdevumu programmas noteikumi" (4.versija, 01.06.2020.) 7.4.apakšpunkts.
- ⁶⁵⁴ Eiropas Komisijas Paziņojums "Pagaidu regulējums valsts atbalsta pasākumiem, ar ko atbalsta ekonomiku pašreizējā Covid-19 uzliesmojuma situācijā" 2020/C 91 I/01 (19.03.2020. C(2020) 1863), 25(h) un 27(g) punkts; Eiropas Komisijas 23.03.2020. vēstules C(2020) 1908 final "State Aid SA.56722 – Latvia – COVID-19: Loan guarantee scheme and subsidised loan scheme" 32.apsvēruma.
- ⁶⁵⁵ Ministru kabineta 19.03.2020. noteikumu Nr. 149 "Noteikumi par apgrozāmo līdzekļu aizdevumiem saimnieciskās darbības veicējiem, kuru darbību ietekmējusi Covid-19 izplatība" 5.2. apakšpunkts (grozīts ar MK 13.05.2021. noteikumiem Nr. 304).
- ⁶⁵⁶ Ministru kabineta 19.03.2020. noteikumu Nr.149 "Noteikumi par apgrozāmo līdzekļu aizdevumiem saimnieciskās darbības veicējiem, kuru darbību ietekmējusi Covid-19 izplatība" 8.punkts; MK 19.03.2020. noteikumu Nr.150 "Noteikumi par garantijām saimnieciskās darbības veicējiem, kuru darbību ietekmējusi Covid-19 izplatība" 9.punkts; MK 05.09.2017. noteikumu Nr.537 "Noteikumi par portfeļgarantijām sīko (mikro), mazo un vidējo komersantu kredītiestādes veicināšanai" 10.¹⁵.apakšpunkts (redakcijā, kas spēkā no 26.03.2020.).
- ⁶⁵⁷ Altum iekšējo noteikumu "Covid-19 krīzes apgrozāmo līdzekļu aizdevumu programmas noteikumi" (1.versija, 25.03.2020.; 2.versija, 03.04.2020.; 3.versija, 30.04.2020.; 4.versija, 01.06.2020.) 7.4.apakšpunkts.
- ⁶⁵⁸ Ministru kabineta 19.03.2020. noteikumi Nr.149 "Noteikumi par apgrozāmo līdzekļu aizdevumiem saimnieciskās darbības veicējiem, kuru darbību ietekmējusi Covid-19 izplatība"; Ministru kabineta 19.03.2020. noteikumi Nr.150 "Noteikumi par garantijām saimnieciskās darbības veicējiem, kuru darbību ietekmējusi Covid-19 izplatība"; Ministru kabineta 05.09.2017. noteikumi Nr.537 "Noteikumi par portfeļgarantijām sīko (mikro), mazo un vidējo komersantu kredītiestādes veicināšanai".
- ⁶⁵⁹ Altum iekšējie noteikumi "Covid-19 krīzes apgrozāmo līdzekļu aizdevumu programmas noteikumi".
- ⁶⁶⁰ Turpat
- ⁶⁶¹ Finanšu revīzijas Nr. 2.4.1-16/2020 ietvaros sagatavotajā starpziņojumā "Ekonomikas ministrijai piešķirtie līdzekļi ieskaitīšanai akciju sabiedrības "Attīstības finanšu institūcija Altum" rezerves kapitālā saimnieciskās darbības veicēju atbalstam Covid-19 krīzes seku mazināšanai".
- ⁶⁶² Altum iekšējo noteikumu "Covid-19 krīzes apgrozāmo līdzekļu aizdevumu programmas noteikumi" (4.versija, 01.06.2020.) 7.4.apakšpunkts.
- ⁶⁶³ Ministru kabineta 2021.gada 13. maija noteikumi Nr. 304 "Grozījumi Ministru kabineta 2020.gada 19. marta noteikumos Nr. 149 "Noteikumi par apgrozāmo līdzekļu aizdevumiem saimnieciskās darbības veicējiem, kuru darbību ietekmējusi Covid-19 izplatība", <https://likumi.lv/ta/id/323183>; Ministru kabineta 2021.gada 13. maija noteikumi Nr. 302 "Grozījumi Ministru kabineta 2020.gada 19. marta noteikumos Nr. 150 "Noteikumi par garantijām saimnieciskās darbības veicējiem, kuru darbību ietekmējusi Covid-19 izplatība", <https://likumi.lv/ta/id/323181> un Ministru kabineta 2021.gada 20. aprīļa noteikumi Nr. 246 "Grozījumi Ministru kabineta 2017.gada 5. septembra noteikumos Nr. 537 "Noteikumi par portfeļgarantijām sīko (mikro), mazo un vidējo saimnieciskās darbības veicēju – juridisko personu – kredītiestādes veicināšanai", <https://likumi.lv/ta/id/322618>.
- ⁶⁶⁴ Altum iekšējo noteikumu "Covid-19 krīzes apgrozāmo līdzekļu aizdevumu programmas noteikumi" (5.versija, 07.01.2021., spēkā no 14.01.2021.) 6.1., 6.2. un 6.3.apakšpunkts.
- ⁶⁶⁵ Īpašnieka/-u, tajā skaitā individuālā komersanta un zemnieku/ zvejnieku saimniecības īpašnieka/-u, galvojums/-i, kā arī biedrībām, nodibinājumiem un kooperatīvajām sabiedrībām var tikt piesaistīts citas personas/-u (piemēram, valdes locekļa) galvojums/-i.
- ⁶⁶⁶ Altum iekšējo noteikumu "Covid-19 krīzes apgrozāmo līdzekļu aizdevumu programmas noteikumi" (5.versija, 07.01.2021., spēkā no 14.01.2021.) 7.4.apakšpunkts.
- ⁶⁶⁷ Ar Ministru kabineta 2020.gada 26.augusta rīkojumu Nr. 476 "Par Valsts civilās aizsardzības plānu" apstiprinātais Valsts civilās aizsardzības plāns.
- ⁶⁶⁸ Covid-19 infekcijas izplatības pārvaldības likums un MK 09.06.2020. noteikumi Nr.380 "Noteikumi par prioritāro institūciju un vajadzību sarakstā iekļautajām institūcijām nepieciešamajiem epidemioloģiskās drošības nodrošināšanas resursiem".
- ⁶⁶⁹ Ekonomikas ministrijas un Altum 30.03.2020. vienošanās par rezerves kapitāla palielināšanu (Covid-19 krīzes seku mazināšanai apgrozāmo līdzekļu aizdevumiem, garantijām un portfeļgarantijām).
- ⁶⁷⁰ Attīstības finanšu institūcijas likuma 15.panta otrā daļa.
- ⁶⁷¹ Ministru kabineta 07.04.2020. rīkojums Nr.158 "Par likumā "Par valsts budžetu 2020.gadam" noteikto valsts budžeta aizdevumu kopējo palielinājumu";
- Finanšu ministrijas 14.04.2020. rīkojums Nr.119 "Par likumā "Par valsts budžetu 2020.gadam" noteikto valsts budžeta aizdevumu kopējo palielinājumu un valsts budžeta aizdevumu un aizdevumu atmaksu sarakstu 2020.gadam".
- ⁶⁷² Gadījumi, kad pārmaksātā PVN summas atmaksā pārceļta, pagarināta un gadījumi, kad nodokļu maksātāji izslēgti no VID PVN nodokļu maksātāju reģistra.
- ⁶⁷³ Finanšu ministrijas 05.07.2021. e-pasta vēstulē Nr.1.2-8/15-2/40 norādīts, ka no termiņa pagarinājumus saņēmušajiem nodokļu maksātājiem, kam piešķirti termiņa pagarinājumi sakarā ar nepārvaramu varu un COVID-19 periodā no 2020.gada februāra līdz 2021.gada martam (kopā 7 314 nodokļu maksātāji) 56,2 % jeb 4 112 nodokļu maksātājiem (no tiem 3 449 PVN maksātāji) tika identificēti nodokļu samaksas saistību izpildes riski.
- ⁶⁷⁴ Ministru kabineta 12.05.2020. noteikumu Nr.278 "Noteikumi par nosacījumiem un kārtību, kādā pašvaldībām izsniedz valsts aizdevumu ārkārtējās situācijas ietekmes mazināšanai un novēršanai saistībā ar Covid-19 izplatību" (spēkā līdz 17.07.2020.) 3.3. apakšpunkts, Ministru kabineta 14.07.2020. noteikumu Nr.456 "Noteikumi par nosacījumiem un kārtību, kādā pašvaldībām izsniedz valsts aizdevumu ārkārtējās situācijas ietekmes mazināšanai un novēršanai saistībā ar Covid-19 izplatību" (spēkā līdz 17.02.2021.) 3.3. apakšpunkts.
- ⁶⁷⁵ Ministru kabineta 12.05.2020. noteikumu Nr.278 "Noteikumi par nosacījumiem un kārtību, kādā pašvaldībām izsniedz valsts aizdevumu ārkārtējās situācijas ietekmes mazināšanai un novēršanai saistībā ar Covid-19 izplatību" (spēkā līdz 17.07.2020.)3.1.2. apakšpunkts, Ministru kabineta 14.07.2020. noteikumu Nr.456 "Noteikumi par nosacījumiem un kārtību, kādā pašvaldībām izsniedz valsts aizdevumu ārkārtējās situācijas ietekmes mazināšanai un novēršanai saistībā ar Covid-19 izplatību" (spēkā līdz 17.02.2021.) 3.1.2. apakšpunkts.
- ⁶⁷⁶ Ministru kabineta 11.02.2021. noteikumi Nr.104 "Noteikumi par kritērijiem un kārtību, kādā tiek izvērtēti un izsniegti valsts aizdevumi pašvaldībām Covid-19 izraisītās krīzes seku mazināšanai un novēršanai".

⁶⁷⁷ Ministru kabineta 11.02.2021. noteikumi Nr.104 “Noteikumi par kritērijiem un kārtību, kādā tiek izvērtēti un izsniegti valsts aizdevumi pašvaldībām Covid-19 izraisītās krīzes seku mazināšanai un novēršanai”.

⁶⁷⁸ Valsts informācijas sistēmu likuma 7.pants.

⁶⁷⁹ Lauku atbalsta dienesta likuma, IV nodaļa.

⁶⁸⁰ Fiskālās disciplīnas padomes Monitoringa ziņojums Nr.12 21.01.-28.02.2021. <https://www.fdp.gov.lv/lv/media/1653/download>.